

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

SYVENDE RÆKKE.

4. BIND.

(40DE AARGANG.)

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE.

VED

PAUL HENNINGS.

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP,
KJØBENHAVN.

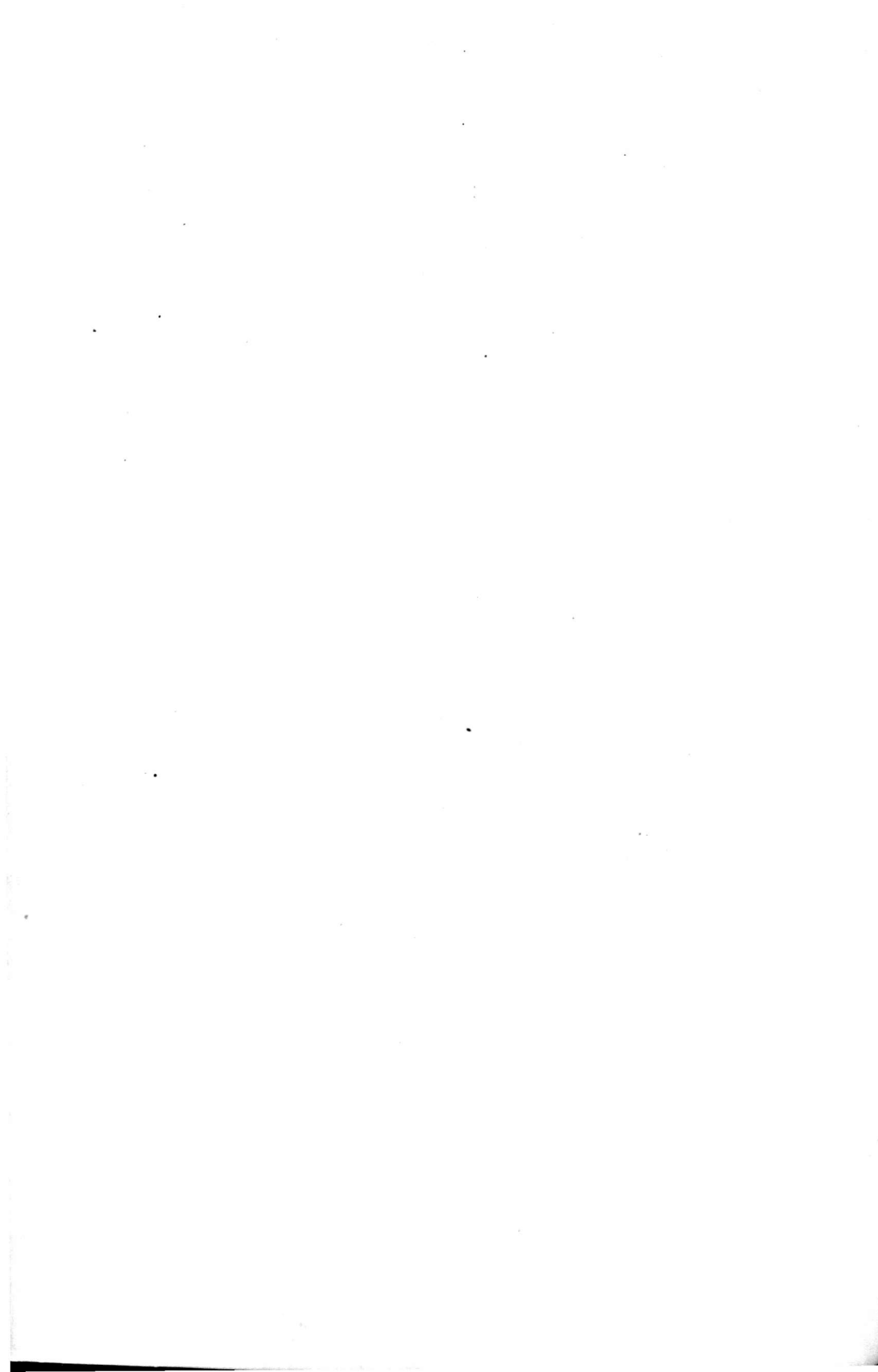
OG

EINAR DANCKE,
CHRISTIANIA.

TRYKT I UNIVERSITETSBOGTRYKKERIET

(J. H. SCHULTZ A/S).

1920.

INDHOLD

	Side
† Oberst Harbou. Med Billede. Af Generalløjtnant <i>A. Tuxen</i>	I
Nogle Bemærkninger om Slægtebøger, især om Sophie Belows-Slægte- bog. Af Dr. phil. <i>William Christensen</i>	1
Høgerne, Statsminister Hoegh-Guldbergs Forældre. Af Ingeniør <i>Otto Wolff</i>	51
Hvem var hun? En svensk Eventyrerske i Norge. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	69
Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden	74
Spørgsmaal og Svar	78
Bogannmeldelser	80
Fortegnelse over den danske og norske personalhistoriske Litteratur i Aaret 1917. II. Norge	82
Underarkivar, cand. mag. Henry Bruun. 1873—1918. Af Postekspedient <i>H. Hjorth-Nielsen</i>	83
Danmarks Amtsforvaltere 1660—1848. Af Underarkivar, cand. mag. <i>Henry Bruun</i>	85
Ranbemærkninger om Heraldik. I Anledning af Udgivelsen af Poul Bredo Grandjean: Dansk Heraldik. Af Dr. phil. <i>Ernst v. d. Recke</i> . 140	
Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden. Ved Overrets- sagfører <i>Paul Hennings</i>	154
† Ekspeditionssekretær Alf Collett. Med Billede. Af Skifteforvalter <i>L. Esmarch</i>	155
Arkiv og Publikum. Af Underarkivar, cand. mag. <i>E. Marquard</i>	158
Några anteckningar om släkten Maaneskiöld i Bohuslän. Av med. stud. <i>Jan Nordström</i>	176
Ligstenene i Kerteminde Kirke. Af By- og Herredsfoged <i>E. Woll</i>	183
Sr. Thore Knudsen Bergs Hustruer. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	196
Endnu nogle heraldiske Bemærkninger. Af Arkivregistrator <i>Poul Bredo Grandjean</i>	201
Jonas Trellelunds sidste leveaar. Af <i>Aagaat Daae</i>	204
Himmerlandske Slægter i det 16. og 17. Aarhundrede. Optegnelser om Familierne Kras, Kuri, Wingaard, Wolf m. fl. Af Postmester <i>C. Klitgaard</i>	207
Et Minde om Fru Birgitte Rosenkrantz Steen Brahes til Knudstrup. Med Billede. Ved kgl. Bibliotekar <i>Victor Madsen</i>	227
Spørgsmaal og Svar	229
En samtidig Beretning om Guldhornsfundet ved Gallehus i 1639. Ved Arkivar <i>Fritz Jürgensen West</i>	235
Fabelen om admiral Cort Adeliers hollandske Herkomst. Med to Navne- klichéer. Af Arkivar <i>S. H. Finne-Grønn</i>	238

Daniel Rantzaus Denkmal und andere personengeschichtliche Erinnerungen der Kirche St. Katharinen zu Westensee in Holstein. Med Billede. Af <i>Paul v. Hedemann Heespen</i>	243
Nogle Oplysninger om Slægten Holbøll. Af Generalmajor <i>H. Holbøll</i> ...	247
Zeithueber. Den store Millionær. Af Arkivamanuensis <i>A. W. Rasch</i>	262
Et Par Bemærkninger om Hof- og Statskalenderen. Af <i>A. Drachmann Bentzon</i>	268
Svar til foranstaaende fra Statshaandbogens Redaktion	271
Slægtshistoriske Bidrag. I. Slægten von Gerstenberg. II. Om Borgmester paa Christianshavn Jacob Madsen og hans Slægt. Med Billede. Af Dr. phil. <i>L. Bobé</i>	274
Haandskrevne Registre til større Værker. Af Postekspedient <i>H. Hjorth-Nielsen</i>	282
Fortegnelse over den dansk-norske Stamtavle-Litteratur i 1918. I. Danmark	285
Spørgsmaal og Svar.....	287
Bog anmeldelser	291
Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.....	295
Samfundets Anliggender.....	297
Samfundets Regnskab for 1918	302
Titelbillede til C. E. Brochmands Ligprædiken over Fru Birgitte Rosensparre til Valø	303
Medlemsliste	305
Navneregister 1918. Ved Underarkivar, cand. jur. <i>H. C. Roede</i>	313

Tillæg.

- Dødsfald i Danmark 1918. Af Postekspedient *H. Hjorth-Nielsen*.
 Dødsfald i Norge 1918. Af Arkivamanuensis *A. W. Rasch*.
-

OBERST FREDERIK HANS WALTER HARBOU.

Oberst Frederik Hans Walter Harbou.

F. 17. April 1853 ÷ 31. December 1918.

Oberst Harbous Bortgang er et betydeligt Tab for vort Samfund; fra 1890 til sin Død sad han i dets Bestyrelse, fra 1892—1894 var han dets Sekretær, og i en lang Aarrække virkede han i Skriftudvalget; hans Virksomhed var ikke blot administrerende; han tog ivrig Del i Samfundets litterære Arbejder, og fra 1887 til hans sidste Aar har Tidsskriftet bragt en lang Række, større og mindre, altid vægtige og vel skrevne Afhandlinger fra hans Haand. Det var vel nærmest hans stærkt udprægede Slægtsfølelse, der førte ham ind paa personalhistoriske Undersøgelser; efter flere Aars grundige Forskninger debuterede han her i Tidsskriftet med »O p t e g n e l s e r om Slægten Harbou eller Hardebou«. I sine følgende Arbejder beskæftigede han sig mest med det 17. og 18. Aarhundrede; de fleste af hans Bidrag til Tidsskriftet og Størstedelen af hans talrige Artikler i »Dansk biografisk Lexikon« omhandler Personer fra dette Tidsrum; i Generalstabsværket om den slesvigske Treaarskrig har han dog skrevet en Række Nekrologer over de i 1850 faldne danske Officerer. Harbous militære Interesser omfattede især Organisation og Administration; baade i den historiske og i den militære Litteratur har han behandlet Emner af denne Art; som Medarbejder ved Generalstabens »Bidrag til den Store Nordiske Krigs Historie« beskæftigede han sig mere med Hærens indre Forhold end med Krigsbegivenheder og Udenrigspolitik.

En meget stor Del af sin Tjenestetid tilbragte Harbou som Medlem af eller Chef for større Stabe; Initiativ, Flid, Nøjagtighed, Klarhed og Kritik prægede hans egne Arbejder, og han forstod at retlede sine Undergivne; han besad en egen Evne til at finde ramrende Udtryk og havde et hurtigt Øje, et skarpt Blik for, hvad der var det væsentlige i en Sag; han godkendte aldrig en Udarbejdelse, før den var klar, befriet for overflødige Ord og uklare Vendinger, der kunde fremkalde Misforstaaelser. Som historisk Forfatter og som Formand for eller Medlem af et historisk Samfunds Bestyrelse lagde han de samme fortræffelige Egenskaber for Dagen. Hans Stil var knap og klar, han var en ihærdig Forsker med megen Sporsans, forstod at finde, sigte og ordne sit Stof og lagde megen Vægt paa

Overskuelighed; karakteristisk for ham er hans allersidste Arbejde: »Om Personregistre«, trykt i dette Tidsskrifts 39. Aargang (1918). Som Medlem af dette Samfunds Bestyrelse og som Formand for »Historisk Samfund for Frederiksborg Amt« fik han Brug for sine Chefsegenskaber; han kunde sætte Folk i Gang og Trit og forstod at holde sammen paa Kræfterne, naar de vilde trække til forskellige Sider; han var en myndig, repræsentativ Personlighed, og, skønt han ikke var veltalende af Naturen, var han i Stand til at sige det rette Ord til rette Tid og paa rette Sted. Med aarvaagen Kritik kæmpede han mod Optagelsen af umodne Arbejder, og ved Raad og Vejledning hjalp han Begyndere frem, saa at deres famlende Forsøg efter Haanden førte til brugbare Resultater. Hans myndige, under Tiden lidt hovmestererende, Optræden kunde virke skræmmende; men det strænge Blik gav snart Plads for et venligt Udtryk i de smukke, kloge Øjne, og den barske, lidt snærende Stemme fik hurtigt en blidere Klang. Hans Retsind og Ærlighed, hans Humanitet og Trofasthed skaffede ham mange virkelige Venner.

Harbou attraaede aldrig de højeste Stillinger i Hæren og søgte ikke frem i Historikernes forreste Række; men indenfor de Grænser, han selv havde sat sig, ydede han et udmærket Arbejde, der fandt fortjent Paaskønnelse. Han var paa én Gang selvbevidst og beskednen, kendte sit Værd og sin Begrænsning, og vilde ikke anses for andet eller mere, end han var; men hvad han var, det var han fuldtud.

A. Tuxen.

Nogle Bemærkninger om Slægtebøger, især om Sophie Belows Slægtebog.

Af

William Christensen.

I.

Om Slægtebøger i Almindelighed.

Afdøde Arkivar Thiset har i et af sine Bidrag til Personalhistorisk Tidsskrift lejlighedsvis udtalt, at »et grundigt sammenlignende Studium af alle bevarede adelige Slægtebøger, udsondrende Afskrifterne fra Originalerne eller fra de tilsyneladende originale Slægtebøger, til hvilke ingen virkelig Original nu haves eller kjendes, vilde sikkert reducere Originalerne til nogle ganske faa, og Resten til Afskrifter, mere eller mindre værdiløse, alt efter som Afskriveren havde forsynet sin Afskrift med Rettelser og Tilføielser af Værd: Resultatet af selvstændige genealogiske Studier, hentede fra Dokumenter, Sigiller, Ahnetavler, Ligsten eller — mundtlige Slægttraditioner«¹⁾).

Selv er Thiset i sin litterære Virksomhed ikke kommet nærmere ind på Løsningen af den Opgave, han her nævnede, — et Arbejde, hvortil han i sit enestående Kendskab til den ældre danske Adels Historie vilde have medbragt et Plus fremfor en hvilken som helst af hans samtidige, der kunde have tænkt sig at tage Spørgsmålet op til Behandling.

Den Opgave, som Thiset pegede på, og som i Korthed kan betegnes som en Anvendelse af den historiske Kildekritiks Principper på det bevarede Slægtebogsstof, er omfattende og vanskelig. En fuldstændig Løsning af den vilde sikkert rent typografisk lægge Beslag på en Plads, som et Tidsskrift vilde være ganske ude af Stand til at afse til den; og Opgaven vilde kræve en Tid og et Arbejde, som vistnok kun en Adelshistoriker ex professo vilde kunne indlade sig på at ofre på den. Det er da også kun ad en Sidevej, at Meddelelsen af de efterfølgende Bemærkninger er bleven ført ind på Emnet, nemlig ved Beskæftigelse med de, i øvrigt ikke talrige, Afskrifter af ældre Tidens Aktstykker, som Slægtebøgerne indeholder. Men hertil er så kommet den Tilfældighed, at Rigsarkivet for ikke længe siden, i 1918, har modtaget som Gave en Slægtebog, der ikke blot indeholder forholdsvis meget af det nævnte Brevstof, men tillige frembyder ikke ringe Interesse dels ved de ret bekendte Per-

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 5. R. IV. 2 (i: Nogle Slægtebogs-Uddrag. I. Uddrag af Fru Jytte Gyldenstiernes Slægtebog).

soner, der har gjort deres Tilføjelser i Bogen, og dels ved, at det skænkede Eksemplar viser sig at være den direkte eller indirekte Kilde til en hel Gruppe af Slægtebøger.

Af de Vanskeligheder, som frembyder sig for en Anvendelse af Kildekritikken på Slægtebogsstoffet, kan allerførst nævnes den, der består i at indsamle Stoffet. Hovedmassen af dette må ganske vist antages at findes i de offentlige Samlinger i København, og heraf er det atter det kongelige Bibliotek, der gemmer de fleste, medens dog også Rigsarkivet er i Besiddelse af en Del. Af de øvrige er det ikke dem, der opbevares i Udlandets offentlige Samlinger, som det i vore Dage vil være vanskeligst at få en Oversigt over; thi den af Videnskabernes Selskab nedsatte Kommission for Registrering af litterære Kilder til dansk Historie i Udlandet har vistnok nu fået registreret Slægtebøgerne i det overvejende Antal af de Samlinger, hvorom der her kan blive Tale, selv om Kommissionen ganske vist endnu ingenlunde er nået til Afslutning med sit Arbejde. Derimod vil det formentlig være forbundet med adskillig større Besvær at komme til Klarhed over, hvad der kan findes af Slægtebøger her i Landet uden for København. Således findes der som bekendt en trykt Fortegnelse over Håndskrifterne i Karen Brahes Bibliotek i Odense; men denne Fortegnelse er uheldigvis ikke fuldstændig. Og når jeg har kunnet benytte et Par Håndskrifter fra det nævnte Bibliotek, der hører til en Gruppe af Slægtebøger, som vi senere vil komme noget nærmere ind på, er dette kun blevet muligt ved Hr. Landsarkivar Wads Velvillie, idet han har henledet min Opmærksomhed på de pågældende Håndskrifter, hvorfor jeg bringer ham min bedste Tak. Langt uheldigere er man dog stillet med Hensyn til Herregårdene. Ifølge Indholdets Karakter er der jo en ikke ringe Mulighed for at finde Slægtebøger i Herregårdsbibliotekerne; enkelte kan man måske have hørt omtale, men hvor mange og hvilke der opbevares dér, er der vel næppe noget Menneske, der har Klarhed over. Og når man ser, hvor stor Betydning den ovenfor omtalte, for nylig til Rigsarkivet skænkede Slægtebog har for Kritikken af en hel Gruppe Slægtebøger, og så hører, at den er kommen fra Godset Kletkamp i Holsten, hvor den har henligget, i lange Tider sikkert ganske ukendt for den danske personalhistoriske Forskning¹⁾, kommer man uvilkårlig til at tænke på, hvilke Opdagelser der mulig kan gøres i samme Retning på vore egne Herregårde.

Hvis man er nået til en Oversigt over Antallet af Slægtebøger, bliver det næste Skridt at sondre mellem de oprindelige og de af-

¹⁾ Hr. Dr. phil. Bobé var dog allerede for en Del År siden under et Besøg på Kletkamp blevet opmærksom på Håndskriftet og havde dengang foranlediget det udlånt til Arkivar Thiset, der imidlertid ikke vides at have gjort Brug af det i sin litterære Produktion.

ledede Kilder. Det er her en væsentlig Hjælp, at så mange Slægtbøger selv angiver en bestemt Person, af hvem de er forfattede. Men dette Forfatternavn er rigtignok jævnlig udeladt i yngre Afskrifter; og selv om Afskrifterne har bevaret Forfatternavnet, kan de frembyde andre Vanskeligheder. Det er nemlig meget ofte Tilfældet, at den, der lader en Slægtbog afskrive, tillige tilføjer Oplysninger om Familieforhold, som den oprindelige Forfatter intet vidste om, eller om Begivenheder, som først er indtrufne, efter at han skrev; og hvis nu en sådan Slægtbog med tilhørende Tilføjelser kun kendes i Afskrifter, hvor den oprindelige Tekst og Tilføjelserne er skrevne med den samme Hånd, savner man ethvert ydre Kendetegn på, hvor den oprindelige Forfatters Værk hører op, og hvor Tilføjelserne begynder. Selv om derfor en Slægtbog begynder f. Eks.: »Anno mdlxxxxix lod jeg Marin Billde, sallig Lauridz Skrams, vdskriffue denne slegtbog«¹⁾, behøver deraf ingenlunde at følge, at den hele Slægtbog er Maren Billes Værk; og i dette Tilfælde viser det sig virkelig, at når man er kommet nogle Blade ind i Bogen, er det et af Maren Billes Born, der taler i første Person, skønt Håndskriften er den samme som i Bogens Begyndelse²⁾.

Må man således på Forhånd betragte et angivet Forfatternavn med en vis Skepsis, kan det omvendt ske, at man kan have Held til at henføre en anonym Slægtbogs-Redaktion til en bestemt Person. Der findes i Rigsarkivet en Slægtbog, om hvilken det er blevet udtalt³⁾, at den mulig er forfattet af den for sin ulykkelige Skæbne bekendte Rigborg Brockenhus. Allerede Thiset har dog stillet sig meget skeptisk overfor denne Antagelse⁴⁾, som efter hans Mening hovedsagelig støtter sig på, at Slægtbogen ved Rigborg Brockenhus's Navn skriver: »Gud hußuale alle bedroffuede«⁵⁾. Det viser sig nu, at det ikke blot er denne Slægtbogstekst, men i det mindste 2 andre (på det kongelige Bibliotek opbevarede) Tekster, der har den nævnte Bemærkning ved Rigborg Brockenhus's Navn⁶⁾; og vel er de 3 Tekster

¹⁾ Ny kgl. Saml. Fol. 771 f, 1. Foliering Bl. 2 a.

²⁾ Håndskriftets Bl. 13 b: »min^e kære Fader Laurids Skram. — Et Eksempel, hvor et Titelblad tilsyneladende er i endnu bedre Orden end i det anførte Tilfælde, for så vidt som det bringer den opgivne Forfatterindes egenhændige Underskrift, men hvor dets Angivelse alligevel må siges at være misvisende, haves i den nylig til Rigsarkivet skænkede Slægtbog, se nærmere nedfr. S. 25, 28—32.

³⁾ Becker, Hist. Museum S. 113, jfr. C. T. Engelstoft i Hist. Tidsskr. 4. R. IV. 511.

⁴⁾ Dansk biograf. Lexikon III. 119.

⁵⁾ Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 73 Bl. 30 a.

⁶⁾ Ny kgl. Saml. Fol. 772 Bl. 18 a; Thottske Saml. Fol. 1079 Bl. 13 a. — Af en 4. Tekst haves nu kun korte Brudstykker (i Håndskriftet »Danska geneal. m. m. 3« i Landsarkivet i Lund Bl. 2 a—6 b, 7 a, 9 a); de viser nært Slægtskab med Rigsarkivets Tekst (henholdsvis dens Bl. 280 a—286 a, 274 b—275 a

alle indbyrdes nær beslægtede, men Forholdet er ikke så simpelt, at nogen af dem kan være afskrevet direkte efter en af de andre, hvorimod de viser tilbage til en fælles Kilde. Ingen af dem angiver noget Forfatternavn; og alle 3 er de i en påfaldende ringe Grad forsynede med senere Tilføjelser af andre Hænder, medens sådanne Tilføjelser forekommer hyppig i mange andre Slægttebogshåndskrifter, hvor de Personer, der har gjort Tilføjelserne, jævnlig kan identificeres ved Hjælp af deres Hænder, således som vi snart skal komme tilbage til. Af de her omtalte 3 Håndskrifter har det ene¹⁾ en Indholdsfortegnelse, som viser sig at være skrevet af en Fru Ide Jorgensdatter Grubbe, der var Enke efter Frederik Barnewitz og også andensteds fra kendes som personalhistorisk interesseret²⁾. Og det andet Håndskrift³⁾ har i 1671 tilhørt den senere Landsdommer Holger Parsberg († 1692), der ganske vist har gjort en Del Tilføjelser i det; men disse synes for den største Del at hidrøre fra en af ham foretagen Konferering med en hidtil ikke påtruffen 4. Tekst. I intet af de 3 Håndskrifter forekommer Rigborg Brockenhus's egen Hånd, hvad der for den ene Teksts Vedkommende er forklarligt nok, da den tidligst kan være fra 1659⁴⁾, og hun døde 1641. Hvad derimod de 3 Teksters oprindelige Kilde angår, lader det sig påvise, at den utvivlsomt har været betydelig ældre. Det hedder et Sted i de 3 Håndskrifter om Niels Pederssøn Galts og Lisbet Huitfeldts Søn Peder Galt: »Gud lade hanem leffue och lide megit well, och at hand och maa lade liffsarffuinge effter sig«, og et andet Sted, at »hand er fød paa Engellstedgaard ano 1584 dend 27 daug may, der klokken wor 12 om midagen, och fald samme dag en onßdag och

og 271 a—b) og gør nærmest Indtryk af at være afskrevet efter den, men med en Del Forkortelser og en Del Kritik.

¹⁾ Thottske Saml. Fol. 1079.

²⁾ Jfr. Personalhist. Tidsskr. 3. R. V. 168—70 og her nedfr. S. 11.

³⁾ Ny kgl. Saml. Fol. 772. Det er dette Håndskrift, der omtales i *Lexicon* ov. adelige Familier I S. XXII f. At den dér fremsatte Hypotese om, at den egentlige Forfatters Navn skulde begynde med Forbogstaverne W. L., formentlig er urigtig, vil fremgå af det følgende; derimod betegner disse Bogstaver snarere Navnet på en Person, der kan have gjort nogle Tilføjelser i Kilden til de 2 af Håndskrifterne, idet Bogstaverne forekommer i de 2 Tekster, nemlig Ny kgl. Saml. Fol. 772 Bl. 363 b og Thottske Saml. Fol. 1079 Bl. 294 b, men mangler på det tilsvarende Sted i det tredje Håndskrift (Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 73 Bl. 280 a). Skulde Forbogstaverne sigte til den i Danm. Adels Aarbog 1901 S. 264 nævnte Vibeke Pedersdatter Lange, som i Thottske Saml. 8vo 560 Bl. 121 b underskriver sig med et noget lignende Monogram, der dog består af Bogstaverne W. P. L.?

⁴⁾ Thottske Saml. Fol. 1079 Bl. 33 a. Derimod mangler den vedkommende Passus i Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 73 Bl. 85 a, og i Ny kgl. Saml. Fol. 772 Bl. 42 b er den tilføjet senere, med Holger Parsbergs Hånd.

wor herris himelfardsafften¹⁾. Det her ytrede Önske og den omstændelige Angivelse af Fødselstiden leder uvilkårlig Tanken hen på en af Peder Galts nærmeste som den oprindelige Forfatter. Hermed stemmer det også, at Slægtebogen på mange Steder fra forskellige Udgangspunkter drager en Slægtlinie, som den fører ned til Peder Galt eller hans Mormoder²⁾, og ligeledes at den er særlig rig på Års- og Dagsangivelser for Fødsler, Bryllupper og Dødsfald i Slægterne Thott og Trolle (fra hvilke Lisbet Huitfeldt nedstammer), Huitfeldt og Galt³⁾. Nu vides det, at *Lisbet Huitfeldt* (der var Søster til Historikeren Arild Huitfeldt) har forfattet en Slægtbog; den citeres jævnlig af den i det følgende Afsnit omtalte Jens Rosenkrantz i de Tilføjelser, han har gjort til den dér nævnte Sophie Belows Slægtbog⁴⁾. Og da det ved en for en enkelt Familie⁵⁾ foretagne Stikprøve viser sig, at så godt som alle de Varianter, som Jens Rosenkrantz på det anførte Sted meddeler fra Lisbet Huitfeldts Slægtbog, genfindes enten i alle de 3 her omtalte Tekster eller dog i nogle af dem, kan der formentlig ikke være Tvivl om, at vi i dem har Tekster af Lisbet Huitfeldts Slægtbog. Men ingen af dem gengiver Slægtbogen i dens Renhed; alle 3 Tekster viser sig at være fortsatte efter Lisbet Huitfeldts Død, der indtraf senest 1609, og en bestemt Grænse mellem hendes eget Værk og de senere Fortsættelser kan ikke drages. Og det kan ganske vist ikke siges at være udelukket, at nogle af disse Tilføjelser oprindelig kan være gjorte af Rigborg Brockenhus, der, som vi skal komme tilbage til nedenfor, havde personalhistoriske Interesser. Men på den anden Side foreligger der i øvrigt, så vidt vides, ikke den mindste positive Grund til at henføre nogen af Tilføjelserne til hende; og hvad særlig det ovennævnte Udbrud: Gud husvale alle bedrovede, angår, kan det jo være nedskrevet af enhver, der har haft Medfølelse med den unge Piges Skæbne. At denne har vakt den største Opsigt, kan ikke

¹⁾ Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 73 Bl. 103 a, 100 a (for Kortheds Skyld citerer jeg her og i det nærmest følgende kun den ene Tekst, skont de påberåbte Steder også findes i de 2 andre).

²⁾ Anf. St. Bl. 112 a, 117 a, 129 a, 133 a, 142 b, 172 a, 197 a, 334 a.

³⁾ Anf. St. Bl. 58 b—59 a, 90 a—92 a, 94 a, 96 b—98 a, 99 a, 100 a—b, 103 b, 112 b, 115 b, 117 a, 196 a—197 b. — Om Lisbet Huitfeldts Tipoldefader Arvid Trolle som Forfatter af historiske Optegnelser jfr. Arup i Hist. Tidsskr. 8. R. I. 383—94.

⁴⁾ Når derfor Lisbet Huitfeldts Søster Beate i et Brev påberåber sig »min szøsters» Mening i et genealogisk Spørgsmål (Hist. tidskr. för Skåneland II. 58), er denne Søster sikkert Lisbet og ikke, som man har ment, Margrethe Huitfeldt, der var Fæster til de 2 nævnte. Man kan da også ved en anden Lejlighed finde udtrykkelig angivet om en personalhistorisk Oplysning, at »dette hafide fru Lūsabet Huettfels schreffuett till sinn søsters» (Håndskriftet »Danska geneal. m. m. 2» i Landsarkivet i Lund Bl. 68 a).

⁵⁾ Familien Thott.

være tvivlsomt i Betragtning af de Kredse, hvori hun færdedes; og at Udbrudet kan være nedskrevet af Lisbet Huitfeldt, er der så meget mindre Grund til at undres over, som hun var Søster til Beate Huitfeldt, der var Dronningens Hofmesterinde på den Tid, da Rigborg Brockenhus var ved Hoffet, og derfor må have kendt denne ret godt.

Medens det i det her nævnte Tilfælde var indre Grunde, der ledte Tanken hen på Lisbet Huitfeldt som Forfatterinde til den Slægtbog, der ligger til Grund for de omtalte 3 Tekster, kan også mere ydre Kendetegn bringe på Spor efter Ophavsmanden til en Slægtbogstekst. Et ikke særlig omfangsrigt Håndskrift¹⁾, der er skrevet med SkrIVERhånd fra c. 1600, om end med en Del Tilføjelser af andre Hænder, er uden Forfatternavn, men har på Bindets Inderside en Notits af »Erick Krabbe med egen haand« om, at han 1624 har lånt Håndskriftet af sin Morbroder Stygge Høeg til Vang. Men henimod Tekstens Slutning hedder det om 2 Personer, at de »er endnu jomffruer aar 1599«, og da Bindets Yderside ligeledes har Årstallet 1599 indtrykt, er dette År altså Håndskriftets Tilblivelsesår. I og for sig ligger heri ingen Hindring for, at den nævnte Stygge Høeg, der levede og var voksen i 1599²⁾, kunde være Forfatter af Håndskriftet; men Bindet har udvendig foruden Årstallet 1599 indtrykt Bogstaverne A K S I B, der ikke kan bringes i Forbindelse med Stygge Høegs Navn. Derimod vil den, der har beskæftiget sig blot overfladisk med personalthistorisk Forsknings Historie i det 16. og 17. Århundrede, ikke behøve lang Tids Overvejelse, før det vil falde ham ind, at de 5 Bogstaver A K S I B i ethvert Fald *kan* betyde: A n n e K r a b b e salig Jacob Bjørns. Og at de i dette Tilfælde også virkelig har den anførte Betydning, fremgår af, at man blandt de Hænder, som har gjort Tilføjelser inde i Håndskriftet, på adskillige Steder træffer Anne Krabbes egen, andensteds fra kendte Hånd³⁾.

Af det her anførte Eksempel vil det ses, hvilken Betydning det kan få at kende de forskellige Personers Hænder, der har skrevet i Slægtbøgerne. Det drejer sig her ikke blot om det rent formelle at kunne knytte et bestemt Forfatternavn til en hel Slægtbog eller til senere Tilføjelser i en sådan; men det er indlysende, at det ved Bedømmelsen af en Efterretnings Troværdighed vil være af Vigtig-

¹⁾ Uldallske Saml. Fol. 200.

²⁾ Danm. Adels Aarbog 1885 S. 39.

³⁾ Hendes Hånd med Navns Underskrift findes på Titelbladet til Gen.-her. Selsk., Gener. 4to 20. Jfr. i øvrigt om hende Dansk biograf. Lexikon IX. 380. — Det ovennævnte Håndskrift Uldallske Saml. Fol. 200 er dog intet helt originalt Arbejde, idet det for sin ældre Dels Vedkommende bygger på Sophie Jørgensdatter Ruds Slægtbog (Håndskrift bl. a. i Thottske Saml. 4to 1871).

hed at kunne afgøre, om den, der meddeler den, i Tid står nær ved eller fjernt fra, hvad han fortæller, og om hans Meddelelse angår hans allernærmeste Slægt, om hvis Forhold han må antages at have vidst Besked, eller Personer, som det ikke vides, at han har været i Slægt med eller ellers stået i Forbindelse med. Og dette Kendskab til Hænderne spiller nok så stor en Rolle, hvor det drejer sig om Tilføjelser, som en anden Hånd har gjort til den oprindelige Tekst, som hvor det drejer sig om selve denne egentlige Tekst. Thi ganske bortset fra, at en sådan Tekst måske overhovedet kun er kendt i yngre Afskrifter, vil det selv i de Tilfælde, hvor der er bevaret et Håndskrift fra Forfatterens egen Levetid, være ret naturligt, om Forfatteren på Grund af sit Værks Omfang har ladet det afskrive af en Skriver efter en Kladde, der senere er bleven kasseret. Men man træffer dog også hele Slægtebøger skrevne med Forfatterens egen Hånd; Tale Ulfstands er en sådan Autograf (for så vidt man da vil betragte hendes Arbejde som et selvstændigt Værk¹⁾), og af de forskellige Redaktioner af Lisbet Bryskes Slægtebog er adskillige i alt Fald for en meget stor Del skrevne med Forfatterindens egen Hånd.

Den omtalte Identificering af Hænder kan i de Tilfælde, hvor det ikke drejer sig om meget bekendte Hænder eller om sådanne, hvis Indehavere man måske nylig med Sikkerhed har kunnet bestemme gennem en anden Slægtebog, være et ret brydsomt Arbejde. Og for den, der vilde forsøge at trænge til Bunds i dette Spørgsmål, vilde det sikkert vise sig nødvendigt at tage Fotografien til Hjælp i forholdsvis betydeligt Omfang, dels i al Almindelighed som Støtte for Hukommelsen, men særlig ved Undersøgelse af sådanne Slægtebøger, som opbevares uden for København og mulig kun kan benyttes på selve Opbevaringsstedet. På den anden Side er Identificeringsforsøgene langt fra altid håbløse og kan derfor frembyde ret interessante Opgaver. Bøgerne er jo forfattede på en Tid, fra hvilken der er bevaret et ret betydeligt Materiale af Arkivalier, i hvilke man kan vente at træffe de pågældende Hænder. Men ganske vist er der i så Henseende en ikke ringe Forskel på Begyndelsen og Slutningen af den Periode, i hvilken Slægtebøgerne blev til, idet det nævnte Materiale inden for denne Periode vokser betydelig, og Chancerne for at genfinde en Slægtebogshånd fra c. 1700 er derfor væsentlig større, end hvor det drejer sig om en Hånd fra det 16. Århundrede. En Ulempe er det dog, at der fra Slægtebogsskrivningens Blomstringstid kun er kendt så få Privatarkiver, i hvilke man kan vente at finde Bøgernes Forfattere som Brevskrivere. En Erstatning herfor har man ganske

¹⁾ Jfr. herom Thiset i Dansk biograf. Lexikon XVIII. 66 og L. Weibull i Hist. tidskr. för Skåneland II. 42 f.

vist i en mindre Grad i de Stambøger, hvori forskellige adelige har fået Venner og bekendte til at indføre en eller anden kortere Sentens eller lignende¹⁾. Men i øvrigt er man hovedsagelig henvist til at søge Hænderne i officielle Aktstykker i Regeringens Arkiver. Og vel tilhørte Forfatterne af de egentlige Slægtbøger jo ved deres adelige Byrd en Stand, som på Grund af sin fremtrædende Stilling i Samfundet måtte få talrige Berøringspunkter med Administrationen; men påfaldende er det dog, hvor stort et Antal af Forfatterne der er mindre bekendte Personer, som inden for Standen kun har indtaget en ret beskeden Plads. Man er derfor ikke altid i Stand til i Regeringsarkiverne at finde en bestemt Mands Hånd, som man søger; og endnu vanskeligere kan man være stillet over for de mange kvindelige Forfattere, især hvis det drejer sig om Hustruer, der er døde før deres Mænd, eller om ugifte Kvinder, dersom disse sidste da ikke som større Ejendomsbesiddere eller på anden Måde er komne i Forbindelse med Regeringen. I sidstnævnte Tilfælde vil Udsigterne til at genfinde vedkommendes Hånd være en Del bedre, og det samme gælder, hvis en Forfatterinde i længere Tid har været Enke og af den Grund har haft Berøring med Administrationen.

Undertiden kan det ikke nægtes, at det må betragtes som et rent Lykketref, hvis man når til at identificere en Hånd. Dette er navnlig Tilfældet, hvor man savner ethvert Holdepunkt for, i hvilken Retning en Undersøgelse skal gå; og selv hvor et sådant Holdepunkt findes, kan det være så svagt, at det i lige Grad leder Tanken hen på f. Eks. en 3—4 forskellige Personer som mulige Indehavere af den pågældende Hånd. Måske er det da først efter flere forgæves Forsøg, at det lykkes at identificere Hånden, og måske lykkes det overhovedet ikke at nå til et Resultat.

At en Slægtbogs-Tilføjelse er forsynet med Navns Underskrift, så at man på Forhånd fritages for at efterspore, hvem der har skrevet den, hører til de overordentlig store Sjældenheder. Det kan ske en enkelt Gang, som når det hedder i en Marginalnote i Tale Ulfstads Slægtbog: »Maa være forskrefuen, og hand at hafue været kaldet Aage Pederson; thi udi Næs haufue er fundet it gamelt zignete, huor der saaledis staar skrefuet: Zigillum Stigoti Aageson militis, og dette zignete hafuer jeg Knud Thott²⁾. Den skrivende

¹⁾ Særlig kan i så Henseende nævnes en Stambog i Thottske Saml. Svo 560, der i Tidens Løb har været benyttet af forskellige Ejerinder og derfor indeholder Indførsler lige fra 1629 til 1702 og heriblandt af mange Damer, mellem hvilke der findes adskillige, som har gjort sig bekendte i Slægtbogs-Litteraturen. (Jeg skylder Hr. Dr. phil. Bobé Tak, fordi han har henledet min Opmærksomhed på dette Håndskrift.)

²⁾ Thottske Saml. Fol. 1077 Bl. 37 b; jfr. en lignende Tilføjelse af den samme (underskrevet K. Thott) sstds. Bl. 238 b, hvor Findeåret for Signetet udtrykkelig angives som 1671.

er her, betegnende nok, en Mand, nemlig den i 1702 afdøde Gehejmerråd **K n u d T h o t t**.

Men selv om en Slægtebogs-Hånd er navnløs, kan det undertiden være forholdsvis let at afgøre, hvem den tilhører. Således har man et Slægtebogs-Håndskrift, hvori der er efterladt et Brevomslag med Påskriften: »A Madame Madame de Bille née de Trolle dame de Kiersgaard ma tres chere Tente A Warbierg«¹⁾. Nu udtaler den bekendte Karen Brahe i et andet Håndskrift, at dette sidste »er udskreffven anno 705 efter fr. Anne Trolli«²⁾, idet Anne Trolle havde lånt Karen Brahe sin Slægtebog³⁾; og endvidere viser det sig ved en Sammenligning, at Karen Brahes Håndskrift netop er afskrevet efter det ovennævnte, hvori Brevomslaget ligger. Da nu Brevomslagets »Madame de Bille née de Trolle« hed **A n n e T r o l l e**³⁾, behøves der ikke stor Skarpsindighed for at gætte på, at en i det første Håndskrift forekommende, ret karakteristisk Hånd, der har skrevet så vel betydelige Afsnit af selve Slægtebogen som Tilføjelser rundt omkring i de andre Afsnit af den, er Anne Trolles egen; og dette viser sig da også at være Tilfældet, når man eftersøger og finder Anne Trolles Hånd andensteds⁴⁾.

Hvor det ikke er så heldigt, at en tidligere Ejerinde har ladet et Brevomslag ligge inde i sin Slægtebog, må man prøve andre Veje, når man skal bestemme en Hånd. Hvis det er en Hånd, der kun har gjort Tilføjelser på et enkelt Blad i en Bog og kun om en lille Gruppe indbyrdes beslægtede Personer, ligger det nær at slutte, at Hånden tilhører en af disse Personer eller i alt Fald en, der står dem meget nær. Således forekommer på et enkelt Blad i Tale Ulfstads Slægtebog en Hånd, der giver Oplysning om nogle Arenfeldt'er og om en Del med dem nærbeslægtede Medlemmer af Familierne Normand, Urne, Abildgaard og Lillie-Juul. Og da der blandt de Juul'er, som her omtales, er en **Niels Juul Axelssøn**⁵⁾, der vides at have været personalthistorisk interesseret⁶⁾, er det naturligt at antage, at Hånden er hans; og denne Antagelse viser sig da også rigtig, når man sammenligner Hånden med **Niels Juul Axelsøns**, således som den forekommer andensteds⁷⁾.

1) Thottske Saml. Fol. 1081 (for Tiden liggende mellem S. 88 og 89).

2) Karen Brahes Bibliotek Nr. 1637, Bladet foran S. 1.

3) Hun var Datter af Niels Trolle, var 1663 blevet gift med Erik Bille til Kærsgaard, efter hvem hun blev Enke 1675, og døde selv 1723 (Danm. Adels Aarbog 1891 S. 425, jfr. 1890 S. 81).

4) Den forekommer med Navns Underskrift i Indl. til Fynske Reg. 1698 Nr. 28 og til Fynske Tegn. 1693 Nr. 22; jfr. ogsaa Indl. til Fynske Reg. 1671 Nr. 43.

5) Thottske Saml. Fol. 1077 Bl. 175 a—b.

6) Se således Peder Dyrskjots Omtale af ham i Saml. til jysk Hist. III. 272, 275, 276. Han var født 1634 (Danm. Adels Aarbog 1890 S. 267).

7) Hans Hånd med Navns Underskrift findes foran i Thottske Saml. 4to 1893.

Men også når det er en Hånd, der har gjort mange Tilføjelser i en Bog, kan det give et Fingerpeg med Hensyn til Bestemmelsen af den, hvis den ofrer visse, indbyrdes nær beslægtede Personer en særlig indgående Omtale. I den tidligere nævnte Slægtetog, der angiver sig som skreven af Maren Bille 1599, har en yngre Hånd gjort en Række Tilføjelser, af hvilke nogle angår ret spredte Personer, medens andre samler sig om Efterkommerne af Laurids Brockenhus († 1604) og om Medlemmer af Slægten Tinius¹⁾, til hvilken Laurids Brockenhus's Moder hørte. Det ligger da nær at søge Håndens Indehaver blandt hans nævnte Efterkommere; men da disse var ret talrige, og man næppe ser den pågældende Hånd ret ofte andensteds med Navns Underskrift, må det nærmest betragtes som et heldigt Tilfælde, at det er lykkedes at identificere den som tilhørende den ovenfor omtalte R i g b o r g B r o c k e n h u s²⁾.

I et andet, noget lignende Tilfælde har det derimod været lettere at nå til et Resultat. I den førnævnte, nylig til Rigsarkivet skænkede Slægtetog hedder det et Sted³⁾: »Jørgen Rosenkrantz oc fru Christentze Juls elste søn Jens Rosenkrantz sich till husfrue den høy oc velbaarne greffues greffue h. Mogens Frises gr. aff Frisenborg hans datter fru Dorethe Fris friherinde aff Frisenvold, huis moder var fru Ane Sested cantz. Christen Tommesens datter; oc haffuer de, som Gud naadeligen bevare:« derefter opregnes 6 Børn, af hvilke dog vistnok kun de 3 er indførte med samme Hånd som det foregående; men for disse 3 angives Fødselsår og -dag (for det ene Barn findes dog kun Måneden, med Plads ladet åben til Dagen) samt Fødested og endvidere, hvem de er opkaldt efter. Den Hånd, der har gjort denne Indførsel, forekommer ganske vist på en meget stor Del af Slægtetogens Sider; men det øjensynlige Velbehag, hvormed den skrivende her dvæler ved Hustruens fornemme Byrd, og de udførlige Oplysninger om Børnene lægger det nær at formode, at Hånden er

¹⁾ Ny kgl. Saml. Fol. 771 f, 1. Foliering Bl. 17 b, 33 a, 34 a—35 a.

²⁾ Hendes Hånd findes i den ovfr. nævnte Stambog i Thottske Saml. 8vo 560 Bl. 137 a. Det var ved at blade i denne Bog, at jeg ganske tilfældig stødte på Hånden, som man uvilkårlig vil lægge mere Mærke til end til så mange af de andre Hænder i Stambogen. Ikke blot fordi den er mere karakteristisk end mange af disse; men også på Grund af dens Indehavers Skæbne og ikke mindst, fordi hendes Indførsel i Bogen, skønt den er dateret 1630, 31 År efter hendes Søns Fødsel og 28 År efter den unge Mands Død, der fik så indgribende en Betydning for hendes Liv, endnu foroven har et Monogram bestående af Bogstaverne F og R, ɔ: Forbogstaverne til denne Mands Navn Frederik Rosenkrantz. — Rigborg Brockenhus's Hånd forekommer ligeledes i den under Jytte Gyldenstjernes Navn gående Slægtetog (Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 48 S. 93, 101, 139, 142) og i Kallske Saml. Fol. 125 S. 12, 62, 93, 154.

³⁾ Slægtetogens S. 91 f.

Jens Rosenkrantz's egen, en Formodning, som stadfæstes, når man finder hans Hånd andensteds¹⁾).

Også de gode Ønsker, som her udtales for bestemte Personers Fremtid, og som man ligeledes kan træffe i andre Tilfælde, kan, som tidligere²⁾ berørt, lede på Sporet efter Indehaveren af en bestemt Hånd, da sådanne Ønsker jo naturlig må antages fremsatte af de pågældendes allernærmeste Slægt. Således forekommer i Sophie Brahes store Slægtbog en ret betydelig Række Tilføjelser med en lidt yngre Hånd, og denne Hånd udtaler på 2 forskellige Steder Ønsket: Gud bevare ham, nemlig dels om et Par Sønner af en Corfitz Trolle og Birgitte Rantzau, og dels om en Søn af en Ove Thott og Margrethe Rantzau³⁾. Disse Børn havde én fælles Bedstemoder, nemlig I d e S k e e l, der havde været gift med Frederik Rantzau⁴⁾; og ved Sammenligning med Ide Skeels Hånd, således som denne forekommer andensteds⁵⁾, viser det sig da også, at den omtalte Hånd i Slægtbogen er hendes. — Et andet Håndskrift indeholder en lille Slægtbog over den i 1640 afdøde Jørgen Grubbes Efterkommere. Heri omtaler en Hånd, der sikkert er en Skrivershånd, en Jochum Barnewitz's Død, der var eneste Søn af Frederik Barnewitz og af Jørgen Grubbes Datter Ide⁶⁾, og skriver i den Anledning om den afdødes Moder og om ham selv: »Gud trøste och opholde hinde udi denne hendiß stoere hierttesorrig och gifue ham dend euige glæde«. Og en anden Hånd i Håndskriftet, der øjensynlig ikke er en Skrivershånd, skriver om 2 af Ide Grubbes afdøde Datterdøtre: »Gud giffue dem den evige glæde«⁷⁾. Man vil da selvfølgelig gætte på I d e G r u b b e som den, der har skrevet den sidstnævnte Bemærkning; og Gætningen viser sig rigtig, når man finder hendes Hånd andensteds⁸⁾. Og de samme Hænder, som forekommer i den lille Slægtbog, forekommer i en stor Slægtbog i 3 Bind, der findes i den samme Håndskriftsamling, så at Ide Grubbe altså også har skrevet i den⁹⁾. — Endelig kan det som endnu et Eksempel an-

¹⁾ Den findes f. Eks. i Indl. til Fynske Tegn. 1685 Nr. 3, 1686 Nr. 8, 1687 Nr. 7, 1690 Nr. 11, 1691 Nr. 13, 1692 Nr. 3.

²⁾ Jfr. ovfr. S. 5.

³⁾ Håndskriftet i Lunds Universitetsbibliotek S. 102, 195; jfr. Danm. Adels Aarbog 1891 S. 420, 1900 S. 437.

⁴⁾ Danm. Adels Aarbog 1901 S. 424; jfr. Dansk biograf. Lexikon XIII. 429.

⁵⁾ Danske Kanc. Ark., Pakken: Akter ang. Forstrækn. og Kontribut. 1625—58, Hæftet I. 2 Bl. 26 b.

⁶⁾ Jfr. Danm. Adels Aarbog 1885 S. 64, 1895 S. 168.

⁷⁾ Ledreborgske Håndskriftsaml. Fol. 424, 2. Foliering Bl. 8 b, 13 b.

⁸⁾ Således i Bil. til kongeligt Skøde 1671 3. Febr. og i Indl. til Smaal. Tegn. 1653 Nr. 66 og 1655 Nr. 31 og til Fynske og Smaal. Tegn. 1672 Nr. 39.

⁹⁾ Ledreborgske Håndskriftsaml. Fol. 418—20. — Jfr. om Ide Grubbe her ovfr. S. 4.

føres, at en Hånd, der har gjort et ret betydeligt Antal Tilføjelser i Tale Ulfstands Slægtetog, her et Sted udtaler Ønsket om, at »Gud lade« Grevskabet Strey på Rügen blive ved Keld Christopher Barnekows Efterkommere¹⁾, og et andet Sted Ønsket om, at »Gud lade den (o: Otte Krabbes Datter Charlotte Amalie Krabbe) leffue Gud til æhre«²⁾. Nu var den nævnte Keld Christopher Barnekow Søn af en Birgitte Skeel (der blev 3 Gange gift og turde være mest kendt som Grev Christopher Parsbergs Hustru og Enke)³⁾, og Charlotte Amalie Krabbes Moder var en Broderdatter af den samme Birgitte Skeel⁴⁾; og da denne sidste i sit 3. Ægteskab blev gift med Knud Thott, hvis Hånd, som tidligere nævnt, også findes i Håndskriftet, ledes Tanken selvfølgelig først og fremmest hen på Birgitte Skeel som den, der kan formodes at have fremsat de nysnævnte gode Ønsker. Og at Formodningen er rigtig, fremgår ved en Sammenligning med hendes Hånd, som den forekommer andensteds⁵⁾.

Her kan i øvrigt i Forbigående berøres et Spørgsmål, som ganske vist er af liden eller ingen Betydning for Personalhistorikeren, men har så meget større Interesse for Biblioteks- og Arkivmanden, der ønsker at vide så nøje Besked som muligt om selve Håndskrifternes Historie og tidligere Besiddere — nemlig Spørgsmålet om, hvad man er berettiget til at slutte med Hensyn til de Menneskers Ejendomsforhold til en Slægtetog, der har gjort Tilføjelser i den. Det er klart, at gode Ønsker som de nylig omtalte vilde være meget lidt på deres Plads i en Bog, der tilhorte en anden; og man er da sikkert i de nævnte Tilfælde berettiget til at slutte, at de, der har nedskrevet Ønskerne, har ejet Håndskrifterne⁶⁾. Og i øvrigt kan man sige, at jo flere Tilføjelser én og samme Hånd har gjort i en Slægtetog, jo større Sandsynlighed er der for, at Håndens Indehaver har ejet Bogen. Det kan f. Eks. ske, at nogle af Tilføjelserne lader sig datere, og at

¹⁾ Thottske Saml. Fol. 1077, løst Ark liggende mellem Bl. 243 og 244.

²⁾ Sstds. Bl. 404 b.

³⁾ Se om hende Dansk biograf. Lexikon XVI. 15 og Danm. Adels Aarbog 1901 S. 418, jfr. 1912 S. 48.

⁴⁾ Danm. Adels Aarbog 1901 S. 418.

⁵⁾ Den findes i en lang Række Breve blandt »Breve fra Damer« til Griffenfeld; men Ligheden med Hånden i Slægtetogen er nok så fremtrædende i en Underskrift m. m., der findes i Indl. til Sjæll. Tegn. 1671 Nr. 813. — Birgitte Skeels Hånd forekommer ligeledes i Sophie Brahes Slægtetog i Lunds Universitetsbibliotek (S. 176, 199, 502, 535) samt i en Våbenbog, som på forreste Bindplades Inderside bærer hendes første Mand Christian Barnekows og hendes Navne, og som øjensynlig har været i hendes Besiddelse endnu, medens hun var gift med Knud Thott (Thottske Saml. Fol. 1105 Bl. 24 a, 50 a, 60 a—b, 99 b samt et for Tiden mellem Bl. 124 og 125 liggende Brevomslag).

⁶⁾ Når derfor Rigborg Brockenhus i Kallske Saml. Fol. 125 flere Gange (S. 12, 93, 154) ønsker: Gud bevare den og den, har hun rimeligvis ejet dette Håndskrift.

det derved kan konstateres, at de må være gjorte gennem en længere Årrække; eller det kan måske ses, at de repræsenterer så stort et Arbejde (f. Eks. i Form af Varianter hentede fra andre Slægtebøger), at det må anses for udelukket, at nogen vilde ofre så megen Tid på en andens Ejendom; i begge Tilfælde kan man rolig gå ud fra, at det er en Ejer, der har gjort Tilføjelserne. Hvad således de nysnævnte Slægtebøger angår, hvori Ide Skeel og Ide Grubbe har gjort Indførsler, kan det, selv om man ser bort fra de af dem udtalte gode Ønsker, betragtes som givet, at de må have ejet de pågældende Bøger. Det kan nemlig påvises, at Ide Skeels Tilføjelser i Sophie Brahes Slægtebog må have strakt sig over mindst 12 År¹⁾; og Ide Grubbe har til den store 3-Binds-Slægtebog, hvori hendes Hånd forekommer, gjort sig den Ulejlighed egenhændig at skrive et udførligt alfabetisk Register, der findes bag i det sidste Bind²⁾.

Anderledes stiller Forholdet sig derimod, hvor det kun drejer sig om nogle få Tilføjelser. Det kan jo meget vel tænkes, at en Mand, der sidder inde med en speciel Viden på et bestemt Område, har fået en direkte Opfordring af en Slægtebogs-Ejer til at supplere hans Bog med denne Viden; og der er f. Eks. næppe Grund til at antage, at den ovenfor omtalte Niels Juul Axelsson har ejet Tale Ulfstands Slægtebog, fordi han har foretaget nogle Tilføjelser i den³⁾. Og i andre Tilfælde kan det bestemt påvises, at en Låner har gjort Bemærkninger i den lånte Bog. Det er ovenfor nævnt, at Karen Brahe i 1705 havde lånt Anne Trolles Slægtebog; men i denne sidste findes nu en Del Tilføjelser, som Karen Brahe selv har skrevet⁴⁾. Og dette kan ikke bero på, at Karen Brahe ikke har tilbageleveret den lånte Bog; thi Anne Trolle har selv noteret Begivenheder i den, der er indtrufne efter 1705⁵⁾, og et Sted i den kan man finde Oplysninger, der er skrevne med Anne Trolles Hånd, derefter supplerede med Karen Brahes og så atter fortsatte med Anne Trolles⁶⁾. Og ganske det samme kan for det samme Håndskrifts Vedkommende påvises med Hensyn til nogle Tilføjelser, som er gjorte af

¹⁾ Hun nævner Par som forlovede, der blev gifte 1660 (Håndskriftet i Lunds Universitetsbibliotek S. 102, 608, sammenholdt med Danm. Adels Aarbog 1891 S. 420 og 1911 S. 452); og på den anden Side omtaler hun (S. 454) Jens Juel som Friherre, hvad han først blev i Decbr. 1672.

²⁾ Se det ovfr. S. 11 Note 9 omtalte Håndskrift.

³⁾ Det samme gælder, når en Hånd, der sikkert må anses for Sophie Belows Datter Anne Thott's, har gjort en endnu kortere Tilføjelse andensteds i den samme Slægtebog (Thottske Saml. Fol. 1077 Bl. 83 a).

⁴⁾ Karen Brahes Hånd til Sammenligning kan i Rigsarkivet findes i Indl. til Fynske Reg. 1720 Nr. 37.

⁵⁾ Således 1710 (Thottske Saml. Fol. 1081 S. 146).

⁶⁾ Sætds., løst Blad mellem S. 356 og 357.

blot fordi han betegnes på samme Måde (fraregnet Skrivfejlen) i Sophie Ruds Slægtebog¹⁾.

Men i alt Fald efter 1555 kan Jytte-Gyldenstjerne-Håndskriftet jo ikke have benyttet Sophie Rud, så at dets Kilde for så vidt godt kunde være forfattet ved Tiden 1615. Dette er dog sikkert for den overvejende Dels Vedkommende ikke Tilfældet. Slægtebogens oprindelige Hånd siger et Sted udtrykkelig, at der er gået 74 År siden Hr. Hans Krafsses Bryllup, og at Jesper Krafsses Alder er 72 År²⁾, hvad der efter de År, som den selv angiver for vedkommendes Bryllup og Fødsel³⁾, fører til, at dette Afsnit af Slægtebogen må være skrevet i 1594⁴⁾. Det er da klart, at Jytte Gyldenstjerne, der var født 1581⁵⁾, i alt Fald ikke kan have forfattet denne Del af Slægtebogen. Og når Bogen et andet Sted⁶⁾ taler om de Huse på Tryggvælde, som Ejler Grubbe (der døde 1585⁷⁾) havde ladet nedrive, så var denne Ejler Grubbe ganske vist Fader til Jytte Gyldenstjernes senere anden Mand; men da det ikke kan antages, at hun har haft nogen Erindring om Husene eller deres Nedrivning, synes det lidet troligt, at hun skulde have anset det for Umagen værd at optegne noget herom. Og omvendt mangler der i det bevarede Håndskrift Oplysninger, som man måtte være berettiget til at søge i det, hvis Jytte Gyldenstjerne var dets Forfatter. Håndskriftet har ganske vist en Del Meddelelser om hendes egen Slægt Gyldenstjerne og særlig om 2 omfangsrige Grene af den⁸⁾; men dette synes ikke at bero på nogen selvstændig Interesse for denne Slægt, men på, at Stammodrene for de nævnte 2 Grene tilhørte Familien Bille. Og endvidere forekommer der, skønt Jytte Gyldenstjernes første Mand var en Stjerne-Juel, i hele Slægtebogen ingen Stamtavle over nogen Gren af denne Slægt. Som et Vidnesbyrd om Jytte Gyldenstjernes Forfatterskab kan man ganske vist finde anført både i det gamle Adelsleksikon⁹⁾ og af Thiset¹⁰⁾, at hun egenhændig har gjort Rettelser og Tilføjelser i Håndskriftet. Men den Hånd, som der på de anførte Steder tænkes på, er rigtignok slet ikke Jytte Gylden-

¹⁾ Thottske Saml. 4to 1871 Bl. 43 a. Det ovennævnte Håndskrift i Lund Bl. 19 b.

²⁾ Håndskriftets S. 14 f.

³⁾ Sstds. S. 17.

⁴⁾ Derimod er det øjensynlig en Fejlregning, når Slægtebogen S. 15 siger, at Karine Krafse, hvis Fødselsår den S. 17 opgiver som 1529, nu har en Alder af 55 År.

⁵⁾ Danm. Adels Aarbog 1895 S. 166.

⁶⁾ Håndskriftets S. 46.

⁷⁾ Danm. Adels Aarbog 1895 S. 165.

⁸⁾ Håndskriftets S. 127—35, 201—23.

⁹⁾ I S. XXII.

¹⁰⁾ Personalhist. Tidsskr. 5. R. IV. 3.

stjernes, men den nedenfor omtalte Sophie Belows. Det er afgjort Sophie Below, der har gjort de allerfleste Tilføjelser i Jytte-Gyldenstjerne-Håndskriftets Våbenbogs-Afdeling. Og ganske vist er Forholdet noget anderledes i Håndskriftets Slægtebogs-Afdeling, idet man dér finder et langt større Antal forskellige Hænder (i alt Fald over en halv Snes), der har gjort Tilføjelser; men også her er Sophie Belows Hånd den, man lægger mest Mærke til. Når Thiset på 4 bestemte Steder taler om Jytte Gyldenstjernes egenhændige Tilføjelser, er det da også på de 3 af Stederne Sophie Belows Hånd, som det drejer sig om¹⁾; og på det 4. Sted er det en Hånd, der i alt Fald sikkert ikke er Jytte Gyldenstjernes²⁾. Jytte Gyldenstjernes egen Hånd turde det overhovedet ikke være let at skaffe større autentiske Prøver på; bortset fra den ovenfor³⁾ nævnte Notits af hende på Indersiden af Bindet i hendes Håndskrift er det kun lykkedes et Sted at finde hendes Underskrift⁴⁾, og det er næppe muligt med fuld Sikkerhed at fastslå, at nogen af Tilføjelserne i hendes Slægtebogs-Håndskrift er skreven af hende selv. Men selv om dette skulde være Tilfældet, følger jo ikke deraf, at hun har forfattet Håndskriftets egentlige Tekst eller blot besørget den afskrevet.

Vil man da spørge, om der kan påvises nogen anden Forfatter til den under Jytte Gyldenstjernes Navn gående Slægtebog, kan der i alt Fald fremsættes en Formodning i så Henseende. Til Forklaring heraf må dog først siges et Par Ord om det ovenfor nævnte Håndskrift (Kallske Saml. Fol. 124), der må anses for Kilden til »Jytte Gyldenstjerne«s Våbenbog. Sophie Brahe har⁵⁾ flittig benyttet dette ældre Håndskrift, som hun⁶⁾ betegner som en Bog med 900 Våben, som hun havde lånt af Christen Eriksson (der var en uægte Søn af Christopher Valkendorfs Broder Erik Valkendorf og gift med Sophie Krabbe, en Datter af en Kusine til Sophie Brahe)⁷⁾. Men et

1) Sstds. S. 20 Note 5 og S. 23 Note 3 og 4.

2) Sstds. S. 20 Note 3. Denne Hånd, hvis Indehaver det ikke er lykkedes at udfinde, forekommer adskillige Gange i Håndskriftet; den er øjensynlig identisk med en, der findes i Sophie Brahes Slægtebog (i Universitetsbiblioteket i Lund) S. 731—36 og i hendes såkaldte Våbenbog (i Landsarkivet sstds., Håndskriftet »Danska geneal. m. m. 4«) Bl. 60 a—63 b.

3) S. 14.

4) Orig. Mageskifter 798.

5) I hendes ovenfor Note 2 nævnte »Våbenbog« Bl. 60 a—68 a, 69 a—70 a, 72 a—73 b, 75 a—b, 83 b—85 b, 87 a—88 a.

6) Sstds. Bl. 1 b.

7) At det ikke kan være noget andet af de ovfr. S. 14 f. nævnte, med Kallske Saml. Fol. 124 beslægtede Håndskrifter, som Sophie Brahe har benyttet, fremgår af hendes Citater. Og at hendes Kilde skulde være en anden, nu ukendt Redaktion af den samme Tekst, bliver i højeste Grad usandsynligt, når man ser, at der blandt hendes Citater forekommer Steder, der i Kallske Saml. Fol. 124 fremtræder som senere Tilføjelser gjorte med 3 forskellige, lidt yngre Hænder;

enkelt Sted¹⁾ taler Sophie Brahe om en Våbenbeskrivelse, som Fru Karen Rud har skrevet i Bogen „med de 900 Våben“, idet Sophie Brahe øjensynlig her sigter til en Karen Rud, der var født 1560 og døde 1612, var Datter af Jørgen Rud og Karen Krafse og blev gift med Peder Grubbe til Ålstrup på Lolland²⁾. Uheldigvis er Kallske Saml. Fol. 124 ufuldstændig bevaret, så at den omtalte Våbenbeskrivelse nu ikke findes i Håndskriftet³⁾; og heller ikke i den bevarede Del af det kan Karen Ruds Hånd (der kendes fra Karen Brahes Bibliotek⁴⁾) med Sikkerhed påvises mere end en enkelt Gang⁵⁾. Derimod forekommer Karen Ruds Mand Peder Grubbes Hånd (der kendes fra det samme Karen-Brahe-Håndskrift) i større Omfang i Bogen „med de 900 Våben“⁶⁾; og også andre Træk tyder på, at denne bør henføres til Lolland⁷⁾.

Hvis man nu under en Eftersøgning af Kilden til »Jytte Gyldenstjerne«s Slægtetog standser ved den her nævnte »Bog med de 900 Våben« og tænker sig Muligheden af en vis Forbindelse mellem den og »Jytte Gyldenstjerne«s *Slægtetog*, må det straks bemærkes, at der, så vidt bekendt, ikke foreligger noget som helst positivt

man sammenligne således Sophie Brahes Bl. 62 b, 64 a og 87 a med Kallske Saml. Fol. 124, henholdsvis Bl. 63 a, 70 a og 55 b. Det kan da også påvises, at Kallske Saml. Fol. 124 har været i Sophie Brahes Hænder, idet der forekommer egenhændige Bemærkninger af hende på dets Bl. 17 a, 36 b og 37 a. Og ganske vist er det ikke lykkedes at finde mange eller store Prøver på den ovennævnte Christen (Christian) Erikssøns Hånd (den forekommer i Danske Kanc. Ark., Erklær. og Betækn. afgivne af Rigets Råd og Stænder under 1644 23. Maj og 1645 15. Jan., og hans Underskrift kan træffes i Skøder 101 og i Indl. til Reg. og Tegn. 1626 25. Juli); men det må dog formentlig antages at være hans Hånd, der findes i det Kallske Håndskrift Bl. 28 b, 33 b, 70 a, 86 a og 96 b. Når der da blandt Sophie Brahes Citater af Bogen med de 900 Våben forekommer Våben, der nu ikke kan findes i det Kallske Håndskrift, må det bemærkes, at dette nu er ufuldstændigt; Bl. 9—16 mangler i dets Foliering, og navnlig må Håndskriftet antages tidligere at have haft en Række større Våbenafbildninger (med kun 2 Våben på Siden), svarende til sådanne Afbildninger som dem, der endnu findes i »Jytte Gyldenstjerne«s Våbenbog og i Kallske Saml. Fol. 125 af den angivne Størrelse.

¹⁾ Sophie Brahes »Våbenbog« Bl. 69 a.

²⁾ Se om hende Vedel Simonsen, *Ruderne* II. 158—63; jfr. *Danm. Adels Aarvog* 1912 S. 441, 1895 S. 159 f. Et Maleri, der angives at forestille hende, er gengivet i *Danm. Adels Aarvog* 1895; men det er rigtignok betegnet »ætatis 56«, medens hun kun opnåede en Alder af 51 År.

³⁾ Beskrivelsen hører mulig til det Våben, der findes i »Jytte Gyldenstjerne«s Våbenbog Nr. 52.

⁴⁾ Bibliotekets Håndskrift Nr. 1072 (anført som Nr. 151 i Vogelsangs Fortegnelse over Haandskrifterne i Karen Brahes Bibliothek).

⁵⁾ Kallske Saml. Fol. 124 Bl. 22 b (Overskriften over det andet Våben).

⁶⁾ Sstds. Bl. 83 b, 85 b, 86 a, b.

⁷⁾ Den afbilder en Række Våben, der fandtes i Nysted Kirke (Kallske Saml. Fol. 124 Bl. 95 a—98 a), og en Hånd, der har gjort nogle Tilføjelser i Håndskriftet, bruger Udtrykket »her vdi Lolland« (Bl. 98 a).

om, at der til Bogen „med de 900 Våben“ (som ganske vist er Kilde til »Jytte Gyldenstjerne«s *Våbenbog*) tidligere har været knyttet en Slægtebog, og endnu mindre om, at en sådan Slægtebog har været Kilden til »Jytte Gyldenstjerne«s Slægtebog. Imidlertid er den oprindelige Hånd i »Jytte Gyldenstjerne«s *Våbenbogs-* og i hendes Slægtebogs-Afdeling én og den samme, hvad der kunde tyde på, at de 2 Afdelinger har haft deres Kilde på samme Sted; og i Virkeligheden er der meget, der taler for, at *Karen Rud* kan være Forfatter til Kilden til »Jytte Gyldenstjerne«s Slægtebog. At *Karen Rud* har haft Interesse for Slægtshistorie, vides andensteds fra¹⁾; hun har været gammel nok til at kunne sysle med Slægtebogs-Arbejde i 1594 og til at kunne huske den ovenfor omtalte Nedrivning af Husene på Tryggevælde²⁾, og den før nævnte *Ejler Grubbe* var hendes Mands Farbroder. Når endvidere »Jytte Gyldenstjerne«s Slægtebog meddeler en ret udførlig Række af Fødsels-, Bryllups- og Dødsdage i Slægterne *Rud* og *Krafse*³⁾, giver Antagelsen af *Karen Ruds* Forfatterskab en Forklaring af, hvorfra denne Interesse for og denne Viden om de nævnte 2 Slægter skriver sig, idet *Karen Ruds* Fader horte til den ene og hendes Moder til den anden af disse Slægter. Og når Slægtebogen viser en forholdsvis betydelig Interesse for Slægten *Grubbe*, falder dette meget naturligt i Betragtning af *Karen Ruds* Ægteskab med en *Grubbe*⁴⁾. Når Bogen dernæst på sine Steder beskæftiger sig ret indgående med forskellige Personer på *Falster* og *Lolland*, forklares dette ved, at *Karen Ruds* Mands Gård *Ålstrup* lå på *Lolland*. Også selve denne Gård omtales et Par Gange i Slægtebogen, og Forfatteren har øjensynlig benyttet dens Arkiv; i alt Fald nævnes en ret kurios Kontrakt, »som findis paa *Aalstrup*«, og som angik Forholdet mellem en *Mads Lauridsson Vasspyd* og en *Borger i Hamburg* og dennes Hustru og gik ud på, at *Mads Lauridsson* årlig skulde betale *Hamburgeren* en Læst Korn »till rente aff quinden«⁵⁾.

¹⁾ Vedel Simonsen, *Ruderne* II. 32, 158 f.

²⁾ Jfr. ovfr. S. 16.

³⁾ Håndskriftets S. 16 f. (trykt *Suhms Saml.* II. 1. H. S. 207 f.).

⁴⁾ Ganske vist hedder det i Håndskriftets S. 44: »Dette effterschreffne och antegnelser paa slechter er saa mange aff min møerne slegt, som jeg hertil haffuer spurt: første begyndelse paa di Grubbers«, — hvad der forekommer ret mærkeligt, idet *Karen Rud* altså skulde begynde sin mødrene Slægt med Familien *Grubbe*. Men dette kan skyldes Hensynet til, at hendes Mand horte til den nævnte Familie; og S. 47 får Forfatterinden gjort en Overgang fra *Grubbe*'ne til *Karen Ruds* mødrene *Aner*, nemlig gennem en *Niels Grubbes* Giftermål med en Søster til *Karen Ruds* Mormoders Mormoder.

⁵⁾ Se de af *Thiset* i *Personalhist. Tidsskr.* 5. R. IV. 14 og 18 aftrykte Steder. — Derimod er der ingen Grund til at sætte »Jytte Gyldenstjerne«s ovenfor omtalte Benyttelse af *Sophie Ruds* Slægtebog i Forbindelse med Slægtskabet mellem *Sophie* og *Karen Rud* (af hvilke den sidste var den førstes Broders Sønne-

Hvis den her fremsatte Formodning, at Karen Rud har skrevet Kilden til »Jytte-Gyldenstjerne«-Slægtbogen, er rigtig, må det dog bemærkes, at hun ikke kan være Kilden for alt, hvad der i det nuværende Håndskrift er skrevet med dettes oprindelige Hånd. Thi ganske bortset fra, at det ikke vides, hvor lang Tid før sin Død hun har afsluttet sit mulige Forfatterskab, døde hun jo 1612, medens det bevarede Håndskrifts oprindelige Hånd i alt Fald skriver endnu 1615 (således som før nævnt). Det kunde altsaa tænkes, at det nuværende Håndskrift, selv om det var meget lidt originalt, dog skyldte Jytte Gyldenstjerne sin Tilblivelse. Men heller ikke denne Antagelse synes rimelig. Det viser sig nemlig, at Jytte Gyldenstjernes eget andet Giftermål er indført i Håndskriftet¹⁾ med en Hånd, der ikke er dettes oprindelige; desværre er det ikke lykkedes at identificere den, men det kan i alt Fald hverken være Jytte Gyldenstjernes egen Hånd, således som denne forekommer på Håndskriftets Binds Inderside, eller hendes anden Mand Christian Grubbes Hånd²⁾, og det er utvivlsomt heller ingen Skriverhånd. Den nævnte Tilføjelse om Giftermålet kan ses at være gjort før Ægteparrets Søn Peders Fødsel³⁾, der fandt Sted 1622⁴⁾; men på den anden Side har den samme Hånd gjort flere andre Tilføjelser i Håndskriftet, hvoriblandt en, der tidligst kan være fra 1633⁵⁾. I Betragtning af det lange Tidsrum, som Håndens Tilføjelser strækker sig over, kan man da formentlig gå ud fra, at dens Indehaver har ejet Håndskriftet i alt Fald fra 1622 til 1633; men i så Fald kan Jytte Gyldenstjerne altså højest have ejet det indtil 1622 eller fra 1633. I første Tilfælde skulde hun have skilt sig ved det i en forholdsvis yngre Alder, hvad der forekommer mindre sandsynligt, og den anden Antagelse synes nok så rimelig; hvis Slægtbogens Kilde har tilhørt Karen

datter); thi i Betragtning af det Udlån af Slægtbøger, som fandt Sted i så stort et Omfang i Datiden, kan en sådan Benyttelse være kommen i Stand ad mange andre Veje.

¹⁾ S. 207.

²⁾ Hans Hånd findes i Indl. til Reg. og Tegn. 1632 5. Maj.

³⁾ Dette fremgår af, at der efter Indførselen om Giftermålet er tilføjet: »Gud giffue dem lycke til børn«, hvad der senere atter er udstreget, hvorefter Sønnen omtales af en anden Hånd.

⁴⁾ Fødselsdagen (1622 26. Marts) er anført med Faderen Christian Grubbes egen Hånd i Kallske Saml. Fol. 125 S. 158.

⁵⁾ Nemlig S. 65 om Tage Thott Ottessøns 4. Giftermål, der fandt Sted 1633 (Danm. Adels Aarbog 1900 S. 432). — Når Adelsleksikonnet I S. XXII nævner en Indførsel i Slægtbogen om, at Christopher Gyldenstjerne døde i Rom 1642, er denne Indførsel (Håndskriftets S. 217) gjort med den her omtalte Hånd; men Adelsleksikonnets År 1642 er, så vidt det kan ses, en Læsefejl for 1612. Derimod har Håndens Indehaver i alt Fald levet 1636, idet den samme Hånd i Kallske Saml. Fol. 125 S. 7 omtaler et i dette År stedfundet Giftermål (jfr. Danm. Adels Aarbog 1890 S. 176).

Rud og hendes Mand Peder Grubbe, vilde der jo være en vis Sandsynlighed for, at det strengt taget er Jytte Gyldenstjernes anden Mand Christian Grubbe (der var Fætter til Peder Grubbe) og ikke hende selv, som fra først af er kommet i Besiddelse af det bevarede Håndskrift. Men det vil ses, at Jytte Gyldenstjernes Forhold til Håndskriftet i så Tilfælde (bortset fra en eller anden mulig Tilføjelse med hendes Hånd) bliver et rent ydre Ejendomsforhold.

Når man, efter denne Digression, fra vor egen Tids og dens første Adelshistorikers Forhold til Slægtebogs-Kritikken vender sig til en fjernere Fortid og tænker sig Muligheden af, at det af det gamle genealogiske og heraldiske Selskab udgivne »Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmene« i sin Fortale kunde yde Bidrag til en virkelig Kritik af Slægtebøgerne, vil man blive skuffet. Der gives i denne Fortale en »Fortegnelse over de utrykte Hielpemidler til Adels-Historien«, der skal omfatte alle sådanne Hjælpemidler, som Selskabet dengang havde fået i Hænde¹⁾. Men de Slægtebøger, som Fortalen opregner, er påfaldende få i Sammenligning med dem, som nu er tilgængelige i offentlige Samlinger. For en meget stor Del udgøres de, der opregnes, af dem, som Suhm havde købt efter Klevenfeldt; men dertil kommer så adskillige i de kongelige Biblioteker, i Selskabets eget Eje og andre Steder. Derimod nævner Fortalen ikke en eneste af de Slægtebøger, som ejedes af Otto Thott, der i øvrigt døde 1785, netop medens 1. Bind af Adelsleksikonnet var under Udgivelse, og hvis Håndskriftsamling i 1786 indlemmedes i det store kongelige Bibliotek²⁾. Som et Eksempel på, hvor forholdsvis få Slægtebøger Fortalen omtaler, kan det anføres, at den kun nævner ét Eksempel af Lisbet Bryskes Slægtebog, medens vi kender en Række forskellige Redaktioner af Lisbet Bryskes Arbejde³⁾. Det skal derfor indrømmes,

¹⁾ 1 S. XXI—XXXIII, jfr. S. V.

²⁾ Werlauff, Hist. Efterretn. om det store kgl. Bibl., 2. Udg. S. 231, jfr. sstds. S. 228 om Thotts Biblioteks Tilgængelighed i hans egen Levetid. — Skulde det være en Hentydning til Håndskrifter i Biblioteker som Thotts, når Adelsleksikonnets Fortale S. V taler om, at »den mindste Deel Lærde har Adgang til dem eller ere rige nok til selv at forskafe sig en Samling deraf, da de ere kostbare, sieldne, ja endog neppe i de største Bogsamlinger ere at finde«?

³⁾ Af sådanne, hvor hun egenhændig har skrevet så at sige hele Håndskriftet eller dog en Del af det, må nævnes: Håndskriftet »Danska geneal. m. m. 8« i Landsarkivet i Lund (omtalt i Hist. tidskr. för Skåneland II. 47; ifølge hendes egen Angivelse på Bl. 2 b skrevet på Stavanger Kongsgård 1625 og foræret 1628 til hendes Datter Birgitte Krabbe); et Håndskrift i Karen Brahes Bibliotek Nr. 1635 (omtalt i Vogelsangs Fortegnelse over Haandskrifterne i Karen Brahes Bibliothek under Nr. 300; nu uden noget fra Lisbet Bryske stammende Titelblad, men i Thottske Saml. Fol. 1072, f. Eks. S. 2, citeret med Årstallet 1640); samt følgende Håndskrifter på det kongelige Bibliotek: Ny kgl. Saml. Fol. 771

at der i Betragtning af Fortalens Forfatteres begrænsede Viden er mindre Anledning for dem til at komme ind på en sammenlignende Kritik af de Slægtebøger, de nævner; men selv om de havde kendt flere, vilde de med Tidens ringe Sans for Kritik næppe have kunnet yde noget Bidrag af Værdi for det her omhandlede Spørgsmål. Fortalen giver ganske vist forskellige Oplysninger om Slægtebøger-nes Forfattere, Tilblivelsestid og Indhold; men det lader sig i alt Fald et Par Gange påvise, at den i sin Karakteristik ganske overvejende bygger på Notitser, som Klevenfeldt har indført i det pågældende Håndskrift¹⁾, og som med den Viden, der står til Nutidens Rådighed, ikke altid kan betragtes som helt vellykkede²⁾.

Det må da siges, at i Sammenligning med hin Tid byder Nutiden den, der ønsker at studere Slægtebøgerne, betydelig gunstigere Arbejdsvilkår derved, at et så meget større Antal af dem er blevet samlet i de offentlig tilgængelige Samlinger, og tillige ved, at disses Ledelse ikke stiller sig afvisende over for et Udlån fra den ene Samling til den anden; jeg har således ved det kongelige Biblioteks Velvillie, for hvilket jeg bringer det min bedste Tak, haft en lang Række af dets Slægtebogs- og Våbenbogs-Håndskrifter til Benyt-

(det i Adelsleksikonnet I S. XXI f. omtalte; nu defekt i Begyndelsen og uden Titelblad); Thottske Saml. Fol. 1083 (ifølge Bl. 1 a af Lisbet Bryske i 1674 foræret til hendes Søn Sten Bille); Thottske Saml. Fol. 1085 (med hendes Sønner Knud og Sten Billes Anevåben på Bl. 340 b—344 a og med deres Navne uden på Bindet; jfr. her nedfr. S. 24); og Slutningen af Gl. kgl. Saml. Fol. 1085 (med en Del Tilføjelser af Tale Ulfstand; derimod kommer Begyndelsen af dette sidste Håndskrift ikke i Betragtning som Lisbet-Bryske-Original, om end den bl. a. indeholder Uddrag gjorte for andre af et Par af Lisbet Bryskes Slægtebogs-Redaktioner, hvoriblandt den ovennævnte af 1625, der nu er i Lund). — Ved denne Liste er der helt set bort fra sådanne fra Lisbet Bryskes Slægtebogs-Redaktioner stammende Afskrifter, hvori hendes egen Hånd slet ikke forekommer; endvidere fra et Par kortere Brudstykker af hendes Arbejde, hvori der kun findes ganske enkelte Tilføjelser af hende selv (i Additamenta Fol. 154, Stykke III og IV); fra kortere Fremstillinger af hende af enkelte Familier (således af Familien Valkendorf — med Descendens også gennem Kvindeliniere — i Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 41); fra hendes i Adelsleksikonnet I S. XXI omtalte Våbenbog (nu i Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 42), der ikke indeholder meget anden Tekst end Navnene på de Slægter, hvis Våben er afbildede; fra et Håndskrift i Karen Brahes Bibliotek Nr. 1636, hvor Teksten vel spiller en langt større Rolle, men hvor Afbildningerne også er stærkt fremtrædende, og som i alt Fald ikke kan anses for en egentlig Slægtebog, da det indbyrdes Slægtskab mellem de enkelte under hver Familie opførte Personer i Regelen ikke er angivet; og endelig fra et Håndskrift, som Thiset i sine Samlinger (3. Afdel. under Ebbe Andersson Ulfeldt 1507) betegner som »Lisbet Bryskes Vaabenbog paa Hvedholm«, men som ifølge hans Citat har indeholdt i alt Fald ét udførligt Brevuddrag (jeg har ikke selv set Håndskriftet).

¹⁾ Fortalens S. XXI (om Lisbet Bryskes Slægtebog i Ny kgl. Saml. Fol. 771) og S. XXIV f. (om det Håndskrift, der nu findes i Ny kgl. Saml. Fol. 774).

²⁾ Jfr. m. H. t. Ny kgl. Saml. Fol. 774 nedfr. i 3. Afsnit.

telse i Rigsarkivet¹⁾. På den anden Side kan det dog ikke nægtes, at går man til det Sted, hvor man først og fremmest vil søge hen for at få Oplysning om det kongelige Biblioteks Slægtbogs-Materiale, nemlig til Bibliotekets systematiske Håndskriftkatalog, er det ikke altid, at man dér får tilfredsstillende Besked. Ganske vist er det ofte Tilfældet; men undertiden får man kun en Håndsrækning, der vel kan føre til Målet, men rigtignok ad ret mærkelige Krogveje. Således er Thottske Saml. Fol. 1082 i Kataloget betegnet som: »Frue Lisbeth Bryskes Slægtbog. Copie cf. Catal. Bibl. Daneschioldiana p. 431 No. 398«. De færreste vil vistnok tænke sig, at denne Henvisning til Bibliotheca Daneschioldiana (v: Kataloget til en i 1732 afholdt Auktion over den i 1728 afdøde Grev Christian Danne-skjold-Samsøes Samlinger) indeholder en Oplysning om en af Håndskriftets Fortsættere, som det kongelige Biblioteks Katalog ikke har medtaget; og Benytteren begår da måske den vistnok tilgivelige Ubesindighed at give sig til at undersøge Håndskriftet, før han har eftersat Henvisningen til Auktionskataloget. Han når da muligvis med noget Besvær til et Resultat, nemlig at Håndskriftet har fået en hel Del Tilføjelser af en Hånd, der på et enkelt Sted endogså har skrevet en lang Række Sider i det og viser sig at tilhøre den tidligere nævnte Niels Juul Axelsson, ligesom det endvidere indeholder et Register skrevet med Peder Dyrskjots Hånd, der også andensteds i Håndskriftet hist og her har gjort nogle Bemærkninger. Men efter-ser man så Bibliotheca Daneschioldiana, opdager man, at man kunde have sparet sig meget af sin Ulejlighed, idet Bogen allerede dér betegnes på følgende Måde: »Danske adelige Slegtebog samlet af Niels Juel Axelsson, som mand af Titel-Bladet skulde slutte, men skal nok rettere være en Copie af Lisbet Bryskes Slegte-Bog (vid. ejusd. fol. 240) bestaar af 433 Blade in fol.« Det omtalte Titelblad mangler uheldigvis nu; men at det er dette Håndskrift, som Auktionskataloget sigter til, kan der ikke være Tvivl om, og det vilde derfor have været en væsentlig Hjælp for Benytteren, hvis også det kongelige Biblioteks Katalog havde nævnt Niels Juul Axelssons Navn.

I et Tilfælde som dette kan det naturligvis siges, at Skylden er Benytterens, der kunde have begyndt med at se sig bedre for. Men i andre Tilfælde lader Bibliotekets Katalog Benytteren helt i Stikken. Et Par Eksempler herpå anføres nedenfor i 3. Afsnit²⁾.

¹⁾ Foruden til det kongelige Bibliotek og, som ovfr. S. 2 nævnt, til Karen Brahes Bibliotek skylder jeg ligeledes Tak til vort eget Universitetsbibliotek, til den ledeborgske Håndskriftsamling, til Landsarkivet i Lund og til Universitetsbiblioteket sammesteds for velvilligt Udlån af Håndskrifter.

²⁾ Under Omtalen af Ny kgl. Saml. Fol. 774 og Uldallske Saml. Fol. 199.

Her kan det nævnes, at Kataloget betegner Thottske Saml. Fol. 1106 og 1107 kun som »Danske Adelspersoners Vaabener, uilluminerede, tildeels udklippede af Titelbladene paa Ligprædikener. — Alius liber ejusd. conditionis ex parte cum coloribus« uden at anføre, at Håndskriftet Nr. 1107 så at sige helt igennem er skrevet med den bekendte Bogsamler Jørgen Seefeldt Christopherssøns egen Hånd. Og Kataloget registrerer Thottske Saml. Fol. 1085 på følgende Måde: »En anden Slægtbog med Register og nogle Vaabener. Paa Bindet staaer: Knud Bille og Steen Bille, H. S. (formodentlig Henrichsen? Henriks Søn?)«. Men i Virkeligheden er dette Håndskrift en Redaktion af Lisbet Bryskes Slægtbog, der for en væsentlig Del er skreven med hendes egen Hånd. Og da Håndskriftet ikke indeholder andre kolorerede Våbenaffildninger end Anevåben for »Knud Bille Henricksen oc Sten Bille Henricksen«¹⁾, er der ikke mindste Grund til at tvivle om, at disse 2 Personer er identiske med de ovennævnte Ejere af Håndskriftet, tilmed da det af Afbildningerne fremgår, at de gengiver Anevåben for Lisbet Bryskes egne Børn, og hun netop havde 2 Sønner af de anførte Navne. For en Fuldstændigheds Skyld kan det tilføjes, at Håndskriftet senere har fået talrige Tilføjelser af den ovennævnte Fru Anne Trolle.

Men når det da efter det ovenfor anførte må siges, at Slægtbøgerne som Helhed fremdeles venter på en kritisk Behandling²⁾, må det på den anden Side stærkt betones, hvad der allerede til Dels er antydnet ovenfor, at vor Tid står langt bedre rustet til at løse en sådan Opgave end Fortiden. Ikke blot er der, som allerede tidligere nævnt, nu samlet et betydelig større Antal Slægtbøger i offentlig tilgængelige Samlinger, end Tilfældet var i ældre Tider. Men endvidere har vor Tid i Fotografien en pålidelig og, om ikke billig, så dog i økonomisk Henseende nogenlunde overkommelig Reproduktionsmetode, der sikkert vil vise sig som et uvurderligt Hjælpe-middel ved Identificeringen af de forskellige Hænder. Og hertil kommer så Thisets Stamtavler over de gamle Adelsslægter; næde han end ikke at udarbejde Stamtavler over dem alle, fik han dog udgivet så mange, at dette Stof nu er gjort langt lettere tilgængeligt, end det var for vore Forgængere, og selvfølgelig ligger der heri en overordentlig Lettelse for den, der vil søge at efterspore, hvorledes et Håndskrift kan tænkes at være vandret fra den ene til den anden, eller hvem en bestemt Hånd kan antages at tilhøre.

¹⁾ Håndskriftets Bl. 340 b—344 a.

²⁾ Et Forsøg på at klare den indbyrdes Sammenhæng er for en enkelt Gruppes Vedkommende gjort nedenfor i 3. Afsnit.

II.

*Enkegrevinde Brockdorffs Gave til Rigsarkivet:**»Sophie Belows Slægtbog«.*

I Begyndelsen af Året 1918 forærede Enkegrevinde Brockdorff, Kletkamp i Holsten, til det danske Rigsarkiv en stor Samling Arkivalier, ved hvis Overdragelse til Rigsarkivet Arkivråd, Dr. Kupke, som dengang gjorde Tjeneste i det preussiske Statsarkiv i Slesvig, ydede sin velvillige Medvirkning. Arkivalierne hidrørte for største Delen fra Generalmajor Frants Vilhelm Folckersams eller Fölckersams Arkiv — en født Kurlænder, der i det 17. Århundredes 2. Halvdel var kommen til Norge og bleven Officer i den danske Konges Tjeneste; han døde 1713¹⁾. Men en Del af Gaven udgjordes af en Slægtbog over den danske Adel, der havde sin Oprindelse et helt andet Sted.

Slægtbogen, der er i Folio og indbunden i gult Pergament, har på sit første beskrevne Blad følgende Oplysning om sin Tilblivelse: »Anno 1634 lod jeg begynnde att schriffue wdi denne bog adtskillige adelig slechter och herkomst, saa wit jeg wed eller kannnd forfare sandferdig att werre, de gamle och affgangen till en lofflig ihukommelse, de vnge, som nu ere och effterkommer, till wnderretning och widschab«. Disse Ord må antages skrevne med en Skrivers hånd; men hvem den talende er, fremgår af det umiddelbart efterfølgende på samme Side, hvor en anden Hånd først afskriver 3 Bibelsprog og derefter underskriver sig: »Sophia Below s. Cristen Thotis egen handt«; denne anden Hånd anfører på det samme Blads Bagside et Par tyske Sentenser, men genfindes ikke senere i hele Slægtbogen.

S o p h i e B e l o w²⁾ var født 27. Apr. 1590 og Datter af den i Mecklenburg fødte Henrik Below, der var indvandret til Danmark under Frederik II og stod i høj Gunst hos denne Konge, så at han forfremmedes til ansete Stillinger; hendes Moder var Lisbet Skram (Fasti), Datter af Laurids Skram og Maren Bille³⁾. Selv ægtede Sophie Below i en ung Alder, 16. Febr. 1606, den betydelig ældre Christen Thott til Boltinggaard, der døde 1617, hvorefter hun sad Enke i en lang Årrække, indtil hun døde 22. Juli 1650⁴⁾. I sit Ægteskab havde hun en Søn Henrik og 2 Døtre, af hvilke den ene Birgitte

¹⁾ Se om ham Dansk biograf. Lexikon V. 233 f.

²⁾ Jfr. om hende og hendes Slægt Stamtavlen i Danm. Adels Aarbog 1888, om hendes Fader tillige Dansk biograf. Lexikon. II. 44 ff.

³⁾ Danm. Adels Aarbog 1892 S. 135.

⁴⁾ Dødsåret angives urigtig som 1641 i Danm. Adels Aarbog, baade 1888 S. 39 og 1900 S. 443. Sophie Belows egen Slægtbog har Året 1650 både i Fortalen og S. 684; men det første Sted står Dagen, men ikke Månedens, in blanco, og det samme har vistnok oprindelig også været Tilfældet det andet Sted, hvor Dagen dog nu er udfyldt til den 22. Juli, hvad der sikkert er rigtigt. Det opgives

(der var født 17. Juni 1610, 14. Oktbr. 1632 ægtede Otte Gøye til Tureby, efter hvem hun blev Enke 1642, og selv døde 8. Apr. 1662) er den for sin Lærdom og som Senecas Oversætterinde bekendte Birgitte Thott; den anden Datter Anne Thott døde ugift 20. Maj 1658¹).

Personalhistoriske Interesser har Sophie Below sikkert taget i Arv fra begge sine Forældre. Hendes Fader havde selv gjort Optegnelser om sin Slægt i en Bog, som senere var i Datterens Besiddelse²). Og Sophie Belows Moder var Datter af den Maren Bille, hvis Slægtbog er nævnt ovenfor S. 3; det af Maren Billes Børn, der har fortsat denne Slægtbog, har sikkert netop været Sophie Belows Moder Lisbet Skram, eftersom Fortsætterten omtaler Henrik Below særlig udførlig og udtaler Ønsket om, at »Gud giffue hanom och hanß børn locke och gaffuen« af, at Frederik II forærede ham Spottrup³).

Det bevarede Eksemplar af den som Maren Billes betegnede Slægtbog⁴) har mange Tilføjelser, der er skrevne med Sophie Belows egen, karakteristiske og ret let genkendelige Hånd. Og det har bagi fået indført en hel Række Personers Aner, begyndende med »min« (d: Sophie Belows) Mand Christen Thotts Aner; derefter følger forskellige Rækker af hendes egne og af mange andres Aner. Men disse Anerækker er dog hovedsagelig skrevne med Skriverhænder, om end enkelte Gange med Notater af Sophie Below selv, ligesom hendes Datter Anne Thotts Hånd forekommer ikke så lidt hyppigere i Anerækkerne end Moderens.

Også andensteds træffer man Vidnesbyrd om, at Sophie Below har været personalhistorisk interesseret. Hun stod i Brevveksling med Sophie Brahe, bl. a. om herhen hørende Emner⁵); og i Sophie Brahes originale Slægtbog har hun gjort ikke så helt få Tilføjelser, der næsten alle fremtræder som Rettelser til den ældre Tekst, men

nemlig samtidig, at hun døde en Mandag og ved sin Søn 3. Bryllup, der fandt Sted 21. Juli 1650, og den 22. Juli 1650 var netop en Mandag.

¹) Den til Rigsarkivet skænkede Slægtbog, Fortalen og S. 157.

²) Ny kgl. Saml. Fol. 771 f, det bageste Afsnit S. 9. Hans Bog er benyttet i den til Rigsarkivet forærede Slægtbog S. 671 ff.

³) Ny kgl. Saml. Fol. 771 f, 1. Foliering Bl. 13 b.

⁴) Ny kgl. Saml. Fol. 771 f. Håndskriftet har utvivlsomt senere tilhørt den ovenfor S. 10 f. nævnte Jens Rosenkrantz, hvis Hånd forekommer i Marginalnoter til en Slægtbog, der er indført i Håndskriftet umiddelbart efter Maren Billes.

⁵) L. Weibull i Hist. tidskr. för Skåneland II. 61, 62—64 (af de her meddelte Breve må dog et fra Sophie Brahe nærmest henregnes til den Afdeling af Personalhistorien, der også kan betegnes som Skandalehistorie); jfr. S. 46, 47, 48. Et utrykt Brudstykke af et Brev fra Sophie Below til Sophie Brahe af 1639 24. Novbr. findes i Sophie Brahes ovfr. S. 17 omtalte Väbenbog Bl. 108 a. Hos Frederik Rostgaard citeres »en gl. Slægte-bog, som er samlet af adskillige Ahners Opregning og Breve, som ere vexlede imellem Sophie Belov og Sophie Brahe«; Bogen tilhørte dengang Arne Magnusen (Rostgaards Saml. Fol. 25 II under Lange, »Dubia«). — Sophie Brahe og Sophie Below var beslægtede, idet den førstes Farmoder og den sidstes Mormoder var Søstre.

rigtignok for en stor Del er ganske korte¹⁾. Endvidere forekommer i den tidligere omtalte Våben- og Slægtebog, der går under Jytte Gyldenstjernes Navn, en Mængde Tilføjelser med Sophie Belows Hånd, både i Våbenbogs- og i Slægtebogs-Afdelingen, men mest fremtrædende i den første, fordi man i Slægtebogs-Afdelingen træffer en hel Del andre Hænder, der ligeledes har gjort mange Tilføjelser²⁾. Og i et tidligere³⁾ omtalt Håndskrift⁴⁾, der er af samme Oprindelse som »Jytte Gyldenstjerne«s Våbenbog, forekommer ligeledes mange Tilføjelser af Sophie Below. Også i en udførlig Redaktion af Lisbet Bryskes Slægtebog, der nu tilhører Karen Brahes Bibliotek i Odense, kan man finde Sophie Belows Hånd; det er dog kun i Håndskriftets første Del og i betydelig mindre Omfang end en Række Tilføjelser, som hendes Datter Anne Thott har gjort i det samme Håndskrift. Og at både Moder og Datter kun har haft dette Håndskrift til Låns og ikke ejet det, fremgår af, at man jævnlig kan finde senere Tilføjelser, som Lisbet Bryske har gjort (ja endog Våbentegninger, som hun har indført) i Anledning af de 2 Damers Bemærkninger⁵⁾. Endelig forekommer Sophie Belows Hånd i nogle navnløse Våbenbøger: en, hvis Våbenafbildninger er meget smukt udførte på Pergament,

1) Sophie Brahes Slægtebog i Universitetsbiblioteket i Lund S. 31, 36, 173, 365, 388, 393, 419, 541, 542, 558, 580, 592, 603, 673, 677, 816, 818. — Ved Siden af Sophie Brahe og Sophie Below kan nævnes en 3. Sophie, der øjensynlig også har været stærkt personalhistorisk interesseret, men ganske vist ikke synes at have stået i Forbindelse med de 2 andre, nemlig Sophie Sehested Clausdatter (Danm. Adels Aarbog 1911 S. 453: bisat 1658, gift med Erik Juel til Hundsbæk og Moder til de 2 bekendte Brødre Søhelten Niels Juel og Statsmanden Baron Jens Juel). Hos Frederik Rostgaard citeres en »Sophie Sehesteds Boge«, der dog ikke vides at være bevaret (Rostgaards Saml. Fol. 25 II, f. Eks. under Skram, Trolle Tab. II og Urne). Hun har ejet en Afskrift af en Lisbet-Bryske-Redaktion (Ny kgl. Saml. Fol. 774 b; se Titelbladet), og hendes Hånd (der kan identificeres ved Hjælp af hendes Underskrift, som findes på alle Bilagene til Ålborghus Lens Jordebog 1656—57 og på de fleste Bilag til et af samme Lens Skattemandtal 1656) forekommer adskillige Gange i det nysnævnte Håndskrift (således Bl. 41 a, 51 a, 238 a) samt i følgende andre Håndskrifter: Thottske Saml. Fol. 1078 (S. 77, 136, 222, 348; Håndskriftet er en Lisbet-Bryske-Redaktion i Afskrift, der efter Forbogstaverne — H P W og K M — uden på Bindet i 1643 må have tilhørt Henning Pogwisch og Karen Marsvin, jfr. Danm. Adels Aarbog 1904 S. 281); Thottske Saml. Fol. 1101 (S. 27—32; Håndskriftet indeholder Anevåben for Sophie Sehesteds Broder Mogens Sehested og dennes Hustru Lisbet Gyldenstjerne, jfr. Danm. Adels Aarbog 1911 S. 458 f.); Thottske Saml. 4to 1870 (således Læg C, 1. Blad; Håndskriftet stammer fra Frederik II.s Tid og tilhørte i det 17. Århundrede Jørgen Enevoldsson Kruses Hustru Beate Bülow, jfr. om hende Danm. Adels Aarbog 1900 S. 253); og Thottske Saml. 4to 1891.

2) Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 48; jfr. her ovfr. S. 17.

3) S. 14.

4) Kallske Saml. Fol. 125.

5) Se Karen Brahes Bibliotek Nr. 1635, for Sophie Belows Vedkommende f. Eks. Bl. 45 a—b, for Anne Thotts f. Eks. Bl. 308 a, 403 (A) b—403(B) a.

og i hvilken hun hyppig med Blyant har tilskrevet den pågældende Families Navn¹⁾; to, hvori hun kun har gjort nogle få Bemærkninger, der så godt som alle blot vedrører selve Våbnene²⁾; og en fjerde, af hvilken kun Brudstykker er kendte, men som efter al Sandsynlighed har tilhørt hende selv, eftersom næsten hele Teksten er skreven af hende (en enkelt Bemærkning om et Våben i Sorø Kirke dog af hendes Datter Birgitte Thott³⁾).

Det personalhistoriske Arbejde, hvortil Sophie Belows Navn først og fremmest har været knyttet, er dog en under hendes eget Navn gående Slægtbog, der ganske vist tidligere har været kendt, men kun i yngre Afskrifter, medens man tillige kan træffe en og anden Afskrift af den, der ikke har været erkendt som sådan, ja endogså kan have gået under en misvisende Betegnelse. Hvis nu Titelbladet til den til Rigsarkivet skænkede Slægtbog ikke havde indeholdt mere end, hvad der er anført ovenfor S. 25, vilde man efter at have læst det ikke have været i Tvivl om, at Håndskriftet var en af Sophie Below selv foretagen Redaktion af hendes Slægtbog. Men det viser sig, at Titelbladet foruden, hvad der er nævnt ovenfor som skrevet med 2 forskellige Hænder, tillige nederst på Foden har en med en tredje Hånd skreven Notits, der lyder: »Anno 1659 er denne bog saa vit forferdiget«. Da Sophie Below døde 1650, må her sigtes til noget, der er sket efter hendes Død; og vilde man mene, at det ikke behøvede at dreje sig om andet end nogle spredte senere Tilføjelser, således som de findes i så mange Slægtbogs-Håndskrifter, viser dette sig ganske fejlagtigt, når man læser den ret

¹⁾ Thottske Saml. 4to 1894.

²⁾ Ny kgl. Saml. 4to 1281. Thottske Saml. 4to 1891 Bl. 230 a og 239 a.

³⁾ 2 Hæfter i Blandingspakken Ny kgl. Saml. Fol. 777 d (Birgitte Thotts Hånd på S. 158). Formodentlig har disse Hæfter eller måske en renskreven Udgave af dem hørt til et Håndskrift, som i Sophie Belows egen, straks herefter omtalte Slægtbog S. 40 betegnes som »min vaabnbog«; i alt Fald findes et Par af Hæfternes Våben (S. 126, 157), delvis med den tilhørende Tekst, anførte i Sophie Brahes ovfr. S. 17 omtalte Våbenbog (Bl. 77 b, 86 a), hvor de siges at være tagne af Sophie Belows Våbenbog. Og det Håndskrift, som Sophie Below betegner som »min vaabnbog«, er mulig atter det samme, som Frederik Rostgaard senere lånte af en Jørgen Rosenkrantz, der må være den tidligere og her nedfr. omtalte Jens Rosenkrantz's Søn Jørgen Rosenkrantz til Qvitzowsholm († 1754; Danm. Adels Aarbog 1910 S. 400 f.); dette Håndskrift citeres hos Frederik Rostgaard som »Frue Sophie Belows Anmerkninger udi Jørgen Rosenkrantzes Vaabnbog« (Rostgaards Saml. Fol. 26 I, jfr. sstds. Fol. 25 II (f. Eks. under Qvitzow, Rosensparre, Rud, Saxstrup)). — Et Par ganske korte Notitser med Sophie Belows Hånd kan træffes i det ret mærkelige Blandingsbind i Klevenfeldts Samlinger, der er betegnet »Collect. geneal. Dan.«, Bl. 108 a, b; i det samme Håndskrift Bl. 157 (b), 158 (b) findes et originalt Brev af 1649 til Sophie Below fra Sophie Staverskov (Danm. Adels Aarbog 1894 S. 135), nemlig en Indbydelse til Brevskriverindens Datters Bryllup. En udateret Indførsel af Sophie Below forekommer i Stambogen i Thottske Saml. 8vo 560 Bl. 130 a.

udførlige Fortale, der i Håndskriftet følger umiddelbart efter Titelbladet. Denne Fortale, der er uden Forfatternavn og skreven med en Skrivers hånd, lyder således:

Det haffuer werit oc er en ældgammel sedwane, huilchen fast hos alle nationer oc folch stedtze haffuer weret i brug, at mand sin slechtlinnies oc stammis fortsettelse wed sinne forfædris naffnis optegnelse fra forglemmelig vndergang at beuare sig haffuer bemødet. Dette aff Jøderne at haffue weret taget udi act, seer mand alleuegne udi den hellige schrift, saa som udi 1 krøn. 12, første cap. udi Nehemias bog oc adtschillige fleere steder, huor stammelinnierne vidtløftig opregnis. De Grecher haffuer oc lagt sig effter slechtregistre, det mand kand slutte aff det, Paulus befaller Timotheum 1 ep. 1 cap. at forbiude nogle, til christendommen omvende, at de icke schulle gifue agt paa 'slegter beregnelser; hand formaner oc Titum cap. 3 til at holde sig fra fødels beregnelser, som de uden tuiffel haffue giordt for meget aff oc stolet paa deris høye byrd som Jøderne derpaa, at de haffde Abraham til fader, huis troe oc gode gierninger de dog icke ware prydede med, i den sted de haffde burd at lade sig tilskynde aff hans exempel til alt det, louligt oc sømmeligt war, som det oc enhuer bør, der med ære vil bere sine forneemme forældres naffn.

De Rommere haffue icke met ringere flid deris stamhuus naffne lagt wind paa at erholde, oc dennem stedtze at holde ved lige da haffue de oc antaget oc vdkaaet sig børn aff andre huus, som deris naffne schulle bære oc for deris affkom regnis; de haffue derforuden, til at giøre forfædernes hukommelse diß bestandigere, udi alle ypperlige huus, huor det war tilsted, nemlig udi de familier oc huus, de fornemste bestillinger udi menigheden haffde bethiendt, ladet giøre deris forfædres billeder oc effterlignelser, ansigterne udi vox poserede, det ligeste schee kunde, huilche de udi smaa huus, et til huert i sær giorde, ordentlig udi deris gaarde opsatte oc helst paa festdagerne med de prydelser iførde lode see, som enhuers bestilling eller idret kunde betyde, effter som klædedrachten war adtschillig hos de Rommere oc sær prydelser, som bestillingerne betegnede; de haffde oc tituler hos sig indeholdendes deris bedrifter for effterkommerne at læse oc effterfølge. Naar ochsaa nogen døde, bleffve alle diße billeder, effter enhuer deris forældre oc slegt giorde det widest, mueligt war stammen at vdføre, for liget baaren med deris prydelser paa, hos sig haffuendes paa taffler antegnidt deris naffne oc adtschillige tilnaffn, saa oc deris bedrifter, de betegnede, oc derhos fandtes vdregnidt, huor nær de den døde ware beslæctede.

Dette mu haffue weret dennem i stedet for waben, som wi bruge woris herkomst med at beviße, huilche wi kalder aner, aff det tydsche ord anher, det er herkomst. Hos de Tydsche haffuer det samme oc lenge weret i brug, at de deris stamlinier hos deris huus til vnderretning haffuer bemødet sig at haffue, oc adtschillige bøger paa trochen om deris herkomst ocsaa ere vdgangne, oc de end ingen paa turnering oc dißlige ridderspil sig at lade see haffuer tilsted vden den, sine waben till wiße tal kunde fremviße.

Her i riget haffuer den omhygelighed ey heller gandsche werit effterlat, men en oc anden haffuer giordt sig wmage med sin egen oc andris slechtlinier at opsoge oc holde i foruaring. Iblant dennem haffuer min salig moder f. Sophia Belou oc taget sig stoer wmage til med allerstørste flid at opsoge alle de monumenter, i kircher eller anden stedtz fandtes, huor aff hun om slecters vdregnelse kunde haffue nogen wiß vnderretning, item aff krønicherne at vddrage deris naffne, som haffue forthiendt der udi at optegnis, saa oc ellers at samle tilhaabe alle de skreffne documenter, som derom war at bekomme, oc effter den anledning, hun deraff kunde haffue, en stoer deel slecter det rigtigste, mueligt war, skriftlig ladet forfatte, det hun dog ey self kunde faa fuldfærdiget, som hun gierne haffde

wild, for adtschellige forhindringer, der idelig i werden forhale woris forsæt, indtil døden paa det sidste kommer oc bryder dem alle offuer tuert.

Der forbe^{te} min sl. moeder f. Sophie Belou 1650 d. ¹⁾ juli wed døden er affgangen, haffuer min sl. søster jomfru Anne Tott efter hinds død oc flittig arbeidet paa dißeslegt register, som wel begyndt war, at føre til ende, men wore dage forløbe snarere end, at de kunde tilstreche til at vdføre, huis mand tager sig for. Jeg haffuer derfor, efter Gud hinde 1658 wor herre himmelfarts dag haffde kaldet, nu udi en iil ladet sammenschriffue det, jeg om adtschellige fornemis stammer udi begge deris wære haffuer fundet, enddog de alting ey til den fuldkommenhed haffue bragt, som de haffue arbeidet at wille, for den wanschelighed, der er hos, om alt at faa ret rigtighed; dog haffue mig syntist, det war bedre at lade det komme frem, saavit det war kommen, end at det lengere schulde bliffue slet tilbage eller wel met alle bliffue forkommit.

Denne flid at haffue werit lofflig, oc dette arbeide ey at vere wnøttigt, naar det bliffuer ret brugt, formehner jeg aff Jeßu Syrach blandt andet at kunde beviße, som ey allene udi begyndelßen aff sin bogs 44 cap. formaner at loffue herlige mend, som war ærede i deris slechter oc bedreffue det, som war werd at fortælis, men hand oc i de 7 nest efterfølgende capiteler med sit exempel wiißer loffligt at were at vdbrede deris hukommelße, der ere roes werde; det samme gjør oc den autor, som Sam. 2 bog haffuer schreffvidt, der hand i det 23 cap. Davids weldige wed naffn neffner oc deris bedriffter fortæler, huor ved hand deris hukommelße redder, som ellers aff thiden haffde werit fortæridt.

Men paa samme steder seer mand oc, huilche de ere, der bør at holdes i hukommelße, nemlig de, der ehre roes werde; der forre sømmer det sine forfædres høyhed oc stand paa den wiis at beschue oc sig at erindre, at mand dermed lige ære som de, den haffuer betrædt eller forhuerffuidt, agter at forsvare, huilchet uden dyd ey schee kand, oc lige som det er wist, at indtet uden dyd kand kaldes ret ædelt, oc dyden hos alle, aff huad stand de ehre, kand findes oc bør at roßes, saa er det oc wist, at den schinner meest aff de høye steder, oc den paa rummet sin glands best vdspreder, det er at sige, at den hos høye personer best seis oc fornemmelig bør at findes, men lige beschaffenhed tuert imod haffuer det oc med lasterne, at de ere kiendeligst oc skadeligst, huor maeten er. It ædelt gemyt vdkreffvis derfor hos den, ret ædel schal were, for i siælen eller gemytted er eller schal were det Guds billede, huorudi woris rette høyheds oprindelße bestaar.

Huo sig aff anden høy herkomst hoffmoder, hand schal wide, ingen stand at were saa høy, at stolthed den jo formørcher, oc naar mand sin herkomst wideste wil vdregne, saa kommer det omsidder dertil, at wi haffue alle en fader, aff huilchen ald woris elendighed er os paa arffuidt, oc endten wi siden aff ringe oc foragtelige eller wed høye oc anseelige trapetrin kommer til os selff, saa er alt begyndelßen oc enden den samme, oc er at forundre sig offuer, at nogen sig wil hoffmode, icke betenchendes, huor svag hand fødes, huor skøbelig hand leffuer, oc huor blot hand maa her fra; de midlerthid, som aff forældre, aff blod oc dyd ædle ere føde, beflitte sig paa, de deris forældres naffn med ære kunde bere, oc der kand findes hos dennem det, deris forfædris ære kand formeere oc icke formindsche. Det er ellers farligt at helde sig paa andres forthienniste; drager mand den bort som fremmet fra den, der self indtet haffuer at staa paa, hand kand haffue ære aff, saa falder ald hans høythid, som paa en falsch grund war bygt.

Oc derfor wilde jeg ynsche, om det stoed til at giøre, at en huer stammus efterkommere hans forældris lofflige dyder til efterlignelße saa klart kunde forestilles, som det med naffn betydes, huo de haffue werit, deris affkom til at rette sig effter, oc huem med laster haffuer weret behaffted, at de oc med deris slemhed ret kunde weret affmalet, efterkommerne fra lige at affschreche.

¹⁾ I Forlægget er der ladt Plads åben til Dagen.

Et ellers staa endnu tilbage at erindre, at dersom nogen wildfarelse udi en eller anden slegtes vdregning findes, det da icke til werste maa udlegges. En huer maa were forsichret, min moder paa sandheden at wlede fiid noch haffuer anvend, oc hun med willie oc forset aldrig indtet wrangt haffuer indført; men hos de fleeste stammer haffuer hun fundet liden hielp for sig uden den, hun selff maatte opsøge, oc det er saa med slegterne, at jo widere mand kommer, jo støre mørckhed oc wuißhed mand finder. De, som herudi haffue behag, ombedes heller at rette det, forset kunde were, om de ellers haffue nogen bedre grund at staa paa, end andris fiidt at wanvure oc laste, saa oc deris widenschab med fleere oc andre slechters vdregnelße, som herudi ey findes, at lade kiende, efftersom min moder, huor flittig hun end haffuer søgt, om mange slechter dog ingen vnderretning haffuer kund faat.

Det fremgår heraf, at Sophie Below er død fra Arbejdet, før hun har fået det færdigt, og at det derefter er fortsat af hendes ugifte Datter *A n n e T h o t t*, om hvem det etsteds inde i Slægtebogen bemærkes af dennes oprindelige Hånd, at hun »haffuer effter hendis salig moders afgang denne slegtebog hiulpet at forferdige¹⁾. Ifølge Fortalen døde dog også Anne Thott før Fuldførelsen, og Fortalens Forfatter, som ligeledes var et Barn af Sophie Below, har derefter »udi en iil« ladet sammenskrive, hvad der blev fundet i de to afdødes Værg. Dette må øjensynlig forstås således, at hele det nuværende Håndskrift først er skrevet efter Anne Thotts Død, alene med Undtagelse af Titelbladet, som den redigerende har bevaret, sikkert af Pietet mod Moderen og det af hende udførte Arbejde. En sådan Tilblivelsesmåde giver da også en naturlig Forklaring af, at Anne Thotts Hånd overhovedet ikke træffes i Håndskriftet, og Sophie Belows, som nævnt, kun på selve Titelbladet; thi hvis nogen af disse 2 Forfatterinder havde medvirket ved selve Håndskriftets Tilblivelse, vilde det jo have ligget ret nær, om de bagefter havde forbedret deres Værk ved en eller anden Tilføjelse. Og endvidere er det altså til denne Tilblivelsesmåde, at der sigtes ved den ovennævnte Bemærkning på Foden af Titelbladet: »Anno 1659 er denne bog saa vit forferdiget«, der giver Tidspunktet for Redaktionens Fuldendelse.

Vil man spørge, hvem det da er, der har forfattet Slægtebogens Fortale og redigeret dens Tekst, kan Svaret ikke være tvivlsomt. Det har været et af Sophie Belows Børn, og da der ikke kan være Tale om den afdøde Datter Anne, har man kun Valget mellem Sønnen Henrik og Datteren Birgitte. Og at det har været den sidste, turde fremgå af en lidt nærmere Betragtning. Ganske vist må det, således som vi skal komme tilbage til i næste Afsnit, antages, at Henrik Thott ikke har været blottet for personallhistorisk Interesse, og det kan derfor her ikke nytte at fremdrage sådanne Momenter, som kun peger i Retning af hans Søster og ikke af ham, uden at de på den anden Side helt udelukker Muligheden af ham, som den redigerende. Således kunde det ganske vist nævnes, at Arbejdet på

¹⁾ Håndskriftets S. 157.

Slægtebøger endnu på den Tid, da Fortalen blev skreven, hovedsagelig var en kvindelig Syssel, at Fortalens Omtale af Jøderne, Grækerne og Romerne leder Tanken mere hen på den for sin Beskæftigelse med den klassiske Litteratur bekendte Birgitte Thott end på Broderen, og at noget lignende gælder, når Fortalen et Par Gange nævner Døden som den, der afbryder Menneskenes ufuldførte Planer; Birgitte Thott døde nemlig allerede 1662, medens Broderen levede endnu 1674¹⁾). Men alt dette udelukker jo ikke Muligheden af, at det kan have været Henrik Thott, der har forfattet Fortalen og redigeret Teksten. Mere afgørende er det derimod, at den Hånd, der har gjort den ovennævnte Bemærkning på Titelbladet om, at Slægtebogen er »saa vit forferdiget« 1659, viser sig at være Birgitte Thotts²⁾, og at den samme Hånd har gjort ikke få Tilføjelser i selve Slægtebogens Tekst; thi det må forekomme omtrent utænkeligt, at den ene af de 2 Søskende skulde have redigeret Teksten og forfattet Fortalen for så straks derefter at afstå Håndskriftet til den anden. Og hertil kommer, at der er bevaret et Par Sider, der tillader så at sige at kaste et Blik ind i den redigerendes Arbejdsværelse, idet de er Kladder til Dele af vort bevarede Håndskrift; og disse Sider er skrevne dels med Anne Thotts Hånd³⁾ og dels med Birgitte Thotts, hvilken sidste snart kun har skrevet nogle Rettelser til Søsterens Tekst og snart en hel Side, ligesom hun flere Gange har tilføjet direkte Anvisninger til Afskriveren såsom: »Rum til 3 eller 4 liner«, »Rum $\frac{1}{2}$ side«⁴⁾). Det kan altså slås fast, at det er Birgitte Thott, der har besørget Slægtebogen afskrevet og forfattet Fortalen; og det er da også dette Forfatterskab, der har bevirket, at den ret udførlige Fortale er bleven aftrykt fuldstændig ovenfor, idet man er gået ud fra, at den kunde have nogen Interesse som hidrørende fra en Forfatterinde, der indtager en ikke helt uanselig Plads i det danske Sprogs Historie.

Det blev nylig nævnt, at de få Sider, der er bevarede af Kladden til vor nuværende Slægtebog, for en væsentlig Del er skrevne med Birgitte Thotts Hånd. Om dette skyldes en mere selvstændig Forfattervirksomhed fra hendes Side eller mulig blot beroer på, at det af hendes Forgængerinder efterladte Materiale på disse Punkter

¹⁾ Danm. Adels Aarbog 1900 S. 444.

²⁾ Hendes Hånd med Navns Underskrift forekommer i Indl. til Sjæll. Tegn. 1660 6. Oktbr. Nr. 1167. Fra en betydelig tidligere Tid, År 1629, findes den i den ovfr. S. 8 Note 1 nævnte Stambog i Thottske Saml. 8vo 560 Bl. 132 a.

³⁾ Hendes Hånd med Navns Underskrift forekommer i Jydske Landkommissærers Regnskab for de på Mødet i Odense 1657 udlovede Kontributioner, Indtægts-Bilag Nr. 26.

⁴⁾ Se Klevenfeldts Samlinger, Bindet »Collect. geneal. Dan.« Bl. 35 a—b, 110 a og 111 b samt 123 a, sammenholdt med Slægtebogens S. 643—46, 397 f. samt 611.

har været så vanskeligt at læse, at hun ikke har turdet lade sin Skriver afskrive direkte derefter, er umuligt at sige. Man er således ikke i Stand til at afgøre, hvor stor Del hun har i Slægtbogens nuværende Skikkelse; og ganske det samme gælder, når der bliver Spørgsmål om Forholdet mellem Moderens og Søsterens indbyrdes Andel i Arbejdet. Man kan træffe Spor af Sophie Belows Forfatter-skab; dette gælder f. Eks. utvivlsomt, når et Skrift af Oluf Worm, der er fra 1628, et Sted betegnes som udkommet »for nogle aar siden«¹⁾, eller når der et andet Sted tales om, hvad Fru Sophie Brahe (der døde 1643) har tilskikket »mig« om de Thotter på Næs²⁾; og det er rimeligvis også Tilfældet, når det et tredje Sted hedder, at Axel Urne Jørgenssøn sendte »mig« et Skrift om Slægten Urne³⁾. Her er Sagen dog noget mere tvivlsom, idet Axel Urne først blev begravet i Februar 1653⁴⁾, altså efter Sophie Belows Død. Og andre Steder i Slægtbogen kan, skønt de er skrevne med dennes oprindelige Hånd, umulig være forfattede af Sophie Below. Hun døde jo 1650; men den nævnte Hånd omtaler et Sted (ikke særlig langt inde i Håndskriftet) et Dødsfald i 1652 og nævner et andet Sted Carl Gustav som Konge i Sverige⁵⁾. Og idet Slægtbogen i sin Behandling af Familien Below også omtaler Medlemmer af denne, der ikke har boet i Danmark, motiverer den det med, at det er rimeligt at skrive om Sophie Belows Slægt, da hun »det meeste aff denne slegtebog med stor møde hafluer opsøgt oc samlet«⁶⁾ — en Bemærkning, der øjensynlig heller ikke skyldes hende selv. Men også Anne Thotts Forfattervirksomhed kan findes omtalt inde i Slægtbogen, når der tales om »Oxer slect, som den aff jomfru Anne Tott er sammen-skreffuit«⁷⁾.

Af Kilder for Slægtbogen, således som den forelå 1659, nævner Fortalen Monumenter i Kirker og andensteds, Krønikerne og skrevne Dokumenter. Sådanne Kilder kan da også findes anført i Slægtbogens oprindelige Tekst, der f. Eks. citerer en Ligsten over Mads Erikssøn Bølle i Tureby Kirke⁸⁾, et Våben i Sorø Kirke⁹⁾ en »skiffue« på Vallo, hvorpå Oluf Axelssøn Thott har ladet male sine 16 Aner¹⁰⁾, endvidere Våben og Navne malede på Tirsbæk samt Indskrifter på

¹⁾ Håndskriftets S 141. Det må være Oluf Worms Tulshoi s. Monumentum Stroense in Scania enucleatum, som her sigtes til.

²⁾ S. 179.

³⁾ S. 400.

⁴⁾ Danm. Adels Aarbog 1904 S. 491.

⁵⁾ Håndskriftets S. 61, 121 f.

⁶⁾ S. 671, jfr. S. 684.

⁷⁾ S. 363.

⁸⁾ S. 249.

⁹⁾ S. 668.

¹⁰⁾ S. 144, jfr. 149.

Glimminge¹⁾). Af »Krøniker« og anden trykt Litteratur nævner den oprindelige Hånd jævnlig Saxo²⁾ og Huitfeldt³⁾), hvilken sidste dog ofte kun anføres med Betegnelsen: Krønikerne, fremdeles Lyskanders De danske Kongers Slægtbog⁴⁾, Oluf Worms Monumenta Danica⁵⁾ og udenlandsk Litteratur såsom »en latinske slectebog, som er udgangen i Suerrig«⁶⁾, Kartografen Mercators Atlas⁷⁾ og Adelshistorikerne Cyriacus Spangenberg's Adelspiegel⁸⁾ og Andreas Angelus's Holsteinische Adelschronik⁹⁾. Af Dokumenter afskriver den oprindelige Hånd et af 1440, som efter Slægtbogens Forfatters Angivelse var »i min egen verre«¹⁰⁾, hvad der passer godt på Sophie Below, da Brevet er udstedt til Åge Axelssøn Thott, med hvis Sønnensøns Sønneson Sophie Below havde været gift¹¹⁾; og Brevet kendes da også i en anden Afskrift, som helt igennem er skreven med Sophie Belows egen Hånd¹²⁾. Ligeledes har Forfatteren øjensynlig haft Adgang til nogle Breve, om hvilke det for en Dels Vedkommende udtrykkelig siges i vort Håndskrift, at »jeg hafluer« dem »udi mine vehre«, medens Omtalen i et andet Tilfælde er mere ubestemt¹³⁾; disse Breve fandtes ifølge Sophie Brahes Slægtbog¹⁴⁾ på Hastrup i Jylland, en Gård, der havde været ejet af Sophie Belows Forældre og Søster, og om et af Brevene siger Sophie Brahe udtrykkelig, at hun har »bekommit« det af Sophie Below¹⁵⁾.

Hvad derimod andre af de i Slægtbogen afskrevne Dokumenter angår, har Sophie Below mulig fået deres Ordlyd fra Sophie Brahe, idet de også omtales af en af denne sidstes andre genealogiske Korrespondenter¹⁶⁾. At Sophie Below stod i Brevveksling med Sophie Brahe, er nævnt ovenfor¹⁷⁾, og ligeledes at den førstnævnte har kendt

¹⁾ S. 390, 244.

²⁾ F. Eks. S. 143, 333.

³⁾ S. 143, 399.

⁴⁾ S. 436.

⁵⁾ S. 143.

⁶⁾ S. 176.

⁷⁾ S. 399.

⁸⁾ F. Eks. S. 126, 130.

⁹⁾ S. 129, 199 (jfr. 229).

¹⁰⁾ S. 173.

¹¹⁾ Jfr. L. Weibull i Hist. tidskr. för Skåneland II. 48.

¹²⁾ Håndskriftet »Danska geneal. m. m. 2« i Landsarkivet i Lund Bl. 49 a.

¹³⁾ Rigsarkivets Håndskrift S. 598, 468. — S. 469 nævnes et Brev af 1444, der »findis endnu i mine vehre«.

¹⁴⁾ I Lunds Universitetsbibliotek, S. 806, 538 (jfr. Sophie Brahes ovenfor S. 17 omtalte Väbenbog Bl. 101 b).

¹⁵⁾ Det ovfr. Note 12 nævnte Håndskrift Bl. 64 b (jfr. om et andet Brev sstds. Bl. 65 b).

¹⁶⁾ Se Brevene i Sophie Brahes Slægtbog S. 511 og 512 og i Sophie Belows S. 184 og 185; jfr. Hist. tidskr. för Skåneland II. 57 f., 60.

¹⁷⁾ S. 26.

og gjort ikke så få Tilføjelser og Rettelser i Sophie Brahes Slægtetog. Sophie Belows Slægtetog omtaler da også Sophie Brahe som den, »som self om slegter haffde best kundschaft«, ligesom den udtrykkelig citerer Sophie Brahes Slægtetog¹⁾. Men også andre Slægtetog og Våbenbøger er det tidligere nævnt, at Sophie Below har kendt, således Maren Billes med dens Fortsættelse samt »Jytte Gyldenstjerne«s og Lisbet Bryskes. Og forskellige, for største Delen rimeligvis kortere Optegnelser, som hidrører fra de pågældende enkelte Familier selv, anføres nu og da i vor Slægtetog; der er således ovenfor²⁾ nævnt det Skrift, som Axel Urne Jørgenssøn sendte »mig« om Slægten Urne, og andensteds i Bogen citeres Optegnelser af Iver Juel († 1556), Mur-Kaas'ernes »egen optegnelße« og Parsberg'ernes Genealogi, som i 1603 var sendt fra Bayern til Manderup Parsberg i Danmark, og som »jeg« har haft til Låns, efter at den var bleven forøget med de danske Parsberg'er³⁾. På dette Sted kan også nævnes, at Slægtetogen⁴⁾ meddeler nogle Verslinier, der viser sig at høre til den dengang utrykte Billeslægtens Rimkrønike eller »De Billers, Jenses Sønners, 16 Aner«, som i alt Fald for en stor Del er forfattet af Claus Christopherssøn Lyskander⁵⁾.

Efter at vor Slægtetog var bleven færdigredigeret i 1659, er den øjensynlig forbleven i Birgitte Thotts Besiddelse, formodentlig til hun døde i 1662. I ethvert Fald har hun gjort ikke få egenhændige Tilføjelser i den, således både om, hvad hun hørte (og heriblandt Begivenheder både fra 1659 og 1660)⁶⁾, og om, hvad hun læste, f. Eks. i »krønikerne« (v: Huitfeldt) og i den førnævnte Spangenberg's Adelsspiegel⁷⁾. Senere i 1660'erne har Håndskriftet haft en anden Ejer, som det dog ikke er lykkedes at udfinde, og som ligeledes har gjort en Del Tilføjelser i det.

Men i alt Fald i 1674 og derefter gennem en lang Årrække har Slægtetogen været i den Ejers Besiddelse, som afgjort har sat det stærkeste Præg på den efter dens Redaktion, nemlig den ovenfor⁸⁾ nævnte J e n s R o s e n k r a n t z. Efter denne Mands personlige Forhold at dømme er det næsten mindre mærkeligt, at Håndskriftet er kommet i hans Besiddelse, end hvis det skulde have haft en helt

¹⁾ S. 179, 484 (derimod S. 540 det mere ubestemte: »en slegtebog, som skall haffue verit f. Sophiæ Brahis«).

²⁾ S. 33.

³⁾ Håndskriftets S. 436, 701, 581 (om Iver Juels Optegnelser se Danske Saml. I. 47—59).

⁴⁾ S. 244.

⁵⁾ Udgivet af Rørdam: Klaus Lyskander, Billeslægtens Rimkrønike (1888). Om Forfatteren jfr. L. Weibull i Hist. tidskr. för Skåneland II. 42.

⁶⁾ Håndskriftets S. 91, 155.

⁷⁾ Sstds. S. 86.

⁸⁾ S. 10 f.

fremmed Ejer mellem Birgitte Thott og ham. Han var nemlig Søn af Jørgen Rosenkrantz, som i en Årrække var Hofmester på Akademiet i Sorø og senere Forstander for Skolen sammesteds, og som øjensynlig har stået Birgitte Thott meget nær. En Søster til Jørgen Rosenkrantz havde været gift med Birgitte Thotts Broder Henrik, men døde i en yngre Alder¹⁾. Selv er Jørgen Rosenkrantz en af de første blandt de mange, der lovpriser Birgitte Thotts Lærdom i Anledning af hendes Oversættelse af Seneca; da hun under Svenskekrigen flyttede til Sorø, slog hun og hendes Broder og dennes Familie sig engang sammen med Jørgen Rosenkrantz, dennes Hustru og flere af hans Børn og andre om at sende et »Bindebrev« til en kvindelig bekendt²⁾; da hun i 1660 ansøgte Kongen om bl. a. at få 100 Læs Brænde årlig af Sorø Akademis Skove, anbefalede Jørgen Rosenkrantz Ansøgningen fra »dend høyedle dame frue Birgitte Tott, saa noebel for hindis høye lerdøm som for hindis fornehme byrdt och iblant hindis kion it raardt exempel och vdi Danmarck vden lige for lerdombß schyldt«, og Ansøgningen blev da også bevilget³⁾; og da hun døde 1662, udsendte Jørgen Rosenkrantz på Akademiets Vegne et Sørgeprogram til hendes Forherligelse.

Jørgen Rosenkrantz's Søn Jens⁴⁾ var en litterært interesseret Mand, der efterlod sig et stort Bibliotek, hvori der fandtes mange Håndskrifter. Også vort Slægtebogshåndskrift kom, som nævnt, i hans Besiddelse; han har øjensynlig ejet det i alt Fald 1674⁵⁾ og endnu 1693⁶⁾, og der foreligger ingen Grund til at antage, at han skulde have skilt sig ved det før sin Død. Og at det ikke blev nogen død Skat i hans Hænder, fremgår af den Masse af Tilføjelser, han har indført i det. Ikke blot har han for at lette Benyttelsen jævnlige i Margenen tilføjet de i Teksten omhandlede Personers Navne, og ikke blot har han forøget den foreliggende Tekst med Meddelelser om Begivenheder indtrufne i hans egen Ejertid; men han supplerer og kritiserer også den ældre Tekst ved at sammenholde den med andre Kilder. Og det er en betydelig Samling af sådanne, som han benytter. Der er først og fremmest andre Slægtebøger, som han dog i Regelen citerer stærkt forkortede (og aldrig med Angivelse af Side-tal), og blandt hvilke man kan finde nævnt Arbejder betegnede med Navnene Lisbet Huitfeldt⁷⁾, Anne Krabbe⁸⁾, Lisbet

¹⁾ Danm. Adels Aarbog 1900 S. 444, 1910 S. 405.

²⁾ Danske Mag. 6. R. II. 181—84.

³⁾ Sjæll. Tegn. 1660 6. Oktbr. Nr. 1167 med Indlæg.

⁴⁾ Se om ham Dansk biograf. Lexikon XIV. 250.

⁵⁾ Se hans Tilføjelse i Håndskriftets S. 291 og det forskellige Blæk, hvormed Oplysningerne om hans Børn er indførte S. 92

⁶⁾ S. 807

⁷⁾ Således Håndskriftets S. 143 (og mange Steder: L. H.).

⁸⁾ S. 159, 337 (og mange Steder: A. K.).

Bryske¹⁾ og H. P. (o: øjensynlig Holger Parsberg)²⁾. Men endvidere citerer han Ligprædikener³⁾, Ligstene⁴⁾, Våben i Segl⁵⁾, på en Kakkellovn på Brahesborg⁶⁾ eller syede på en Dug og på Lagener⁷⁾, Indskrifter på Malerier på Hvedholm⁸⁾ samt Viser⁹⁾; således skriver han om Erik Rud († 1577) og Anne Hardenberg († 1575), at de »holte hus i Kiøbenhaffn, haffde en gaard i Pustervig, huorom er den vise

I Pustervig bor en oldermænd,

Erich Rud saa heder hand.

Der dantzer de Pustervigs drenge¹⁰⁾

— et Vers, der jo ganske vist ikke kan siges at høre til den ægte Folkevises Guldalderperiode.

Om Slægtetobogshåndskriftets Skæbne i de første År efter Jens Rosenkrantz's Død (han døde 1695) vides der intet, og heller ikke, hvorvidt han har beholdt det til sin Død, hvad der dog vel, som alt anført, må anses for det sandsynligste. Måske er det blevet solgt på hans Auktion; men først i 1699 er det igen fundet nævnt, idet Adelshistorikeren Stiftsprovst Ludvig Pontoppidan et Sted har noteret, at han i dette År lånte det af Jomfru Kaas¹¹⁾. Pontoppidan betegner Håndskriftet så nøjagtig, at der ikke kan være Tvivl om, at det er det her omhandlede Eksempplar, som han taler om; derimod véd han øjensynlig ret dårlig Besked med, hvem det er, der har lånt ham det, idet han har måttet lade Jomfruens Fornavn stå in blanco. Og da der som bekendt er 2 helt forskellige adelige Familier Kaas at vælge imellem, og da de tilsammen på det angivne Tidspunkt talte et betydeligt Antal Medlemmer, kunde man synes at være ret ilde faren, når man vilde forsøge at udfinde, hvilken Jomfru Kaas Pontoppidan sigter til. Imidlertid kan man dog formentlig nå til et Resultat, der har en overvejende Sandsynlighed for sig. Håndskriftets Giverinde¹²⁾ Enkegrevinde Brockdorff's

1) S. 143 (og jævnlig: L. B.). — Jens Rosenkrantz har endogså gjort sig den Ulejlighed bag i vort Håndskrift (efter S. 810) at indføre et »Reg. paa det, som er vdt aff fru L. Br. bog oc ført bag ind i fru L. Huitf. bog«, altså et Register til noget, der slet ikke findes i Sophie-Below-Håndskriftet.

2) Således S. 474.

3) Således Hr. Tage Thotts (f. Eks. S. 45), Hr. Jørgen Lunges (S. 55), Malte Sehesteds (S. 427) og Palle Rosenkrantz's (S. 659).

4) S. 395, 434, 709 f.

5) S. 555.

6) S. 407.

7) S. 525, 563.

8) S. 268, 270, 286.

9) S. 446.

10) S. 549.

11) Thottske Saml. Fol. 1072, Titelbladets Bagside — Om Ludvig Pontoppidan (Fader til den fra det 18. Århundredes kirkelige og videnskabelige Historie kendte Erik Pontoppidan) jfr. Dansk biograf. Lexikon XIII. 229.

12) Jfr. ovfr. S. 25.

afdøde Mand tilhørte en Gren af Slægten Brockdorff, som gennem Århundreder har besiddet Godset Kletkamp; og blandt disse den afdøde Greves Forfædre og Forgængere i Besiddelsen af Kletkamp var også en Grev Christian Frederik Brockdorff († 1750), der var gift med Ulrica Eleonora Folckersam, en Datter af den ovenfor¹⁾ nævnte Generalmajor Frants Vilhelm Folckersam og af hans anden Hustru Else Kaas af Sparre-Kaas'ernes Slægt²⁾. Nu kan det ikke være denne Else Kaas, som Pontoppidan sigter til med sin Jomfru Kaas 1699, da Else Kaas's nysnævnte Datter angives at være født 1695³⁾. Men Else Kaas havde en ugift Søster Susanne Kaas, der i 1726 testamenterede sit Jordegods og Kongetiender »foruden de faa Meubler, der kand findes effter mig«, til sin Søster Else Kaas eller, hvis denne skulde dø først, da til hendes Datter Ulrica Eleonora Folckersam, Grevinde af Brockdorff⁴⁾. Til disse Møbler er da måske Slægtebogen bleven regnet; i alt Fald er der jo, hvis man fortolker Ludvig Pontoppidans Jomfru Kaas som Susanne Kaas, en naturlig Forbindelse mellem hans ubestemte Jomfru og den Slægt, i hvis Besiddelse Slægtebogen var, da den i 1918 skænkedes til Rigsarkivet. Og at denne Forbindelse ikke er en blot og bar Hypotese, der kun støtter sig på Navnet Kaas blandt Brockdorffernes Aner, fremgår af en Række på 16 malede Anevåben, som fandtes løst indlagte i Slægtebogen ved dens Modtagelse i Rigsarkivet; thi disse Våben er, som det fremgår af den dem ledsagende Tekst, øjensynlig Anevåben for den i 1659 afdøde Frederik Reedtz, og hans Datter Beate var Moder til Susanne og Else Kaas⁵⁾.

Efter det ovenfor fremsatte er vort Håndskrifts Historie da i Korthed følgende. Dets Titelblad er for den ganske overvejende Del skrevet dels for, dels af Sophie Below selv; men selve Håndskriftet er først besørget nedskrevet af hendes Datter den lærde Birgitte Thott, ganske vist på Grundlag af Sophie Belows og hendes anden Datter Anne Thotts Arbejde, men uden at det nu er muligt at drage en bestemt Grænse mellem disse 3 Personers Andel i Værket. Bir-

¹⁾ S. 25.

²⁾ Jfr. Dansk biograf. Lexikon III. 100, V. 234 og Danm. Adels Aarbog 1887 S. 105, 1899 S. 204.

³⁾ Benzons Stamtavler i Rigsarkivet under Familien Brockdorff, Tab. III. Det er dog urigtigt, når Ulrica Eleonora her gøres til en Datter af Folckersams første Ægteskab; i det straks herefter nævnte Testamente at 1726 kaldes hun udtrykkelig Datter af Else Kaas.

⁴⁾ Jydske Reg. 1726 Nr. 110 med Indlæg. Jeg skylder Hr. Arkivar West (der er den, som har beskæftiget sig mest med de egentlige Folckersam'ske Arkivalier, som Grevinde Brockdorff har foræret Rigsarkivet) Tak, fordi han først har bragt mig på Sporet efter Susanne Kaas; hun forekommer nemlig ikke på Stamtavlen i Danm. Adels Aarbog 1899 (S. 204).

⁵⁾ Danm. Adels Aarbog 1894 S. 324, 1899 S. 204.

gitte Thott har senere gjort en Del egenhændige Tilføjelser i Slægtbogen; men i betydelig højere Grad gælder dette om en senere Ejer, Samleren Jens Rosenkrantz, der besad Håndskriftet i en længere Årrække og med stor Flid har sammenholdt det med andre Kilder. Få År efter hans Død var det i en Jomfru Kaas's Besiddelse, der efter al Sandsynlighed har været Susanne Kaas af de såkaldte Sparre-Kaas'er; fra hende er det formentlig gået over til hendes Søsterdatter Ulrica Eleonora Folckersam, der var gift med Grev Christian Frederik Brockdorff, og i dette Ægtepars Efterslægt må det så antages at være gået i Arv, indtil det i 1918 blev foræret til Rigsarkivet.

III.

Yngre Tekster af »Sophie Belows Slægtbog«.

Medens det nu til Rigsarkivet skænkede Håndskrift vistnok i så godt som hele den Tid, da det opbevarede på Kletkamp, kun har været en død Skat for den danske Personalhistorie¹⁾, er det derimod før den Tid blevet benyttet af andre, og disses Arbejde atter af andre, så at der kan påvises et ret betydeligt Antal fra vor Slægtbog afledede Håndskrifter. Undertiden er ved denne Benyttelse Bevidstheden om Sophie Belows Forfatterskab gået tabt; men i andre Håndskrifter er den bevaret, og også i den yngre trykte Litteratur kan man finde hendes Navn nævnt med Anerkendelse²⁾. I det følgende skal som et Bidrag til Slægtbogs-Kritikken søges påvist, hvorledes det indbyrdes Slægtskab er mellem de forskellige fra hendes Slægtbog stammende Håndskrifter.

Håndskrifterne kan i det væsentlige deles i 2 Grupper, af hvilke den større Gruppe går tilbage til en Benyttelse af det oprindelige Håndskrift, som har fundet Sted, inden dette havde fået Jens Rosenkrantz's Tilføjelser, medens man i den mindre Gruppe også træffer på dennes Bemærkninger.

I den første Gruppe må først nævnes Håndskriftet Ny kgl. Saml. Fol. 774, som er en Afskrift, dog sikkert ikke direkte, efter »Sophie-Below«-Håndskriftet uden Jens Rosenkrantz's Tilføjelser i dette, men uheldigvis således, at alle Spor af Sophie Belows Forfatterskab nu er forvundne. Ny kgl. Saml. Fol. 774 udelader nemlig det ældre Håndskrifts Titelblad og Fortale og udelader også³⁾ den ovenfor⁴⁾ omtalte Bemærkning i det ældre Håndskrift om, at Anne Thott efter hendes Moders Afgang har hjulpet

¹⁾ Jfr. dog ovfr. S. 2 Note 1.

²⁾ Danm. Adels Aarbog 1888 S. 39 og 1900 S. 443: hun »har forfattet en bekjendt Slægtbog«.

³⁾ Håndskriftets S. 155.

⁴⁾ S. 31.

til at forfærdige Slægtbogen. Endvidere er Ny kgl. Saml. Fol. 774 nu defekt i Slutningen (hvad det i øvrigt må have været allerede, da det fik sin nuværende Indholdsfortegnelse, og vistnok overhovedet så længe det har haft sin nuværende Indbinding), og det har bl. a. slet intet om Familien Below og derfor heller ikke de Oplysninger, som det ældre Håndskrift under denne giver om Sophie Belows Forfatterskab¹⁾. Klevenfeldt, der har ejet Håndskriftet²⁾, har derfor ikke kendt dets Forfatter, men har på Forsatsbladet gjort nogle Bemærkninger, af hvilke her skal anføres følgende: »NB. p. 528 (Nafnet). Denne Bog er sammenskrevet i Ribe vid. pag. 385; den er sammenskrevet imellem 1640 til 1677 — ib. pag. 383«. Disse Bemærkninger ligger til Grund ikke blot for Betegnelsen af Håndskriftet i det kongelige Biblioteks Katalog, hvor det kun anføres som: »Dansk Slægtbog, sammenskrevet i Ribe mellem 1640 og 1677. E bibl. Klevenfeldtii«, men også for det gamle Adelsleksikons Betragtninger³⁾ over Slægtbogens Forfatter, der lyder, at den »er uden Tvivl skreven i Ribe, som vi slutte deraf, at Side 385 fortælles om Lauge Urne, at han blev Biskop i Roeskilde 1512, og heder det: her blev han vied i Ribe. Af hvem den er forfattet, vides ikke tilvisse; vi slutte os til med Klevenfeldt, at det maaskee kan være af Jomfrue Elsabet Ulfeld, der selv har skrevet sit Navn til Side 528 og i den Ulfeldske Familie tilføiet noget, hvilket og kommer overeens med den Tid, paa hvilken den er skreven, som maa være mellem 1640 og 1677, i hvilket Mellemrum Axel Urne Jørgensen ogsaa har levet, som Side 383 siges at have sendt Forfatteren et Skrift om de Urners Slægt«.

At disse Bemærkninger, især i den udførlige Form, som de har fået i Adelsleksikonnet, indeholder væsentlige Urigtigheder, er det med vor nuværende Viden let at se. Nu kan det ganske vist i Betragtning af det begrænsede Antal Slægtbøger, der stod til Klevenfeldts og Adelsleksikonnets Rådighed, ikke med Billighed bebrejdes dem, at de ikke har kendt Håndskriftets Forfatter; men man forbavses dog over den Løshed i Argumentationen, der på adskillige Punkter præger navnlig Adelsleksikonnets ovennævnte Ræsonnementer. Det er rigtigt nok, at Klevenfeldt med sin Notits: »NB. p. 528 (Nafnet)« sigter til det af Adelsleksikonnet omtalte Navn: »J. Elsabet Ulfeldt«, der er anført på S. 528 under vedkommendes Forældre, men med en anden Hånd end disse. Derimod er det vel mere tvivlsomt, hvad Klevenfeldt egentlig har ment med sin Notits; og hvad Adelsleksikonnets nærmere Udvikling af dette specielle

¹⁾ Jfr. ovfr. S. 33.

²⁾ *Lexicon ov. adel. Familier I S. XXIV.* Det er formentlig det, der anføres i *Museum Klevenfeldianum (Hafniæ 1777) S. 230* under Nr. 186.

³⁾ *I S. XXIV f.*

Punkt angår, er der ikke mindste Grund til at antage, at Navnet er skrevet af Elsabet Ulfeldt selv¹⁾. Og endvidere er Adelsleksikonnets Bemærkning om, at den Hånd, der har skrevet Navnet Elsabet Ulfeldt, også har gjort andre Tilføjelser i Håndskriftet under Familien Ulfeldt, formentlig ganske urigtig. Vel bør man være varsom med at fastslå om 2 forskellige Skriftprøver, at de ikke kan være skrevne af samme Hånd, idet et Menneskes Håndskrift jo kan være ret forskellig til forskellige Tider; men i det her foreliggende Tilfælde vil sikkert ingen uhildet Betragter falde på, at de af Adelsleksikonnet omtalte Tilføjelser²⁾ skulde være skrevne med samme Hånd som Navnet »J. Elsabet Ulfeldt«. Og lige så uheldigt er det, når Klevenfeldt i Håndskriftet noterer, at det »er sammenskrevet imellem 1640 til 1677 — ib. pag. 383«, og når Adelsleksikonnet gentager dette. På den anførte Side har Håndskriftet, at »Axell Wrne Jørgensen, som self beflittede sig paa slegteregegnen, sende mig en schrift om de Wrner slegt«, og Klevenfeldt har her tilføjet i Margenen: »natus 1640, mort. 1677«. Men for det første findes den samme Bemærkning om Axel Urnes Skrift ordret i Rigsarkivets »Sophie-Below«-Håndskrift, så at den kun kan benyttes til at bestemme dettes, og ikke et efter det afskrevet Håndskrifts, Tilblivelsestid; for det andet er Axel Urnes Levetid urigtig angiven, idet han blev begravet i Februar 1653³⁾, og for det tredje vilde der jo slet intet være i Vejen for, at den anførte Bemærkning først var skreven efter Axel Urnes Død. Endnu kan det nævnes, at Klevenfeldt og efter ham Adelsleksikonnet hævder, at Håndskriftet er skrevet i Ribe, idet de henviser til dets S. 385; og dér står virkelig om Biskop Lage Urne, at »her bleff hand wied i Ribe«, så at de på dette Punkt for så vidt er sagesløse. Men eftersers man Håndskriftets Kilde, det originale »Sophie-Below«-Håndskrift, har dette på det tilsvarende Sted⁴⁾ kun: »h bleff hand vied i Ribe«, hvor det første h så atter er overstreget. Skrивeren af det originale Håndskrift er med andre Ord kommen til at skrive galt, idet han er begyndt på Ordet »hand« et Ord for tidligt; men straks, da han har skrevet det første Bogstav, har han opdaget Fejlen og så atter, om end på en lidt skødesløs Måde, udstreget h'et. Men dette har den senere Afskriver ikke forstået; han har opfattet det overstregede h som »her«, og deraf

1) Snarere er det måske hendes Fader Jacob Jacobsson Ulfeldt, der har skrevet Navnet; i alt Fald synes der at være en vis Lighed mellem den Hånd, der har indført Navnet i Slægtbogen, og Jacob Jacobsson Ulfeldts Hånd, således som denne forekommer i en Indførsel af 1675 i den tidligere omtalte Stambog i Thottske Saml. 8vo 560 Bl. 191 b.

2) Ny kgl. Saml. Fol. 774 S. 510, 521.

3) Jfr. ovfr. S. 33.

4) S. 402.

er så Hypotesen om Ribe som Håndskriftets Tilblivelsessted opstået.

Ny kgl. Saml. Fol. 774 er altså en ikke helt fuldstændig Afskrift af Sophie Belows Slægtbog; men Afskriften er dog, som allerede nævnt, sikkert ikke tagen direkte efter Rigsarkivets Håndskrift. Den indeholder nemlig en hel Del Udvidelser af dettes Tekst, som er skrevne i Flugt med Afskriftens oprindelige Tekst og ikke som senere Tilføjelser. Og vel er mange af disse Udvidelser meget korte; men undertiden kan de dog være på nogle Linier, og i alt Fald findes de i så stort et Antal, at Afskriftens Kilde må antages at være et nu ukendt Håndskrift, hvori disse Udvidelser har fremtrådt som virkelige senere Tilføjelser til den oprindelige Tekst.

Ny kgl. Saml. Fol. 774 har den Mærkelighed, at det indeholder en stor Del Rettelser, som er skrevne med Sophie Belows Søn Henrik Thotts Hånd¹⁾. Oftest er de ganske korte og kun Rettelser af Steder, hvor den af Ny kgl. Saml. Fol. 774's Skriver gengivne Tekst afveg fra Teksten i Rigsarkivets Håndskrift; men undertiden er de også Rettelser af Teksten, hvor den før stemmede med Rigsarkivets Håndskrift. I hvilket Forhold Henrik Thott da har stået til Ny kgl. Saml. Fol. 774, er uklart; måske har han ejet det og på et eller andet Tidspunkt ønsket at konferere det med det nu i Rigsarkivet beroende Håndskrift; men omvendt kunde det måske også tænkes, at han har ejet dette sidste efter Søsteren Birgittes Død og har påtaget sig den Ulejlighed at konferere Ny kgl. Saml. Fol. 774, hvis dette har tilhørt en eller anden af hans Venner, med sit eget Håndskrift.

Foruden Henrik Thotts Hånd kan man også finde andre, yngre Hænder, som har gjort Tilføjelser i Ny kgl. Saml. Fol. 774. Nogle af disse Hænder er det ikke lykkedes at identificere; men en af dem tilhører den ovenfor²⁾ nævnte Anne Trolle, der døde 1723. Hun har gjort ikke få Tilføjelser i Håndskriftet, men har dog næppe ejet det; thi som vi snart skal komme tilbage til, eksisterer der et andet, efter dette afskrevet Håndskrift, som Anne Trolle har ejet, og som for en meget stor Del er skrevet af hende selv, hvad der skulde synes at være et overflødigt Spild af Kræfter, hvis hun i Forvejen ejede et andet Eksempplar af den samme Tekst.

Andre Tilføjelser i Ny kgl. Saml. Fol. 774 er gjorte af den tid-

¹⁾ Hans Hånd i hans yngre År, da han var ansat i Kancelliet, forekommer nogle Steder i Kancelliregistranterne; fra en senere Tid findes den f. Eks. i Indl. til Sjæll. Reg. 1665 Nr. 181. Som Steder i Ny kgl. Saml. Fol. 774, hvor hans Rettelser viser særlig Lighed med Hånden på det sidstnævnte Sted, kan anføres S. 561 og 671.

²⁾ S. 9.

ligere¹⁾ nævnte Anne Helvig Thott, der døde 1741, og hvad hende angår, er der en stærk Sandsynlighed for, at hun har ejet Håndskriftet. Ikke fordi hendes Tilføjelser er særlig talrige; men Håndskriftet er indbundet i et Bind, der er nøjagtig det samme som det, hvori et andet Håndskrift, nemlig Ny kgl. Saml. Fol. 770, er indbundet²⁾, og for dette sidstes Vedkommende kan der formentlig ikke være Tvivl om, at det har været ejet af Anne Helvig Thott. Dels er det hende, der på dets Titelblad har skrevet: »Frue Sophia Brahes sleegtebog«; og dels findes der på to Steder i det Monogrammer, der ganske vist er så kunstfærdig slyngede, at det er vanskeligt at tyde alle de Bogstaver, de er tænkte at skulle indeholde; men i det ene synes at forekomme hendes Mands og mulig hans Faders Forbogstaver, og det andet indeholder i alt Fald Bogstaverne J A H B T D (c: Jørgen Brahe, Anne Helvig Thotts Datter)³⁾.

Det er tidligere⁴⁾ nævnt, at Karen Brahe i 1705 havde lånt en Slægtebog af Anne Trolle, og om denne lånte Slægtebog siger Karen Brahe, at den var »samlet af fru Sophia Bello og continueret af her Sten Bilde⁵⁾», en Oplysning, som hun formodentlig skylder en mundtlig Meddelelse fra Anne Trolle. Da Anne Trolles Slægtebog, som vi straks skal se, er afskreven efter Ny kgl. Saml. Fol. 774, kunde det ligge nær at antage, at Sten Billes Fortsættelse af Sophie Belows Slægtebog netop var enten Ny kgl. Saml. Fol. 774 eller dette Håndskrifts (nu ukendte) umiddelbare Kilde. Noget sikkert kan dog vanskelig siges herom. Hvis Betegnelsen »Hr.« Sten Bille her skal tages bogstavelig, må der menes Hr. Sten Bille Eriksson († 1672), og hermed vilde det kunne stemme godt, at han var Anne Trolles Svigerfader⁶⁾; men hans Hånd⁷⁾ synes ikke at findes i Ny kgl. Saml. Fol. 774, der netop under Familien Bille har i alt Fald én Tilføjeelse, som må antages gjort efter Hr. Sten Billes Død⁸⁾. Og vil man regne med den fjernere liggende Mulighed, at man ikke behøver at tage det så nøje med Titlen »Hr.«, bliver der en hel Række Sten

¹⁾ S. 14.

²⁾ Både Rygtitlernes Typer, Stemplerne på Ryggene og Papiret på Siderne er de samme for de to Bind.

³⁾ Ny kgl. Saml. Fol. 770 Bl. 146 a, 244 a. — Anne Helvig Thotts Hånd forekommer foruden i de her nævnte 2 Håndskrifter også i Thottske Saml. Fol. 1081 (jfr. her ovfr. S. 13 f.) og i Registret til et Lisbet-Bryske-Håndskrift i Karen Brahes Bibliotek Nr. 1635 (Bl. 539 a og flere Steder).

⁴⁾ S. 9.

⁵⁾ Karen Brahes Bibliotek Nr. 1637, Bladet foran S. 1.

⁶⁾ Danm. Adels Aarbog 1890 S. 81.

⁷⁾ Den forekommer f. Eks. i Danske Kanc. Ark., Pakken: Akter ang. Forstrækn. og Kontribut. 1625—58, Hæftet I. 2 Bl. 16 b.

⁸⁾ Nemlig i Håndskriftets S. 74 om Christian Lavesson Billes Giftermål, der ifølge Danm. Adels Aarbog 1890 S. 82 fandt Sted 1673.

Bille'r at vælge imellem¹⁾; men det kan heller næppe slås fast, at der er nogen af dem, hvis Hånd forekommer i Håndskriftet. Endelig er der en anden Forklaring på Sten Billes Fortsættelse af Sophie Belows Slægtebog, nemlig at det, hvormed han har »continueret« den, kan være Meddelelser om nogle Familier, som ikke findes i »Sophie-Below«-Håndskriftet og ganske vist nu heller ikke i Ny kgl. Saml. Fol. 774, men som kan have stået i den nu manglende Del af dette sidste Håndskrift, og som findes bagest i Thottske Saml. Fol. 1081, således som vi straks skal få at se.

En Afskrift efter Ny kgl. Saml. Fol. 774 er T h o t t s k e S a m l. F o l. 1 0 8 1²⁾; men Slægterne er dog her omstillede i en anden Orden end i det originale »Sophie-Below«-Håndskrift og i Ny kgl. Saml. Fol. 774. Det er Thottske Saml. Fol. 1081, der er omtalt ovenfor³⁾ som det Håndskrift, hvori Anne Trolle⁴⁾ har efterladt et Brevomslag; Håndskriftet har øjensynlig tilhørt hende, og hun har egenhændig skrevet meget store Dele af det og Tilføjelser i dets andre Dele. Bl. a. har hun i Håndskriftet⁵⁾ indført et Register til det og betegnet dette som »Register paa de slegter, sl. frue Sophia Belou hafver sammensancket«. Det fremgår heraf, at hun godt har vidst Besked om Slægtebogens Oprindelse, hvad der da også måtte antages allerede efter de tidligere nævnte Oplysninger, som Karen Brahe giver om Anne Trolles Slægtebog, da hun låner den. Men endvidere har Anne Trolle på forskellige Steder i sit Håndskrift⁶⁾ indført lange versificerede Fremstillinger, der tilsammen udgør hele det tidligere⁷⁾ nævnte Skrift »De Billers, Jenses Sønners, 16 Aner«. Og endelig har hun bag efter det nysnævnte Register egenhændig meddelt Oplysninger om Slægterne Rotfeld, Rani og Holck, der ikke findes i Rigsarkivets »Sophie-Below«-Håndskrift og nu heller ikke i Ny kgl. Saml. Fol. 774, men måske tidligere fandtes på det sidst-

¹⁾ Nemlig Sten Bille Henriksson, † 1671 (Danm. Adels Aarbog 1890 S. 77), Sten Bille Holgersson, † senest 1660 (sstds. S. 78), dennes Sønesøn af samme Navn (sstds. S. 79), Sten Bille Hansson (sstds. S. 89) og den 1679 adlede Sten Andersson Bille (sstds. S. 98).

²⁾ Dette fremgår af, at Steder, der i Ny kgl. Saml. Fol. 774 fremtræder som senere Tilføjelser (således S. 70, 510, 521), i Thottske Saml. Fol. 1081 er skrevne med den oprindelige Hånd (henholdsvis S. 158, 281, 286).

³⁾ S. 9.

⁴⁾ Om Anne Trolles genealogiske Interesse vidner ikke blot dette Håndskrift og hendes nylig nævnte Tilføjelser i Ny kgl. Saml. Fol. 774, men også mange Tilføjelser, som hun har gjort i Thottske Saml. Fol. 1085 (jfr. ovfr. S. 24) og i den ledreborgske Håndskriftsamling Fol. 418 samt et Par Ord, som hun har tilføjet i et Lisbet-Bryske-Brudstykke i Additamenta Fol. 154, Stykke III (Bl. 7 a). Og ligeledes kan man finde citeret Fru Anne Trolles Våbenbog, se her nedfr. S. 45.

⁵⁾ Bl. 510 a.

⁶⁾ S. 31 f., 97—100; Blade mellem S. 166 og 167; S. 262, 442.

⁷⁾ S. 35.

nævnte Sted og, som nylig nævnt, måske repræsenterer den Fortsættelse, som Hr. Sten Bille skal have givet Sophie Belows Slægtbog. Thottske Saml. Fol. 1081 blev, som tidligere¹⁾ omtalt, i 1705 af Anne Trolle lånt ud til Karen Brahe; både Karen Brahe og hendes Svigerinde Anne Helvig Thott har, som ovenfor nævnt, gjort nogle Bemærkninger i det, men det er derefter kommet tilbage til Anne Trolle.

Efter Thottske Saml. Fol. 1081 er afskrevet Ny kgl. Saml. Fol. 777²⁾, der dog ikke er helt fuldstændig i Slutningen, men til Gengæld har fået en Del senere Tilføjelser med en Hånd, som det ikke er lykkedes at identificere.

Endvidere må det være Thottske Saml. Fol. 1081, der er benyttet i et Håndskrift, som er blevet betegnet »Lucoppidans Slægtbog«³⁾. Dette Håndskrift er skrevet med Samleren Peder Jenssøn Lucoppidans Hånd, om end det senere har fået en Del Tilføjelser af Personalhistorikeren Bogholder Michael Michelsen († 1742); men det er ikke én Slægtbog, idet det indeholder Uddrag og Afskrifter af flere forskellige Kilder af personalhistorisk Art (Slægtbøger og Våbenbøger m. m.), som er indførte efter hinanden i Håndskriftet. Dets Begyndelse (S. 1—386) udgøres af en Tekst af »Sophie-Below«-Slægtbogen, som Lucoppidan dog på sine Steder har forkortet stærkt, ligesom han i ringe Grad har ændret Slægternes indbyrdes Rækkefølge og undertiden behandler sin Kilde noget friere, idet han indskyder Oplysninger andensteds fra. Denne hans Kilde er, som nævnt, Thottske Saml. Fol. 1081, af hvis senere Tilføjelser med Anne Trolles Hånd han medtager mange, men ikke dem alle, idet de utvivlsomt til Dels først er gjorte efter hans Benyttelse af Håndskriftet. Overhovedet har Lucoppidan øjensynlig stået i ret nær Forbindelse med Anne Trolle; i sin »Slægtbog« meddeler han udførlige Uddrag af »Fru Anne Trolles Waabenbog«⁴⁾ og ligeledes af Fru Ide Grubbes Slægtbog, i hvis første Bind Anne Trolle har gjort mange Tilføjelser⁵⁾; og endvidere er der be-

¹⁾ S. 9, 13 f.

²⁾ At Forholdet er dette, fremgår af, at Ny kgl. Saml. Fol. 777 S. 390 og 391 har Henvisninger til henholdsvis S. 339 og 338. Thi disse Henvisninger passer slet ikke dér i Håndskriftet, men derimod til Thottske Saml. Fol. 1081, hvor de da også findes, henholdsvis på S. 338 og 339; men dér er de fremkomne ved Rettelser af andre Tal, der forekommer i det originale »Sophie-Below«-Håndskrift og i Ny kgl. Saml. Fol. 774. — Og at Ny kgl. Saml. Fol. 777 ikke kan være afskrevet efter det Karen-Brahe-Håndskrift, som vi straks kommer tilbage til, fremgår bl. a. af, at Ny kgl. Saml. Fol. 777 medtager, men Karen-Brahe-Håndskriftet udelader, de Vers af Billeslægtens Rimkrønike, der findes i Thottske Saml. Fol. 1081.

³⁾ Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 45 a—b (2 Bind, fortløbende paginerede).

⁴⁾ Hans Håndskrift S. 491—563. Er denne Våbenbog bevaret?

⁵⁾ Hans Håndskrift S. 423 ff. Jfr. ovfr. S. 11, 44 Note 4.

varet et Ark, på hvilket Lucoppidan retter en Række personalhistoriske Spørgsmål til en unavngiven 'højædel Frue', der viser sig at være Anne Trolle, idet Svarene er skrevne med hendes Hånd¹⁾.

Thottske Saml. Fol. 1081 blev jo imidlertid i 1705 af Anne Trolle udlånt til Karen Brahe, og denne sidste lod tage en Afskrift deraf, som nu findes i Karen Brahes Bibliotek Nr. 1637; det er denne Afskrift, der, som ovenfor anført, omtaler Sophie Belows Slægtebog som »continueret« af Hr. Sten Bille. I øvrigt kan det nævnes, at Afskriften ikke blot, som det ligger i Sagens Natur, udelader de Tilføjelser, der er gjorte i Anne Trolles Slægtebog efter 1705, men også udelader de Vers, som denne har af Billeslægts Rimkrønike. Til Gengæld har Afskriften mange Tilføjelser, dels med Karen Brahes egen Hånd (og disse er i alt Fald foretagne endnu 1720²⁾) og dels med en anden, omtrent samtidig Hånd, hvis Tilføjelser dog er fortsatte i det mindste til 1740³⁾, altså efter Karen Brahes i 1736 indtrufne Død.

En Afskrift efter Karen Brahes Bibliotek Nr. 1637 (med dette Håndskrifts senere Tilføjelser helt ned til 1740) er Uldall'ske Saml. Fol. 199, der ligesom sin Kilde betegner Anne Trolles Slægtebog som »samlet af frue Sophia Bello og continueret af herr Steen Bilde«. Navnet »Bello« er imidlertid blevet misforstået ikke blot i Håndskriftets Rygtitel, men også på et af dets senere Ejer, Generalfiskal Uldall, skrevet Titelblad; på begge disse Steder kaldes Håndskriftet »Sophie Billes« Slægtebog, og under det samme urigtige Navn er det derfor blevet indført i det kongelige Biblioteks Håndskriftkatalog.

Endvidere er Afskriften i Karen Brahes Bibliotek Nr. 1637 bleven benyttet i et andet Håndskrift, nemlig det tidligere⁴⁾ omtalte Ny kgl. Saml. Fol. 770. Dette Håndskrift er for sin ganske overvejende Del en Afskrift af Tale Ulfstands Slægtebog⁵⁾; det er imidlertid nu defekt i sin Begyndelse, idet dets første Blad bærer Tallet 106, og Overensstemmelsen med Tale Ulfstands Slægtebog begynder først på Bl. 124 a, et langt Stykke inde i Familien Brahe⁶⁾. Hvad der findes på de foregående Blade, er kun en Del af en »Sophie-Below«-Tekst, omfattende den svenske Kongeslægt og noget af Slægten Brahe. At den benyttede »Sophie-Below«-Tekst må have været en af de yngre, ses af, at Håndskriftet⁷⁾ nævner

¹⁾ Ny kgl. Saml. 4to 1977. Jfr. Lyskander, Billeslægts Rimkrønike udg. af Rørdam S. XI (hvor Rørdam dog ikke kender Anne Trolles Hånd).

²⁾ Håndskriftets S. 210.

³⁾ Sstds. S. 152.

⁴⁾ S. 43.

⁵⁾ I Thottske Saml. Fol. 1077.

⁶⁾ Svarende til Thottske Saml. Fol. 1077 Bl. 143 b.

⁷⁾ Bl. 117 b.

Jørgen Brahe, der døde 1716¹⁾, som død; og at den benyttede Tekst har været netop Karen Brahes Biblioteks Nr. 1637, fremgår bl. a. af, at Ny kgl. Saml. Fol. 770 Bl. 123 b har en Henvisning til »hr. Steen Bildis slegtebog pag. 397«, en Henvisning, der passer til Karen-Brahe-Håndskriftets S. 397 og kun til dette. Som tidligere²⁾ omtalt, har Ny kgl. Saml. Fol. 770 utvivlsomt tilhørt Anne Helvig Thott, der var gift med den nysnævnte Jørgen Brahe; og dette forklarer da, at Håndskriftet, da det var blevet defekt og i denne sin defekte Tilstand begyndte midt i Familien Brahe, er søgt suppleret, og tillige at man har nøjedes med at udføre Suppleringen på den anførte Måde.

Alle de hidtil omtalte Afskrifter efter »Sophie-Below«-Slægtbogen går tilbage til en Redaktion, der ikke har haft Jens Rosenkrantz's mange Tilføjelser. Men også således, som Slægtbogen forelå, efter at den havde fået disse Tilføjelser, er den bleven benyttet af andre. Karen Brahes Bibliotek Nr. 1638 er et stærkt forkortet Uddrag af »Sophie-Below«-Slægtbogen, hvori dog er medtaget både Begyndelsen af Birgitte Thotts Fortale og ikke få af Jens Rosenkrantz's Tilføjelser. Hvem der har affattet Uddraget eller ladet det affatte, kan næppe afgøres. Den ovenfor³⁾ nævnte Personalhistoriker Ludvig Pontoppidan, der, som tidligere omtalt, har haft det originale »Sophie-Below«-Håndskrift til Låns, har ganske vist i Uddraget umiddelbart efter, hvad det meddeler af Birgitte Thotts Fortale, egenhændig anført, at det er foretaget efter Sophie Belows af Anne Thott fortsatte Slægtbog. Men det synes betænkeligt deraf at slutte, at det skulde være Ludvig Pontoppidan, der har ladet Udtoget foretage; thi et selvstændigere Arbejde som at affatte et Udtog vilde en personalhistorisk interesseret Mand vel næppe overlade til en anden, da han jo derved ingen Garanti vilde have for at få medtaget netop det, som interesserede ham. Men i ethvert Fald har Ludvig Pontoppidan senere ejet det Håndskrift, hvori Udtoget findes; dette siges af Frederik Rostgaard, der på dets første Blad har noteret, at han har købt det på Pontoppidans Auktion. Og derunder har atter Karen Brahe skrevet, at hun har købt det på Frederik Rostgaards Auktion⁴⁾.

Efter Karen-Brahe-Håndskriftet Nr. 1638 er atter afskrevet

¹⁾ Danm. Adels Aarbog 1888 S. 107.

²⁾ S. 43.

³⁾ S. 37.

⁴⁾ I Kataloget over denne sidste i 1726 afholdte Auktion vil man da også finde Håndskriftet anført (Bibliotheca Rostgardiana, Hafniæ (uden Aar), S. 540 under Nr. 950).

Thottske Saml. Fol. 1080¹⁾, der S. 113, under Familien Gersdorff, har fået en Del senere Tilføjelser med en anden Hånd. En anden Afskrift efter Karen-Brahe-Håndskriftet Nr. 1638 er Thottske Saml. 4to 1873, hvis Afskrivning ifølge en Notits ved Håndskriftets Slutning må antages at være afsluttet i 1726 og foretaget af eller for en »E. J. J.« Disse Forbogstaver kunde lede Tanken hen på den senere bekendte Samler Erik Johan Jessen(-Schardebøll); men han var rigtignok dengang ganske ung og opholdt sig måske ikke engang da i det egentlige Danmark, ligesom Hånden i det Thottske Håndskrift gør Indtryk af at være en helt anden end Jessens, således som denne ser ud i hans ældre Alder.

For Oversigtens Skyld skal her endnu hidsættes en Stam-tavle over de ovenfor omtalte Håndskrifter af Sophie Belows Slægtbog:

Birgitte Thotts Redaktion for Jens Rosenkrantz's Tilføjelser.			
X		Birgitte Thotts Redaktion	
		med	
Ny kgl. Saml. Fol. 774.		Jens Rosenkrantz's	
		Tilføjelser.	
Thottske Saml. Fol. 1081.			
		Karen Brahes Bibl. 1638.	
Ny kgl. Saml. Fol. 777.	»Lucoppidans Slægtbog.«	Karen Brahes Bibl. 1637.	
Uldallske Saml. Fol. 199.		Ny kgl. Saml. Fol. 770, Begyndelsen.	
		Thottske Saml. Fol. 1080.	Thottske Saml. 4to 1873.

Til Slutning meddeles nedenfor en Fortegnelse over samtlige ovenfor nævnte Håndskrifter med Angivelse af de Sider, hvor de omtales:

Rigsarkivet:

Gen.-her. Selsk., Gener. Fol. 41: S. 22.

do. Fol. 42: S. 22.

do. Fol. 45 a-b: S. 45, 48.

do. Fol. 48 (»Jytte Gyldenstjernes Våben- og Slægtbog): S. 10, 14—21, 27.

do. Fol. 73: S. 3—6.

¹⁾ Dette Håndskrift har tilhørt den 1764 afdøde Wilhelm August v. d. Osten, Direktør for Finanserne og for Øresunds Toldkammer (Bibliotheca Osteniana, Hafniæ (uden Aar 3: 1764) S. 338 under Nr. 95).

Gen.-her. Selsk., Gener. 4to 20: S. 6.

Klevenfeldt, »Collect. geneal. Dan.«: S. 28, 32.

Sophie Belows Slægtbog: S. 5, 10 f., 25 f., 28—39, 41 f., 45, 48.

Det kongelige Bibliotek:

Gl. kgl. Saml. Fol. 1085: S. 22.

Thottske Saml. Fol. 1072: S. 21, 37.

do. Fol. 1077: S. (7,) 8 f., 12 f., 46.

do. Fol. 1078: S. 27.

do. Fol. 1079: S. 3—6.

do. Fol. 1080: S. 48.

do. Fol. 1081: S. 9, 12 f., 43—46, 48.

do. Fol. 1082: S. 23.

do. Fol. 1083: S. 22.

do. Fol. 1085: S. 22, 24, 44.

do. Fol. 1101: S. 27.

do. Fol. 1104: S. 15.

do. Fol. 1105: S. 12.

do. Fol. 110(6—)7: S. 24.

do. 4to 1870: S. 27.

do. 4to 1871: S. 6, 15 f.

do. 4to 1873: S. 48.

do. 4to 1891: S. 27 f.

do. 4to 1893: S. 9.

do. 4to 1894: S. 27 f.

do. 8vo 560: S. 4, 8, 10, 14, 28, 32, 41.

Ny kgl. Saml. Fol. 770: S. 43, 46 ff.

do. Fol. 771: S. 21 f.

do. Fol. 771 f: S. 3, 10, 26.

do. Fol. 772: S. 3—6.

do. Fol. 774: S. 22 f., 39—45, 48.

do. Fol. 774 b: S. 27.

do. Fol. 777: S. 45, 48.

do. Fol. 777 d: S. 28.

do. 4to 1281: S. 28.

do. 4to 1977: S. 46.

Uldallske Saml. Fol. 199: S. 23, 46, 48.

do. Fol. 200: S. 6.

Kallske Saml. Fol. 124: S. 14 f., 17 f.

do. Fol. 125: S. 10, 12, 14, 18, 20, 27.

Universitetsbiblioteket:

Rostgaardske Saml. Fol. 25 II: S. 26 ff.

do. Fol. 26 I: S. 28.

Additamenta Fol. 154: S. 22, 44.

Ledreborgske Håndskriftsamling:

Fol. 418: S. 11, 13, 44 f.

Fol. 419: S. 11, 13.

Fol. 420: S. 11, 13.

Fol. 424: S. 11.

Karen Brahes Bibliotek:

- Nr. 1072: S. 18.
- Nr. 1635: S. 21, 27, 43.
- Nr. 1636: S. 22.
- Nr. 1637: S. 9, 43, 45—48.
- Nr. 1638: S. 47 f.

Biblioteket på Hvedholm:

- »Lisbet Bryskes Väbenbog»: S. 22.

Landsarkivet i Lund:

- Danska geneal. m. m. 2: S. 5, 34.
- do. 3: S. 3 f.
- do. 4: S. 17 f., 26, 28, 34.
- do. 6: S. 15 f.
- do. 8: S. 21 f.

Universitetsbiblioteket i Lund:

- Sophie Brahes Slægtbog: S. 11 ff., 17, 26 f., 34 f:
-

Høgerne, Statsminister Høegh-Guldbergs Forfædre.

Af Otto Wolff.

I Personalhistorisk Tidsskrifts 1. R., V. Bd., S. 169—175 findes et Brev, dateret 26. Juli 1766, til Biskop Bloch fra Ove Guldberg, den senere Statsminister, der heri gør saa grundigt Rede for sin mødrene Slægt, at der næppe nu kan tilføjes noget væsentligt. Dog forbavses man over den lidt naive Forklaring paa, hvorfor hans Forfædre, der tidligere hed Fangel, senere kaldte sig Guldberg; han siger, at en af Forfædrene, da han som Dreng var krøbet op i Kirketaarnet for at fange Ugleunger, faldt ned og slog sig og af Frygt for Straf gik bort og lagde sig til Hvile paa en Høj, der hed »Guldhøj eller Guldbjerg«, hvor han efter 24 Timers Søvn vaagnede frisk og sund: »Han besluttede derfor i sin modnere Alder at kalde sig Guldbjerg eller Aurimontanus«. — Grunden var simpelthen den, at en tidligere Forfader var Præst i Fangel, en senere i Guldbjerg og Sandager, og efter Tidens Skik havde Børnene taget Navn efter Faderens Præstekald — og Guldberg havde dog selv 2 Brødre og 1 Svoger, der var Præster! Havde Guldberg ogsaa givet Biskoppen Oplysninger om sin fædrene Slægt, kunde han ligeledes dér have fortalt om Navneforandringer, og han havde gjort det lettere at følge Slægten tilbage gennem Tiderne.

Ove Guldberg havde allerede selv forandret sit Navn; han var født Høegh, men vist endnu medens han gik i Skole antog han Moderens Navn og kaldte sig Guldberg. I Dansk biografisk Leksikon — hvor iøvrigt hans Moder fejlagtigt gøres til en Kræmmerdatter — siges, at det var efter Onkelen, Pastor Dines Guldberg, som hjalp ham til Studeringerne, at han tog Navnet, medens en Familietradition vil vide, at det var for ikke oftere at forveksles med en anden Ove Høegh, der faldt igennem til Eksamen, hvorover Guldbergs Moder fik et Slagtilfælde; som saa ofte er Traditionen dog næppe paalidelig, for Drengen var kun 11 Aar, da Moderen døde. Men sikkert er det, at han allerede tidligt antog Navnet Guldberg, thi i Universitetsmatriklen indføres han i 1749 under Hottersnesiensens (Horsenianere) som Oventus Guldberg.

Og en Gang til fik han Navneforandring og optog atter det bortkastede Høegh; den 11. Oktober 1777 udstedes nemlig Adelspatent for »vores brave« Ove Guldberg, Stats- og Geheimekabinetssekretær, og Hustru Lutzie Emerentze Guldberg, med Navnet

Høegh-Guldberg, da hans Fader og Forfædre i Horsens have ført det Navn Høegh.

Faderen hed Jørgen Pedersen Høg (f. 1683, d. 1750) og var Bedemand i Horsens, men hvem dennes Forældre var, anføres hverken hos Nyerup og Kraft, Erslev eller lignende Steder, hvor man kunde vente at finde det; heldigvis gaar Horsens Kirkebog langt tilbage og 1683, 8. Søndag efter Trinitatis, finder man døbt Peder Høgs Søn Jørgen, 1681 Peder Jørgensøns Niels Høg, og endelig 1680 Peder Jørgensøn Høg og Hustru Barbaras Datter Maren, men nærmere Oplysninger om Peder Jørgensøn Høg og Barbara finder man ikke der. Iøvrigt er det ret vanskeligt at benytte Kirkebogen for den Tid, da Præsten dels førte den mindre konsekvent — hvad jo ogsaa ses af, at Faderens Navn opføres forskelligt hver Gang —, dels havde han konstrueret et særligt Alfabet, saa den kun kan læses ved Hjælp at et dertil udarbejdet Glossar!

Søger man da Oplysning i Byens gamle Regnskaber, saa finder man der i Aarene om 1680 baade Barbara Høgs og en Jørgen Høg, der jo kunde være Bedstefaderen til den lille Jørgen; han er Skoflikker, hun Fattiglem allerede 1683, og senere gør han hende Selskab! Aar 1700 slutter Regnskabet over Kopskatten saaledes: »Der foruden findes efterskrevne i Byen som ere ganske forarmede, gamle, affældige og vanføre Mennisker, som aldeles ingen Middel haver og ej nærer sig med andet end Betleri, hvoriblandt og findes en stor Del kasserede Ryttere og Soldater samt Rytter- og Soldater-Quinder, baade ægte og uægte, som aldeles intet kan udgive.« Der opføres en 120 Stakler og deriblandt baade Barbro Høgs og Jørgen Høg; der var næsten lige saa mange som der var Borgere i Byen! Men Barbara Høgs findes stadig opført uden Mand, ogsaa i de Aar de 3 Børn døbes, saa det kan alligevel ikke være hende, der blev Bedstemoder til Statsministeren, og Peder Høg, han findes slet ikke, kun Kirkebogen kender ham.

Søger man da videre i Byens Regnskaber, saa finder man i Listen over Kov-Qvæg og Rente Pengis Skatter for 1678 foruden den fattige Barbara Høgs ogsaa en rig Pige Barbara Nielsdatter Høg, som bor i Nørregades Rode, og da ellers næsten alle de velstaaende Borgere boede i Søndergadens Rode, er det ret let at følge Ejendommens Beboere gennem de forskellige Skatteregnskaber, skønt disse hverken har Gadenavne eller Matrikulnumre. Man finder da, at Ejendommen i 1677 beboedes af en Niels Høg og i 1682 — Regnskaberne mangler for et Par Aar — af en Peder Jørgensen Flensborg med Hustru og 2 Børn under 4 Aar.

Efter Lengnicks Kirkebogsudtog dør Peder Flensborg 1714, 65 Aar gammel, og Landsarkivet i Viborg meddeler, at Skiftet efter ham begynder saaledes:

»Aar 1714 Fredagen d. 19. Oktober var Skifteretten forsamlet udi afg. sl. Peder Jørgensøn Flensborg forrige Borger og velfornemme Handelsmand her i Horsens hans efterladte Stervboe it venligt Skifte og Deelning at forrette imellem hans efterladte Hustru Gjertrud Nielsdatter og deres sammenavlede og nulevende Datter Barbara Pedersdatter Høg 16 Aar gl. saa og dend salig Mands Børn med dend første Sl. Hustrue nemlig Niels Pedersen Høg, Jørgen Pedersen Høg, begge Borgere, Indvaanere og boesiddende her i Horsens og Datter Maren Pedersdatter Høg, Sr. Hans Svanes i Vejle.«

Jørgen Høg og hans Søskende havde da (som det fremgaar af det følgende) faaet Moderens Slægtsnavn, ja selv Barbara, som var Datter af Peder Flensborg og hans anden Hustru Gjertrud Nielsdatter Munck, fik Navnet Høg.

Høegh-Guldbergs Farfader hed altsaa Flensborg og ikke Høg, som Kirkebogen kaldte ham!

Foruden Barbara Nielsdatter Høg, som vi fandt boende i Faderens Ejendom efter 1678, nævner de samme gamle Regnskaber ogsaa en rig Enke, Anne Nielsdatter Høg, sl. Borgmester Jochum Rodenborgs, og efter O. Fabricius: Horsens Kjøbstads Historie, var hun Datter af Slotsskriver paa Stjernholm og Raadmand i Horsens, Niels Kallesen Høg, død 1678.

At denne ogsaa er Fader til Barbara fremgaar dels af Dødsaaet, og dels af, at der i Skiftet efter Barbaras Mand, Peder Flensborg, findes opført: »Halvparten udi Toften ved Byens Kjelde som dydedle Matrone Anna salig Borgemester Rodenborgs dend anden halve Part er ejende« — og bestyrkes endelig derved, at Barbaras to ældste Børn, Niels og Maren har samme Navne som Anna Høgs Forældre, deres Bedsteforældre altsaa.

Niels Kallesen Høg er altsaa Fader til Barbara Høg, Statsministerens Farmoder.

Fabricius meddeler yderligere, at Niels Høg var gift med en Datter af Sognepræsten i Horsens, Magister Hans Knudsen, som efter Indskriften paa en Ligsten døde af Pest 1619, og ved stor Imødekommenhed fra den nuværende Sognepræst, Pastor Thordur Tomasson, og fra Kordegnen har jeg faaet Afskrifter baade af denne Ligsten og af et Epitafium over Peder Flensborg — og begge Stene giver, som det vil ses, ret fyldige Oplysninger.

Den ældste Sten findes nu indmuret i Klosterkirkens vestre Ende og har følgende Indskrift:

Under Denne Steen Liger Begraven Hæderlig Og Høylert Mand S[alig] M[agister] Hans Knudsen Barnefødt I Kollerup. Sogne Prest Her I Horsens Med Sin Kierre Høstru Erlig Og Gudfryctige Qvinde Anne Rasmusdatter Barnefødt Her Same-

sted. Som Bege Døde Hastig Efter Hinanden Udi Den Pestelens
Som Graserit Her I Byen Anno 1619. Gud Gifve Denom En
Salig Og Ærefuld Opstandelse. — — —

Her Under Hviler Og Erlig Og Velforstandig Mand Niels
Kalesen Høg. Som Var Raadmand Her I Horsens Og Slodskrifver
Paa Stiernholmslot Udi 16 Aar. Barnefødt I Øbening Udi
Aabenra Leen. Døde Den 6 Aprilis 1678. Med Sin Kierre Høstru
Erlig Og Gudfrøgtige Qvinde Maren Hans Daater S M Hans
Knudsen Her Og Under hviler Med Sin Høstru Dieris Daater
Døde Den 31 Martz I 1672 Med Dieris Børn. Gud Opveke
Dennem Samtlig Til Dit Eevig Lif.

Huiler Og Herunder Fordum Sa. Velvise Borgemest. Jochum
Rodenborg. Døde Anno 1677 Dend 15 Janu. Med Sin Dydel-
elskende Hustro Sa. Anna Nilsdatter Høeg. Døde I Ald. 79 Aar
1719 D. 22 Dec. Gud Opweche Dennem Til Ævig Glæde. —

Langs Stenens 4 Sider findes følgende Linier:

I som her forouen gaar
Tænker hvor voris Sag nu staar.
Det I nu er var vi udi Lifve
Det vi nu er monne I blive.

I Stenens 4 Hjørner findes Sindbilleder for de 4 Evangelister.

Om Magister Hans Knudsen, barnefødt i Kollerup, kan yderligere oplyses, at han creeredes til Magister 1610 (Rørdams Fortegnelse over Magistre för 1660) og nævnes som Sognepræst i Horsens 1616 (Fabricius). Han er antagelig en Præstesøn fra Kollerup og Vindelev en 3 Mil fra Horsens, og Søn af Knud Jørgensen, der efter Wibergs Præstehistorie blev Præst der 1591 og døde 1637, og vistnok havde »Løfte paa Kaldet«, saa han ikke var ganske ung, da han fik det. Hans Knudsen maa være født omkring 1580, thi allerede 1606 bliver han Rektor i Horsens, hvilket efter Bendz: »Bidrag til Horsens lærde Skoles Historie« dog var en saa daarlig lønnet og underordnet Stilling — Rektoren var tillige Degn — at kun unge Mænd tog til Takke med den.

Indskriften paa den yngre Sten, Epitafiet, som nu er indmuret i Klosterkirkens nordre Side, lyder saaledes:

Textus Esai: 57 Cap. 1. 2. V. (som citeres).

Her Under Hviler Høi-Actbar Og Velfornemme Mand Salig
Peder Jørgenssøn Flensborg Som Her I Byen Har Ført Et Christeligt
Levnet 51 Aar. Var En Trofast Borger Og Redelig Handelsmand
I 40 Aar. Og En Omhyggelig Kirkeværger Paa 6 Aar. Han Endte
Sit Liv Ved En Salig Død Anno 1714 Den 27. Junii I Sit 66 Aar.
Med Sine Kiære Og Fromme Hustruer: Dend

Første: Hæderbaarne Gudelskende Og Dydziirede Matrone Salig Barbara Nielsdatter Høg. Aulede I Deres Fornøvelige Ægteskab Paa 16 Aar 3 Sønner Og 1 Datter. Der Af 1 Søn Før Faderen Af Gud Er Bortkaldet. Hun Er Salig Hensovet Anno 1694 Den 2 Octob: I Hendes 51 Aar.

Den Anden: Hæderbaarne Gudelskende Og Dydziirede Matrone Salig Gjertrud Nielsdatter Munk Som Af Gud Er Bortkaldet Anno 1724 Den 26 Januarij I Hendes 56 Aar. I Deres Gud Behagelige Ægteskab Paa 17 Aar Aulet 5 Sønner Og 2 Døtre Som Alle Uden 1 Datter Før Faderen I Gud Er Hensovet Og Her Hos Hviler.

Anno GRAV-SKRIFT 1715

Gudsfryct Retfærdighed Og Hvad Der Meere Pryder
Retsindig Æcte-Folk Af Alle Christne Dyder
Det Fandtes Kiendelig Hos Alle Disse Tre
Hvis Navn Paa Denne Steen Udhuggen Er At Se
Lad Fattig Skole-Børn Og Andre Vidne Give
Som Trængde. Deres Tal Mangfoldig Vilde Blive
Med Roes Og Tak Før Hvis De Har Hos Dennem Nødt
Hvis Sjæle Er Hos Gud Og Hviler Meget Sødt.

Da »Gravskriften« bærer Aarstallet 1715, maa det jo være Gertrud Munk, som først døde 1724, der har ladet den indhugge, og som selv giver sig dette ikke helt daarlige Skudsmaal!

Efter Ligstenen er Niels Kalesen Høg altsaa født i Øbening, der ligger en halvanden Mil nordvest for Aabenraa, og Statsarkivet i Slesvig har elskværdigt meddelt mig, at det i et Skatteregister for 1601 under Øbening har fundet Navnet Kalli Høck, altsaa uden Tvivl Faderen til Niels Kalesen Høg, der maa være født omtrent paa denne Tid. I de af Rigsarkivet udgivne »Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden« kunde man da vente at finde Høger i Øbening, men der anføres ingen der. Jordebøgerne omfatter imidlertid kun Kronens Bønder, og Adelen havde vist omtrent lige saa mange, saa Grunden kunde jo være den, at Kalli Høck og hans Forfædre hørte til de sidstnævnte, eller ogsaa at Høgerne endnu ikke var kommet til Øbening saa længe for Kalli Høcks Tid, for Høger findes der i Jordebøgerne, selv om det kun er faa; blandt de opførte ca. 10,000 Navne (der er intet Register) har jeg alt i alt kun fundet 12 Høger og deraf de 8 samlet i en Egn nær Øbening, de 4 andre spredt enkeltvis over hele Slesvig, men blandt de 8 er der én, der hedder — Calli Hoech! 1543 sættes han i Skat i Rentze i Tønder Len.

Antagelig er da Calli Hoech, som 1543 boer i Rentze, en tre Mil sydvest for Øbening, Farfader til den Kalli Høck, som i 1601

boer i Øbening, og som er Farfader til Barbara Høg, Ove Høegh-Guldbergs Farmoder.

— Vi har nu fulgt Høgerne et Par Aarhundreder tilbage i Tiden til op mod Reformationen og tør endda slutte, at den Slægt, som kort efter Reformationen talte mindst 8 Familier boende paa et Omraade af kun faa Kvadratmil midt inde i Sønderjylland, at den i mindst to Generationer, altsaa allerede i 1400-Aarene maa have ført det Navn Høg. Lad os da nu følge Slægten ned gennem Tiden og se hvilke Spor, den har efterladt sig, selv om det ikke er meget, jeg har kunnet finde.

Calli Hoech, som boede i Rentze, Burkal Sogn, Tønder Len, ansættes altsaa 1543 i Penninge Skat til 14 Mark, højest af alle de 16 Skatteydere, som Jordebogen nævner i Rentze; han har vel altsaa haft en stor Gaard enten i Eje eller Fæste, eller muligvis har han været Kromand, Rentze var allerede dengang en stor Landsby, som antagelig har haft sin egen Kro — i 1864 havde den da hele to.

Om Sønnen »Callisen Hoech« boede i Rentze eller muligvis i Obening vides ikke, men Aar 1601 nævnes altsaa i et Skatte-register Kalli Høck som boende i Obening i Nærheden af Aabenraa; Byen er saa lille, at den 1854 kun havde 1 Helgaard, 2 Trekvartgaarde og 2 Trediedelsgaarde foruden et Par Kaadner- og Inderstesteder, og Kalli Høck, som opføres sammen med kun 2 andre, maa da antagelig have haft en af de større Gaarde, siden han har kunnet give sin Søn en ordentlig Opdragelse. Rimeligvis har han haft andre Børn end Sønnen Niels, som vel ikke var den ældste, da han ikke fik Faderens Gaard, men noget sikkert vides ikke; en lille Oplysning giver dog et »Testamente« nævnt i »En Samling jydsk Testamenter fra o. 1686—1734 i Uddrag ved C. Klitgaard« i Personalhist. Tidsskrift 1908. Der siges dér om en Maren Christensdatter (1651—1726), at hendes Moder Lene Jensdatter var Søster til Niels Høg, privilegeret Gæstgiver i Horsens; Postmester Klitgaard har venligst meddelt mig, at selve Testamentet ikke giver nærmere Forklaring paa dette lidt uforstaaelige Slægtskab — hun hed Jensdatter, Broderen Kallesen — men han antager, at Marens Fader, Handelsmand i Horsens Christen Justsen († ca. 1668), har været gift anden Gang med Niels Høgs Søster, eller muligvis at Lene Jensdatter var en Halvsøster til Niels Høg. Da Maren var 17 Aar, døde hendes Forældre fra »saa kier en Ympe«, og hun var da i 2 Aar i Huset hos »Morbroderen« Niels Høg, indtil hun blev gift med Carsten Andersen, Handelsmand i Horsens († ca. 1677). Underligt nok havde hun i andet Ægteskab med Rasmus Jacobsen, »Borger i Horsens« († ca. 1696), en Datter, der hed Anna Roden-

borg — ligesom Niels Høgs Datter Anne slg. Rodenborgs; hun blev gift med Kapellan Johan Lønborg i Aarhus og døde 1738.

Niels Kalesen Høg, Slægtens første Mand her i Kongeriget, har jo allerede Gravstenene givet en Del Oplysninger om, blandt andet, at han havde været Skriver paa Stjernholm Slot, som ligger lige uden for Horsens, men hvorledes han er kommet fra Øbening til Horsens og blevet Slotsskriver, er ganske ubekendt.

Stjernholm Slot, oprindelig Sct. Hans Munkekloster, som Holger Ottesen Rosenkrands havde givet Navnet Stjernholm, vistnok til Ære for sin Hustru Karen Gyldenstjerne, blev 1616 købt af Christian IV og indrettet til Bolig for Lensmanden, da Bygholm Hovedgaard, tæt vest for Horsens, ødelagdes ca. 1620. Lenets Navn blev da Stjernholm i Stedet for tidligere Bygholm.

I 16 Aar var Niels Høg Slotsskriver her fra 1630—46. De første 12 Aar, under Lensmanden Tønne Friis til Hesselager, var vistnok en ret fredelig Tid til Trods for 30-Aars Krigen, men de følgende Aar, i hvilke Erik Krabbe var Lensmand, maa have været en meget brydsom Tid for Slotsskriveren. Under Krigen med Svenskerne 1644—45 led Stjernholm nemlig overordentlig meget, som det fremgaar af en Synsforretning, Kongen lod foretage 1645: En Mængde Vinduer fandtes ødelagte, mange tilmurede og forsynede med Skydehuller, Døre og Porte var ituslagne eller brændte, Lofter og Gulve i flere Værelser ødelagte, og Tømmer, Jærn og Metaller var borttaget. 1646 kommer der en ny Lensmand, Laurids Ulfeld, og dette er maaske Grunden til at Niels Høg i samme Aar opgiver sin Stilling paa Slottet. Iøvrigt solgte Kongen det 1661, og 1699 omtales Slottet i en Retssag, som »det øde meest nedbrudte Muur og Sted, som Stjernholm Slot tilforn haver standen«; Gaarden, der nu ligger omtrent hvor det gamle Stjernholm laa, har kun Navnet tilfælles med det Slot, i hvilket Niels Kallesen Høg havde sin Skriverstue i den nordre Hovedbygning Stueetage.

Der findes endnu bevaret — i »Jydske Registre« — et Andragende fra Niels Høg til Kongen; det er udateret, men maa være fra 1642, Tønne Friis's Dødsaar, og lyder saaledes:

»....Jeg E. K. M. fattige Undersatte och Borger udi Horsens haaffuer paa 12 samfældige Aars Tid betient Schrifffer Stuen paa Stjernholm Slot, imidler Tid hafft mange større Besueringer och Reysser med Schatterne at oppeberge til Landkisten der i Landet, saa vel som de mange Union Schatter, det ringe Sted var paalagt at oppeberge, derforuden haaffuer dageligen stor Besuering med fremmet aff Adel och Andre som lossere hos mig. Och nu min Sallige Hosbund den gode Mand Tønne Friis ved Døden er affgangen schal ieg clarere den sallige mandtz Dont i Rentekamerit

och andre Stedtz, saa ieg ikke ved naar ieg kand bliffue det entlediget och quit, at ieg fattige Mand kand værre hiemme i mit Hus. Begierendis der for paa det Underdanigste E. K. M. udaff Mildhed och Naade mig ville beuilge at ieg for Schat och Indquartering naadigst motte værre forschaanit; ieg forobligerer mig igien fri Wertzhus for fremmit at holde som sig bør....

Underdanigste og throplichtige Schatborger

Niels Høg.«

Kongen opfylder hans Bøn, han fritages for alle Skatter og Indkvarteringer, saa og for vores og Byens Paalæg og Tynge, dog skal han derimod være forpligt at holde u-straffelig oben Herbergre for Adel og U-Adel, som der til Byen forrejser og Herberger for Betaling af hannem begierendis vorder.

Han synes saaledes at have faaet baade i Pose og Sæk, thi ikke alene fritages han for Skatter og Tynge, men i Tilgift faar han Privilegium som Gæstgiver i Horsens!

Naar han egentlig begynder som Gæstgiver, er det ikke let at se, for allerede som Slotsskriver logerede han jo »Adel og Andre«, og efter at han havde faaet Bevillingen, vedblev han at være Skriver endnu i nogle Aar, men i de Tider var det ogsaa en Borgerpligt at huse tilrejsende! Efter Chr. III's Reces af 1537 skulde nemlig Borgmestre og Raad i hver Købstad beskikke nogle af Borgerne, der havde Evne og Formue, til at holde aabent Herberge, hvor vejfarende Folk »kunde fange Redelighed til Mad og Drikke, Hestefoder, gode Senge og godt Staldrum for deres Penge«, og udenfor Herberget skulde ophænges et Skilt med en Løve, en Maane etc., men da disse Herberger kun sørgede daarligt for de Rejsende, bebyrdedes Byens Borgere og Embedsmænd sædvanligvis med dem. (Efter Fabricius, hvem jeg skylder de fleste Oplysninger om Horsens).

Niels Høgs Gæstgivergaard laa paa Nørregade, og den synes at have givet gode Indtægter, thi allerede 1648 er den »fattige Mand« blevet Raadmand, en Bestilling hvortil der valgtes ansete og velstaaende Borgere, da Stillingen var ulønnet, men den gav Magt og Indflydelse og ogsaa nogle Fordele som Fritagelse for By-skat og Brugen af nogle af Byens Jorder, og var derfor eftertragtet. Raadmanden valgtes af de 2 Borgmestre og de andre Raadmænd, der var som Regel 6 i alt, og de skulde aflægge Ed til Lensmanden paa Stjernholm, som maaske kan have hjulpet Niels Høg til Stillingen; i hvert Fald var der samtidig ogsaa en anden Raadmand, der først havde været Skriver og Ridefoged paa Stjernholm.

Hvor længe Niels Høg var Raadmand vides ikke; han var det som nævnt i 1648, da han sammen med »Borgmester och Raad i

Horsens saa ærlig 24 Mand« underskriver paa Hyldingen af Kong Fr. III, og efter Fabricius var han det ogsaa i 1652, det Aar Jochum Rodenburg, hans senere Svi-gerson, blev Raadmand; Gæstgiver var han sikkert lige til sin Død 1678, i hvert Fald fornyedes hans Privilegium 1668, dog med Bortfald af Skattefri-heden.

Underskrift paa Hyldingen
1648 2₃ Størelse.

Paa Landsudstillingen i Aarhus 1909 fandtes et saakaldet Høegh-Guldberg-Værelse, i hvilket hang et Maleri, der angaves at

NIELS KALESEN HØG.

Slotsskriver paa Stjernholm, Raadmand i Horsens.

forestille Rentemester Ove Høg, og da Dr. Bobé nu atter hen-ledede min Opmærksomhed paa Billedet, henvendte jeg mig til Ejerinden, Enkefru Høegh-Guldborg, som med største Elskvær-dighed viste mig det og meddelte, hvad hun vidste om det.

Billedet, der er ca. 75 x 65 cm stort, er malet 1634 og antoges at forestille en Forfader, da det er gaaet i Arv i Familien, og man var

som nævnt af den Formening, at det forestillede Rentemesteren Ove Høg.

Men ham kunde det umuligt være! I Billedets Hjørne er malet en Høg i en Oval, men Ove Høg til Todbøl førte ingen Høg i sit adelige Vaaben, og Billedet som er malet 1634 viser en Mandsperson »Ætatis 33«, medens Ove Høg døde 1628 kun 30 Aar gammel! — Iøvrigt havde ogsaa hans Slægt taget Navnet Høg fra den mødrene Side, da den fædrene ikke havde noget Slægtsnavn, og det allerede i det 15. Aarhundrede; han førte derfor ikke de gamle Høgers Vaaben, den halve Vildbasse, med Bannernes skraadelte Skjold.

Maleriet forestiller altsaa ikke Rentemesteren, men en Mand, der er født ca. 1601, antagelig hed Høg og rimeligvis var Forfader til Høegh-Guldberg. Billedet viser en Mand med brunt Haar og brune Øjne og i Datidens Dragt, den sorte spanske Trøje med Skulderklapperne og den pibede Halskrave; i den ene Haand holder han en Pennefjer og en Blomst, i den anden en Pengepung, ved Siden af ham paa et Bord staar Skrivetøjet! At det da forestiller selve Niels Kalesen Høg, som maa være født omkring 1600, som 1634 var Skriver og indkrævede Skatter, og som var Forfader til Høegh-Guldberg, kan der vel næppe være Tvivl om! Kun Blomsten, som han holder lidt kejtet sammen med Pennefjeren, ser jeg ikke Betydningen af; muligvis hentyder den til, at han havde Sløttets Have under sig, hvad han efter Lensregnskaberne synes at have haft, eller den skal maaske opfattes symbolsk — efter »Selam eller Blomstersproget, Kbhvn. 1827« betyder Liljekonvallen Mildhed — eller den hentyder til en Person, der har ydet ham Hjælp og Støtte, men ingen dansk adelig Slægt fører den i sit Vaaben, kun et Par har den som Hjælmprydelse, og disse kan han næppe have haft Forbindelse med, og endelig er det muligt, at det oprindelig slet ikke har været nogen Blomst, men en Række Knapper i Blusen, som ved en Restaurering af Maleriet er avanceret til Blomster, nu er det i hvert Fald Blomster.

Niels Høg havde vist først giftet sig henad 1640 og ægtede da, som nævnt, Sognepræstens Datter Maren, med hvem han fik to Døtre: Anne og Barbara. Anne, den ældste, blev født 1640 og døde 1719; hun var gift med Borgmester i Horsens Jochum Rodenborg eller Jocheim Rodenborch, som han selv skrev sig, og blev Enke efter ham 1677. En Søn, Hans Rodenborg, var ligeledes Borgmester i Horsens og gift med Birthe Riber, vist en Datter af den rige Raadmand Laurs Eriksen Riber, og selv en meget formuende Mand; hans Søn, Jochum Rodenborg den yngre (ca. 1701 — 1775), blev 1753 adlet med Navnet de Lichtenhjelm, og kort efter giftede han sig med Bodil, en Datter af den meget ansete og rige Horsensköbmand Etatsraad Gerhard de Lichtenberg. Mon

det var til Ære for hende, han af tre Sprog sammenflikkede et Navn, der lignede hendes? Fabricius siger iøvrigt om ham, at han gjorde sig fortjent af sin Fødeby ved sin Godgørenhed og ved sin gode Indflydelse paa sine Medborgere.

Begge Niels Kalesen Høgs Døtre fik saaledes en Sønnesøn adlet, Anne: de Lichtenhjelm, Barbara: Høegh-Guldberg, men medens dette Navn endnu bæres af talrige Efterkommere, uddøde Navnet de Lichtenhjelm med de første Bærere, da alle deres 6 Børn døde smaa.

Barbara, Niels Høgs yngre Datter, var født ca. 1643 og endnu ugift ved Faderens Død; skønt hun da var 35 Aar gammel, var hun dog et godt Parti, hun havde arvet Faderens store Gaard og svarer Skat af hele 10 Ildsteder og Skorstene — kun 4 Borgere betalte mere i Skat — hun holdt Karl, Pige og Dreng og havde 2 Heste og 3 Køer, og det varede da heller ikke længe, før en Frier meldte sig, og Aaret efter Faderens Død ægtede hun den 5 Aar yngre Handelsmand Peder Jørgensen.

Horsens Borgerskabsprotokol meddeler, at 1679 d. 8. Juli »giorde Peder Jørgenssøn, barnefødt udj Flens-borg, hans borgerlige Æed og betalte sine Borgerskabspenge 6 Rixdlr. til velviise Borgermestre og Raad« og »den 9. December sich Peder Jørgenssen Qvitering for sin Steenbroe«; efter Fabricius var det en Pligt, der paalagdes den nye Borger, at »lægge sin Steenbro her for Byen, hvor hannem blev foreviist«.

I en Alder af 15 Aar var Peder Jørgensen kommet til Horsens, hvor han lærte Handlen, og hvor han altsaa i sit 30. Aar giftede sig med Barbara og flyttede ind i Niels Høgs gamle Gaard paa Nørregade. Han var en anset og velstaaende Mand, der valgtes til Kirkeværge, og han stod i stadig Handelsforbindelse med sin Fødeby Flensborg, som dengang var en meget betydelig Handelsby; naar han derfor ved sin Død d. 27. Juni 1714 kun efterlod sig i alt en 3000 Rdl., maa dette Beløb ses i Forhold til Tiden. Horsens havde lidt stærkt under de mange Krige i det 17. Aarhundrede, og endnu 1720 erklærer Magistraten, at af de 214 Borgere i Byen var »Halvdelen fattige, og en stor Del betlede Brødet« (Fabricius). Pengenes Værdi var jo ogsaa en helt anden dengang, f. Eks. vurderes Gaarden han boede i kun til 300 Rdl., og hans Tjenestepiger havde i Sommerløn kun 2 Rdl. Forhaabentlig havde hans Amme, Mette Pedersdatter, lidt mere, thi i »Horsens uvisse Indtægter« for 1709 ser man, at hun som tiltalt for Lejermaal blev kaldt til Møde paa Raadhuset sammen med adskillige ligestillede, som »idømtes efter Loven hver Quinde 6 Rdl., hver Mand 12 Rdl., at betale inden 15 Dage« — men maaske Herskabet afholdt en saadan fornøden Udgift!

Af Skifte- og Vurderingsforretningen ses, at Peder Jørgensen ejede 2 Gaarde¹⁾ og 2 Huse i Byen og af Bøndergods 6 Gaardes Avling, 5 Broderlodder, en halv Bondeejendom og et Bondehus. Af Gultsager efterlod han sig bl. a. 2 Pitzeerringe(?) og »2 slette (glatte) Tommelringe« og af Sølvsager foruden meget andet »En Kande med en Høg og Nafn vog 44 Lod à 3 Mk«, og saa ejede han en ikke helt ubetydelig Bogsamling! Naturligvis var det mest gudelige Bøger som Christiani Qvarti Bibel, »Paradis Urtergaard« og Det nye Testament Martini Lutherus, der kun vurderedes til 2 Sk., men der var dog ogsaa andre Bøger som »Wahrhaftige und eigentliche Beschreibung des Königreichs Africa«, der endog vurderedes til hele 3 Mk., medens »550 lustige Historien« kun sattes til 8 Sk. »Saxo Gramatica« takseredes til 2 Mk., medens »Eenfoldig Underretning om det Landskab qviena« blev sat til slettingenting. I alt var der en 50 Bøger, hvoraf de 44 var tyske, og de blev »in alles soldt for Penge 8 Rd. 4 Mk. 7 Sk.«. —

Allerede 20 Aar før Peder Jørgensen Flensborg døde, havde Barbara lukket sine Øjne, 1694 var hun død 51 Aar gammel efterladende sig en Datter og tre Sønner. Datteren Maren (1680—1720) blev gift med Seigneur Hans Svane i Vejle og havde vist kun en Datter, der døde som Barn. Den ældste Søn, Niels Høg (1681—1722), blev Købmand og Kæmner i Horsens; han var ret velstaaende efter Skatteansættelsen at dømme til Trods for, at der 1717 under Krigsstyr og Kopskat anføres, at han »bruger en liden Krambo af ringe Værdi«. Han efterlod sig en Datter Barbara og en Søn Peder (f. ca. 1710), som 1735 tog Borgerskab i Horsens som Købmand; Aaret før var han blevet gift med Ellen Gylding, en Datter af Borger i Horsens Niels Sørensen Gylding († 1709), hun overlevede Manden og døde 71 Aar gammel i 1772.

Barbara Høgs og Peder Jørgensen Flensborgs Søn Jørgen, Statsministerens Fader, vender vi tilbage til senere. Den tredje Søn døde for Faderen.

Efter Barbaras Død 1694 giftede Peder Jørgensen sig anden Gang ca. 1697 med Gjertrud Munck (ca. 1668—1724), Datter af Niels Jensen Munck, en velstaaende Borger i Horsens, og fik med hende 7 Børn, hvoraf de 6 dog døde før Faderen, kun en Datter Barbra (ca. 1698—1760) overlevede ham; hun var gift med Toldkontrollør og Raadmand i Horsens Johan Hulbech († 1745), og havde med ham 6 Børn, hvoraf i hvert Fald de 4 døde som smaa.

Peder Flensborg havde alle sine Dage været en velstaaende

¹⁾ 1685 havde han solgt en Gaard i Hospitalsgade til Thomas Povelsen, Handelsmand og Bedemand i Horsens, og her fødtes Aaret efter dennes Søn, den senere saa bekendte Poul Vendelbo Løvenørn (Personalh. Tidsskrift 7. R., 1. Bd., S. 21).

Mand vistnok allerede inden Ægteskabet med Barbara Høg, men efter hans Død brød Ulykkerne ind over hans Enke, Gjertrud Munck, og over Sønnen Jørgen (1683—1751), Ministerens Fader, der vistnok boede hjemme lige til sit Ægteskab; det er sikkert ham der 1710, 27 Aar gammel, sammen med Faderen sattes i Parykskat, 2 Rdl. til hver. Ved dennes Død beboede han Nabogaarden, som Faderen ogsaa ejede, og han synes at have fortsat Købmandsforretningen i Fællesskab med Stedmoderen, i hvert Fald gaar det da begge galt. Ved Ansættelsen til Krigsstyr 1717 siges, at »Giertrud Nielsdatter, Peder Jørgensen flensborgs Enke, bruger en liden Krambo af ringe Verdi og nogen Marckaufling, haver lid Søeskade«, og om Jørgen Høg hedder det, at han er »af slet Tilstand« og »Haver taget stor Skade til Søen, saa hans Midler derfor mærkelig er bleven forringet«; begge faar da ogsaa deres Krigsstyr modereret. Men det gik stadig til agters for Jørgen Høg, som havde en stor Børnesflok at forsørge, og endelig 1729 maa han gøre Opbud! Han bliver saa Bedemand og sidder stadig i meget smaa Kaar til han dør, 67 Aar gammel, i Januar 1751. Hvor smaa Kaarene var, ser man af Kopskat-Regnskabet 1743, hvor han kaldes »Een meget fattig Mand« og slet ikke bliver sat i Skat — hvad endda hans Tjenestepige bliver!

I hans Dødsbo findes da ogsaa kun det allernødtørftigste, intet af Guld eller Sølv uden en Stok med Sølvknap, og den hørte vel til en Bedemands Udstyr, af Bøger kun en gammel Salmebog, Dend beedendes Kiæde og en gammel Huspostil, en Smule Messing- og Tintøj og et meget tarveligt Bohave. Hvad der var mest af, var Nathatter, af dem opføres først 7 og senere »23 gammel Nathatter og Strimler« — de vurderedes samlede til 1 Mark! Alt i alt vurderes hele hans Indbo kun til godt 63 Rdl. indbefattet den gamle Bord-seng paa Loftet, »Oldtragten« og »Degnetruget«.

Lidt mere fandtes der dog i Huset! I Skifteretten fremlagdes nemlig en Skrivelse fra Dynis Guldberg, Præst i Gylding et Par Mil fra Horsens, en Broder til Jørgen Høgs anden Hustru Helene Ovesdatter Guldberg; Skrivelsen begynder saaledes: »Siden det er kommen mig for Ørne, at min Svoger, salig Jørgen Høeghs fattige Efterladenskaber ved offentlig Auction førstkommende Mandag d. 16. Februarij skal sælges og den højestbydende tilslaaes, saa nødes jeg underskrefne — at give dend velviise Magistrat denne Underretning at mine tvende Sødskende haver i salig Jørgen Høeghs Sterfboe een Deel Gods og Boeskab, som efter vor salig Hr. Faders Død ved Skifte og Deeling blef samme mine Sødskende i deres Arfvepart tildeelt....«. Godset var købt paa en Auktion i Jørgen Høeghs Bo og redelig betalt med 92 Rdl. 3 Mk. og 10 Sk. d. 17. Oktob. 1729. Skulde dend velviise Magistrat forundre sig

over, at ovenmeldte Gods til de trende Umyndiges Skade og Nachdeel kunde overlades salig Jørgen Høegh og Huustrue til Brug og Nytte imod hans Forsikring at være ansvarlig derfor, da kand dette tjene til Oplysning, at salig Jørgen Høghs eldste Svogre, der alle af Gud var forsynet med Brød, gjorde sig ved Skiftet efter voris salig Hr. Fader (Præsten Ove Hansen Guldberg i Hvirring) den Eftertanke, at siden salig Høghs nærmeste Slegt salig Raadmand Huulbeeche's Huus alleene undtagen (gift med Jørgen Høeghs Halvsøster Barbra Høegh) fast ligesom slog Haanden af ham, ville disse Svogre paa hans salig Koenes Siide ingenlunde ved at trække ovenmeldte Gods af hans Boe giøre ham med Huustrue og Børn nøgen og blot og derfor eensstemmig resolverede de fem ældste Brødre (5 Præster Guldberg!) at lade deris Broderloed komme deres tvende ugifte Systre (Helvig gift med Anders Kragh, Præst i Lundum, og Vita gift med Toldkontrollør Hans Beeske) og yngste Broder (død som Student) saaledes til Nytte....(naar Høeghs Hustru døde).Saasnart nu salig Svogers Huustrue, voris Syster imod ald Forhaabning for ham ved een salig Død blef bortkaldet († 1742), paastoed Svoger Hans Biesche og vor Søster Vita, hans Huustrue, boende i Carrebæk i Siælland, at samme Gods efter gjordt Aftale skulle strax opaabes til Auction og gøres i Penge, at de deris Andeel, saa snart mueligt var, kunde oversendes. Men som dend respective Magistrat i Horsens, Stædets verslig Skifteforvaltere, uformodentlig fandt for godt, efter at Registreringen var skeet, at ladde salig Svoger Høg besidde sin Boe uskift med sine Børn, saa ville jeg og Svoger Hr. Anders Kragh i Lundum ingenlunde for det ovenmeldte Gods see vor Ærlige Svoger, der var desuden nock saaret og sorrigfuld, ved sammes Udlevering til Auction yderligere besværget. Hvorover jeg nødtes til, for at conservere dend salig Mand ved sine fattige Vilkoer, med reede Penge at fornøye min Svoger og Syster i Carrebæk, som skjøndt Godset i mange Aar var brugt (bl. a. en sort Hoppe til 15 Rdl., som nu var brugt yderligere i 13 Aar!), dog ikke ville decourtere 1 Skilling i hans Andeel,....«

Det Indbo, som den brave Præst, Ove Guldberg (1671—1732), havde købt paa Auktionen i Svigersønnens Fallitbo for at sikre sin Datters Familie et Hjem, var kun de nødtørftigste Brugsgenstande som en Dragkiste, Bord og Stole, et malet Skab og et Par Stabbelsenge og det nødvendigste Husgeraad, hvortil vel ogsaa Brændevinskedlen til 20 Rdl. maatte regnes — og saa den sorte Hoppe.

Dynis Guldberg slutter sin Skrivelse med at forlange enten Godset udleveret eller Betaling af de 92 Rdl., og nægtes dette »bliver ieg fast ved min gjordte Paastand indtil Pins Ende«; Borgmesteren udleverede saa Effekterne til Præsten.

Derefter afholdtes Auktionen, som i alt indbragte ca. 87 Rdl., men de udestaaende Fordringer og Begravelsesomkostningerne beløb sig til 113 Rdl., saa kun de »prioriterede« Kreditorer fik fuld Betaling, heri Husleje for et Aar 8 Rdl. og sidste Aars Løn til Tjenestepigen Karen 4 Rdl. 4 Mk.; hun havde ogsaa Halvdelen af sin Løn fra forrige Aar tilgode, men den fik hun kun 1 Rdlr. 4 Mk. af, den var nemlig »uprioriteret«!

At Skriveren, Anders Albertzen, ikke tog det saa nøje med Bogstaveringen, er allerede fremgaaet af enkelte af Citaterne, og hans — og vel hele Tidens — Respekt for Navne var heller ikke stor, Høg staver han paa hele 4 forskellige Maader, og en Køber paa Auktionen kalder han baade Jørgen Bager, Bage og Baggel!

Bedemanden Jørgen Pedersen Høg, der altsaa døde som Enkemand, havde været gift to Gange. Første Gang, 1711, med Anne Michelsdatter som døde 1722, og med hvem han havde mindst 3 Børn, af hvilke dog kun et overlevede Faderen, nemlig Sønnen Peder (1718—1763), som var Guldsmed i Horsens og en ret velstaaende Mand; 1749 takseres han saaledes til »Princesinde Styhr« efter »Vilkor 1, Næring 2« til 3 Rdl., som svarede til en velsitueret Smaaborgers Skat. Han var gift med Ellen Marie Rejersdatter, men efterlod sig ikke Børn. — Anden Gang giftede Jørgen Høg sig 1724 med Helene Dortha Guldberg (ca. 1697—1742), en Datter af Præsten i Hvirring, Ove Hansen Guldberg, og med hende havde han i hvert Fald 7 Børn, hvoraf dog kun de 4 blev voksne; ved Faderens Død opholdt de to ældste sig hos Onklen Dines Guldberg i Gylling.

Det ældste af disse Børn, Sønnen Ove (1731—1808), den senere Statsminister, tog — vel som Tak for hvad Guldbergerne havde været for ham og Hjemmet — Navnet Guldberg, der altsaa senere forandredes til Høegh-Guldberg. Han var Teolog og en Tid Professor eloquentiæ ved Akademiet i Sorø inden han blev Lærer for Arveprins Frederik. Han blev gift med 2 Døtre af Forvalteren paa Bygholm Mølle ved Horsens, Peder Jensen Nørlem († 1738) og dennes Hustru Christentze Lessov¹); første Gang giftede Guld-

¹) Christentze Lessov blev efter Mandens Død boende paa Møllen i mange Aar; 1755 2. April udsteder saaledes Zach. Wichmann paa Aarupgaard en Obligation til C. L. »sl. Forvalter Nørlems Efterleverske paa Bygholm Mølle«, 1762 staar Guldbergs Bryllup her, og endnu 1763 synes hun at have boet paa Møllen, hvor hun dog næppe døde. Hun var født 1702 i Lerup i Hanherred, hvor Faderen, Hans Antoniussen (Tønnesen) Lessow (1672—1733), var Præst, Moderen hed Cathrine Ruus. Faderen var født i Nykøbing S. som Søn af Tønnes Tønnesen (1636—1690) og Kirsten Nielsdatter (1630—1702) og tilhørte en meget anset og velstaaende Købmandsslægt, der antagelig stammede fra Læsø, da flere af Slægten antog Navnet Læssøe (el. Lessow, af Læssovius).

berg sig 1762 med Catharine Marie (f. 1736), som døde Aaret efter, og dernæst 1769 med Lucie Emerentze (1738—1807), der blev Moder til 6 Børn. Af hans Efterkommere blev en Sønnesøn Præst og 2 blev gift med Præster, med J. A. Brasen og B. J. Fog, Sjællands Biskop.

Jørgen Høeghs næste Søn, Niels (1734—1806), blev Præst i Skedsmo, i Nærheden af Kristiania, Provst og Professor; han var 3 Gange gift og ligesom Broderen med to Søstre, først med Helene Margrethe Ramshardt (ca. 1742—1779), en Datter af Sognepræsten til Solum, Knud R., derefter med hendes Søster Birgitte Helene (ca. 1745—1791) og sidst med Maren Haurids (ca. 1769—1845), der overlevede ham længe. Han skal i alt have haft 20 Børn! I første Ægteskab var der mindst 10, vistnok 13 Børn; det ældste af disse, Sønnen Dines Guldberg Høegh, Foged i Solør, indebrændte i Grue Kirke i Pintsen 1822. En Datter Else kom til Danmark og blev gift med Ole Bork i Borup, Steen Blichers Nabopræst og Medarbejder, og en anden Datter, Helene Dorothea (f. 1765, død før Faderen) blev gift med Sognepræsten til Elverum i Norge, Hans Gude, død 1817. I Niels Høeghs andet Ægteskab var der ingen Børn, men i tredje mindst 6, af hvilke en Søn, Ove Guldberg Høegh, kom til Danmark; en anden Søn, Jørgen (Georg) Andreas (1798—1851) var Distriktslæge i Vesteraalen, og af hans Efterkommere bærer flere endnu Navnet Høegh. Aaret før den gamle Professor døde i en Alder af 72 Aar, fødtes hans yngste Barn Niels, 33 Aar efter det første Barns Fødsel.

Bedemandens yngste Søn, Hans Jørgen Christian Høegh (1738—1805), var Præst i Gjentofte og Provst og gift med Kathrine Dorothea Nyeland, en Datter af Raadmand i Horsens Hans Lauridsen Nyeland og Ellen Cathrine Hatting af en gammel Præsteslægt. I Hillerslev-Kaastrup Kirkebog skriver Provst Høegh, at Faderen (Bedemanden) satte ham i Horsens Latinskole »og ved den Yndest og Kjærlighed, han (Faderen) var i hos denne Byes godgjørende Borgere, skaffede han mig al den Understøttelse, jeg behøvede al min Skolegang igjennem«. I samme Kirkebog skriver en senere Præst 1841 om Provst Høegh, at han var »en duelig og nidkjær Præst og retfærdig i alle Livets Forhold«. Han var tillige en meget dygtig Landmand, og 1794 fik han Landhusholdnings-selskabets 1. Guldmedaille for sit Skrift »Vejvisning for en Bonde som har faaet sine Jorder udskiftede af Fællesskabet«, det blev senere oversat til Svensk og Tysk. Hos Wiberg faar han Skudsmaalet: »ypperlig som Lærer, Landmand, Huusfader«. Han efterlod sig to Børn, en Datter (min Oldemoder) gift med Slotsforvalter Marcus Voigt paa Frederiksberg og en Søn Jørgen, der blev Præst i Gjentofte efter Faderen og som atter havde en Søn og en Svigersøn,

A. F. v. Leunbach, der begge var Præster; den sidste blev igen Fader til Biskop H. C. Leunbach og Præsten Jørgen Høegh Leunbach.

Det yngste af Bedemandens Born, Datteren Helvig (1741—1821) blev gift med Peter Mogensen Vogelius (1741—1787) (af en Præsteslægt fra Ugilt, hvoraf Navnet er dannet), Sognepræst til Helliggeistkirken i København; de havde 2 Sønner og 3 Døtre — en Søn og en Svigersøn var Præster. Svigersønnen, Jørgen Bang, døde under Konfirmationshandlingen i Gjørlose Kirke 1851.

Det var ikke alene Navnet Høegh, Slægten havde arvet fra Spindesiden, ogsaa Lysten til Præstegerningen var taget i Arv fra mødrene Side, fra den udprægede Præsteslægt Guldbergene, og den holdt sig ned i Tiden i adskillige Generationer.

Jørgen Høegh, Statsministerens Fader, havde — som vi har set — mange Børnebørn, og dog skulde Navnet Høegh uddø i Løbet af faa Generationer blandt hans Descendenter her i Landet, skønt de tælles i Hundreder; i Forbindelsen Høegh-Guldberg blomstrer det derimod stadig. Den norske Præst Høeghs mange Børn blev næsten alle i Norge, en Søn, Ove Guldberg Høegh (1774—1815) kom dog som nævnt til Danmark og blev Byskriver i Thisted, men hans sidste Efterkommer med Navnet Høegh er nu en ældre ugift Dame, der lever i Haslev, og den danske Præst Høeghs sidste Descendent med Navnet Høegh døde i Hillerød 1917. I Norge derimod lever der, som nævnt, flere Efterkommere af den gamle Præst i Skedsmo, som endnu bærer Slægtens Navn.

Om der lever andre Efterkommere af Niels Kalesen Høg, Slægtens første Mand her i Landet, og som endnu bærer hans Navn, er det vanskeligere at udrede. Muligvis havde han foruden Døtrene Anne og Barbara ogsaa Sønner, og det kan da være en Sønnesøn den »Niels Høg i Torup«, som i 1714 havde et Tilgodehavende i Peder Flensborgs Bo, men hans Spor har jeg ikke kunnet finde, og heller ikke har jeg kunnet følge Peder Høg og Ellen Gyldings mulige Efterkommere — der var jo andre Slægter Høg i Jylland fra meget gammel Tid, ja endog i selve Horsens, da Niels Kalesen kom dertil. Men i Slesvig, i Omegnen af hans Fødeby Øbening, lever der stadig Familier med Navnet Høg; Præsten i Helleved, Pastor Tønnesen, har elskværdigt meddelt mig, at i selve Øbening, hvor Slægten levede i henved 300 Aar, er det vel en Menneskealder siden, at den sidste Høg døde, men i Nabosognet Aggerskov lever der endnu Familier, som bærer det Navn, Slægten har baaret i et halvt Aartusinde.

Calli Hoech i Rentze (1543)

(— — — Callisen Hoech)

Kalli Höck i Obening (1601)

Niels Kalesen Høg c. (1601—1678) Slotsskriver paa Stjernholm, Raadmand i Horsens

Anne Nielsdatter Høg

1640—1719

Barbara Nielsdatter Høg

c. 1643—1694

g. m. Jochum Rodenborg g. 1679 m. Peder Jørgensen Flensborg

† 1677 Borgmester i Horsens

1648—1714 Købmand i Horsens

Maren Pedersdatter Høg

1681—1722

Jørgen Pedersen Høg

1683—1751

En Søn
† før 1714

Købmand og
Kæmner

Købmand og Bedemand i Horsens

g. m. — ? —

g. 1° 1711 m. Anne Michelsdatter

Sr. Hans Svane

i Vejle

g. 2° 1724 m. Helene Dorthæa Guldberg

1 Datter død lille

† 1722

c. 1697—1742

Barbara Nielsdatter Høg

† efter 1722

Peder Nielsen

f. c. 1710

1. Peter Høegh

1718—1763

2. Ove (Høegh) Guldberg

1731—1808

2. Niels Høegh

1734—1806

2. Hans Jørgen Christian Høegh

1738—1805

2. Hæloig Høegh

1741—1821

Købmand i
Horsens

g. 1734 m.

Guldsmed i
Horsens

g. m.

1777 adlet m. N. Høegh-Guldberg

g. 1° 1762 m.

Præst til Skedsmo
og Lørenskogen,

g. 1° m.

Præst i Gentofte,

Provst

Peter Mogensen

Vogelius

Ellen Nielsdatter

Gylding

Rejersdatter

Ingen Børn

Catharine Marie

Norlem

Helene Margrethe

Ramshardt

Kathrine Dorethea Nyeland

1741—1807

Sognepræst til
Helliggeistkirken

i København

Born?

c. 1701—1772

Ingen Børn

Lucie Emerentze

Ingen Børn

g. 2° 1769 m.

10 Børn mindst

c. 1742—1779

2 Børn

g. m.

5 Børn

2 Børn

6 Børn

1738—1807

Norlem

g. 2° 1769 m.

1736—1763

Ingen Børn

Birgitte Helene

Ramshardt

2 Børn

c. 1745—1791

6 Børn mindst

c. 1769—1845

6 Børn mindst

g. 3° m.

Maren Haurids

c. 1769—1845

6 Børn mindst

g. 3° m.

6 Børn mindst

c. 1769—1845

6 Børn mindst

g. 3° m.

6 Børn mindst

c. 1769—1845

E. S.

Naar det er lykkedes at fremskaffe ovenstaaende Oplysninger, skyldes det i første Række den Beredvillighed, hvormed Rigsarkivet stiller sine Arkivalier til Disposition, dernæst Landsarkivet for Nørrejylland, som med stor Tjenstvillighed har efterkommet Anmodninger om Eftersøgning, og ligeledes Stiftsarkiverne i Christiania, som tiltrods for delvis manglende Kirkebøger har fremskaffet Oplysninger vedrørende den norske Præst Høegh, men navnlig retter jeg en Tak til Underarkivar, Magister Linvald for hans udmærkede Vejledning og stedse redebonne Hjælpsomhed.

O. W.

Hvem var hun?

En svensk Eventyrske i Norge.

Af E. A. Thomle.

Den 1 Juli 1765 indberettede Amtmanden i Oplandenes Amt Oberstlieut. Christian Petersen¹⁾ til Vice-Statholder Jacob Benzon²⁾ i Christiania at han fra Sognepræsten i Vingers Prestegjeld i Solør Hr. Ments Rynning³⁾ den 26 Juni s. A. havde modtaget Indberetning om, at en svensk Person, der tidligere 6 à 8 Uger havde opholdt sig i Midtskogens Anneks, hvor han havde forsøgt at indbilde Almuen, at han var en stor Mands Søn i Sverige, men under Arrest ført til Kongsvinger og derfra til Christiania, hvor han dog snart »havde gjort sig usynlig«, nu igen var kommen tilbage til Midtskogen, hvor han paany havde slaet sig ned paa sit forrige Opholdssted. Skjøndt det senere ved en Besigtigelse var oplyst, at han ingen Mand var, men »et Q u i n d e m e n n e s k e« ved hun saavel at tale for Almuen »at de fast

¹⁾ Han var født i Helsingør ²⁷/₁₂ 1701, Søn af Passkriver Hans P., og † i Christiania ²⁹/₉ 1775. Han var fra 1760 Amtmand i Oplandenes Amt, blev 1766 Etatsraad og 1768 Stiftamtmand i Bergen. Tog i 1772 Afsked og bosatte sig da i Christiania. Jfr. Biogr. Lexic. XIII. S. 20, E. B., Familien Bernhoft, S. 132 og (Norsk) Historisk Tidsskrift, 3. R. I. 51.

²⁾ Var fra 1750—1770 Vice-Statholder i Norge. Jfr. Biogr. Lexic. II. S. 74 f.

³⁾ Han var født i Melhus ³⁰/₁₀ 1721, Søn af Capellanen Hr. Ole Bersvendsen R. og Mille Mentsine Petersdatter, og var Sognepræst i Vingers Prestegjeld fra 14 December 1764 til sin Død 31 October 1788.

troer« at hun virkelig var den, hun udgav sig for. Men da dette efter Sogneprestens Formening alene kunde »foraarsage Bedrag, Skade og Forargelse«, vilde han at Amtet skulde træffe Foranstaltning til at hindre Uvæsenet, især »da hun opholder sig nær de svenske Grændser« og de Svenske nok gjerne vilde have hende fat. Da Amtmanden imidlertid ellers ikke fandt, at der efter det oplyste kunde overføres hende noget strafværdigt, saa udbad han sig Vice-Statholderens Resolution om, hvad der skulde gøres.

I denne Anledning sendte Statholderen under 3 Juli s. A. Amtmanden følgende Skrivelse »hvad nu angaar den fra Kongsvinger her til Christiania forhen indbragte svenske Kvindespersion, da er det efter hendes ældste Bortreise her fra Byen ved et Politiforhør bleven oplyst, at hun udi afvigte Vinter en temmelig Tid har logeret hos en Mand her af Byens Grund, fortæret og laant til omtrent 50 Rdl samt reist bort uden at betale. Derefter har hun under det Navn Stina Friederichsdatter den 16 Febr. nestleden tagen Pass hos Borgermester Larsen udi Frederikshald her til Christiania (hvilket Pas vedlagt til Oplysning følger), men ikke efter dets Indhold anmeldet sig enten hos Magistraten her i Byen eller nogen anden Øvrighed, forinden hun af Commandanten paa Kongsvinger blev hæftet og her under Vagt indbragt samt examineret saavel ved Garnisonsretten som af Byfogden, hvor hun da foregav, at hendes rette Navn var *Gerence Gyldeencrone*, ligesom det og blev forklaret af den tilkaldede Jordemoder, at hun var svanger i 4de Maaned«. Men da Statholderen ellers ikke fandt at der kunde tillægges hende nogen betydelig Forbrydelse, saa løslod han hende af Arresten med Advarsel om ikke at reise fra Byen, før hun havde meldt sig for ham og faaet Pas. Da hun nu desuagtet hemmelig havde begivet sig fra Byen og igen vendt tilbage til Vingers Præstegjeld, saa gav han Amtmanden Ordre om at lade Fogden paany tage hende i Forhør »hvorefter hun, ifald hun ei skulde foregive i Sverige at have begaaet nogen grov Forbrydelse, ved Vagt kan udføres til næste svenske Lensmand. Men saafremt hendes Foregivende derom bliver hinderlig« skulde Amtmanden lade hende »som en Løsgjænger til Tugthusstraf actionere«.

Formodentlig maa der ifølge denne Statholderens Ordre være afholdt et nyt Forhør ved Fogden i Solør, der gik ud paa, at hun nu havde forklaret at hun var en »Frilledatter af *Baron Gyldeencrone*, som staar som Oberst og Chef ved Nordrenarcks (3: Nordre Nerikes) Infanteri Regiment og hendes Moder er *Johanne Friderica Sandberg*«. Hun havde opholdt sig i sin Faders Hus »paa Herre Gaarden *Skorbye* i Narken (3: Nerike) og 14 Mile fra Stockholm til Febr. Maaned sidstl., hvor hun

uden hans Villie og Vidende er gaaet ud af hans Huus og taget Veien her til Norge, som hun tilforn har forklaret, efter den i Forhøret omtalte Under-Officer Østerberg, i Forsæt at faa ham opspurgt, for at ægte ham. Men da saadan hendes Forlangende er skeet af Ungdoms Daarlighed, som hun fortryder, har hun ved en Expresse fra Gaarden Magnor tilskrevet bemeldte hendes Fader og ansøgt Naade samt at hun maatte komme tilbage og blive antaget som hans Barn, som tilforn er skeet. Thi er hendes underdanige Ansøgning at hun saalænge i Vagten maatte forblive til et Svar fra hendes Fader, som forventes, indløber. Hendes Navn er Gehmerence Friderica Gylde n c r o n e.

Hun maa imidlertid alligevel være bleven udleveret til Sverige. Men herfra er hun dog kort efter igjen vendt tilbage til Norge, hvilket sees af følgende Skrivelse til Amtmand Petersen fra den kst. Foged i Solør Hiorth af 18 August, hvori det heder: »Det svenske Qvindemenniske, som en Tid viste sig i Mands Klæder og udgav sig for Cron-Printz af Sverige, men siden blev befunden at være Fruentimmer og gav sig Navn Gemerence Gylde n c r o n e, var vel indpractiseret til Sverige, som jeg under 17 Juli sidstleden underdanigst indberettede, men er nu igjen hid overkommet i Fruentimmerdragt og taget Logement paa Gaarden Grosmoe i Wingers Prestegjeld hos en ung Svenske, navnlig Noring, som der har kjøbt en Gaard og har nedsat sig med sine Forældre. Saasnart jeg fik vide hendes Ankomst, sendte jeg min Skriverskarl didud for at efterkomme, paa mine Vegne, hvad Deres Velbaarenhed havde beordret. Ved den da holdte Examination bekjender hun, at hun er en Datter af a f g a n g n e Greve og Generalmajor Ekblad i Sverige, at hun første Gang undvigte af Sverige, for at undgaa et Egteskab som hendes Moder vilde tvunget hende til, da hun ikke maatte komme i Egteskab med en anden, som hun havde forelsket sig udi og givet sit Jaord, uden dengang at have begaaet nogen anden Misgjærning. Men da hun var kommen hid over i et fremmed Rige og ikke havde fornødne Midler til at subsistere af, resolverede hun at klæde sig i Mandsdragt og at udgive sig for Cronprinds af Sverige, item at udlade sig med, at hun var misfornøjet med de 24 Rigs-Raader, hvilke hun forbandede som Cronens Tyve og truede at hun skulde tugte med den Hjælp, hun foregav at vente fra Hs. Maj. Kongen af Danmark. Det siger hun, hun gjorde, for at sætte sig i Anseelse og forskaffe sig nogen Credit, især hos endel svenske Indbyggere, som hun mente vare vel tilfreds dermed. Over dette desperate Foretagende blev hun endelig greben i Sverige og som hun mærkede, det vilde gjælde

hendes Liv efter svenske Lovs 5 Capitel Pagina 207, saa søgte hun og fandt Lejlighed til at undvige og begav sig saa hid over igjen, for at redde Livet«. Hun beklagede at hendes Opdragelse ikke var saadan, at hun kunde fortjene sit Brød ved at tage Tjeneste og vilde derfor gjerne reise til Christiania for at forsøge, om hun der kunde faa en Plads som Fruepige hos en eller anden fornem Dame eller som Sy pige og hvis der ingen saadan Plads var at finde i Christiania, var det hendes Agt at reise til Kjøbenhavn eller England, for at søge sit Brød. Hun erklærede sig villig til at gaa i Tjeneste, hvis nogen vilde antage hende dertil og hun kunde paatage sig Arbejdet. Hun bad derfor om at hun efter Folkeretten maatte forundes Fred og Beskyttelse og ikke blive udleveret til Sverige, hvor hun frygtede for at miste Livet og at hun ogsaa maatte forskaanes for Tugthusstraf, da hun gjerne vil gjøre hvad Arbeide hun kan, men ingen Tjeneste kan faa. Kunde dette ikke tillades, bad hun alene om Frihed og Pas, da hun forpligtede sig til med første Skibsleilighed at drage til et andet Land. Da hun havde stillet den fornævnte Noring som Cautionist, for at han skulde blive tilstede, forblev hun paa fri Fod. Efter det oplyste fandt Fogden at han maatte indhente Amtets Bestemmelse om han kunde lade hende reise til Christiania, da der der i Egnen neppe var nogen Tjeneste for hende at faa, eller hvad han skulde gjøre med hende. Hun kunde, mente han »ikke overleveres til Sverige« og hun kunde heller ikke med Billighed dømmes som en Løsgjænger »saasom det ikke er hendes Skyld eller hun undslaar sig for at antage Tjeneste«. Men heller ikke Amtmanden vilde resolve noget i Sagen og han sendte derfor Fogdens Beretning den 22 Aug. s. A. videre til Statholderen med Spørgsmaal om hvad der skulde gøres. Det lader imidlertid heller ikke til at denne har havt ganske let for at fatte en Beslutning. I ethvert Fald gav han ingen videre Besked herom, før Sagen igjen blev bragt paa Bane, denne Gang fra en ganske anden Kant.

Man skulde jo egentlig ikke antage, at et saadant overspendt og sikkerlig ganske ufarligt Fruentimmers »desperate« Indfald, skulde foranledige en diplomatisk Indgriben fra svensk Side. Men dette var alligevel Tilfældet. Den 9 October 1765 tilskrev nemlig den svenske Minister ved det danske Hof, Baron Sprengtporten¹⁾, Chefen for det tyske Cancelli Grev Bernstorff²⁾

¹⁾ Johan Wilhelm, Baron Sprengtporten, f. i Tobolsk $11\frac{1}{2}$ 1720, † i Kjøbenhavn $25\frac{1}{12}$ 1795, var fra 1761 Envoye ved det danske Hof.

²⁾ Johan Hartvig Ernst, Greve Bernstorff, var 1751—70 dansk Udenrigsminister og Chef for det tyske Cancelli; jfr. Biograf. Lexic. II. 156 ff.

³⁾ Grev Otto Thott var fra 1763—70 Oversekretær i det danske Cancelli; jfr. Biogr. Lexic. XVIII. 336 ff.

en Note, hvori han paa sit Hofs Vegne androg om, at en svensk Undersaat, som var arresteret i Sverige under Navnet Ekelöf, men hed Anna Friederichsdatter, født i Smaaland, der var tiltalt for nogen grove Forbrydelser, maatte blive udleveret. Denne Note blev 14 s. M. oversendt det Danske Cancelli med Bemærkning om, at Kongen havde bevilget, at Anna Friederichsdatter maatte blive arresteret og udleveret til de fra svensk Side dertil Befuldmægtigede, hvorhos det danske Cancelli blev anmodet om at træffe de dertil fornødne Foranstaltninger og siden indberette Resultatet til det tyske Cancelli. Oversekretæren i det danske Cancelli Grev Otto Thott³⁾ skrev da ogsaa 2 Novbr. s. A. til Vice-Statholder Benzon og meddelte ham den kgl. Resol. samt bad ham om at træffe Foranstaltning til Arrestationen. Og saasnart denne havde fundet Sted, skulde han gjøre Indberetning derom, for at man kunde give Baron Sprengtporten fornøden Underretning. Vice-Statholderen lod da straks 9 s. M. udgaa et Circulære til samtlige Amtmænd i Norge, om at hun maatte blive eftersøgt og om hun blev antruffet, indsættes i sikker Forvaring, hvorefter saadant snarest muligt skulde indberettes til ham. Det viste sig imidlertid snart, at angjældende i Tide igjen havde sørget for at gjøre sig usynlig. Thi Amtmand Petersen indberettede kort efter, at hun var eftersøgt i Solørs Fogderi, men at hun ikke længer var der, hvorfor Statholderen paalagde ham ogsaa at lade hende eftersøge i Amtets øvrige Fogderier. Noget Resultat af Amtmandens Bestræbelser for at faa fat i hende, blev der dog ikke. Der kan nemlig ikke findes noget Tegn til, at der til Statholderen er kommen nogen Indberetning om at hun var paagreben ligesaa lidt som det danske og tyske Cancellies Protokoller eller Registre indeholder noget yderligere om Sagen. Sandsynligvis har heller ikke de lokale Embedsmænd i Norge gjort sig synderlig Umage for at finde hende, de har antagelig været vel fornøiet med at hun itide har gjort sig usynlig.

Hvad Anna Friedrichsdatter havde gjort og hvad hun egentlig hed, kan være noksaa tvivlsomt. Det er vel neppe rimelig, at det alene kan være hendes naive og noksaa ufarlige Paastand om at være Kronprins af Sverige, der har gjort, at hun er bleven begjæret udleveret. Heller ikke er det ganske klart, hvis Datter hun var.

At hun ikke kan være nogen uægte Datter af Baron Gyllen-crone — saaledes som hun først opgav — er formentlig klart. Den eneste af den adelige Slægt Gyllencrona, om hvilken der kunde være Tale, maatte være Kammerskriver Johan Gabriel Gyllencrona, der døde 1759 og selv var den sidste Mand af Slægten. Han var imidlertid hverken General eller Greve og Anna

Friderichsdatter gik jo ogsaa senere selv fra Paastanden om at hendes Fader var en Gyldenchrone. Hun kan neppe heller være nogen uægte Datter af Generalmajor, Greve C l a e s E k e b l a d. Han var født 1669 og † 1737, saa der vel intet vilde være til Hinder for at han ca. 1720 kunde have en uægte Datter, som kunde være Anna. Men det er jo ikke meget sandsynligt, da Faderen vel maa have været en Fredrik, siden hun kaldes Friderichsdatter. Generalmajor Ekeblad var Landshøfding i Nerike og Wærmland, men det vides ikke at han har eiet nogen Herregaard der af Navnet Skorby eller at han har været Chef for Nerikes Regiment. Det hele er derfor sandsynligvis alene en fri Fantasi af en ganske forslagen Plattenslagerske. Imidlertid kunde det dog have sin Interesse at bringe paa det Rene hvem hun var og hvad hun egentlig havde gjort.

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.

Frederik IV. og Malerinden Rosalba Carriera (Emilie von Hoerschelmann, Rosalba Carriera, die Meisterin der Pastellmalerei, Leipzig).

Frederik IV.s gentagne Besøg i Italien baade som Kronprins 1692 og som Konge 1708—09 kunde af flere Grunde fortjene en Monografi, der med Benyttelse af de stadigt voksende Bidrag fra italienske Kilder, samt hans ubenyttede Rejseregnskaber og Rejsedagbog (fra den sidste Rejse) i Rigsarkivet vil kunne kaste Lys over Kongens Karakter, gøre Rede for hans Kunsterhvervelser og give Oplysninger om de Personer, han i Venedig, Florenz og Bologna skænkede sin Gunst, de af ham i den danske Adelsstand optagne Familier¹⁾, og særlig de to velkendte italienske Adelsdamer, hvis Navne er knyttet til hans.

Et Arbejde, der særlig tager Sigte paa de af Frederik IV. nobiliterede Italienerne, er, saavidt vides, under Forberedelse. Her skal Opmærksomheden henledes paa de nye Bidrag, der er fremkomne om Kongens og hans Rejseledsageres Forhold til Venezianerinden Rosalba Carriera (1676—1757), den af Samtiden fejrede og dyrkede Pastelmalerinde, af hvis Kunst enhver, der har besøgt Dresdener Galleriets Pastelsal, hvor ogsaa Frederik IV.s Portræt findes, vil have faaet et Indtryk.

I den Festtale, Tommaso Locatelli 1838 holdt til hendes Minde i Akademiet i Venedig, hedder det: »Da Frederik IV. kom til Venedig, og der til Ære for ham udfoldedes en Kappelstrid af Festligheder, hvorved man forstod at fængsle ham i Maaneder til Byen, holdt Kongen, trods Adspredelser og Baller, overdaadige Banketter og Skuespil, fast paa, stadig at have Rosalba Carriera ved sin Side. Thi den fornemste og værdigste Ledsagelse for en Kronens Bærer var,

¹⁾ Foruden de i Nyt dansk Adelslexikon nævnte Slægter Farinelli, Ferri, Lister, Mandal, Molino, Wardal og Zanniboni ogsaa Badini, hvis Adelspatent af 1709 23. Jan. i Danske Kancellis Henlagte Sager.

efter hans Ytring — Geniet. Hyppigt saa man Frederik IV. betræde Kunstnerindens beskedne Hjem, for i hendes Værksted med opmærksomt Blik at kunne følge hendes kunstfærdige Haands Bevægelser.»

Ligesom for andre Potentater var Rosalba travlt beskæftiget med, til Frederik IV. at male »det venezianske Skønhedsgalleri«, ialt tolv for deres Skønhed berømte Damer af det venezianske Aristokrati, blandt hvilke den mest beundrede var Procuratessa Lucrezia Mocenigo, kaldet »delle Perle«.

Den nyste, ovenfor citerede Monografi over Rosalba Carriera er i Hovedtrækkene bygget paa Vittorio Malamanis Afhandling om Kunstnerinden (1898) i »Le Gallerie Italiane« IV, 26—149, hvortil er knyttet en Samling Breve til Rosalba, blandt hvilke flere fra Frederik IV's Rejsledsagere og Yndlinge Geheimeraad Frederik Walter¹⁾ og Etatsraad Frederik Weyberg.

I et Brev af 24. Marts 1709 beder Walter »den kære Rosalba« om, paa Kongens Vegne at levere de 12 Billeder af venezianske Skønheder, hun havde lovet at male; samtidig anbefaler han ogsaa sin og Weybergs hos hende gjorte Bestilling paa Repliker af de samme Damer, »porcellana fina«, som han vistnok med lidt Ironi kalder dem. Det ses, at de paagældende Damer har gjort sig kostbare, thi 1710, 11. Jan., skriver Weyberg, at han er forbauset over deres Mangel paa Respekt overfor Kongen ved endnu ikke at have ladet sig male. Derimod erfarer man, at Weyberg har faaet Portrætter af Marietta Corner, Lucrezia Mocenigo og selve Kongen, hvis Billede han erklærer for at være det bedste af de mange Portrætter af Monarken, der findes. I et Brev af 3. Jan. 1711 lover Weyberg Rosalba, at ville interessere sig for at en af hende anbefalet Mand maatte blive adlet i Danmark.)

Af Rosalba Carriera's én Gang saa lovpriste og beundrede Pastelkunst, der altsaa ogsaa har været repræsenteret her i Landet, turde der endnu, gemt i Privateje, findes levnet et og andet af de nævnte Portrætter. Maaske kan disse Linjer bidrage til at vække Interessen for Spørgsmaalet.

L. B.

Frederik den sjettes Børn med Fru Dannemand. Medens Fødselstiftelsen i København i de første halvhundrede Aar hovedsagelig søgtes af Underklasserne, sker der omkring 1800 et iøjnefaldende Omsving, og fra Aarhundredets Begyndelse træffer man stadig Repræsentanter for de højere Klasser, endog meget højtstillede civile og militære Embedsmænd. Stiftelsen benyttedes som, hvad man vel nu vilde kalde, en Fødeklínik. Ja, selv Samfundets øverste, Kongen, tog sin Tilflugt til den, idet alle hans 4 Børn med Fru Dannemand ere fødte og døbte derinde — for de 3 yngstes Vedkommende endog med Angivelse af Forældrene eller rettere: Forældre.

Den ældste Datter, Lovise Frederike Dannemand (hun nævnes med sit fulde Navn) er født 16. 4. 1810 og døbt 29. s. M. uden Angivelse af, hvem Forældrene ere. Den anden Datter, Caroline Marie Augusta, f. 24. 1. 1812, døbt 28. s. M., er indført uden Efternavn, men med Angivelse af, at Forældrene ere »Capitain ved den danske Armee Frederik Dannemann og Frue Frederike Julie Benedichte Dannemann«. Som Forældre til det næste Barn, Sønnen Frederik Wilhelm Dannemann, der er født 20. 7. 1813 og døbt 25. s. M.,

¹⁾ Nye Bidrag til hans Karakteristik: Publicationen a. d. kgl. preuss. Staatsarchiven XXXVII (1888), S. 163 og E. v. Kielmansegg, Briefe des Herzogs Ernst August zu Braunschweig-Lüneburg an J. Franz D. v. Wendt 1703—26, Hannover 1902, 207.

²⁾ Maaske Giambattista Farinelli, adlet 25. Juni 1711.

nævnes »afdøde Kapitain Frederik Dannemann og efterlevende Enke Frue Frederike Julie Benedikte Dannemann«. Endelig findes det fjerde og sidste Barn, Sønnen Frederik Valdemar født 6. 1. 1819 og døbt d. 20. s. M. Ogsaa for hans Vedkommende anføres Forældrene, men her ser man det mærkelige, at den for 6 Aar siden som død indførte Capitain ikke alene er levet op igjen — han har maaske kun været skindød, — men han er tilmed avanceret, thi Forældrene angives at være »Major af Armeen Kr. Frederik Dannemann og Frue Frederikke Dannemann, født Rausted«.

Fødselsstiftelsens Fødselsregister indeholder ikke yderligere Oplysninger, og Stiftelsens andre Arkivalia, hvor nærmere Enkeltheder muligvis kunde findes, er jo ifølge de gældende Bestemmelser unddragne Offentligheden.

Holger Mallings.

I Decemberheftet af Familiengeschichtliche Blätter offentliggør den ogsaa herhjemme bekendte Adelsgenealog Max W. Grube i Stettin to Ahnetavler, hver omfattende 64 Ahner, for Corfitz Ulfeld og Kirstine Munk.

Zentralstelle für Deutsche Personen- und Familiengeschichte i Leipzig vil i en nær Fremtid i sine »Mitteilungen« udsende Samlinger fra Bayerns protestantiske Kirkearkiver, idet der begyndes med Bayreuth. Der er neppe Tvivl om, at disse Offentliggørelser paa mange Punkter vil faa Interesse for dansk og norsk Personalhistorie. Ligeledes agter Zentralstelle at udgive en »Taschenbuch für Familiengeschichtsforscher«, der, som Forlaget udtrykker sig, skal være en Fører og Raadgiver for alle Venner af denne Videnskab. — Redaktionen skal, naar Bogen foreligger, komme tilbage til Omtalen af den.

I »Herold« for Februar 1919 har Dr. Stephan Kekule von Stradonitz offentliggjort en Afhandling om »Familienforschung in Volks- und Freistaaten«. Den stadig vidt udbredte Vrangtro, at Familieforskning kun er til Nytte for adelige Krese eller særlig yndet af disse, kan let føre til den videre Vildfarelse, at Ophevelsen af Monarkier og disses Overgang til Folke- og Fristater vil være et Dødsstød for al Familieforskning. Denne Tanke har foranlediget Forfatteren til at undersøge, hvorledes Forholdene for vort Fag former sig i Schweiz, Frankrig og de forenede Stater i Nordamerika.

I Schweiz staar saavel Familieforskningen som Heraldiken paa et meget højt Stade, hvorom det siden 1887 udkommende fortrinlige Fagtidsskrift »Archives héraldiques suisses«, »Genealogisches Handbuch für Schweizer Geschichte«, hvoraf 1ste Bind, den højere Adel, og 2det og 3die Bind, den lavere Adel, der endnu ikke er afsluttet, noksom bærer Vidne.

Af franske Tidsskrifter nævner Forfatteren »Intermédiaire des Chercheurs et Curieux«, »Revue héraldique« (1862—1911), »Annuaire héraldique« (1895—1912), »Revue des questions héraldiques« (1898—1911) og det siden 1912 udkommende »Bulletin héraldique de France«, der udgives af Société généalogique et héraldique de France. Endelig nævnes det i 1908 begyndte »Dictionnaire des familles françaises à la fin du XIXe siècle«, der er saa stort anlagt, at det i 1913, før Verdenskrigen standsede Udgivelsen, kun var naaet til »Cha«.

Ganske særligt fængslende og belerende er Forholdene dog i saa forholdsvis ungt et Statssamfund som de forenede nordamerikanske Fristater. Under Verdensudstillingen i San Francisco afholdtes i Dagene fra 28. til 31. Juli 1913 en international genealogisk Kongres, og gennem dennes Beretning »Pro-

ceedings International Congress of Genealogy» faar man temmelig nøje Underretning om de personalhistoriske og genealogiske Selskaber i Staterne. Foruden et ret stort Antal almindelige Familieforbund og Foreninger af snævrere Karakter findes der nogle og halvtresindstyve familieforskende Selskaber, et forbavsende højt Tal. Blandt disse kan nævnes: »National Society«, »Americans of Royal Descents«, »Order of the Founders and Patriots of America«, »National Genealogical Society«, »Huguenot Society of America«, »National Society of the Sons and Daughters of the Pilgrims«, »Sons of the American Revolution«, »Daughters of the American Revolution« og »American Society of Colonial Families«.

Forf. slutter heraf, at Tysklands Overgang fra den monarkiske til den republikanske Statsform ikke behøver at betyde en Fare for den tyske personalhistoriske og genealogiske Forskning.

Efterat slægten Meinich tidligere et par gange for flere aar siden har været samlet til festlige sammenkomster, mødtes den 30. januar 1919 ialt 62 av slægten Meinich i Det militære samfund i Kristiania. Foranledningen til sammenkomsten var 100 aarsdagen efter avdøde amtmand H. Th. Meinichs fødsel og at det var 100 aar siden gaarden Krakesborg i Søndre Land var kommet i familien Meinichs eie.

Indbydelse til festen var utgaaet fra amtmand Meinichs to yngste sønner, dkor. advokat H. Th. Meinich og kaptein Knut Ø. Meinich.

Til festen var utgit et mindeskrift over amtmand Meinich med portrætter og biografier av amtmanden, hans 2 hustruer og amtmandens 10 børn med ægtefæller samt billeder av Krakesborg i 1819 og 1919.

Til festen var fremmødt 9 av amtmandens børn med ægtefæller og deres voksne børn samt ellers av slægten inden landet de fleste voksne, som enten het Meinich eller hadde en mor av navnet Meinich, samtlige nedstammende fra fhv. foged i Hadeland, Land og Valdres Jens Kristian Meinich paa Krakesborg i Sønder Land.

I Anledning af Poul Martin Møllers 125 Aars Fødselsdag holdt Slægten 21. Marts en vellykket Fest i København. Foruden Medlemmer af Slægten Møller deltog Repræsentanter for de i den indgiftede Familier, bl. a. Sodemann, Gulmann, Sidenius, Bredsdorff, Lange, Barfoed, Panduro, Bruun m. fl. Folketingsmand, Professor Axel Møller ledede Festen, og Højskoleforstander Bredsdorff holdt et Foredrag om Poul Martin Møller. De tilstedeværende stiftede en Forening af Digterens Faders, Biskop Rasmus Møllers Descendenter.

Paa J. H. Schultz's Forlag har Arkivregistrator P. B. Grandjean udgivet en overordentlig smukt udstyret Bog om »Dansk Heraldik«. Redaktionen skal senere komme tilbage til dette indenfor dansk Litteratur enestaaende Værk.

Den gamle ansete norske Slægt Engelhart, som ogsaa har forgrenet sig til Danmark og Sverige, har i Juledagene afholdt et Slægtsmøde i Hotel Phønix i Kjøbenhavn. Blandt Slægtens Repræsentanter var mødt Enkestatsrådinnen Mathea Engelhart, Infanterikaptajn G. Engelhart og Ingeniør Christian Engelhart, Hillerød.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

I.

Andreas Nielsen Toldorph, 1673—1705 Foged paa Lister i Norge, g. 18. Aug. 1674 m. Catharina Gude, f. ca. 1655, Datter af en Michel Gude. Hendes Broder var Peder Mikkelsen Gude i Egersund og rimeligvis var ogsaa Henrik Gude, gift samme Dag som Catharina Gude, ogsaa en Broder. De havde Børnene: Niels, Peder, Karen, Maren, Maria, Abel, Dorothea og Vibecke.

Ifølge Mollers Stamtavle over Familien Gude (det danske Rigsarkiv), hvorpaa ovennævnte Personer ikke findes, havde Borgmester i Rendsburg Claus Gude og Catharina Peter Greves (g. 1644) Børnene: Claus, Peter. Henrik Christian, Michel Thomas, Anna, Wiebeke, Catharina og Abel.

En Mikkel Pederssøn Gude viedes 27. Juni 1663 paa Ullerup paa Mors til Magdalene Jensdatter. De havde Børnene: Martzibius, Maria Engel og Vibeke.

Kan Oplysninger gives om Fogden Toldorphs Hustrus Herkomst og om Forbindelse med de øvrige nævnte Personer af Navnet Gude?

Chr. Paus,

Godsejer,

Trystorp pr. Kvistbro, Sverige.

II.

Hvor findes Portrætter af følgende Højesteretsadvokater

Henrich Dreier. † 1837.
 Carl Henrich Wilster. † 1837 under
 Navnet Baron v. Essen.
 Niels Hoftved. † 1815 s. Læge i Aal-
 borg.
 Peter Hersleb Aagaard. † 1791.
 Hans Haagen. † 1812.
 Peter Hersleb. † 1785.
 Torchil Fielsted. † 1796 i Trondhjem
 som Stiftamtmand.
 Andreas Nørager. † 1779 s. Byfoged p.
 St. Croix.
 Mathias Køltholt Stauning. † 1789 s.
 Amtsforvalter i Dronningborg m. fl.
 Amter.
 Mathias Bruun. † 1770.
 Peter Severin Balling. † 1785.
 Henrich Flindt. † 1767.
 Gotthardt Fursmann. † 1756 i Vest-
 indien.
 Otto Munthe Tobiesen. † 1751.
 Johan Joachim Anchersen. † 1785 s.
 Konferensraad og Assessor i Højeste-
 ret.
 Peter Wartberg. Dr. jur. † 1754.
 Friderich Smith. † 1751.
 Jens Michael Sonne. † 1763 s. Byfoged
 i København.

Caspar Wilhelm Smith. † 1738.
 Oluf Lundt Bang. † 1789.
 Lauritz Munch. † 1758 s. Etatsraad og
 Tilforordnet i Højesteret.
 Andreas Lowson. † 1758 s. Assessor i
 Højesteret.
 Hans Ursin. † 1737.
 Hans Henrik Ermandinger. † 1742.
 Dines Leth. † 1732 s. Landsdommer i
 Nørrejylland.
 Thomas Bredal. † 1738. Vicelaugmand
 i Nordlandene.
 Troels Smith. † 1730.
 Brostrup Albertin. † 1726.
 Bertel Bjørnsen. † 1722.
 Jens Grønbech. † 1739.
 Ove Schielderup. † 1756 s. Amtmand i
 Nordlandene.
 Hieronymus Bryghmann. † 1709.
 Jens Hansen Duche. † 1743 s. fhv.
 Præsident i Fredericia.
 Alexander Bryghmann. † 1729.
 Andreas Bussæus. † 1735 s. Borgmester
 i Helsingør.
 Svend Krag. † 1759 s. fhv. Byfoged og
 Postmester i Skelskør.

Hjorth-Nielsen.

Nybrogade 32, København K.

III.

Ulrikke Sofie Rasch var født i Aarhus 25. April 1782, gift i Aarhus 22. Oktbr. 1806 med Kjøbmand i Aalborg Christen Bagge Frausing, født i Aarhus 1782, døbt 21. Aug.; naar er Frausing og Hustru døde og hvem vare Frausings Forældre?

Hvad kan oplyses om Handskemager i Odense Hans Rasch, der vistnok var født c. 1700 i Fredericia og døde i Odense, naar?, han var gift og havde antagelig Børn?

Søsteren Karen Rasch, der skal være den yngste af Soskende, er antagelig ogsaa født i Fredericia c. 1700, hun skal være bleven gift med en »Chirurgus Hans von Essene; hvad kan oplyses om hende og Mand?.

Christiania, December 1918.

A. W. Rasch,
Adr. Stiftsarkivet.

IV.

I Personalhistorisk Tidsskrift VI. Bind (1897) Side 1 oplyste Arkivsekretær Grove, at den i 1754 adlede Etatsraad Joh. Fr. Vilh. v. Jessen var gift med en Datter af Ingenieur, Major, Bygmester i Slesvig Otto Joh. Müller og Marie Charlotte Amalie Nissen, men iflg. Meddelelse fra Familien v. Jessen blev han $\frac{4}{5}$ 1744 gift med Ulrica Antoinetta Bohnen, født i Graasten.

Kan nogen oplyse, hvad der er det rigtige, eller har han muligvis været gift 2 Gange? Alle nærmere Oplysninger modtages med Tak af

cand. juris Jørgen Swane.
Peder Skramsgade 15.

V.

En Søster til Sognepræsten Nissenius Pedersen Wedel i Døstrup var gift m. Jørgen Jensen Degen, født mellem 1667 og 1685, Søn af Degnen Jens Iversen i Døstrup. Jørgen Jensen Degen er mulig identisk med Lieutenant Degen fra Daler, der nævnes 1713 som Fadder i Døstrup. Oplysninger søges om Jørgen Jensen Degen og hans Hustru, hvis Fornavn ikke kendes.

Oplysninger søges om Biskop Søren Lintrups Farfader og Farmoder (Datter af Præst til Lintrup og Hjerting Jacob Knudsen) samt om hans Efterslægt.

Endvidere om Ericus Bruun (1580—1618) og hans Svigerfader Clementus Thomæ († 1608), begge Præster i Østerløgum. Allerede 1474 nævnes en Jens Bruun ssts.

Jens Iversen,
Lærer.
Jørgensgaarder Strasse 26^{II}, Flensborg.

Svar.

Til 3. Række II. S. 264.

Die Akten des Pfarramts Emetzheim bei Weissenburg geben endgültige Nachricht über die Herkunft des im 4 Heft 1917 S. 361 genannten Helsingöer Pfarrers Hans Kraft; sein Vater war der Emetzheimer Pfarrer Michael Kraft.

Michael Kraft starb am 11. Okt. 1598; über ihn urteilte einer seiner Nachfolger im Amte: »Während der I. Pfarrer nach der ca. 1546 erfolgten Reformation in Emetzheim, Johann Regner, nur gezwungen und ohne den alten päpstlichen Sauerteig bei sich und seiner Gemeinde auszufegen, nach der Augsburger Konfession und Brandenburger Kirchenordnung lehrt und lebt, ist der II. von 1566 bis 1598 in E. und seiner Filiale Holzingen wirkende Pfarrer U. Krafft

ein Mann von protestantischer Entschiedenheit und evang.-luther. Geist und Sinn. Aus Wassertrüdingen stammend ist er über Rechenberg und Pappenheim nach Emetzheim geführt worden und hat hier unter den schwierigsten Verhältnissen und oft und schwer angefochten von dem leidenschaftlichen und rücksichtslosen Sohn der Gräfin, welche ihn per nefas hierher gebracht hat, 32 Jahre getreulich und geduldig sein heiliges Amt verrichtet, in welches er wiederholt unter den aufregendsten Vorgängen eingesetzt worden war. Das Ende des Streites über das jus patronatus, unter dem er selbst so viel Schweres erdulden musste, hat er nicht mehr erlebt.»

Aus den Akten geht hervor, dass Michael Kraft vor der Pfarrei E. die Kaplanei Pappenheim versah. 1567 bekam er von dem Markgrafen in Ansbach auch das Filial Holzingen. 1574 wurde er infolge der Streitigkeiten um das jus patronatus zwischen Ansbach, Eichstädt und Pappenheim von Christoph Ulrich v. Pappenheim abgesetzt. Längere Zeit muss er trotz schwerer körperlicher Leiden Kerkerhaft erdulden. 1590 wird er wieder in sein Amt eingesetzt, jedoch die Filial Holzingen zur Verselbstständigung beantragt. Auch eine Türkensteuer wurde ihm auferlegt. Der Zehend in Dettmerheim wurde ihm vorenthalten. Auf seinem Sterbebette hat Kraft dann dem Eichstättischen Verwalter erklärt, dass er alles, was er hinsichtlich des Streites Christoph Ulrichs mit dem Fürsten diesem berichtet habe, nicht aus eigener Affektion oder Rachgier, sondern mit beständig gegründeter und erweislicher Wahrheit über die Ankunft der Possession und Exercitium berichtet habe.

Als Schwager wird in den Akten Christoph Landeck, Pfarrer in Wettelsheim, genannt.

Aufgezeichnet finden sich 2 Söhne.

1) Joachim. Er studierte in Kopenhagen, war Adjunkt seines Vaters. Am 17. Sept. 1600 leistet er das Jurament als Pfarrer von Holzging, später kam er nach Berolzheim.

2) Hans. Er studierte in Kopenhagen, stand aber im Verdacht des Calvinismus. Er wurde vom Konsistorium Ansbach geprüft und unter die Exspektanten aufgenommen. Wann er nach Helsingör gekommen ist, ist aus den Akten nicht ersichtlich.

Dr. Ernst Wiedemann.

Bogannmeldelser.

Kjærulfske Studier af C. Klitgaard 1914—1918. I Kommission hos Magnus A. Schultz, Aalborg. 468 S. m. Reg

Da Postmester Klitgaard i 1914 udsendte første Hefte af sine Kjærulfske Studier, Resultatet af mange Aars Samlerflid, gav han sit Forord Mottoet: En Skælm den, der lover mere, end han holder. Efter de Løfter, han gav i Forordet, var man ikke berettiget til at vente saa stort og stateligt et Værk, som det nu, da det foreligger afsluttet, viser sig at være, selv om man var sikker paa, efter det mangeaarige Kendskab til K.s fortrinlige Virksomhed som personalhistorisk og topografisk Forfatter, at det vilde blive en smuk Forøgelse af vort Fags Litteratur. Dets Mangler, navnlig de mange, men desværre, i et Værk som dette, uundgaelige Hypoteser, ganske ufortalt, er det en Perle, der altid i Fremtiden vil staa som et smukt Minde om, paa hvilket højt Stade dansk personalhistorisk Virke stod i Begyndelsen af det tyvende Aarhundrede, om hvor smukt et Arbejde, der kunde udføres ved et Samvirke mellem Genealogi, Person- og Kulturhistorie samt Topografi. Kun

meget faa herhjemme behersker i saa fuldt et Maal som K. samtidig disse fire Hjelpevidenskaber, og for alle Personalhistoriens Dyrkere vil »Kjærulfske Studier« staa som et smukt Ideal at stræbe efter, mendsværre vil det være umuligt for de allerfleste at præstere et Siditykke til det.

Her at komme ind paa en kritisk Gennemgang af Bogen er af Pladshensyn umuligt; her skal kun ganske kort gores Rede for, hvad Værket rummer.

De første samlede Efterretninger, som fra Fortiden er os overladte om Kjærulfer, findes i nogle Optegnelser af den lærde vendsysselske Bonde Peder Dyrskjot, 1630—1707, der begynder Genealogien med Anders Andersen Ulf, som paa Erik af Pommerns Tid ejede meget Gods i Hvetbo-, Han- og Kjær-Hereder. Til hans nærmeste Efterkommere horte Skipper Klement, hvis det da er rigtigt, som Peder Dyrskjot siger, at hans Moder var en Kjærulf, samt Lauritz Mortensen Vedsted, der blev Stamfader til Slægten Thura. Igennem en Mangfoldighed af Linier, Kornungaardlinien, Glinvadlinien, den hallandske Linie, Nørholmien, den danske adelige Linie, Aslundlinien og mange flere, ialt femten, gør Forfatteren Rede for de største og mest kendte Familier af Navnet fra Middelalderen til den nyeste Tid og samler til Slut i et særligt Afsnit de spredte Familier og Personer af Navnet, som det ikke er lykkedes at henføre til bestemte Linier.

Værket bærer stærke Vidnesbyrd om Forfatterens Taalmodighed, Grundighed og store Sporsans og det rummer en Rigdom af Førstehaandsoplysninger, der gør det til et meget værdifuldt Kildeskript. Talrige isprængte Træk fra Tingbøger og andre Kilder, som Forf. har gennemplojet under sin Syslen med Vendsyssels By- og Herredshistorie, i Forbindelse med det smukke, levende Sprog gør Værket let læseligt, i langt højere Grad end genealogisk- personalhistoriske Arbejder plejer at være det.

Bogen er udgivet med Understøttelse af den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse, meget à propos forøvrigt, da Oprettelsen af denne Stiftelse, som danske Personalhistorikere skylder saa stor Tak for økonomisk Bistand, Grev Marcus Gerhard Rosencrone var gift med Agnete Marie Hjelmstjerne, hvis Moder var en Kjærulf.

Den smukke Bog bør anskaffes af enhver, der blot har nogen Interesse for dansk Personalhistorie.

Fortegnelse over den danske og norske personalhistoriske Litteratur i Aaret 1917.

II. Norge.

- Apotekerexamenskullet fra høstsemesteret 1892. Kra. 1917.
- Bakke, Harald, Id herred. En Grænsebygds historie. Fr.hald 1915.
- Barth, C. W., Marinemaler. 1847—1914. 4°. Kra. 1917.
- Bergens Borgerbok. B. II. 1752—1865. Bergen 1917.
- Bull, H. J., En Gren af Ostlands- eller Tønsberg-Slægten Bull gennem de sidste 125 Aar. Chra. 1917.
- Daae, Aagaat, Stamtavle over familien Daae i Norge. Thjem. 1917.
- Daae, Ludvig, Poul Botten Hansen. Kra. 1917.
- Danielsen, L. Joh., En bergensk borgerslægt, Jan Ludvig Olsen, hans forfædre og efterkommere. Bergen 1918.
- Dietrichson, L., Svundne Tider. IV. Chra. 1917.
- Norsk farmaceutisk stat 1917. Kra. 1917.
- Finne-Gronn, S. H., Den vestlandske Slægt Sundt. Chra. 1916.
- Flatin, Tov. Flesberg, Fraa dei eldste tidir til no. I. Kra. 1917.
- Friis, Jakob, Markus Thrane. Kra. 1917.
- Gundersen, G. F., Lillehammer i nitti aar 1827—1917. Lillehammer 1917.
- Holmsen, Cato, Norsk toldkalender 1917. Kra. 1917.
- Norske ingeniører 1917. Kra. 1917.
- Jæger, Olaf, Stamtavle over familien Jæger i Norge, Bergen 1917.
- Kjerulf, Halfdan. 1831—47. Kra. 1917.
- Lange, Albert J., Slægtbok over en fra Holsten indvandret Slægt Lange. Chra. 1917.
- Norsk Lærerkalender for 1918. Kra. 1917.
- Løvenskjold, Leopold, Gjerpen Provstigods og Gjerpen Kirkegods. Kra. 1917.
- Matrikel, Trondhjemsteknikernes. 1870—1915. Thjem. 1916.
- Nordmænd. Biografier av norske mænd og kvinder.
- Plesner, Skiens-slegterne Plesner-Myhre-Stub, Ibsen, Munk. Kra. 1917.
- Qvisling, J. L., Gjerpen. En bygdebok. Kra. 1917.
- Reynolds, Hans, Gimsøy kloster ved Skien. (Skien) 1917.
- Schmidt, Olaus, Familien Schive. Thjem. 1917.
- Sommerfelt, Vilh., Larviks grevskaps historie. Larvik 1916.
- Studerterne fra 1867. Kra. 1917.
- Studerterne fra 1892. Kra. 1917.
- Torgersen, Halvard, Asker. Kra. 1917.
- Wallem, Fredrik B., Stenviksholm. Thjem. 1917.
- Wessel, A. B., Ambrosius Rhodius en til Finmarken forvist Læge. Vardø 1917.
- Westrum, Olaus. Minder. Levanger (1917).

Underarkivar, cand. mag. Henry Bruun.
1873—1918.

Ved Underarkivar Bruuns Død 7. November 1918 mistede ikke blot Rigsarkivet en af sine kyndigste og mest samvittighedsfulde Medarbejdere, men Læsesalens Publikum mistede i ham en sjælden elskværdig og imødekommende Embedsmand.

Henry Peter Gundelach Karmark Bruun var født 9. Juli 1873 i Maribo. Et Par Aar senere flyttedes Hjemmet til Lyngby og, da han var syv Aar gammel, til København. 1891 blev han Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn og i Januar 1898 cand. mag. med Historie som Hovedfag, Latin og Fransk som Bifag. Efter nogle Aars Lærergerning i Provinsen, Marselisborg Kostskole, Randers Latinskole og Skanderborg Realskole, fik han 1. Februar 1903 Ansættelse som Assistent i Rigsarkivet. Her kom han til at arbejde i 2den Afdeling under G. N. Kringelbachs patriarkalske Ledelse, og Bruun, hvis Hovedegenskaber var punktlig Pligtopfyldelse, grundig Viden og sikker Hukommelse, kom her paa sin rette Plads. En fjerde Hovedegenskab var hans store Beskedenhed, der gjorde, at han aldrig trængte sig paa, men altid lod Arkivets Tarv komme i første Række. I Løbet af kort Tid satte han sig ind i Arkivets Arbejdsgang og Teknik og erhvervede sig ogsaa paa det Omraade en grundig Viden, der i Forbindelse med hans øvrige Kundskaber kom de besøgende paa Læsesalen tilgode, da han senere kom til at gøre Tjeneste der.

Bruuns hele Fremtræden, hans, i de senere Aar noget sygelige Udseende, og hans store Beskedenhed, næsten Generthed overfor nye Gæster paa Læsesalen, gjorde at disse ikke gerne henvendte sig til ham om Raad og Vejledning, men havde man først henvendt sig til ham, kom man ofte og trygt igen, thi man lærte hurtigt, at paa et bedre Sted kunde man ikke henvende sig. Bruun gjorde ofte et stort personligt Arbejde for at fremskaffe de ønskede Oplysninger, og altid var man sikker paa at finde et velvilligt Øre hos ham. Blandt de af Læsesalens Gæster, der fik Lejlighed til at lære ham at kende, vakte det Beklagelse, da han blev sat til anden Tjeneste og saaledes forlod Læsesalen, og Sorgen blandt os, der kendte ham, var stor, da det meldtes, at han var blevet et Offer for den spanske Farsot, der hærgede Byen i Fjor.

Bruun blev aldrig producerende Historiker. Til sit Fædrelands Historie, dets Minder og dets Natur nærede han en levende Kærlighed, en Kærlighed, der ogsaa udstraktes til Nordslesvig, hvis Natur han, ligesom hele det øvrige Danmarks, kendte af Selvsyn fra talrige Fodvandring og Cykelture. Hans store Selvkritik, og en vis Mangel paa Evne til at koncentrere sig om et større samlet Arbejde, gjorde, at han veg tilbage for at træde frem. Der foreligger, saavidt vides, under hans Navn kun den i dette Tidsskrift (5. R. 3. B. S. 100—109) trykte: De Bruuners Stamtavle og Slægtregister, der jo ikke er noget selvstændigt Arbejde. Efter hans Død forelaa i Manuskript de her meddelte Oplysninger om Amtsforvaltere i Danmark, et Arbejde, der i Form og Anlæg nøje svarer til hans gamle Chef, Kringelbachs, Arbejde om Centraladministrationens Embedsmænd og Blochs om Amtmændene. Desuden foreligger der i Manuskript et ufuldendt Arbejde om Studenterkorpsets Historie, som det maa haabes, en Gang kan gøres færdigt til Udgivelse.

H. Hjorth-Nielsen.

Danmarks Amtsforvaltere 1660—1848.

Af Henry Bruun.

KØBENHAVNS AMT.

1660—1848.

....—1670. Jakob Ejlersen 1661 $\frac{5}{3}$ fra 1661 $\frac{1}{1}$ Slots- og Amtsskriver paa Københavns Slot med dets underliggende Gods; underskriver Københavns Slots Regnskab fra 1650 $\frac{1}{5}$; 1674 $\frac{25}{6}$ fik Amtmand Johan Christoph v. Korbitz Kvittance for Københavns Amts Regnskaber 1660 $\frac{26}{5}$ —1670 $\frac{1}{5}$ ved ham; han underskriver ogsaa Roskilde Amts Kontributionsregnskaber 1662 $\frac{1}{8}$ —1663 $\frac{1}{11}$; 1669 $\frac{16}{12}$ Raadmand i København.

1670—1691. Andreas Jakobsen (Opvarter i det indre Forgemak eller Gemaksforvalter) 1669 $\frac{18}{5}$ Amtsskriver over Københavns Amt; 1674 $\frac{24}{3}$ fik Amtmand Johan Christoph v. Korbitz Kvittance for Københavns Amts Regnskaber 1670 $\frac{1}{5}$ —1673 $\frac{1}{5}$ ved ham; 1683 $\frac{27}{2}$ Rang efter Assessorerne i Admiralitetskollegiet; 1684 $\frac{23}{12}$ fra 1685 $\frac{1}{1}$ AF og Ridefoged over Københavns Amt; 1690 $\frac{4}{2}$ tillige Vice-Borgmester i København.

1692—1722. Jokum Frederik Rohde 1691 $\frac{7}{4}$ fra 1692 $\frac{1}{1}$ AF over Københavns Amt; 1718 $\frac{29}{4}$ titulær Krigsraad; † 1722, begravet $\frac{16}{12}$.

1722—1728 Anders Jørgensen. (Renteskriver i Aarhus og Ribe Stifters Kontor) 1722 $\frac{21}{12}$ (Bestalling 1723 $\frac{18}{1}$) AF over Københavns Amt; 1722 $\frac{31}{12}$ (Bestalling 1723 $\frac{18}{1}$) Kammerraads Karakter; 1728 $\frac{21}{5}$ Tilladelse til at afstaa Embedet til Fuldmægtig Christian Juel.

1728—1746. Christian Juel (Fuldmægtig i Aarhus og Ribe Stifters Renteskrivertkontor) 1728 $\frac{4}{6}$ AF over Københavns Amt; 1742 $\frac{10}{2}$ virkelig Kammerraad; † 1746, begravet $\frac{4}{6}$.

1746—1766. Frederik Ludvig Lemvig (forhenværende Regimentskvartermester ved det sjællandske Regiment, Kancelliraad) 1746 $\frac{11}{6}$ AF over Københavns Amt; 1754 $\frac{2}{4}$ tillige Forvalter over Frederiksdal, Dronninggaard og Sorgenfri Godser; 1761 $\frac{24}{4}$ Justitsraad; 1766 $\frac{14}{10}$ afskediget med Pension.

1760—1766. Malte Christian Bruun (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1760 $\frac{12}{5}$ adjungeret AF over Københavns Amt og Forvalter over Frederiksdal og Dronninggaard Godser med Successionsret; † 1766 $\frac{18}{8}$.

1766—1767. Peder Saxesen (forhenværende Regiments- skriver over Kolding Distrikt) 1766 $\frac{14}{10}$ AF over Københavns Amt og Forvalter over Frederiksdal og Dronninggaard Godser; 1767 $\frac{25}{8}$ AF over Nyborg og Tranekær Amter.

1767—1771. **Sten Christoffer Buschmann** (partikulær Sekretær hos Kammerherre Schack ved Gesandtskabet i Sverrig) 1767 $\frac{25}{8}$ AF over Københavns Amt og Forvalter over Dronninggaard og Frederiksdals Godser; 1770 $\frac{23}{2}$ virkelig Kancelliraad; 1771 $\frac{2}{5}$ afskediget; 1773 $\frac{8}{7}$ AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaards Amter.

1771—1773. **Oluf Thrane** (forhenværende Konsumtionsskriver ved Københavns Toldkammer) 1771 $\frac{21}{9}$ (Bestalling $\frac{28}{9}$) AF over Københavns Amt; 1773 $\frac{19}{4}$ afskediget efter Ansøgning i Naade og med Pension.

1773—1784. **Nis Hammeleff** (Sekretær for Kommerce-deputationen, Chef for det oldenborg-delmanhorstske Brandforsikringskontor) 1773 $\frac{19}{4}$ AF over Københavns Amt og tillige Forvalter ved Kornmagasinet i København; 1775 $\frac{20}{9}$ Justitsraad; 1784 $\frac{22}{3}$ (korroboreret $\frac{5}{4}$) Kommitteret i Rentekammeret.

1784—1791. **Niels Poulsen** (Fuldmægtig i Rentekammerets dansk-norske Kammerkancelli, Sekretær ved Generalvejkommissionen) 1784 $\frac{22}{3}$ (korroboreret $\frac{5}{4}$) AF over Københavns Amt; 1791 $\frac{14}{12}$ afskediget i Naade med Pension fra 1792 $\frac{1}{1}$.

1792—1794. **Jens Nørager** (Regimentsskriver over det første københavnske Distrikt) 1791 $\frac{14}{12}$ tillige AF over Københavns Amt og Forvalter over det andet københavnske Distrikt; 1793 $\frac{17}{4}$ fritages han efter Ansøgning for at holde Kontor i København og maa afstaa den Del af Embedet, som vedkommer Administrationen og Oppebørslerne af Amager til Landvæsenskommissær **Jeppe Andreas Bierg** som konstitueret Forvalter; 1794 $\frac{5}{3}$ afskediget i Naade med Pension.

1794—1804. **Peter Andersen** (Revisor ved Rentekammeret) 1794 $\frac{5}{3}$ AF over Københavns Amt; 1804 $\frac{24}{10}$ afskediget i Naade med Pension fra 1805 $\frac{1}{1}$ og udnævnt til virkelig Kammerraad.

1805—1820. **Jeppe Andreas Bierg** (Landvæsenskommissær, Kasserer ved Vejkassen, Vejpolitimester over Københavns Amt, konstitueret Forvalter over Amager Land) 1804 $\frac{24}{10}$ fra 1805 $\frac{1}{1}$ AF over Københavns Amt, Amager Land iberegnet; 1805 $\frac{13}{2}$ virkelig Kammerraad; 1811 $\frac{7}{5}$ virkelig Justitsraad; 1820 $\frac{11}{5}$ afskediget efter Ansøgning med Pension fra $\frac{1}{7}$.

1820—1840. **Rasmus Frydensberg** (AF for Kallundborg Amtstuedistrikt, Justitsraad) 1820 $\frac{11}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ AF for Københavns Amtstuedistrikt, Amager Land iberegnet; 1828 $\frac{1}{11}$ Ridder; † 1840 $\frac{8}{4}$.

1841—.... **Niels Frederik Bernhard Schiern** (AF for Nyborg Amtstuedistrikt, Justitsraad) 1840 $\frac{10}{12}$ (Bestalling $\frac{31}{12}$) fra 1841 $\frac{1}{1}$ AF for Københavns Amtstuedistrikt, Amager Land derunder indbefattet.

ROSKILDE AMT.

1660—1848.

.....—1662. M o g e n s H a n s e n underskriver Regnskabet for 1657¹/₅—1662 ¹/₅, kaldes Skriver over Roskilde Amt.

1662—1663. J a k o b E j l e r s e n, Slots- og Amtsskriver paa Københavns Slot med dets underliggende Gods, underskriver Roskilde Amts Kontributionsregnskaber 1662 ¹/₈—1663 ¹/₁₁.

1664—1677. S i m o n R a s m u s s e n, 1664 ²⁴/₂ Ridefoged over Roskilde Amt og Merløse Herred i Holbæk Amt; underskriver Kontributionsregnskabet for Roskilde Amt fra 1664 ¹/₅; kaldes i Bilag Amtsskriver og Ridefoged, ofte Amtsskriver over Roskilde og Abrahamstrup Amter; nævnes endnu som Amtsskriver 1677.

1677—1696. P e d e r S ø r e n s e n, 1676 ²³/₁₂ fra 1677 ¹/₁ Amtsskriver over Roskilde Amt; 1697 ¹⁷/₈ faar hans Enke Kvittance for Regnskaberne til 1696 ¹/₁; † 1696 ⁸/₂.

1696—1716. O l u f P e d e r s e n (Amtsskriver over Tryggevælde Amt) 1696 ³/₃ Amtsskriver over Roskilde Amt; 1716 ⁷/₉ bliver paa hans Ansøgning Jørgen Fogh ham adjungeret med Successionsret.

1717—1735. J ø r g e n F o g h (har i 3 Aar tjent ved Rentekammeret og er senere bleven employeret ved de ny autoriserede Sedlers Forfærdigelse) 1716 ³¹/₈ (Bestalling ⁷/₉) Amtsskriver over Roskilde Amt, naar Oluf Pedersen dør eller Tjenesten paa anden Maade bliver ledig; underskriver Kontributionsregnskabet fra 1717 ¹/₁; 1735 ²⁴/₁ Renteskriver i søndenfjældske Renteskriverkontor og Kammerraad.

1735—1761. R a s m u s F u g l (Fuldmægtig hos Formanden) 1735 ²¹/₂ AF over Roskilde Amt; 1743 ³⁰/₁₂ virkelig Kammerraad; 1754 ¹¹/₁ Justitsraad; † 1761, begravet ¹³/₁₁.

1761—1785. B e r t e l M i c h a e l R o s t e d (Birkedommer paa Kronborg Rytterdistrikts Birk) 1761 ¹⁶/₁₁ AF over Roskilde Amt; 1777 ¹⁷/₇ Kammerraad; 1783 ¹³/₉ Justitsraad; † 1785 ⁴/₈.

1785—1789. E m a n u e l v. B l o m (Generaladjutant) 1785 ¹⁴/₉ AF over Roskilde Amt; 1785 ¹⁴/₁₀ virkelig Justitsraad; 1789 ⁸/₇ AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Amter.

1789—1803. C h r i s t i a n H e n r i k K i e r u l f f (forhenværende Kasserer ved det octroierede østersøiske og guineiske Handels Compagni) 1789 ⁸/₇ AF over Roskilde Amt; † 1803 ⁸/₅.

1803—1820. M a t h i a s S c h w i n d t (Fuldmægtig ved Frederiksborg Amtstue) 1803 ¹⁴/₁₀ AF for Roskilde Amt; 1818 September (ifølge Rentekammerskrivelse af ¹⁶/₉) suspenderet paa Grund af Kassemangel og den konstituerede Fuldmægtig, Landvæsenskommissær Andreas Peter Bierg konstitueret; 1820 ¹⁴/₁₁ afskediget.

1820—1829. Johan Christian Liebenberg (Fuldmægtig i fynske Renteskriverkontor) 1820 $14/11$ AF for Roskilde Amtstuedistrikt; 1828 August (ifølge Rentekammerskrivelse af $18/8$) suspenderet paa Grund af Kasseuorden og Fuldmægtig hos Amtmanden Lauritz Nellesman konstitueret; afskediget 1829 $28/4$.

1829—.... Niels Olaus Münster (Fuldmægtig ved Frederiksborg Amtstue) 1829 $28/4$ (Bestalling $4/6$) AF for Roskilde Amtstuedistrikt.

FREDERIKSBORG AMT.

1660—1672.

....—1665. Jørgen Sørensen 1662 $31/1$ Konfirmationsbestalling som Skriver over Frederiksborg Amt; underskriver 1665 $30/4$ Frederiksborg Slots Regnskab 1664 $1/5$ —1665 $1/5$; kaldes i Bilag til Regnskabet 1657 $1/5$ —1661 $1/5$ Slotsskriver paa Frederiksborg, se Abrahamstrup Amt.

1665—1672. Hans Hjort (Skriver og Ridefoged over Halds Lehn) 1665 $10/6$ Amtsskriver over Frederiksborg Amt; underskriver Frederiksborg Amtsregnskab 1665 $1/5$ —1667 $1/5$, Jordebogen over Frederiksborg Amt og Holbo Herred 1667 $1/5$ —1670 $1/5$ og Regnskabet over Frederiksborg Amt og Holbo Herred 1670 $1/5$ —1672 $1/5$; derefter Amtsskriver over Frederiksborg og Kronborg Amter; anføres i Tiden 1665 $1/5$ —1667 $1/5$ af og til i Amtmands Sted.

KRONBORG AMT.

1660—1672.

1660—1662. Søren Pedersen kaldes i Bilag til Kronborg Lens Regnskab 1660 $1/5$ —1662 $1/5$ Slotsskriver paa Kronborg; faar 1664 $2/4$ Afregning, blandt andet for, hvad der tilkommer ham for Bygnings- og Materialregnskab ved Kronborg Fæstning 1660 $18/7$ —1661 $28/10$, kaldes da forrige Skriver paa Kronborg.

1661—1668. Isbrand von Holten 1661 $11/12$ Skriver paa Kronborg Slot og Len; underskriver Kronborg Amts Regnskab til 1668 $1/5$, kaldes i Bilag Amtsskriver; 1667 $28/11$ Toldskriver paa Toldboden i Øresund.

1668—1670. Hans Rostgaard (Ridefoged og Fiskemester over Kronborg Len) fik 1669 $11/12$ Kvittance for Matrikul-Kontribution af Kronborg Amt 1668 $1/8$ —1669 $1/8$ og 1670 $20/12$ Kvittance for Kronborg Amts Regnskab 1669 $1/5$ —1670 $1/5$; kaldes i Bilag til Regnskabet AF og Fiskemester; nævnes i Amtmands Sted 1668—1670, da Amtmanden Ejler Holck var i Unaade.

1670—1672. Lauritz Detlev Møller, 1670 $7/6$ Missive til Kammerkollegiet anlangende Ejler Holcks Tjener Lauritz Detlefsen at være Amtsskriver over Kronborg Amt; Ejler

Holck, forrige Befalingsmand over Kronborg Amt faar 1673 $\frac{5}{7}$ Kvittance for Kronborg Amts Regnskab 1670 $\frac{1}{5}$ —1672 $\frac{1}{5}$ ved ham.

FREDERIKSBORG OG KRONBORG AMTER.

1672—1680.

1672—1679. Hans Hjort (Amtsskriver over Frederiksborg Amt) underskriver Frederiksborg og Kronborg Amters Regnskaber 1672 $\frac{1}{5}$ —1679 $\frac{1}{5}$; kaldes Amtsskriver over Frederiksborg og Kronborg Amter.

1679—1680. Henrik Meinche (Fiskemester over Københavns og Frederiksborg Amter) 1679 $\frac{27}{3}$ fra $\frac{1}{5}$ tillige AF over Frederiksborg og Kronborg Amter; † 1680.

ABRAHAMSTRUP AMT.

1662—1675.

1662—1665. Hans von Möllengracht (Borger og Handelsmand i København, havde 1659 $\frac{24}{7}$ faaet en Del af Abrahamstrup Len i Pant) 1662 $\frac{16}{3}$ Administrator af den ikke pantsatte Del af Abrahamstrup; underskriver Kontributionsregnskabet 1662 $\frac{1}{8}$ —1665 $\frac{1}{8}$; faar 1670 $\frac{22}{11}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet 1662 $\frac{1}{8}$ —1663 $\frac{1}{8}$, kaldes da forrige AF over Abrahamstrup.

1665—1666. Henrik Antoni underskriver Kontributionsregnskabet 1665 $\frac{1}{8}$ —1666 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Amtmandens Fuldmægtig og 1667 $\frac{22}{3}$ forrige Ridefoged.

1666—1668. Jørgen Sørensen (tidligere Slotsskriver paa Frederiksborg) underskriver Kontributionsregnskabet 1666 $\frac{1}{5}$ —1668 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Ridefoged og Forpagter over Abrahamstrup Amt.

1668—1675. Peder Nielsen underskriver Kontributionsregnskabet 1668 $\frac{1}{5}$ —1674, kaldes i Bilag snart Ridefoged, snart Forvalter, samt Amtsskriver.

1675 $\frac{8}{3}$ fik Johan Christoffer Körbitz Ordre til at administrere Abrahamstrup under Roskilde Amt, saaledes at de paa-budne Kontributioner skal oppebæres af Amtsskriveren i Roskilde.

FREDERIKSBORG AMT.

1681—1718.

1681—1689. Christen Nielsen (Overforster i Københavns, Frederiksborg og Kronborg Amter, samt Horns Herred) 1681 $\frac{9}{2}$ AF og Ridefoged over Frederiksborg Amt; 1690 $\frac{7}{1}$ fra $\frac{1}{1}$ Køkken Inspektør.

1689—1704. Caj v. Ahlefeldt (forrige Fiskemester og Husfoged til Gottorp) 1689 $\frac{14}{12}$ AF og Ridefoged over Frederiksborg Amt; 1689 $\frac{30}{12}$ tillige Holtzforster i Københavns, Frederiks-

borg og Kronborg Amter, samt Jægersborg med Horns Herred; 1694 $15/5$ faar Søren Laursen Bestalling som Skatte- og Landgildeskriver i Frederiksborg og Kronborg Amter efter Ansøgning af Ahlefeldt og AF i Kronborg Amt Jens Rostgaard om at være fritagne for at aflægge Regnskab til Rentekammeret; † 1704, Februar.

1705—1718. Jakob Jørgensen 1705 $17/1$ Ridefoged over Frederiksborg Amt; kaldes ofte AF, saaledes i Forestilling til Resolution af 1717 $24/7$, hvorved han udnævnes til Regimentsskriver ved det frederiksborgske Regiment, i en Ansøgning 1715 $10/8$ fra Søren Laursen og flere Steder; 1718 $19/4$ nedsættes en Kommission til at undersøge hans Forhold; han afskediges $1/5$, som det ses af en Ansøgning fra ham af 1719 $6/12$ (i Dokumenter i Sagen mod ham ved Kammerretten), samtidig er han bleven Regimentsskriver paa Falster og faar 1718 $16/5$ Ordre til ufortøvet at begive sig til Møen og Falster.

KRONBORG AMT

1681—1717.

1681—1684. Hans Rostgaard (Ridefoged over Kronborg Amt) 1681 $9/2$ AF over Kronborg Amt; † 1684 $31/12$.

1685—1702. Jens Rostgaard (Formandens Brodersøn) 1684 $4/10$ fra 1685 $1/1$ Amtsskriver og Ridefoged over Kronborg Amt; 1694 $15/5$ faar Søren Laursen Bestalling som Skatte- og Landgildeskriver i Frederiksborg og Kronborg Amter efter Ansøgning af Rostgaard og Ahlefeldt om at være fritagne for at aflægge Regnskab til Rentekammeret; 1702 $28/10$ Raadmand i København.

1703—1704. Jørgen Clemmensen (AF paa Hørsholm) 1703 $8/6$ tillige Ridefoged i Kronborg Amt.

1705—1711. Jens Madsen Hvid 1705 $17/1$ AF over Kronborg Amt; 1711 $17/4$ Raadmand i Helsingør med Karakter af Vice-Borgmester.

1711—1717. Lorens Pedersen Juel (se Koldinghus Amt) 1711 $27/4$ AF over Kronborg Amt; 1717 $24/7$ Regimentsskriver ved det kronborgske Regiment.

FREDERIKSBORG OG KRONBORG AMTER

1694—1796.

1694—1734. Søren Laursen 1694 $15/5$ Skatte- og Landgildeskriver i Frederiksborg og Kronborg Amter og Jægerspris Gods efter Ansøgning fra AF Caj Ahlefeldt og Jens Rostgaard om at være fri for at aflægge Regnskab til Rentekammeret; kaldes ofte Amtsskriver, senere Amtsforvalter; suspenderes paa Grund af

Kassemangel ifølge Rentekammerskrivelse af 1733 ²⁸/₁₁, Staldskriver Søren Wegge konstitueret; 1734 ¹¹/₁ afskediget.

1734—1742. Hans Lyng (Kopist ved Generalkommisariatet) 1734 ¹¹/₁ (Bestalling ⁴/₁) AF over Frederiksborg og Kronborg Amter og Jægerspris Gods; † 1742, begravet Maj.

1742—1749. Christen Christensen (Fuldmægtig ved Aalborg Amtstue) 1742 ⁸/₆ (Bestalling ²⁵/₆) AF over Frederiksborg og Kronborg Amter og Jægerspris Gods; 1749 ³⁰/₁₂ AF over Aalborghus, Aastrup, Borglum og Sejlstrup Amter.

1750—1766. Jakob Lowson (Forvalter ved det andet halve frederiksborgske Rytterdistrikt) 1750 ²⁷/₁ AF over Frederiksborg og Kronborg Amter samt Jægerspris Gods; 1760 ¹⁷/₁₀ virkelig Justitsraad; 1761 ⁶/₇ Kommitteret i Kammer Kollegiet uden Gage, maa indtil han tiltræder Gage, beholde Amtsforvaltertjenesten; 1766 ²⁷/₅ entlediget som AF.

1766—1796. Frederik Christian Brammer (Kammertjener hos Amtmand Gram) 1762 ¹³/₉ Expektance paa Amtsforvaltertjeneste over Frederiksborg og Kronborg Amter; 1766 ²⁷/₅ AF over Frederiksborg og Kronborg Amter; † 1796, begravet ⁸/₅.

Hans Nikolaj Arctander (Kaptejn og Landinspektør) 1792 ²/₁₁ Regimentsskriver over det frederiksborgske Distrikt med Forpligtelse til, naar Amtsforvaltertjenesten over Frederiksborg Amt bliver ledig, tillige at paatage sig samtlige dette Embedes Forretninger, men forinden Embedet efter Brammers Død kunde overleveres ham, blev han udnævnt til Kommitteret i Rentekammeret 1796 ²⁴/₆.

FREDERIKSBORG AMT.

1796—1848.

1796—1803. Guldbrand Arentz (Kaptejn af Infanteriet, Vejkonduktør og Landinspektør) 1796 ³⁰/₁₁ AF og Regimentsskriver for Frederiksborg Amt og Distrikt; 1803 ²/₉ Amtmand over Thisted Amt fra 1804 ¹/₁.

1804—1839. Otto Christian Kynde (Landinspektør og Medlem af den Kommission, der besørger Revisionen af Skatteansætningen for Danmark efter Forordningen af 1802 ¹/₁₀) 1803 ⁹/₁₁ fra 1804 ¹/₁ Amtsforvalter og Regimentsskriver for Frederiksborg Amt og Distrikt; 1809 ²⁸/₃ Medlem af Kommissionen til at undersøge Matrikuleringsarbejderne og Fuldmægtig ved Amtstuen, Hoveri-Regnskabsfører Erik Rasmussen konstitueret; 1811 ¹⁸/₂ virkelig Kammerraad; 1824 ⁸/₅ entlediget efter Ansøgning som Medlem af Matrikuleringskommissionen og skal fra 1825 ¹/₁ igen tiltræde Bestyrelsen af sit Embede som AF; 1824 ⁸/₅ (Bestalling ¹⁹/₅) virkelig Justitsraad.

1809—1825. Erik Rasmussen (Fuldmægtig ved Amtstuen, Hoveri-Regnskabsfører) 1809 $28/3$ konstitueret AF for Frederiksborg Amtstue; 1819 $25/9$ (korroboreret 1820 $5/2$) Staldskriver ved de kongelige Stutterier paa Frederiksborg; 1824 $8/5$ fra 1825 $1/1$ ophører hans Konstitution som AF og han udnævnes til virkelig Kammerraad.

1825 $7/6$ atter Medlem af Matrikuleringskommissionen; 1838 $12/6$ virkelig Etatsraad; 1838 $18/12$ faar han Tilladelse til i 3 Aar at lade sit Embede bestyre ved Fuldmægtig ved Amtstuen Lorenshansen, konstitueret AF i Vakancen efter Kyndes Død; † 1839 $28/10$.

1840—1842. Carl Ludvig Paulsen (AF for Møens Amtstuedistrikt, Kammerraad, Medlem af Inspektionen for Møens Tugt- og Forbedringshus) 1840 $3/3$ (Bestalling $20/5$) AF og Regimentsskriver for Frederiksborg Amtstuedistrikt; 1842 $28/6$ Justitsraad; 1842 $14/10$ virkelig Justitsraad; † 1842 $25/10$.

1843—... Christoffer Adrian Engelbrekt Bentzon (Amtsforvalter for Assens Amtstuedistrikt, Justitsraad) 1843 $15/1$ (Bestalling $20/2$) AF og Regimentsskriver for Frederiksborg Amtstuedistrikt.

KRONBORG AMT.

1796—1848.

1796—1804. Jeremias Frederik Reuss Balslev (Sekretær i sjællandske Landvæsenskontor) 1796 $30/11$ AF og Regimentsskriver for Kronborg Amt og Distrikt; 1804 $24/10$ afskediget fra Aarets Udgang i Naade og med Vartpenge og udnævnt til virkelig Kammerraad.

1805—1821. Jens Martin Fasting (Forvalter ved Sorø Akademis Godsers søndre Distrikt) 1804 $24/10$ fra 1805 $1/1$ AF og Regimentsskriver for Kronborg Amt og Distrikt; 1817 $26/1$ (Bestalling $28/1$) virkelig Kammerraad; † 1821 $30/3$.

1821—... Hans Christian Fasting (Formandens Søn, har i flere Aar hjulpet Faderen) 1821 $22/5$ konstitueret AF i Kronborg Distrikt; 1831 $26/3$ (Bestalling $23/4$) virkelig AF for Kronborg Amtstuedistrikt og Regimentsskriver for Kronborg Amtsdistrikt; 1832 $7/2$ virkelig Kammerraad; 1847 $28/6$ Justitsraad.

HORSHOLM AMT.

1770—1848.

1770—1790. Oluf Holm (AF over Hørsholm Amt hos Enkedronning Sofie Magdalene) 1770 $3/7$ fremdeles AF over Hørsholm Amt; † 1790 $14/6$.

1790—1797. Jens Severin Cortsen (Kancelliraad, forhen Sekretær og Meddirektør ved den almindelige Plejeanstalt i København) 1790 $25/6$ AF over Hørsholm Amt; † 1797 $1/5$.

1797—1821. Frederik Christian Selmer (Kaptejn, Landinspektør) 1797 $31/5$ konstitueret AF over Hørsholm Amt saalænge indtil Vi maatte finde for godt at lade vor Resolution af 1796 $30/11$ angaaende denne Tjenestes Sammenlægning med AF og Regimentskriver Tjenesten for Kronborg Amt og Distrikt træde i Kraft; 1805 $19/6$ AF for Hørsholm Distrikt; 1808 $24/6$ virkelig Justitsraad; 1808 $16/8$ tillige Forstkasserer for Københavns, Frederiksborg, Kronborg, Hørsholm, Jægerspris og Odsherreds Distrikter og Bornholm; 1821 $22/12$ afskediget efter Ansøgning i Naade fra AF Tjenesten fra Aarets Udgang; 1824 $29/5$ afskediget som Forstkasserer efter Ansøgning i Naade med Pension.

1822—1842. Carl Henrik Lytz (Forstsekretær ved Forstvæsenet paa Københavns, Frederiksborg, Kronborg, Hørsholm, Jægerspris og Odsherreds Distrikter samt Bornholm, Kammeraad og Landvæsenskommissær) 1821 $22/12$ tillige fra 1822 $1/1$ AF for Hørsholm Amtstuedistrikt; 1824 $29/5$ tillige Forstkasserer, men skal fratræde sin Stilling som Forstsekretær; 1836 $28/10$ virkelig Justitsraad; 1841 $18/11$ dispenseret paa Grund af Svagelighed i ét Aar fra 1842 $1/1$ fra sine Embeder, som skal bestyres ved den hidtilværende Fuldmægtig ved Amtstuen Bernhard Meyer paa eget An- og Tilsvær; † 1842 $9/11$.

1843—.... Peter Sadolin Neergaard (Chef for Vejkontoret, Justitsraad) 1843 $16/3$ (Bestalling $29/3$) AF for Hørsholm Amtstuedistrikt og indtil videre Forstkasserer.

KALLUNDBORG AMT.

1660—1671.

1661—1664. Jens Poulsen Kolding 1661 $14/5$ (Bestalling $12/6$) Forvalter over Kallundborg Slot og Len; underskriver Regnskaberne 1661 $1/5$ —1664 $1/8$, kaldes i Bilag Amtsskriver.

1664—1671. Jørgen Hansen underskriver Kallundborg Amts, Samsøs og Tudse Herreds Kontributionsregnskaber 1664 $1/8$ —1671 $1/8$, kaldes i Bilag snart Ridefoged, snart Amtsskriver; 1669 $22/1$ Ridefoged over Kallundborg Amt, Samsø Land og Tudse Herred.

SÆBYGAARD AMT.

1660—1671.

1663—1666. Carsten Hansen; 1673 $28/6$ fik forhenværende Amtmand Henrik Müller Kvittance for Sæbygaard Amts Kontribution 1663 $1/8$ —1666 $1/8$ ved ham.

1666—1668. Jens Pedersen, 1673 $12/12$ fik forhenværende Amtmand Henrik Müller Kvittance for Sæbygaard Amts Kontribution 1666 $1/8$ —1668 $16/5$ ved ham.

1668—1671. Hans Beierholm, 1673 $\frac{12}{12}$ fik forhen-
værende Amtmand Henrik Müller Kvittance for Sæbygaard Amts
Kontribution 1668 $\frac{1}{5}$ —1671 $\frac{1}{11}$ ved ham.

DRAGSHOLM AMT.

1660—1671.

1661—1664. Peder Hansen Munch 1661 $\frac{6}{4}$ fra 1661 $\frac{1}{1}$
Slots- og Amtsskriver paa Dragsholm; underskriver Regnskab over
Dragsholm Lens visse og uvisse Indkomst 1661 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$;
kaldes i Bilag til Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1664 $\frac{1}{5}$ Skriver.

1664—1671. Morten Boesen underskriver Dragsholm
Amts Kontributionsregnskab 1664 $\frac{1}{8}$ —1671 $\frac{1}{8}$; kaldes i Bilag
snart AF og Forvalter, snart Ridefoged, snart Amtsskriver og
Forstander paa Dragsholm.

HOLBÆK AMT.

1660—1671.

1664—1671 hørte af Holbæk Amt Merløse Herred under Ros-
kilde Amt og Tudse Herred under Kallundborg Amt.

KALLUNDBORG, SÆBYGAARD OG DRAGSHOLM AM- TER (KALLUNDBORG AMTSTUEDISTRIKT).

1671—1848

dermed forenet Holbæk Amt 1671—1673 og 1694—1698.

1671—1684. Jørgen Hansen (Ridefoged over Kallund-
borg Amt, Samsø Land og Tudse Herred) 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amts-
skriver over Kallundborg, Sæbygaard, Dragsholm og Holbæk
Amter; afstod ved Aarets Udgang 1684 Bestillingen til Jørgen
Nielsen; fra 1673 $\frac{28}{5}$ var der en egen Amtsskriver for Holbæk
Amt.

1685—1690. Jørgen Nielsen 1685 $\frac{2}{1}$ Amtsskriver over
Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter; † før 1691 $\frac{16}{1}$.

1691—1702. Jakob Borthig 1691 $\frac{16}{1}$ Amtsskriver over
Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter; var ogsaa Amt-
skriver over Holbæk Amt 1694—1698 $\frac{4}{2}$, da der igen forordnes
en Amtsskriver for Holbæk Amt; † 1702, September.

1702—1723. Albrekt Gødsche 1702 $\frac{3}{10}$ Amtsskriver
over Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter; † 1723, be-
gravet $\frac{18}{3}$.

1723—1750. Mathias Raben (forhenværende Kammer-
tjener hos Generaladmiral Gyldenløve) 1723 $\frac{20}{3}$ (Bestalling $\frac{26}{3}$)
AF over Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter; † 1750,
begravet $\frac{20}{1}$.

1750—1762. Rasmus Rasmussen Salten (Forvalter
ved General Lerches Kallundborgske Gods) 1750 $\frac{27}{1}$ AF over
Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter, † 1762, begravet $\frac{13}{8}$.

1762—1767. *Andreas Holm* (Komitteret i General-Landets-Økonomi- og Kommercekollegium samt General-Kommissariats-skriver ved Landetaten, Justitsraad) 1762 $\frac{26}{8}$ AF over Kallundborg, Dragsholm og Sæbygaard Amter; 1766, Juni (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{14}{6}$) suspenderet og *Reinholdt Zelling* konstitueret; 1767 $\frac{5}{11}$ dømt fra Embedet paa Grund af Kasse-mangel.

1768—1794. *Niels Falch* (pensioneret Regimentsskriver over Dronningborg Rytterdistrikt) 1766 $\frac{8}{7}$ AF over Kallundborg, Dragsholm og Sæbygaard Amter, naar Formanden, Justitsraad Holm, er dømt fra Embedet; 1768 $\frac{12}{1}$ Bestalling; 1794 $\frac{5}{2}$ afskediget efter Ansøgning med Pension.

1794—1798. *Christen Kirketerp* (Fuldmægtig i Bergens og Christianssands Stifters Kontor) 1794 $\frac{12}{2}$ AF for Kallundborg, Dragsholm og Sæbygaard Amter; † 1798 $\frac{16}{1}$.

1798—1813. *Søren Hee* (Revisor ved Østifternes Pupil-kontor) 1798 $\frac{7}{2}$ AF for Kallundborg, Dragsholm og Sæbygaard Amter; 1811 $\frac{18}{2}$ virkelig Kammerraad; † 1813 $\frac{16}{11}$.

1814—1815. *Søren Tuxen Giellerup* (Fuldmægtig i Bjerg- og Saltværkskontoret) 1814 $\frac{2}{1}$ AF for Kallundborg Amtstue-distrikt; † 1815 $\frac{26}{4}$.

1815—1820. *Rasmus Frydensberg* (Justitsraad, forhenværende Landfoged paa Island og Byfoged i Reykjavik) 1815 $\frac{15}{7}$ AF for Kallundborg Amtstuedistrikt; 1820 $\frac{11}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ AF for Københavns Amtstuedistrikt, Amagerland iberegnet.

1820—1824. *Johannes Melchior Lange* (AF for Falster, Kammerraad) 1820 $\frac{13}{6}$ AF for Kallundborg Amtstue-distrikt; fra $\frac{1}{7}$ 1824; April (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{20}{3}$) suspenderet paa Grund af Kasse-mangel og Forstagsfører og Forvalter *Ejner Richter* konstitueret; afskediget 1824 $\frac{21}{9}$.

1825—.... *Jørgen Magnus Sonne* (Fuldmægtig i Forstkontoret) 1825 $\frac{5}{2}$ AF for Kallundborg Amtstuedistrikt; 1834 $\frac{24}{7}$ suspenderet paa Grund af Kasse-mangel og Fuldmægtig i fynsk-laalandske Rentekriverskontor *Frederik August Esben-sen* konstitueret; 1835 $\frac{10}{3}$ Tilladelse til paany at tiltræde Em-bedet fra $\frac{1}{4}$.

HOLBÆK AMT.

1673—1848.

1694—1698 forenet med *Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter*.

1673—1693. *Niels Pedersen Brinck* (forhenværende Skriver paa Sorø) 1673 $\frac{28}{5}$ Amtsskriver over Holbæk Amt; 1697 $\frac{24}{4}$ faar forrige Amtsskriver over Holbæk Amt *Niels Pedersen Princk Kvittance* for Kontributionsregnskabet 1688 $\frac{1}{1}$ — 1694 $\frac{1}{1}$.

1694—1698 var Amtsskriveren over Kallundborg, Sæbygaard og Dragsholm Amter J a k o b B ø r t h i g ogsaa Amtsskriver over Holbæk Amt; 1698 $\frac{4}{2}$ bevilges, at en Amtsskriver igen maa forordnes for Holbæk Amt.

1698—1705. Anders Andersen Boltrup (Kornskriver i Holbæk) 1698 $\frac{8}{2}$ Amtsskriver over Holbæk Amt; † 1705, begravet $\frac{20}{8}$.

1705—1730. Mads Nielsen Lind 1705 $\frac{31}{8}$ AF over Holbæk Amt; 1725 $\frac{19}{11}$ tillige Borgmester i Holbæk; † 1730, begravet $\frac{22}{8}$.

1730—1774. J o k u m S c h o u g a a r d (Fuldmægtig i det danske Kammerkancelli) 1730 $\frac{23}{9}$ (Bestalling $\frac{20}{11}$) AF over Holbæk Amt; 1730 $\frac{11}{12}$ tillige Borgmester i Holbæk; 1741 $\frac{13}{1}$ virkelig Kancelliraad; 1749 $\frac{29}{1}$ Justitsraad; † 1774 $\frac{17}{3}$.

1761—1774. J a k o b S c h o u g a a r d (Jokum Schougaards Søn og Fuldmægtig) 1761 $\frac{20}{7}$ adjungeret AF over Holbæk Amt med Successionsret; 1774 $\frac{16}{6}$ kasseres hans Bestalling, da der findes Kasseangel efter Faderen.

1774—1795. J e n s W i t h, 1774 $\frac{16}{6}$ AF over Holbæk Amt; 1782 $\frac{28}{10}$ virkelig Kammerraad; 1795 $\frac{29}{7}$ afskediget i Naade, da han paa Grund af sin Kautionsists Død ikke kunde stille Kaution for de ham betroede Oppebørsler.

1795. A n d r e a s H a r t m a n n (Foged over Gudbrandsdalens Fogderi) 1795 $\frac{29}{7}$ AF over Holbæk Amt; † 1795 $\frac{10}{10}$.

1795—1804. C h r i s t i a n S c h m i d t (konstitueret AF, forhenværende Forvalter ved det kongelige Brændeoplag i København) 1795 $\frac{30}{12}$ AF over Holbæk Amt; 1804 $\frac{25}{5}$ afskediget efter Ansøgning paa Grund af Svaghed med Pension.

1804—1824. O l e H o u g a a r d (anden Registrator og Fuldmægtig i Rentekammerarkivet) 1804 $\frac{25}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ AF for forrige Holbæk Amt; 1813 $\frac{29}{10}$ virkelig Kammerraad; 1817 $\frac{28}{1}$ virkelig Justitsraad; 1824 $\frac{13}{1}$ første Administrator ved det kongelige Tal-lotteri i København.

1824—1842. J u s t E j l e r S a l t h o l t W e g e n e r (Kammerjunker og Divisionskvartermester) 1824 $\frac{9}{3}$ AF for Holbæk Amtstuedistrikt; 1824 $\frac{13}{3}$ afskediget af Militærtjenesten som Major; 1828 $\frac{27}{10}$ (Bestalling $\frac{1}{11}$) Kammerherre; 1840 $\frac{28}{6}$ Ridder; 1842 $\frac{8}{6}$ fra $\frac{1}{7}$ (Bestalling $\frac{17}{7}$) AF for Nyborg Amtstuedistrikt.

1842—. . . M o u r i t s A n d r e a s B e r g (Fuldmægtig i Revisionskontoret for falster-laalandske og jyske Regnskaber) 1842 $\frac{14}{9}$ AF for Holbæk Amtstuedistrikt; 1845 $\frac{28}{6}$ virkelig Kam-merraad.

RINGSTED AMT.

1660—1682.

1662—1663. Niels Madsen nævnes som Ridefoged ved Ringsted Kloster, og i Regnskabsbilag siges, at han var Skriver 1662—1663.

1663—1664. Claus Paulsen 1664 $\frac{30}{3}$ Forvalter over Ringsted Amt og des beholdne Gods; gjorde Regnskab for Jordebogen 1663—1664.

1665—1679. Hans Pedersen underskriver Kontributionsregnskabet fra 1665 $\frac{1}{8}$, kaldes i Bilag Ridefoged og Amtsskriver; 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Ringsted Amt; underskriver Kontributionsregnskabet for Møens Amt 1664 $\frac{1}{8}$ —1671 $\frac{1}{8}$, da han bliver entlediget derfra; † 1679, begravet $\frac{9}{5}$.

1679—1682. Hak Laursen Dahlhuus 1679 $\frac{28}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Ringsted Amt; † 1682.

SORO AMT.

1660—1682.

....—1662. Peder Hansen kaldes i Bilag til Sorø Akademis Regnskab fra 1661 Skriver paa Sorø.

1662—1668. Mathias Thim underskriver Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1666 $\frac{1}{5}$; kaldes i Bilag Amtsskriver, endnu 1668.

1668. Niels Pedersen Brinch nævnes som Amtsskriver i Bilag til Regnskabet, der underskrives af Niels Hansen Overberg, Forstander for Sorø Skole; kaldes 1670 Overbergs Fuldmægtig; 1673 $\frac{28}{5}$ Amtsskriver over Holbæk Amt.

1669—1682. Andreas Lowsen (Ridefoged over Sorø Amt) underskriver Regnskaberne 1669 $\frac{1}{5}$ —1682; kaldes i Bilag Amtsskriver.

RINGSTED OG SORØ AMTER (RINGSTED AMTSTUE-DISTRIKT).

1683—1848).

1683—1684. Jens Jensen Vissing, Amtsskriver over Ringsted og Sorø Amter, faar 1684 $\frac{13}{9}$ og 1685 $\frac{16}{5}$ Kvittance for Regnskaberne fra 1683 $\frac{1}{1}$, da han til Amtsskrivertjenesten er bestilt, og til 1685 $\frac{1}{1}$, da han den endelig haver kvitteret.

1685—1692. Simon Madsen (Fuldmægtig hos Formanden) 1684 $\frac{8}{9}$ fra 1685 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Ringsted og Sorø Amter; hans Enke faar 1695 $\frac{12}{2}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet til 1692 $\frac{1}{10}$; † 1692, begravet $\frac{4}{8}$.

1692—1712. Preben Rasmussen (forhenværende Borgmester i Køge) 1692 $\frac{9}{8}$ Amtsskriver over Ringsted og Sorø Amter; † 1712 $\frac{6}{4}$.

1712—1721. Peder Hansen Helt (Fuldmægtig hos Kancelliraad Ratecken ved Dronningens Forretninger) 1712 $\frac{4}{6}$ (Bestalling $\frac{15}{6}$) Amtsskriver og Ridefoged over Ringsted og Sorø Amter; 1721 $\frac{28}{3}$ Kirkeinspektør i Københavns, Frederiksborg og Kronborg Distrikter.

1721—1728. Jørgen Langfelt (Forvalter ved Kongens forbeholdne Gods i Odsherred) 1721 $\frac{14}{4}$ (Bestalling $\frac{28}{4}$) tillige Amtsskriver og Ridefoged over Ringsted og Sorø Amter; 1724 $\frac{18}{12}$ Krigsraad; 1728 $\frac{6}{7}$ suspenderet paa Grund af Kassemangel og Fuldmægtig ved Amtstuen Andreas Hvas konstitueret; 1728 $\frac{19}{8}$ fradømt sit Embede.

1728—1734. Melchior Folsach (Fuldmægtig hos Krigsraad, AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter Bertel Hauch) 1728 $\frac{27}{8}$ (Bestalling $\frac{13}{10}$) AF over Ringsted og Sorø Amter; 1734 $\frac{19}{11}$ suspenderet formedelst fornæstelig Omgang med Kassen og Rasmus Kraag, Fuldmægtig hos Amtmand v. der Osten, konstitueret.

1735—1750. Hans Wosemose (Kancelliassessor, forhenværende Inspektør over Grev Wedels Jordegods paa Fyen) 1735 $\frac{21}{2}$ AF over Sorø og Ringsted Amter; 1747 $\frac{4}{9}$ Kancelliraad; 1750 $\frac{28}{9}$ Regimentsskriver over Nykøbing Distrikts Ryttergods paa Falster.

1750—1759. Peder Henningsen Buchhalf (Regimentsskriver ved Nykøbing Distrikt paa Falster) 1750 $\frac{28}{9}$ AF over Ringsted og Sorø Amter; 1759 Maj suspenderet og hans Søn Jakob Buchhalf konstitueret; 1759 $\frac{22}{12}$ afskediget, da han ikke kan betale, hvad han er bleven skyldig fra sin forrige Tjeneste.

1759—1771. Niels Hofman (Landsdommer over Sjælland og Møen, Kancelliassessor) 1759 $\frac{22}{12}$ tillige AF over Ringsted og Sorø Amter; 1761 $\frac{25}{9}$ virkelig Justitsraad; 1768 $\frac{20}{5}$ Etatsraad; 1771 $\frac{6}{6}$ (Bestalling $\frac{29}{6}$) Kommitteret i danske Kammer.

1771—1775. Nikolaj Christian Bøtcher (Overkrigskommissær) 1771 $\frac{7}{9}$ (Bestalling $\frac{12}{9}$) AF over Ringsted og Sorø Amter; 1775 $\frac{29}{6}$ (Korroboration, Bestalling $\frac{6}{7}$) AF for Antvorskov og Korsør Amter.

1775—1779. Jakob Bang (Forvalter ved Ledreborg Grevskab) 1775 $\frac{29}{6}$ (Korroboration, Bestalling $\frac{6}{7}$) AF for Ringsted og Sorø Amter; 1779 $\frac{8}{11}$ AF for Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaards Amter.

1779—1815. Søren Pau (Fuldmægtig i fynske Renteskriverkontor) 1779 $\frac{8}{11}$ AF for Ringsted og Sorø Amter; 1811 $\frac{18}{2}$ virkelig Kammerraad; † 1815 $\frac{16}{11}$.

1816—1824. Peter Georg Jørgensen (Revisor ved Kontoret for Ildstedskattens Regulering) 1816 $\frac{27}{2}$ AF for Ringsted Amtstuedistrikt; 1824, April (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{12}{4}$) suspenderet paa Grund af Kassemangel og Fuldmægtig ved Amtstuen Jørgen Find konstitueret; 1824 $\frac{21}{9}$ afskediget.

1824—1833. Peter Axel Christian Krebs (Fuldmægtig i Kontoret for Ildstedskattens Regulering) 1824 $\frac{18}{12}$ konstitueret AF for Ringsted Amtstuedistrikt; 1830 $\frac{27}{11}$ AF; 1832 $\frac{7}{2}$ virkelig Kammerraad; 1833 $\frac{7}{6}$ (Bestalling $\frac{25}{6}$) fra $\frac{1}{7}$ AF for Ringkøbing Amtstuedistrikt.

1833—.... Georg Andreas Krag (Kancellist i de kongelige Ordeners Kapituls Sekretariat, Kammerjunker) 1833 $\frac{7}{6}$ (Bestalling $\frac{10}{8}$) fra $\frac{1}{7}$ AF for Ringsted Amtstuedistrikt.

ANTVORSKOV AMT.

1660—1668.

1661—1668. Jens Clausen 1661 $\frac{5}{10}$ fra $\frac{1}{5}$ Skriver over Antvorskov; 1675 $\frac{24}{7}$ fik forrige AF over Antvorskov og Korsør Amter Jens Clausen Kvittance for Antvorskov Amts Regnskab 1666 $\frac{1}{5}$ —1668 $\frac{1}{5}$; derefter Amtsskriver over Antvorskov og Korsør Amter.

KORSØR AMT.

1660—1668.

....—1661. Hans Jørgensen; 1667 $\frac{12}{9}$ faar Amtmand Hugo Lützw Kvittance for Korsør Amts Regnskab 1658 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$ ved forrige Amtsskriver paa Korsør Slot Hans Jørgensen, Raadmand i Korsør.

1661—1664. Christen Carstensen 1661 $\frac{14}{6}$ Skriver og Ridefoged over Korsør; 1665 $\frac{23}{10}$ fik Amtmand Hugo Lützw Kvittance for Korsør Amts Regnskab 1663 $\frac{1}{5}$ —1664 $\frac{1}{5}$ ved forrige Amtsskriver afgangne Christen Carstensens Arvinger.

1664—1668. Anders Frederiksen 1664 $\frac{5}{8}$ Skriver over Korsør Amt; underskriver Regnskabet 1664 $\frac{1}{5}$ —1667 $\frac{1}{5}$ sammen med Amtmanden Hugo Lützw, der alene underskriver Regnskabet 1667 $\frac{1}{5}$ —1668 $\frac{1}{5}$.

ANTVORSKOV OG KORSØR AMTER.

1668—1848.

1668—1670. Jens Clausen (Skriver over Antvorskov); 1675 $\frac{24}{7}$ fik forrige AF Jens Clausen Kvittance for Antvorskov og Korsør Amters Regnskab 1668 $\frac{1}{5}$ —1670 $\frac{1}{5}$; 1669 $\frac{30}{3}$ fra $\frac{1}{5}$ Administrator og Forvalter over Antvorskov og Korsør Amter. 1671 $\frac{4}{12}$ Forvalter og Forpagter af Maribo Klosters Amt.

1670—1677. Peter Bruun (Dronning Charlotte Amalies

Liv-Karl) 1670 $\frac{30}{3}$ Amtsskriver og Ridefoged over Antvorskov Amt; faar 1675 $\frac{3}{3}$ Kvittance for Antvorskov og Korsør Amters Regnskab fra 1670 $\frac{1}{5}$ »han først til samme Bestilling er vorden antagen« og til 1674 $\frac{1}{5}$; 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver og Ridefoged over Antvorskov og Korsør Amter; † 1677, begravet $\frac{25}{5}$.

1677—1684. J e n s B e r n d r o p 1677 $\frac{30}{6}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver og Ridefoged over Antvorskov og Korsør Amter; † 1684

1685—1696. T h o m a s J a k o b s e n M a n t i x (en af de fordrevne Skaaninger) 1685 $\frac{2}{1}$ fra $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Antvorskov og Korsør Amter; 1688 $\frac{10}{4}$ fra $\frac{1}{3}$ Amtsskriver og Ridefoged over Antvorskov og Korsør Amter; 1695 $\frac{8}{6}$ tillige Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter paa Korsør Slot; † 1696, December.

1697—1712. J a k o b F r o m (Materials skriver paa Bremerholm) 1697 $\frac{5}{1}$ Amtsskriver og Ridefoged over Antvorskov og Korsør Amter, samt Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter paa Korsør Slot; 1711, Juli (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{18}{7}$) arresteret paa Grund af Gæld og J o h a n B a g e r konstitueret; 1712 $\frac{21}{4}$ dømt til at have sin Stilling forbrudt og betale sin Gæld.

1712—1713. J o h a n B a g e r (konstitueret AF) 1712 $\frac{30}{4}$ (Bestalling $\frac{18}{5}$) AF over Antvorskov og Korsør Amter, samt Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter paa Korsør Fæstning; 1713 $\frac{26}{8}$ Vice Laugmand over Bergen Laugsted og at succedere den der nuværende Laugmand; 1713 $\frac{27}{10}$ Raadmand i Bergen, indtil han Laugstoelen som virkelig Laugmand tiltræder; antager Raadmandskabet fra 1714 $\frac{1}{1}$.

1714—1740. U r b a n B r u u n (har i 17 Aar tjent ved Jordegods, Amtstuer og andre Affærer) 1713 $\frac{4}{10}$ AF over Antvorskov og Korsør Amter og Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter ved Korsør Fæstning efter Johan Bager, naar han enten ved Døden maatte afgaa eller Tjenesten paa anden Maade bliver ledig; 1714 $\frac{1}{1}$ tiltræder han Amtsforvaltertjenesten; 1720 $\frac{9}{8}$ titulær Krigsraad; 1724 $\frac{10}{1}$ Krigs og Land Kommissær i Sjælland, Laaland, Falster og Møen; 1734 $\frac{5}{3}$ virkelig Justitsraad; 1740 $\frac{18}{7}$ Deputeret for Finanserne.

1740—1768. U r b a n B r u u n (Formandens Søn) 1740 $\frac{5}{8}$ AF over Antvorskov og Korsør Amter, samt Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter ved Korsør Fæstning; 1750 $\frac{31}{3}$ virkelig Kancelliraad; 1761 $\frac{3}{4}$ Justitsraad; 1767 $\frac{12}{5}$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, men maa ifølge Resolution af $\frac{25}{8}$ betragtes som ikke kaldet; 1768 $\frac{29}{1}$ virkelig Justitsraad; † 1768 $\frac{15}{7}$.

C h r i s t i a n K e h l e t (Kammerraad, pensioneret Forvalter over Stubbekøbing Distrikt) 1767 $\frac{12}{5}$ AF over Korsør og Antvorskov Amter; 1767 $\frac{17}{7}$ afskediget, da han ikke ønsker Embedet.

N i e l s M o l d e r u p (Kammerraad, forhenværende Regimentsskriver ved det skanderborgske Distrikt) 1767 $17/7$ AF over Korsør og Antvorskov Amter; 1767 $25/8$ afskediget, da han ikke ønsker at modtage Pladsen. J a k o b S t e n t z l e r (forhenværende Kasseskriver ved Partikulærkassen) 1768 $9/9$ AF over Antvorskov og Korsør Amter; 1768 $30/9$ afskediget, da han beder sig fritaget.

1768—1775. S ø r e n E n g e l b r e c h t (Fuldmægtig hos Geheimeraad Amtmand v. Reitzenstein) 1768 $30/9$ AF over Korsør og Antvorskov Amter; 1774 $29/12$ tillige Borgmester i Korsør; 1775 $22/6$ Kommitteret i Rentekammeret.

1775—1781. N i k o l a j C h r i s t i a n B ø t c h e r (Overkrigskommissær, AF over Ringsted og Sorø Amter) 1775 $29/6$ (Korroboration, Bestalling $6/7$) AF over Antvorskov og Korsør Amter; 1781 $27/4$ afskediget efter Ansøgning med Pension.

1781—1790. N i e l s S o m m e r f e l d t B ø e g (Fuldmægtig hos Overhofmester og Amtmand v. Reitzenstein) 1781 $27/4$ AF over Antvorskov og Korsør Amter; 1788 $8/10$ Kammerraads Rang; 1790, August (ifølge Rentekammerskrivelse af $7/8$) suspenderet paa Grund af Kassemangel og Fuldmægtig ved Amtstuen Wilhelm F r e d e r i k W i n d i n g konstitueret; 1790 $10/11$ afskediget.

1790—1811. T h o m a s H u l d r i i s (Fuldmægtig i Stempelkammeret og Medkommissær ved det stemplede Papir) 1790 $10/11$ AF over Korsør og Antvorskov Amter; 1811 $18/2$ afskediget i Naade med Pension og udnævnt til virkelig Kammerraad.

1811—..... H a r t v i g H e i n r i c h R a m b u s c h (Auskultant i Rentekammeret, Kammerjunker) 1811 $18/2$ AF for Antvorskov og Korsør Amtstuedistrikt; 1835 $24/2$ (Bestalling $4/3$) Etatsraad.

TRYGGEVÆLDE AMT.

1660—1848

dermed forenet *Møens Amt* 1672—1679.

1661—1685. N i e l s P e d e r s e n underskriver Regnskaberne 1661 $1/5$ —1686 $1/1$; kaldes i Bilag Skriver og Ridefoged paa Tryggevælde; fik 1664 $4/12$ Bestalling som Ridefoged over Tryggevælde Amt og 1671 $26/5$ fra $1/5$ som Amtsskriver over Tryggevælde Amt; ved Reskript af 1672 $16/1$ til Amtmand Otto Krabbe bestemmes, at han skal annamme Kontributionen af Møens Land, som Amtsskriveren paa Vordingborg hidtil har gjort; han underskriver Møens Kontributionsregnskab til 1680 $1/1$; faar 1689 $8/3$ Kvittance for Kontributioner og Oppebørsler til 1686 $1/1$, han fra Bestillingen er bleven entlediget.

1686—1696. O l u f P e d e r s e n 1686, Februar, fra $1/1$ Amtsskriver over Tryggevælde Amt; 1696 $3/3$ Amtsskriver over Roskilde Amt.

1696—1700. Christian Albrekt Rennemann (har paa 8de Aar tjent ved Amtstuer) 1696 $\frac{3}{3}$ Amtsskriver over Tryggevælde Amt; 1700 $\frac{24}{4}$ Instruktion som Kommissær i Gottorp Amt og Byerne Slesvig og Ekernefærde.

1700—1702. Anders Jørgensen 1700 $\frac{24}{4}$ Amtsskriver over Tryggevælde Amt; 1702 $\frac{14}{2}$ Renteskriver i Aarhus og Ribe Stifters Kontor.

1702—1721. Christian Albrekt Rennemann (Kommissær i Gottorp Amt og Byerne Slesvig og Ekernefærde) 1702 $\frac{15}{3}$ Amtsskriver over Tryggevælde Amt; 1718 $\frac{26}{8}$ titulær Krigsraad; 1721 $\frac{23}{6}$ Tilladelse til at afstaa Tjenesten til sin Fuldmægtig Mathias Frost.

1721—1740. Mathias Frost (Fuldmægtig paa Amtstuen) 1721 $\frac{23}{6}$ (Bestalling $\frac{7}{7}$) AF over Tryggevælde Amt; 1740, August (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{26}{8}$) suspenderet paa Grund af Kassemangel og Jørgen Bolt, Fuldmægtig hos Amtmand Bülow, konstitueret; 1740 $\frac{9}{11}$ afskediget.

1740—1782. Jens Røsted (Forvalter ved Vallø Stift) 1740 $\frac{9}{11}$ tillige AF over Tryggevælde Amt; 1769 $\frac{28}{3}$ virkelig Kammeraad; 1780 $\frac{28}{8}$ (korroboreret $\frac{21}{9}$) bliver efter Ansøgning hans Søn Jakob Røsted ham adjungeret; † 1782 $\frac{6}{6}$.

1782—1808. Jakob Røsted (Stiftsforvalter ved Vallø Stift) 1780 $\frac{28}{8}$ (korroboreret $\frac{21}{9}$) adjungeret AF over Tryggevælde Amt hos sin Fader Jens Røsted med Successionsret; 1791 entlediget efter Ansøgning som Stiftsforvalter; 1808 $\frac{24}{6}$ afskediget efter Ansøgning i Naade fra $\frac{1}{7}$ og udnævnt til virkelig Kammeraad (Bestalling $\frac{26}{6}$).

1808—1834. Lars Prom (Fuldmægtig hos Formanden) 1808 $\frac{24}{6}$ (Bestalling $\frac{26}{6}$) fra $\frac{1}{7}$ AF over forrige Tryggevælde Amt; 1828 $\frac{1}{11}$ virkelig Justitsraad; 1834 $\frac{3}{6}$ fra $\frac{1}{7}$ afskediget efter Ansøgning i Naade med Pension.

1834—..... Conrad Wilhelm Barner (Auskultant i Rentekammeret, Kammerjunker) 1834 $\frac{16}{8}$ fra $\frac{1}{7}$ (Bestalling $\frac{4}{9}$) AF for Tryggevælde Amtstuedistrikt.

VORDINGBORG AMT.

1660—1797

dermed forenet Møens Amt 1680—1685.

1660—1663. Claus Christensen Lambert fik 1661 $\frac{13}{2}$ Konfirmationsbestalling som Slots- og Amtsskriver paa Vordingborg og underliggende Len fra 1661 $\frac{1}{1}$; underskriver Regnskaberne 1660 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$; kaldes 1663 $\frac{11}{5}$ i Bilag til Kontributionsregnskabet 1662 $\frac{1}{3}$ —1663 $\frac{1}{8}$, der underskrives af Jens Lauritsen, forrige Amtsskriver over Vordingborg Amt.

1663—1669. Niels Ludvigsen; 1686 $\frac{30}{3}$ eftergives Jens Lauritsen, der 1662 $\frac{21}{1}$ —1670 $\frac{1}{5}$ havde Amtet i Forpagtning og bestyrede det som Pensionarius, en Restance paa Vordingborg Amts Proviantskatteregnskab 1663—1669, paa hvilken Tid var bestilt en Skriver ved Navn Niels Ludvigsen, som for samme Skatter udi Rentekammeret haver gjort Regnskab; kaldes i Bilag til Regnskabet Amtsskriver.

1669—1679. Francke Meinertsen 1668 $\frac{8}{1}$ Amtsskriver over Vordingborg Amt fra 1668 $\frac{1}{5}$; tiltraadte ikke strax Bestillingen formedelst Forpagtningens Kontinuation; fik 1674 $\frac{13}{8}$ Kvittance for Kontributionens Oppebørsel fra 1669 $\frac{1}{8}$ »han naadigst samme Bestilling er bleven betroet« til 1671 $\frac{1}{8}$; 1684 $\frac{7}{5}$ fik hans Enke Kvittance for Kontributions Regnskabet 1676 $\frac{1}{1}$ —1680 $\frac{1}{1}$ »han ved Døden var afgang«; 1671 $\frac{26}{5}$ fra 1671 $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Vordingborg og Møens Amter, men ved Reskript 1672 $\frac{16}{1}$ til Amtmand Otto Krabbe bestemmes, at Amtsskriveren over Tryggevalde Amt Niels Pedersen (se denne) skal annamme Kontributionen af Møens Land; † 1680, begravet $\frac{22}{1}$.

1680—1683. Niels Justsen (har i 4 Aar været Kopist ved Generalkommissariatet) 1679 $\frac{16}{12}$ fra 1680 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Vordingborg og Møens Amter; 1683 $\frac{6}{4}$ Bogholder ved Generalkommissariatet.

1683—1699. Anders Aagaard, 1683 $\frac{12}{4}$ Amtsskriver over Vordingborg og Møens Amter; 1685 $\frac{20}{11}$ tillige Tolder i Vordingborg; † 1699, begravet $\frac{4}{8}$; underskriver Møens Amts Kontributionsregnskab for 1683—1685.

1699—1710. Anders Andersen 1699 $\frac{15}{8}$ Amtsskriver over Vordingborg Amt og Tolder i Vordingborg; † 1710, begravet $\frac{2}{4}$.

1710—1722. Hans Henrik Gundelack (har i nogle Aar været kongelig Lakaj) 1710 $\frac{6}{5}$ AF i Vordingborg Amt; 1711 $\frac{4}{12}$ indtil videre tillige Ridefoged paa Vordingborg; 1712 $\frac{2}{3}$ (Bestalling $\frac{22}{3}$) besættes Ridefogedtjenesten med kongelig Lakaj Kirchmand; 1719 $\frac{7}{8}$ suspenderet, Johan Christoffer Jensen, Tolder i Præstø konstitueret; 1722 $\frac{10}{8}$ afskediget paa Grund af Uduelighed og Gæld til Kongen. Ved Resolution 1719 $\frac{28}{8}$ lægges Masnedø, Færø, Langø og Nyord i Henseende til Kontributioner under Møens Amtstue.

1722—1729. Johan Christoffer Jensen (Tolder i Præstø, konstitueret AF) 1722 $\frac{10}{8}$ (Bestalling $\frac{31}{8}$) AF over Vordingborg Amt; begravet 1729 $\frac{7}{1}$.

1729—1772. Andreas Teilman (har tjent som Forvalter ved Aalholm og Bremersvold hos Gehejmraadinde Raben) 1729 $\frac{12}{1}$ (Bestalling $\frac{26}{1}$) AF over Vordingborg Amt; 1749 $\frac{28}{10}$ Kammerraad; † 1772 $\frac{8}{5}$.

1765—1766. Johan Teilman (Fuldmægtig ved Amtstuen, A. Teilmans Søn) 1765 $\frac{8}{1}$ adjungeret AF over Vordingborg Amt med Successionsret; † 1766 $\frac{15}{4}$.

1772—1780. Joachim Christian Rieck (forhenværende Acciseskriver ved Københavns Toldkammer) 1772 $\frac{3}{6}$ (Bestalling $\frac{11}{6}$) AF over Vordingborg Amt; † 1780 $\frac{12}{5}$.

1781—1797. Hans Henrik Peter Reiersen (Fuldmægtig i Revisionskontoret for danske Købstadregnskaber) 1781 $\frac{26}{2}$ AF for Vordingborg Amt; 1797 $\frac{1}{2}$ fra $\frac{1}{1}$ tillige AF for Møens Amt.

MØENS AMT.

1660—1796

forenet med *Tryggevælde Amt* 1672—1679 og med *Vordingborg Amt* 1680—1685.

....—1662 Jens Christensen underskriver Regnskabet 1657 $\frac{1}{5}$ —1662; kaldes i Bilag Skriver og Ridefoged paa Møen.

1662—1664. Alexander Pedersen Rumohr (Ridefoged over Nykøbing Slot) anføres i Amtmands Sted fra 1662 $\frac{1}{5}$ som Administrator (Følgebreve $\frac{8}{4}$) og Pensionarius paa Møen (Bestalling $\frac{18}{7}$) og efter hans Død hans Enke Karen Andersdatter 1663 $\frac{8}{8}$ til 1664 $\frac{20}{4}$; Ordre til hende at overlade Møens Amt til Gabriel Marselis.

1664—1671. Hans Pedersen underskriver Kontributionsregnskabet 1664 $\frac{1}{8}$ —1671 $\frac{1}{8}$, kaldes i Bilag Amtsskriver, 1665—1679 Amtsskriver over Ringsted Amt (se dér); fik 1674 $\frac{3}{2}$ Kvittance for Møens Amts Kontributionsregnskab 1670 $\frac{1}{8}$ —1671 $\frac{1}{8}$ »han naadigst derfra er bleven entlediget«.

1671—1679. Niels Pedersen, Amtsskriver over Tryggevælde Amt 1661—1685, underskriver Møens Amts Kontributionsregnskaber 1671 $\frac{1}{8}$ —1680 $\frac{1}{1}$; 1671 $\frac{26}{5}$ fik Amtsskriveren over Vordingborg Amt Francke Meinertsen Bestalling som Amtsskriver over Vordingborg og Møens Amter, men ved Reskript 1672 $\frac{16}{1}$ til Amtmand Otto Krabbe bestemmes, at Amtsskriveren over Tryggevælde Amt Niels Pedersen skal annamme Kontributionen af Møens Land.

1680—1683. Niels Justsen (har i 4 Aar været Kopist ved Generalkommissariatet) 1679 $\frac{16}{12}$ fra 1680 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Vordingborg og Møens Amter; underskriver Kontributionsregnskabet for 1680, 1681 og 1682; 1683 $\frac{6}{4}$ Bogholder ved Generalkommissariatet.

1683—1685. Anders Aagaard, 1683 $\frac{12}{4}$ Amtsskriver over Vordingborg og Møens Amter; underskriver Møens Amts Kontributionsregnskab for 1683, 1684 og 1685. (Se Vordingborg Amt).

1684—1685. A b r a h a m J a k o b s e n, 1685 $28/3$ Ridefoged over Møen; 1688 $12/5$ faar hans Enke Kvittance for Jordebogsregnskabet 1684 $1/5$ »da han er kommen til Bestillingen« og til 1685 $1/5$ »han igjen ved Døden er afgangen«; kaldes kongelig Majestæts Forvalter over Møens Land.

1685—1697. C h r i s t i a n A r e n d t s e n 1685 $17/8$ Ridefoged paa Møen; underskriver Møens Amts Jordebogs- og Kontributionsregnskaber 1685 $1/5$ —1697 $1/5$; kaldes i Bilag i Reglen Ridefoged, ofte Forvalter, en enkelt Gang AF.

1697—1720. H a n s P e d e r s e n 1697 $16/3$ Ridefoged over Møen og Bogø; underskriver Kontributionsregnskabet 1697 $16/3$ —1718 $31/12$, Regnskabet 1719 $1/1$ — $31/12$ underskrevet 1721 $7/2$ af hans Enke; han kaldes i Bilag i Reglen Ridefoged, ofte Forvalter, en enkelt Gang AF; anføres i Amtmands Sted 1697 $27/11$; † 1720, begravet $6/3$. Ved Resolution 1719 $28/8$ lægges Masnedø, Færø, Langø og Nyord i Henseende til Kontributioner under Møens Amtstue.

1720—1726. P e t e r R a t c h e n (Fuldmægtig hos Borgrets-Præsident Brøer) 1720 $18/3$ (Bestalling $15/4$) Ridefoged paa Møen og Bogø; 1721 $16/6$ tillige Tolder (Bestalling $30/6$) og Postmester paa Møen; kaldes i Regnskabsbilag Ridefoged, Forvalter og Amtsskriver; † 1726, begravet $5/3$.

1726—1727. F r e d e r i k B r a m (Fuldmægtig hos Amtmand Landorph) 1726 $12/3$ (Bestalling $27/3$) Ridefoged paa Møen og Bogø; † 1727, begravet $13/1$.

1727—1750. C h r i s t o f f e r S c h m i t (har i 3 Aar været konstitueret Regimentsskriver ved det laalandske Ryttergods) 1727 $27/1$ (Bestalling $20/2$) Ridefoged paa Møen og Bogø; 1727 $9/9$ (Bestalling $17/9$) tillige Tolder paa Møen; Inspektør ved Tugt- og Manufakturhuset paa Møen; kaldes i Regnskabsbilag Ridefoged og Forvalter; † 1750, begravet $14/8$.

1750—1796. M a t h i a s S c h m i t (Formandens Søn og Fuldmægtig) 1750 $14/9$ Kontrollør i Stege og Ridefoged paa Møen og Bogø; 1750 $30/10$ Inspektør ved Tugt- og Manufakturhuset paa Møen; 1751 $13/4$ fritages han for Embedet som Kontrollør; 1769 $18/10$ AF over Møen og derunder hørende Oer, da Ridefoged tjene-
sten paa Landet ophører ved Godsets Aflevering til Køberne; † 1796 $28/6$.

VORDINGBORG OG MØENS AMTER.

1797—1824.

1797—1805. H a n s H e n r i k P e t e r R e i e r s e n (AF over Vordingborg Amt) 1797 $1/2$ fra $1/1$ tillige AF i Møens Amt; † 1805 $29/7$.

1805—1819. R a s m u s F r i d e r i c h s e n (AF for Thisted Amt) 1805 $20/9$ AF for forrige Vordingborg og Møens Amter; 1811

$18\frac{1}{2}$ virkelig Kammerraad; 1812 $\frac{5}{11}$ tillige Regnskabsfører ved det Petergaardske Gods' Skove; 1819 $\frac{15}{5}$ afskediget efter Ansøgning med Pension fra 1819 $\frac{1}{1}$.

1819—1824. *Ludvig Georg Cølln* (AF for Falster og tilhørende Øer, Kammerraad og Landvæsenskommissær) 1819 $\frac{15}{5}$ fra $\frac{1}{1}$ AF for Vordingborg Amtstuedistrikt og Regnskabsfører for de Kongen forbeholdne Skove ved Petersgaards Gods; 1824 $\frac{27}{5}$ entlediget i Naade efter Ansøgning fra $\frac{1}{7}$.

VORDINGBORG AMTSTUEDISTRIKT.

1824—1848.

1824—..... *Johan Jakob Gottfried Schytte* (Forvalter ved Sorø Akademis nordre Godsdistrikt) 1824 $\frac{27}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ AF for Vordingborg Amtstuedistrikt (indrettet ved Resolution af 1824 $\frac{27}{5}$) og Regnskabsfører ved de Kongen forbeholdne Skove af Petersgaards Gods; 1832 $\frac{7}{2}$ virkelig Kammerraad; 1847 $\frac{28}{6}$ Justitsraad.

MOENS AMTSTUEDISTRIKT.

1824—1848.

1824—1840. *Carl Ludvig Paulsen* (Fuldmægtig i Vejkontoret), 1824 $\frac{27}{5}$ AF for Møens Amtstuedistrikt fra $\frac{1}{7}$ (oprettet ved Resolution af samme Dag); 1828 $\frac{27}{10}$ (Bestalling $\frac{1}{11}$) virkelig Kammerraad; 1833 $\frac{17}{9}$ Medlem af Inspektionen for Møens Tugt- og Forbedringshus; 1840 $\frac{3}{3}$ (Bestalling $\frac{20}{5}$) AF og Regiments-skriver for Frederiksborg Amtstuedistrikt.

1841—..... *Iver Frost* (Fuldmægtig i Matrikulkontoret, Landmaaler) 1840 $\frac{10}{12}$ (Bestalling $\frac{31}{12}$) fra 1841 $\frac{1}{1}$ AF for Møens Amtstuedistrikt; 1842 $\frac{19}{10}$ Landinspektør; 1844 $\frac{1}{5}$ Tiendekommissær for Møen; 1845 $\frac{28}{6}$ Kammerraad.

BORNHOLMS AMT.

1660—1848.

.....—1662. *Peder Jensen* underskriver Regnskabet 1658 $\frac{28}{12}$ —1662 $\frac{1}{4}$; kaldes i Bilag Skriver og Ridefoged.

1662—1663. *Niels Nielsen Ib* (forhenværende Landsdommer paa Bornholm) 1662 $\frac{1}{5}$ Skriver og Ridefoged paa Bornholm; Jordebogsregnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1663 $\frac{1}{5}$ underskrives af hans Enke.

1663—1679. *Hans Christensen* 1663 $\frac{25}{4}$ Skriver og Ridefoged paa Bornholm; 1669 $\frac{5}{3}$ Skifteskriver paa Bornholm; Jordebogsregnskabet 1678 $\frac{1}{5}$ —1679 $\frac{1}{5}$ underskrives af hans Enke.

1679—1689. *Augustus Dechner* 1678 $\frac{16}{9}$ Amtsskriver og Ridefoged paa Bornholm efter Hans Christensens Død eller Af-

gang og fungerende uden Løn i hans Alderdom og Svaghed; underskriver Jordebogsregnskabet fra 1679 $\frac{1}{5}$; 1689 $\frac{27}{8}$ suspenderet og Renteskriver Anders Wogensen konstitueret.

1689—1691. Anders Wogensen (konstitueret Amtsskriver) 1689 $\frac{30}{11}$ Amtsskriver, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; † 1691, December.

1691—1718. Hans Hendrik Schor 1689 $\frac{30}{11}$ Vice-Amtsskriver, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm med Successionsret efter Svigerfaderen Anders Wogensen; † 1718, Oktober.

1718—1736. Christoffer Horn 1718 $\frac{14}{11}$ (Bestalling $\frac{10}{11}$) Amtsskriver, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; † 1736, begravet $\frac{3}{2}$.

1736—1753. Christoffer Schrøder (Fuldmægtig i Zahlkammeret) 1736 $\frac{5}{3}$ Amtsskriver, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; 1744 $\frac{7}{12}$ (Bestalling $\frac{19}{12}$) virkelig Kammerraad; † 1753, begravet $\frac{18}{1}$.

1753—1777. Christian Andresen (Kammersekretær) 1753 $\frac{20}{2}$ Amtsforvalter, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; 1757 $\frac{22}{7}$ Generalauditor; Regimentskvartermester; 1775 $\frac{13}{3}$ tillige adjungeret Amtmand paa Bornholm med Successionsret; † 1777 $\frac{15}{3}$.

1777—1787. Thomas Georg Münster (Foged over Jæderen og Dalerne) 1777 $\frac{7}{8}$ AF, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; 1780—81 besørgede han Amtmandsforretningerne under Vakancen; ved Resolution 1781 $\frac{23}{4}$ deltes Amtsforretningerne paa Bornholm mellem AF, Landsdommeren og »den bestandige Kommission»; 1782 $\frac{18}{10}$ Justitsraad; 1787 $\frac{23}{5}$ AF over Aalborg, Børglum, Aastrup og Sejlstrup Amter.

1787—1802. Laurits Schierbeck (AF over Hald og Skivehus Amter) 1787 $\frac{13}{6}$ AF, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; 1802 $\frac{8}{12}$ afskediget fra 1803 $\frac{1}{1}$ med Pension og udnævnt til virkelig Kammerraad.

1803. Knud Andreas Sommer (Foged over Buskeruds Fogderi) 1802 $\frac{8}{12}$ fra 1803 $\frac{1}{1}$ AF, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; † 1803 $\frac{8}{3}$, førend han havde tiltraadt Embedet.

1803—1810. Peter Severin Due (forhenværende Foged over Finmarkens Fogderi) 1803 $\frac{30}{3}$ AF, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; 1810 $\frac{16}{1}$ afskediget efter Ansøgning med Pension.

1810—1843. Christian Ludvig Sehestedt (Krigskancellisekretær, Sekretær ved Guvernementet over Bornholm)

1810 $^{16}/_1$ AF, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm; 1822 $^{22}/_6$ virkelig Kammerraad; 1829 $^{1}/_8$ virkelig Justitsraad; 1843 $^{20}/_{12}$ afskediget fra 1844 $^{1}/_1$ efter Ansøgning med Pension og udnævnt til Etatsraad.

1844—..... Henrik Georg Flemming Lerche (Fuldmægtig i danske Kammersekretariat og Sportelkasserer) 1844 $^{18}/_4$ (Bestalling $^{8}/_5$) AF og Ridefoged paa Bornholm.

NYKØBING AMT.

1660—1718.

1661—1662. Ditlev Eriksen Friis 1661 $^{9}/_3$ fra $^{1}/_1$ Slots- og Amtsskriver paa Nykøbing Slot; underskriver Regnskabet 1660 $^{1}/_5$ —1662 sammen med Hans Hansen (Osten), som alene underskriver Regnskabet 1662—63 og 1661—1672 var Inspektør over Aalholm, Halsted Klosters og Nykøbing Amter; 1663 Amtsskriver over Halsted Klosters Amt.

1663—1681. Hans Rosenfelt underskriver Regnskabet 1663 $^{1}/_5$ —1664 $^{1}/_5$, kaldes i Bilag Amtsskriver; faar 1680 $^{2}/_{11}$ Bestalling som Amtsskriver over Nykøbing Amt; † 1681.

1681—1702. Hans Rau en 1681 $^{15}/_{11}$ fra $^{1}/_{10}$ Amtsskriver over Nykøbing Amt; † 1702.

1702—1711. Frederik Tiedeman (Materialskriver ved Bremerholm) 1702 $^{12}/_{12}$ AF over Nykøbing Amt; † 1711, begravet $^{28}/_{12}$.

1712—1718. Ditlev Teichmann (Mundskænk hos Dronningen) 1712 $^{6}/_2$ (Bestalling $^{26}/_2$) AF over Nykøbing Amt; 1718 $^{10}/_{12}$ resolverer Kongen, at han tillige med Oppebørselen af Købstæderne i Falster skal have Oppebørselen af Købstæderne i Aalholm Amt, og af det Gods, der bliver udenfor det ny Ryttergods Distrikt, der skal indrettes der i Amtet, item af de 4 Øer Fejø, Femø, Askø og Vejrø; han underskriver Kontibrutionsregnskabet af Aalholm og Maribo Klosters Amter samt Købstæderne i Nykøbing Amt fra 1719 $^{1}/_1$.

AALHOLM AMT.

1660—1686.

....—1662. Peder Ibsen underskriver Regnskabet 1661 $^{1}/_5$ —1662 $^{1}/_5$, kaldes i Bilag til Regnskabet 1658 $^{1}/_5$ —1662 $^{1}/_5$ Skriver paa Aalholm Slot.

1662—1664. Jens Thomesen (Ridefoged over Aalholm Slots underliggende Len og Gods) underskriver Regnskabet 1662 $^{1}/_5$ —1663 $^{1}/_5$ sammen med Hans Hansen (Osten), 1661—1672 Inspektør over Aalholm, Halsted Klosters og Nykøbing Amter; Regnskabet 1663 $^{1}/_5$ —1664 $^{1}/_5$ underskrives alene af Jens Thomesen, der i Bilag kaldes Ridefoged, Skriver og Amtsskriver.

1664—1671. *Johan Rahder* underskriver Regnskabet 1664 $\frac{1}{5}$ —1671 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Amtsskriver.

1671—1686. *Frederik Suhr* underskriver Aalholm Amts Regnskab fra 1671 $\frac{1}{5}$; faar 1676 $\frac{3}{8}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet fra 1671 $\frac{1}{8}$, han først er bleven Amtsskriver, til 1676 $\frac{1}{1}$; fik 1680 $\frac{2}{1}$ Bestalling som Amtsskriver over Aalholm Amt; 1686 Amtsskriver over Aalholm og Maribo Klosters Amter.

MARIBO KLOSTERS AMT.

1660—1686.

....—1671. *Jakob Jensen* (Borgmester i Maribo) havde Forvaltningen af Maribo Klosters Amt 1661—1670 som Sorø Akademis og fra 1665 $\frac{8}{5}$ som Dronning Sophie Amalies Ridefoged; 1664 $\frac{22}{4}$ Tolder i Maribo og Bandholm; underskriver Regnskabet 1658 $\frac{1}{5}$ —1671 $\frac{1}{5}$.

1671—1676. *Jens Clausen* (forhenværende Administrator og Forvalter over Antvorskov og Korsør Amter) 1671 $\frac{4}{12}$ Forvalter og Forpagter af Maribo Klosters Amt, underskriver Regnskabet 1671 $\frac{1}{5}$ —1676 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag kongelig Majestæts AF over Maribo Kloster.

1676—1686. *Henrik Sørensen Rye* (Kopist ved Enkedronning Sophie Amalies Kancelli) fik 1676 $\frac{5}{8}$ Bestalling som Amtsskriver over Maribo Klosters Amt af Enkedronning Sophie Amalie, som 1676 $\frac{5}{6}$ fik Maribo Kloster i Forpagtning; underskriver Forpagtningsregnskabet 1676 $\frac{1}{5}$ —1686 $\frac{1}{5}$; kaldes 1685 $\frac{26}{3}$ kongelig Majestæts Amtsskriver.

AALHOLM OG MARIBO KLOSTERS AMTER.

1686—1718

deimmed forenet *Halsted Klosters Amt* 1696—1706.

1686—1706. *Frederik Suhr* (Amtsskriver over Aalholm Amt) underskriver Aalholm og Maribo Klosters Amters Jordebogsregnskab fra 1686 $\frac{1}{5}$; fik 1689 $\frac{4}{7}$ Kvittance for Skatter og Kontributioner af Aalholm og Maribo Klosters Amter i Aarene 1686 og 1687; 1689 $\frac{10}{9}$ Titel af AF; 1696 $\frac{19}{8}$ tillige AF over Halsted Klosters Amt; 1703 $\frac{27}{10}$ Kammerraad; † 1706, begravet $\frac{20}{12}$.

1707—1712. *Alexander Gorm* 1707 $\frac{8}{1}$ AF over Aalholm og Maribo Klosters Amter; 1711, Juni (ifølge Rentekammer-skrivelse af $\frac{20}{6}$) suspenderet paa Grund af Kassemangel og *Lorens Fisker* (ansat i Assignationskontoret) konstitueret; 1712 $\frac{9}{8}$ dømt til at have sit Embede forbrudt.

1714—1718. *Lorens Fisker* (konstitueret AF) 1714 $\frac{12}{3}$ (Bestalling $\frac{19}{3}$) AF over Aalholm og Maribo Klosters Amter; 1718 $\frac{10}{12}$ resolverer Kongen, at AF over Nykøbing Amt *Ditlev Teich-*

m a n tillige med Oppebørselen af Købstæderne i Falster skal have Oppebørselen af Købstæderne i Aalholm Amt, og af det Gods, der bliver udenfor det ny Ryttergods Distrikt, der skal indrettes der i Amtet, item af de 4 Øer Fejø, Femø, Askø og Vejrø, og at Lorens Fisker skal afgaa fra 1719 $\frac{1}{1}$; 1721 Kronprinsens Overinspektør paa Hørsholm.

AALHOLM, MARIBO KLOSTERS OG NYKØBING AMTER.
1719—1766.

1719—1743. Ditlev Teichman (AF over Nykøbing Amt) 1718 $\frac{10}{12}$ resolverer Kongen, at han tillige med Oppebørselen af Købstæderne i Falster skal have Oppebørselen af Købstæderne i Aalholm Amt og af det Gods, der bliver udenfor det ny Ryttergods Distrikt, der skal indrettes der i Amtet, og af Øerne Fejø, Femø, Askø og Vejrø, og at Lorens Fisker skal afgaa fra 1719 $\frac{1}{1}$; underskriver Kontributionsregnskabet af Aalholm og Maribo Amter, samt Købstæderne i Nykøbing Amt fra 1719 $\frac{1}{1}$; 1720 $\frac{18}{3}$ tillige Ridefoged; faar 1731 $\frac{28}{5}$ Konfirmationsbestalling som AF over Aalholm og Maribo Amter samt Købstæderne og Øerne under Nykøbing Amt i Falster; 1732 $\frac{28}{11}$ Kammerraad; † 1743 $\frac{19}{12}$.

1743—1766. Mathias Zeuthen 1743 $\frac{26}{8}$ AF over Aalholm og Maribo Amter, samt Købstæderne og Øerne under Nykøbing Amt efter Ditlev Teichman, naar han ved Døden afgaar, eller Tjenesten paa anden lovlig Maade bliver ledig; overtog Tjenesten, da Teichman døde 1743 $\frac{19}{12}$; 1759 $\frac{10}{5}$ virkelig Kammerraad; 1767 $\frac{17}{2}$ ansættes en egen AF i Nykøbing fra $\frac{1}{1}$.

NYKØBING AMT.

1767—1848.

1767—1774. Johannes Bertelsen Monradt (Regimentsskriver over Nykøbing Distrikt paa Falster, virkelig Kancelliraad) 1767 $\frac{17}{2}$ AF over Falster Land og omliggende Øer fra $\frac{1}{1}$; 1769 $\frac{29}{1}$ virkelig Justitsraad; 1774 $\frac{11}{8}$ afskediget fra $\frac{31}{12}$ efter Ansøgning med Pension.

1775—1799. Mathias Thestrup (cand. jur.) 1774 $\frac{11}{8}$ AF for Falster Land og underliggende Øer; Frans Ramus, Landvæsenskommissær, Fuldmægtig ved Amtstuen, adjungeret AF fra 1798 $\frac{1}{8}$; 1799 $\frac{20}{12}$ afskediget fra 1800 $\frac{1}{1}$ efter Ansøgning med Pension.

1800—1807. Frans Ramus (adjungeret AF) 1799 $\frac{20}{12}$ fra 1800 $\frac{1}{1}$ AF for Nykøbing Amt og underliggende Øer, 1804 $\frac{15}{2}$ Kammerraads Rang fra 1795 $\frac{31}{10}$ at regne; † 1807 $\frac{29}{12}$.

1808—1810. Hans Christian Harbou Selchier (Kaptejn og Vejmaster) 1808 $\frac{14}{4}$ (Bestalling $\frac{22}{4}$) AF for Nykø-

bing Amt og underliggende Øer og Administrator over de falsterske Godser og Vaalse By; † 1810 $13/8$.

1810—1819. *Ludvig Georg Cölln* (Foged over Romsdalens Fogderi) 1810 $3/9$ AF for Nykøbing Amt med underliggende Øer og Administrator over de falsterske Godser og Vaalse By; 1812 $30/6$ som Landvæsenskommissær Rang med Kammerraader; 1814 $14/3$ virkelig Kammerraad; 1819 $15/5$ fra $1/1$ AF for Vordingborg Amtstuedistrikt og Regnskabsfører for de Kongen forbeholdne Skove ved Petersgaards Gods.

1819—1820. *Johannes Melchior Lange* (Kontorchef under Finansdeputationen, Kammerraad) 1819 $13/7$ AF for Falster og tilhørende Øer og Bestyrer af de falsterske kongelige Godser og Skove; 1820 $13/6$ fra $1/7$ AF for Kallundborg Amtstuedistrikt.

1820—..... *Hans Ludvig Schiellerup Parelius* (Fuldmægtig ved Holbæk Amtstue) 1820 $14/11$ konstitueret AF for Falster og tilhørende Øer, Administrator og Regnskabsfører for de falsterske Godser og Vaalse By; 1824 $9/3$ AF for Falster og tilhørende Øer, Administrator og Regnskabsfører for de falsterske Godser og Vaalse By; 1824 $11/9$ fritaget for Administrationen af de falsterske Godser og Vaalse; 1828 $27/10$ (Bestalling $1/11$) virkelig Kammerraad; 1843 $27/7$ Ridder; 1847 $28/6$ Justitsraad.

AALHOLM OG MARIBO KLOSTERS AMTER.

1767—1801.

1767—1773. *Mathias Zeuthen* (AF over Aalholm og Maribo Amter, samt Købstæderne og Øerne under Nykøbing Amt) 1767 $17/2$ ansættes en egen AF i Nykøbing fra $1/1$; 1773 $9/10$ suspenderet paa Grund af Kassemangel; ifølge Skrivelse fra Amtmanden af 1773 $19/10$ vil han lade Skattekorntet oppebære ved sin Fuldmægtig *Julius Henrik Fugl*, som tidligere har været Fuldmægtig ved Amtstuen, men selv modtage Pengekontributionerne og Restancerne; 1773 $29/11$ afskediget.

1773—1801. *Anton Klinge* (By- og Herredsskriver i Ringsted og Tybjerg Herred) 1773 $29/11$ AF for Aalholm og Maribo Klosters Amter; † 1801 $29/4$. *Christian Fabian*, Fuldmægtig ved Amtstuen, konstitueret; 1803 $6/4$ konstitueret AF over Assens og Hindsgavl Amter.

HALSTED KLOSTERS AMT.

1660—1801

forenet med *Aalholm og Maribo Klosters Amter* 1696—1706.

1660—1661. *Peder Christensen* kaldes Amtsskriver paa Halsted Kloster i Bilag til Regnskabet 1660 $1/5$ —1661 $1/5$.

1661—1662. Halsted Klosters Lens Regnskab 1661 $1/5$ —1662

$\frac{1}{5}$ underskrives af Hans Hansen (Osten), som 1661—1672 var Inspektør over Aalholm, Halsted Klosters og Nykøbing Amter og i Bilag kaldes Dronningens AF, og Jakob Jakobsen, der i Bilag kaldes Kornmaaler paa Halsted Kloster.

1662—1663. Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1663 $\frac{1}{5}$ underskrives af Hans Hansen (Osten) og Hans Nielsen, der i Bilag kaldes Skriver paa Halsted Klosters Len.

1663—1670. Detlev Eriksen Friis (Amtsskriver over Nykøbing Amt) underskriver Regnskabet 1663 $\frac{1}{5}$ —1669 $\frac{1}{5}$; Regnskabet 1669 $\frac{1}{5}$ —1670 $\frac{1}{5}$ underskrives af hans Enke; han kaldes i Bilag Amtsskriver paa Halsted Kloster; † 1670, begravet $\frac{1}{4}$.

1670—1688. Claus Hartvigsen underskriver Halsted Klosters Amts Regnskab fra 1670 $\frac{1}{5}$; fik 1680 $\frac{2}{11}$ Bestalling som Amtsskriver over Halsted Klosters Amt; fik 1693 $\frac{14}{11}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet til 1688 $\frac{1}{7}$, da hans Betjening ved Halsted Klosters Amt ophørte; 1688 Præsident for Borgretten og Slotsfoged paa Københavns Slot.

1688—1696. Jokum Boldt 1688 $\frac{26}{5}$ Amtsskriver over Halsted Klosters Amt; Jordebogsregnskabet 1695 $\frac{1}{5}$ —1696 underskrives af hans Enke.

1696—1706. Frederik Suhr (AF over Aalholm og Maribo Klosters Amter) 1696 $\frac{19}{8}$ tillige AF over Halsted Klosters Amt; 1703 $\frac{27}{10}$ Kammerraad; † 1706, begravet $\frac{20}{12}$.

1707—1720. Erik Jakobsen Krog (Prins Christians Lakej) 1707 $\frac{29}{1}$ AF over Halsted Klosters Amt; † 1720, begravet $\frac{18}{1}$.

1720—1729. Peder Rødsteen (Ridefoged over Kongens reserverede Gods paa Laaland) 1720 $\frac{5}{2}$ (Bestalling $\frac{13}{5}$) AF og Ridefoged over Halsted Klosters Amt; 1729 $\frac{21}{9}$ Tilladelse til efter Ansøgning at afstaa sit Embede til sin Fuldmægtig Thomas Christian Rennemann.

1730—1773. Thomas Christan Rennemann (Fuldmægtig hos Formanden) 1729 $\frac{21}{9}$ (Bestalling $\frac{19}{10}$) AF over Halsted Klosters Amt, naar Peder Rødsteen vil afstaa Tjenesten til ham, eller den paa anden Maade bliver ledig; underskriver Kontributionsregnskabet fra 1730 $\frac{1}{1}$; 1749 $\frac{28}{10}$ Kammerraad; 1773, Oktober (ifølge Rentekammerskrivelse af 1773 $\frac{23}{10}$) suspenderet og Henrik Smith, Herredsfoged i Laalands Nørre Herred, konstitueret; 1773 $\frac{29}{12}$ afskediget.

1773—1780. Henrik Smith (konstitueret AF) 1773 $\frac{20}{12}$ AF over Halsted Klosters Amt; † 1780 $\frac{8}{8}$.

1780—1801. Poul Christian Danchel 1780 $\frac{13}{12}$ (korroboreret $\frac{18}{12}$) AF over Halsted Klosters Amt; 1781 $\frac{2}{5}$ tillige Vice-Raadmand i Nakskov; 1801 $\frac{29}{7}$ fra 1802 $\frac{1}{1}$ tillige AF for Aalholm og Maribo Klosters Amter.

*AALHOLM, MARIBO KLOSTERS OG HALSTED KLOSTERS
AMTER (MARIBO AMTSTUEDISTRIKT).*

1802—1848.

1802—1807. Poul Christian Danchel (AF over Halsted Klosters Amt, Raadmand i Nakskov) 1801 $\frac{29}{7}$ fra 1802 $\frac{1}{1}$ tillige AF for Aalholm og Maribo Klosters Amter, som herefter skulle være forenede under én Amtstue og AF være pligtig at tage Bopæl i Maribo; † 1807 $\frac{26}{5}$.

1807—1826. Hans Jakobsen Lunddahl (Fuldmægtig i fynsk-lollandske Renteskriverkontor) 1807 $\frac{26}{6}$ AF for Laaland; 1817 $\frac{26}{1}$ (Bestalling $\frac{28}{1}$) virkelig Kammerraad; 1825 $\frac{20}{9}$ suspenderet og cand. jur. Frederik Christian Jonas Bekker konstitueret; 1826 $\frac{6}{6}$ afskediget.

1826—..... Mathias Christian Sigfried Eller (Fuldmægtig i islandsk-færøisk-grønlandsk-bornholmske Renteskriverkontor) 1826 $\frac{6}{6}$ fra $\frac{1}{7}$ (Bestalling $\frac{8}{7}$) AF for Maribo Amtstuedistrikt; 1832 $\frac{7}{2}$ virkelig Kammerraad; 1834 $\frac{9}{8}$ Tilladelse til til Trods for en Kasseangel at blive i sit Embede.

ODENSEGAARD ELLER SKT. HANS KLOSTERS AMT.

1660—1671.

....—1668. Morten Mikkelsen underskriver Odensegaards Amts Regnskab fra 1658 $\frac{1}{5}$ —1668 $\frac{1}{5}$; faar 1664 $\frac{20}{10}$ Bestalling som Amtsskriver og Ridefoged over Skt. Hans Klosters Amt og dets Inspektion underliggende Gods; 1672 $\frac{15}{7}$ faar Amtmand Henrik Lindenov Kvittance for Regnskabet ved ham 1662 $\frac{1}{8}$ —1668 $\frac{1}{8}$, da han naadigst er afskediget.

1668—1671. Jens Eriksen 1668 $\frac{14}{4}$ Amtsskriver og Ridefoged over Skt. Hans Klosters Amt og dets Inspektion underliggende Gods; underskriver Odensegaard Amts Regnskab fra 1668 $\frac{1}{5}$; 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver og Ridefoged over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter.

DALUM KLOSTERS AMT.

1660—1671.

1660—1662. Niels Lassen underskriver Dalum Klosters Regnskab 1660—1662; kaldes i Bilag Skriver og Ridefoged over Dalum Klosters Len 1662 $\frac{1}{5}$ tilskodes Dalum Kloster Pant-haveren Landsdommer Jens Lassen.

SKT. KNUDS KLOSTERS AMT.

1660—1671.

1660—1662. Anders Pedersen 1661 $\frac{18}{11}$ Konfirmationsbestalling som Skriver og Ridefoged over Skt. Knuds Klosters Len; underskriver Regnskabet 1660 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$; 1662 $\frac{30}{9}$ Ordre

til Henrik Gyldenstjerne og Christian Urne om at annamme St. Knuds Klosters Amt af Lensmanden Axel Urup og afleverer det til Panthaveren Landsdommer Jens Lassen, der 1664 $\frac{27}{7}$ fik Skøde paa St. Knuds Klosters Hovedgaard og Gods.

RUGAARD AMT.

1660—1671.

1662—1671. Nis Frederiksen Becker; 1672 $\frac{13}{7}$ fik Amtmand Jørgen Kaas Kvittance for Regnskabet 1662 $\frac{1}{8}$ —1665 $\frac{1}{8}$ ved forrige Amtsskriver Nis Frederiksen Becker; fik 1669 $\frac{22}{12}$ Bestalling som Amtsskriver over Rugaard Amt; underskriver Regnskabet til 1671 $\frac{1}{5}$.

ODENSE, DALUM, SKT. KNUDS KLOSTERS OG RUGAARD AMTER. (ODENSE AMT).

1671—1848.

1671—1687. Jens Eriksen (Amtsskriver og Ridefoged over Odensegaard eller Skt. Hans Klosters Amt) 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver og Ridefoged over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter; 1677 $\frac{5}{12}$ tillige Borgmester i Odense; 1682 $\frac{13}{12}$ øverste Borgmester i Odense; fik 1688 $\frac{23}{2}$ Kvittance for Amtsskriver Regnskab til 1688 $\frac{1}{1}$, da han Amtsskriver Tjenesten afstod.

1688—1718. Rasmus Andersen 1687 $\frac{13}{12}$ fra 1688 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver og Ridefoged over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter; 1718 afskediget efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed og Alder.

1718—1740. Lave Lund (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1718 $\frac{10}{10}$ AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter; 1732 $\frac{28}{1}$ Kammerraad; † 1740 $\frac{24}{1}$.

1740—1765. Jens Baar (Regimentsskriver ved Antvorskov Rytterdistrikt) 1740 $\frac{9}{2}$ (Bestalling $\frac{23}{2}$) AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter; 1743 $\frac{30}{12}$ virkelig Kammerraad; 1751 $\frac{12}{4}$ Justitsraad; fra 1766 $\frac{1}{1}$ afstaar han Tjenesten til Christian Schouboe Østrup, der 1765 $\frac{26}{4}$ er blevet adjungeret ham med Successionsret.

1766—1773. Christian Schouboe Østrup (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1765 $\frac{26}{4}$ adjungeret AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter med Successionsret; fra 1766 $\frac{1}{1}$ overtager han Embedet; 1772, December, suspenderet paa Grund af Kasseangel, Hans Drejer konstitueret; 1773 $\frac{8}{7}$ afskediget.

1773—1779. Sten Christoffer Buschmann (forhenværende AF over Københavns Amt, Kancelliraad) 1773 $\frac{8}{7}$ AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds og Rugaard Amter; 1774 $\frac{21}{10}$

virkelig Justitsraad; 1779 $\frac{8}{11}$ AF over Aalborghus, Børglum, Aastrup og Sejlstrup Amter.

1779—1795. J a k o b B a n g (AF over Ringsted og Sorø Amter) 1779 $\frac{8}{11}$ AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds og Rugaard Amter; 1784 $\frac{4}{2}$ Justitsraad; 1795 $\frac{16}{12}$ afskediget i Naade med Pension.

1795—1802. C h r i s t e n W i l l e m o e s (AF over Assens og Hindsgavl Amter, Kammerraad) 1795 $\frac{16}{12}$ AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds og Rugaard Amter; 1802 $\frac{22}{12}$ afskediget fra 1803 $\frac{1}{1}$ i Naade med Pension.

1803—1824. A n d r e a s A n d r e s e n (Regimentskvartermester og Avdøtør ved Marinekorpset) 1802 $\frac{22}{12}$ fra 1803 $\frac{1}{1}$ AF over Odense Amt; 1808 $\frac{24}{6}$ virkelig Justitsraad; 1824 $\frac{27}{5}$ afskediget i Naade paa Grund af Alder og Svaghed.

1824—..... H a n s H e n r i k V i l h e l m B e k k e r (Assistent og Kasserer ved Bureauet for de udenlandske Betalinger) 1824 $\frac{27}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ AF for Odense Amtstuedistrikt; 1831 $\frac{8}{1}$ Kammeraad; 1842 $\frac{28}{6}$ Justitsraad.

HAGENSKOV (fra 1668 $\frac{11}{4}$ ASSENS) AMT.

1660—1671.

1662—1667. L a u r i t s C h r i s t e n s e n underskriver Hagenskov Amts Kontributionsregnskab 1662 $\frac{1}{8}$ —1667 $\frac{1}{8}$, kaldes i Bilag Amtsskriver paa Hagenskov.

1667—1671. J e n s C h r i s t e n s e n underskriver Kontributionsregnskabet 1667 $\frac{1}{8}$ —1671 $\frac{1}{8}$; faar 1676 $\frac{16}{2}$ Kvittance derfor.

HINDSGAVL AMT.

1660—1671.

....—1662. J o h a n M i k k e l s e n nævnes i Amtmand Tyge Belovs Kvittance af Hindsgavl Slot og Amt 1658 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$ som Slotsskriver paa Hindsgavl, ligeledes i Bilag til Regnskabet.

1662—1671. J e n s H e n r i k s e n 1661 $\frac{11}{12}$ Skriver og Ridefoged over Hindsgavl Slot og Len; fik 1665 $\frac{22}{8}$ Kvittance for Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1663 $\frac{1}{5}$; underskriver Kontributionsregnskabet til 1671 $\frac{1}{8}$; Amtsskriver over Assens og Hindsgavl Amter.

ASSENS OG HINDSGAVL AMTER.

(ASSENS AMTSTUEDISTRIKT).

1671—1848.

1671—1673. J e n s H e n r i k s e n (Amtsskriver over Hindsgavl Amt); underskriver Kontributionsregnskabet til 1673 $\frac{1}{10}$.

1673—1676. Elias Iversen Boeslund (forhenværende Amtsskriver over Skanderborg og Aakær Amter); 1673 $\frac{4}{6}$ Amtsskriver over Hindsgavl og Assens Amter, saafremt Jens Henriksen, der i lang Tid ikke skal have gjort Regnskab, ikke kan forblive ved Bestillingen; 1673 $\frac{1}{7}$ Bestalling som Amtsskriver over Hindsgavl og Assens Amter; fik 1676 $\frac{19}{2}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet 1673 $\frac{1}{10}$ —1676 $\frac{1}{1}$; † 1676, begravet $\frac{5}{12}$; 1679 $\frac{15}{2}$ fik hans Enke Kvittance for Kontributionsregnskabet 1676 $\frac{1}{1}$ —1677 $\frac{1}{3}$.

1677—1684. Erik Nielsen 1677 $\frac{17}{1}$ fra $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Hindsgavl og Assens Amter; fik 1689 $\frac{22}{11}$ Kvittance for Skatter til 1685 $\frac{1}{1}$, kaldes da forrige Amtsskriver.

1685—1711. Christian Nielsen Fogh 1684 $\frac{20}{12}$ fra 1685 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Hindsgavl og Assens Amter; 1711 $\frac{27}{10}$ afskediget efter Ansøgning paa Grund af Alder og Svaghed.

Jørgen Pedersen Hofberg, Raadmand i Assens, 1711 $\frac{27}{10}$ maa beskikkes til AF i Assens og Hindsgavl Amter, men tiltræder ikke, da han ikke kan stille Kavtion; Ole Rafn (forhenværende Fuldmægtig ved Nyborg Amtstue) konstitueret.

1712—1722. Johan Bartram (kongelig Lakej) 1712 $\frac{17}{2}$ (Bestalling $\frac{22}{3}$) AF over Assens og Hindsgavl Amter; † 1722 $\frac{17}{9}$.

1722—1743. Henrik Leve 1722 $\frac{12}{10}$ (Bestalling $\frac{24}{10}$) AF over Assens og Hindsgavl Amter; 1743 $\frac{7}{9}$ afskediget paa Grund af Alder.

1743—1780. Christian Brun (Lakej) 1743 $\frac{7}{9}$ AF over Assens og Hindsgavl Amter; 1749 $\frac{28}{10}$ Kammerraad; 1780 $\frac{20}{3}$ afskediget med Pension paa Grund af Alder.

1780—1795. Christen Willemoes (Forvalter paa Grevskabet Wedellsborg) 1780 $\frac{20}{3}$ AF over Assens og Hindsgavl Amter; 1781 $\frac{8}{8}$ (korroboreret $\frac{16}{8}$, Bestalling $\frac{16}{8}$) virkelig Kammerraad; 1795 $\frac{16}{12}$ AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter.

1795—1803. Johan Böye Cimper (Landmaaler) 1795 $\frac{30}{12}$ AF for Assens og Hindsgavl Amter; 1798 $\frac{31}{1}$ maa som Landvæsenskommissær i Assens og Hindsgavl Amter nyde Rang med Kammerraader; 1802 $\frac{30}{8}$ suspenderet paa Grund af Kasseangel og Rasmus Nellemann, Fuldmægtig ved Assens og Hindsgavl Amter, konstitueret til 1803 $\frac{6}{4}$, da han ønsker, at fratræde Konstitutionen.

1803—1804. Christian Fabian (forhenværende konstitueret AF over Aalholm og Maribo Amter) 1803 $\frac{6}{4}$ konstitueret AF over Assens og Hindsgavl Amter; Cimper bevilges en aarlig Understøttelse fra hans Suspensions Dato og indtil hans Regnskaber ere opgjorte; 1804 $\frac{30}{4}$ Christian Fabian efter Ansøg-

ning fritaget for at forestaa AF Embedet for Assens og Hindsgavl Amter og 1804—1815 Jens Winstrup (Fuldmægtig ved Aarhus Amtstue) konstitueret AF over Assens og Hindsgavl Amter; Cimber † 1811 $13/6$.

1815—1826. Jens Winstrup (konstitueret AF) 1815 $24/6$ virkelig AF for Assens Amtstuedistrikt; 1816 $22/10$ som Landvæsenskommissær Kammerraads Karakter; † 1826 $10/2$.

1826—1843. Christoffer Adrian Engelbrekt Benzon (Fuldmægtig under Direktionen for Statsgælden og den synkende Fond) 1826 $6/6$ (Bestalling $29/7$) AF for Assens Amtstuedistrikt; 1826 $3/12$ virkelig Kammerraad; 1830 $30/11$ Medlem af Tiendekommissionen for Assens og Hindsgavl Amter; 1842 $28/6$ Justitsraad; 1843 $15/1$ (Bestalling $20/2$) AF og Regimentsskriver for Frederiksborg Amtstuedistrikt.

1843—..... Sophus Christian de Klaumann (Overkrigskommissær, Fuldmægtig ved det fynske Gouvernements Bureau) 1843 $4/5$ (Bestalling $17/5$) AF for Assens Amtstuedistrikt; 1843 $10/6$ Rang i 5te Klasse Nr. 3.

NYBORG AMT.

1660—1682.

....—1662. Tønne Madsen underskriver Regnskabet for Nyborg Slot og Len 1658 $1/5$ —1662 $1/5$, kaldes i Bilag Skriver paa Nyborg Slot. Troels Wiborg fik 1661 $11/12$ Bestalling som Skriver over Nyborg Slot og Len.

1662—1678. Claus Rasch (Sekretær hos Rentemester Christoffer Gabel) 1662 $18/7$ Skriver over Nyborg Amt, 1662 $1/10$ Skriver og Ridefoged over Nyborg Amt; administrerede Nyborg Amt i Amtmands Sted fra 1662, November til 1671 $1/5$; 1664 $24/7$ tillige Præsident i Nyborg; underskriver Regnskabet fra 1662 $1/5$; fik 1689 Kvittance for Amtsskriverbestillingen over Nyborg Amt til 1678 $1/5$, da Jens Gregersen succederede ham.

1678—1682. Jens Gregersen 1678 $21/4$ Vice-Amtsskriver over Nyborg Amt i Præsident Claus Raschs lovlig Absence og anden Forfald, dog uden noget af hans Løn at præterere, men efter hans dødelige Afgang, eller naar Bestillingen i andre Maader lovlig ledig vorder, da den fuldkommen at tiltræde og betjene med lige Løn og Rettighed; fik 1688 $23/11$ Kvittance for Skatter af Nyborg Amt fra 1678 $1/5$, han først Bestillingen tiltraadte, og Tranekær Amt fra 1682 $1/10$, da den forrige Amtsskriver Michael Wittmack blev suspenderet og til 1686 $31/12$.

TRANEKÆR AMT.

1660—1682 og 1689—1693.

....—1661. Thomas Nissen kaldes 1661 $\frac{26}{5}$ Slots-skriver i Bilag til Extrakt af Tranekær Slots Regnskab 1660 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$, der underskrives af Fredrik Ahlefeldt.

1662—1665. Joachim Edelitz underskriver Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1665 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Amtsskriver.

1665—1669. Heinrich Haes, 1670 $\frac{18}{8}$ fik Amtmand Ahlefeldt Kvittance for Kontributionsregnskabet fra 1665 $\frac{1}{5}$ —1669 $\frac{1}{2}$ ved ham, der i Regnskabsbilag kaldes Ridefoged og Amtsskriver over Tranekær Amt.

1669—1674. Joachim Edelitz; 1670 $\frac{18}{8}$ fik Amtmand Ahlefeldt Kvittance for Tranekær Amts Kontribution fra 1669 $\frac{1}{2}$ til 1670 $\frac{1}{8}$ ved ham, der i Regnskabsbilag kaldes Amtsskriver over Tranekær Amt; Kontributionsregnskabet 1670 $\frac{1}{8}$ —1674 $\frac{1}{6}$ underskrives af hans Enke.

1674—1682. Michael Wittmack underskriver Kontributionsregnskabet 1674 $\frac{1}{6}$ —1682 $\frac{1}{10}$, kaldes i Bilag Amtsskriver; fik 1679 $\frac{30}{12}$ fra 1680 $\frac{1}{1}$ Bestalling som Amtsskriver over Tranekær Amt; 1688 $\frac{23}{11}$ fik Jens Gregersen, Amtsskriver over Nyborg og Tranekær Amter, Kvittance for Tranekær Amt fra 1682 $\frac{1}{10}$ »den forrige Amtsskriver Michael Wittmack blev suspenderet«.

1689—1693. Nikolaus Beck 1689 $\frac{12}{2}$ (Bestalling $\frac{16}{2}$) Amtsskriver over Tranekær Amt og Tolder i Rudkøbing; ifølge Reskript af 1690 $\frac{25}{11}$ skulde han strax suspenderes og arresteres som mistænkt for at være impliceret i Birkefogden Anders Andersens Død; ved Højesteretsdom 1691 $\frac{31}{7}$ frikendt; underskriver Tranekær Amts Kontributionsregnskab for 1690—1693.

NYBORG OG TRANEKÆR AMTER. (NYBORG AMTSTUEDISTRIKT.)

1682—1848.

1689—1693 er der en egen Amtsskriver for Tranekær Amt.

1682—1695. Jens Gregersen (Amtsskriver over Nyborg Amter) fik 1688 $\frac{23}{11}$ Kvittance for Tranekær Amt fra 1682 $\frac{1}{10}$ »den forrige Amtsskriver Michael Wittmack blev suspenderet« til 1686 $\frac{31}{12}$; fik 1693 $\frac{11}{3}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet af Tranekær Amt 1687 $\frac{1}{1}$ —1689 $\frac{1}{4}$ »da Amterne blev separeret«; underskriver Nyborg og Tranekær Amters Kontributionsregnskab 1694 $\frac{1}{1}$ —1695 $\frac{1}{1}$; † 1695.

1695—1700. Poul Zacharissen Grønneval (Provantforvalter i Nyborg) 1695 $\frac{9}{7}$ tillige AF over Nyborg og Tranekær Amter; 1697 $\frac{3}{8}$ Titel og Rang som Kammerassessor; maa opgive Tjenesten fra 1700 $\frac{1}{7}$.

1700—1716. N i e l s B u c h h o l t z (Tolder i Odense) 1700 $16/7$ AF over Nyborg og Tranekær Amter og Proviantforvalter i Nyborg; 1716 $8/3$ fik han Tilladelse til at afstaa Tjenesten til Lorens Baggesen og Karakter som Kommerceraad.

1717—1724. L o r e n s B a g g e s e n (Hovmester hos Fyrstinden af Slesvig) 1716 $8/3$ (Bestalling $16/3$) AF og Ridefoged over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter ved Nyborg Fæstning efter Niels Buchholtz, naar han enten ved Døden afgaar, eller Tjenesten ved Afstaaelse eller i andre Maader vorder ledig; tiltraadte Tjenesten 1717 $1/1$; 1717 $7/6$ Kommerceraad; 1724 $22/5$ afskediget efter Ansøgning fra Aarets Udgang.

1724—1728. J a k o b D i n e s e n G u l d b e r g (har tjent ved Nyborg og Tranekær Amter i 19 Aar) 1724 $22/5$ (Bestalling $24/10$) AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter ved Nyborg Fæstning; † 1728, begr. $29/10$.

1728—1736. J o h a n F r e d e r i k F r i i s (Fuldmægtig i Assignations Bogholderkontoret) 1728 $12/12$ (Bestalling $29/12$) AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Nyborg; 1728 $29/12$ Kammerassessor; 1731 $3/12$ Kammerraad; 1736 $7/1$ Assessor i General-Landets-Økonomi- og Kommercekollegiet.

1736—1742. H a n s B e r g m a n (Forvalter over Hørsholm Gods) 1736 $30/1$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Nyborg; 1742 $13/7$ afskediget paa Grund af Alder og Svaghed i Naade med Pension.

1742—1746. C l a u s H o l m e r (AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter) 1742 $13/7$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviantforvalter i Nyborg Fæstning; 1743 $30/12$ virkelig Kammerraad; 1746 $19/12$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter.

1746—1760. B a r t h o l o m æ u s B e r t e l s e n (de Cederfeld) (AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter, Kancellirraad) 1746 $19/12$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Nyborg Fæstning; 1749 $28/10$ Justitsraad; 1759 $25/5$ adlet med Navnet de Cederfeld; 1760 $11/1$ Kommitteret i Vestindisk-Guineisk Rentesamt General-Toldkammerkollegiet.

1760—1767. L a r s A a b y e (Regimentskvartermester, Raadmand i Odense) 1760 $5/2$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Nyborg; 1763 $7/1$ Justitsraad; † 1767, begravet $6/5$.

U r b a n B r u u n (AF over Antvorskov og Korsør Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter ved Korsør Fæst-

ning, Justitsraad) 1767 $\frac{12}{5}$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, men maa ifølge Resolution af $\frac{25}{8}$ betragtes som ikke kaldet.

1767—1779. Peder Saxesen (AF over Københavns Amt, Forvalter over Frederiksdal og Dronninggaard Godser, Justitsraad) 1767 $\frac{25}{8}$ AF over Nyborg og Tranekær Amter; 1779 $\frac{19}{8}$ afskediget efter Ansøgning i Naade.

1779—1809. Peder Nissen Halch (Fuldmægtig paa Amtmandskontoret i Kallundborg) 1779 $\frac{19}{8}$ AF over Nyborg og Tranekær Amter; 1809 $\frac{13}{5}$ afskediget fra $\frac{1}{7}$ efter Ansøgning med Pension; kaldes da AF for Svendborg Amt.

1809—1826. Rasmus Crone (Overauditor, Regimentskvartermester) 1809 $\frac{13}{5}$ AF for Svendborg Amt; 1817 $\frac{28}{1}$ virkelig Justitsraad; 1826 $\frac{2}{12}$ afskediget fra 1827 $\frac{1}{1}$ efter Ansøgning i Naade med Pension, kaldes da AF for Nyborg Amtstuedistrikt.

1827—1840. Niels Frederik Bernhard Schiern (Bogholder ved Bureauet for de udenlandske Betalinger, Kammerraad) 1826 $\frac{2}{12}$ (Bestalling $\frac{23}{12}$) fra 1827 $\frac{1}{1}$ AF for Nyborg Amtstuedistrikt; 1836 $\frac{28}{10}$ virkelig Justitsraad; 1840 $\frac{28}{6}$ Ridder; 1840 $\frac{10}{12}$ (Bestalling $\frac{31}{12}$) fra 1841 $\frac{1}{1}$ AF for Københavns Amtstuedistrikt.

1841—1842. Ernst Frederik Holstein (Kammerherre, Ritmester, Adjutant og fungerende Hofchef hos Kronprinsen, Ridder) 1841 $\frac{21}{4}$ (Bestalling $\frac{13}{5}$) AF for Nyborg Amtstuedistrikt; 1842 $\frac{11}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ Postmester i Flensborg.

1842—1844. Just Ejler Saltholt Wegener (Kammerherre, Major, AF for Holbæk Amtstuedistrikt) 1842 $\frac{8}{6}$ (Bestalling $\frac{17}{7}$) fra $\frac{1}{7}$ AF for Nyborg Amtstuedistrikt; † 1844 $\frac{12}{6}$.

1844—..... Christian Güldencrone (AF for Skanderborg Amtstuedistrikt, Kammerjunker) 1844 $\frac{21}{9}$ (Bestalling $\frac{26}{10}$) AF for Nyborg Amtstuedistrikt.

AALBORGHUS AMT.

1660—1671.

....—1660. Thøger Lassen underskriver Regnskabet 1659 $\frac{1}{5}$ —1660 $\frac{1}{5}$; faar 1662 $\frac{30}{1}$ Kvittance for Aalborghus Lens Regnskab 1660; kaldes da forrige Skriver paa Aalborghus.

1660—1661. Hans Nielsen underskriver Regnskabet 1660 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$; kaldes i Bilag Skriver paa Aalborghus.

1661—1671. Mogens Willumsen 1661 $\frac{28}{4}$ fra $\frac{1}{1}$ Slots- og Amtsskriver paa Aalborghus Slot og dets underliggende Gods; 1668 $\frac{8}{9}$ tillige Ridefoged sondenfjords.

AASTRUP AMT.

1660—1671.

....—1661. Morten Jensen kaldes i Bilag til Aastrup Lens Regnskab 1657 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$ Skriver paa Aastrup.

1661—1662. J a k o b F r o m kaldes i Bilag til Regnskabet
 1661 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$ Skriver paa Aastrup Slot.
 1662—1671.

BØRGLUM AMT.

1660—1671.

(Vides ikke).

SEJLSTRUP AMT.

1660—1679.

(Vides ikke).

AALBORGHUS, AASTRUP OG BØRGLUM AMTER.

1671—1679.

1671—1679. M o g e n s W i l l u m s e n (Amtsskriver over Aalborghus Amt) 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Aalborghus, Aastrup og Børglum Amter; faar 1686 $\frac{22}{4}$ Kvittance for Jordebogsregnskabet 1677 $\frac{1}{5}$ —1680 $\frac{1}{5}$, var da Assessor i Kommercekollegiet.

AALBORGHUS, AASTRUP, BØRGLUM OG SEJLSTRUP AMTER.

1680—1800.

1680—1702. P e d e r K l e i n 1679 $\frac{16}{12}$ fra 1680 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Aalborghus Amt; 1688 $\frac{22}{9}$ Titel af AF; fik 1686 $\frac{12}{6}$ Kvittance for Jordebogsregnskabet 1681 $\frac{1}{5}$ —1683 $\frac{1}{5}$, kaldes da Amtsskriver over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; † 1702.

1702—1715. T h y g e T h o m s e n (Herredsfoged i Hornum og Fleskum Herreder) 1702 $\frac{24}{10}$ AF over Aalborghus Amt (Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter); 1715 $\frac{27}{11}$ afskediget efter Ansøgning i Naade.

* 1716—1729. B e r t e l H a u c h (Krigskommissær) 1715 $\frac{27}{11}$ fra 1716 $\frac{1}{1}$ (Bestalling $\frac{2}{3}$) AF over Aalborghus, Børglum, Aastrup og Sejlstrup Amter; 1718 $\frac{29}{4}$ Krigsraad; 1728 $\frac{8}{10}$ virkelig Justitsraad; 1729 $\frac{21}{2}$ Deputeret i Landetatens Generalkommisariat.

1729—1739. L a r s H a u c h (Kancelliassessor) 1729 $\frac{23}{2}$ AF over Aalborghus, Børglum, Aastrup og Sejlstrup Amter; 1734 $\frac{13}{12}$ Kammerraad; † 1739, begravet $\frac{30}{10}$.

1739—1742. C l a u s H o l m e r (Kontrollør ved det danske Postkontor i København) 1739 $\frac{4}{11}$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; 1742 $\frac{13}{7}$ AF over Nyborg og Trane-kær Amter, Proviantforvalter i Nyborg Fæstning.

1742—1746. B a r t h o l o m æ u s B e r t e l s e n (Præsident i Aalborg, virkelig Kancelliraad) 1742 $\frac{20}{8}$ (Bestalling $\frac{13}{8}$) AF

over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; 1746 $19/12$ AF over Nyborg og Tranekær Amter, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Nyborg Fæstning.

1746—1749. Claus Holmer (AF over Nyborg og Tranekær Amter, Kammerraad) 1746 $19/12$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; † 1749 $8/12$.

1749—1779. Christen Christensen (AF over Frederiksborg og Kronborg Amter) 1749 $30/12$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; 1752 $11/10$ Kammerraad; 1766 $29/4$ virkelig Kammerraad; 1770 $26/1$ Justitsraad; † 1779 $29/10$.

1779—1786. Sten Christoffer Buschmann (AF over Odense, Dalum, Skt. Knuds Klosters og Rugaard Amter, virkelig Justitsraad) 1779 $8/11$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; † 1786 $1/12$.

1786—1793. Thomas Georg Münster (AF, Ridefoged, Ammunitions- og Materialforvalter paa Bornholm, Justitsraad) 1787 $23/5$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; 1793 $1/5$ afskediget i Naade.

1793—1800. Ole Giødesen (forhenværende Skibskaptein i det asiatiske Kompagnis Tjeneste) 1793 $1/5$ AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter; 1800 $12/12$ fra 1801 $1/1$ AF over Aalborg Amt, da Embedet samme Dag fra næste Aars Begyndelse deles i to, saa han beholder Aalborg Amt, og Hjørring Amt faar en egen AF.

AALBORG AMT.

(AALBORG AMTSTUEDISTRIKT.)

1801—1848.

1801—1802. Ole Giødesen (AF over Aalborghus, Aastrup, Børglum og Sejlstrup Amter) 1800 $12/12$ fra 1801 $1/1$ AF over Aalborg Amt; 1801 $1/4$ virkelig Kancelliraad; 1802 $18/6$ afskediget med Pension paa Grund af Svagelighed.

1802—1807. Laurits Martin Spliid (Fuldmægtig i bergenske Renteskriverkontor) 1802 $18/6$ AF over Aalborg Amt; 1807 $22/5$ afskediget i Naade med Vartpenge.

1807—1819. Hans Svanholm (forhenværende Fuldmægtig paa Amtstuen) 1807 $22/5$ AF over Aalborg Amt; 1811 $18/2$ virkelig Kammerraad; 1819 $13/7$ afskediget efter Ansøgning i Naade med Pension.

1819—1820. Christian Spend Pontoppidan (Fuldmægtig i 1ste sjællandske Renteskriverkontor) 1819 $13/7$ AF for Aalborg Amtstuedistrikt; † 1820 $9/12$.

1821—1838. Ernst Bugislaus Wesenberg (Medlem af Matrikuleringskommissionen, Landinspektør, Kammerraad)

1821 $\frac{6}{2}$ AF for Aalborg Amtstuedistrikt; 1832 $\frac{7}{2}$ (Bestalling $\frac{15}{2}$) virkelig Justitsraad; † 1838 $\frac{6}{10}$.

1839—..... Valerius Thorsen Lange (Renteskriver i 1ste sjællandske Renteskriverkontor, Kammerraad) 1838 $\frac{18}{12}$ (Bestalling 1839 $\frac{3}{1}$) fra 1839 $\frac{1}{1}$ AF for Aalborg Amtstuedistrikt; 1847 $\frac{28}{6}$ Justitsraad.

HJØRRING AMT.

(HJØRRING AMTSTUEDISTRIKT.)

1801—1848.

1801—1804. Johannes Valeur (Fuldmægtig i fynske Renteskriverkontor) 1800 $\frac{12}{12}$ fra 1801 $\frac{1}{1}$ AF over Hjørring Amt; 1804 $\frac{24}{10}$ fra 1805 $\frac{1}{1}$ AF over forrige Kalø og Havreballegaards Amter.

1805—1815. Frederik Hindse Larsen (Fuldmægtig i jyske Renteskriverkontor) 1804 $\frac{24}{10}$ fra 1805 $\frac{1}{1}$ AF over Hjørring Amt; 1811 $\frac{18}{2}$ virkelig Kammerraad; 1815 $\frac{4}{7}$ afskediget fra Aarets Udgang paa Grund af Svagelighed.

1816—1845. Ludvig Christian Brinck-Seidelin (Auskultant i Rentekammeret, Kammerjunker) 1815 $\frac{9}{12}$ fra 1816 $\frac{1}{1}$ AF for Hjørring Amtstuedistrikt; 1835 $\frac{24}{2}$ (Bestalling $\frac{4}{3}$) Etatsraad; 1835 $\frac{16}{9}$ Medlem af en Kommission til at afgøre Ejendomsretten over den store Vildmose; 1840 $\frac{28}{6}$ Ridder; 1845 $\frac{5}{4}$ Generaldecisor for det danske Regnskabsvæsen.

1845—..... Niels Juel (AF for Ebeltoft Amtstuedistrikt, Justitsraad) 1845 $\frac{6}{10}$ fra $\frac{1}{10}$ (Bestalling $\frac{28}{10}$) AF for Hjørring Amtstuedistrikt; 1847 $\frac{28}{6}$ Ridder.

DUEHOLM AMT.

1660—1664.

1660—1662. Niels Pedersen underskriver Dueholm Klosters Regnskab 1660 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$ sammen med Befalingsmanden Jørgen Seefeld.

1662—1664. Søren Lauridsen underskriver Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1664 $\frac{1}{5}$ sammen med Jørgen Seefeld, kaldes i Bilag Skriver og Ridefoged.

ØRUM AMT.

1660—1664.

.....—1661. Niels Lassen, underskriver Regnskabet 1656 $\frac{1}{5}$ —1657 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Skriver paa Ørum; i Bilag til Regnskabet 1660 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$ kaldes han Skriver og Ridefoged til Ørum Slot.

VESTERVIG KLOSTERS AMT.

1660—1664.

....—1661. Peder Pedersen underskriver Regnskabet 1656 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Skriver og Ridefoged paa Vestervig.

DUEHOLM, ØRUM OG VESTERVIG KLOSTERS AMTER. (THISTED AMT).

1664—1848.

1664—1667. Mikkel Langballe underskriver Kontributionsregnskabet for Mors og Thy 1664 $\frac{1}{8}$ —1666 $\frac{1}{8}$ paa Amtmanden Mogens Kruses Vegne, kaldes i Bilag til første Aars Regnskab Mogens Kruses Fuldmægtig, i Bilag til næste Aars Skriver paa Thy og Mors; kaldes Amtsskriver i Bilag til Regnskabet 1666 $\frac{1}{8}$ —1667 $\frac{1}{8}$, der underskrives af Mogens Kruse.

1667—1670. Christian Mortensen Lælius kaldes i Bilag til Regnskabet 1667 $\frac{1}{8}$ —1668 $\frac{1}{8}$, der underskrives af Mogens Kruse, Amtsskriver; 1669 $\frac{2}{6}$ Borgmester i Thisted; faar 1671 $\frac{1}{2}$ og $\frac{30}{7}$ Kvittance for hvad han endnu har at betale af resterende Kontributioner for August Kvartal 1670.

1671. Thomas Pedersen Barfoed kaldes 1671 $\frac{21}{8}$ og $\frac{24}{8}$ i Bilag til Proviantregnskabet Amtsskriver over Thy og Mors.

1671—1716. Jens Hansen 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Dueholm, Ørum og Vestervig Amter; faar først Kvittance for Kontributionsregnskabet fra 1671 $\frac{1}{11}$; faar 1711 $\frac{20}{4}$ Tilladelse til at overlade Tjenesten til Claus Caspergaard; underskriver Kontributionsregnskabet til 1716 $\frac{1}{7}$.

1716—1747. Claus Caspergaard (har været Fuldmægtig ved Ringkøbing Amtstue) 1711 $\frac{20}{4}$ (Bestalling $\frac{27}{4}$) AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter efter Jens Hansen, naar Tjenesten bliver ledig; fra 1716 $\frac{1}{7}$ forvalter han Tjenesten alene; 1731 $\frac{19}{3}$ Kammerraad; 1745 $\frac{23}{7}$ Justitsraad; 1745 $\frac{23}{7}$ faar Laurits Davidsen Fog Bestalling som AF efter ham, som afstaar Tjenesten, men Caspergaard vedbliver at bestyre Embedet og underskriver Kontributionsregnskabet til 1747 $\frac{1}{10}$.

1747—1770. Laurits Davidsen Fog (Privatsekretær hos den danske Gesandt i Stockholm Niels Krabbe Vind) 1745 $\frac{23}{7}$ AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter efter Claus Caspergaard, som afstaar Tjenesten, men Fog forbliver foreløbig i Sverrig og tiltræder først Embedet 1747; 1757 $\frac{9}{5}$ virkelig Kammerraad; † 1770 $\frac{12}{5}$.

1765—1767. Mikkel Uttrup (Forvalter hos Justitiarius i Højesteret Mogens Rosenkrantz) 1765 $\frac{21}{6}$ adjungeret

AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter med Successionsret; 1767 $15/9$ AF over Hald og Skivehus Amter.

1770—1774. Just Michael Lund (AF over Hald og Skivehus Amter) 1767 $15/9$ adjungeret AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter med Successionsret; overtog Embedet fra 1770 $1/7$; 1774 $7/3$ afskediget i Naade med Pension fra $1/4$ og samtidig udnævnt til virkelig Kammerraad (Bestalling $14/3$).

1774—1784. Adolph Christian Bruun (Ritmester, Justitsraad) 1774 $7/3$ AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter; 1784 $5/4$ afskediget efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed.

1784—1786. Peter Andreas Holm (Postmester i Assens, Kancelliraad) 1784 $5/4$ AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter; 1786 $4/10$ AF over Skanderborg og Aakær Amter.

1787—1791. Hans Christian de Moldrup (Kolonialforvalter paa Alheden i Jylland, Major) 1787 $21/3$ AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter; 1791 $9/3$ afskediget efter Ansøgning, afstaar Birkeretten til Vestervig Birk til Kongen for at faa Laurits Thagaard udnævnt til sin Eftermand.

1791—1798. Laurits Thagaard (Fuldmægtig paa Amtstuen) 1791 $9/3$ (Bestalling $1/6$) AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter; 1791 $15/6$ (Bestalling $8/6$) Kammerraads Rang som Landvæsenskommissær; 1792 $14/7$ suspenderet paa Grund af formodet Kassemangel og $28/7$ den tidligere ved Amtstuen i Randers konstituerede AF Ditlev Friis konstitueret; 1794 $5/3$ Suspensionen hævet; 1797 $8/10$ suspenderet og Fuldmægtig ved Amtstuen Rasmus Nielsen konstitueret; 1798 $20/6$ afskediget paa Grund af Kassemangel.

1798—1805. Rasmus Friderichsen (Landvæsenskommissær paa Moen) 1798 $20/6$ AF over Thisted Amt; 1805 $20/9$ AF for forrige Vordingborg og Møens Amter.

1805—1814. Søren Sørensen (Fuldmægtig paa Thisted Amts Kontor) 1805 $20/9$ AF for Thisted Amt; 1814 $20/6$ fra $1/7$ afskediget i Naade med en Pengegave; 1821 $6/2$ AF for Skanderborg Amtstuedistrikt.

1814—1840. Christian Caroc (Fuldmægtig i Bureauet for den danske Armées Forplejning, Krigsassessor) 1814 $20/6$ fra $1/7$ AF for Thisted Amt; 1828 $27/10$ (Bestalling $1/11$) virkelig Kammerraad; 1830 $2/7$ virkelig Justitsraad; 1840 $10/12$ fra 1841 $1/1$ (Bestalling $7/2$) AF for Vejle Amtstuedistrikt.

1841—..... Ulrik Christian Frederik Aagaard (AF for Æbeltoft Amtstuedistrikt, Kammerraad) 1841 $24/5$ AF for Thisted Amtstuedistrikt; 1845 $28/6$ Ridder; 1847 $28/6$ Justitsraad.

HALD AMT.

1660—1663.

....—1662. Jens Clausen underskriver Hald Slots Regnskab 1658 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Skriver paa Hald.

1662—1663. Hans Hjort (kongelig Lakej) 1661 $\frac{13}{9}$, Skriver og Ridefoged over Halds Lehn, kaldes Amtsskriver og Ridefoged i Bilag til Regnskabet 1662 $\frac{1}{5}$ —1663 $\frac{1}{5}$, der underskrives af Ebbe Gyldenstjerne; 1665 $\frac{10}{6}$ Amtsskriver over Frederiksborg Amt.

SKIVEHUS AMT.

1660—1663.

....—1661. Laurits Bay underskriver Skivehus Amts Regnskab 1660 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Skriver paa Skivehus.

1661—1663

HALD OG SKIVEHUS AMTER.

(VIBORG AMT).

1663—1848.

1663—1672. Oluf Nielsen underskriver Hald og Skivehus Amters Regnskab 1663 $\frac{1}{8}$ —1672 $\frac{1}{5}$, kaldes Amtsskriver; 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter.

1672. Augustus von Horn (Amtsskriver over Dronningborg og Mariager Klosters Amter) 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Hald og Skivehus Amter; † 1672; Skatteregnskabet over Hald og Skivehus Amter for Maj Kvartal 1672 underskrives af hans Enke, der ogsaa underskriver Dronningborg og Mariager Klosters Amters Regnskab 1671 $\frac{1}{5}$ —1672 $\frac{1}{5}$.

1672—1695. Jakob Brochman (Dronningens Berider) 1672 $\frac{19}{6}$ (Bestalling $\frac{28}{6}$) Amtsskriver over Hald og Skivehus Amter; 1689 $\frac{9}{11}$ Titel af AF; faar 1695 $\frac{11}{5}$ Pension af 200 Rdlr. i Betragtning af sin gamle Hoftjeneste fra den Dag han afgik fra Tjenesten.

1695—1708. Frederik Winterberg (Restanceskriver ved Rentekammeret) 1695 $\frac{16}{4}$ Amtsskriver over Hald og Skivehus Amter; † 1708 $\frac{18}{10}$.

1708—1718. Christian Møinichen 1708 $\frac{20}{12}$ (Bestalling 1709 $\frac{29}{7}$) AF over Hald og Skivehus Amter; 1715 $\frac{5}{4}$ tilige fjerde Landsdommer i Jylland og Kancelliraad; 1716 $\frac{20}{1}$ faar Andreas Mikkelsen Lund (Fuldmægtig ved Amtsstuen) Expectance paa Amtsforvaltertjenesten, som han overtager 1719 $\frac{1}{1}$; 1717 $\frac{3}{5}$ Direktør for Enkekassen for en Del verdslige Personer i Viborg Stift; 1720 $\frac{17}{1}$ Justitsraad og Kommitteret i Rentekammeret.

1719—1765. Andreas Mikkelsen Lund (Fuld-

mægtig ved Amtstuen) 1716 $^{20}/_1$ AF over Hald og Skivehus Amter efter Kancelliraad Moinichen, naar han forlader Tjenesten, eller den paa anden Maade bliver ledig; overtager Tjenesten fra 1719 $^{1}/_1$; 1727 $^{25}/_{12}$ virkelig Kammerraad; 1749 $^{29}/_1$ Justitsraad; † 1765 $^3/_1$.

1765—1767. Just Michael Lund (Søn af Formanden) 1758 $^{17}/_7$ (Bestalling $^{10}/_7$) adjungeret AF over Hald og Skivehus Amter med Successionsret; 1767 $^{15}/_9$ adjungeret AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter med Successionsret.

1767—1772. Mikk el U t t r u p (adjungeret AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter) 1767 $^{15}/_9$ AF over Hald og Skivehus Amter; † 1772 $^{15}/_{11}$.

1772—1787. Laurits Schierbeck (Sekretær i danske Kammers 2det Bureau) 1772 $^{24}/_{12}$ (Bestalling 1773 $^{11}/_1$) AF over Hald og Skivehus Amter; 1787 $^{13}/_6$ AF, Ridefoged, Ammunitionss- og Materialforvalter paa Bornholm.

1787—1794. Lars Morsleth (Fuldmægtig i kjøbenhavnske Rentekriverkontor) 1787 $^{13}/_6$ AF over Hald og Skivehus Amter; 1793 $^6/_5$ suspenderet paa Grund af Kassemangel og Herredsfoged i Salling og Byfoged i Skive Ole Selmer midlertidig konstitueret; 1793 $^8/_6$ Truels Ibsen Windfeld, Fuldmægtig ved Ribe Amtstue, konstitueret; 1793 $^{24}/_7$ tilstaas Morsleth en ugentlig Understøttelse; 1794 $^{19}/_{11}$ afskediget, maa beholde den ham forundte Understøttelse, indtil den hos ham befundne Kassemangel er undersøgt, og Sagen kan foredrages til Resolution.

1794—1810. Ditlev Friis (tidligere konstitueret AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter) 1794 $^{19}/_{11}$ AF over Hald og Skivehus Amter (Viborg Amt); 1810 $^{29}/_5$ fra $^1/_7$ afskediget i Naade med Pension.

1810—1826. Michael Rodevald Gjørup (Landvæsenskommissær, Forvalter ved Kolonierne paa Alheden) 1810 $^{29}/_5$ fra $^1/_7$ tillige AF over Viborg Amt; 1817 $^{28}/_{10}$ virkelig Justitsraad; 1826 $^2/__{12}$ afskediget i Naade med Pension.

1827. Frans Ingstrup (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1827 $^{17}/_2$ fra $^1/_1$ AF for Viborg Amtstuedistrikt og Koloniforvalter paa Alheden; † 1827 $^{11}/_5$.

1827—..... Niels Christian Morville (Fuldmægtig i Matrikulskontoret) 1827 $^5/_6$ (Bestalling $^9/_6$) AF for Viborg Amtstuedistrikt og Koloniforvalter over Alheden; 1832 $^7/_2$ virkelig Kammerraad.

AARHUSGAARD ELLER HAVREBALLEGAARD AMT.

1660—1671.

(Vides ikke).

KALØ AMT.

1660—1671.

1661—1666. J a k o b M i k k e l s e n kaldes i Bilag til Regnskabet 1661 $\frac{1}{5}$ —1664 $\frac{1}{5}$ Skriver i Kalø Len; underskriver Regnskabet 1664 $\frac{1}{5}$ —1666 $\frac{1}{5}$.

1666—1671.....

STJERNHOLM AMT.

1660—1671.

1660—1662.....

1662—1665. H e n r i k L ü l o f f underskriver Kornskatte Regnskabet 1662 $\frac{11}{10}$ —1663 $\frac{11}{10}$ og Matrikulregnskabet 1663 $\frac{1}{2}$ —1665 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Amtsskriver over Stjernholm Amt; senere Amtsskriver over Bøvling Amt.

1665—1671. P e d e r J e n s e n H a m m e l (Herredsfoged i Nim Herred) 1665 $\frac{1}{1}$ tillige Inspektør over det afhændede Gods i Stjernholm Amt og ældste Borgmester i Horsens; underskriver Stjernholm Amts Kontributioners Forklaring 1665 $\frac{1}{8}$ —1671 $\frac{1}{11}$; kaldes AF 1670 i en Fortegnelse over Amtmænd, Amtsforvaltere etc.

HAVREBALLEGAARD, KALØ OG STJERNHOLM AMTER.
(AARHUS AMT).

1671—1848.

1671—1696. J e n s J a k o b s e n K n u b (Bogholder ved Kommissariatet) 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; 1682 $\frac{13}{5}$ at have Sæde og Gang næst ovenfor Raadmændene; † 1696, begravet $\frac{31}{3}$.

1696—1704. E n e v o l d R a n d u l f (har betjent Bestillingen under Jens Knubs Svaghed) 1696 $\frac{28}{3}$ Amtsskriver over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; † 1704, begravet $\frac{15}{4}$.

1704—1715. M i k k e l N i e l s e n (har i 24 Aar tjent ved Aarhus Amtstue og i 5 Aar været i Enkedronningens Tjeneste) 1704 $\frac{15}{4}$ AF over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; † 1715, begravet $\frac{11}{1}$.

1715—1724. P e d e r N i e l s e n S p ø r i n g (Krigskommissær, Proviantforvalter i Fredericia) 1715 $\frac{28}{1}$ (Bestalling $\frac{29}{4}$) tillige AF over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; 1724 $\frac{19}{6}$ suspenderet for Underslæb og A n d e r s H a d s l u n d, Fuldmægtig paa Amtstuen, konstitueret; 1724 $\frac{12}{12}$ beordres Generalfiskalen at tiltale ham.

1724—1751. P e t e r P a n c k (Fuldmægtig hos Stiftamtmand Gersdorff) 1724 $\frac{12}{12}$ (Bestalling $\frac{30}{12}$) AF over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; 1736 $\frac{9}{4}$ Kammerraad; † 1751, begravet $\frac{17}{6}$.

1751—1764. Emanuel Thygesen (Regimentskvartermester) 1751 $\frac{28}{6}$ AF over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; 1753 $\frac{5}{1}$ virkelig Justitsraad; † 1764 $\frac{18}{7}$.

1764—1789. Jens Thygesen 1759 $\frac{22}{9}$ (Bestalling $\frac{15}{9}$) adjungeret AF over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter med Successionsret efter sin Farbroder E. Thygesen; 1764 $\frac{21}{7}$ Rentekammerskrivelse til Jens Thygesen om at stille Kavtion; † 1789 $\frac{10}{8}$.

1789—1804. Jens Nikolaj Brasch (Renteskriver i sjællandske Renteskriverkontor, Kammerraad) 1789 $\frac{7}{10}$ AF over Havreballegaard, Kalø og Stjernholm Amter; 1804 $\frac{24}{10}$ afskediget i Naade efter Ansøgning og udnævnt til Justitsraad.

1805—1828. Johannes Valeur (AF over Hjørring Amt) 1804 $\frac{24}{10}$ fra 1805 $\frac{1}{1}$ AF over Kalø og Havreballegaard Amter (Aarhus Amt); 1813 $\frac{29}{10}$ virkelig Kammerraad; 1828 $\frac{1}{11}$ virkelig Justitsraad; 1828 $\frac{8}{11}$ fra 1829 $\frac{1}{1}$ afskediget efter Ansøgning i Naade.

1829—..... Andreas Peter Bjerg (AF for Skanderborg Amtstuedistrikt, Kammerraad) 1829 $\frac{3}{3}$ AF for Aarhus Amtstuedistrikt fra $\frac{1}{1}$; 1836 $\frac{28}{10}$ virkelig Justitsraad.

ÆBELTOFT AMTSTUEDISTRIKT.

(oprettet ifølge kgl. Resolutioner af 1824 $\frac{9}{3}$ og $\frac{21}{12}$ fra 1825 $\frac{1}{1}$).

1825—1848.

1825—1841. Ulrik Christian Frederik Aagaard (Fuldmægtig ved Amtstuen i Veile) 1824 $\frac{21}{12}$ (Bestalling 1825 $\frac{22}{1}$) fra 1825 $\frac{1}{1}$ AF for Æbeltoft Amtstuedistrikt; 1832 $\frac{7}{2}$ virkelig Kammerraad; 1841 $\frac{24}{5}$ AF for Thisted Amtstuedistrikt.

1842—1845. Niels Juel (Landinspektør, Landvæsenkommissær i Hjørring, Tiendekommissær for Hjørring Amts nordlige Del, Forligskommissær i Horns Herred, Justitsraad) 1841 $\frac{23}{10}$ (Bestalling $\frac{22}{12}$) fra 1842 $\frac{1}{1}$ AF for Æbeltoft Amtstuedistrikt; 1845 $\frac{6}{10}$ (Bestalling $\frac{28}{10}$) fra $\frac{1}{10}$ AF for Hjørring Amtstuedistrikt.

1846—..... Martinus Braem Galschiøtt (Fuldmægtig i Domænerevisionskontoret) 1846 $\frac{26}{1}$ (Bestalling $\frac{11}{2}$) AF for Æbeltoft Amtstuedistrikt.

SILKEBORG AMT.

1660—1672.

....—1662. Thomas Jensen kaldes i Bilag til Regnskabet 1660 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$ Slotsskriver paa Silkeborg.

1662—1665. Peder Jensen Mørch 1662 $\frac{12}{7}$ Skriver og Ridefoged over Silkeborg Amt, underskriver Regnskaberne til 1665 $\frac{1}{5}$.

1665—1672.....

*DRONNINGBORG AMT.**1660—1662.*

1661—1662. Niels Mogensen kaldes i Henrik Rantzaus Kvittance af 1668 $\frac{12}{8}$ for Regnskabet 1661 $\frac{1}{5}$ —1662 $\frac{1}{5}$ fordum Borgmester i Randers og Amtsskriver paa Dronningborg.

*MARIAGER KLOSTERS AMT.**1660—1662.*

....—1661. Espen Madsen underskriver Regnskabet 1660 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$; kaldes i Bilag Skriver paa Mariager Kloster.

1661—1662. Augustus von Horn 1661 $\frac{13}{9}$ Skriver over Mariager Klosters Len; 1662 Amtsskriver over Dronningborg og Mariager Klosters Amter.

*DRONNINGBORG OG MARIAGER KLOSTERS AMTER.**1662—1672.*

1662—1672. Augustus von Horn (Amtsskriver over Mariager Klosters Amt) faar 1671 $\frac{24}{12}$ Kvittance for Dronningborg og Mariager Klosters Amters Kontributionsregnskab 1662 $\frac{1}{8}$ —1670 $\frac{1}{8}$, kaldes i Bilag Amtsskriver; 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Hald og Skivehus Amter; kaldes endnu 1672 $\frac{28}{2}$ Amtsskriver over Dronningborg og Mariager Klosters Amter; Regnskabet for disse Amter 1671 $\frac{1}{5}$ —1672 $\frac{1}{5}$ underskrives af hans Enke.

*SILKEBORG, DRONNINGBORG OG MARIAGER KLOSTERS AMTER.**(RANDERS AMT).**1672—1848.*

1672—1679. Oluf Nielsen (Amtsskriver over Hald og Skivehus Amter) 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter, hvis Regnskaber han først underskriver fra 1672 $\frac{1}{5}$, medens han underskriver Hald og Skivehus Amters Regnskaber til samme Dato; Kontributionsregnskabet 1679 $\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{5}$ underskrives paa hans Enkes Vegne.

1679—1689. Søren Sørensen (kongelig Lakej) 1679 $\frac{28}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter.

1690—1692. Michael Sørensen (Formandens Broder) 1690 $\frac{15}{2}$ fra $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter; ifølge Rentekammerskrivelse af 1692 $\frac{6}{9}$ suspenderet paa Grund af Kassemangel og Christian Christensen, der 1696 $\frac{30}{6}$ faar Kvittance for Oktober Kvartals Skatters Oppebørsel, konstitueret.

1692—1693. Jørgen Arendtsen (har tjent 17 Aar ved Landkommissariatet) 1692 $11/10$ Amtsskriver over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter; † 1693.

1693—1717. Julius Henrik Keijl (Renteskriver i Fyrstendømmernes Renteskriverkontor) 1693 $28/3$ Amtsskriver over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter; 1708 $17/2$ Titel af Kommerceraad; 1716 $20/1$ Anker Hansen (AF over Koldinghus Amt) AF over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter, naar Tjenesten bliver ledig ved Keijls Død eller paa anden lovlig Maade, overtager Tjenesten fra 1718 $1/1$.

1718—1722. Anker Hansen (adjungeret AF) overtager Tjenesten fra 1718 $1/1$; 1722 $31/8$ afskediget efter Ansøgning.

1722—1725. Jens Voigt (AF over Koldinghus Amt) 1722 $31/8$ (Bestalling $16/9$) AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter; 1722 $14/9$ Kammerraad; 1724 $1/5$ suspenderet paa Grund af Kasseangel, Herman Collierup og Christian Junghans konstituerede; 1725 $22/8$ afskediget.

1725—1729. Niels Pedersen Fogh (forhenværende Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Fredericia, Kammerassessor) 1725 $28/9$ (Bestalling $30/10$) AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter; † 1729.

1729—1731. Andreas Clausen (har tjent ved Amtstueforretninger 11 Aar, ved Ryttergodsets Indretning paa Lolland og Falster 2 Aar og hos Præsident Brøer i 10 Aar) 1729 $15/6$ (Bestalling $13/7$) AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter; † 1731, begravet $13/4$.

1731—1758. Hans Folsach (Krigsraad, Krigs- og Landkommissær i Jylland) 1731 $16/5$ tillige AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter; 1734 $12/2$ Justitsraad; 1749 $28/10$ Etatsraad; † 1758 $3/7$.

1758—1769. Niels Spliid (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1758 $12/8$ AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter; 1761 $10/8$ virkelig Kammerraad; 1769 $27/9$ afskediget fra 1770 $1/1$ paa Grund af Alder i Naade med Justitsraads Karakter.

1761—1769. Christian Frederik Rosen 1761 $26/10$ AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter, naar Spliid dør, eller Tjenesten paa anden lovlig Maade bliver ledig; skal tiltræde Embedet 1770 $1/1$, men afskediges efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed 1769 $28/11$.

1770—1789. Mathias Kølholt Stauning (Højesteretsadvokat, har i 10 Aar gaaet Amtmand Baron Juel Wind til Haande i Københavns Amts Forretninger) 1769 $28/11$ AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter fra 1770 $1/1$; 1770 $19/1$ vir-

kelig Kancelliraad; † 1789 $\frac{13}{4}$; Ditlev Friis konstitueret under Staunings Sygdom og under Vakancen efter hans Død.

1789—1801. Emanuel v. Blom (AF over Roskilde Amt, Justitsraad) 1789 $\frac{8}{7}$ AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Amter; 1801 $\frac{10}{4}$ konstitueret Amtmand over Hjørring Amt.

1801—1820. Johan Frederik Wesenberg (Stiftslandinspektør i Aarhus Stift) 1801 $\frac{10}{4}$ AF over Randers Amt; 1813 $\frac{29}{10}$ virkelig Kancelliraad; 1820 $\frac{20}{5}$ afskediget fra $\frac{1}{7}$ efter Ansøgning med Pension.

1820—..... Johan Paulitz Wilde (Fuldmægtig i Generalkommissariats Kollegiet, Krigsassessor) 1820 $\frac{20}{5}$ fra $\frac{1}{7}$ AF for Randers Amtstuedistrikt; 1828 $\frac{27}{10}$ (Bestalling $\frac{1}{11}$) virkelig Kammerraad; 1836 $\frac{28}{10}$ virkelig Justitsraad; 1840 $\frac{28}{6}$ Ridder.

SKANDERBORG OG AAKÆR AMTER. (SKANDERBORG AMTSTUEDISTRIKT).

1660—1848.

....—1660. Christen Christensen underskriver Regnskabet af Skanderborg Len 1658 $\frac{1}{5}$ —1660 $\frac{1}{5}$, kaldes 1661 i Bilag til Regnskabet forrige Skrifer paa Skanderborg Slot.

1660—1661. Anders Madsen var Amtsskriver, da Gunde Rosenkrantz var Lensmand 1660 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{1}{5}$.

1661—1666. Clemend Clemendsen 1661 $\frac{18}{4}$ Forvalter paa Skanderborg, underskriver Regnskaberne for Skanderborg og Aakær Amter 1661 $\frac{1}{5}$ —1666 $\frac{1}{5}$; administrerede Amterne i Amtmands Sted 1661 $\frac{1}{5}$ —1664 $\frac{1}{5}$; se nedenfor.

1666—1668. Frederik von der Lieth (Hans kongelige Højheds Livkarl) 1665 $\frac{14}{11}$ fra 1666 $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Skanderborg Amt; underskriver Skanderborg Amts Jordebogsregnskab 1666 $\frac{1}{5}$ —1668 $\frac{1}{5}$.

1668—1670. Clemend Clemendsen (forhenværende Forvalter paa Skanderborg) 1668 $\frac{15}{10}$ fra $\frac{1}{5}$ AF over Skanderborg Amt og Forpagter af Amtets Indtægter; hans Arvinger faar 1676 $\frac{5}{9}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet af Skanderborg og Aakær Amter 1668 $\frac{1}{11}$ —1670 $\frac{1}{8}$, da han allernaadigst er bleven afskediget.

1670—1672. Elias Iversen Boeslund (Herredsskriver i Hads Herred) 1670 $\frac{6}{7}$ (Bestalling $\frac{20}{7}$) Amtsskriver over »voris beholdene Gods udj Skanderborg Ampte; 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Skanderborg og Aakær Amter; Amtmand Sehested faar 1672 $\frac{26}{9}$ Kvittance for Skanderborg og Aakær Amters Kontributionsregnskab ved ham 1670 $\frac{1}{8}$ —1672 $\frac{1}{5}$; 1673 $\frac{4}{6}$ (Bestalling $\frac{1}{7}$) Amtsskriver over Hindsgavl og Assens Amter.

1672—1703. Just Hansen (Hofskriver) faar 1696 $\frac{19}{9}$, Kvittance for Regnskabet 1672 $\frac{1}{1}$ —1690 $\frac{1}{1}$; faar 1679 $\frac{30}{12}$ Bestalling som Amtsskriver over Skanderborg og Aakær Amter fra 1680 $\frac{1}{1}$; skriver i en Ansøgning 1702 $\frac{9}{9}$, at han har gjort Tjeneste først ved Hoffet i 13 Aar og siden ved Amtsstuen over 31 Aar; 1703 $\frac{20}{7}$ Tilladelse til at afstaa Tjenesten til Ulrik Christian Schandorph og Titel af Kammerraad.

1703—1727. Ulrik Christian Schandorph (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1703 $\frac{25}{8}$ Amtsskriver over Skanderborg og Aakær Amter; † 1727, begravet $\frac{1}{4}$.

1727—1758. Hans Justsen (Fuldmægtig ved Amtstuen) 1727 $\frac{9}{4}$ (Bestalling $\frac{24}{5}$) Amtsskriver over Skanderborg og Aakær Amter; † 1758 $\frac{28}{7}$.

1758—1767. Peder Wøldike (Medkommissarius og Kontrollør ved det stemplede Papir, Konsumtionsskriver ved Kontoret for Borsen, Kammerraad) 1758 $\frac{16}{9}$ AF over Skanderborg og Aakær Amter; 1761 $\frac{4}{12}$ virkelig Justitsraad; 1767 $\frac{22}{12}$ afskediget efter Ansøgning.

1768—1776. Erik Houed (Skov- og Jagtsessionsskriver) 1767 $\frac{12}{12}$ fra 1768 $\frac{1}{1}$ AF over Skanderborg og Aakær Amter; † 1776 $\frac{6}{4}$.

1776—1786. Christian Justsen Lund (Fuldmægtig ved Kolding Amtstue) 1776 $\frac{29}{4}$ AF over Skanderborg og Aakær Amter; † 1786 $\frac{29}{6}$.

1786—1798. Peter Andreas Holm (AF over Dueholm, Ørum og Vestervig Amter, Kancelliraad) 1786 $\frac{4}{10}$ AF over Skanderborg og Aakær Amter; † 1798 $\frac{3}{5}$.

1798—1820. Andreas Molbech Lund (forhenværende Inspektør i Grønland) 1798 $\frac{22}{8}$ AF for Skanderborg og Aakær Amter; 1811 $\frac{18}{2}$ virkelig Kammerraad; † 1820 $\frac{27}{11}$.

1821—1822. Søren Sørensen (forhenværende AF for Thisted Amtstuedistrikt) 1821 $\frac{6}{2}$ AF for Skanderborg Amtstuedistrikt; 1822 $\frac{27}{8}$ fra $\frac{1}{10}$ afskediget i Naade efter Ansøgning paa Grund af Uorden i forrige AF Lunds Papirer.

1822—1828. Andreas Peter Bjerg (Landvæsenkommissær i gamle Københavns Amt, har i $2\frac{1}{2}$ Aar været konstitueret AF i Roskilde under Schwindts Suspension, Kammerraad) 1822 $\frac{27}{8}$ fra $\frac{1}{10}$ AF for Skanderborg Amtstuedistrikt; 1829 $\frac{3}{3}$ fra $\frac{1}{1}$ AF for Aarhus Amtstuedistrikt.

1829—1844. Christian Gyldenchrone (Baron, Sekondløjtnant ved 2det jyske Infanteriregiment, Kammerjunker) 1829 $\frac{26}{3}$ (Bestalling $\frac{23}{4}$) fra $\frac{1}{1}$ AF for Skanderborg Amtstuedistrikt; 1844 $\frac{21}{9}$ (Bestalling $\frac{26}{10}$) AF for Nyborg Amtstuedistrikt.

1845—..... Jakob Hornemann Bindesbøll

(Godsinspektør ved de for Statskassens Regning overtagne Godser i Jylland, Justitsraad) 1845 $21\frac{1}{2}$ (Bestalling $1\frac{1}{4}$) AF for Skanderborg Amtstuedistrikt.

KOLDINGHUS AMT.

(VEJLE AMT).

1660—1848.

....—1662. Anders Madsen underskriver Lensregnskabet fra 1653 $1\frac{1}{5}$ og Jordebogsregnskabet 1661 $1\frac{1}{5}$ — 1662 $1\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Slotsskriver paa Koldinghus.

1662—1667. Johan Badenhaupt 1662 $24\frac{1}{1}$ Skriver over Koldinghus Slot og Amt; underskriver Regnskabet til 1667 $1\frac{1}{5}$; administrerede Koldinghus Amt i Amtmands Sted i Aarene 1665 og 66; 1667 $6\frac{1}{2}$ Amtsskriver paa Bergenhus Slot.

1667—1671. Rudolph Faust 1667 $14\frac{1}{1}$ fra $1\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt; fungerede en Tid som Amtmand; faar 1678 $13\frac{1}{4}$ Kvittance for Amtsregnskabet 1668 $1\frac{1}{5}$ —1671 September, da han naadigst er bleven afskediget; 1672 $10\frac{1}{5}$ Borgmester i Kolding.

1671—1677. Mathias Liim (Toldskriver paa Toldboden i Øresund) 1671 $16\frac{1}{8}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt; 1677 $28\frac{1}{4}$ afskediget, da han ikke har aflagt Regnskab, men naar han har gjort tilbørlig Rigtighed, maa han befordres til anden Tjeneste.

1677—1678. Thyge Henriksen (Byfoged i Fredericia og Herredsfoged i Elbo Herred) 1677 $28\frac{1}{4}$ (Bestalling $14\frac{1}{5}$) fra $1\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt; † 1678, begravet $22\frac{1}{4}$.

1678—1681. Mathias Friis (forrige Borgmester i Ystad) 1678 $17\frac{1}{4}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt; 1681 arresteret paa Grund af Gæld til Kongen.

1681—1695. Henrik Hansen 1681 $12\frac{1}{2}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt; 1695, Maj, suspenderet (ifølge Rentekammer-skrivelse af $21\frac{1}{5}$) og Hans Pedersen Borgmester i Kolding konstitueret. 1697 $9\frac{1}{11}$ Herredsfoged i Nørvang-Tørrild Herreder og Jelling Birk.

1695—1700. Peder Pedersen (har tjent Kammerraad og Landkommissær Friis) 1695 $24\frac{1}{8}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt; 1696 $27\frac{1}{6}$ tillige Tolder i Vejle; 1698 $26\frac{1}{3}$ tillige Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Fredericia Fæstning; ved Rentekammerskrivelse af 1700 $15\frac{1}{5}$ meddeles ham, at Kongen, da han ikke er tilfreds med ham, har udnævnt Niels Hansen til Amtsskriver i hans Sted, og at han kun skal aflægge Regnskab til $1\frac{1}{4}$.

1700—1708. Niels Hansen (Fuldmægtig ved Nyborg Amtstue) 1700 $\frac{24}{4}$ Amtsskriver over Koldinghus Amt, Slotsfoged ved Koldinghus Slot, Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter i Fredericia Fæstning; 1707, November suspenderet (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{1}{11}$) paa Grund af Kasseangel, og forhenværende Borgmester og Tolder Hans Pedersen konstitueret; 1708 $\frac{5}{3}$ af Kammerretten fradømt sit Embede.

1708 resolverer Kongen, at Lorens Pedersen Juel, Fuldmægtig hos Geheimeraad Amtmand over Frederiksborg og Kronborg Amter Raben maa erholde AF Tjenesten i Kolding, og 1708 $\frac{16}{4}$ faar Ditlev Prætorius Bestalling som AF over Koldinghus Amt, men 1708 $\frac{8}{10}$ resolverer Kongen, at da Ditlev Prætorius har frasagt sig Tjenesten paa Grund af manglende Kavtion, maa den konfereres Anker Hansen, der som Lorentz Pedersen Juel ikke gør Fordring paa den.

1708—1717. Anker Hansen (Fuldmægtig hos Formanden) 1709 $\frac{29}{7}$ fra 1708 $\frac{8}{10}$ AF over Koldinghus Amt; 1715 $\frac{15}{8}$ (Bestalling 1716 $\frac{20}{1}$) AF over Silkeborg, Dronningborg og Mariager Klosters Amter, naar Tjenesten bliver ledig ved Keijls Død eller paa anden lovlig Maade, overtager Tjenesten fra 1718 $\frac{1}{1}$.

Jens Voigt (Kopist i Krigskancelliet) 1716 $\frac{24}{3}$ (Bestalling $\frac{16}{5}$) AF over Koldinghus Amt, naar Tjenesten bliver ledig efter Anker Hansen.

1718—1722. Jens Voigt (adjungeret AF) overtager AF Tjenesten 1718 (ifølge Rentekammerskrivelse af $\frac{20}{1}$); 1722 $\frac{31}{8}$ (Bestalling $\frac{16}{9}$) AF over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Klosters Amter.

1722—1734. Thomas Folsach (forhenværende Furageforvalter) 1722 $\frac{28}{9}$ (Bestalling $\frac{12}{10}$) AF for Koldinghus Amt; 1735 $\frac{7}{1}$ afskediget efter Ansøgning i Naade.

1735—1756. Christoffer Roed 1735 $\frac{7}{1}$ AF over Koldinghus Amt; 1745 $\frac{23}{4}$ virkelig Kancelliraad; † 1756, begravet $\frac{26}{3}$.

1756—1773. Hans Andersen Møller (Fuldmægtig ved Nyborg Amtstue) 1756 $\frac{26}{4}$ AF over Koldinghus Amt; 1762 $\frac{30}{8}$ virkelig Kammerraad; 1773 $\frac{11}{5}$ suspenderet paa Grund af Kasseangel og Christian Justsen Lund, Fuldmægtig ved Amtstuen, konstitueret; 1773 $\frac{1}{7}$ afskediget.

1773—1799. Johan From (Inspektør ved Kolonierne paa Randbøl Hede) 1773 $\frac{1}{7}$ (Bestalling $\frac{28}{10}$) AF over Koldinghus Amt, skal tillige have Inspektion med Kolonierne paa Randbøl Hede; 1799 $\frac{21}{6}$ afskediget i Naade med Pension.

1799—1813. Frans Jørgen Hvas (Revisor ved 2det Revisionskontor for umyndiges Midler) 1799 $\frac{21}{6}$ AF for Vejle Amt; 1813 $\frac{29}{10}$ fra 1814 $\frac{1}{1}$ afskediget efter Ansøgning paa Grund af

Svaghed i Naade med Pension og udnævnt til virkelig Kammerraad.

1814—1840. J e n s W o r s a a e (Fuldmægtig i 2det jyske Renteskriverkontor) 1813 $\frac{29}{10}$ fra 1814 $\frac{1}{1}$ AF for Vejle Amt; Justitsraad; † 1840 $\frac{29}{3}$.

1841—..... C h r i s t i a n C a r o c (AF for Thisted Amtstuedistrikt, Justitsraad) 1840 $\frac{10}{12}$ fra 1841 $\frac{1}{1}$ (Bestalling $\frac{7}{2}$) AF for Vejle Amtstuedistrikt; 1847 $\frac{28}{6}$ Ridder.

LUNDENÆS AMT.

1660—1671.

I Kammerkollegiets Forestilling af 1674 $\frac{28}{10}$ angaaende en Ansøgning fra Mogens Rosenkrantz, der 1663—1671 var Befalingsmand og Inspektionshavende over det afhændede Lundenæs Amt og Gods, om Ophævelse af Antegnelser til hans Regnskab, refereres hans Ansøgning, hvori han anfører, at der ingen Amtsskriver var i Lundenæs Amt.

BØVLING AMT.

1660—1671.

....—1661. J e n s E s k i l d s e n nævnes 1661 som Skriver og Ridefoged paa Bøvling Slot i Bilag til Regnskabet 1658 $\frac{1}{5}$ —1661 $\frac{20}{3}$.

1662—1664. J o h a n E r n s t M a v o r s faar 1671 $\frac{24}{12}$ Kvittance for Bøvling Amts Kontributionsregnskab 1662 $\frac{1}{8}$ —1664 $\frac{1}{5}$, da han i Naade er afskediget fra Amtsskriver Bestillingen; 1663 $\frac{29}{6}$ Bestalling som Skriver og Ridefoged over Bøvling Amt; 1665 $\frac{22}{4}$ Ridefoged over Vor Herred, Tyrsting Herred og Ry Birk.

1664—1668. A n t h o n i B a r c h m a n underskriver Kontributionsregnskabet 1664 $\frac{1}{5}$ —1668 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag Amtsskriver over Bøvling Amt.

1668—1671. H e n r i k L ü l o f f (forhenværende Amtsskriver over Stjernholm Amt) underskriver Kontributionsregnskabet 1668 $\frac{1}{5}$ —1671 $\frac{1}{5}$, kaldes i Bilag AF over Bøvling Amt.

LUNDENÆS OG BØVLING AMTER. (RINGKØBING AMT).

1671—1813.

1671—1682. R a s m u s A n d e r s e n 1671 $\frac{26}{5}$ fra $\frac{1}{5}$ Amtsskriver over Lundenæs og Bøvling Amter; faar 1688 $\frac{10}{3}$ Kvittance for Regnskabet 1672—1683 $\frac{1}{1}$, kaldes da forrige Amtsskriver.

1683—1697. V i l l a d s A n d e r s e n (Formandens Broder) 1682 Amtsskriver over Lundenæs og Bøvling Amter, faar Kvittance for Regnskabet fra 1683 $\frac{1}{1}$; † 1697 $\frac{17}{4}$.

1697—1736. Laurits Pedersen Heldvad 1697^{24/4} Amtsskriver over Lundenæs og Bøvling Amter; 1705^{25/9} Titel af AF; 1726^{4/10} Kancelliraad; † 1736^{7/5}.

1736—1773. Jens Fuglsang (har tjent ved Aarhus Amtstue, sidst hos Geheimeraadinde Raben paa Christiansholm) 1736^{26/6} AF over Lundenæs og Bøvling Amter; 1749^{28/10} Kammerraad; † 1773, begravet^{24/4}.

1773—1778. Frederik Christian Lang 1764^{27/3} AF over Lundenæs og Bøvling Amter, naar Fuglsang dør, eller Tjenesten paa anden lovlig Maade bliver ledig; 1773^{10/5} Resolution om at han kan tiltræde Embedet; 1778^{23/3} afskediget efter Ansøgning i Naade.

1778—1805. Thomas Bagger Lütken (har i 7 Aar forestaaet Regnskaber og Avlings Drift paa Juulskov i Fyen) 1778^{4/6} AF over Lundenæs og Bøvling Amter; † 1805^{20/9}.

1805—1813. Hans Nikolaj Møller (Fuldmægtig i sjællandske Renteskriverkontor) 1805^{27/12} AF for Ringkøbing Amt; 1813^{5/5} afskediget i Naade.

Levin Levinsen (Fuldmægtig i Kontoret for Ildstedsfattens Regulering) 1813^{11/5} konstitueret AF over Ringkøbing Amt.

RINGKØBING AMTSTUEDISTRIKT

(oprettet ved kgl. Resolution 1813^{27/12}).

1814—1848.

1814—1833. Levin Levinsen (konstitueret AF over Ringkøbing Amt) 1813^{27/12} fra 1814^{1/6} AF for Ringkøbing Amtstuedistrikt; 1829^{1/8} virkelig Justitsraad; † 1833^{8/3}.

1833—..... Peter Axel Christian Krebs (AF for Ringsted Amtstuedistrikt, Kammerraad) 1833^{7/6} (Bestalling^{25/6}) fra 1833^{1/7} AF for Ringkøbing Amtstuedistrikt.

HOLSTEBRO AMTSSTUEDISTRIKT

(oprettet ved kgl. Resolution 1813^{27/12}).

1813—1848.

1813—..... Frederik Christian Schierbeck (Fuldmægtig i Forstkantoret) 1813^{27/12} AF for Holstebro Amtstuedistrikt; 1829^{1/8} virkelig Justitsraad; 1842^{17/10} Ridder; 1847^{28/6} Etatsraad.

RIBERHUS AMT

(RIBE AMT).

1660—1840.

1662—1679. Willum Brochman underskriver Regnskaberne fra 1662^{1/8}, kaldes i Bilag Amtsskriver; 1676^{18/5} fra

$\frac{3}{5}$ Bestalling som Amtsskriver over Riberhus Amt; 1676 $\frac{23}{5}$ tillige 3die Borgmester i Ribe; faar 1685 $\frac{14}{2}$ Kvittance for Regnskaberne 1668 $\frac{1}{8}$ —1680 $\frac{1}{1}$.

1680—1684. I v e r R a v n (har gjort Tjeneste i seneste Krigs Tid i Skaane) 1679 $\frac{16}{12}$ fra 1680 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Riberhus Amt.

1684. J e n s H a n s e n, Delefoged, faar 1687 $\frac{28}{6}$ Kvittance for Kontributionsregnskabet for Oktober Kvartal 1684.

1685—1707. J e n s C h r i s t e n s e n 1684 $\frac{23}{12}$ fra 1685 $\frac{1}{1}$ Amtsskriver over Riberhus Amt; 1687 $\frac{12}{3}$ tillige Ridefoged; 1690 $\frac{21}{6}$ Titel som AF; 1707 $\frac{5}{5}$ maa afstaa Tjenesten til Regimentskvartermester Knud Hauch, hvis denne kan stille nøjagtig Kavtation.

1707—1709. K n u d H a u c h (Regimentskvartermester) 1707 $\frac{23}{5}$ AF over Riberhus Amt; † 1709, begravet $\frac{19}{4}$.

1709—1716. J e n s D u c h e (Regimentsskriver) 1709 $\frac{8}{6}$ (Bestalling $\frac{5}{8}$) AF over Riberhus Amt; 1709 $\frac{18}{11}$ Krigskommisær; 1716 $\frac{14}{8}$ Præsident i Fredericia.

1716—1721. R a s m u s B u n d e s e n (Fuldmægtig hos Formanden) 1716 $\frac{17}{8}$ AF over Riberhus Amt; 1721 $\frac{12}{5}$ Tilladelse til at afstaa Embedet til Jørgen Brun.

1721—1751. J ø r g e n B r u n (Regimentskvartermester ved Corps des Grenadiers) 1721 $\frac{12}{5}$ (Bestalling $\frac{9}{6}$) AF over Riberhus Amt; 1734 $\frac{26}{3}$ virkelig Kancelliraad; 1749 $\frac{29}{1}$ Justitsraad; 1751 $\frac{26}{7}$ Tilladelse til at afstaa Embedet til Laurits Christensen.

1751—1792. L a u r i t s C h r i s t e n s e n (Fuldmægtig hos afdøde Geheimeraad Stiftamtmand Reventlov) 1751 $\frac{26}{7}$ AF over Riberhus Amt; 1759 $\frac{31}{1}$ virkelig Krigsraad; 1776 $\frac{2}{10}$ virkelig Justitsraad; 1792 $\frac{25}{1}$ afskediget i Naade med Pension.

1792—1794. A n d r e a s H i o r t (Foged i Østerdalens Fogderi) 1792 $\frac{25}{1}$ AF over Riberhus Amt; 1794 $\frac{1}{10}$ Amtmand over Nordre Bergenshus Amt.

1794—1807. T r u e l s I b s e n W i n d f e l d (konstitueret AF over Hald og Skivehus Amter) 1794 $\frac{19}{11}$ AF over Riberhus Amt; 1807 $\frac{10}{7}$ fra $\frac{1}{10}$ afskediget i Naade med Pension.

1807—1839. R a s m u s N i e l s e n (forhenværende Fuldmægtig ved Thisted Amtstue) 1807 $\frac{18}{9}$ fra $\frac{1}{10}$ AF for Ribe Amt; 1822 $\frac{22}{6}$ virkelig Kammerraad; 1828 $\frac{1}{11}$ virkelig Justitsraad; † 1839 $\frac{27}{11}$.

RIBE AMTSTUEDISTRIKT

(oprettet ved kgl. Resolution af 1840 $\frac{11}{3}$).

1841—1848.

1841—..... J e n s B e r t e l s e n (Fuldmægtig i det islandske og bornholmske Renteskriverkontor) 1840 $\frac{10}{12}$ (Bestalling

$31/12$) fra 1841 $1/1$ AF for Ribe Amtstuedistrikt; 1845 $28/6$ virkelig Kammerraad.

VARDE AMTSTUEDISTRIKT

(oprettet ved kgl. Resolution af 1840 $11/3$).

1841—1848.

1841—1842. David Borgen Esmann (Forvalter ved Lønborggaard, Landvæsens-, Forligs- og Sandflugtskommissær, Justitsraad) 1840 $10/12$ (Bestalling 1841 $1/1$) fra 1841 $1/1$ AF for Varde Amtstuedistrikt; † 1842 $9/6$.

1842—..... Lorens Hansen (forhenværende Fuldmægtig ved Frederiksborg Amtstue) 1842 $14/9$ (Bestalling $19/10$) AF for Varde Amtstuedistrikt; 1845 $28/6$ virkelig Kammerraad.

Nærværende Fortegnelse er trykt efter Forfatterens efterladte Manuskript uden Ændringer eller Tilføjelser; der er kun foretaget nogle uvæsentlige formelle Rettelser, som er bestemt af Hensynet til Ensartethed i Enkelthederne, ligesom vi ogsaa har gennemført Forkortelsen AF for det stadig tilbagevendende Amtsforvalter. Ansvar for Korrekturen falder paa Undertegnede i Fællesskab.

William Norvin.

S. Nygård.

Randbemærkninger om Heraldik.

I Anledning af Udgivelsen af Poul Bredo Grandjean: Dansk Heraldik.

Af Ernst v. d. Recke.

Det er et i vor Literatur i Aarhundreder tiltrængt og — lad dette siges fra første Færd — et udmærket Værk, som Hr. Grandjean her har udgivet. Det kunde næsten synes spildt at indlade sig paa en udførlig Recension af et saadant, om hvilket det med Sikkerhed kan siges, at det for vort Hundredaar vil være det toneangivende, og fra hvilket selv kommende Hundredaar ikke vil kunne komme bort. Naar jeg har efterkommet Anmodningen, skeer det nærmest med Tanken om et nyt Oplag, i hvilket Et og Andet kunde være at anbefale til fornyet Overveielse. Det gjælder imidlertid fra først til sidst Spørgsmaal af rent formel Art; med det til Grund liggende Reale vil — som ventes kunde overfor en Kjender som Hr. Grandjean — neppe en eneste Indvending af Betydning være at gjøre. Navnlig naar Hr. G. har seet det som en Hovedopgave i vort for heraldisk Terminologi blottede Sprog at skabe en saadan — om mere end det knappest Nødvendige vil overhovedet aldrig kunne blive Tale — staaer endnu Adskilligt tilbage, som kræver Eftertanke. Et Uheld med blivende Følger er det, naar hverken nogen virkelig Sprogekjender eller nogen virkelig Heraldiker før Hr. G. har rørt ved Sagen: med al sin respektindgydende Storhed som Vaabenkjender og Genealog var Thiset alligevel ikke Heraldiker i strengere Forstand, og Andre, som skreve om heraldiske Spørgsmaal, vare det endnu mindre.

En kraftig Ros skal strax ydes Hr. G. for et Hovedpunkt, som meddeles i den upaginerede Begyndelse S. 11, med en Compliment for den ikke mindre taktfulde end omsigtsfulde Maade, hvorpaa der i Værket ved Spatiering, Kursivering og Tilføielse af en Stjerne ved Navnet er skjelnet mellem dansk og fremmed Adel, Brevadel og Uradel. Opfindelsen er, troer jeg, original; jeg kjender ikke noget Værk i Udlandet, hvor dette er gjort; men Mangelen paa disse Oplysninger irriterer stadig en Læser, der forsøger et virkeligt Studium. Særligt i Danmark tilspidse Forholdene sig saa exceptionelt, at Værket uden dem — og Hr. G. har sagtens været klar over dette — næsten vilde være værdiløst for en saadan, der ikke var helt og holdent Genealog. En yderligere Oplysning kunde forøvrigt være givet eller en lille Tilføielse være gjort: S. 34 sees

»Greve Reventlow« blot spatieret og »Reventlow« kursiveret med Stjerne, og man studser ved det, inden man klarer sig, at Betegnelsen som Uradel kun refererer sig til Vaabnets, ikke til Slægtens Oprindelighed; efter Bogens Plæn og Formaal er dette rigtigt nok, men en kort, fra først given Forklaring vilde have været paa sin Plads, og en i Klammer anbragt Stjerne ved denslags »forbedrede« Vaaben kunde have lettet Forstaaelsen.

Lad mig ved Omtalen af S. 11 strax afhandle de i Bogen gennemførte Betegnelser af Tincturerne, der nærmere omtales S. 48, hvor de angives som optagne fra *Nyt Dansk Adelslexikon*; det havde været heldigt, om G. havde stillet sig afvisende overfor disse, ved hvilke atter Manglen paa sprogligt Begreb gjør sig gjældende. I alle Heraldiker er fra første Færd skjelnet skarpt mellem Farve og Metal, der betragtes som Modsætninger, om hvilke desaarsag Fællesbetegnelsen *T i n k t u r e r* (fr. *émaux*), ikke *F a r v e r*, burde bruges. De to Metaller ere overalt Guld og Sølv og betegnes ved disse Navne; at det sidste i Italiensk af og til er benævnt »bianco«, er neppe Omtale værdt, og at de i farvede Fremstillinger ofte for Nemheds Skyld gjengives ved Gult og Hvidt, vedkommer ikke Sagen. I Dansk har imidlertid »Sølv« og »Sort« samme Begyndelsesbogstav, hvisaarsag D. N. A. og efter det Grandjean som afkortet Betegnelse for det første har valgt at angive Sølv ved et lille *h* — »Hvidt« —, ligesom alle andre Tinkture, Guld indbefattet, betegnes ved smaa Bogstaver. Mod dette er imidlertid at indvende, 1) at det overfor Loven, at Farve ikke maa sættes paa Metal og omvendt, — er en Principfeil at benævne et Metal som Farve; 2) at det er utilladeligt at bruge en Forkortning for et Ord, som man alligevel ventelig vil have tænkt og udtalt anderledes, end det antydes; — at *h* i Ikke-Jydsk phonetisk ligesaa lidt er Begyndelsesbogstavet i »Hvidt«, som *s* er det i »schwarz«, skal kun bemærkes i Forbigaaende, som ogsaa, at virkeligt Hvidt undtagelsesviis kan optræde som Farve og i dette Tilfælde kræver en Berigtigelse; 3) at Guld i Dansk er et Substantiv, og at Intet kan forsvare dets Betegnelse ved et lille Bogstav, hvor store overhovedet bruges, — en Henviisning til »gylden«, som aldrig tænkes eller siges, tages ikke for god. Der er her begaaet enhver optænkelig Feil, skjøndt andre Udveie let vare at finde. Simplest — og efter nu brugelig Orthographi, som ikke kjender substantiverede Adjektiver, rigtigst — var det at betegne Metallerne med store, Farverne med smaa Begyndelsesbogstaver, altsaa »Sølv« ved *S*, »sort« ved *s*. Eller man kunde for dette bruge det i Tydsk almindelige Tegn $\#$ og i saa Fald efter Tykke bruge store Bogstaver overalt, hvad der ubetinget var det lettest læselige.

En anden Indvending kan med Føie fremføres mod Bogens

Blasoneringsprinciper. Ved enhver Beskrivelse, hvorved Forestillingsevnen paakaldes og et Billede for denne søges fremkaldt, kræver Anskueliggjørelsen en vis Methode. Det har sin naturlige Grund i, at man uvilkaarligt tænker sig Billedets gradvise Tilblivelse, som grunder sig paa en næsten ufravigelige Teknik, der ogsaa i rigt Maal illustreres af Heraldikens mønstrede Bunde, hvis Smaafigurer overskæres af en større, der skal sees som paalagt; en Bund tages overalt som Forudsætning og en Decoration derpaa som sekundær. Overensstemmende hermed er det Princip i enhver Heraldik — i alt Fald i fransk, nederlandsk, engelsk, spansk og italiensk; i Tydsk har, mærkeligt nok, nogen Vaklen været at finde — at Feltets Farve er det Første, som nævnes, og at alt Andet kommer bagefter; hvad der kan have bevæget G. til at gennemføre det stik Modsatte, som han S. 258 angiver som det heraldisk rigtige Princip, er ufatteligt. Hvad mener man om en tilsvarende Beskrivelse, der lyder: »Dronningen bar en Kroningskaabe, hvorpaa med Guld var broderet Englands to Roser, Skotlands Tidsel og Irlands Kløverblad, bræmmet, foret og med Krave af Hermelin, af rødt Floil« —? I Konsekvens af Principet udtales S. 259, at i det kvadrerede Skjold skal Hjerteskjoldet, hvor det findes, beskrives først; dette er vitterligt bagvendt. Hvor der i det første Felt forefindes en Love, vil Enhver vide, at dennes venstre Bagben ufravigeligt er skjult bag Hjerteskjoldet, som derved karakteriseres som sidst anbragt; hvor ni Smaafigurer ere anbragte 3, 3, 3, er det en heraldisk Lov, at kun de otte sees (den skandaløse, af Frederik VI. autoriserede Tegning af vort Kongevaaben viser desaarsag, som bekjendt, ikke 9, men 10 Hjerter, hvoraf det sidste er skjult). Et Vaaben skal beskrives efter den Orden, hvori det maa tænkes frembragt, og Andet er til nu ingensteds gjort.

Jeg troer hermed at have nævnt Hovedankerne, der, som man vil skjønne, kun gjælde Udtryksmaaden; en Bemærkning denne vedrørende tør her finde Plads. S. 52 nævnes som Turnerskjold en Form, for hvilken G. intet Navn har. Det tydske »Tartsche« er et i alle Sprog næsten enslydende Ord (sp.-pt. tarja, darja; it. og isl. targa; fr. og oldengl. stavet targe) som i Dansk er tabt — ældre findes halvtysk »Tarske«, »Tarse«; — det vilde hos os hedde og kan gjenoptages i den sidst opførte Skriveform som T a r g e. I øvrigt bør det bevares in mente, at en vanskeligere Opgave end at skrive en dansk Heraldik sjældent vil kunne findes, og at den gennemgaaende er løst med en Omtanke, der øiensynligt til Grundlag har et mangeaarigt Studium og et Kjendskab til Gjenstanden, hvori Ingen kommer Forf. nær. Selve Bogens Plan, baade hvad det Medtagne og hvad det Udeladte angaaer, er saa vel gennemtænkt som muligt, idet Bogen af Fremmedheraldik ikke er belempet med Mere, end hvad Forstaaelsen

af den danske kræver. Anordningen er god; og hvad fremfor Alt maa modtages med den største Taknemmelighed, er den overordentlig rige Exempelsamling, — man maa være lidt af en Fagmand for tilbunds at værdsætte den, — der gjør Bogen til en enestaaende Veileder overfor danske Vaabener. Naar man hos en fransk Heraldiker — hvem G. forøvrigt med Uret roser — seer afbildet et Skjold med en enkelt Tinktur uden Mærke og læser »en voici un exemple: de pourpre plein!« — saa spørger man sig selv med Forbittrelse, om dette Vaaben er ren Phantasi, eller hvem det i andet Fald tilhører. Hos G. er ethvert Karaktertræk belagt med Exempler, oftest en Række, der dokumentere ikke blot dets Hjemmel, men ogsaa dets Alder. Forklaringerne paa dem ere gjennemgaaende veloverveiede, om end Definitionerne ikke hist og her kunne siges frie for nogen Svaghed.

Lad mig her berøre et stærkt omstridt Punkt, paa hvilket selv de Største — som Hefner — ikke kunne frikjendes for at have feilet: Betegnelserne »hoire« og »venstre«. At Hoire i heraldisk som i enhver anden Sprogbrug fra Oldgræsk til nu er fornemmere end Venstre — Vielse til venstre Haand, o. s. v. — veed Enhver; heraldisk bør dette fastholdes i alle Tvivlstilfælde, eventuelt med en efter Analogi bestemmende Tilbagevirkning. At i Fransk den som »venstrevendt« (contourné) betegnede Hjelm sluttelig angav Bastardfødsel, maa med logisk Nødvendighed kræve, at »Bastardstrengen« eller »-staven« (cotice ell. bâton péri en barre), der tegnes /, ogsaa betegnes som »Venstrestav« og den tilsvarende Bjelke følgelig som »Venstreskraabjelke«, — hvorom senere; ogsaa teknisk seet er Navnet rigtigt, for saa vidt man — som rimeligt er — lader Udgangspunktet bestemme det: Ingen tegner Skraastregen nedenfra (∩) paa fri Haand; bruges Lineal, tegner man den i Virkeligheden som Tværstreg). Til dette Punkt ere G. og jeg enige; men her begynder vor Uenighed. Naar han S. 84 — efter en ret forvirrende Udvikling S. 83 — betegner Fig. 60 som »tre hoire Spidser«, er han her paa den gale Side: Navnet kan logisk kun bestemmes ved Siden, hvorfra Figuren udgaar og hvorfra den naturligt tegnes. Lad mig til hans Undskyldning bemærke, at Tydskere — som Sacken — give ham Medhold; derimod ere Franskmandene efter Sædvane logiske, idet de betegne *S p i d s e n* som »mouvante de« med Tilføielse af den Side, hvorfra dens Tinctur med sin Massevirkning udgaar. At Enighed om Sagen aldrig vil kunne opnaaes, er imidlertid paa Forhaand givet. Om *S p a r r e n s* Stilling, hvis Vinkelspids, naar ikke Andet bemærkes, er opadvendt, hersker Enighed overalt; at *S p i d s e n*, der svarer til et enkelt Sparresnit, burde forholde sig paa samme Maade, er selvindlysende; Franske og Tydske ere heri enige; men i England er den omvendte

Stilling normal. Man kunde i Overensstemmelse med det af G. selv brugte Udtryk »nedadvendt« tale om en »høirevendt« eller »venstrevendt« Spids — »opadvendt« bør være det Normale, som ikke specificeres, — men dette er en inkonsekvent Fremhævelse af den uvedkommende Side. Det ene Rigtige vil være at kalde Spidsen en »fra Venstre« eller »fra Høire v o x e n d e«, om hvilket Ord senere skal tales.

Om Sparren siges S. 85: »Det er ligegyldigt, om Sparren med sin Spids naaer den modsatte Skjoldrand eller ej« — tilføies kunde, at det Første er tydsk, det Sidste fransk-engelsk; maaske lader Valget sig ikke træffe. Naar Sparresnittet er tegnet som afskjærende $\frac{1}{4}$ af Skjoldfladen, er dette lovlige lidt, selv om det ikke kan betegnes som helt urigtigt.

Naar G. gaaer ud paa at skabe en Terminologi, faaer jeg Lyst at gjøre ham en Foræring med et Ord, som sikkert forlængst vilde være brugt, hvis nogen Sprogkyndig havde skjænket Sagen Interesse. Om det tydske Navn for vort »Sparre«, d e r S p a r r e n, skal først bemærkes, at det efter Oldhøitydsk s p a r r o burde hedde »der Sparre«, — en Form, der ogsaa undtagelsesviis findes, — og skulde, som Ordet gjør i Skandinavisk, betegne den enkelte Bjelke i en speciel Anvendelse. Det abnorme *n* kan kun være en Pluralisform, der betegner to saadanne sammenføjede; ogsaa kjendes Formen »die Sparren« som Singularis (»die Sparre« derimod ikke). Dansk kjendes nu til Dags »Sparre« formentlig kun i heraldisk Betydning; i Bygningsfaget bruges nu kun Ordet »S p æ r« om den enkelte Bjelke i dens Skraastilling som Tagspær. Vi have følgerig i dette Ord, fra hvis poetiske Betydning som »Spyd« der helt kan sees bort, det ene rigtige Ord for Skraabjelken, l a b a n d e; da Høirebjelken er den almindelige Form, behøver den ingen Betegnelse som saadan; dens Modsætning kaldes V e n s t r e s p æ r e t. Videre kunne Skraadelinger fra høire og venstre Hjørne betegnes ved »spærdelt« og »venstrespærdelt«. A propos bemærkes, at man for disse Figurers Smalformer, for saa vidt de virkelig ere faste, bør have faste Navne. Pælen, der S. 68 omtales ved det Holckske Vaaben, kan kaldes »Stage«, Spærenes Fortynding efter fransk »Stav« (Høirestav) og »Venstrestav«; Bjelkens efter tydsk »Liste«. To tætliggende af disse Figurer, der adskilles ved en smal Stribe af det omliggende Felts Tinctur, betegnes ved foransat »Tvilling-«; deles selve Figuren efter Længden af to Tinkturer, betegnes den som »dobbelte«. Det S. 90 citerede, fjantede Ord »en Skærfe« bør ikke taales; blasonneret er Vaabnet »spærdelt af Guld og Blaåt; Delingen overlagt med en Dobbeltstav af forbyttede Tinkturer«.

Ved Delingerne vilde jeg foretrække at bruge de gode, os nærliggende tydske Ord og navnlig ikke, som G. gjør, bruge Ordet

»delt« paa en for Kjendere af Tydsk forvirrende Maade. »Spaltet« (sv. klufven) er et for den lodrette Deling fortrinligt malende Ord, som ikke kan misforstaas; »delt« eller »tværdelt« burde efter Tykke bruges som i Tydsk om den vandrette.

Hvem der kjender Uføret i dansk Heraldik, vil ikke miskjende den Flid, som G. har anvendt for at komme ud deraf; Alt naaes jo imidlertid ikke paa en Gang, og Definitionerne kunde, som sagt, af og til ønskes skarpere. S. 90 læses: »Deles Skjoldet ved to fra Siderandene til Midten dragne Linier forbundne ved en lodret, foreligger et enkelt Trappesnit« — uden Afbildning forstaaer Ingen denne Angivelse. En lexikalsk Ordliste over heraldiske Termini føiet til Bogens to fortrinlige Registre vilde have været de Fleste velkommen og vilde have tvunget Forf. selv til mere stringente Bestemmelser. Naar der til en Begyndelse skjælnes mellem »heraldiske« og »almindelige Figurer«, er den første Betegnelse slet i sin exclusive Betydning af, hvad der burde hedde »Heroldsfigurer« eller »Heroldsstykker«. Thi at Dobbeltørn og Lilie, de engelske »maunch« og »water-skin« etc. etc., ere specifik heraldiske Figurer, kan intet fornuftigt Menneske nægte. Det nytter ikke at ville paatvinge et sprogligt Udtryk en Begrænsning, som ikke naturligt hører det til; i slige Tilfælde maa man see at skabe et nyt Udtryk, om det skal være, ved Laan fra andre Sprog, — national Eiendommelighed kan kjøbes for dyrt, ikke mindst paa videnskabelige Omraader.

Særlig i vort Sprog, hvor Betegnelser ikke ere skabte i den Tid, der besad Forudsætningerne for at give dem Hævd, er det ved Termini, som man vil indføre, nødvendigt at gjøre dem saa concise og tillige saa enkelte som muligt. En kjendt Terminus bør bruges, hvor den kan; og hvor den ikke kan det, bør en ny fastslaaes, som ikke kan forvexles med den. S. 98 angives, at »en heraldisk Figur« — Heroldsfigur — »kan være b e l a g t med en anden . . . , og yderligere lagt paa en eller flere andre«. To forskellige Ting ere her antydede, som paa Fransk hedde »chargé de« og »brochant sur«; S. 188 læses yderligere: »en heraldisk Figur kan være l a g t p a a — 2: ovenpaa — en almindelig og omvendt«, hvorefter brochant nævnes som Udtryk for dette. Herved maa imidlertid bemærkes, at dels dække de franske og danske Udtryk ikke hinanden helt i den Brug, som G. gjør af de sidste, dels er et Udtryk som »lagt paa« aldeles umuligt som fagligt Kunstudtryk, til hvilke adjektiviske Epitheta udkræves. Hvad angaar Ordet »belagt«, kan det godt gjengive »chargé«; den Begrænsning, som G. S. 98 paatvinger det, at de belæggende Figurer skal holde sig indenfor den belagtes Grænselinier, er unødvendig og svarer ikke til »chargé«, som paa Fransk vilde bruges om Træstammen i Fig. 117, ovenpaa hvilken to krydslagte Klinger ere anbragte. Forholdet til den belagte Figurs

Begrænsning giver sig overalt af sig selv; hvad derimod skal fastslaaes, er, at »belagt med« kun siges om Figurer, der i Fremstillingen tydeligt sees som Bifigurer af ringe Udstrækning.

»Brochant«, der kun bruges om Skjoldets Hovedfigur eller dog om en iøinefaldende Heroldsfigur, der i sin Virkemaade oftest har noget Overraskende, — kunde for Meningsens Skyld gjengives ved »overlagt«, det Underliggende altsaa »overlagt med«. Men en Sammensætning med »lagt« maa, hvis ikke vedvarende Forvirring skal herske, ubetinget forkastes. Et antageligt Ord er »overbredet«, som er det eneste i Sproget, jeg kan tilraade.

»Besat« er et daarligt Ord for fr. »sommé«, idet det slet ikke siger Andet end »belagt«, til hvilket det skal staae i skarp Modsætning. Et rammende Ord som det franske eier vort Sprog ikke, saalidt som Tydsk, hvor ogsaa Udtrykkene vakle. Jeg vilde som Kunstord fremfor »besat« foretrække den gamle Form »sata«, der i hvert Fald gjør opmærksom paa, at der ved Ordet er Noget at betænke.

S. 87 har G. overfor Fig. 71 helt opgivet Ævret. For Delingen t. g e s t ä n d e r t, fr. g i r o n n é, have vi det rigtige Ord »g e r e t«, hvis Stamme er Oprindelsen til det franske. Den enkelte Spids, g i r o n, bør hedde Gere, cf. Gering, der endnu er velkjendt i Haandværkssproget som Vinkelen paa 45°.

Formerne S. 81, Fig. 50—51, fr. losangé og fuselé, t. gerautet og geweckt, mellem hvilke G. opgiver at skjelne, kunde — eftersom »Tavl« i ældre Dansk betegner det retvinklede Skaktavl — kaldes s k r a a t a v l e t og r u d e t, det sidste, som det forekommer i det Wittelsbach'ske Skjold, »skjævt rudet«. Om Skraatavlets to Hovedlinier, som danne det skraakvadrerede Skjold, bemærkes, at denne Firdeling analogt med de af G. S. 109—10 brugte Betegnelser vistnok efter Nutidsbrug sprogrigtigt kan betegnes ved »krydsdelt«; fra analog Brug af »Kors« — cf. »korslagte Arme«, »lægge Benene overkors« — bør man afholde sig; Skjoldets alm. Firdeling kan bedst kaldes »kvadreret«. Lad mig denne vedrørende bemærke, at G. S. 75 kortfattet har opført den tydske »Frei viertel« sammen med fr.-engl. franc-quartier og canton, som ere to bestemte Figurer, henholdsvis c. $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{9}$ af Skjoldfladen. »Frihjørnet« vilde paa Dansk være et passende Navn (t. ogsaa »Freiecke«); for mere end eet er neppe Brug i Dansk; men som saadant er »Firkanten« ikke tilstrækkeligt betegnende.

S. 111—13 som ogsaa S. 130 findes forskellige, fra tydsk laante Udtryk, der baade ere for mange, og som sige for lidt. Der skjelnes her mellem »opvoxende« (t. wachsend), »opstaaende« (t. hervorschauend ell. hervorbrechend) »frembrydende« (t. = det sidstnævnte), »kommende fra« eller »fremvoxende« — al denne Vidtløftighed er grundløs. Jeg har forhen ved Omtalen af »Spidsen«

tilraadet Brugen af Ordet »voxende»; om det er en saadan eller Forkroppen af et Dyr, er ligegyldigt. Uden Commentar vil »en voxende Løve« forstaas som ragende frem fra Skjoldets Underkant eller Spids; i andet Fald er blot et tilføie »fra venstre« o. s. v. For det specielle, sjeldne Tilfælde, hvor kun lidt mere end Dyrets Hoved sees, medens Resten er skjult, vil som Sidestykke til »hervorschauend« et tilstrækkeligt malende Udtryk have i »speidende«. Udover disse to Termini behøves Intet; at Vrøvlet skyldes tysk Pedanteri, er klart; fra dette burde G. have frigjort sig. De Exempler, han nævner paa »opstaaende«, indordnes uden Vanskelighed; det ene, hvor Smaagjenstande som tre Gaasehalse rage frem over en Bjelke, der i Fransk vilde kaldes »sommée«, falde ind under, hvad der er sagt om dette Ords Gjengivelse.

»Ledsaget af« og »omsat med« er, som G. bemærker, lidet forskjelligt og kun gjældende Bifigurer. Fremfor G.s Definition vilde jeg hævde, at det første Udtryk gjælder de lidt større, der forefindes i bestemt Antal, det sidste de mindste, hvis Antal er vilkaarligt. Et tredje Udtryk er »besaaet«, som jeg af Hensyn til det berømteste af alle Vaabner, »semé de France«, vil foretrække for »strøet«, og ved hvilket jeg for een Gangs Skyld vil stille mig i Opposition til Hefner, som for dets Brug opstiller to Alternativer: det ene af disse falder sammen med, hvad jeg vil have kaldet »omsat«. Det andet, som alene bør hævdes, gjælder de mønstrede Bunde, hvori Smaafigurer i ubestemt Tal, efter Behag overskaarne af Skjoldrandene, ere ordnede symmetrisk i Rækker, oftest i quin-cunx (»Forbandt«). At det i ældre Vaaben ikke altid er gjort, hvor det kunde ventes, skyldes vistnok oftest Ubehændighed, men hvor Symmetrien bestemt kan siges at fattes, bør »omsat« og ikke »besaaet« bruges. En Mellemtung mellem begge bør ikke taales.

S. 111 omtaler G. Figurer sammenstillede i Y-form, for hvilken Tydsk har det fortrinlige, andensteds ukjendte Ord »Dreipass«. Paa Dansk kunde med Fordel bruges »Tveie«, der, skjøndt refererende sig til 2-, ikke til 3-Tallet, korrekt angiver Formen.

Et vanskeligt Problem foreligger S. 101 i Fig. 94; naar her blasonneres: »en tiltagende h. Maane lagt paa en b. Sky i G.« kan jeg ikke afholde mig fra Tvivl; jeg troer ikke, at dette nogensteds vil blive godkjendt. At Heroldsfiguren er en Bjelke, kan ikke bestrides, og G. har muligviis rigtigt angivet dens fr. Betegnelse som »entée-nebulée; dette er imidlertid ikke identisk med »engl. nebuly, t. Wolkenschnitt«, som kun række til at betegne Bjelkens ene Side. I sin Grundform er den en fr. »vivre«; og jeg vilde for denne Figur, som jeg aldrig har seet, undlade at skabe et Kunstudtryk i dens muligviis eneste Forekomst — Ordet »dobbelt« er her uanvendeligt; og om Navnet »Sky« muligt skulde findes i et dansk Adelslexikon,

er dette for mig ingen Hjemmel. Der findes heraldiske Særheder, som man maa beskrive saa godt, man kan, og videre end til her at betegne Hovedfiguren som en af to gjensidigt indgribende (enté) Skysnit (nebulé) slangebugtet Bjelke kommer man neppe i Dansk. I øvrigt findes den overalt tvivlsomme »Sky« nævnt S. 149; ved *Offenberg* er den en blot Feiltagelse (som selvfølgelig ikke skyldes G.) — Vaabnet er forøvrigt urigtigt blasonneret, naar der siges »et brunt Bjerg«; det maa hedde »naturfarvet« eller, som det ogsaa forefindes, »grønt«; — i de hyppige Tilfælde, hvor en Arm rager frem af en Sky, er det en velkjendt Feiltagelse af anden Art — et »Puf«-Ærme — som trods Cancellidiplomer bør forvises fra Heraldiken; med det Snobberi, som vedvarende vil respektere Sligt, er denne uforenelig. Kun Pariseruniversitetets Vaaben, hvor en Haand er strakt lodret ned, pegende paa en Bog, kan Skyen maaske hjemles.

S. 134 læses: »K r o g n o s*»: en s. Fjerham i g.; hvad dette skal sige, er mig som vist enhver Anden ufatteligt. Det fra Folkevisen kjendte Ord »Fjederham« er en obsolet, rent poetisk Form, der ikke kan moderniseres som Tostavellesord; som Formbetegnelse har det maaske en Tradition for sig, der fortjener at respekteres; men fuldkomment uforstaaelig er den uden en Forklaring, som kunde være given ved en Henvisning til S. 150, Fig. 130, hvis Mærke er betegnet som »Jomfru i Fjerham«, et Navn, som her ved en ikke-dansk Slægt turde være tvivlsomt: Begrebet Fjederham kjendes ikke udenfor Skandinavien. Figuren stemmer iøvrigt med den specielt tyske *Harpyie*, oftere kaldt *Jungfrauadler*, som heraldisk ellers i Reglen fremstilles uden Arme, — det kunde være værdt at undersøge, om Kronen, med hvilke den som her almindeligt fremstilles, ikke oprindelig ere Bjørneøren. Fjederhammen skulde efter denne Angivelse være en Ørn, hvis Hals er afskaaren i Høide med Vingerne. — Til S. 133 skal iøvrigt bemærkes, at den vulgære Benævnelse af Dobbeltørnen som »flakt Ørn« ikke har hjemme i Heraldiken og ikke burde autoriseres.

Til S. 152 skal i Forbigaaende bemærkes, at den hele Forskjel mellem Drage og Lindorm fra først er den rent sproglige mellem to Navne for samme Ting, et græsk-romersk og et germansk, hvisaarsag det er haabløst at ville fastslaae en Charakterforskjel, som ikke kan fastholdes paa Grundlag af de paagjældende Folkestammers ældste Billedfremstillinger. At begge Navne oprindelig gjælde en Slangetypus, hvis forreste Par Fodder sikkert fremkomme før de bageste, og hvis Vinger ligesom hos den græske Sphinx ere senere Tilsætning, kan ikke betvivles; men allerede i vor Jernalder sees Fabeldyret fuldt udviklet. I vor virkelige Folkeviser er Lindormens Navn ufravigeligt, og betegnende nok optræder Dragens kun i de andensteds fra paavirkede Helgenviser. Den Begivenhed, hvorved

den i vor egen Vise om Kong Diderik og Løven kaldes Lindorm, sees i islandsk Billedkunst fra c. 1150 fremvisende et Uhyre med to Fødder og Vinger, og Dyret er her udtrykkelig i Indskriften kaldet Drage (dreka). I vor Heraldik hersker samme Forvirring, og i andre Landes staaer det ikke bedre til. I Tydsk angives Drage og Lindorm »i Reglen« at have henholdsvis 2 og 4 Fødder; i Engelsk holdes to Former skarpt adskilte, af hvilke det imidlertid er den firefodede, som benævnes Drage, medens den tofodede faaer Navn af »wyvern« (ell. wyver, ɔ: vipera). I Fransk siges Dragen at have to Fødder; ved Siden af dragon kaldes den stundom »serpent volant«. Vil man i Dansk ikke betragte Ordene som synonyme, turde det rigtigste være at bruge Lindormens Navn om den ifølge G. stundom vingeløse Dyreform og lade »Dragen« efter hvert enkelt Vaabens Tradition have to eller — i sjældnere Fald — fire Fødder. Denne Brug af Navnet vilde stemme bedst med den uvilkaarlige Opfattelse, man i Sagn og Digtning har af Lindormen, som i disse altid kun tænkes krybende og omslyngende.

Om Skjolde, der intet Mærke indeholde, udtrykker G. sig — maaske for Kortheds Skyld — lidt for kategorisk ved ifølge det sædvanlige Navn *Wartschild*, ogsaa fr. *écu d'attente*, at betegne dem alle som afventende en Tilføielse, hvad der i Tydsk, hvor kun et Par Exempler og fra en meget sen Tid kjendes, er rigtigt nok. I de vest- og sydlige Lande, hvor Overgange til dem haves i mønstrede Bunde og Pelsværk, ere Exemplerne trods deres Sjældenhed dog for mange og det historisk Bekjendte for lidt til, at Paastanden kan fastholdes. Paa Fællesbenævnelsen alene kan den ikke grundes: som Type paa »armes à enquerir« nævnes stadig Jerusalems, ved hvilket Ingen finder Noget at undersøge. At f. Ex. d'Albret skulde have ventet paa Navarras Kjeder, har Ingen trøstet sig til at sige.

Om Smaating bemærker jeg blot, at naar der S. 44 siges »Orange, der navnlig kjendes i fransk og engelsk Heraldik« — maa jeg troe, at det er en lapsus calami. Farven, der nærmest er at henføre til, hvad Menestrier kalder »sottises anglaises«, optræder i England kun i en efterheraldisk Tid, hvor saa at sige Intet er umuligt. Ellers er den overalt absolut ukjendt; selv Huset Oranjen, hvis »Farve« den er, har aldrig ført den i Vaaben. Omtalen af Purpur kunde i en dansk Heraldik have været udeladt: hvad angaaer Luxdorfs Vaaben, trøster jeg mig til at sige, at den Pecus, hvem hans Adelsbrev skyldes, saa lidt som han selv har anet, hvad »Purpur« skal betyde. — Til S. 90 bemærkes, at Gjengivelsen af »fretté« engl. »fretty«, i Tydsk, hvor Formen betegnes som »Gitter«, er meningsløs; i Dansk kunde man passende emancipere sig fra den og give den dens rette Navn som »Fletværk«. I Engelsk hører

dette til de mønstrede Bunde, hvis Antal af Elementer er ubestemt; i Fransk bruges *fretté* om de bredere Striber — i Reglen tre paa hver Led, stundom dog synkende til to eller stigende til fire, — *treillissé* om fem eller flere Striber, der ofte sees nittede i Krydsningerne. Til paa Dansk at fastholde en Forskjel er ingen Grund: man behøver kun at opgive Stribernes Antal, eventuelt med Angivelse af, om de er smallere end Mellemrummene (Spær eller Stave).

De S. 159 som »Kugler« benævnte Figurer høre i Dansk som i Tydsk til de uløste Vanskeligheder, for hvilke her endnu intet ordentligt Navn findes. I gl. Fransk-Engelsk betegnedes de efter Farverne med 7 forskellige Navne; man har i Fransk indskrænket dem til to: »*tourteaux*« for de farvede og »*besants*« for Metallerne; i Engelsk siges »*roundlets*« om dem alle. Vil man have to Benævnelser, er det imidlertid bundforkert at vælge Navne, hvorved de farvede angives som Kugler, de metalliske som Cirkler, da begge vise sig ens, eftersom Udskygning, der viser Kugleformen, er uheraldisk. At de altid sees som Flader, og at Metalfigurerne oprindeligt ere Mønter (besant, *?*: Byzantiner), er afgjort; men om blaa og grønne Mønter kan ikke være Tale. Man kunde kalde dem »Skiver«, der oftest tænkes runde, — eller »Rundskjolde«, eftersom Smaaskjolde ogsaa som heraldiske Figurer ere velkjendte; men fremfor Andet vilde jeg — uden Hensyn til den lidt hvælvede Form, som herved angives, — foreslaae Navnet *S k j o l d b u g l e r*, der her turde være særligt vel motiveret. G. har været enig med mig i, at kun et enkelt Navn burde bruges; man overraskes derfor ved, at han efter »Kugler« — røde og af Guld — opfører »Mynter« (rettere Mønter) som en særegen Kategori, tilmed — som ved Skjæbnens Ironi — »to byzantinske Mønter«. I Fransk-Engelsk er denne Kategori som saadan ubekjendt; velkjendte ere derimod navnlig engelske »*roundlets*« med et yderligere paalagt Mærke. Andet end dette kan et Møntmærke aldrig blive. Og det maa fastholdes, at enten er et saadant bestemt angiveligt — Orn, Løve, Mandshoved i Profil, o. s. v., eventuelt blot kontureret (fr. »*ombre*«), — eller det eksisterer ikke for en heraldisk Betragtning eller heraldisk Teknik.

»Pille«, S. 161, burde af Hensyn til den alt i Latin foreliggende Dobbeltbetydning, som — for fuldt Alvor — udsætter den dermed betegnede Figur for Forveksling med den sidst omtalte, — aldrig bruges for »Soile«. Lad mig herved bemærke, at de runde Figurer i Medici's Vaaben antages at være »Piller«, *?*: Apotheker-piller, emblematiske angivende »Lægen«. — Det taabelige Navn »Marekors« brugt om Pentagrammet (»Alpenkreuz« kjendes ganske vist i ældre Tydsk) burde ikke have foranlediget, at Figuren S. 164 indordnes mellem Korsformer: dets Plads var i den nærmest følgende Rubrik under »Mærker«.

En Overraskelse er det, naar man finder Hjertet, som man forgjæves har søgt S. 120—21 som Del af den menneskelige Figur, S. 159 sammenstillet med — Ruder! Konsekevent kunde Kløver og Spader, der begge kjendes i Heraldiken, være tilføiede, hvad dog ikke er skeet. Vistnok er Hjertet en omstridt Figur — G. burde være ophørt med S. 13 og S. 38 at tale om dem i »Valdemarernes» Vaaben, overfor hvilket A. D. Jørgensens Undersøgelse maa staa fast; — men ligesaa vist er det et ufatteligt Vanvid, der har grebet Massen af tyske Heraldikere, naar de ignorere eller rent ud benægte det menneskelige Hjertes Forekomst som heraldisk Figur, der i de vestlige og sydlige Lande ikke tillader Skygge af Tvivl — lad mig af de talløse, sikre Exempler foruden Douglas blot nævne de talende Vaaben Heart, Coeuret de Nesle og Crevacuore. Men som Spillekort-Figur har dog til nu Ingen klassificeret det.

Den S. 169 og oftere brugte oehenschlägerske, af daarligt Tydsk paavirkede Form »Klenodie« for »Klenod« (med Tonen paa første Stavelse) burde ikke mere findes i Dansk. »Befæstiget« S. 178 er vel en overseet Trykfeil. En lille lapsus calami findes S. 246, hvor »merlette« er nævnt for »martlet«; vistnok svarer den engelske Figur til den franske; men identiske ere de ikke.

At den Augiasstald uden Lige, som fører Navn af det danske Rigsvaaben, trænger til en Udrensning, — er en Sag for sig, som G.s Værk ikke giver mig Anledning til at komme ind paa; blot om Løven kan jeg ikke afholde mig fra en Bemærkning. Den i fransk Heraldik forholdsviis seent opstaaede Distinction mellem Løve og Leopard har i Udlandet stadig været Gjenstand for Strid. I England, hvor Navnet »lion« har bidt sig fast paa en Maade, som man vanskeligt kan komme udenom, har man stadig strittet imod at opgive det Tilvante og at finde sig i den sproglige Degradation af Kongevaabnets Løver til Leopard; Striden syntes i forrige Aarhundrede at være definitivt endt med Løvenavnets Seir; men netop i den allernyeste Tid sees den at være blusset noget op igjen, forsaavidt en Hovedautoritet som Hope endnu hævder Leopardnavnet. I Tyskland har en lignende Vaklen fundet Sted, der vedvarer til den seneste Tid; Hefner hævder, og for den tyske Heraldiks Vedkommende sikkert med Foie, at den enkelte Betegnelse som Løve med Tilføielse af simple Epitheta strækker til for at karakterisere de i tyske Vaaben forekommende Figurer. I Dansk, hvor aldrig Nogen før i den nyeste Tid synes at have skjænket Spørgsmaalet en Tanke, er det Samme Tilfældet: sætter man af æsthetiske Grunde Pris paa, at vore Vaabendyr skal hedde Løver, vil Navnet kunne beholdes uden at Forvirring afstedkommes, naar blot de forskellige Stiltinger rigtigt angives. I Hovedsagen indskrænke disse sig til fire: den første hedder kort og godt »en Løve«, hvormed Dyret er angivet som opreist og med Hovedet i Profil; dette, som overalt er Normal-

stillingen, kræver ingen yderligere Betegnelse. Om Løven, der normalt intet Underlag har at træde paa, i denne Stilling har sin høire Bagklo løftet — mer eller mindre — eller begge Bagkloer ere i samme Høide, afhænger hovedsagelig af den altid vilkaarligt valgte Skjoldform; en bestemt Angivelse deraf henhører under de »sottises anglaises«, som andensteds ere ukjendte, og som man i Dansk helst skal undgaae at efterligne. Den anden Stilling er den *g a a e n d e* (»springende« kjendes Løven paa ingen af de to Maader), — hvad der kræver dette Ord tilføiet, — stiliseret støttende paa tre Fodder og med den høire Forklo altid løftet; Hovedet i Profil angives ikke-heller her. Til disse to Stillinger svare den tredje og fjerde, hvor Løven med samme Kropstilling viser Hovedet en face, hvad man kunde vedtage at betegne som *f r e m v e n d t* — *voilà tout*. De sjældne, i Grunden uheraldiske Stillinger, hvori Løven sees *s t a a e n d e* eller *l i g g e n d e*, betegnes tilstrækkelig ved disse to Ord, eventuelt med Tilføjelsen »fremvendt«. Endnu kan Ordet »tilbage-seende« som betegnende Hovedets — ogsaa uheraldiske — Stilling føies til enhver af Kropstillingerne. Hvad der er over dette, er af det Onde, og G. kunde her have sparet sig en Del Uleilighed.

Om *H j e l m k l æ d e t*, S. 200 flg., gjør G. efter Sædvane en Række gode og her til Lands stærkt tiltrængte Bemærkninger. Lidt udførligere kunde han have udtrykt sig, naar han S. 201 kort siger: »Middelalderens heraldiske Kunstnere udelod kun sjældent Hjelmklædet« — om hvilket forøvrigt forud er sagt, at det kom i Brug i Begyndelsen af det 14. Aarhundrede. Forholdet er, at af de to ældste Hjelmformer føres den ældre, som G. undlader at nævne S. 167, — en Hjelm, der foruden ved at være langt mindre end den egentlige »Tøndehjelm« karakteriseres ved foroven at være helt eller næsten flad (man kunde i Dansk kalde den Gryde- eller Kedelhjelm), — altid uden Hjelmklæde; de ellers fortrinlige Afbildninger vise desaaarsag for en enkelt Gang en Feil i Fig. 130—31, hvor denne Hjelm er afbildet; ogsaa er den efter Formen lidt for stor. Først Tøndehjelmene viser Hjelmklædet; Weingärtner *Liederhandschrift* og *Züricher Wappenrolle* kjende det endnu ikke; det sees en enkelt Gang i det store *Heidelberger Liederhdschr.* og er hos Gelre i sin Begyndelse.

Naar G. S. 209 stærkt tilraader at bruge de i Dansk autoriserede Rangkroner, kunde jeg have stor Lyst til — in casu rent personligt — at opponere: karakteristiske, som han finder dem, ere de netop ikke. Den taabelige Lyst til Skryderi og til at smykke med laante Fjer, som overalt gjennemsyrer den danske Enevoldsheraldik, fornægter sig heller ikke her, naar den har udstyret sine Grevevaabener med Kroner, der andensteds svare til Marquis og Hertug. Men Dumbheden kulminerer, naar den yderligere som den saakaldte

»simple« Adelskrone har autoriseret en Form, der i mindre Fremstillinger forvexles med Grevekronen. Jeg vilde tilraade, at man emanciperede sig fra denne og førte den i Tydskland, Frankrig og Italien vedtagne Form med ni Perler, og jeg troer, at man hos os faktisk pleier at gjøre dette. Fremfor den autoriserede »Friherrekrone«, hvis syv Opstandere, hverken ere Blade eller Perler, vilde jeg tilraade den tydske, syvperlede Form, — ogsaa dette troer jeg overalt er Coutume. Til at respektere den danske mere end Friherrenavnet, som jeg aldrig har hørt brugt — saalidt som »Freiherr« — i Tydsk høres i Tiltale — seer jeg ingen Grund.

Jeg haaber, at de her fremførte Bemærkninger, hvormed jeg hovedsagelig har ønsket at give mit Bidrag til fremtidige Bestræbelser for at skabe en dansk Terminologi, ikke maa opfattes som nedsættende G.s ypperlige Arbeide; Skabelsen af heraldiske Termini har ingensteds været Enkeltmands Værk, og ingensteds arbeides mere end hos os paa bar Bund. Værd at nævne er endnu de udmærkede bibliographiske Oplysninger, der forefindes S. 17 til 33; jeg maa kun paa to Steder her erklære mig for uenig med G. Det første findes S. 30, hvor han roser *Gourdons Genouillacs l'Art Heraldique*; af hvad Godt der findes i Værket tilhører saa vist ikke en Stavelse ham selv; fremfor ham burde *Magny* være nævnt. Det andet findes S. 33; vistnok burde jeg være den sidste til at bebreide G., at han har rosende Ord for min Artikel i *Salmonsens Conversationslexikon*, som jeg paa Grund af Forhold, hvorover jeg ikke var Herre, næsten nødtes til at improvisere, og mindst har jeg Ret dertil, naar jeg maa troe, at hans Udtalelser om den tildels skyldes personlig Velvilje. Dens Mangler seer Ingen bedre end jeg selv; jeg haaber at raade Bod paa dem i en ny Udgave.

Nævnes maa endnu Værkets fra H. Storck's »Dansk Vaabenbog« optagne, ofte fortrinlige Tegninger, der ogsaa vise glædelig Fremgang i Smagen, og mod hvis rigt varierede, med overlegen Dygtighed tegnede Hjeldmækker kun er at indvende, at Renaissancekarakteren er lidt for overveiende; af virkelig Gothik, som er Heraldikens Kunst par excellence, sees ikke meget. G. nævner S. 22 Dürer's Vaabentegninger, om hvilke kunde være bemærket, at med al Respekt for den Genialitet, som hans Ornamentik ogsaa her viser, er den dog en decideret Forfaldskunst, der ikke har hjemme ved Gjængivelser af Uradelens Vaaben.

En Række af lærerige, i Valg og Udførelse lige udmærkede Photogravure-Tavler, der gjengive Dansk Vaabenkunst fra 13. til 18. Aarhundrede, slutter Bogen, der ogsaa paa Illustrationernes Omraade er en Præstation af Rang, som bereder Kjendere en Glæde.

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.

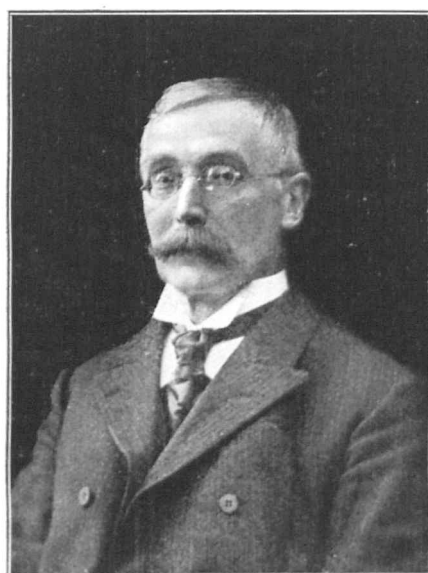
Ved **Paul Hennings.**

I Anledning af en forestaaende Udvidelse af Aflevering af retslige Arkivalier skriver en Indsender i den danske Dommerforenings Medlemsblad Nr. 7 (22. Juni 1919) følgende: »Et Besøg af en Pyroman vilde iøvrigt være langt nyttigere end Besøg af en Arkivar, og i hvert Fald kan Spørgsmaalet med Fordel udskydes til Vinter«. Det er en Udtalelse, der giver et ualmindeligt talende Bevis paa hvor nødvendigt det er, at Arkivalier beskyttes, selv overfor Personer, af hvilke man, i Kraft af deres Dannelse og sociale Stilling, var berettiget til at vente bedre Forstaaelse af, hvor meget Arkivalierne betyder for vor Historie.

Slægten Bjerre, hvis Stamfader var Jakob Pedersen i Store Bjerre ved Holstebro, f. 1669, afholdt 16. Juli en festlig Sammenkomst paa Sdr. Lyngbjerg, hvor ca. 400 af Familiens Medlemmer var komne til Stede. Efter nogle Timers fornujeligt Samvær samledes man om Talerstolen, hvorfra Valgmenighedspræst Morten Larsen talte. Senere fortalte den nuværende Ejer af Slægtsgaarden om Slægten, der for ca. 150 Aar siden var nær ved at uddø paa Mandsiden, idet den eneste mandlige Bærer af Navnet var en gammel Karl paa 53 Aar. Han giftede sig med en Pige paa 49 Aar, og fra dette Ægtepars Søn, Christian Bjerre i Store Bjerre, stammer den nulevende Slægt. Indenfor Slægten har der alt i mange Aar bestaaet en Understøttelsesforening, der i Aaret 1900 udgav: Stamtavle over Bjerre-Slægten fra Bjerre i Sir ved Holstebro. Et saadant Sammenhold og en saadan Slægtskærlighed, som det her anførte vidner om, er vist ganske enestaaende indenfor de gamle danske Bondeslægter.

Statsarkivet i Königsberg, der i Begyndelsen af Krigen blev bragt til Danzig, er nu atter ført tilbage til Königsberg, og dets rige Skatte atter gjort tilgængelige for Forskerne.

Ekspeditionschef Alf Collett.

† 12/6 1919.

Da Samfundet for »Dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie« blev stiftet i 1879 havde Alf. Collett allerede vundet et saadant Navn som Personalhistoriker og kyndig Kender af norsk Historie og Topografi, at han straks blev indvalgt som Medlem af Samfundets norske Bestyrelse, hvis Formand han har været siden 1905. Han har vistnok i Aarenes Løb ikke leveret mange Bidrag til Personalhistorisk Tidsskrift, men han har om sin Slægt, som i Aarhundreder har indtaget en fremskudt Stilling inden Kristiania Forretningsliv og blandt Norges Embedsstand, og om Livet og kulturelle Forhold i Kristiania i ældre Dage skrevet Værker, som til alle Tider vil bevare hans Navn for Efterverdenen.

Ekspeditionschef Alf. Collett var Søn af Professor Jonas Collett og Digteren Henrik Wergelands Søster Camilla og født 8. August 1844 paa Eidsvolds Præstegaard, hvor Morfaderen den bekendte Politiker Nicolai Wergeland var Sognepræst. Efterat Faderen i 1851 var afgaaet ved Døden boede Moderen en Tid i København, hvorved Sønnen kom til et Par Aar at frekventere danske Skoler og bevarede Indtryk derfra Resten af Livet. Han blev Student 1861 og juridisk Kandidat 1867, hvorefter han blev ansat i Marinedepartementet, hvor han i 1895 blev Ekspeditionschef.

Han var en dygtig og for sin Gerning varmt interesseret Embedsmand, som af Departementet oftere blev benyttet til andre offentlige Hverv, der adskillig optog hans Tid. Hans store Arbejdskraft tillod ham imidlertid ved Siden heraf at dyrke de literære Interesser, som han havde arvet efter sine Forældre. Han sad derfor inde med en betydelig og vidtomspændende Læsning og havde en fængslende og letflydende Stil. Hans skriftlige Arbejder bevægede sig ogsaa udenfor personalhistoriske eller kulturelle Omraader, idet han i ikke liden Udstrækning har skrevet Literaturanmeldelser, Kunstkritiker, Rejseskildringer m. v.

Colletts første Bog udkom i 1872 og omfattede genealogiske og biografiske Efterretninger om Familien Collett. Den udkom i betydelig forøgede Udgaver i 1883 og 1915, senest under Titelen »Familien Collett og Christianialiv i gamle Dage«. Bogen hviler paa et aarelangt grundigt Studium af tildels utrykte Kilder og er af betydelig personalhistorisk Værdi. Foruden et rigt Portræt-

galleri samt Afbildninger af Slægtsejendomme leverer den livlige Skildringer af Handels- og Selskabslivet i Kristiania i den Periode, da hans Forfædre hørte til Byens første Patricierslægter.

Efter at have udgivet Slægtshistorier om Familien Elieson og Raadmand Peder Pedersen Müllers Efterkommere var hans næste større Arbejde »gamle Christianiabilleder«, som udkom i 1893, med et Tillæg i 1902, hvorefter Bogen i 1909 udkom i en helt omarbejdet og betydelig forøget Udgave. Dette Værk indeholder en paa indgaaende Arkivstudium bygget Skildring af Borgernes Liv gennem de vekslende Tider, til Hverdags som til Fest, i Hjemmet og paa Gaden, af deres Klædedragt og Skikke m. v., ligesom der leveres en Fremstilling med Billeder af de mere kendte Gaardes skiftende Skæbne. Collett viser sig her som den bedste og for Tiden uerstattelige Kender af Byens Historie og Topografi. Det er derfor ogsaa ofte blevet lagt Beslag paa hans Kundskaber paa dette Omraade og altid er alle Forespørgsler og Henvendelser blevet besvaret med den elskværdige Imødekommenhed, som udmærkede Collett. Han havde ved sit maalbevidste Arbejde erhvervet sig en Samling af over 1200 Billeder fra det gamle Kristiania, bestaaende af Akvareller, Kobberstik, Tegninger, Lithografier, Karter, Fotografier m. v. af Lokalteter, Gadepartier, Bygninger etc. af Hovedstaden, hvoraf en stor Mængde er unica, hvilken Samling han har testamenteret »Christiania Bymuseum«. Det var hans Agt, hvis han havde levet, i den nærmeste Fremtid at søge Afsked fra sin Embedsstilling, og han vilde visselig da have benyttet sit otium til at berige vor Literatur med nye Skildringer af Kristiania.

Hans sidste større Arbejde »Camilla Colletts Livshistorie, belyst ved hendes Breve og Dagbøger«, udgivet i 1911, er vistnok ikke af personallhistorisk Art, men derimod af den største Værdi for Literaturhistorien, fordi den belyser hans berømte Mors Livsudvikling og hendes Forhold til samtidige Personligheder.

Collett havde arvet den Wergelandske Slægts Kærlighed til Naturen. Paa Rejser sammen med ham maatte man beundre det indgaaende Kendskab til Dyreverdenen, som han lagde for Dagen og den varme Interesse, hvormed han omfattede vakre Blomsteranlæg og Parker. Dette er ogsaa kommet til Udtryk i hans Testamente. Om det Legat paa 80,000 Kr. til Kristiania Bys Forskønnelse, som han oprettede, bestemte han saaledes, at Renterne fornemmelig skal bruges til Beplantning og Prydelse af Byens aabne Pladser og Gader samt til Anbringelse af Fontæner. Foruden dette Legat betænkte han i sit Testamente Kristiania Kunstindustrimuseum og Folkemuseet paa Bygdø med forskellige Genstande samt Universitetsbiblioteket og Riksarkivet med Brev-

samlinger og Manuskripter, ligesom han gav 1,000 Kr. til Samfundet »for Dansk-norsk Genealogi og Personallhistorie«.

Det er en Selvfølge, at en Mand med Colletts Kundskaber, Intelligens og Arbejdskraft var tildelt mange Udmærkelser og Hverv. Han var saaledes Medlem af Kristiania Videnskabsselskab, hvor Mindetalen holdtes over ham 12. September. I denne fremhævedes bl. a., at »noget af det bedste, som er skrevet af Norges Kulturhistorie skyldtes ham. Han har i højere Grad end nogen anden hjulpet til at mure op fra Grunden vor Hovedstads Historie og i Fremtidens Kristiania kan hans Navn aldrig blive glemt«.

Han har derhos været Medlem af Styret i »Foreningen til norske Fortidsmindersmærkers Bevaring«, af Styret for »Norsk Folkemuseum«, af Komiteen for »Akershus Slots Genrejsning« og af Styret for »Eidsvoldsbygningens Udstyr« og af Raadet i »Christiania Bymuseum«.

Disse Bemærkninger om Alf Colletts Liv og Virke kan ikke afsluttes uden samtidig ogsaa at nævne, hvilken sjelden sympatisk Personlighed han var. Fintfølende, reel og nobel i al sin Færd, trofast og venuesæl, med en stærk Slægts- og Pietetsfølelse, der reagerede mod alt parvenumæssigt. Collett, som i 1900 blev Ridder af St. Olavs Orden for »fortjenstfuld Embedsvirksomhed«, var derhos K.² D. O., Off. Fr. O. L. og R. S. N. O.

L. Esmarch.

Arkiv og Publikum.

Indledning til en Diskussion i Personalhistorisk Samfund
den 4. Marts 1919.

Af E. Marquard.

Der stod for henvend en Snes Aar siden i Nationaltidende en Skildring af, hvorledes en Besøgende, der ønskede at anstille en Undersøgelse i Rigsarkivet, blev modtaget her. Han kom ind i Læsesalen, hvor der under de store, hvide Hvælvinger herskede Arbejdets andagtsfulde Tavshed og hvor flittige Forskere sad fordybede i store Protokoller og gulfede Papirer. Listende kom en af Arkivets Embedsmænd hen og spurgte om hans Ønske, hvorpaa han efter en Konference med et Par andre Arkivembedsmænd forsvandt. Kort efter dukkede han op igen med nogle gamle tykke Protokoller, hvis Indretning han forklarede den Besøgende, hvorefter han igen forsvandt for atter at dukke op med Favnen fuld af Pakker og Protokoller, atter forsvandt og atter kom frem, stadigt med flere Protokoller og Pakker, som han stablede op omkring den Besøgende, først paa Bordet foran ham og ved Siden af ham og saa paa Gulvet omkring ham, og da Arkivembedsmanden saa havde begravet den nye Besøgende fuldstændigt i Arkivalier og saa ham sidde fordybet i sit Arbejde, vekslede han et Blik med de andre Arkivmænd og gned sig fornøjet i Hænderne, som om han vilde sige: Nu har vi Dig, min Ven, nu er Du fanget. Du slipper aldrig herfra igen.

Da denne lille Historie nylig faldt mig ind, saa jeg for mig et andet Billede: Jeg saa den samme Mand, der hin Dag for en Snes Aar siden som ængstelig Begynder havde vovet sig ind i det gamle Rigsarkiv, træde ind i Arkivets nuværende Læsesal, hvor han først gik hen til Budet, der sidder ved Indgangen, og hviskende betroede ham en Seddel, hvorefter Budet forlod Salen. Saa snart han var ude af Døren, gik den Besøgende hen til en anden Arkivtjenestemand og derefter til en tredje, der begge i samme hviskende Tone fik betroet et Par Sedler og ligeledes begge forsvandt. Den Besøgende gik saa hen til Bogleolerne, tog nogle Bind der og begyndte at arbejde. Kort efter gik Døren fra Læsesalen til Magasinet op, og ind traadte Budet, belæst med et Læs store Protokoller, efterfulgt nogle faa Minutter senere med kort Mellemrum af de to andre Arkivtjenestemænd, der ligeledes højt belæssede bragte den Besøgende Bjærge af Arkivalier. Men nu blev han ikke begravet iblandt dem. Med udpræget Rutine slog han op i dem, noterede nogle Tal og afleverede saa Bind efter Bind, indtil Opsamlingsbordene var

fyldte med bjærgehoje Stabler af afbenyttede Bind. Og da Klokken slog fire, kørte Budet en Sækkevogn med en stor Kasse ind og trillede saa Læs efter Læs ud af Dagens Arbejdsstof.

Og jeg saa et andet Syn for mig: Jeg kom ind i Landsarkivets Læsesal og saa for mig to lange Borde med en Række Besøgende, der omkring sig havde anbragt Stabler af Protokoller og Pakker; paa Bordene og paa Gulvet, ja endog paa Reolen langs Vinduerne laa Stabel ved Stabel, medens andre Stabler ustandseligt blev bragt ud og nye baaret ind igen. Og næsten alle disse Besøgende var Personahistorikere!

Den først omtalte Historie i Nationaltidende behøver ikke at have været overdrevet; dengang, dvs. for en Snes Aar siden, kunde det tænkes, at der kom enkelte Besøgende, der kunde betegnes som Storforbrugere af Arkivalier. At de sidste to Billeder ikke blot ikke er det, men at det tværtimod er et overmaade almindeligt Syn, kan vist de fleste Tilstedeværende bekræfte af egen Erfaring.

Der er i Løbet af en Snes Aar foregaaet en Udvikling, en Udvidelse i Omfanget af de Besøgendes Antal og Benyttelse af Arkiverne, der til Tider trods Nybygninger og Udvidelse af Personale har været ved at sprænge Rammerne. Der har været og er Dage saa travle, at Personalet næsten ikke har kunnet forstaa, hvorledes det skulde opfylde de Krav, som den stedse voksende Skare Besøgende og deres stigende Rekvisitioner stiller.

Det er derfor ganske naturligt, at Spørgsmaalet om Forholdet Arkiv og Publikum atter og atter er dukket op og har krævet en Undersøgelse. En Udvidelse af denne Art medfører med Naturnødvendighed, at man stiller sig det Spørgsmaal, om Arkiverne har kunnet honorere de voksende Krav, der stilles til dem, og om Kravene er berettigede eller om der bør gribes hæmmende ind fra Arkivernes, d. v. s. Statens Side.

Afdøde Arkivsekretær Grove offentliggjorde i sin Tid i Pers. Tidsskr. 5 R. VI Bd. S. 79 ff. en ret omfangsrig Afhandling om dette Spørgsmaal med Titlen »Arkiver og Genealoger«. Anledningen hertil var den Debat, der var ført herom paa de tyske Arkivdage. Man var i Tyskland med større og større Uvilje bleven Vidne til den voksende Beslaglæggelse af Arkivernes Personale og Arkivfonds, som skyldtes Personahistorikerne, og konservativ, som de fleste Arkivmænd let bliver overfor nye Krav, ønskede man at undersøge deres Berettigelse, med andre Ord Nyttens af det Arbejde, der her krævedes af Arkiverne.

Arkivsekretær Groves Afhandling var væsentligt et Referat af Forhandlingerne og navnlig en fuldstændig Gengivelse af et Foredrag, som afdøde Rigsarkivar Dr. Secher vilde have holdt paa den ottende tyske Arkivdag i Lübeck og som fandt Optagelse i

Protokollen over Arkivdagens Forhandlinger, der blev offentliggjort i »Korrespondenzblatt des Gesamtvereins der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine« for 1908.

Imidlertid forekommer det mig, at den omhandlede Artikel, der jo i Virkeligheden var Dr. Sechers, selv om Haanden var Esaus, lidt for meget minder om det bekendte tyske Ord, der udtrykker Tilfredshed med, »wie wirs so herrlich weit gebracht«. At den ensidigt kun beskæftiger sig med Personalhistorikerne, er sikkert sket med Vilje, men dels mener jeg, at vil man gaa ind paa Spørgsmaalet, kan man ikke nøjes med dem alene, dels forekommer det mig, at Spørgsmaalet gaar en Del dybere end den nævnte Afhandling, og dels endelig er jeg paa visse Punkter ikke enig med de to nævnte Herrer. Det forekommer mig, at de i deres Egenskab af Arkivembedsmænd glider noget for let hen over de Vanskeligheder, som den stærke Udvikling af Arkivernes Benyttelse medfører.

Grunden hertil er ikke vanskelig at paavise: I de Aar, da Dr. Secher var ansat i Rigsarkivet, var de Besøgendes Antal forsvindende lille i Sammenligning med Nutidens, og heller ikke Arkivsekretær Grove opnaaede at opleve hele den stærke Stigning i Benyttelsen, men desuden var hans Artikel jo, som sagt, en Gengivelse af Dr. Sechers Udtalelser i »Korrespondenzblatt«, men ikke nogen Kritik af den. Endvidere er Dr. Sechers Stilling til Spørgsmaalet sikkert bleven paavirket af, at han som Landsarkivar i Begyndelsen har nærret en vis Frygt for, at Benyttelsen af Landsarkivet vilde blive for ringe, saa at hans Opfattelse væsentlig var den, at det gjaldt om at drage saa mange Besøgende til Arkiverne som muligt.

Men dette er kun til en vis Grad rigtigt. Selvfølgelig gælder det om at gøre Arkiverne saa frugtbringende som muligt for alle dem, der kan have Udbytte af dem, og det gælder ogsaa om at drage alle disse til Arkiverne, men medens Bibliotekerne har Bud til saa godt som hele Landets Befolkning, fordi de fleste paa et eller andet Punkt kan høste Gavn og Belæring af Bogskattene, er Forholdet jo et ganske andet for Arkivernes Vedkommende. Den Kreds, der har Forudsætningen for at benytte et Arkiv, er ganske anderledes begrænset; Arbejdet i et Arkiv kræver visse uafviselige Forudsætninger, og Stoffet i et Arkiv og Bearbejdelsen deraf stiller Krav til den Besøgende af en saadan Art, at de fleste Mennesker vilde spille Tiden, hvis de vilde give sig til at arbejde der. Et Bibliotek yder Mulighed for almen Belæring selv for ret ukyndige Mennesker; Arbejdet i et Bibliotek er i saare mange Tilfælde rent receptivt og behøver i al Fald ikke at være andet, medens Benyttelsen af Arkivets Skatte i de aller fleste Tilfælde har en — mere eller mindre omfattende — Produktion til Formaal, er produktiv.

Det er derfor ganske urigtigt at gaa ud fra, at det gælder om at

drage alle mulige Mennesker til Arkivet. De, der bruger Arkiverne og overhovedet kan bruge dem, er først og fremmest Staten, hvem Arkivet skylder sin Opstaaen og som desuden yder Midlerne til dets Bestaaen. Dernæst er der Gruppen af Historikere af de forskellige Slags; derunder ogsaa Personallhistorikerne. Staten har ved Oprettelsen af Arkiver først og fremmest sine egne, administrative Interesser for Øje. Derefter kommer i anden Række Historikerne, d. v. s. Videnskab og Kultur, som jo ogsaa af Staten anerkendes som saa betydningsfulde for Almenheden, at der ofres store Summer herpaa. Men endelig strækker Staten sig for Arkivvæsenets Vedkommende saa vidt, at den ogsaa giver Lejlighed til en Benyttelse af Arkiverne til Arbejde, der kun har ren privat Interesse og af Staten maa betragtes som Luksusarbejde. Men Staten kan med en vis Ret kræve, at Udgifterne derved ikke stiger uforholdsmæssigt, at det Arbejde, der kommer i første Række, ikke hæmmes derved, og endelig at Arkivernes Bestand ikke udsættes for Fare derved.

Det vil sikkert ikke være nødvendigt at gaa nærmere ind paa Arkivernes Historie. Deres Opstaaen er velkendt gennem A. D. Jørgensens »Udsigt over de danske Rigsarkivers Historie«. Det er Statens Dokumenter, der danner den langt overvejende Hovedmasse af Rigsarkivets Bestand, der derfor ogsaa først og fremmest opbevares af Hensyn til Statens, Almenhedens, Tarv. Men heraf følger saa atter, at Staten som saadan ikke har nogen direkte Interesse i den private Forskning. Statens Opgave er at værne om Undersaatternes almene Interesser, indadtil som udadtil, medens den overlader Varetagelsen af Undersaatternes Særinteresser til disses egen Røgt.

Dette spiller en Rolle m. H. t. Arkivernes Indhold. Statens Administration frembringer, efterhaanden som den griber mere og mere ind i Borgernes daglige Liv, en stadigt voksende Mængde Aktstykker, der vedrører de Enkelte paa et vist Tidspunkt, men ud over dette ikke har nogen Interesse for Staten. Før eller senere kommer det Tidspunkt, da Arkiverne ikke kan rumme mere, og man nødsages til at gaa til Kassationer. Paa disse anlægger man naturligvis det Synspunkt, at kun det bevares, der har Betydning for Staten, for Almenheden, det øvrige tilintetgøres. Det er jo almindeligt bekendt, at man i Tyskland endnu den Dag i Dag ikke vil indlade sig paa i nogen væsentlig Grad at bevare Aktstykker, der ikke har Interesse for Staten, men hævder, at hvad der kun har Interesse for Undersaatterne som private Mennesker, det kan Staten ikke indlade sig paa at ofre Plads, Tid og Kræfter paa.

Ogsaa her i Landet har det Synspunkt været gældende. De fleste Tilstedeværende kender af egen Erfaring Virkningen af de haardhændede Kassationer i Danske Kancelli, ved hvilke store

Masser af Arkivalier, som Personalhistorikerne nu vilde give meget til at kunne faa frem, skaanselsløst er vandrede i Papirmøllen.

Man sige ikke, at dette er uforsvarligt. Det er i mange Tilfælde højst beklageligt for den personalhistoriske Forsker, men Staten som saadan lider intet Tab derved, og den, der f. Eks. paa nært Hold har været Vidne til den rivende Fart, med hvilken Rigsarkivets Bestand er vokset siden Indflytningen i den nye Arkivbygning og i Landsarkiverne, vil sikkert kunne forstaa, at en ubegrænset Udvidelse af Opbevaringsstedet er umulig. Der kommer en Tid, da Staten bydende maa kræve Stoffet sigtet, og da maa Staten først og fremmest spørge om, hvad Almenhedens Tarv kræver bevaret. Ud fra dette Synspunkt er tidligere Tiders Kassationer ikke saa uforstaaelige.

Noget andet er, at Staten har faaet Øjet op for, at ikke blot Historikernes, men ogsaa Personalhistorikernes videnskabelige Arbejde kan føre til Resultater, der kan faa Betydning for Opfattelsen af Statens og dens Beboeres Tarv, og ligesom Videnskaben paa mange Omraader har fundet Værdier i Stofmasser, der tidligere var upaaagtede, saaledes har ogsaa Personalhistorikerne gennem deres Forskning skabt Værdier for Almenheden, der vil medføre, at Kassationerne vil blive omlagt paa et noget andet Grundlag og blive gennemført med mere nansom Haand end i svundne Tider. Men man maa ikke være blind for, at Staten ikke i det Uendelige kan ofre Plads for Opbevaring af alt, hvad der allejres i Administrationen, og at Kassationerne saa først og fremmest vil komme til at omfatte Akter af rent personlig Art. Det vil være Fremtidens Personalhistorikere, der ogsaa her stærkest vil komme til at lide under Følgerne af Kassationerne.

Men Staten anvender ikke blot sine Midler til Arkivbygninger, den yder ogsaa de nødvendige Beløb til Ansættelse af Arkivpersonalet, hvis Opgave det er at ordne og bevare Arkivalierne og være de Vejledende ved deres Benyttelse. Blandt dem, der benytter Arkivalierne, kommer atter Staten selv i første Række. Publikum kender som Regel kun saare lidet til Administrationens Benyttelse af Arkiverne, og dog ligger her jo Statsarkivernes fornemste Opgave. Administrationen maa, for at kunne udføre sit Arbejde, atter og atter ty til Arkiverne for i disse at faa fremdraget de ældre Akter, paa hvilke Nutidens Samfundsliv hviler. Atter og atter maa Arkivets Tjenestemænd assistere ved eller selv foretage Undersøgelser, uden hvilke Administrationens Arbejde vilde savne det historiske Grundlag, der sikrer Kontinuiteten i Landets Udvikling. Tiendeafløsningen gav saaledes Anledning til mange, meget dybtgaaende Arkivundersøgelser for at udrede, hvilke Afgifter der var Tiender og skulde afløses, og hvilke ikke, og, for at

tage et andet Eksempel fra den nyeste Tid, Adskillelsen af Borgmester- og Byfogedembederne, de folkevalgte Borgmestres Fremkomst, medfører store Undersøgelser om disse Embeders Lønninger og deres Oprindelse af Hensyn til den fremtidige Fordeling af Lønningsbyrderne, Undersøgelser, der som Regel maa gaa langt tilbage og kræver omfattende Udredelser paa Grundlag af de historiske Aktstykker.

Det er altsaa klart, at de Krav, som Administrationen, d. v. s. Almenheden, stiller, absolut maa honoreres og maa komme i første Række. Men dette har ikke udelukket og vil ikke udelukke Arkivernes Benyttelse ved andre end Statens Tjenestemænd. Og her kommer vi til den Del af Arkivets Benyttelse, der i snævrere Forstand fremtræder som Publikum: de forskellige Grupper af historiske Forskere, og iblandt dem Personalhistorikerne.

Det er selvfølgelig ganske udelukket, at nogen kunde tænke sig at sætte Skranker for den historiske Forskning ved Henvi-
sing til det Arbejde, som den kræver af Arkivpersonalet. Staten har stillet Lokaler til Raadighed, hvor Forskerne kan benytte Arkivalierne, og Personale, der ikke blot skal ordne og bevare Arkivernes Fonds, men tillige yde den fornødne arkivalske Vejledning og fremtage, hvad de Besøgende har Brug for.

Historiske Forskere vil ogsaa sjældent kræve noget uoverkommeligt Arbejde med H. t. Fremtagning o. lign., og er Materialet først fundet frem, vil der i det Fremtagne altid være saa meget Stof, der skal gennemgaa og bearbejdes, at Arkivpersonalets Tid ikke i nogen uoverkommelig Grad beslaglægges. Desuden er jo de historiske Forskeres Antal saa begrænset, at der heller ikke heraf kan rejses Krav om Indskrænkning af det paakrævede Arkivarbejde.

Men noget ganske andet er det med Personalhistorikerne. Men Personalhistoriker og Personalhistoriker er to Ting. Vort Land tæller en Række betydelige Personalhistorikere, der virkelig er Historikere og hvis Arbejde baade med H. t. Betydning og videnskabelig Vægt kan sidestilles med de egentlige Historikeres. Men jævnsides med denne findes der et stort Antal Personalhistorikere, Genealoger, lige fra dem, der med videnskabelig Grundighed udarbejder Slægtebøger af mere eller mindre almen Betydning, og ned til dem, der for deres Fornøjelses og private Interesses Skyld udarbejder Stamtavler over tit ganske betydningsløse Slægter og hvis Arbejde, uden at træde dem for nær, kun kan betegnes som ganske ligegyldigt for Almenheden. Intet er mere naturligt, end at en Mand ønsker at lære sin Slægt at kende, og som Forholdene er nu, vil selv den, der ganske mangler Forudsætningerne for videnskabeligt Arbejde, forholdsvis let kunne lære at udarbejde en Stamtavle eller en

Anetavle, der tilfredsstiller hans egne Fordringer, selv om den i Virkeligheden er blottet for al reel Betydning.

Og hvad disse Forskeres Arbejde betyder for Arkivtjenestemændene, gør Publikum sig vist ikke altid Begreb om. En Personalhistoriker kan, for at finde en enkelt Dato, være nødt til at gennemgaa lange Rækker af Protokoller og Pakker. Hans Arbejde volder gennemgaaende ikke synderlig Vanskelighed m. H. t. Opsporingen af det Materiale, der skal benyttes, men til Gengæld kræver det tit en Transport af Arkivmasser, der kan danne hele Bjerge. Gehejmearkivet kunde nøjes med et lille Kontor, hvor de Besøgende var omtrent lige saa faatallige som Personalet. Rigsarkivet kunde i den gamle Bygning nøjes med en Sal med 4 Borde à 8 Pladser, Personalet medregnet. Nu er det ingen Sjældenhed at se den nye store Læsesal fyldt med Besøgende, af hvilke Personalhistorikerne udgør den langt overvejende Del. Og medens Personalet endnu for forholdsvis faa Aar siden har alle Arkivalierne ind og ud, er det nu ikke saa sjældent, at der maa køres hele smaa Vognlæs hen til Læsesalen til de Besøgende, og i Landsarkiverne kan man atter og atter blive Vidne til, at Arkivalierne taarner sig op i saadanne Bjerge, at de næsten begraver de Besøgende.

Det er dette Forhold, der f. Eks. bevirkede, at afdøde Rigsarkivar, Dr. Secher bestemte, at ingen Besøgende maatte faa udliveret mere end 50 — halvtredsindstyve — Pakker og Protokoller om Dagen. I Praksis overholdes denne Bestemmelse ikke; Tallet 50 naas ikke saa helt sjældent og overskrides endogsaa, uden at der, saa vidt jeg ved, nogensinde fra Personalets Side er gjort Brug af den Secherske Bestemmelse, som de fleste Besøgende vist ikke engang kender.

Det er ogsaa dette Forhold, som har fremkaldt den før omtalte Debat paa de tyske Arkivdage. I Arkiver, hvor Personalet ikke er stort, maa saadanne Masseekspeditioner jo virke stærkt hæmmende paa Personalets øvrige Arbejde. Man har i Tyskland bl. a. foreslaaet at tage en vis Afgift for hver Ekspedition for derigennem at virke regulerende, men det har dog ikke vundet synderlig Tilslutning. Enighed har man ikke opnaaet herom.

I en Del andre Lande er en saadan Benyttelse af Arkiverne ganske udelukket. Saaledes maa i England, hvor der tillige kræves en Afgift for hver Ekspedition, ikke mere end tre Sager fremlægges paa engang, i Ungarn ikke mere end 25.

Herhjemme maa Forholdene i den Henseende jo siges at være ideelle, men de har jo rigtignok ogsaa gentagne Gange krævet en Forøgelse af Personalet, og tiltager den personalhistoriske Forskning med samme rivende Fart som i de sidste 20 Aar, vil Staten sikkert engang blive nødt til at kræve en Begrænsning. En ube-

grænset Udvidelse af Personalet af Hensyn til Personalhistorikerne kan man ikke vente at faa tilstaaet.

Sagen har tilmed en anden, nok saa alvorlig Side. En af Arkivets vigtigste Opgaver er Bevarelsen af Arkivalierne. Bøger paa et Bibliotek kan dog som Regel erstattes med nye Eksemplarer, og drejer det sig om sjældne Eksemplarer, tager Bibliotekerne jo særlige Forholdsregler til deres Bevarelse. Men Arkivalierne kan ikke erstattes; med den stadigt og stærkt forøgede Benyttelse af visse Arkivalier, som personalhistorisk Forskning medfører og som sikkert ikke foreløbigt vil aftage, siger det sig selv, at disse Arkivalier — og det er jo for en stor Del bestemte Grupper, det gaar ud over — vil være udsat for et stærkt Slid, ja ligefrem for fuldstændig Ødelæggelse. Lad mig nævne et Par Eksempler: Folketællingerne er for en stor Del skrevet paa yderst slet Papir. Medens der for en Snes Aar siden kun med Maaneders Mellemrum fremtoges enkelte Pakker af dem, maa der nu dagligt til Rigsarkivets Læsesal fremtages Snesevis af dem. Ved Benyttelsen rives der Flænger i dem, det skørnede Papir brister, Arkene rives over o. s. v., og langsomt, men sikkert gaar saaledes et vigtigt historisk Kildemateriale sin Undergang imøde. Indbinding af dem, en meget bekostelig Historie, kan maaske udsætte Ødelæggelsen, men ikke hindre den.

Eller tænk paa de ligesaa uerstattelige Kirkebøger, dette fortrinlige Materiale, som Danmark vistnok før noget andet Land har forstaaet at vurdere og søgt at værne om ved at samle dem i Landsarkiverne. Atter og atter bæres de samme Stabler af Kirkebøger ind paa Læsesalene og ud igen. Tallene løber op i Tusindvis om Aaret! Hvor forsigtige end de Besøgende er og hvor opmærksomt end Tilsynet er, kan det dog ikke forhindres, at der ved Ombladning rives Flænger i Bladene og tilføjes dem anden Beskadigelse, der i det lange Løb kan blive skæbnesvanger for de gamle værdifulde Protokoller. Eller lad mig nævne Tingbøgerne, Skiftesagerne, Skøde- og Pantebøgerne osv. De talrige nye Indbindinger viser tydeligt, hvor stærkt Sliddet er. Tilmed er jo ikke alle Besøgende lige varsomme med dem. Hvor mange af dem er ikke af hensynsløse Besøgende makuleret med Blyantsstreger trods Personalets Agtpaagivenhed.

Der er fremkommet mange Forslag til at bøde paa disse Forhold, men intet virkelig godt. Man har foreslaaet at tage Afskrifter af de vigtigste, mest truede Arkivalier. Ja, hvis det drejede sig om nogle Hundrede eller Tusinde Ark. Men det drejer sig om Hundredtusinder. Hvilket Arbejde og hvilken Bekostning! Kan nogen tænke sig, at Staten vil bevilge Penge dertil? Man har foreslaaet kun at udlevere dem i de Tilfælde, hvor de virkelig vil blive anvendt med Udsigt til Nytte. Men hvem vil sætte Staten til Dommer over

det Arbejde, der her ydes! De dygtige Personalhistorikere har ogsaa engang været Begyndere; og hvem skulde drage Grænsen mellem Kvalificerede og Ikke-Kvalificerede?

Der er kun én Ting at gøre: Naar Arkivalierne begynder at blive saa medtagne, at deres Eksistens er truet, maa Adgangen til dem standses. Der er ingen anden Maade at bevare dem paa. Forhaabentlig sker dette sent. Men det er en Forholdsregel, der kan blive nødvendig. Ved Reparationer, Ombinding, Zaponering osv. osv. søger man at hæmme Ødelæggelsen. Men alt dette sinker den kun. Maaske vil det vise sig, at Interessen for Slægtsforskning atter vil aftage, og dermed vilde Spørgsmaalet løse sig selv. Ellers vil det Tidspunkt sikkert indtræde, da man maa gribe til skarpere Forholdsregler for at redde de historiske Skatte, som vore Arkiver huser. Hvis disse Skatte endda kun havde Interesse for Personalhistorikerne, men man maa jo ikke overse, at mange af disse Arkivalier har den største Betydning ogsaa for andre Grene af Viden-skaben eller for Staten eller det praktiske Liv, men det er Personalhistorikerne, der ved den stærke Benyttelse er den væsentlige Fare for deres Bestaaen. Tingbøgernes og Kirkebøgernes kulturhistoriske Betydning er jo uomtvistelig, og t. Eks. Skøde- og Pantebøgerne har endnu den Dag i Dag saa stor Betydning for det praktiske Liv, at de ikke er afleveringspligtige. Hvor det drejer sig om slige Arkivalier, der maa Staten have Ret til, hvis der viser sig at være Fare for Ødelæggelse, at standse den almindelige Benyttelse af dem og kun i visse særlige Undtagelsestilfælde at give Adgang til dem.

Der er endnu en anden Maade, paa hvilken Publikum lægger Beslag paa Arkivtjenestemændene. De Besøgende er ved deres Studier henvist til at søge Vejledning hos Tjenestemændene m. H. t. Arkivernes forskellige Bestanddele. Selv om en Besøgende gennem sit Arbejde lærer store Dele af Arkivet at kende, vil der altid være Tilfælde, i hvilke han er nødsaget til at gøre Brug af Tjenestemændenes særlige Kendskab til Arkivet. Denne Vejledning er en af Hovedopgaverne for Personalet paa Læsesalen, der desuden altid kan tilkalde de Tjenestemænd, der ved deres specielle Kundskab kan løse vanskeligere Spørgsmaal af arkivteknisk Art. Men ogsaa ved denne personlige Beslaglæggelse af Arkivtjenestemandens Tid er der Mulighed for Misbrug og derfor en vis Nødvendighed for Begrænsning af de Krav, der stilles af Publikum.

Der indfandt sig for nogle Aar siden en ganske ung Mand paa en femten Aar, en Skoleelev, som ønskede at udarbejde sin Stam-tavle. Trods den unge Alder syntes man ikke, at man ligefrem vilde afvise ham; han fik en Folketællingspakke at begynde med. Lidt efter kom han hen til den Tilsynshavende og spurgte, om Arkivet ikke ejede en Lærebog i dansk Skrift, saa han kunde lære

de danske Bogstaver at kende. Saa var der intet andet at gøre end at sende ham hjem og bede ham vente med Arkivstudier, til han var mere erfaren i Skriftlæsning.

Men hvis der nu kommer en ældre Mand, en afskediget Embedsmand ell. lign., der heller ikke kan læse dansk Skrift, for ikke at tale om ældre Skrift, hvad saa? Han vilde sikkert føle sig krænk,et, hvis Arkivet rent ud erklærede, at han først maatte lære at læse, inden han drev Arkivstudier. Og dog er der intet andet at gøre. Skriftlæsning er en meget lidt udbredt Kunst. Men Arkivet kan dog ikke anvende Personalets Tid til Læseøvelser for Publikum.

Noget ganske andet er det, at der altid findes Steder, der er vanskelige at tyde, selv for meget dygtige Skriftlæsere. Der vil ingen Arkivtjenestemand undslaa sig for at yde sin Assistance endog i ret udstrakt Grad. Men en vis Fordannelse maa den Besøgende medbringe. Der er intet i Vejen for, at en Besøgende kan faa udleveret Arkivalier, saa at han i Arkivet kan øve sig i Skriftlæsning, han maa blot selv gøre Arbejdet og ikke kræve det gjort af andre.

Det hænder ogsaa meget ofte, at en Besøgende henvender sig til Personalet med Anmodning om at faa Arkivalier vedrørende en Person, der er blevet et eller andet omtrent paa den og den Tid. Nu vil han gerne have, hvad »Arkivet har om den Mand«. Saadanne Spørgsmaal, der kræver Gennemgang af hele Rækker af Protokoller, kan Arkivet ikke indlade sig paa at besvare. Det vilde let føre til, at største Delen af Personalet befandt sig til Stadighed ude i Magasinerne beskæftiget med at »finde Aarstal« til de Besøgende. Her maa Arkivet forlange, at den Besøgende selv gør Arbejdet, og navnlig at vedkommende i Forvejen har gennemgaaet de trykte Kilder. Overhovedet maa Arkivet i al Almindelighed kræve, at den Besøgende har sat sig grundigt ind i det trykte Materiale, der foreligger om hans Æmne. Der er jo efterhaanden udgivet saa mange Hjælpemidler, at der i de fleste Tilfælde kan gøres et betydeligt forberedende Arbejde, inden Arkivstudierne paabegyndes. Arkivets Opgave er »Hjælp til Selvhjælp« og kan og maa aldrig blive andet.

Derimod er jeg ganske uenig med Gehejme Arkivraad Dr. Grotefend i Schwerin, naar han paa den 5. tyske Arkivdag krævede, at den Besøgende overfor Arkivtjenestemanden skulde gøre Rede for, hvad han allerede ved og for Arten af sit Arbejde, om det er en Stamtavle eller en Anetavle, han vil udarbejde, og ligefrem vil lede den Besøgendes Arbejde. Arkiverne har ingen som helst Ret til at blande sig i en Besøgendes Lyst til at ofre Arbejde paa usandsynlige Hypoteser, saa lidt som Arkivet har Ret til at beskæftige sig med Kvalifikationerne af de Besøgendes Arbejde. Arkivtjenestemændene er Tjenestemænd, ikke Formyndere for de Besøgende.

De kan kun afvise overflødig Beslaglæggelse af Arkivets Tid og Kræfter.

Dette finder særlig Anvendelse paa de skriftlige Henvendelser til Arkivet. Det er ikke usædvanligt, at der indløber Skrivelser med lange Rækker Forespørgsler. En af de tidligere Arkivtjenestemænd modtog saaledes engang en Skrivelse med 95 Spørgsmaal, for en stor Del af meget omfattende Art. Her synes mig de danske Arkivers Standpunkt det eneste rigtige: Enkelte Spørgsmaal, der kan besvares uden særlig omfattende Undersøgelser, kan besvares, men, som Regel, maa Arkivet kræve enten personlig Nærværelse, eller Vedkommende maa lade en anden Person foretage de omspurgte Undersøgelser. Arkivet kan ikke strække sig videre i denne Henseende og kan højst tilbyde at anvise Forespørgeren en eller anden, der er villig til udenfor Arkivtiden som privat Arbejde at foretage de ønskede Undersøgelser.

Man kan her ikke fremføre den Indvending, at Vedkommende saa er ude af Stand til at faa sine Ønsker opfyldt. Det samme gælder jo paa andre Omraader. Man kan ikke gaa i det kgl. Teater uden at være i København. Paa samme Maade kan man heller ikke bo i Sydafrika og samtidigt drive Arkivstudier i København.

Hvad der er omtalt i det Foregaaende, vedrører alt sammen Arkivalierne i rent ydre Forstand. Jeg kommer nu til den anden Side af Sagen: Arkivaliernes Tilgængelighed ud fra Tidens og Indholdets Side.

Udlandet stiller sig her gennemgaaende betydelig mere afvisende overfor alle Forskere end Danmark, naar undtages Sverig og Østrig, hvor man stiller sig omtrent som i Danmark. I Preussen er Arkivalierne utilgængelige efter 1800; i England er Benyttelsen af Arkivalier fra Tiden efter 1760 udelukket; ældre Akter er tilgængelige for den historiske Forskning. I Frankrig er de sidste 50 Aars Arkivalier utilgængelige. I alle disse Lande kan der dog ved særlig Tilladelse for hvert enkelt Tilfælde opnaas Adgang til yngre Arkivalier. Italien undtager kun Arkivalierne fra de sidste 30 Aar fra Benyttelsen, men lukker til Gengæld for alle Arkivalier af rent personlig Art.

I Danmark er Grænsen sat ved Aaret 1848, det Aar, der ved Centraladministrationens Omordning satte en skarp og derfor naturlig Grænse i Arkivvæsenet for Hovedarkivets Vedkommende. Paa andre Omraader er Grænsen sat nærmere ved Nutiden: Folketællingerne er tilgængelige til 1880, Kirkebøgerne indtil 30 Aar fra det løbende Aar osv.

En ganske særlig Undtagelse herfra danner Kongehusets Arkiv, der kun er tilgængeligt til 1770, d. v. s. til Struenseetiden. Grænsen er sat her af en vis Ængstelse for Misbrug af dette vanskelige Stof.

At dette kan misbruges, har vi for ganske faa Aar siden haft et godt Eksempel paa, idet en nu afdød Forfatter udgav en saakaldt historisk Bog om Caroline Mathilde og Struensee, der ganske aabenlyst fremtraadte som Spekulation i Skandalen. Bogen viser tilfulde, at der dels i Afskrift dels trykt eksisterer saa fyldige Oplysninger om denne Sag, at det ikke spiller nogen synderlig Rolle, om de i Rigsarkivet beroende Akter er tilgængelige eller ej.

Kongefamiljen indtager som Landets fornemste Slægt med sine store repræsentative Opgaver indadtil og udadtil en ganske særlig Stilling, som efter min Mening berettiger til at fastholde skarpere Betingelser for Adgangen til Kongehusets Arkiv, hvor det drejer sig om dette som Slægtsarkiv. Derimod bør dets politiske Virksomhed kunne underkastes Historiens Kritik paa samme Maade som al anden politisk Virksomhed, for hvilken Aaret 1848 er sat som Grænse. Som Politiker maa Kongen dele Skæbne med sin Samtid, paa hvis politiske Liv han fremfor nogen har haft saa stor Indflydelse.

Der er hyppigt bleven fremsat Krav om at faa denne Grænse, Aaret 1848, flyttet. Man hævder, at man uden Skade kan frigive Arkivalierne f. Eks. indtil 1870. Endnu for faa Aar siden, før Krigens Udbrud, vilde jeg ikke have været tilbøjelig til at gaa med hertil, men Krigen har paa saa mange Maader vist, hvor stor Betydning Arkivalier faktisk har, som man har været tilbøjelig til at betragte som betydningsløse paa Grund af deres Alder, at jeg ingenlunde synes, at man kan slappe Bestemmelserne her. De fleste Tilstedeværende vil sikkert i Telegrammerne have lagt Mærke til, hvorledes Tyskerne under deres stærke Fremrykning i de første Krigsaar overalt først og fremmest slog ned paa Arkiverne, førte dem bort og undersøgte dem, og det var ikke blot de moderne Aktstykker, der knapt nok endnu kan kaldes Arkivalier, men det var ogsaa i høj Grad ældre Arkivalier. Jeg behøver ikke at minde om, at Belgiens internationale Stilling hviler paa en Traktat af 1839, og i de aller-sidste Uger har, efter de telegrafiske Meddelelser, Italienerne af Østrig forlangt udleveret Arkivalier, som hører hjemme i Italien og som Østrigerne for et Par Menneskealder siden har ført bort.

Krigen har vist, at de tilsyneladende livløse, gulnede Papirer i Arkiverne har en Livskraft, der varer længere end mange Slægtled. Det er derfor rimeligt, at Staten med særlig Omhu tager Vare paa dem og ikke gør dem til Fællesgods for alle dem, hvem et øjeblikkeligt Indfald eller et Modelune giver Lyst til at kaste sig over dem.

Jeg tænker her, som De nok forstaar, paa Aktstykkerne for vort eget Lands Historie fra 1848 og fremefter. Hvis der paa det nuværende Tidspunkt blev givet almindelig Adgang til dem, vilde en Sværm af mere eller mindre kvalificerede Mennesker kaste sig over dem for at udnytte dem, og der vilde frelkomme en Synd-

flod af Bøger og Afhandlinger, sikkert ikke til Gavn for Landets politiske Udvikling og næppe heller til Gavn for den historiske Forskning, som kræver Ro og Stilhed til sin dybtgaaende videnskabelige Granskning. De Forskere, for hvem disse Spørgsmaal er en Hjertesag og som med Videnskabens Alvor gransker vor Datids-historie, er jo heller ikke nu afskaaret fra Arkivalierne. Ved Dispensationer kan der gives og bliver der givet Adgang for dem, der har Forudsætningerne, til dette Stof, der ikke mindst for Tiden har den største Betydning for vort Land og som der derfor maa handles varligt med.

Den Beskyttelse, som Kongehuset og Staten saaledes gør Krav paa, har den enkelte Person ogsaa Ret til at forlange, og dermed kommer vi ind paa det Omraade, der specielt vedrører Personalhistorikerne.

En Personalhistoriker arbejder med det Stof, der i Ordets strængeste Forstand hører Privatlivet til. Han følger den Enkelte fra Fødslen til Graven, noterer hans Bryllup og lader hans Børn gaa frem paa Rad i Flok og Følge, og er det første af dem kommet til Verden indenfor et ikke ganske reglementeret Tidsrum efter Forældrenes Vielse, saa fortæller han os ogsaa det. Hvis han ikke kan forliges med sin Kone, men skilles fra hende i Fred eller Ufor-dragelighed, glemmes det ikke, og dør han engang fra et insolvent, stærkt behæftet Bo, hvor Arvingerne fragaar Arv og Gæld, saa er Skifteakterne jo en ren Lækkerbissen for Personalhistorikeren. Ja, hvis det er en virkelig Personalhistoriker og ikke blot en Genealog, saa bliver ikke blot alle disse Data granskede, men hans Hjerte og Nyrer lægges blot, og han og hans hele Slægt fremtræder med Gengivelse af Portrætter, Underskrifter og særlig vigtige Aktstykker paa smukt glittet Papir som et nydeligt personalhistorisk Arbejde, der roses i Bladene baade for sit Udstyr og for sit paalidelige Indhold. Thi det er Kronen paa det Hele, at alt, hvad han meddeler, er den rene Sandhed og intet andet!

Nu vel, Kong Midas h a v d e Æseløren, men — han holdt ikke af at høre det.

Lad os tænke os et Eksempel: En Mand har det Uheld ikke at høre til de »saakaldte ægtefødte«; hans Moder var ikke gift. Det hænder. Han kommer godt frem, studerer, tager sin Eksamen osv. Han lærer et Pigebarn at kende, der er morsom og livlig, og da han alligevel foretrækker at lade sine Børn komme til Verden indenfor et lovformeligt Ægteskab, gifter han Pigen. Barnet kommer til Verden lovlig hurtigt efter Vielsen, men det hænder jo ogsaa! Desværre er Barnet ikke levedygtigt. Konen viser sig at være vel livlig for ham, saa at han maa tage sin Tilflugt til »Gemytternes Uoverensstemmelse«. Ogsaa det hænder. Manden er imidlertid en

flittig og dygtig Mand, der gør Karriere, gifter sig anden Gang og lever et lykkeligt Familjeliv med Kone og Børn, indtil han bliver saa gammel, at han er inde paa Jubilæerne. Saa rykker Personalhistorikeren frem. I en eller anden Jubilæumsbog eller Etat eller lignende kan han godt en skønne Dag se sig selv portrætteret som ung og gammel, medens samtidigt i Teksten hans første Kone og deres Barn marcherer frem med de ominøse Aarstal og Datoer, samtidig med at der paa Forældrenes Plads er et gabende Hul, som selv den skønneste Sats ikke kan skjule!

Man vil indvende: Dette sker ikke. Maaske dog! Det kan i alt Fald ske. 30 Aar efter hans Fødsel kan enhver som helst Fremmed i Kirkebogen læse om hans Fødsel. Naar han selv er henved de 60, er hans første Vielse tilgængelig for enhver, Tilførslen om Barnets Daab ligeledes osv.

Og vil man indvende, at dette vel nok er rigtigt, men at det i Praksis ikke gaar saaledes til, fordi man der bruger sin Taktfølelse, saa maa jeg maaske læse et Par Linjer af en ikke ubekendt Forfatter for Dem:

I Jonas Lies Bog »Naar Sol gaar ned« — optræder en ung Mand, Apotekersonnen Paal Høeg, der er charmeret i Korpslæge Grunths Datter Terna. Han har fundet en morsom Beskæftigelse ved at dyrke det, som man i den lille norske By betegner som hans »Bykrøniker«. »Jeg tillader mig forresten at kalde det for Personalhistorie«, siger han. Og han siger et andet Sted til den unge Pige, Barndomsveninden Terna: »Har Du hørt, hvorledes jeg er kommet i Rigets Akt her i Staden?« — »Hvorfor? hvad —,?« svarer hun, »naa ja, for Bykrønikerne Dine«. »Her er«, svarer han, »som et Hvepsebol. Det surrer op med Snak for hvert Navn, det rygtes ud, at jeg rører ved. — — — De gamle Familjer er hellige — ikke engang deres Olde- og Tipoldefædre tør man pege paa.«

»Man skal aldrig rode for langt tilbage i Slægten, siger Skotten, for det ender gerne i en eller anden Grænserøver«, bemærkede Bedstefader.

»Og her ender det i Kapergaster, som har slaaet sig op i Krigens Tid, og i underlige Eds- og Arvehistorier, før Familjerne ordnede sig til at bli honorable Firmaer som sig velstaaende Slægter sømmer. Men indiskret og udelikat og onskabsfuldt og gravplyndrende er det af mig at sætte Lupen over disse Ting.«

Og at denne lille Bys Indignation har en berettiget Grund, oplyser Paal Høeg selv et andet Sted, hvor han om Resultaterne af sin personalhistoriske Forskning siger: »Jo længere én roder i slig en afsides Bys »gode gamle Dage«, des flere underlige Ting finder én. Saa meget fælt, der har gaaet for sig og krøbet bag de pæne Familjeheltene! — gjemt trefold dybt af Frygt for Skandale. Manden har holdt Paraplyen eller Konen Skørtet for.«

Skarpest fældes Dommen over hans Personalhistorie af Fru Stefanie Grunth, Korpslægens Hustru med sin underfundige, dobbelte Tilværelse som Korpslægens Hustru og Husvennens Elskerinde: »Jeg taaler«, siger hun, »ikke denne Herre med samt hans Aandrigheder og denne taktløse og upassende Oprippen af gamle, længst overgroede Familjeskandaler«.

Vi forstaar maaske ikke rigtigt hendes og Byens ømfindtlige Forargelse, men er den saa helt uberettiget? Jonas Lie siger intetsteds noget om Paal Høegs Formaal med Bykrønikerne. Det er øjensynligt kun hans personlige Interesse, der driver Værket. Om Bykrønikerne har en anden Betydning, faar vi ikke at vide, da det hele jo kun er en Episode i Skildringen. Men det fremgaar tilfulde, at ingen lægger nogen Hindring i Vejen for hans Forskning, men mange føler sig pinlig berørte ved at vide, at Slægternes gamle Skavanker blottes og fremdrages. Er det uberettiget, om man stiller sig afvisende overfor hans Virksomhed i den lille norske By, hvor man gør alt, hvad man kan, for at skjule Nutidens mindre tiltalende Forhold, og hvor man nu ser sin Slægts Fortid trukket frem fra den Glemsel, som man var saa glad ved.

Eller lad mig nævne en anden Personlighed, Goethe og hans Forhold til Friederike Brion. Om de personalhistoriske Undersøgelser, der er anstillede om disse to Mennesker, bruger en Forsker, der selv beskæftiger sig med dem, det Udtryk: »unanständige und hämische Schnüffelei in vieldeutigen Gemeindearchiven und Kirchenbüchern.«

Man vil om Jonas Lie maaske svare mig med en Henvisning til, at det er »Løgn og forbandet Digt«, og om Goethe, at Verdensstorhedens Omgivelser maa finde sig i en saadan Behandling. Maa jeg da fortælle en lille Episode, som ikke er nær saa interessant, men som er oplevet:

Til et af de smaa personalhistoriske Arbejder, som jeg har trykt, havde jeg faaet nogle Oplysninger af en endnu levende Mand. Som Tak sendte jeg ham et Par Særtryk, for hvilke han takkede elskværdigt, men han tilføjede en Bemærkning om, at det var trist at se, at Familjen ikke havde været saa uangribelig, som han troede. Ligestraks forstod jeg ikke Manden; for Familjen var virkelig efter min Mening meget hæderlig; men snart gik det op for mig, hvad han sigtede til: En af hans Forfædre havde for over 100 Aar siden haft en Kasseangel og var bleven afskediget og dømt derfor. Paa mig, der vidste, hvor almindelig Kasseangel var i Frederik VI's Tid i de vanskelige Aar, havde dette ikke gjort noget Indtryk, men vedkommende Mand havde følt sig meget ilde berørt af denne Oplysning, som jeg havde betragtet som ganske uskadelig.

Hvor stærk denne Følelse for Slægtens Ære er, dokumenteres paa en ganske rørende Maade af en lille Episode, der engang hændte

i et af vore Landsarkiver. En gammel Frøken rekvirerede til Brug ved en Legatsag bl. a. sin Bedstemoders Daabsattest. Daaben laa saa langt tilbage, at hun ikke fik en skematisk Attest, men en Udskrift af Kirkebogen, hvoraf fremgik, at Kapellan N. N. og hans K æ r e s t e havde 2. S. e. Tr. til Daaben en Datter, der fik Navnet osv. osv. To Dage efter kom der et fortvivlet Brev fra hende: om det virkelig var muligt, at hendes Bedstemoder var et uægte Barn og at hendes Oldeforældre, Præstefolkene ikke havde været viede. Arkivet kunde jo heldigvis trøste hende med, at nu er ganske vist ens Kæreste ikke ens Kone, men dengang var ens Kone endnu ens Kæreste, og at Familjens Ære saaledes var uangribelig.

Vi, der vidste Besked, smilede ad hende, men hun havde sandelig ikke smilet, da hun fik Daabsattesten.

Forholdet er jo nemlig, som ovenfor berørt, det, at der ikke er noget som helst i Vejen for, at en Personalhistoriker kan offentliggøre i næsten ubegrænset Grad alle de Oplysninger, som han kan faa fat paa endog om endnu levende Personer uden at spørge dem. Jeg ved ganske vist ikke, om der bagefter kan rejses Paatale herfor, men det vilde jo kun bidrage til at gøre Sagen til en »celeber« Sag, som gik sin Runde gennem alle Blade og dermed var »ude over hele Byen«, som man siger.

Man har heller ikke været blind for dette Fænomen. Dr. Secher skrev i sine Bemærkninger i Debatten om Dr. Hagedorns Foredrag i Lübeck 1908, at Personalhistorikernes Ret til at beskæftige sig med en hvilken som helst Familie aldrig havde voldet Skade: »Daraus ist bei uns niemals irgend ein Übel entstanden«, hedder det med spatieret Skrift, og han fortsætter, ligeledes understreget: »Gegen unpassende, die Interessen einer Familie schädigende Publicationen schützt das Strafgesetz genügend.« Men dette er jo ganske urigtigt. Det er muligt, at Dr. Secher har Ret i, at der kan rejses Paatale, men hvorledes vil han skaffe Erstatning for »aandelig Svie og Smærte«? Og Forholdet er jo tilmed, som allerede berørt, det ejendommelige, at det, der er offentliggjort, er Sandhed og ikke Bagvaskelse! Der kan føres juridisk fuldgyldigt Sandhedsbevis for det, Sort paa Hvidt!

Man vil indvende, at slige Tilfælde er Undtagelsestilfælde og at der sjældent sker Misbrug af Arkivalier af denne Art. Men alle Lovovertrædelser er ogsaa Undtagelsestilfælde, og Loven beskæftiger sig dog netop med dem; og at Misbrugene er sjældne, hvorledes bevises det? Mon, fordi Sagsanlæg vistnok aldrig er forekommet i en saadan Sag? Den, der rammes her, tier netop stille for ikke at hvirvle endnu mere Støv op.

Dr. Secher har ogsaa selv faaet en Fornemmelse af, at den

omtalte Sætning vist ikke var ganske uangribelig. Han har senere gjort et Forsøg paa det, der bl. a. hører til Arkivets Opgaver, at forebygge Misbrug, nemlig ved at indføre en Bestemmelse om, at Besøgende, der beskæftiger sig med Arkivalier fra det 19. Aarh., skal underskrive en saalydende Erklæring: »Jeg forpligter mig til at benytte de mig forelagte Akter med Diskretion og særlig til ikke at publicere noget om personlige Forhold, som vil kunne kompromittere de omhandlede Personer eller deres nulevende Efterkommere, samt i Tvivlstilfælde ikke at tage Afskrifter af andet, end hvad der er fundet tilstedeligt af Afdelingschefen.«

Jeg tvivler paa, at denne Erklæring er betryggende, thi hvem tror, at han ikke selv er i Besiddelse af den eneste sande Diskretion? Og hvem skal afgøre, om der foreligger Tvivlstilfælde? Den Besøgende selv! Thi Arkivtjenestemanden læser jo som Regel ikke Arkivalierne. Personalhistorie kræver i disse Tilfælde Takt, og om Takt vil Meningerne altid være delt. Det omtalte Tilfælde med Embedsmanden med Kassemangelen viser jo tydeligt, hvor usikkert det personlige Skøn er.*)

Nej, Englænderen har Ret, naar han siger: »Prevention is better than cure.« Selv om der virkelig ikke var indtruffet et eneste Tilfælde af Misbrug, saa vilde dette kun bevise vore Personalhistorikeres høje moralske Standpunkt, men ikke, at Misbrug ikke saare let kan finde Sted. Her maa der træffes forebyggende Forholdsregler. Efter min Mening bør baade nulevende Personer og deres Forældre være sikrede mod Offentliggørelser om deres private Forhold. Det utilgængelige Tidsrum for Kirkebøger, Folketællinger o. lign. bør mindst være 66 Aar. Kun naar vedkommende dokumenterer, at det er deres egen Slægt, de beskæftiger sig med, bør der gives dem Adgang til Oplysninger af saa ny Dato. Ganske vist kan Familjemedlemmer ogsaa være indiskrete, men indenfor Familjens Kreds maa Slægten selv holde Justits. Jeg tror, at dette ikke vil volde saa store Ulæmper, som det ved første Øjekast ser ud til; om de to sidste Slægtled kan man dog som Regel faa Oplysning af Familjen selv, og desuden kan der jo her, som overhovedet i alle de omtalte Forhold, gives Dispensation, hvis den ønskede Oplysning er uskadelig. Men Arkivet vil derigennem faa bedre Lejlighed til at forebygge de Misbrug, som i alt Fald er tænkelige og som sikkert ogsaa har fundet Sted.

*) Siden dette Foredrag blev holdt, er der kommet mig et nyt Eksempel for Øje paa, hvad der kan præsteres paa dette Omraade. I »Berl. Tid.« for 12/5 d. A. nedlagde Hr. Paul Damkier en ligesaa berettiget som naturlig Protest imod, at man ved Offentliggørelsen af Brevvekslingen mellem Digteren Carl Snoilsky og hans Venner har medtaget et Brev fra Herman Bang, som deri skriver: »Paa en Ting ved jeg, jeg kan stole trygt, at dette Brev aldrig bliver kendt af andre end Dem og Deres Hustru.« Naar dette sker ved det grønne Træ!..

Alt det her sagte drejer sig om Statens Arkivalier. Der er imidlertid en Gruppe til, overfor hvilken der maa anvendes endnu mere Forsigtighed, nemlig Brevsamlingerne, Privatarkiverne. Om Ejendomsretten og Retten til Udgivelse af Breve er der skrevet og talt ikke saa lidt, og Spørgsmaalet er jo ogsaa meget vanskeligt. Det bunder jo i Spørgsmaalet: Hvem er den retmæssige Ejer til et afsendt og modtaget Brev? Sidst er dette Spørgsmaal vistnok behandlet af Bibliotekar Julius Clausen i et Par Artikler »Brevene og Livet« i Berlingske Tidende for 27. og 29. August 1918. Saavidt jeg kan se, tager Jul. Clausen ikke selv Stilling til Spørgsmaalet. Mig vilde det forekomme rimeligst, om der til en Udgivelse krævedes baade Afsenderens og Modtagerens Samtykke. Dette Spørgsmaal vil imidlertid næppe volde Arkiverne synderlig Vanskelighed. Genemgaaende er nemlig Brevejerne blevne forsigtige ved de Indiskretioner, der er sket i den sidste Menneskealder paa dette Omraade, ja tildels endog skræmte. Der er sikkert tilintetgjort ikke helt faa Brevsamlinger i den sidste Menneskealder af Folk, der ikke ønskede Fremmedes Indblik i deres Forhold. Og de, der afgiver saadanne Samlinger til Arkiverne, fastsætter saa godt som altid Bestemmelser for deres Tilgængelighed. Og derved bliver Arkiverne i det Væsentlige fri for Ansvar.

Dermed har jeg i alt Væsentligt sagt, hvad jeg havde paa Hjerte og ansaa for egnet til at fremkalde en Diskussion. Det vil sikkert blive hævdet, at jeg har gjort baade Lys og Skygge skarpere og derved Modsætningerne grellere end de i Virkeligheden er. Det er sket for lettere at faa en Debat igang. Jeg har ligesaa lidt som nogen Arkivmand overhovedet det Ønske at hæmme Forskningen paa noget Omraade. Tværtimod! Jeg har ofte beundret dem, der taalmodigt Aar efter Aar ofrer Time paa Time paa Undersøgelser om deres Slægt. Der lyser gennem dette taalmodige Arbejde, som vi saa tit bliver Vidne til i Arkiverne, ogsaa hos de Uøvede, en Kærlighed til Slægten, som jeg altid med dyb Ærbødighed vil bøje mig for og som enhver Arkivmand vil søge efter Evne at støtte og hjælpe. Den, der var med til vort sidste Møde, var der Vidne til den skønne og inderlige Glæde, hvormed Slægtsforskningen belønner sine uselviske Dyrkere.* Slige Tilfælde viser, at der i dette Arbejde banker et Hjerte, Slægtsfølelsens varme Hjerte. Og denne Følelse maa ikke blot støttes og fremmes, hvor det kan ske, men der maa i ikke mindre Grad fredes og værnes om den, saa sandt som Slægtsfølelsen ikke blot er Kærnen i al Personallhistorie, men er den Samfølelse, der som en gylden Traad gaar gennem Slægten fra Fader til Søn og af de mange Enheder skaber den store Helhed, Maalet for Personallhistorien: S l æ g t e n.

*) Professor Heegaards varmt følte og fængslende Foredrag paa Mødet den 7. Januar 1919.

Några anteckningar om släkten Maaneskiold i Bohuslän.

Av Jan Nordström.

Inom personhistoriskt intresserade kretsar i Bohuslän har det länge varit bekant, att bland bondebefolkningen på Tjörn finnas ättlingar av den dansk-norska adelssläkten Maaneskiold. Redan Axel Em. Holmberg berättar i sin beskrivning över Bohuslän några sägner om den gamla släkten, som han hört av dess då levande medlemmar. I senare tid ha framförallt Byråchef Wilhelm Berg och Hembygdsforskaren Olaus Olsson i Bräcke sysslat med släktens historia. Resultatet av deras forskningar finnes i manuskript förvarat på Göteborgs Stadsbibliotek bland samlingen »Gamla släkter i Bohuslän».

Författaren leddes under forskningar i den egna släkten även in på den Maaneskioldska. Därvid kom jag i tillfälle att genomgå källskrifter, som till synes ingen av de förutnämnda forskarne begagnat sig av. Den värdefullaste av dessa, Bohusläns Kopiebok, som förvaras på Kammararkivet i Stockholm, visade sig innehålla en riklig samling ägohandlingar från 1600:talet, vilka gävo en ganska god inblick i den Maaneskioldska släktens egendomsförhållanden och historia, även utöver vad som förut var känt.

Kanske kan därför resultatet av mina forskningar intressera de av tidsskriftens läsare, som förut känna den Maaneskioldska släkten från Danmarks Adels Aarbog, där den som utslocknad ansedda ätten behandlats av Professor Thiset. Min framställning är avsedd att utgöra ett komplement till vissa delar av Aarbogens och bör därför läsas i samband med denna.

Till Bohuslän inkom den Maaneskioldska familjen med Peder Knudsen under mitten av 1500:talet. Han var sålunda 1565 fogde i dåvarande Viken och någon tid senare lagman i Oslo. Genom gifte med lagman Laurids Olsens (Green) till Sundsby dotter Bodel, en syster till Norges rikes kanslär Anders Green, blev han jordägare i Bohuslän. Redan 1573 var han bosatt på en av sin svärfars gårdar Olsnäs.

Peder Knudsen härstammade från Södra Halland, där han utom sin hustrus moderne gods Wrangerup ägde bl. a. Fyllinge gård i Snidstrups, nuvarande Snöstorps socken. Troligen ha de halländska gårdarne utgjort hans fäderne och mödernearv. Peder Knudsen bedrev visserligen en jämförelsevis omfattande jordpolitik

och utökade genom köp antalet av sina gårdar i Bohuslän. Han strävade dock att samla dem kring de båda säterierna Olsnäs och Åkervik, varför åtminstone Fyllinge torde legat för avlägset att tjäna hans syftemål.

Fyllinge innehades emellertid under 1400:talet av en väpnar-släkt. Jesse Hinriksson köpte ²⁸/₁ 1413 en gård i Fyllinge från Pæther Jenssen i Danstorp »ok thær medh all the godz, som mik til arff fijæll effther Pæther Stensons døth« »som badhe æræ liggende vti Hallande ock vti Swerike«.¹⁾ Åren 1430 och 1452 beboddes Fyllinge som säterigård av väpnaren Jens Henriksson²⁾ och hundra år senare skrev sig Nils Jonssen eller Jensen till gården.³⁾

Troligen har, som nämnts, Peder Knudsen härstammat från de forna ägarne av Fyllinge. Av namnen att döma — Peder Knudsens farfar uppgives ha hetat Jens Henriksen — skulle man kunna påstå, att Fyllinge- och Maaneskioldska släkten är en och samma. Nils Jensen torde i så fall varit en farbror till Peder Knudsen.

Enligt gammal tradition voro Maaneskioldarne av svensk härstamning. Jesse Hinriksson tyckes också ha ägt gårdar i Sverige åtminstone av 1413 års förut nämnda köpebrev att döma. Kanske kan ett av Gustaf I från Wäxjö den 4. Februari 1526 utfärdat brev lämna vidare upplysning? Det lyder i Registraturen: »Item Jönss hindricson ith magth breff, att han motthe widerkennes ioghan swenskens gotz, som her wtij Suerighe tillretthaa saa lenghe, at han ighen faar the gotz, som ioghan honum jfraa haffuer j Danmark«.

En Jon Swenske nämnes bland de halländska adelsmännen i den stora Recessen 1536.

Med Peder Knudsen blev emellertid en gren av den Maaneskioldska släkten bohuslänsk, och de halländska gårdarne torde så småningom gått förlorade. I stället sökte släkten utöka sina bohuslänska besittningar. Peder Knudsen köpte sålunda en del Brahegods, som Mölnefossa och Häle, och från bönder bl. a. hemmanen Åker och Viken på Tjörn, vilka han lät bebygga som en säterigård och för vilka han också lyckades förvärva säterifrihet. I arv efter Eline Green tillföll dessutom hans barn i första giftet Restenäs säteri på Inland, varför familjen under Peder Knudsens sista år torde innehaft icke mindre än tre säterigårdar.

Den Maaneskioldska släkten var vid denna tid ganska betydande. När en av Peder Knudsens döttrar Barbro Pedersdtr

¹⁾ Svenskt Diplomatarium n:r 1672.

²⁾ Styffe: Skandinavien under Unionstiden.

³⁾ Danske Magazin 5 B 2 H. jämfört med »Halländska adelns rustning år 1552» i P. V. Möllers: Bidrag till Hallands Historia.

ingick gifte med en ofrälse, tingsskrivaren på Orust och Tjörn Thorgeir Christensson, ogillades förbindelsen av Barbro's familj. Det vill till och med tyckas, som om Thorgeir Christensson måst lämna sin befattning som tingsskrivare, ehuru han efter ett tiotal år återfick den. Barbro Pedersdotter blev arvlös. Arvingarne efter lagman Laurids Olsen (Green) hade nämligen i skiftebrevet förordnat, att om någon av deras efterkommande gifte sig med ofri man, som icke förde sköld och hjälm, skulle han därmed ha förbrutit sitt gods till närmste arving.

Bestämmelsen skulle senare visa sig omöjlig att upprätthålla.

Peder Knudsen efterlämnade många barn, och hans gårdar uppdelades på flera händer. Olsnäs ärvdes emellertid av Knud Pedersen. Han kom genom gifte med en ättling av den mäktiga fru Inger Ottesdtr. Römer, Lucia Eriksdtr., i besittning av gods i Norge, vilka satte honom istånd att betydligt utöka antalet av sina bohuslänska gårdar. Han inlöste sina helsyskons gårdar på Tjörn och sökte 1609 byta till sig de Olsnäs närliggande krono- och skattehemmanen Gåre, Rösselvik, Lirås, Olsby m. fl. Härigenom skulle ett sammanhängande egendomskomplex ha skapats. Nu gick planen om intet, men Knud Pedersen inköpte annorstädes bl. a. Tjöstelsröd på Inland.

Av Peder Knudsens övriga söner blev Oluf Pedersen läns-herre på Vardöhus. Han dog ogift 1608, sannolikt i Bohuslän, och efterlämnade en betydande skuld på sitt län, som konungen slutligen delvis efterskänkte men som för arvingarne var ganska betungande. Först efter ett tjugotal år inbetalades gälden åtminstone till tiden ungefär samtidigt, som en del gårdar förpantades eller försålles bl. a. det förut nämnda Tjöstelsröd och Restenäs, som bebotts av Laurids Pedersen.

Den orolige Isak Pedersen satte sig upp mot myndigheterna, blev dömd att hålla sig borta från Norge och slutligen fängslad. Henrik Pedersen lämnade kort därefter Bohuslän och bosatte sig i Sverige. När Knud Pedersen i medio av 1630:talet avled, hade Maaneskiold:arne för en tid spelat ut sin roll i Bohuslän. Av de båda säterierna innehades Olsnäs av änkan Kirsten Due och senare av hennes man i andra giftet, den halländske adelsmannen Peder Krabbe, Åkervik av Bodel Pedersdtr Maaneskiold, som ingått ofrälse gifte med en präst.

Liksom Bohusläns mindre godsägaradel överhuvudtaget, gick den Maaneskioldska släkten tillbaka i välstånd under medio av 1600:talet. Släkterna Bagge till Holma, Munk till Kärreberg, Green till Rossö m. fl. måste sålunda pantsätta och försälja sina gårdar. Frälsegodset hopades på några få händer, och en Marga-

reta Hvitfeldt, en Dorotea Bjelke och senare en Rutger v. Ascheberg blevo de stora jordägarne.

Av Maaneskiöld:arne hade sálunda Bodel Pedersdotter förpantat eller försålt allt sitt gods, även Åkervik, til Margareta Hvitfeldt. Peder Krabbes båda styvsöner Peder och Jörgen Maaneskiöld maktade dock infrälsa både Åkervik och Tyfta Östergl efter sin faster. Vid Peder Krabbes död kommo de även i besittning av Olsnäs med underliggande gårdar.

Reduktionen drabbade dem emellertid hårt. Båda säterierna reducerades till skatte. I själva verket var härmed adelssläktens öde beseglat. I ekonomiskt hänseende föga bättre ställda än de förmögnare bönderna var det de båda adelsmännen omöjligt att leva och uppträda ståndsmässigt utan att därmed draga skuld över sina redan förut skuldbelastade gårdar. Peder Maaneskiöld ägde vid sin död endast Olsnäs forna säteri. En övergång i bondeståndet var oundviklig, och redan Jörgen Maaneskiölds barn togo giften i de förnämre bondfamiljerna.

Under 1700:talet räknades dock släkten ännu som adlig, och ägarne av Olsnäs åtnjöto vissa adelsprivilegier i likhet med medlemmar av släkterna Munck och Green på Kärreberg¹⁾.

Olof Månschiöld ansåg sig till och med kunna göra anspråk på den adliga rättigheten att utlösa bönder från frälsehemman. Han väddade til högsta rätt för att mot ägarnes vilja få återköpa en sin fars farbrors frälsegård, men domen gick honom emot²⁾.

Olof Månschiöld var den siste, som bar släktnamnet. Hans många söner och brorsöner fortplantade emellertid ätten, som i våra dagar är ganska talrik. Bland dess medlemmar märkas Rutger Pettersson i Olsnäs, Olaus Johansson i Dyreby och Rutger Olsson i Sunna, alla hemmansägare på Tjörn.

Peder Knudsen tabell 1.

Knud Pedersen tab. 2.

Jörgen Maaneskiöld tab. 3.

Knut Måneskiöld tab. 4.

T a b e l l 1.

P e d e r K n u d s e n till Odsnæs og Aggervig var bördig från Södra Halland. Död före ³⁰/₁₀ 1607, då skifte förrättades mellan barnen i första giftet. Gift 1) Bodel Lauridsdtr Green (till Sundsby), som levde 1581 2) Birgitte Brun, som levde ännu ¹/₄ 1617³⁾.

¹⁾ Mantalslängden för Göteborgs och Bohuslän 1748.

²⁾ Topographica: Bohuslän, Riksarkivet Stockholm.

³⁾ Enligt verifikations böckerna för Göteborgs och Bohuslän.

barn (i första giftet)

1. Knud Pedersen se tab. 2.
2. Oluf Pedersen till Ristenes levde ännu $17/1$ 1608.
3. Laurids Pedersen till Thierne 1607, senare till Ristenes.
4. Kirsten Pedersdatter gift (före $30/10$ 1607) med Claus Passlick till Grevenswenge.
5. Anne Pedersdatter Moenskiold blev gift 1) 1593²⁾ med Thormod Madsen till Ström, som levde ännu $20/6$ 1598, men var död $30/10$ 1607 2) före samma tid med Laurids Jörgensen, som också skrev sig till Ström 3) före $21/8$ 1634 med Hans Dyre till Knivholt.
6. Berete Pedersdatter Moenskiold föddes på Olsnäs och dog frue på Rossön den 26. mars 1647. Begraven i Stala kyrka¹⁾. Hon var ogift ännu $30/10$ 1607 — Utan tvivel samma Birte, som i Danmarks Adels Aarbog säges ha varit Peder Knudsens syster. Vem hon varit gift med är osäkert. Reer Olsson Green till Kärreberg var fullvuxen 1610 och gift med en Ingeborg Trulsdotter. Törhända har Berete varit Reers styvmor och gift med Olof Hermansson (Green) i ett senare gifte.
7. Barbro Pedersdatter levde 1607 och var då gift med en ofrälse, tingskrivaren Thorgeir Christensson på Malön.

i 2dra giftet.

8. Isak Pedersen till Aggervig.
9. Romel Pedersen, som levde 1607.
10. Henrik Pedersen Monskiold skrev sig till Aggervig 1624, till Hendrigsholm och Hengelöff 1651. Gift 1) med Lisbet Pedersdatter Bagge, död barnlös före $10/10$ 1624 2) med Märta Lillie. Båda levde $4/7$ 1651, men voro döda $28/12$ 1655.
11. Bodel Pedersdatter Maaneskiold till Häle och Aggervig, gift efter $24/6$ 1629 (ofrälse) med Henrik Jörgensson Harboe, 1629 kaplan på Tjörn, senare »sognepräst» på Hissingen. Båda levde 1660.

Tabell 2.

Knud Pedersen till Odsnäs gift 1) med Lutcia Eriksdatter, som levde ännu $14/6$ 1629 2) med Kirsten

²⁾ Biskop Jens Nilssons visitatsböcker sid 160—161.

¹⁾ Efter en i Göteborgs museum befintlig gravplåt.

D u e, efter $\frac{6}{11}$ 1638 omgift med Peder Krabbe till Ölmenæs (död efter år 1676).

barn: i 1sta giftet

1. Peder Knudsen till Odsnæs levde ännu $\frac{14}{6}$ 1629.

i 2dra giftet.

2. Peder Maaneskiöld till Olsnäs upprättade testamente den $\frac{2}{6}$ 1702 och försålde $\frac{6}{2}$ 1705 halva Olsnäs til Knut Måneskiöld. Gift Anna Hemmingsdtr,¹⁾ som överlevde. Barnlös.

3. Jörgen Maaneskiöld till Åkervik se tab. 3.

— Det kan ifrågasättas, om icke Knud Pedersen ägt flera barn. På Rävlanda — ett av Maaneskiöld:arnes gods — bodde omkring 1650 en Cecilia Knutsdtr, gift med Kristian Jörgensson kaplan på Tjörn²⁾. Sandbergska Samlingen på kammararkivet omtalar en Anna Månskiöld, änka efter Capit. Alex. Forath. Förf. har icke påträffat uppgiften annorstädes.

Tabell 3.

Jörgen Maaneskiöld till Åkervik drabbades hårt av reduktionen. Han var död 1701. Gift med Borta Olsdotter Green (till Rossö), som levde ännu 1705. Hon var dotter av Olof Reersson Green och Anna Jonsdotter Björn³⁾.

barn

1. Knut Måneskiöld se tab. 4.

2. Borta Måneskiöld född omkr. 1678, död $\frac{6}{12}$ 1710 på Lilla Hals (Långelanda s:n). Gift $\frac{24}{6}$ 1702⁴⁾ med bonden Henrik Jonsson på Hals, nämndeman. (Omgift Kerstin Olsdtr.).

3. Kerstin Måneskiöld gift 1704 med bonden Nils Olsson i Olsby.

4. Anna Måneskiöld var omyndig 1701, men före 1709 gift med bonden Per Jonsson i Budalen.

Tabell 4.

Knut Måneskiöld på Olsnäs köpte under åren 1705—1709 Olsnäs av sin farbror och sina systrar. Död före $\frac{20}{3}$ 1723,

¹⁾ Enligt Domboken för Orust och Tjörn.

²⁾ Ur Valla kyrkobok meddelat av Olaus Olsson i Bräcke.

³⁾ Anna Jonsdotter Björn tillhörde en knapesläkt, som adlades av konung Christiern 1457. Fadern Jon Helleson inlämnade från Kärrslätt 1648 en jordebok över sina egendomar (se Budstiken 4de årg. 806).

⁴⁾ Enligt Långelanda kyrkobok.

då skifte förrättades. Änkan Mätta Rasmusdtr gifte om sig med Lars Björnsson. Hon var dotter av Rasmus Andersson i Viken och syster till länsmannen på Tjörn Jacob Rasmusson.

barn.

1. Petter Månschiöld på Olsnäs efterlämnade ätminstone tre söner Knut, Mattis och Rutger, av vilka ingen bar släktnamnet.

2. Jonas Månschiöld på Olsnäs vistades 1740 utrikes Dog barnlös.

3. Olof Månschiöld på Olsnäs var den siste, som bar namnet Maaneskiöld. Död $12/_{11}$ 1782. Han efterlämnade sex söner Knut, Peter, Rutger, Olof, Andreas och Micael samt två döttrar.

4. Anna Knutsdtr gift Hans Persson från Kjebene.

5. Borta Knutsdtr död före 1740.

6. Kerstin Knutsdtr gift 1) Olof Torkelsson från Stordal¹⁾ 2) Rasmus Hansson.

7. Elsa Katarina Knutsdotter död $25/_{12}$ 1787²⁾ på Åkervik gift Jonas Hinriksson från Hals f. $25/_{2}$ 1709³⁾ död före 1772.

¹⁾ En sondotter Christina Knutsdotter blev gift med Kronolänsmannen på Tjörn Johan Andersson.

²⁾ Enligt kyrkoboken för Stenkyrka.

³⁾ Enligt kyrkoboken för Långelanda.

Ligstenene i Kerteminde Kirke.

Af By- og Herredsfoged **V. Wolf**, Kerteminde.

Ved en af de Hovedstandsættelser, som Kerteminde Kirke har undergaaet i afvigte Aarhundrede, formentlig omkring 1855, blev de Ligstene, som indtil da havde ligget i Kirkerummets Gange som Dække over Byens henfarne Slægters Grave, optagne, og — som man nu kunde synes — med en mærkelig Mangel paa Pietet anbragte som Gulvfliser i Kirkens Materialrum i søndre Sideskib. Imidlertid ere de dog ved denne Behandling blevet bevarede til Nutiden i en for Indskriftens Vedkommende nogenlunde læselig Stand, men for bedre at sikre dem fik Kirkebestyrelsen i 1916 Provstesynets Samtykke til at lade Stenene optage og indsætte dem i Murene i Kirkens Forhal under Taarnet. Dette Arbejde er udført i Oktbr. 1918 under Ledelse af Arkitekt Taaning og Tilsyn af Kirkeværgen, Købmand Emil Andresen. — Der blev af Taarnmuren borthugget saameget, at Stenenes Flader kom til at ligge i Murens Plan. Ved dette Arbejde kom iøvrigt tilsyne en lille Niche i Sydmuren, tæt ved Gulvet, nær ved vestre Hjørne, hvilken Niche havde været tilmuret og overpudset som den øvrige Del af Muren. Mulig har der i den været anbragt et Helgenbillede, en »Fattigblok« eller lign. — En lignende Niche, dog lidt smallere og i større Højde fra Gulvet, har hidtil været synlig i Taarnrummets Nordmur, paa Midten af denne, men begge disse Nicher er nu tildækkede ved Ligstenenes Anbringelse.

Ved Udarbejdelsen af det følgende har Forf. haft overordentlig Nytte af en haandskreven Beskrivelse af Kerteminde og Bjerger Herred, aflattet omkring 1770 af daværende Sognepræst i Kerteminde, Provst N. S. Bøgh. (Dette betydelige Værk findes nu i Landsarkivet i Odense, men det vilde være ønskeligt, om det engang maatte kunne udgives i Trykken, hvortil naturligvis maatte paaregnes økonomisk Støtte af historisk interesserede Kredse eller Enkeltmænd).

Til højre, lige indenfor Hovedindgangen fra Torvet, har en stor graa Sten fundet Plads; den er ikke mindre end 2,30 m høj og 1,55 m bred. Foroven sees et Billedhuggerarbejde, forestillende Christi Opstandelse; derunder er Skriftpladen, som dog er saa stærkt slidt, at kun enkelte Ord og Bogstaver kan tydes, nemlig følgende:

HERUNDER.....
 SIN.....
 ME NU SALIGE.....AGE PEDERSON
 SYF FOR · · M.....HANDELS
 MAND.....
 1721.....

DATTER .

ZDAT
 TER BA.....

EN AN
 DERSDATTER.....DØDE
 AAR.....

Ved Hjælp af Bøghs Værk kan det imidlertid oplyses, at i Midtergangen lige under Orgelværket laa paa hans Tid en stor Sten over Aage Pedersen Syv og hans 4 Hustruer. De 3 første af disse, dem, af hvis Navne vi kan finde enkelte Brudstykker i ovenstaaende Text, ere ifølge Bøgh Maren Knudsdatter, død 1673, Karen Larsdatter Ballum, død 1685, og Maren Andersdatter Bager, død 1706, men om den 4, hvis Navn var Barbara Mathæi Reutz, siger Bøgh, at hun aldrig kom til at ligge her. Hun blev nemlig efter Aage Pedersens Død gift med Sognepræst Ove Guldberg i Hvirring i Jylland, men efter hans Død kom hun jævnlig til Kerteminde i Besøg hos en gammel Veninde, og her lærte B. hende at kende som en sjælden from og gudfrygtig Kvinde, der under 12. Aug. 1751 stiftede et Legat til Fattige paa 50 Rdl., hvilket endnu eksisterer under Navnet Madam Guldbergs Legat. Forøvrigt havde hun ogsaa i Forening med sin første Mand skænket Midler til Kerteminde Kirke og de Fattige, saaledes nævner Schacks Fundatsamling (V. 186), at Aage Pedersen og Hustru Barbara »Ratges« skænkede Kirken en »Sølvflaske«, som solgtes for 29 Rdl. 12½ B. B. siger derimod, at Gaven bestod i en Sølvæske og Kande samt Fløjlsklæde og Dug til Alteret, saa det er muligt, at »Sølvflaske« kun er en Fejllæsning af »Sølf-æske«.

Kirkebogen viser, at Aage Pedersen Syv blev begravet d. 4. Decbr. 1721, og iflg. Kirkens Regnskabsbog var der udvist ham Gravplads i den store Gang under Orglet. Denne udsatte Plads,

umiddelbart indenfor Hoveddøren, hvor alle Kirkegængeres Trin har slidt Stenen, forklarer, at den, trods sin forholdsvis mindre høje Alder, dog er bleven saa medtagen og da navnlig langs Midten. Mærkelig nok er enkelte mindre Partier af Stenen godt bevarede, saaledes læses ret tydeligt 2 Skriftsprog, der findes anbragte 1) henholdsvis paa et Baand, der slynger sig over Christusskikkelsen og 2) langs Stenens 4 Sider, nemlig:

Nr. 1:

JEG ER OPSTANDELSEN OG
LIFVET HVO SOM OM HAND
... OG DØER SKAL HAND DOG LEFVE.

og Nr. 2:

JEG VED AT MIN FRELSERE LEFVER
OG HAND SKAL — HEREFTER OPVECKE
MIG AF JORDEN OG JEG SKAL DER-
EFTER OMGIFVIS MED DENNE —
MIN HUUD OG JEG SKAL SEE GUD I
MIT KIØD. DEND — SAME SKAL JEG
SEE FOR MIG OG MINE ØYEN SKULDE
SKUE HANNEM OG INGEN FREMMED.
JOB 19 V. 25

(Saaledes lyder dette Sted i Frederik II.s Bibel, medens det i vor nuværende Bibeloversættelse har en anden Ordlyd.)

Endnu maa bemærkes, at der nederst paa Stenen i en lille Rektangel læses følgende Vers:

EFTER DØEDEN DYDEN LEFVER
EFTER MANDEN RYCTET SVEFVER
LEGEMET ER HER I GIEMME
SIELEN ALT HOS GUD ER HIEMME.

Naar Aage Pedersen Syv i Gravskriften betegnes som Handelsmand, d. v. s. Købmand, stemmer det godt nok med, at han i flere Skøder omkring 1685 betegnes som »velfornehmme Seigneur Aage Pedersen, Borger og Handelsmand«, der bl. a. køber og sælger Skibsparter. Han ejede en Gaard paa Nordsiden af Søndergade i Kerteminde, temmelig sikkert de nuværende Nr. 12—20.

Paa den modsatte Side af Hovedindgangen er anbragt en Sten af Størrelse omtrent som den førstnævnte, men med rigere Billedhuggerarbejde. I Stenens Hjørner sees Evangelisterne, dens øvre Halvdel indtages af en Fremstilling af Opstandelsen; ved Siderne af Graven — der er fremstillet som en almindelig Kiste, endogsaa med en ringformet Bojle paa Enden — styrter den romerske Vagt,

10 Soldater med Hjælme, Skjold og Sværd, skrækslagen omkuld eller flygter. Derunder findes Skriftpladen, baaren af 2 staaende Engle. Texten, som er mærkelig godt bevaret, lyder saaledes:

WNDER DENNE STEN LIGER BEGRAFVEN ER
 LIG OC VELACT MAND POVEL SCINCHEL
 FORDVM BORGEMESTER HER VDI KERTE
 MINDE SOM DØDE DEN · · DECEMBR AAR 1636
 MED SINE KERE HVSTRVER ERLIGE OG GVD
 FRÖCTIGE QUINDER ANNE ANDERS
 DAATTER SOM DØDE D. 22 SEPTEMB
 AAR 1610 OC KAREN OTTESDAATTER
 SOM DØDE D. 29 AVGVSTI
 AAR 1646. GVD GIVE DENNEM
 MED ALLE TRO CHRISTNE EN
 GLAEDELIG OC AEREFVLD
 OPSTANDELSE AMEN.

Under Skriftpladen sees i Midten en lille svævende Engel og ved hver Side af Englen et desværre ganske afslidt Vaabenskjold.

Om Poul Schinkel skal her kun berettes, at han var en af de fornemste Kertemindeborgere i det syttende Aarhundredes første Halvdel, i 1608 byggede sig en stor Gaard paa Langegade (nuværende Nr. 55) og skænkede Kirken dens to store Malmalterstager, saaledes som det sees af Indskr. paa Fodstykkerne. Det bør maaske paa dette Sted nævnes — til Forebyggelse af senere Forskeres Fejltagelse, — at naar Bøgh antager, at hans fulde Navn var Poul Wellejus Schinkel og heraf slutter, at han var fra Vejle, er dette urigtigt. Paa Stagerne staar POWELL, men Bogstavet O er næsten skjult af en Nagle gennem Fodstykket, og dette har givet Anledning til at læse P. Well, der atter i Pontoppidans danske Atlas er blevet til P. Val. Hans anden Hustru var en Datter af Borgmester i Odense Otto Knudsen Seeblad. Ligstenen laa ifølge Bøgh i Kirkens Midtergang i Nærheden af Prædikestolen, og naar Skriften desuagtet, i Modsætning til Billedhuggerarbejdet, er saa vel bevaret, fristes man til at tro, at den enten i rette Tid er opfrisket eller har været dækket af et Tæppe.

Paa Sydturen er lige under Vinduet i Midten anbragt en lille Sten, kun 37 cm paa hver Led; skønt den er den ældste af dem alle, er den ret godt bevaret. Den er ganske uden Prydelser, men bærer følgende Indskrift:

WNDER · DENE · STEN
 HVILER · ERLIG · MAN

SINE · BEN · POL · KLAVS
 MON · HAND · HEDE · GVD
 GIVE · HAM · DEN · EVIG
 GLEDE · SOM · AF · DENNE
 WERDEN.....SKILES
1564.

Ifølge Bøgh skal denne Sten have ligget i den lille Gang ved Choret, men enhver Oplysning om den Poul Klausen, som den skal minde os om, savnes.

Til venstre for denne sees en større rød Sten, hvis Indskrift lyder:

HERUNDER LIGER BEGRAFVEN
 ERLIG ACTBARE OC WELWIISE
 NU S. HOS GUD KNUD PEDERSEN
 HIND FORDUM RAADM. HER I KERTEMD
 DØD A · 1721 D. 20 MR I HNS ALDERS 57 A
 EN GLÆDELIG OPSTANDELSE
 O IESU GIF MIG, MIN TALSMAND
 DU PAA DOMMEDAG BLIF OC PAA
 MIN SYND ICKE MERE TENK
 DED EVIGE LIF MIG NAADELIG
 SKENK.

Raadmand Knud Pedersen nævnes i 1717 som Ejer af en Del af nuv. Langedgade 3. —

Stenen, der ligeledes er uden Ornamenten, skal iflg. Bøgh have ligget i den nordre Sidegang.

Under sidstnævnte Sten er anbragt en mindre, hvorpaa kun sees Bogstaverne K. K. D (anbragte om et Bomærke) samt Aars-tallet 1603. — Denne Sten nævnes ogsaa hos Bøgh som liggende tæt ved Knud Pedersen Hinds.

Til venstre for og nedenunder Poul Klausens lille Sten er nu indmuret to Brudstykker, der efter Bredden og de endnu synlige Ornamenten kan skønnes at have udgjort én stor Sten, ca. 2 m høj og 0,80 m bred. Af dens stærkt slidte Text kan nu kun læses:

WNDER DENNE
 STEN LIGGER BEGRA
 FVEN ERLIG OC VEL
 MAND MAARTE.

Da der imidlertid hos Bøgh nævnes en Ligsten over Raadmand Morten Henriksen «i den lille Gang mellem Mandsstolene», er det sandsynligt, at det er hans Ligsten, vi her have for os, saa meget mere som Ornamenten nærmest maa henføres til første Halvdel af det 17. Aarh., da nævnte Morten Henriksen var Raadmand.

Endelig findes paa denne Mur anbragt 2 store graa Stene, paa hvilke kun Ornamenterne er tilbage. Da det er lykkedes Forf. at faa Overensstemmelse mellem alle de øvrige Stene og Bøghs Oplysninger, kan disse to kun være af de Stene, som Bøgh beskriver som »en større Ligsten over Borgmester Samuel Hansen, død 1615 og Hustru Maren Nielsdatter, i den store Gang, ligefor Chordøren« og »en stor Ligsten over Erich Jensen Schmidt, død 1610, i den søndre Gang ved Døren til Prædikestolen« eller endelig »en stor Ligsten over Christen Poulsen og Hustru, død 1603, i den lille Gang ved Choret«.

Vende vi os nu til den nordlige Mur i Forhallen, da finde vi her anbragt 3 Stene af betydelig Størrelse, c. 2 m høje og fra 1,10 til 1,60 m i Bredde. Den længst til venstre er stærkt slidt, men vi seer dog endnu Evangelisterne i de 4 Hjørner samt over Skriftpladen to korslagte Knogler, hvorpaa et Dødningshoved hviler; over dette svæver en Engel. Skriftpladen bæres af 2 Engle. Af Indskriften kan læses:

HERVNDER.....WELLÆRDE
 MAND SALIG HR.....SØN TOP FORDOM
 SOGNE.....EMINDE OC TIL
 DRIGSTR.....E DEN 8
 MARTI ANO.....TILLIGE
LIG OC GVD
 ELSKENDE.....ISTENSDATTER PON
 TOPPIDAN.....DEN 23 MAY
 1694.....

De læselige Bogstaver ere tilstrækkelige til at udfylde de manglende i Navnene: Sognepræst Bent Pederson Top til Kerteminde og Drigstrup og hans første Hustru Ane Christensdatter Pontoppidan. Han var født i Haderslev i 1652 og blev kaldet til Kerteminde d. 19. April 1690, efter først at have været Feltpræst og derpaa Kapellan ved Garnisonskirken i København. Han skal have været en begavet og opbyggelig Prædikant, men kom uheldigvis til at staa paa en mindre god Fod men sin Biskop, den myndige Thomas Kingo, og endvidere havde han en Strid med den residerende Kapellan Hr. Niels Jakobsen Muus om Lønningen. Disse to Omstændigheder foranledigede Pastor Tops hastige og tidlige Død, idet Kapellanen i Forbindelse med Rektor Schacht ved den daværende Latinskole i Kerteminde antages at have gjort Anmeldelse til Biskoppen om en af Sognepræsten begaaet Forseelse mod Kirkeritualet. En anseet Mand i Kerteminde var nemlig bleven

udlagt som Fader til et uægte Barn og skulde derfor staa aabenbare Skrifte om Søndagen, men paa hans gentagne indstændige Bønner, og da han forsikrede, at det vilde være ham umuligt at gaa til Guds Bord med den rette Andagt og Glæde, dersom det skulde ske samme Dag som det beskæmmende Skriftemaal, tillod Præsten ham at skrifte om Fredagen og communicere næste Søndag. Da dette blev anmeldt, Biskoppen, sendte denne Præsten en skriftlig Irettesættelse, der virkede saaledes paa Præsten, at han faldt »fra et Slagtilfælde i et andet« og døde i Løbet af 4 Timer d. 8. Marts 1698. — Paa Randen af hans Ligsten skal hans Svoger, Provst Christen Fischer i N. Lyndelse, have ladet sætte et Vers, hvoraf man i de to Linier:

»Af Nød i Død mig frelst Gud
Fra Ska(l)k- og Muuse-fælde«

med god Grund saa en Sigtelse mod hans to Angivere, og disse tog sig dem saa nær, at de ved Nattetide skulle have ladet dem udslette. — Efter at Pastor Top var bleven Enkemand i 1694, som Ligstenens Indskrift viser, ægtede han Karen Christensdatter Morsing fra Odense, der efter hans Død giftede sig med Hører ved Kerteminde Latinske Lars Christensen.

Den midterste Sten i Nordmuren adskiller sig fra de andre ved, at dens Indskrift med en lille Undtagelse er paa Latin, et sikkert Tegn paa, at den er lagt til Minde om en akademisk dannet Mand.

Indskriften lyder:

IN SPEM LÆTÆ RESVRRECTIONIS
SVB HOC TVMVLO QVIESCVNT
OSSA VIRI VENERADI D ANDREÆ
GEORGII MAND LOCI PASTORIS
QVI CVM ÆTATIS ANNVM EXCE
SSISSET 67 PASTORATVS
A 38 EPITAPHIVM PRÆSENS
PONI CVRAVIT AC TANDEM
VITÆ SATVR IN DNNO OBDOR-
MIVIT ANNO 1654. 3 JVNI CVM
VXORE SIBI DILECTA ANNA
PETRÆÆ QVÆ DIEM SVVM
OBIIT ANNO 16

(I Oversættelse: I Haabet om en glædelig Opstandelse hviler i denne Grav Benene af den ærværdige Mand Hr. Anders Jørgensen Mand, Sognepræst her paa Stedet, som — da han havde fyldt sin Alders 67 Aar og havde beklædt Præsteembedet i 38 Aar —

lod dette Mindesmærke lægge, og endelig, mæt af Livet, hensov i Herren Aar 1654 d. 3. Juni — tilligemed sin elskede Hustru Anne Pedersdatter, som døde Aar 16..)

Langs Stenens 4 Sider staar:

LEVAVI OCVLOS MEOS
IN MOTES VNDE VENIT AVXILIVM MIHI, AVXILIVM
MEVM A DNO, QVI FECIT
COELVM ET TERRAM · PSAL · CXXI

(I vor nuværende Bibeloversættelse: »Jeg opløfter mine Øjne til Bjergene; hvorfra skal min Hjælp komme? Min Hjælp kommer fra Herren, som skabte Himmelen og Jorden«.)

Over Skriftpladen sees Opstandelsen med en romersk Soldat ved hver Side, udenfor disse to mod Beskueren vendte Engle. Over Christusskikkelsen slynger sig et Baand, hvorpaa læses:

JEG ER OPSTANDELSEN OC LIFVET, HVO
SOM TROER PAA MIG, HAND SKAL LEFVE,
ALIGEVEL AT HAND DØER.

Endnu findes paa den øvre Del af Stenen to smaa Skjolde med Bogstaverne AM og APD, nederst derimod et Timeglas og et Dødninghoved.

Denne Sognepræst var født i Odense i 1573 eller 1574 og blev kaldet til Kerteminde i 1603, da Formanden var død af Pest. Han ægtede dennes Enke og efter hendes Død indgik han i 1633 et nyt Ægteskab med den her paa Ligstenen nævnte Anne Pedersdatter. Om hende fortæller Bøgh, at hun var et fattigt Barn, som Hr. Anders selv havde opfodt, og som fra Begyndelsen af gik i hans Hus som Høns pige. Men da han lærte hendes gode Egenskaber og Lærvillighed at kende, lod han hende smukt oplære i de Ting, som egnede hendes Køn, og tog hende siden til Ægte, dels for ikke at skilles ved hendes gode Pleje og Tilsyn i sin Alderdom, dels for at gøre hende til sin Arving. Og heri gjorde han meget vel, thi hun omgikkes ham som den kærligste Kone, ja med datterlig Ærbødighed i al Oprigtighed og Bestandighed saa længe han levede. Da Hr. Anders laa paa sit Yderste, skal han have taget hende ved Haanden og overgivet hende »ut virginem intactam« til Kapellanen Anders Poulsen (der ifølge Kongebrev skal have haft Tilsagn om at blive hans Eftermand), idet han ønskede dem begge Lykke, hvem han elskede fremfor alle Andre og nu overlod ej alene sit Levebrød men al sin Ejendom og Formue. — I Kirkens Kór hænger endnu et Epitafium, hvor hun er afmalet med begge sine Præstemænd. Begge hendes Ægteskaber vare barnløse; hun døde d.

3. Maj 1677 og hendes anden Mand 2 Maaneder senere. Dette er formodentlig Grunden til, at hendes Dødsaar og -dag er udfyldt paa Stenen, idet der ikke har været nogen Efterlevende, hvem det interesserede at tilføje Tallene. — Bøgh oplyser endnu, at denne Sten, som Anders Jørgensen Mand ifølge Gravskriften selv har ladet anbringe i levende Live, har ligget over de gamle Sognepræsters Begravelse indenfor »Kommunionsbænken« (3: Knæfaldet). At der er Begravelser her, stemmer godt med, at der for faa Aar siden skete en Sænkning i Kirkegulvet tæt udenfor Altersranken.

Den tredie og sidste Sten paa denne Side har af kirkelige Symboler kun Evangelistmærkerne i Hjørnerne, derimod 16 adelige Vaabenskjolde, 8 langs hver Side. Det er da ogsaa en Adelsdame, Jomfru Anne Norby (af Slægten fra Skovgaarde) til Urup, hvis Hvilested i Kirkens Kor den oprindelig har dækket.

Indskriften lyder:

HER LIGER BEGRAFVEN
ERLIG OC WELBYRDYGE
JOMFRV ANNE NORBY
PEDER NORBYS DATTER
THIL WRVPE SOM BOEDE
HER WDY BYEN FRA ANNO
1587 DEN 24 APRILIS
OC KALEDE GVDT HINDE
HE SAMESTEDZ AAR 1606
DEN 24 NOVEMBRIS
HVES SIELL GVD
HAFVER
OC ER THENNE STEEN HER
PAA LAGD AF HINDES BRO-
DERDATER ERLIG OC WEL-
BYRDIGE JOMFRV MARGRETE
NORBY

Hun har hørt til den lavere Adel; hendes Moder, Fru Anne Norby til Urup, nævnes i Biskop Jakob Madsens Visitatsbog (under Rynkeby Sogn) med den Tilføjelse »ikkun to Gaarde«.

Iøvrigt kan henvises til Slægtens Stamtavle i Danmarks Adels Aarbog for 1906.

Hermed ville vi forlade Forhallen og endnu kaste et Blik ind det tidligere omtalte Materialrum, hvor der endnu ligger et Par Ligstene i Gulvet, som dels ere stærkt slidte, dels ikke have kunnet finde Plads i Taarnrummet. — Først skal nævnes et lille Brudstykke med ret tydelig Skrift, nemlig følgende:

ILER HERVN
AND HANS CHRI
EN SNEDIKER SO
DEND · · APRILIS AAR
GVD GIVE HANNEM
ÆDELIG OPSTAND

De manglende Ord og Bogstaver i Texten kan man let tænke sig, men da uheldigvis Aarstallet er borte, har det ikke været muligt at konstatere nærmere om den Snedker Hans Christensen, hvis Grav den har dækket.

Lettere har det været at tilvejebringe Oplysninger om den følgende stærkt slidte Sten. Paa denne er det nu kun muligt at læse:

HER
VNDER HVILER
WELÆ.....BYRDIGE
..... *ler*
HANS KO.....AYs
VIRCHELIGE.....SRAAD
FØD
DEN.....1711
OG
DØD DEN.....1790

Ifølge velvillig Meddelelse fra Landsarkivet i Odense døde nemlig Krigsraad Morten Møller d. 15. Maj 1790 og blev begravet i den store Gang i Kirken d. 21 s. M.

Denne Mand havde været Købmand i Kerteminde, men blev senere Ejer af Krumstrup i Ryslinge Sogn og var Svoger til Byfoged Bendz i Kerteminde.

Den sidste Sten i Materialrummet er endelig en rød Sten, smykket med Blomster i Hjørnerne, nemlig en Kejserkrone (?), en Neilike, en Rose og en Tulipan. Af Indskriften kan endnu følgende Linier læses:

HER UNDER HVILER HÆDERLIG
OG VELLERDE UNGE MAND S: S:
THEOLOG. STUDIOSUS JOHAN HAN-
SEN PONTAN BARNFØD UDI OD-
ENSE AAR D .. OCTOBR
..... I KIERTE

Om denne Mand kan oplyses, at han var Hører ved Kerteminde Latinskole og døde i Mai 1703 i en Alder af 30 Aar. Hans Ligsten

laa iflg. Bøgh »i den søndre Gang strax ved Daaben«. (I ældre Tid var det ret almindeligt, at Døbefonten stod nede i Kirken i Nærheden af Indgangen, og dette var ogsaa Tilfældet i Kerteminde).

For Fuldstændigheds Skyld tilføjes endelig nogle Oplysninger om de enkelte, tildels yngre Ligstene, der endnu ligge tilbage paa den nedlagte Kirkegaard umiddelbart ved Sognekirken.

Paa den sydlige Side af Kirken ligger en Marmortavle med følgende Indskrift:

I DENNE GRAV
GJEMMES DE JORDISKE LEVNINGER
AF
ÆGTEFOLKENE
STEMPELPAPIRSFORHANDLER
NICOLAI JENSEN
DØD D. 1 MARTS 1823
OG HUSTRU
BARBARA KIRSTINE
FØDT PAARUP
DØD D. 21 DECEMBER 1841

Tæt ved denne findes en stor rødgraa Sten, hvorpaa kun findes følgende 7 Linier, der næppe dække en Trediedel af Stenens Flade:

*Her under Hviler
Eftersmand Hans Otto Bruun
født i Kerteminde d. 15de Juny 1734
død den 6de July 1820
i sidste Ægteskab Gift i 17 Aar
med M. S. født Larsen
født i Svendborg den 18de April 1762.*

Disse Ægtefolk, af hvilke Manden var Søn af Prokurator i Kerteminde Jens Bruun (i Kirkebogen og Thingbogen angives Efternavnet i forskellige Former, saasom Bruno, Brunow etc.), stiftede ved deres Testamente et Legat til Fordel for Kerteminde Fattigvæsen, idet de bestemte, at Halvdelen af deres Bo skulde tilfalde dette. Da Hustruen døde den 7. Febr. 1836, blev Boet taget under Skiftebehandling, og der tilfaldt Fattigvæsenet en Kapital, der f. T. udgør 6330 Kr. Denne Gave var væsentlig medbestemmende, da Kommunen i 1839 gik til at opføre den endnu bestaaende Fattiggaard. Fattigvæsenet har nylig tilsagt at ville vise sin Taknemlighed mod Legatstifterne ved at tilføje Hustruens Dødsdag og et Par Ord om de Afdødes Gave, da ingen af Slægten

synes at have tænkt paa at udfylde den rigelige Plads paa Stenen. Det kan endnu tilføjes, at Mandens Købmandsgaard, som han ejede fra 1766, var nuværende Nr. 26 og 28 paa Langegade, altsaa lige Syd for Strædet, der endnu officielt hedder Bruunsstræde, og at Hustruens Fornavne var Vibeke Elisabeth.

Nord for Kirken ligger tre Stene, af hvilke den vestligste er en lille graa Sten, paa hvis ene Ende læses:

HER HVILER
M A R E TDATER
 SOM DØDE D 6 NOVEM
 1763

Herunder er anbragt et Skjold, hvis Mærke dog er ukendeligt. Mærkværdigt nok indeholder hverken Kirkebogen eller andre Forf. tilgængelige Kilder Oplysning om, at der er død eller begravet nogen Kvinde, paa hvem anførte Navn og Dato kan passe.

Den følgende Sten er en anselig rød Sten med følgende Text ved den øverste Ende:

MINDE
 OM
 J. BIRKROED CHRISTENSEN
 KJØBMAND
 I KIERTEMINDE
 FØD D. 21 NOVEMB. 1773
 DØD D 1 · MAY 1812

Denne Grav vedligeholdes endnu med Pietet af Farver L. Hinke, Forligsmægler og Retsvidne i Kerteminde, en Dattersøn af Afdøde, der fra 1801 ejede en Købmandsgaard i Kvarteret mellem Raadhuset, Langegade, Præstegade og Kattestræde (Gaarden blev senere udstykket og er nu Nr. 21—27 paa Langegade og de tilsvarende Baggrunde mod Kattestræde). Han var en Søn af Kirkeværge Laurs Christensen og Johanne Marie Jensdatter Bircherød.

Den sidste Sten er en ret stor graa Sten, der er brudt tværs over. Paa den øverste Halvdel læses:

HERUNDER HVILER
 DEN NU SALIGE DANNEMAND
C H R I S T E N D A N N E M A N D
 BORGER I KIERTEMINDE
 BARNEFØD HER AAR 1718
 GIFT AAR 1741 MED

(Herunder et Skjold, hvori Bogstaverne

C P L og *A M M D*)

(Paa den nederste Halvdel ere kun ganske enkelte Bogstaver at se.)

Om denne Sten hedder det i Provst Bøghs Manuskript: »Paa Kirkegaarden findes en smuk ny Ligsten paa den søndre Side...., hvorunder..... forrige Kirkeværge og fattiges Forstander Christen Laurentin, som døde Aar 1765«. — Af Kirkebogen kan endnu følgende Data oplyses om Afdøde og hans Hustru:

Den 22. Aug. 1718 blev Peter Laurentins Søn døbt med Navnet Christen; d. 25. Jan. 1741 blev Christen Laurentin (over Linien er tilføjet »Peitersen«) og Anna Marie Michelsdatter trolovede, og 1. Søndag i Advent 1765 blev Kirkeværgen Christen Laurentin jordet paa den søndre Side af Kirken.

Det vil ses, at begge disse Kilder stemme overens i, at Gravens Plads var paa søndre Side af Kirken; at Stenen nu er brudt tværs over, er da maaske grundet i, at den senere paa en ublid Maade er flyttet om paa nordre Side, hvor den nu ligger, eller anbragt paa et uheldigt Underlag.

Ifølge Brandtaxation af 1761 boede Laurentin da i den Gaard paa Vestergades Nordside, der nu er delt i Hus Nr. 8 og 10; den sidstnævnte Ejendoms Forhus, en 1-Etages Bindingsværksbygning med 8 Fag Vinduer mellem Stolperne staar sikkert endnu i samme Skikkelse som i Laurentins Dage*). Hos Provst Bøgh hedder det om denne Gaard, at den er opført af en Købmand Jens Viger, der oprindeligt havde været Ridefoged paa Lundsgaard, og som ægtede den foran nævnte Rektor Schachts Enke; den maa herefter være opført i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede. — Af Laurentins Børn blev Datteren Maren gift med Sognepræst Kannevorff i Aaby i Vendsyssel.

*) Efter at Foranstaaende var skrevet, er Façaden ændret noget i Maj 1919.

Sr. Thore Knudsen Bergs Hustruer.

Af Arkivar **E. A. Thomle.**

For mange Aar siden fik jeg fra Danmark en Forespørgsel om jeg kunde skaffe Oplysning om »hoiagtbare og velfornemme Mand Sr Thore Knudsen Berg, forhen Handelsmand og Indvaaner i Kongsberg«, om hans »Steddatter« eller som hun ved sin Confirmation i Kjerte 1743 kaldes »Mrs. Bergs Datterdatter af Nyfæste Annichen Lauritsdatter Rude« og om Knud Bergs Kone Maren Olsdatter var identisk med den Maria Elisabeth Dischington, der i 1750 kaldes Bergs Enke.

Ifølge Traditionen skulde Thore Berg have samlet sig en betydelig Formue ved sin Ansættelse som Kjøbmand ved Kongsbergs Sølvværk. Men i 1737 flyttede han til Danmark, hvor han købte flere Eiendomme, deriblandt ogsaa Gaarden Nyfæste i Kjerte Sogn ved Odense, hvor han bosatte sig. Med sin Hustru Maren Olsdatter reiste han imidlertid igjen i 1747 tilbage til Norge efter Sigende, fordi hans nævnte »Steddatter« eller »Datterdatter« giftede sig med Fogden paa Erholm Niss Sørensen Beck, hvilket skal have været meget mod Bergs Ønske. I ethvert Fald solgte Berg alle sine Eiendomme i Danmark, deriblandt ogsaa Nyfæste til foranførte Beck, og et af de sidste Skjøder, han udstedte, var dateret Gaarden Teye ved Tønsberg 1750. Brevskriveren, hvis Navn og Adresse jeg nu ikke husker, oplyste derhos, at der i Berlingske Tidende for 1753 var indrykket en Bekjendtgjørelse om, at Berg var død og at hans Arvinger ved Testamente mellem ham og »hans Hustrue Marie Elisabeth Dischington« var tillagt 30 Rdl., hvorfor de anmodedes om at møde paa Teye hos Sr. Jens Petersen Tharum »som nu er gift med Enken«.

Det forholder sig ogsaa ganske rigtigt, at Thore Knudsen Berg i 1747 eller maaske noget tidligere vendte tilbage til Norge, hvor han paa Auction i Boet efter afd. Oberstlieut. Wind¹⁾ i Tønsberg 1. Mai 1745 købte Gaarden Teie, af Skyld 1½ Skpd. Tunge, med underliggende Jacobsrød, af Skyld 1½ Skpd. Smør, for 1601 Rdl. Det er dog neppe rimelig, at han er tilflyttet Eiendommen for senere, da han først 27. Juli 1748 fik Skjøde paa Gaarden. Da maa han vel i ethvert Fald have bosat sig paa Teie, hvor Konen allerede 1749

¹⁾ Holger Christian Wind blev begravet i Tønsberg 25. Februar 1744, 51 Aar gl.

afgik ved Døden, (begr. i Nøtterø 22. Januar s. A.), »87 A. gl.« Hun har saaledes formentlig været adskillig ældre end Manden, der kort efter 11. Marts 1751 i Tønsberg (viet i Huset efter kgl. Bevil. af 22. Januar s. A.) egtede Jomfru Maria Elisabeth Dischington, der da vistnok har været i Huset hos sin Morbroder Commandeur Fredrik Christian Mohrsen¹⁾, i hvis Hus vel ogsaa Bryllupet har staaet. Jomfru Dischington var født i Bergen 1712 (døbt i Nykirken 1. Sept. s. A.), Datter af Jørgen Jobsen D. og Christine Elisabeth Mohrsen og maa saaledes have været betydelig yngre end sin Mand. Forbindelsen med Berg blev derfor heller ikke af nogen lang Varighed. Thi allerede i Januar det følgende Aar (1752) afgik han ved Døden paa Teie (begr. i Nøtterø 14. Januar 1752), uden at Kirkebogen opgiver hans Alder. Han og hans 2den Hustru oprettede 24. April 1751 (kgl. confir. 21. Mai s. A.) reciproet Testamente, hvorved den Længstlevende skulde beholde det hele Bo, men hvis denne indgik nyt Egteskab skulde der udbetales først afdødes Arvinger 30 Rdl. Enken forblev derfor naturligvis heller ikke længe ugift. Thi allerede i 1753 var hun gift med Forvalter Jens Petersen Tharum, der var født i Slagelse og Søn af en Peter Jensen T., som døde i Slagelse, hvor Skifte efter ham holdtes 14. April 1731. Naar Tharums Vielse fandt Sted, kan ikke oplyses. I Nøtterø er han ikke gift, men sandsynligvis i Tønsberg, hvor Kirkebogen for Frue Menighed mangler Vielser for Aarene 1751—56, altsaa netop i det Tidsrum, i hvilket Tharum maa være bleven gift. Heller ikke dette Egteskab varede længe. Thi allerede 4. Mai 1757 afgik Tharum ved Døden paa Teie (begr. i Frue Kirke i Tønsberg 12. Mai s. A.), 42 A. gl.²⁾, uden at efterlade Børn med sin Hustru. Med hende havde han under 20. Januar 1755 (kgl. conf. 4. Juli s. A.) oprettet et reciproet Testamente, ifølge hvilket Boet skulde tilfalde den Længstlevende, men efter dennes Død deles mellem begges Arvinger efter Loven. Hvis Længstlevende giftede sig paa ny, skulde der holdes offentligt Skifte. Senere oprettede imidlertid Egtfællerne 4. Januar 1757 (kgl. confir. 27. Mai s. A.) et nyt Testamente, ifølge hvilket det bestemtes, at hvis Tharum giftede sig paany, skulde Konens Søster Anne Sophie Dischington have 1000 Rdl., men hvis Konen indgik nyt Egteskab, skulde Tharums uægte Søn Jens Petersen³⁾, der var 6 Aar gammel, have 600 Rdl. og hans lovlige Arvinger 400 Rdl. Skulde Sønnen dø før Længstlevende, skulde de 600 Rdl. igjen falde tilbage til Boet. Til Fordeling af det Tharums Arvinger og hans uægte Søn tilfaldne

¹⁾ Han blev begravet i Tønsberg 1. September 1756, 72 Aar gl.

²⁾ Ved Begravelsen 12. Maj 1757 ringedes der ogsaa i St. Laurentii Kirke.

³⁾ Han levede endnu i 1778, da han 11. April s. A. gav Afkald for de ham paa Skriftet efter Tharum udlagte 600 Rdl.

Belob, blev der 25. Sept. 1758 afholdt et Skifte paa Teie, hvor de 400 Rdl. fordeltes mellem Tharums 2 Brødre og hans 2 Søstre, nemlig: 1) Lieutenant Johan Zacharias Tharum paa Gaarden Augdal i Borre, 2) Mads T. i Sorø, 3) Anne Cathrine T., gift med Garder til Hest Jochum Caspar Carstensen i Kjøbenhavn og 4) Mårtha T., gift med Corporal Anders Pedersen. Da var imidlertid Enken allerede gift for 3die Gang paa Teie 8. Juni 1758 (viet i Huset uden Trolovelse og Lysning efter kgl. Bevilling af 1. April s. A.) med »Capitaine«: Skibsfører Johan Christian Rohde, døbt i Eidanger 7. October 1723, en Søn af Tolder i Porsgrund Ulrik Anthon R. og Alhed Nilsdatter Tyrholm. Men dermed var hun ogsaa færdig, idet hun afgik ved Døden paa Teie 1759 (begr. i Commandeur Mohrsens Begravelse i St. Laurentii Kirke i Tønsberg 14. Mai s. A.), 47 A. gl. Hun havde ingen Børn og hele Boet tilfaldt Enkemanden ifølge Testamente af 18. April 1759 (kgl. confirm. 18. Mai s. A.) mod at betale Konens Søstre Malene Christence og Anne Sophie Dischington hver 400 Rdl.

Rohde, der saaledes kom i Besiddelse af Teie og en vistnok ganske betydelig Formue, blev ikke længe siddende i ugift Stand, men giftede sig efter et Aars Forløb (i Sept?) 1760¹⁾ (viet i Huset i Tønsberg efter kgl. Bevilling) med *Frederikke Antonette Plade*, født i Tønsberg 1743 (døbt i Frue Kirke 19. Marts s. A.), † paa Teie 1782 (begr. i Nøtterø 12. Febr. s. A.), 39 A. gl., Datter af Cancelliraad Brede Gregersen P. og Henrikke Gerner. Med hende fik Rohde 2 Børn, nemlig 1 Søn og 1 Datter:¹⁾ Brede Plade R., født paa Teie 1761 (hjemmedøbt 11. Sept. og Daaben stadfæstet i Kirken 16. Sept. s. A.), † paa Adamsrød i Slagens Anneks til Sems Prestegjeld 25. Sept. 1822 (begr. 2. Okt. s. A.), 63 A. gl. Han var først Kjøbmand i Aasgaardstrand, men købte ved Skjøde af 18. Decbr. 1811 (thgl. 17. Marts 1812) af G. G. Klem Halvparten af Gaarden Adamsrød i Slagen for 13000 Rdl. Han var gift 2 Gange 1) i Aas ved Drøbak 3. Novbr. 1787 med sit Søkendebarn *Regitse Sophie Stolttenberg*, døbt i Aas 19. Aug. 1759, † i Aasgaardstrand 1793 (begr. i Borre 20. Novbr. s. A.), 34 Aar gl. Datter af Provst Henrik S. til Aas og Sara Maria Plade, og 2) i Vestby Prestegaard 11. Juni 1794 (viet i Huset efter kgl. Bevil. af 4. April s. A. af sin Svigerfader Provst Stolttenberg) med *Lena Maria Schjelderup*, døbt i Vestby 30. Aug. 1770, † paa Adamsrød 10. Marts 1813 (begr. 18. s. A.), 43 A. gl., Datter af Sogneprest til Vestby Hr. Augustinus S. og 1ste Hustru Maren Wessel. Da Rohde ingen Børn havde, oprettede han og hans Hustru Lena Maria Schjelderup 22. Novbr. 1803 (kgl. conf. 21. Aug. 1815) et reciproct Testamente, ifølge hvilket det hele Bo tilfaldt Længst-

¹⁾ Kirkebogen er defekt, hvorfor Maaned og Dag ikke kan ses.

levende og denne nemlig Rohde bestemte da ved Testamente af 20. Sept. 1823 (confir. 17. Oct. s. A.), at der af hans Efterladenskaber skulde tilfalde Jomfru Christine Johanne Ihlen 1200 Spdl., medens Resten skulde deles mellem Søsterdatteren Madme Antonette Sundbyes 2de Børn Brede Stoltenberg S. og Marie Sophie S. Skifte efter Rohde holdtes paa Adamsrød og sluttedes 17. December 1824.

2) Datteren Ulrikke Antonette R., født paa Teie 3. Decbr. 1763 (døbt 10. s. M.), confirmeret i Nøtterø 25. April 1779 og † i Drøbak 26. Octob. 1803 (begr. 3. Novbr. s. A.), 40 A. gl., gift paa Teie 28. April 1785 (viet i Huset efter kgl. Bevil. af 31. Jan. s. A.) med sit Sødskendebarn (ifølge kgl. Bevil. af 4. Febr. s. A.) Kjøbmand i Drøbak Brede Plade Stoltenberg, født i Aas 21. Sept. 1762 (døbt 27. s. M.), † i Drøbak 5. Marts 1808 (begr. 12. s. M.), 45 A. 4 M. gl., en Broder af den forannævnte Regitse Sophie S., der var Broderens 1ste Hustru. Da Konen var død solgte Johan Christian Rohde ved Skjøde af 23. Febr. 1785, thgl. 19. Marts s. A., Teie og Jacobsrød med Inventar og Besætning til Brødrene Samuel og Mathias Føyen i Tønsberg for 6200 Rdl. og flyttede selv til Drøbak, hvor han afgik ved Døden 1806 (begr. 22. Febr. s. A.), 83 Aar gammel. Hvad Thore Knudsen Bergs Herkomst angaar, kan jeg desværre ingen Oplysning give. At han har været Kjøbmand paa Kongsberg og sandsynligvis saakaldet »Leverendeur« til Sølvværket maa være hævet over enhver Tvivl. Men jeg har hverken i Kirkebøgerne eller i andre Arkivsager derfra nogensteds fundet ham nævnt. Sandsynligvis maa han have forladt Kongsberg meget før 1737. Thi ifølge Oplysning fra Landsarkivet i Odense hedder det i det Skjøde, som Knud Berg 22. Novbr. 1737 af Professor Elias Naurs Enke fik paa Nyfæste, at han nu var »b o e n d e i A s s e n s«. Han har vel derfor — maaske mange Aar — før have forladt Kongsberg og bosat sig i Assens og dette er muligvis ogsaa Grunden til, at jeg intet har kunnet finde om ham i Arkivsager fra Kongsberg, der først begynder omkring 1730 Aarene, dog med Undtagelse af Kirkebøgerne, der haves fra 1696. Heller ikke her findes Thore Berg gift. Thi vistnok findes der 24. Mai 1721 paa Kongsberg gift en »Thore Knudsen« med »Maria Olsdatter«, hvilket Egtepar den 6. Decbr. s. A. havde en Søn Thore til Daaben sammesteds. Men denne Thore Knudsen kan umulig være Thore Knudsen Berg¹⁾. Ikke fordi han selv ikke kaldes »Berg« eller Konen »Maren«, men »Maria«. Men fordi det vel maa anses ganske utænkelig, at Maren Olsdatter, der jo maa være født c. 1662, i 1721 — altsaa i en Alder af c. 60 Aar kan have faaet noget Barn. Den nævnte Thore Knudsen og hans Hustru Maria Olsdatter fik ellers 26. Decbr. 1727 Bevilling til at sidde i uskiftet Bo og skifte med Samfrender

¹⁾ Sl. Knud Thoresens Qv[inde] blev begravet paa Kongsberg 1. Juli 1733.

og af Bevillingen faar man ikke heller det Indtryk, at denne Thore Knudsen paa Kongsberg kan have hørt til de mere Formuende paa Stedet. Thore Bergs Hustru Maren Olsdatter maa dog utvivlsomt have været fra Kongsberg og jeg skulde være tilbøjelig til at antage, at hun kan have hørt til den Slægt Brun, der forekommer paa Kongsberg i den sidste Halvdel af det 17. Aarhundrede. Hvis Maren Olsdatter, som i Kirkebogen angivet, var 87 A. gl., da hun døde i 1749, maa hun jo være født c. 1662 og hun vilde da meget godt kunne være en Søster til den Jens Olsen Brun, der var født c. 1653 og som ogsaa var »Leverendeur« til Kongsbergs Sølvværk. Han døde c. 1716 og havde i alle Fald 2 Sønner, af hvilke den ene Ole Jensen B. eiede Gaarden Dyremyhr ved Kongsberg, og den anden Johan (Jan) B. blev Postmester paa Bragemæs. En Broder af Johan Olsen B. havde en Søn Ole Johansen B., der i 1712 blev const. Foged i Jæderen og Dalenes Fogderi i Stavanger Amt efter Foged Preus, der var bleven suspenderet. At Berg i ethvert Fald ingen Livsarvinger efterlod sig, maa anses ganske sikkert. Thi ikke alene siger han selv i sit Testamente med Frk. Dischington at han ingen Børn havde. Men det følger ligefrem deraf, at han kunde testamentere Konen alle sine efterladte Midler. Dette udelukker selvfølgelig ikke, at han i sit Egteskab med Maren Olsdatter kan have haft Børn. Men disse maa i ethvert Fald være døde uden Livsarvinger før 1751, da han giftede sig paany. Muligens kan derfor ogsaa den Kjøbmand paa Kongsberg Knud Thoresen Berg, der døde paa Kongsberg 1745 (begr. 24. Mai s. A.), 36 A. 7 D. gl., have været hans Søn. Han skulde være født c. 1709. Men findes ikke døbt paa Kongsberg. Han var gift, men efterlod ingen Børn (jfr. E. A. Thomle, Familien v. Cappelen, S. 121 fl.). Ogsaa denne Knud Thoresen Berg synes at have været »Leverendeur« til Kongsberg Sølvværk, hvilket hans Eftermand i Egteskabet Michael v. Cappelen ligeledes var. Bestillingen synes saaledes at være arvet ned gennem Slægten i flere Led.

Derimod kan Annichen Lauritsdatter Rude hverken være Thore Bergs Datter eller Datterdatter. Hun kaldes vistnok ved sin Confirmation i Kjerte Kirke Søndag Qvasimodi geniti (c: 21. April) 1743, 17 A. gl., »Monsr Bergs Datterdatter« og efterat hun 26. Novbr. 1745 (viet i Huset paa Nyfæste) havde egtet Fogden paa Erholm Niss Sørensen Beck, kaldes denne 11. Decbr. 1745 i Skjødet paa Nyfæste af Thore Berg for »hans Svigersøn«. Men dette maa selvfølgelig ikke tages bogstaveligt. Sandsynligvis forholder det sig saaledes, at Annichen Rude har været Datterdatter af Bergs 1ste Hustru Maren Olsdatter i et tidligere Egteskab. Annichen Rude skulde være født c. 1724, men neppe i Norge. Derfor er vel heller ikke hendes Forældre giftede her. Men det

sandsynligste er vel at Thore Berg allerede paa den Tid har været bosat i Assens og at Annichen Rudes Fødsel og hendes Forældres Egteskab maa søges der. Hun døde som Enke paa Nyfæste 1802 (begr. 2. Sept. s. A.), 79 A. gl., efter at Manden, der fra 1738—47 var Foged paa Erholm, allerede var afgaaet ved Døden paa Nyfæste 1785 (begr. 12. Marts s. A.), 72 A. 2 D. gl. Familienavnet Rude forekommer nok ogsaa i Norge, men nogen Lars eller Laurits Rude nævnes ikke her.

Endnu nogle heraldiske Bemærkninger.

Af Poul Bredo Grandjean.

Dr. Ernst v. d. Reckes Randbemærkninger til min Bog »Dansk Heraldik« er sikkert læste med største Interesse og varigt Udbytte af enhver, der blot i ringeste Grad har beskæftiget sig med heraldiske Spørgsmaal. Paa flere Punkter er jeg ikke ganske enig med Doktoren, i enkelte Tilfælde endda helt uenig. Man vil derfor tillade mig, at jeg fremkommer med nogle faa Bemærkninger. Det kunde samtidig være fristende at bebrejde Dr. v. d. Recke, at han ikke forlængst har udtalt sig offentlig om dette Thema, som han behersker med saa omfattende og dybtgaaende Viden.

Da Nyt Adels Leksikon saa Lyset i 1904, var jeg, skønt Novice, straks klar over, at Farvebetegnelserne i flere Henseender var uheldige. Naar jeg ikke desto mindre mange Aar efter gentog dem i min Bog, skyldtes dette rent praktiske Hensyn. Det vilde være en Lettelse for Læseren, naar denne ikke nødtes til at operere med nye Betegnelser. Dr. v. d. Reckes principale Forslag om at angive Farverne ved smaa, Metallerne ved store Bogstaver er efter min Mening bedst; jeg havde selv fra første Færd ønsket at benytte netop disse Forkortelser. Med Randbemærkningerne som Støtte vil jeg, hvis der skulde blive Tale om en ny Udgave af »Dansk Heraldik«, ikke betænke mig herpaa.

Hvad den anden Hovedanke, Blassoneringsprincipperne, angaar, har jeg ligeledes af praktiske Grunde fulgt Nyt Adels Leksikon. Ogsaa her vil jeg gerne følge Doktoren, dog kun delvis, nemlig deri, at Hjerteskjoldet nævnes sidst, hvad der jo ganske utvivlsomt er korrekt. Fra gammel Tid siger man imidlertid paa Dansk: »en seksoddet Guld Stjerne i blaat«, »en Sølv Lillie i rødt« o. s. v., en Regel som Thiset og nu ogsaa jeg overholder. Jeg forstaar derfor ikke, at dette Princip — der altsaa ingenlunde, saaledes som man maa opfatte Dr. v. d. Reckes Ord, skyldes mig — kan forekomme

»ufatteligt«. Eksemplet: »Dronningen bar en Kroningskaabe o. s. v.« overbeviser mig ikke. Det er dog opstillet för tillfället.

Da Thiset afsluttede Udgivelsen af Henry Petersens Danske adelige Sigiller fra det XIII. og XIV. Aarhundrede, fremhævede han i en Note (Side 66), at Udtrykkene »delt« og »tværdelt«, allerede benyttede i det gamle Adelsleksikon, havde saa megen Hævd, at de burde bevares. Disse Termini er yderligere senere anvendte i Thisets adelige Sigiller, Nyt Adels Leksikon, Kongesigillerne og den lange Række Adelsaarbøger, saaledes at de uden Tvivl er fastslaaede i den almindelige Bevidsthed. Man staar virkelig her overfor et fait accompli. Henry Petersen havde i sine adelige Sigiller lanceret Udtrykket »klovet« i Stedet for »delt«. Dr. v. d. Recke foreslaar »spaltet« (tysk »gespalten«). Det tværdelte Skjold skulde da betegnes som »delt« eller ogsaa »tværdelt«, det førstnævnte Udtryk benyttet af Henry Petersen i hans nævnte Værk. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa Doktors Forslag om Anvendelsen af Ordene »spærdelt« (respektive »venstrespærdelt«) i Stedet for »skraadelt« (respektive »skraadelt fra Venstre«), »Spær« (respektive »Venstrespær«) for »Skraabjælke« (respektive »venstre Skraabjælke«). Jeg tror ikke — ønsker det ej heller —, at man vil kunne tvinge disse Ord igennem, hvad godt der end kan siges om dem. Ogsaa Udtrykkene »skraadelt« og »Skraabjælke« har nemlig helt og fuldt vundet Borgerret i Sproget. Mod Betegnelsen »kvadreret« vil jeg derimod protestere. Den er ikke dansk og kan jo egentlig kun benyttes med fuld Føje, hvis Skjoldet selv er kvadratisk. »Krydsdelt« forekommer mig endelig ikke nær saa godt som »skraat firdelt«. Ordrækken: delt, tværdelt, firdelt, skraadelt og skraat firdelt er følgerigtig dannet. De fire første Udtryk er stadig benyttede af Thiset og, bortset herfra, efter min Mening at foretrække for: spaltet, delt (eller tværdelt), kvadreret, spærdelt og krydsdelt, hvis man da ikke netop vil se en Fordel i den sidste Ordrækkes Uensartethed.

Med lykkelig Evne til at træffe det fuldkommen rammende skaber Dr. v. d. Recke de heraldiske Termini »Stage«, »Stav« (respektive »Venstrestav«) og »Liste«, eventuelt i visse Tilfælde med de nærmere Tilføjelser »Tvilling« eller »dobbelte«. En Gang udtalte bør disse Ord for altid staa fast i dansk Heraldik. Det samme gælder »skraatavlet« og »rudet«, der paa ypperlig Maade illustrerer de paagældende forskellige Begreber, samt, dog vel nok i mindre Grad, Ordet »Tveie« som Udtryk for den tyske Terminus »Dreipass«. Betegnelsen »spejdende« finder jeg imidlertid ikke tilstrækkelig malende i det Tilfælde, hvor kun lidt mere end et Dyrs Hoved ses ragende frem fra en Figur eller Skjoldranden. En Hjort f. Eks., fremstillet i hel Figur, kan ligesaa vel betegnes saaledes.

Dr. v. d. Recke har misforstaaet mig, idet han mener, at »Skyen« i det Beldenak'ske Vaaben af mig er betegnet som »entéennebulée« o. s. v. De fremmede Kunstord gælder kun de i det foregaaende Stykke nævnte enkelte krumme Linier. Tilsidst endnu en Bemærkning. Naar jeg har klassificeret Hjerter og Ruder sammen med Kugler, Kryds og »Mønter« (Patentets Udtryk), er det ikke et Øjeblik faldet mig ind, at dette kunde forstaas, som om de to første henregnedes til »Spillekorts-Figurer«.

Jeg skal ikke trætte Læserne med at komme ind paa adskillige andre af Dr. v. d. Reckes interessante Bemærkninger, der i mange Retninger vækker til nærmere Eftertanke og Debat. I al Almindelighed synes han at se for meget bort fra de i Adelspatenter og gamle Skrifter benyttede Udtryk, som jeg for Resten i adskillige Tillælde skal være den sidste til at forsvare, ligesom de tyske Heraldikere faar en lidt vel haard Medfart. — Ingen er iøvrigt nærmere end jeg til at bringe Randbemærkningernes Forfatter en varmfølt Tak.

Jonas Trellelunds sidste leveaar.

Meddelt ved **Aagaat Daae.**

Om kjøbmand i Amsterdam og senere i Kjøbenhavn, assessor i admiralitetet, generaldirektør for salthandelen m. m. **Jonas (Jon) Trellelund** staar der i Biografisk lexikon, at han 1669 gik fallit og derefter rømte av landet, senere skjæbne ukjendt.

Det synes derfor at maatte have nogen interesse at faa yderligere oplysninger om ham, og saadanne findes i den saakaldte Husumske kirkekrønike av mag. **Johan Melchior Krafft**.

Med titel: Ein Zweyfaches Zwey-Hundert-Jähriges Jubel-Gedächtnis, Deren das Erste ... in einer Predigt vorstellet Die Reformation ... Das andere aber Eine völlige Historie des von dem sel. Luthero verdeutschen N. Testaments. ... Dem beygefüget ist Eine Zwey-Hundert-Jährige Husumische Kirchen- und Schul-Historie etc. etc. Hamburg 1723.

Efter denne bok hidsættes følgende om **Jonas Trellelund**, der i Husum kaldte sig **Johan Thamsen**. En borger og bokbinder her i staden, **David Freydanck**, der endnu lever, har fortalt mig, siger mag. **Krafft**, at i 1680 eller 1681 kom hid en fremmed mand, der kaldte sig **Johan Thamsen** og bad om logi, men da han selv ikke havde leilighed at huse ham, blev manden henvist til herberget **Bremer Schlüssel**, hvis vært paa grund av sin spillelidenskab blev kaldt **Johan Doppeler**. Her boede nu **Johan Thamsen**, der havde været en anseet kjøbmand i Kjøbenhavn og hvis rette navn var **Jonas Trellelund**; hvilke grunde, der var aarsag til, at **Jonas Trellelund** havde forladt Kjøbenhavn, vidste hr. **Freydanck** ikke, men før han kom til Husum, havde han boet i **Friedrichsstadt**.

I Husum levede denne mand et meget roligt og tilbagetrukket liv, beskæftiget med at læse og bede; paa hans bord laa **Bibelen**, **Johan Arndt** og andre postiller og andagtsbøger. Han kjendte ingen her og synes heller ikke at have søgt nogen, men efter nogen tids forløb blev der sagt, at denne mand ved bøn og paakaldelse av den treenige Guds navn kunde helbrede febersyke. Hans kurer lykkedes og han blev søgt av syke, blinde, døve, lamme kom did,

og ved bøn uten at bruke medicin, bleve de helbredede. Hans ry voksede, stadig strømmede der syke mennesker til ham, ja gaten utenfor herberget var næsten spærret ved de mange kjøretøier, der bragte syke til ham. Der fortælles endog, at en mand, der var »rasende« og maatte læknes, blev ført til ham; han befalede, at lænkerne skulde tages av ham, bad med ham, og manden blev ganske rolig og gik frisk fra ham. Nu blev der paastaaet, at han var en troldmand, som øvede »sorte kunster«, og hertuginde *M a r i a E l i s a b e t h* forbød sine undersaatte at raadspørge denne mand oftere. Der blev avisskriveri om ham, og *J o n a s T r e l l e l u n d*, der nu selv blev syk, sendte bud efter *D a v i d F r e y d a n c k* om at ordne hans forhold til værten, der havde vist sig meget urimelig i sine fordringer, og gav ham nøkkelen til en kuffert, hvor hr. *F r e y d a n c k* fandt en pung med dukater og mange andre penge. Da nu regningen var bleven brakt til rimelige dimensioner, forlot *J o n a s T r e l l e l u n d* Husum og reiste til Friedrichsstadt, hvor han døde neppe en maanedes tid derefter.

Folkestemningen synes nu at have vendt sig, og vel paa grund av saavel derfor som avisskriveriet utstedte presteskabet i Husum følgende skrivelse:

»Wir Verordnere des Consistorii zu Husum bekennen hiemit: Demnach bis dahero ein unterschiedliches und fast wider einander laufendes Gerücht von Tit. Herrn *J e a n T h a m s e n*, sonsten dem so genannten frembden Mann, der sich der Krancken Genesung durch sein Gebet zu Gott angenommen, und der *A l t o n a i s c h e C o u r a n t i e r* von einen unwahrhaften Referenten verleitet, ohne Grund und eingeholeten bessern Bericht, sich auf eine Gezeugniss hiesiges Ministerii in Husum, in einer ausgesprengten Zeitung, beruffen, worin er denselben zu seiner höchsten Verkleinerung beschrieben: So tragen wir das Vertrauen zu gemeldetem *C o u r a n t i e r*, der mit Unwahrheit verleitet, er werde sich Christlich und bedachtsam selbst zu corrigiren wissen.

Jedoch müssen wir bekennen, nachdem er von dem 10. Dec. vorigen, bis dato in dem Majum dieses lauffenden Jahres, sich bey uns i n c o g n i t o aufgehalten und wir seine Lehre, Leben und Wandel fleissig untersucht, nicht anders verspüren können, darin dasz er ein verständiger, Gottesfürchtiger Mann sey, der seine Zeit mit Beten und Lesen in der Bibel, in des sel. *J o h a n n A r e n d t s*, *J o s e p h H a l l e n s*, *M ü l l e r i* und andere gottseligen *T h e o l o g e n* geistreichen Schriften zubringet, auch weiteren Verdrusz zu evitiren, auf freundliche Erinnerung solcher beruffener Curen sich bescheidenlich eine Zeithero enthalten, haben auch nicht erfahren können, dass er einigen verdächtigen Anhang gesucht,

sondern stille und eingezogen gelebet. Dahero wir dieses zu Christl. Rettung seiner und der Seinigen Ehren, und aller Wahrheit zu steuern attestiren wollen unter unser Hand und Pitschaft.

Gegeben in Husum, d. 11. Maji Anno 1681.

M. Martinus Holmer. Simon Rechelius. Petrus Nicolai.

Mag. K r a f f t siger, at han selv har talt med den nu avdode pastor Rechelius, der var hans kollega og »antecessore im pastorate«, der bekræftede sine uttalelser her, og at der i 1687 blev trykt et skrift, »von zwey und einen halben Bogen«, hvor denne attest findes med titel: »Kurtzer und gründlicher Bericht von zweyer Kaufleute Wunder-Glauben: der Erste Nahmens Johann Thamsen wie durch dessen und der Krancken eiferiges Gebet zu Gott dem Almächtigen viel Menschen sind gesund worden in Husum nahe bey Hamburg gelegen. Der andere Gürger Frese, wie derselbe eine eisernen Ring im Nahmen JESU glüend aus dem Feuer genommen ... etc.«

Himmerlandske Slægter i det 16. og 17. Aarhundrede.

Optegnelser om Familierne Kras, Kuri, Wingaard, Wolf m. fl.

Af C. Klitgaard.

Nedenstaaende Optegnelser kan vel ikke siges at høre til Genealogiens værdifuldeste eller at omhandle fremragende Slægter; men de omhandler Himmerlands Bondearistokrati, der bl. a. har fostret mange studerende Personer, og de er samlede gennem Aarenes Løb fra mindre let tilgængelige Kilder som Tingbøger og lignende Arkivalia, der paa Grund af deres Omfang kun undtagelsesvis kan benyttes af dem, der dyrker en enkelt Slægts Historie.

I den sidste Omstændighed ligger efter Meddelerens Anskuelse Optegnelsernes største Værd; de vil kunne yde god Hjælp til den, der muligt senere kommer til at beskæftige sig med disse Slægters Historie.

I økonomisk Henseende har den grevelige Hjelmstjerne Rosenroneske Stiftelse ydet mig Bistand, idet Optegnelserne hidrører fra de Studier over nordjydske Forhold i Almindelighed, som jeg med Understøttelse fra nævnte Stiftelse har drevet i en Aarrække; i stofflig Henseende har Ingeniør Vilh. Marstrand ydet mig megen Hjælp, og jeg aflægger herved min Tak for begge Dele.

Blandt Himmerlands Storbønder indtog Slægten Kras (Kraas, Kraes, Krase) en fremragende Stilling i det 16. og 17. Aarh., og gennem Giftermaal blev Kras'erne knyttede til adskillige andre Storbondeætter; Familiens Hjemsted er Hornum Herred, og dens ældste kendte Medlemmer boede i Molbjerg i Øster Hornum Sogn.

Allerede 1507 træffer vi en Jens Kraasz som Kannik i Viborg¹⁾, men hans Forbindelse med Slægten fra Molbjerg kendes ikke; den første kendte Mand af denne Slægt er:

Niels Poulsen Kras, f. 15., død . . . , som nævnes 1562 i Aalborghus Jordebog som Ejer af en Gaard i Molbjerg med en meget stor Afgift, deriblandt den fra de gamle Selvejerrettigheder hidrørende og ganske usædvanlig store Afgift af 12 Skilling Ledingspenge. Han fik 14. Novbr. 1560 tilligemed sin Hustru Livsbrev paa Kronens Gaard Vestergaard i Hornum Herred, som han

¹⁾ A. Heise: Diplom. Vibergense, S. 357.

iboede, og 23. Decbr. 1579 fik han Bestalling som Herredsskriver i Hornum Herred. Samme Aar klagede han over, at Landgilden af hans Gaard for nogen Tid siden var blevet forhøjet med 14 Hestes Gæsteri, $3\frac{1}{2}$ Kande Honning, 1 Faar, 2 Lam og andre Smaabeder, og Lænsmanden paa Aalborghus fik derfor 8. Januar 1581 Ordre til at undersøge Sagen og eventuelt nedsætte Landgilden¹⁾. Niels Kras i Molbjerg anføres endnu 1617 blandt de talrige Personer fra Nær og Fjern, der ejede Grunde i Nibe, af hvilke der svarede Jordskyld til Aalborghus²⁾; det var almindeligvis Grunde, paa hvilke der var opført Fiskeboder, som benyttedes i Sæsonerne for Sildefiskeriet i Limfjorden; men det er dog uvist, om han endnu levede paa hin Tid, thi i Jordskyldslisterne forblev Navnene ofte urettede gennem lange Tider. Derimod vides det, at han ca. 1590 byggede et Hus med Kælder i Nibe³⁾. Han var gift med Anne Bertelsdatter Hørby af den adelige Slægt fra Vesterris i Rinds Herred; hun nævnes i Livsbrevet 1560 og døde 1594, og hun var Datter af Bertel Andersen til Vesterris⁴⁾, hvis Son Laurids Bertelsen til Vesterris var Slotsloged paa Aalborghus ca. 1566—70⁵⁾.

Børn:

A. Poul Nielsen Kras, f. o. 1580, død i Nørholm 1649, boede 1610 i Nørholm, hvor han vist var Birkefoged; han var en af Egnens Stormænd, hvis Bistand ofte paakaldtes i forskellige Anliggender. Hans Gaard i Nørholm laa under Trudsholm. Som adskillige andre Nørholmboere drev han stort Sildefiskeri, og han havde derhos en Ejendom i Kattesundet i Aalborg, ligesom han med sin Hustru fik en Part af Selvejergaarden Rævsgaard med Afbygge i Vadum Sogn.⁶⁾ 1641 bortskødede han en Gaard i Nibe.⁷⁾ 1632 gav han og Hustru en Prædikestol til Nørholm Kirke, og 1643 lod de den staffere. I Nørholm Kirke, hvor han antagelig er begravet, fandtes tidligere et Epitafium over ham⁸⁾.

Han var gift med Maren Bertelsdatter Kjærulf, f. o. 1595, død o. 27. Okt. 1656, begr. i Nørholm Kirke 4. Novbr. s. A., antagelig Sønnedatter af Bertel Andersen Kjærulf i Aslund og Gertrud Pedersdatter Munk af den adelige Slægt fra Haubro⁹⁾.

¹⁾ Kancelliets Brevbøger.

²⁾ Aalborg Stiftsbog 1617—18.

³⁾ Nibe Tingbog 1653 fol. 90 b.

⁴⁾ Danmarks Adels Aarvog XV. 248.

⁵⁾ Jydske Sml. X. 43.

⁶⁾ Se min »Kjærulfske Studier« S. 84 ff.

⁷⁾ Nibe Tgb. $13\frac{1}{2}$ 1641.

⁸⁾ Danske Atlas V.

⁹⁾ Jfr. »Kjærulfske Studier« S. 83 ff.

Børn:

1. Niels Poulsen Kras, f. o. 1615, død i Nørholm 30. Jan. 1657, nævnes i Aalborghus Lænsregnskaber 1635 og i Hornum Herreds Tingbog 28. Marts 1636. Var Birkefoged i Nørholm Birk og blev o. 1645 gift med Kirsten Jørgensdatter, f. 16—, død i Nørholm 6. Maj 1685, der 2. Gang 30. Septbr. 1660 ægtede Niels Mogensen Wingaard i Nørholm, som døde der 3. Maj 1666, se senere. Børn:

- a. Peder Nielsen Kras, f. o. 1647, imm. 1671 som Student fra Aalborg, levede 1681, nærmere ubekendt.
- b. Bertel Nielsen Kras, f. o. 1648, levede 1657, vist død før 1681.
- c. Margrete Nielsdtr. Kras, f. o. 1649, død i Nørholm 28. Maj 1681, gift i Nørholm 26. Novbr. 1680 med Søren Christensen Niemann, Borger i Aalborg. Ved Forlig i Aalborg 17. Aug. 1681 ordnes Skiftet efter hende.¹⁾
- d. Poul Nielsen Kras, døbt Nørholm 23. Januar 1651, begr. i Nørholm 8. Marts 1651.
- e. Poul Nielsen Kras, døbt Nørholm 13. S. efter Trinit. 1652, død Nørholm 8. Septbr. 1657.
- f. Jørgen Nielsen Kras, døbt Nørholm 23. S. e. Tr. 1653, var hjemme hos Moderen 1670, var 1698 Fæster i Nørholm og sad i smaa Omstændigheder²⁾, boede 1704 i Nibe, hvor han oftere stævnes for Gæld. Var gift med Karen Jensdatter, f. o. 1647, begravet Nørholm 28. April 1709.

Søn: 1) Jens Jørgensen Kras, f. ..16.., død Nørholm 1690. (Blandt hans Efterkommere er muligt Jørgen Jensen Kras og Peder Jensen Kras, som begge boede i Hundeleve i Jelstrup Sogn og døde før 10. December 1783, da deres ugifte Broder, Guldsmedsvend Niels Jensen Kras døde paa Tidemandsholm i Taars Sogn. De havde flere Halvsøskende, hvis Navne ikke kendes³⁾, men en Hans Nielsen Kras tog 1794 Borgerkab paa borgerlig Næring i Hjoring, hvor hans Søn Niels Hansen Kras 1813 tog Borgerkab som Skomager).

2. Karen Poulsdatter Kras, f. o. 1614, død i Nørhalne i Biersted Sogn o. 1698, gift o. 1640 med Jens Bertelsen

¹⁾ Nørholm Tgb. 11. Novbr. 1681.

²⁾ Nibe Tgb. 1698, fol. 186 b.

³⁾ Jydske Efterretninger Nr. 1, 1784.

- Kjærulf, f. Ø. Aslund, Ø. Hassing Sogn o. 1610, død i Nørhalne o. 1685, Gaardfæster i Nørhalne. 3 Børn¹⁾).
3. N. N. Poulsdatter Kras, f. o. 1616, død 16..., gift med Oluf Pedersen Kjærulf i Vadumtorp, der nævnes 1639—1652, 2 Børn.²⁾
 4. Anne Poulsdatter Kras, f. o. 1618, død, gift I. ca. 1640 med Christen Mortensen, f. 16..., død 1671, Skiftereg. 23. Marts³⁾, Delefoged til Aalborghus 1633—1650, boede i Svenstrup og var vist Søn af Morten Jensen i Svenstrup, der var Delefoged til samme Læn 1632. Christen Mortensen var en meget anset Mand, der en Tid fungerede som Lænets Ridefoged i Himmerland.⁴⁾ 1672 blev Anne Kras gift II. med Christen Thomsen i Svenstrup.
- Af første Ægteskab havde hun 4 Børn, hvoriblandt Sønnen Jørgen Christensen, der 1664 blev immatr. som Student fra Aalborg, men senere boede i Svenstrup. 1640 var Anne Kras til Bryllupsgilde i Sønderholm og væddede her med en af de andre Gæster, Christen Bager i Restrup Mølle, om, at Søren Jensens Hustru i Nyrup kunde drikke Niels Jakobsen i Svenstrup af, ∅: drikke ham paa Pelsen, hvilket Bageren ikke mente. De væddede om en Tønde Øl, der skulde fortæres i den tabendes Hus, og de paagældende Personer gik straks i Gang med Stykkeproven. Søren Kone overvandt da Niels Jakobsen saa aldeles, at han maatte »slaas med Rasmus« (∅: kaste op) ved Bordet og maatte gaa fra hende, hvorimod hun blev siddende tilbage og baade »druk og kvad«.⁵⁾
5. Bertel Poulsen Kras, f. o. 1620, immatr. 1643 som Student fra Aalborg, antagelig død før 1651.
 6. Poul Poulsen Kras, f. o. 1622, død i Nørholm 4. Maj 1685, gift I. med Anne Andersdatter, Enke efter Jakob, gift II. Nørholm 30. Januar 1676 med Anne Thomasdatter. Hans første Hustru medbragte i Ægteskabet 2 Børn, nemlig Maren Jakobsdatter, der 1670 ægtede Anders Andersen, Sognepræst i Klim, og N. N. Jakobsdatter, der var gift med Jakob Olufsen i V. Thorup. Hans anden Hustru ægtede en Christen, med hvem hun havde 2 Døtre. Børn (af 2. Ægteskab):

¹⁾ Se min »Kjærulfske Studier« S. 169.

²⁾ a. St. S. 20.

³⁾ Nørholm Tgb. 2⁸/₂ 1673, fol. 86 b.

⁴⁾ Nibe Tgb. 1653, fol. 41 b.

⁵⁾ Hornum Herreds Tgb. 1⁵/₆ 1640.

- a. Poul Poulsen Kras, f. Nørholm 18. Juni 1677, begr. Nørholm 21. April 1724, fæstede 1719 paa ny en under Restrup liggende Gaard i Nørholm. Gift o. 1702 med N. N.

Datter: 1) Anne Poulsdatter Kras, døbt Nørholm 1. Decbr. 1703, begr. den 2. Novbr. 1704.

- b. Niels Poulsen Kras, f. Nørholm 13. April 1678, begr. 5. S. efter Paaske 1751, fæstede 1719 paa ny en under Restrup liggende Gaard i Bonderup i Ferslev Sogn og boede der endnu 1751; var en velstaaende Mand, der oftere laante Penge ud, se saaledes Aalborg Panteprotokol 1741, fol. 317 b. Arvedes af sine Søkende, Hustru nævnes ikke i Skiftet.¹⁾
- c. Anne Marie Poulsdatter Kras, døbt Nørholm 11. Decbr. 1681, død der 13. Okt. 1684.
- d. Thomas Poulsen Kras, døbt Nørholm 16. April 1685, død i Lere i Svenstrup Sogn, begr. 11. Aug. 1737, efterlod sig Sønnen Poul Thomsen Kras, der boede i Bonderup i Ferslev Sogn 1751, hvor han 1746 havde overtaget sin Farbroders Fæstegaard, samt Datteren Anne Thomasdatter Kras, der 1751 var gift med Jakob Nielsen i Tøttrup i Sønderup Sogn.
7. Else Poulsdatter Kras, f. o. 1625, død paa Øland o. 1653, gift Nørholm 10. Marts 1650 med Hr. Peder Nielsen Klim, f. o. 1613, begr. Øland 17. Novbr. 1693, Sognepræst til Øland. Med ham havde hun 2 Sønner, der førte Navnet Kras, nemlig:
- a. Poul Pedersen Kras, døbt Øland 27. Marts 1650, død før Faderen, gift (Bevilling til Vielse u. Tr. og L. 2. Aug. 1680) med Margrete Andersdatter (Søster til Søren Andersen i Østerby), med hvem han havde en Datter Else Margrete. Poul Pedersen Kras blev 1672 imm. som Student fra Aalborg.
- b. Peder Pedersen Kras, døbt Øland 29. Juni 1653, nævnes ikke i Skiftet efter Faderen, blev 1672 imm. som Student fra Aalborg.
8. Maren Poulsdatter Kras, f. o. 1627, død i Nørholm i Barselseng 8. Septbr. 1671, gift o. 1649 med Mads Sørensen Wolff, f. o. 1612, død i Nørholm 26. Maj 1683, Birkefoged i Nørholm Birk. 1664 lod dette Ægtepar opsætte et Epitafium i Nørholm Kirke med Malerier af dem selv og deres Born. Efter sin første Hustrus Død ægtede Mads Sørensen 4. Okt. 1674 i Nørholm Kirsten Jensdatter, som døde

¹⁾ Restrup Skifter 10. Juni 1751 og Restrup Fæsteprotokol.

der 30. Maj 1679. (Mads Sørensen havde en Broder Oluf Sørensen i Nibe eller Omegn)¹⁾. Med Maren Kras havde Mads Wolf 11 Børn, hvoraf 4 døde som smaa. Af de 7 andre, 3 Sønner og 4 Døtre, skal her nævnes:

a. Maren Wolf, døbt 23. Novbr. 1651, død i Bredkjær 1. Maj 1723, gift Nørholm 4. Juni 1671 med Jakob Pedersen Bruun, f. Aalborg 15. Marts 1645, der 25. Septbr. 1717 døde som Præst i Skjæve, og hvis Efterkommere findes i »Patriciske Slægter« III. Bd. S. 30.²⁾

b. Else eller Mette Wolf var gift med Iver Knudsen i Aalborg.

c. Søren Wolf, døbt i Nørholm 12. Marts 1666, død paa Teglgaard i Hellum Herred 28. Maj 1721, var en fornem Mand. Han var gift I. med Maren Christensdtr. Gjedsmand fra Aalborg, død 1697, og II. i Skørping 7. Novbr. 1704 med Dorte Louise Kramers fra Sønderborg, død 1720. Om ham henvises iøvrigt til Becher: Farstrup og Axelsens Dagbog, S. 170, Jydske Saml. 1. VII. 183 og Gjerding: Hellum Herred, S. 154. En Søn Søren Sørensen Wolf, f. 28. Septbr. 1693, begr. Aalborg 30. Oktbr. 1742, var Købmand i Aalborg og var gift med Kathrine Margrete Poulsdatter Sternberg, døbt Aalborg 29. Novbr. 1692, begr. der 15. Januar 1777. Stiftede et Legat til Aalborg Vor Frue Kirke.

9. Inger Poulsdtr. Kras, f. 16., d. 16., gift før 1651 med Poul Knudsen Skytte, begr. Aalborg Budolfi 5. Maj 1659, hvorefter hun vist (1660) ægtede Kaptajn Daniel Zimmermann i Aalborg. Af første Ægteskab havde hun en Søn, Poul Kras Poulsen, der døde 1675 i Aalborg.³⁾

B. Margrete Nielsdatter Kras, f. 15., død i Nibe 1647; gift I. med Thomas Andersen (i Binderup?), gift II. med Jakob Sørensen, f. 15., død 1633, Brygger og Brændevinsbrænder i Nibe.⁴⁾ Ved Skiftet efter hendes sidste Mand blev det bestemt, at Margrete skulde beholde Husene med Panel, Bænke, Loftter, Vinduer og Døre, mod at give Mandens Arvinger 80 Slettedaler; hun skulde endvidere betale Boets Gæld og Begravelsen, og for Arvingernes Parter i Bryggeri og Brænderired-

¹⁾ Nibe Tgb. 8. Juni 1650.

²⁾ Jvf. Lengnick, Brunow.

³⁾ Aalborg Skiftepr. 1675. fol. 202.

⁴⁾ Skifte efter ham 11. Juli 1633, hvor hans Arvinger nævnes, se Nibe Tgb. 1633, fol. 43 b.

skaberne skulde hun yde Vederlag. Blandt Boets Efflekter nævnes 1 Kobber Ovndør, 1 Bøstkedel, 1 Haandkedel, 4 Kobbergryder, 4 Messinggryder, 2 Fyrbækkener, 3 Messingbækkener, 1 Jernkakkellovn, en Del Sølvtoj, 3 forseglede Æsker med Breve, et uindfriet Gældsbevis fra 1593 m. m.

I sine sidste 5 Aar var Margrete Kras svagelig og sengeliggende; hendes Broder Poul i Nørholm sørgede tildels for hendes Forplejning, ligesom hendes Søsterson, Købmand Laurids Pedersen Kuri i Nibe forstrakte med en Del Penge »udi hendes Skrobelighed udi svenske Indfaldet«. Skifte efter hende blev afholdt 12. Juni 1647.¹⁾ Poul Kras sørgede ogsaa for, at hans Søster fik en hæderlig Begravelse efter hendes Stand, og hun blev begravet i Nibe Kirke foran Alteret; selve Ligfærden synes at være foregaaet fra Binderup, og da det maaske kan have sin Interesse at se, hvad der paa hin Tid forbrugtes ved en saadan Lejlighed, skal jeg nedenfor anføre et Uddrag af den Regning, Poul Kras ønskede dækket af Boet.²⁾ 1 Td. Øl 3 Dlr., 1 Fd. Smør 4 Dlr., Lys for 10 Mark, 2 Pund Bergfisk 6 Mark, 6 Bøster³⁾ Flæsk, 11 Skp. Mel, 2 Skp. Hvedemel, 2 Fk. Ærter, 1 Fk. smaat Salt, 40 Glas (det er vel Antallet paa de ituslaaede), Budpenge til Sæby (for at indbyde den afdødes Datter og Svigersøn til Begravelse) 1 Dlr., Annis 4 Skill., Urter og 8 Pund Svedsker (à 5 Skill.), 2 Pund Rosiner, 2 Pund Sukker (à 3 Mark), ½ Lod Safran (2 Mk.), 2 Lod Nelliker (20 Skill.), 2 Lod Kanelpudder (20 Skill.), ¼ Pund st. Peber (20 Skill.), Kringler 5 Mk., 4 Fade Øl (à 5 Dlr.), 12 Snese Æg, 1 Stud (12 Dlr.), 7 Lam (à 3 Mk.), 22 Mark Kødpølse, 4 Bøster Flæsk, 1 Pund Korender, ¼ Pund Ingefær, Vognleje til Nibe med 1 Fd. Smør og 1 Td. Øl, 3 Vogne til Nibe med Øl, Fisk og Mel, 3 Vogne med Øl, Lam og Flæsk, 1 Vogn med Vin og Glas (Vognene fra Aalborg til Nibe à 2 Mark), 1 Vogn til Møllen, 2 til Aalborg efter Vin og Kringler, 4 Pund Nordlandstorsk, 4 Høns, Budleje til en Pige, som bar 4 Voksllys til Binderup med 4 Stager, Vibeke Hansdatter i Binderup for 4 Mark Voks, som blev brændt af Lysene, 1 Dlr., Snedker fra Nibe for at nedtage og opsætte Skillerum i Stuen og for at lægge Bænke 1 Dlr.; købt til Ligkisten 6 Egevognskud (3 brede Brædder) 6 Dlr., Snedkeren for at lave den 10 Mk., Søm 4 Skill., Haandtag 2 Mk., Smedearbejde 3 Mk., 2 Karle, som slog for Smeden, 8 Skill., 2 Kander Øl til Folkene i Smedien 12 Skill.; Maleren, som maledede Kisten, 2 Mk.; 2 Karle, som lavede Borde og Bænke til Begravelsen og bar dem hjem igen, 1 Mk.; for Graven at grave og en Stol i Kirken (3 i Nibe)⁴⁾

¹⁾ Nibe Tgb. 26. Juni 1647.

²⁾ a. St.

³⁾ 1 Bøste vejede ca. ½ Pund = 3 kg., Bøste = Skinke.

⁴⁾ jfr. Nibe Tgb. 1647, fol. 50.

at flytte, hvor Graven blev kastet, og den igen at opsætte 3 Mk. 4 Skill.; for hendes Lejersted i Kirken foran Alteret 10 Dlr., for at gøre i Orden efter Begravelsen 2 Mk., 2 Vogne til Nibe efter adskilligt Toj, som blev brugt til Begravelsen, 2 Mk.; 3 Kander Øl, da Boet blev registreret, 2 Mk.; Præsten for Liget at begrave 10 Dlr., Jens Kok i Nibe for 2 Boster Flæsk og for 2 Stykker Mellemlæsk, nok 1 Boste, 5 Skpr. Humle, som kom i Ligkisten, Gryder for 6 Skill., rund Peber for $\frac{1}{2}$ Mk.; Senop, Kommen og Timian for ialt 8 Skill.; Muskatblomme 20 Skill., 1 Pot Brændevin, Papir til Kokken til »Tharfer« (?: Fryndser?), Leje af Ligklædet 2 Dlr., for samme Klæde at bære fra Aalborg og til Aalborg igen, 1 Mk.; for et Klæde, som kom over Ligbaaren, 6 Skill.; Smør 10 Mark; 2 halve Ahmer Vin 18 Dlr., Jens Kok for at koge 6 Dlr., Budpenge til Sæby til 2 Karle (Stævningsmænd) 7 Mk., $\frac{1}{2}$ Kd. »schierridt« (?: klaret?) Honning; Lys $2\frac{1}{2}$ Mk., Udgifter til Øl, Mad og Papir ved Skiftet 4 Dlr., Degnen, som sang over Liget, 7 Mk., Fogden og Skriveren ved Skiftet $8\frac{1}{2}$ Dlr., ialt 203 Dlr.

Afdødes Sosterson, den ovennævnte Laurids Kuri, havde for den Forstrækning af 77 Dlr., han havde ydet, faaet i Pant 1 Sølvkande paa $3\frac{1}{2}$ Pægl, 1 Sølvstob, 1 liden Gobelete (?: ?) og 3 Sølvsker, ialt 83 Lod Sølv à 3 Mk., 8 Tinfade, 1 Tinkande, 1 Fyrbækken m. m.

En saadan fornem Begravelse var imidlertid stridende mod de kongelige Forordninger om Bondebegravelser, og 10. Juli 1647 tog Ridefogden til Aalborghus Tingsvidne angaaende Begravelsen og begærede Poul Kras tiltalt for Overtrædelsen. 6 af Nibes mest ansete Mænd vidnede, at Liget havde staaet oven Jorden i Nibe Kirke, medens der blev prædiket, og imidlertid brændte der Lys ved begge Sider og Ender af Kisten. Hertil svarede Poul Kras, at han havde ladet Lysene slukke i Kirken og ladet dem sætte paa Gulvet ved Kisten, medens Præsten holdt Ligtalen, »eftersom det var den sidste Ære, han kunde gøre sin salig Søster Margrete Nielsdatter Krasis i denne Verden, hvilket og tilforn er sket paa Landsbyer for andre hans Søsken, som er blevne begravede, og ikke han vilde sige nej«.

17. Juli var Poul Kras saa indstævnet for Dom angaaende, at han imod Recessen havde gjort umaadelig Bekostning, dels med Vin og Øl, dels med Mad og Spise og dels med Vokslys, ved sin Søsters Begravelse. Da Poul ikke mødte, blev Sagen opsat, og da der ikke senere ses at være afsagt Dom over ham, har han sikkert faaet Sagen aftinget med Ridefogden eller selve Lænsmanden.

For sin Fordring saavel angaaende Begravelsen som angaaende Søsterens Underhold i de 5 Aar fik Poul Kras udlagt hendes Huse i Nibe. Hendes Datter og Svigersøn var imidlertid misfornøjede med Vurderingen og Delingen af Boet, som Datteren dog selv

havde været med til, og ligeledes var de misfornøjede med den dyre Begravelse. Poul Kras tilbød derfor Udmeldelse af 4 uvildige Mænd til at prøve hans Fordringer, og endvidere tilbød han, at Datteren og hendes Mand kunde overtage Husene til samme Pris, som han havde overtaget dem til.¹⁾ Uenigheden trak imidlertid længe ud og kom for Landstinget; i Henhold til dettes Dom blev der 1648 udmeldt 4 Mænd, som udlagde til Datteren den Part, som forhen var udlagt til Sønnen, og som udlagde til Poul Kras for hans Tilgodehavende.²⁾

Margrete Kras havde ingen Børn i sidste Ægteskab, derimod havde hun haft 2 Børn med Thomas Andersen, nemlig:

1. Anders Thomsen, der var død for Moderen, og som synes at have boet i Christiania. Han havde efterladt sig en Søn, Thomas Andersen, født i Christiania, hvis Opholdssted ikke kendes 1647, hvorfor han 4. Aug. indkaldtes som Arving med Landstingsstævning.³⁾
2. Maren Thomasdatter, f., død 1649, gift med Hr. Johannes Andersen, Kapellän i Sæby, f., død 1649.⁴⁾

I Ægteskabet med Maren Thomasdatter havde Hr. Johannes to Sønner, Anders og Laurids, der var umyndige ved Forældrenes Død, og for hvem deres Moders Søskendebarn, Laurids Pedersen Kuri i Nibe ved Dom af Hornum Herredsting 25. Febr. 1650 blev kendt pligtig til at være Værge, idet han blev anset for at være deres ældste Slægtning.⁵⁾ Laurs Kuri vilde dog ikke overtage Værgemaalet, og 14 Dage før Pinse 1650 kom Borgmester Peder Christensen Knivholt⁶⁾ fra Sæby til Nibe for at faa Sagen i Orden. Laurs Kuri vedblev at sige nej, han havde nok med at tage Vare paa Værgemaalet for salig Hr. Mogens Wingaards Børn i Nørholm, og da Peder Knivholt trængte ind paa ham med indstændig Anmodning »efterdi det var nogen ryggesløse Knægter og ikke vilde lyde enten Formynder eller Tugtemester«, svarede Laurs, at hvem der ikke vilde lyde Formynder og Tugtemester, maatte lyde Stejle og Hjul, Galge og Gren, »hvilket de helst vilde«.⁷⁾ Sønnernes senere Skæbne er mig ubekendt.

¹⁾ Nibe Tgb. 25. Septbr. og 30. Okt. 1647.

²⁾ Nibe Tgb. 3. Marts 1649.

³⁾ Nibe Tgb. 25. Septbr. 1647.

⁴⁾ Wiberg har urigtigt 1645.

⁵⁾ Nibe Tgb. ¹⁵/₆ og ²⁹/₆ 1650.

⁶⁾ Han var formodentlig gift med en Datter af Raadmand Jens Andersen Hals i Aalborg, da han nævnes som Raadmandens Arving.

⁷⁾ Nibe Tgb. 22. Febr. 1651.

C. Korfits Nielsen Kras, f. 15..., død 16..., nævnes i Nørholm ved Nibe 1618 sammen med (Broderen) Poul; er sandsynligvis død ung og uden Livsarvinger¹⁾.

D. Maren Nielsdatter Kras, f. 15..., død 16...²⁾, gift med Peder Kuri, f. 15..., død efter 1617. Navnet Kuri er vist et Stednavn fra Fjellerad i Gunderup Sogn, thi her nævnes 1483 en saadan Lokalitet.³⁾ 1537 blev lille Peder Korri Gildebroder i Guds Legems Lav i Aalborg, og 1539 indtraadte Christen Korij i samme Lav; 1575 blev Peder Kurri Laursen Borger i Aalborg og 1579 Gildebroder, og 1575 blev Peder Jensen Kaari Borger i Aalborg og 1582 Gildebroder⁴⁾. Den her omhandlede Peder Kuri er maaske identisk med den nævnte Borger i Aalborg, Peder Laursen Kuri, thi i Tiden henimod 1600 flyttede adskillige Aalborgborgere til Nibe, hvor Sildefiskeriet da florerede, og Maren Nielsdatter Kras og hendes Mand boede en Tid i Nibe.⁵⁾ Da Fiskeriet kort efter Aar 1600 ophorte for en længere Aarrække, flyttede Peder Kuri efter 1610 til Vesterris i Rinds Herred, som han vel havde arvet Part i efter sin Svigermoder, og her boede han 1616 og 1617; førstnævnte Aar ses han at have solgt Kalk til Helsingborg Slot at udskibe fra Mariager Fjord, og sidstnævnte Aar havde han Proces angaaende nogle foregivne Fordringer i Nibe.⁶⁾ Af Børnene kendes:

1. Laurids (Laurs, Laust) Pedersen Kuri, f. 16..., død i Nibe 19. Septbr. 1661, Fiskeriudreder og Købmand i Nibe. Var en velstaaende Mand, men var tillige ret uomgængelig, hvorfor han stadig laa i Strid med sine Bysbørn og andre. I Skattefortegnelserne opføres han i mange Aar blandt »Pebersvendene»: ugifte Handlende, men i en ret fremskreden Alder giftede han sig med Karen Mogensdatter Wingaard, hvis Fader havde været gift med hans afdøde Sister (se nedenfor). Ægteskabet fandt Sted i Nørholm 23. Juli 1654, og der maa have været stor Aldersforskel. Laurs Kuri døde i Nibe; i Nørholm Kirkebog er han mærkeligt nok indført som død 19. Septbr. 1661, begravet 30. Septbr., hvilket meget godt kan passe, da Skiftet efter ham fandt Sted 21. Okt. 1661⁷⁾, men dog er der noget urigtigt heri, thi han ligger ikke begravet i Nørholm, men i Nibe Kirke; hans Enke købte for 12 Slette-

¹⁾ Viborg Landstings Dombog B. 1618, fol. 370 b. ff.

²⁾ Hendes Svigersøn Mogens Wingaard havde ved sin Død Penge tilgode for hendes Begravelse, saa hun er antagelig død i Nørholm (Nibe Tgb. 1638, fol. 30 og 38 b.).

³⁾ Heise: Diplom. Vibergense S. 78.

⁴⁾ Gildets »liber vivorum» og Aalborg Bysbog.

⁵⁾ Nibe Tgb. 1647, fol. 45 b.

⁶⁾ Viborg Landstings Dombog. B. 1616, fol. 288 og 1617 fol. 22.

⁷⁾ Nibe Tgb. 1663, fol. 5, 45 b, 143 b, 152, 177.

daler Familien Bänderups Parter i en Gravsten der, og der omtales hendes afdøde Mands Lejersted.¹⁾ Laurs Kuri havde ingen Børn i sit Ægteskab; hans Enke ægtede 2. Gang K n u d J a k o b s e n S o m m e r (se S. 220) og 3. Gang P e d e r H a n s e n K a l l, Sognepræst i Skibsted og Lyngby.

2. Anne Pedersdatter Kuri, f. 15..., død o. 1628, gift o. 1614 med Mogens Thomsen Wingaard, f. i Nibe o. 1588 (mindst 25 Aar i 1614,) immatrikuleret 27. Juli 1611, Sognepræst i Nørholm 1614, død 1636, Skifte 4. Maj.²⁾ Hr. Mogens ægtede 2. Gang Anna Kjeldsdatter, f. o. 1598, død Nørholm 2. Maj 1672, begr. 10. Maj, som 2. Gang sidst i 1637 eller først i 1638 (før 16. Juni) ægtede hans Eftermand Jens Jensen Sjorslev, med hvem hun havde 2 Børn: Peter og Dorte.

Med Anne Kuri havde Mogens Wingaard antagelig kun 3 Børn, for hvem deres Morbroder Laurs Kuri i Nibe var Værge, i 2. Ægteskab havde han derimod 7³⁾. Børnene var:

- a. Anders Mogensen Wingaard, f. 16..., død for 1663 uden Livsarvinger, gav 1653 sin Morbroder Afkald for Arv efter sine Forældre.⁴⁾
- b. Anne Mogensdatter Wingaard, f. 16..., død, gift med M a d s J a k o b s e n i »Haersleff i Skaane«, der 11. Maj 1650⁵⁾ gav sin Hustrus Morbroder Laurs Kuri Afkald for hendes Arv efter Forældrene. Det er utvivlsomt denne Mads Jakobsen, Degn i Tulstrup i Skaane, der 1665 har 100 Sldr. tilgode hos Hr. Peder Kuri i Ellidshøj, se nedenfor. En Søn af ham, Isak Madsen, nævnes 1680⁶⁾.
- c. Peder Kuri (Mogensen Wingaard), f. 16..., død 1672 (Skifte 28. Septbr.)⁷⁾, antog Moderens Familienavn og kaldte sig Peder Kuri. Var Sognepræst i Ellidshøj og gav 16. Novbr. 1650⁸⁾ sin Morbroder Afkald for Forældrearv. Han var første Gang gift med Anne Andersdatter, efter hvem der holdtes verdsligt Skifte 29. Febr. 1664⁹⁾ og gejstligt Skifte 5. Okt. 1665,

¹⁾ Nibe Tgb. 1662 fol. 12 f.

²⁾ Nibe Tgb. 1638. fol. 30 og 38 b.

³⁾ Nørholm Tgb. 20/1, 1672 og 5/12 1678.

⁴⁾ Nibe Tgb. 1653, fol. 81 b.

⁵⁾ Nibe Tgb.

⁶⁾ Nibe Tgb. 1681, fol. 110.

⁷⁾ Jydske Saml. 2. IV. 406, 412. Skiftet omstødt ved Landstingsdom 28. Januar 1674.

⁸⁾ Nibe Tgb.

⁹⁾ Hornum H. Tgb. 29. Febr. 1664.

og St. Hansdag 1666 ægtede han Anne Nielsdatter Stenberg af Sønderholm Præstegaard. Hun boede 1679 som Enke paa Raakildegaard, men 1680 i Kjøbenhavn.

Under Bryllupet brændte Sønderholm Præstegaard med en stor Del af Indboet, der tildels var laant til Gildet, saaledes brændte 12 opredte Senge m. m., som Provsten Peder Jørgensen Stub i Kirketorp havde laant dem¹⁾, og 1670 stævnede Mogens Sommer sin »Svoger« Christen Lauridsen, Forpagter paa Albæk (tidligere paa Buderupholm) for en hel Del Sølv, Tin, Duge og Dynner m. m., som Christen Lauridsens Hustru, Sofie Eskesdatter (Søster til Hr. Niels Eskesen i Sønderholm), havde laant til Brylluppet, ligesom der var laant 1 forgyldt Kande, 2 Sølvkander og Sølvsker hos Præsten i Nibe, og Sølvtoj, Duge o. s. v. hos flere i Nibe.²⁾

I første Ægteskab havde Peder Kuri 2 Sønner og 3 Døtre; da han døde, laa hans Hustru i Barselseng, saa der har vel ogsaa været Born.

Born af 1. Ægteskab:

- 1) Mogens Pedersen Kuri, f. o. 1655, rejste 1674 til Kjøbenhavn, vel for at studere.³⁾
- 2) Anders Pedersen Kuri, f. 1657.
- 3) Anne Pedersd. Kuri, f. o. 1660.
- 4) Anne Pedersd. Kuri (liden Anna), f. o. 1662.
- 5) Anne Marie Pedersd. Kuri, f. o. 1664.

Peder Kuris 2. Hustru, Anne Nielsdatter, var Datter af Hr. Niels Eskesen, død 1673, Sognepræst i Sønderholm⁴⁾; hendes Søsken var: Sofie Nielsdatter, død 1683 i Sønderholm, gift med Ole Andersen Homan eller Hofman, Præst i Ellidshøj efter Peder Kuri, men afsat 1679 paa Grund af Uskikkelighed (Drikfældighed?) og død før 1683; Benedikte Nielsdatter, gift med Poul Sørensen Kjørulff, Præst i Sønderholm⁵⁾; Niels Nielsen Stenberg, var 1674 Student, 1679 Kapellan i Hornum, 1684 Præst der og gift før 1680 med Anne Joensdatter, Datter af Hr. Joen Jensen i Hornum. Havde 1680 Strid med Karen Mogensdtr. Winggaard i Nibe, der mente, at hendes afdøde

¹⁾ Jydske Sml. 2. IV. 414.

²⁾ Nibe Tgb. 1670, fol. 54 f.

³⁾ Nibe Tgb. 1679, fol. 168.

⁴⁾ Skifte, se Jydske Saml. 2. IV. 413.

⁵⁾ Se min »Kjørulfske Studier« S. 94.

Mand Laurs Kuri havde 40 Dlr. tilgode hos ham, og som derfor i hans Fraværelse lod bortføre en Del Løse af hans Hus, saaledes en Egekiste, en Præstekjortel, en Lue af gyldent Atlask, en rød Nattøje med 34 Sølvknapper m. v.¹⁾ Hans Hustru, med hvem han havde en Datter, døde 1684²⁾.

- d. Bodil Mogensdtr. Wingaard, f. 16..., død efter 1672, gift med Christen Jensen i Lere i Svenstrup Sogn³⁾.
- e. Maren Mogensdtr. Wingaard, f. 16..., død i Nibe før 17. Juli 1680, gift med Laurs i Kjerterminde, med hvem hun havde Sønnen Mogens Laursen, som tilligemed sin Moder boede i Nibe, hvor han efter hendes Død solgte hendes Hus til Mosteren Karen⁴⁾. Dokumentet medunderskrives til Vitterlighed af hans Moders Søstersønner Mogens Christensen og Isak Madsen.
- f. Kjeld Mogensen Wingaard, f. ca. 1630, død efter 1681, immatr. 26. Maj 1652 og blev 1656 residerende Kapellan i Slangstrup, 1657 Medpræst i Ude og Oppesundby. Blev 1663 suspenderet for at have viet en bortrømt Kvinde, skrev 15. Juli 1664 til Kongen om Naade, men blev kort efter forrykt, aflyste 4. Septbr. 1664 sin Hustru fra Prædikestolen under Paaskud af, at hun var udygtig til Ægteskab o. s. v., lyste den følgende Søndag 23. Gang til Ægteskab mellem sig og Kongens Datter og foretog sig anden Galskab. Kongen krævede da en ny Præst ansat, men da denne ikke kunde faa sin Løn af Hr. Kjeld, søgte den nye Præst 3. Jan. 1666 om at faa Raadighed over Embedet og fik det ved kongeligt Brev af 20. Febr. 1666⁵⁾. Derefter flyttede Hr. Kjeld til Nibe, hvor vi træffer ham 1674, da han stævnedes en Mand for et Par nye Støvler, en anden for en So og en Kvinde for 2 Ungsvin, hvilket var blevet stjalet fra ham og derefter afhændet til de indstævnede⁶⁾. 4. Juni 1681 stævnedes han Folk for Husleje, saa han har vel ikke været helt forarmet, men det vides iøvrigt ikke, hvad han foretog i de mange Aar, han boede i Nibe. At han ikke forte noget helt ærbart Levned fremgaar af, at Præsten i Nibe 1678

¹⁾ Nibe Tgb. 1680, fol. 59.

²⁾ Jydske Saml. 2. IV. 219.

³⁾ Nørholm Tgb. ²⁰/₉, 1672.

⁴⁾ Nibe Tgb. 1681, fol. 110.

⁵⁾ Kirkehist. Saml. 3. III. 35 ff. og 79—92.

⁶⁾ Nibe Tgb. 1674, fol. 53.

lod forbyde Nibingerne at huse eller hæle to løsagtige Kvinder, af hvilke den ene var løbet fra sin Mand i Viborg og havde faaet et uægte Barn, og den anden, navnlig Anne Christensdtr. Boyesen, havde undertiden Værelse hos Thomas Nielsen ved Bækken og »værendes undertiden hos Hr. Kjeld her ibidem som hans Gemahl«; hvem der ikke rettede sig efter Forbudet skulde vorde straffet og anset »lige ved saadanne Kielterer«.¹⁾ Hr. Kjelds Hustru kendes ikke.

- g. Niels Mogensen Wingaard, f. 16.., død i Nørholm 3. Maj 1666, gift 30. Septbr. 1660 med Kirsten Jørgensdatter, f. 16.., død Nørholm 6. Maj 1685, Enke (1657) efter Birkefoged Niels Poulsen Kras i Nørholm. Niels Wingaard var antagelig Fiskeriudreder og Gaardmand i Nørholm. Hans Enke indstævnedes for Aalborg Byting 28. Novbr. 1670 i Anledning af, at hun havde solgt en Gaard i denne By til Handelsmand Laurids Eskesen i Aalborg. I Nørholm Kirke har der tidligere været et Epitafium over ham (Danske Atlas). Barn:

1) Anne Nielsdatter Wingaard, døbt Nørholm 21. April 1662.

- h. Karen Mogensdatter Wingaard, f. 16.., død før 1693, gift I. i Nørholm 23. Juli 1654 med Lauris Pedersen Kuri, f. o. 1600, død i Nibe 19. Septbr. 1661 (se foran Side 216). Efter Mandens Død fortsatte hun Købmandsforretningen i Nibe og synes i det Hele at have været en virksom og energisk Kvinde, og i Slutningen af 1662 ægtede hun Knud Jakobsen Sommer, der ligeledes fortsatte Forretningen i Nibe, men senere bosatte sig i Aalborg, hvor han var Prokurator, og hvor han 9. Maj 1668 fik kongelig Udnævnelse som Raadmand. Han var antagelig fra Nørholm, hvor hans Forældre og Bedsteforældre boede²⁾, og han havde en Broder, Poul Sommer, der efter at have været med paa »Legeren« (Lejren) i Belejringens Tid i Kjøbenhavn kom til Nibe og boede en Tid lang hos Knud Sommer i Aarene 1662—71³⁾. Endvidere synes der at have været en Halvbroder Mogens Jørgensen Sommer, der boede i Nibe, og som mindst havde 2 Sønner: Niels Sommer og Jens Sommer (1673, 1678, 1682). Som Raadmand i Aalborg boede

¹⁾ a. St. 1678, fol. 87.

²⁾ Bedstemoderen nævnes død der 1661, og i hendes Ligkiste kom 1 Td. gammel Humle, en da ret almindelig Skik (Nibe Tgb. 1663, fol. 21 b, anden Afd.).

³⁾ Nibe Tgb. 1672, fol. 29.

Knud Sommer ikke til Stadighed der, men ofte i Nibe, hvor han vedblivende drev Handel og Gæstgiveri, og i henvend 2 Aar boede han og Hustru i Kjøbenhavn, hvor han vist døde ca. 1677¹⁾. Karen Wingaard vendte tilbage til Nibe og ægtede 1682 Hr. Peder Hansen Kall, der var Sognepræst i Skibsted og Lyngby fra 1672 til sin Død 1714. Karen Wingaard efterlod sig vist kun 1 Søn: Laurids Knudsen Sommer²⁾, hvis Forhold jeg ikke kender udover, at han fra 5. Lektie i Aalborg Skole 1682 kom i »Rectoris egen Lectie her i Kiøbenhavn«³⁾, skønt hans nedennævnte Morbroder da var Rektor i Aalborg.

- i. Sidsel Mogensdatter Wingaard, f. 16..., død i Nibe 1692, Skifte 27. Juni⁴⁾, gift Norholm 9. Novbr. 1656 med Christen Jensen Brun, f. 16..., begr. 17. Aug. 1677 i Nibe Kirke; 1650—77 Birkeskriver i Nibe Birk. I dette Ægteskab var der 3 Sønner: 1) Mogens, 2) Rasmus og 3) Thomas⁵⁾.
- j. Mogens Mogenssen Wingaard, født efter Faderens Død, formodentlig født 6. December 1636 og opkaldt efter Faderen, blev 19. Juni 1660 immatr. i Kbh. som Student fra Aalborg Skole, blev 1663 Baccalaur, laa 1665 paa Walkendorfs Kollegium og blev 1666 Konrektor ved Aalborg Skole. 28. Juni 1667 tog han Magistergraden, og det følgende Aar blev han Rektor i Aalborg. Da han var en meget stridig Person, førte denne Stilling ham imidlertid ind i en Mængde Processer saavel med de gejstlige Øvrigheder som med andre, og det endte med, at han 29. Aug. 1684 af Højesteret blev dømt fra Embedet. Om disse Stridigheder henvises til Hundrups udførlige Omtale af dem i Program for Aalborg Skole 1869, S. 13 ff., og skal her blot anføre, at en af Sagerne bl. a. drejede sig om, at han, der som Rektor havde Tienden af Vester og Oster Hassing Kirker i Fæste, havde opbaaret Tienderne i 8 Aar uden at have erlagt eller villet erlægge Afgiften, hvorfor Kirkerne da blev meget bygfældige, og andre Sager angik Opsætsighed mod Biskoppen, ærekrænkende Udtalelser om forskellige o. s. v. Efter sin Afsættelse boede han en Tid paa sin Gaard Kaasgaard i Jetsmark,

1) a. St. 1678, fol. 13 b.

2) a. St. 1692, fol. 56.

3) Program Aalborg Skole 1869, S. 39.

4) Nibe Tingbg. 1692, fol. 33.

5) a. St. 1674, fol. 65, 1676 fol. 91 b, 1679, fol. 173, 181 b.

men kunde i sin »bekjendte armelige Tilstand« ikke svare de kongelige Skatter af den, ligesom han heller ikke kunde betale sin ældre Gæld til det offentlige, han sad derfor i Arrest i Aalborg i 3 Aar, men blev befriet ved kongelig Resolution af 12. Januar 1689¹⁾. Derefter drog han til Kjøbenhavn, hvor han udgav en Del Skrifter og skrev Lejlighedsdigte, ligesom han tidligere havde foretaget gode Oversættelser af flere latinske Skrifter. Han levede endnu 12. April 1710, da han gammel og syg fik 6 Rdlr. af det Hoepnerske Legat for fattige og syge Studenter; sandsynligvis er han død i Pesten 1711—12, og han var vist ugift.

3. Inger Pedersdatter Kuri, f. 16..., død efter 1671, gift I. med Niels Christensen Hollerup, f. 16..., død 1649 (Skifte 4. Januar 1650), gift II. med Christen Christensen Hedegaard, f., død 1666, begge Boelsmænd og Sildesaltere i Nibe. Inger Kuri afstod 1667 det Bol i Nibe, som hendes Mand havde brugt, og som tilhørte Horsens Hospital, til Niels Nielsen Mogensen.²⁾ Med Niels Hollerup havde hun 5 Børn, der antog Navnet Kuri,³⁾ nemlig:
 - a. Peder Nielsen Kuri, f. 16..., d., opholdt sig 1650 paa Krastrup.
 - b. Anne Nielsdatter Kuri, f. 16..., død, gift med Didrik Birstedt i Nibe, Løjtnant til Hest under Kapt. Hans Normands Kompagni. Hun blev 1669 overfaldet paa Nibe Gade af Spillemand Christen Jabobsen Nadelbusch, der pryglede hende, men derefter maatte afbede Forseelsen⁴⁾. Løjtnant Birstedt døde 1669, og i Juli 1676 kaldes Anne Kuri Niels Jensens »trolovede Fæstemø⁵⁾.
 - c. Maren Nielsdatter Kuri, f. 16..., død efter 1704, beskyldes 1653 af Købmand Chr. Hansen Maler i Nibe for at have udtalt ærerørige Beskyldninger om dennes Datter Maren, men paa Godtfolks Forbøn jævnes Sagen⁶⁾. Hun var gift I. med Gert Hermansen Wachter, f., død 1657—65, Sildesalter i Nibe og Søn af Borger (1595) og Gildebroder (1594) i Aalborg Herman Wachter;

¹⁾ Orig. kgl. Resol.

²⁾ Nibe Tgb. 1667, fol. 11.

³⁾ Nibe Tgb. 1655, fol. 126. Deres Morbroder Laurs Kuri var deres Værge, jvf. Nibe Tgb. 12. Jan. 1650.

⁴⁾ Nibe Tgb. 1669, fol. 123 b.

⁵⁾ Nibe Tgb. 1676, 127 b og 164.

⁶⁾ Nibe Tgb. 1653, fol. 77 b og 84.

gift II. med Hans Pedersen Aagaard, Salter i Nibe, f., død efter 1671, hvilken vist havde faaet sit Navn, fordi han i en Aarrække forestod Herregaarden Aagaards Salterbod i Nibe¹⁾. 1694 stævnes Maren Kuri for en Solvnaal, som hun angav at have fundet i Nibe Kildestrøm, og som hun ikke vilde aflevere til Ejeren²⁾, og 1704 stævnes hun for Stolestadepenge til Nibe Kirke³⁾. Hun var da Enke.

Med Gert Wachter havde hun 4 Børn, for hvilke hendes Stedfader var Værge 1666, nemlig⁴⁾:

1) Herman Wachter, der 1693 var Byskriver i Stege, og som 8. Juli nævnte Aar fik Tingsvidne i Nibe angaaende sin Fødsel, Opførsel o. s. v., 2) Maren Wachter, 3) Inger Wachter og 4) Niels Wachter.

d. Christen Nielsen Kuri, f. 16..

e. Mette Nielsdatter Kuri, f. 16.., død efter 1672, var gift med Jørgen Pedersen Eliesen, f., død før 1673, Smed i Nibe. 12. Juni 1669 stod hun for Retten i Nibe som mistænkt for at have sat Ild paa Jens Andersen Koks Hus; hun laa nemlig da i Strid med Jens Kok og havde truet ham. En Sønneson var formentlig den Jørgen Kuri i Sjælland, der 1729 betalte Forlovspenge i Nibe for Arv, han førte fra Byen⁵⁾.

4. Anne Pedersdatter Kuri, f. 16.., død efter 1663, gift med Hr. Søren Kjeldsen, f. i Saxild Præstegaard ca. 1582, død 1669, Præst til Aalsø og Hoed ved Grenaa.

5. Niels Kras »Kurison«, f. 16.., død 16.., boede i Nørholm og sagsøgte 1640 af Chr. Eriksen i Nibe for 1 god Tønde Byg og 1 Skp. Havregryn⁶⁾. Foruden 2 Stedbørn (Johanne Pedersdatter, gift med Søren Simonsen i Aalborg 1670 og 1672, og Mads Pedersen i Nørholm 1670) havde han følgende Børn:

a. Maren Nielsdatter Kras, død ugift i Nørholm 3. Pinsedag 1670.

b. Peder Nielsen Kras, død i Nørholm 17. Febr. 1672, gift 24. Juni 1655 i Anderup i Ellidshøj Sogn (efter Nørholm Kbg.) med Else Pedersdatter, død i Nørholm 12. Decbr. 1680. Peder Kras havde ingen Børn,

¹⁾ 1671 (Tgb. fol. 58, 70 og 71) tiltales han af Præsten for ærerørige Udtalelser (i Drukkenskab).

²⁾ Tgb. 1694, fol. 176 b.

³⁾ Tgb. 1604, fol. 8 b.

⁴⁾ Tgb. 1666, fol. 28 b og 30 b.

⁵⁾ Byfogedsregnskabet.

⁶⁾ Nibe Tgb. 1640 ²⁰/₂.

hvorimod hans Hustru havde en Søn Peder Mortensen af et tidligere Ægteskab.

En Niels Madsen Kras, der antagelig var Søn af Niels Kras »Kurisøns« ovennævnte Stedsøn Mads Peder- sen, blev 2. Januar 1687 gift i Nørholm med Maren Nielsdatter og havde med hende følgende Børn, der altsaa egentlig ikke vedrører den gamle Slægt Kras: Niels Kras, f. 21. Novbr. 1687 i Nørholm, Mads Kras, døbt 28. Januar 1689 i Nørholm, begr. s. St. 22. Novbr. 1692; Anne Kras, døbt 9. April 1691 i Nørholm, Mads Kras, født 15. Juli 1693 i Nørholm, begravet s. St. 3. Aug. 1693, Jakob Kras, døbt 2. Septbr. 1694 i Nørholm¹⁾, Kirsten Kras, døbt 31. Januar 1697 i Nørholm og Maren Kras, døbt 20. Aug. 1699 i Nørholm.

E. Lars Nielsen Kras, f. 15..., død 16..., boede 1604 og 1609 og senere i Fædreneegaarden i Molbjerg og var 1617 og 1619 Herredsfoged i Hornum Herred²⁾, død før 1637.

Han var gift med Mette Andersdatter, der 1637 nævnes i Molbjerg³⁾.

Børn:

1. Niels Laursen Kras, f. 16..., død 16..., boede 1636, 1637 og 1654 i Svenstrup⁴⁾, men 1663 og senere i Molbjerg⁵⁾; kaldes »velfornemme Mand« og var 1671 Værge for sin Farbroders Datter Anne Poulsdatter Kras, der da blev Enke efter Christen Mortensen i Svenstrup.

? Børn:

- a. Mette Nielsdatter Kras, f. o. 1633, begr. i Nørholm 2. April 1704, gift i Hornum 2. Januar 1653⁶⁾ med Jakob Jørgensen (Sommer?), Degn i Nørholm, f. 16..., død Nørholm 30. Aug. 1693.
- b. Laurids Nielsen Kras, f. o. 1635, død 1700, Student fra Aalborg 1656, Kapellan i Nibe 1669, Præst der 1675. En velsitueret Mand, der havde flere Ejendomme i Nibe, men en stejl og noget ekscentrisk Person, om hvem nærmere kan erfares af min Nibe Bys Historie. Mellem hans Enke og Børn var der langvarige Stridigheder

¹⁾ Hans Søn var antagelig Niels Jakobsen Kras, Fæster ved Klitgaard i Nørholm, død 1781 uden Livsarvinger, Skifte Restrup.

²⁾ Hornum H. Tgb. 1637, fol. 139, Aalborgshus Jordebog 1617.

³⁾ Hornum H. Tgb. 1637 $\frac{4}{9}$.

⁴⁾ Hornum H. Tgb. 1636 $\frac{3}{10}$ og 1637 $\frac{4}{9}$, Nibe Tgb. 1657 $\frac{5}{9}$.

⁵⁾ Nibe Tgb. 1665 fol. 35 b.

⁶⁾ Nørholm Kbg.

om Arven, idet' nogle af Børnene mente, at Moderen forfordelte dem¹⁾. Han var antagelig gift I. med Johanne Jakobsdatter, idet det maa formodes, at det er ham, der 26. Decbr. 1664 har en Datter Johanne til Daab i Budolfi Kirke i Aalborg. 2. Gang var han gift med Magdalene Olufsdatter, der døde i Nibe 1708 efter lang Svagelighed og i meget høj Alder; hun synes ikke at have haft Paarørende paa Nibeegnen, men havde Slægt i Norge.

Hr. Laurids havde 5 Døtre, nemlig:

- 1) Johanne Kras, der formentlig er den i 1664 fødte Datter, men ogsaa kan være en yngre af samme Navn. Hun ægtede 1702 Lojtnant Jens Jensen Ausburg²⁾, Ejer af Gravballegaard, men døde allerede 1706 uden Livsarvinger.³⁾
- 2) N. N. Kras, gift før 1701 med Christoffer Braun, en tysk Bager, der boede i Nibe, og som endnu levede der 1726.
- 3) Mette Kras, død 1701 paa Mølholm i Brøndum S., gift før 1698 med Sten Ditlevsen Friis, en Tid Fæster af Annekspræstegaarden Dalsgaard i Voxlev Sogn, saa. Ejer af en Gaard i Øls, derpaa Forpagter af Mølholm under Lindemborg og 1705 og senere Gæstgiver i Nibe. Ægteparret havde 1 Søn og 2 Døtre; Sten Friis blev senere gift igen.
- 4) Else Kras, død ugift i Nibe 1698; var Familiens »sorte Faar« og gjorde sin Fader megen Sorg, idet hun bl. a. købte Varer paa Kredit i Aalborg og solgte dem igen for at faa Penge til Drikkeri sammen med havarerede Individuer.
- 5) Maren Kras, f. o. 1678, gift o. 1700 med Hr. Hans Mikkelsen Harboe, der 1701 boede i Skals Præstegaard, men ca. 1701—1710 var Kapellan i Nibe og fra 1710 til sin Død 1741 Præst i Durup og Stenild.⁴⁾

2. Jørgen Laursen Kras, f. 16.., død 16.., havde 1655 en Salterbod i Leje i Nibe og siges da barnefødt i Molbjerg⁵⁾,

¹⁾ Nibe Tgb. 1705, fol. 153 b. f., 156 ff., 159, 161, 164 b, 1706 fol. 249 b, 1707, fol. 333 f.

²⁾ Kaldes i Trap: Danmark, III. Udg. Aunsbjerg.

³⁾ Nibe Tgb. 1706, fol. 249 b.

⁴⁾ Hans Fader Mikkel Pedersen døde i Nibe 1703, han var ikke egentlig hjemmehørende der.

⁵⁾ Nibe Tgb. 1655, fol. 47 b.

kaldes ogsaa Jorgen Laustsen Molbjerg, drev Handel i Nibe og stævnedes 1663 en Del Debitorer, hvilket gentoges 1665.¹⁾

Af Kras'er, hvis Slægtskab med den her omhandlede Familie er mig ubekendt, har jeg truffet:

Niels Kras, Toldvisitør i Aalborg. Skifte efter ham 31. Januar 1676; det omtales i Aalborg Tingbog 1680, fol. 71, men findes ikke i Skifteprotokollen.

Peder Svendsen Kras var gift med Johanne Thomasdatter og boede i Begyndelsen af det 18. Aarh. i Nibe²⁾. Hans Søn Svend Pedersen Kras omtales i Ekstraskatten 1744 som Daglønner ved Fiskeriet.

Niels Sørensen Kras, gift med Maren Christensdatter, efter hvem der holdtes Skifte i Nibe 15. Oktober 1729. En Søn Christian Kras var myndig og tjente i Kjøbenhavn³⁾.

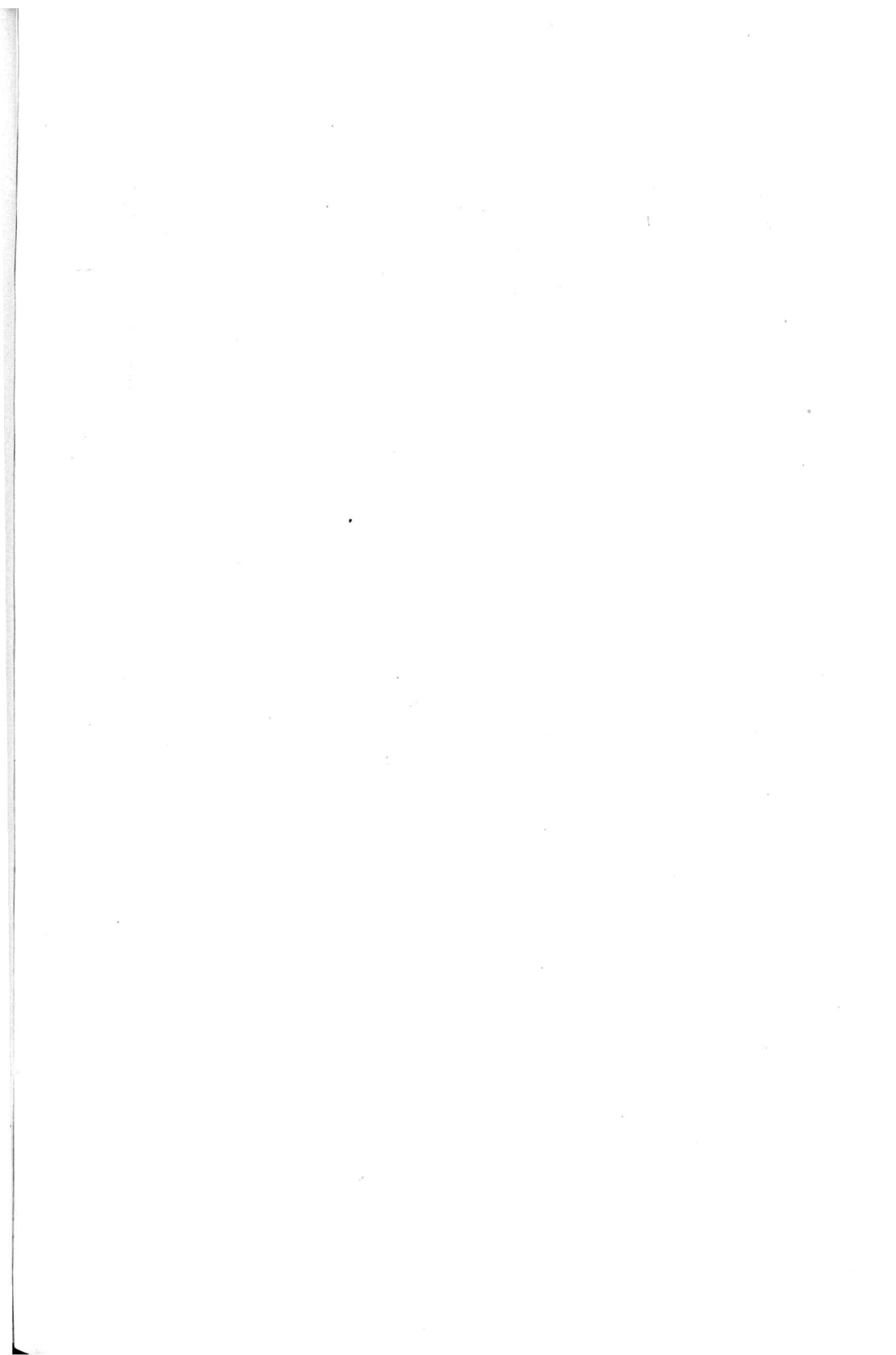
En Familie Kras, der i det 17. og 18. Aarh. levede i Stavanger⁴⁾, har jeg ikke truffet i Slægtsforbindelse med den himmerlandske.

¹⁾ Nibe Tgb. 1663, fol. 4 og 1665, fol. 14.

²⁾ Nibe Tgb. 1704, fol. 53 b, 68, 1709, fol. 205 b.

³⁾ Nibe Overformynderiprotokol, fol. 139.

⁴⁾ Personalh. Tidsskr. 1. III. 227 og 246.

E.R.O. AETATIS SVAE XX.
1596

Handwritten text in German script:
Bis zu
Hingew Rosenkranz
mit gangen

Et Minde om Fru Birgitte Rosenkrantz Steen Brahes til Knudstrup.

Ved **Victor Madsen.**

Da Fru Birgitte Rosenkrantz til Næsbyholm i September 1588 laa paa sit Dødsleje, og hendes Mand Sten Brahe til Knudstrup tog Afsked med hende, idet han takkede hende for deres korte Samliv og bad hende tilgive ham, hvad han mulig havde forbrudt mod hende, svarede hun ham med disse Ord: »Kiære Mand lille, I haffue mig intet ondt gjort imod, huilket ieg haffuer io forladt, mig haffue I veret en saare god Mand, Gud glæde eder i Himmerige for det I haffue leffuet met mig, oc for alt det gode I haffue mig bevist«. Det smukke og harmoniske ægteskabelige Forhold, som herskede mellem de to Ægtefolk, bekræftes af den Ligprædiken, som Sten Brahe efter hin Tids Skik lod trykke paa sin Bekostning og udsende til Slægt og Venner. Den er trykt i København af Mads Vingaard i Aaret 1589, og Prædikenens Forfatter er Præsten ved Næsby Kirke Christen Nielsen. Det Eksempplar, som Sten Brahe personlig har ejet, findes opbevaret i Karen Brahes Bibliotek i Odense og vidner ved sit usædvanlige Udstyr om den Kærlighed, han har næret til sin Hustru. Karen Brahe har arvet Bogen efter sin Moder Susanne Gøye Falksdatter (død 1683). Den er indbundet i brunt Kalveskind, paa saavel For- som Bagsiden af Bindet er en oval Ramme bestaaende af en Laurbærgren med fire Rosetter, inden i Rammen er et omvendt Anker og Sten Brahes og Birgitte Rosenkrantz's Initialer, B og R sammenslyngede, alt i Guldtryk. Paa to hvide Blade foran i Bogen har Ejeren skrevet en Meddelelse om Hustruens Død, enslydende med den af ham i et andet Eksempplar (paa Hvedholm) nedskrevne, der har tilhørt Sønnen Jørgen Brahe og som F. R. Friis har offentliggjort i en tidligere Aargang (4. R. III. 67 ff) af dette Tidsskrift. Endvidere findes paa fem Blade bag i Bogen en med den ligeledes aftrykte, næsten enslydende Fortegnelse over de adelige Personer, som var til Stede ved Begravelsen. Endelig er der indklæbet paa Bindets bageste Spejl et lille Oliemaleri, malet paa Lærred, af Birgitte Rosenkrantz med Inskriptionen B. R. O. [c: Birgitte Rosenkrantz Ottensdatter] .Etatis Svæ XX 1576; under Billedet er opklæbet en Lap Papir med hendes Navn, skrevet af hende selv. Hvem der har malet dette Billede, er jeg ikke i Stand til at oplyse, men saavel Tegningen som Farverne og den

minutiøse Behandling af alle Enkeltheder viser, at det har været en Mand af Faget, en Kunstner. Billedet, som er gengivet omstaaende, er forskelligt fra det, der findes gengivet i Danmarks Adels Aarvog Bd. IX., dette er malet 10 Aar senere.

Da den biografiske Del af Ligprædikenen er optrykt i »Mindeblade om Næsbyholm« af G. L. Wad, 1885, 29 ff. skal her kun som Tekst til Portrætet meddeles de nødvendigeste biografiske Data om Birgitte Rosenkrantz.

Birgitte Rosenkrantz var ved sin Død kun 33 Aar gammel. Hun var født paa Skærvad i Jylland paa Langfredag d. v. s. den 12. April 1555 og var en Datter af Otto Rosenkrantz til Næsbyholm og Ide Gøye til Skærvad. Kun et Aar gammel kom Birgitte Rosenkrantz i Huset hos sin Moster Birgitte Gøye, gift med Herluf Trolle, der opdrog hende som saa mange andre adelige Jomfruer. Da hun var 17 Aar gammel blev hun trolovet med Sten Brahe til Knudstrup i Skaane (født den 21. December 1547 paa Gladsaxe) yngre Broder til Tyge Brahe. Da Birgitte Gøye døde 1574, mistede hun sit Barndomshjem og kom i Huset hos sin ældre Søster Margrete Rosenkrantz, gift med Rigsraad Hans Johansen Lindenov til Hundslund. Hos denne Søster opholdt hun sig, til hendes Bryllup stod i København den 18. September 1575. Hun fik i sit Ægteskab med Sten Brahe syv Børn, hvoraf de tre døde som ganske smaa. I Juli Maaned blev Birgitte Rosenkrantz syg. Da hun følte sig Døden nær, lod hun sende Bud efter Manden, der var bleven kaldt til København, men øjeblikkelig vendte om og uden Ophold kørte tilbage til Næsbyholm. Den 16. August nedkom hun med Tvillinger, to Døtre, hvoraf den ene døde straks efter Fødselen. Efter Fødselen indtraadte en Bedring, men en Lungehindebetændelse stødte til, og det var nu klart, at det lakkede mod Enden. Sten Brahe lod den bekendte Kongens Livlæge Peder Sørensen hente, men han formaaede intet, og den 9. September sov hun hen. Hun blev begravet den 20. Oktober i Næsby Kirke.

Spørgsmaal og Svar.

Svar.

Til 6. R. 4. B. S. 279. 3.

At den Karen Christine Lemvig, der var gift med Peter Wright paa Helgeland i Lardal, som allerede af Sogneprest H. H. Neumann paavist (jfr. dette Tidsskrift 6. R. V. S. 103), var en Datter af Skibsreder Lorentz L. og Else Kirstine Holmboe, er sikkert nok. Lorentz L. var først Skibsfører, men opgav senere Søen og blev Skibsreder, eiede desuden forskellige Gaarde og Gaardeparter, deriblandt store Stang, der dengang hørte til en Del af Aasgaardstrand, som laa under Slagens Anneks i Sem Prestegjeld, medens Aasgaardsstrand forøvrigt hørte til Borre Prestegjeld i Jarlsberg. Naar det derfor i Kirkebøgerne jævnlig heder at Lorents L. var »fra Aasgaardsstrand« eller at hans Døtres Vielser foregik i »Aasgaardsstrand« vil det derfor sige, at de foregik paa store Stang, hvor han hele sit Liv var bosat og hvor han ogsaa døde, skjøndt han blev begravet i Borre Kirke.

Datteren Karen Christine Lemvig blev døbt i Slagens Kirke 17. October 1768 og — efter Slagens Kirkebog — viet 3. November 1786 »ved Huus-copulation i Aasgaardsstrand i Madame sal Lorentz Lemvigs Huus« (efter kgl. Bevil.) med Peter Wright. Men ogsaa denne Vielse maa antages at have fundet Sted paa store Stang, da Lorentz Lemvigs Enke boede der, til hun ved Skjøde af 11. Februar 1792 (thgl. 20. Marts s. A.) solgte Stang til Svigersønnen Skibsreder Ole Bache, og Vielsen er forrettet af Sognepresten til Sem og indført i Slagens Kirkebog.

Faderen Lorentz Lemvig var ogsaa selv født paa store Stang og døbt i Slagens Kirke 22. Juni 1733. Han blev imidlertid begravet i Borre Kirke, 24. Novbr. 1783, skjøndt han døde paa store Stang, fordi han — som det heder i Slagens Kirkebog — »her i Kirken har sit fadrene Gravsted«, 53 A. gl. Han blev — efter Botne Kirkebog — viet i »Aasgaardsstrand« (=: store Stang) (i Huset efter kgl. Bevil.) 28. Octob. 1756 med Frk. Else Kirstine Holmboe, døbt i Gjerpens Kirke ved Skien 30. Novbr. 1739, † i Aasgaardsstrand 24. April 1822 (begr. i Borre Kirke 2. Mai s. A.), Datter af Oberstlieut. Hans H. og Maria Gustava Mandahl. Med hende havde Lorentz L. følgende Børn:

- 1) Anna, døbt i Slagens Kirke 28. Octob. 1757, † paa store Stang 1795 (begr. i Borre Kirke 10. Marts s. A.), 39 A. gl., gift der (viet i Huset efter kgl. Bevil.) 28. Decemb. 1780 med Proprietær og Skibsreder Ole Olsen Bache paa Fjøgstad i Borre, der var født i 1752 (men neppe døbt i Borre), † paa store Stang i Slagen 18. Januar 1818 (begr. 27. s. M.), 66 A. 7 M. gl., Son af Sr. Ole Olsen Bache (begr. i Borre Kirke 15. Juli 1766, 52 A. gl.) og Margrethe Cathrine Qvernheim. 2) 1796 gift med Karen Jacobsdatter Schjelderup, født paa Hof Prestegaard i Jarlsberg 28. Januar 1768 (døbt 4. Febr. s. A.), † i Aasgaardsstrand 5. Novbr. 1818 (begr. i Borre 13. s. M.), 51 A. gl., Datter af Sogneprest til Hof Jacob Worm S. og Barbara Christensdatter Holst. Ole Bache fik, som foran nævnt — 11. Febr. 1792 Skjøde paa store Stang af Svigermoderen for 2400 Rdl. Samfrændeskifte efter hans 1ste Kone holdtes paa Stang 6. Febr. 1796, da Boet viste en beholden Formue paa 5869 Rdl. 3 ort. Store Stang blev da taxeret for 3500 Rdl. Bache havde i 1ste Egteskab 6 Børn.

- 2) Maria, døbt i Slagen Kirke 17. Novbr. 1758, † 10. Marts 1828; gift paa Stang (viet i Huset efter kgl. Bevil. af 24. Sept. s. A.) 22. Octob 1784 med Byfoged paa Strømsø, Regimentskvartermester Søren Ring, født paa Nesoddens Prestegaard 1756 (døbt 19. Marts s. A.)¹⁾, † paa Strømsø 19. April 1798 (begr. 28. s. M.), Søn af Sogneprest til Nesodden Peder (Johannesen) B. og Barbra Maria Høvig.
- 3) Hans, døbt i SLAGENS Kirke 2. Juni 1760, † ung før 1783
- 4) Christian, døbt i SLAGENS Kirke 11. April 1763, † ung før 1783.
(Kirkebogen mangler Blad 87, begravede paa Mai 1776—Mai 1778.)
- 5) Benedicte Elisabeth, døbt i SLAGENS Kirke 8. Juli 1764, † paa Ramnæs Prestegaard i Jarlsberg 27. Marts 1796 (begr. 5. April s. A.), 32 A. gl.; gift paa Stang (viet i Huset efter kgl. Bevill.) 3. Novbr. 1786 med Sogneprest til Ramnæs Philip Rudolph Jacobi, født paa Femern 20. Decbr. 1745, † paa Ramnæs Prestegaard 20. Febr. 1815 (begr. 1. Marts s. A.), 70 A. gl., Søn af Sogneprest til Bomersdorff Friederich J. og Gjertrud Lucia Rode. Jacobi var Iste Gang gift med Konens Fæster og var 3die Gang gift med Aletta Lemmich, der døde paa Enkesædet Sultved i Fodens Anneks til Ramnæs 10. Mai 1830, 85 A. gl.
- 6) Hans Fredrik, døbt i SLAGENS Kirke 3. Januar 1767, † ung før 1783.
- 7) Karen Christine, døbt i SLAGENS Kirke 17. Oct. 1768; gift med Peter Wright.
- 8) Lucretia, døbt i SLAGENS Kirke 14. Juni 1770, begr. der 15. Juli s. A., 1 M. 4 D. gl. Efter Lorentz Lemvig blev der 27. Januar 1784 holdt Samfrændeskifte paa Stang, uagtet Enken havde Bevilling af 28. Sept. 1759 til at sidde i uskiftet Bo. Skifte efter hende foretoges 23. Aug. 1822.

Lorentz Lemvig var en Søn af den af Hr. Neumann omtalte Kjøbmand i Aasgaardsstrand Christian Lemvig, der ligesom Sønnen var bosat paa store Stang, af hvilken Gaard han allerede før 1734 eiede Halvparten. Han var 2 Gange gift nemlig: 1) i Holmstrand 22. October 1732 med Anna Lorentzdatter, født i Holmstrand 28. November 1701, † paa Stang 1755, men ligesom Sønnen begravet i Borre Kirke 26. April s. A., 53 A. 8 M. gl., Datter af Lorentz Hansen i Holmestrand og Anna Olsdatter. Efter hende holdtes Skifte paa Stang 21. Novbr. s. A. Boet viste en beholden Formue paa 18000 Rdl., deriblandt flere faste Eiendomme, af hvilke store Stang i Slagen, 3 ũ Smør, hvor Egtefællerne boede, blev taxeret for 1550 Rdl. Med denne Kone havde han 6 Børn i Live. 2) paa Stang (viet i Huset efter kgl. Bevil.) samme Dag som Sønnen 28. Octob. 1756 med sin Svigerdatters Søster Bente Cathrine Holmboe, døbt i Gjerpens Kirke 22. Marts 1723, † før 1775. Med hende havde han 2 Børn. Christian Lemvigs Børn vare følgende:

- 1) Lorentz, døbt i Slagen 22. Juni 1733; se foran.
- 2) Catharina, døbt i Slagen 30. Novbr. 1734, † 8. Juli 1807; gift i Slagen (viet i Huset paa Stang efter kgl. Bevil.) 8. Marts 1754 med Skibsfører senere Skibsreder og -Kirkeværge i Tonsberg Samuel Føyen, døbt i Maria Kirke i Tonsberg 29. Aug. 1727, begr. der 21. Febr. 1786, Søn af Mathias F. og 2. Hustru Ellen Guthormsdatter.
- 3) Anna, døbt i Slagen 28. Marts 1736, gift der (viet i Huset paa Stang efter kgl. Bevil.) 1. Octob. 1756 med Skibsfører Elias Føyen, døbt i St. Maria Kirke i Tonsberg 15. Marts 1726, † 1775, en Broder af Svigerindens Mand.
- 4) Else, døbt i Slagen 16. Decbr. 1737, gift der (viet i Huset paa Stang efter kgl. Bevill.) 7. Febr. 1761 med Sr. Peder Nilsen Mørk i Aasgaardsstrand.

¹⁾ I Strømsø Kirkebog staar det, at han var født 26. Marts 1756, men det maa være en Skrivfeil, maaske for 16. Marts, da han er døbt 19. Marts 1756.

- 5) Margrethe, døbt i Slagen 22. Aug. 1739; gift 1) der (viet i Huset paa Stang efter kgl. Bevill.) 15. Decbr. 1758 med Premierlieutenant Andreas Caspar Brendel, og 2) i Slagen 19. Mai 1762 med Sr. Ulrik Lødberg.
- 6) Christian, døbt i Slagen 20. April 1741, † ung.
- 7) Oluf, døbt i Slagen 16. Januar 1746; om ham vides intet.
- 8) Anna Christiane, døbt i Slagen 27. Juli 1757, † paa Kongsberg 7. Novbr. 1839 (begr. 13. s. M.), 82 A. 3½ M. gl.; gift i Holmestrand 12. Juni 1774 med Lieutenant, senere Oberstlieut. Anders Jacob Fleischer, døbt i Tjollings Kirke i Jarlsberg 14. Juni 1743, † paa Revetal i Vaale Prestegjeld 31. Decbr. 1810, Søn af Capitaine Philip Johan F. og 1ste Hustru Anna Olsdatter Schjerven.
- 9) Maria Gustava, døbt i Slagen 6. Juni 1759, † paa Ramnæs Prestegaard 1786 (begr. 9. Mai s. A.), 27 A. gl.; gift i Holmstrand 29. Novbr. 1775 med Sogneprest til Ramnæs Philip Rudolph Jacobi, se foran.

Den Christian Lemvig, der saaledes var Fader til de foran nævnte 9 Børn, var øiensynlig en Søn af den Christian Lemvig, der blev begravet i Borre Kirke 15. Juli 1722. Han maa være den Christian Lemvig, der i 1702 overdrog Datteren Anna Catharina Lemvig og hendes Mand Ole Gullichsen 4 ũ 14 ¾ Qv. i Nordre Lærum i Vaale, som var ham tilfalden i Arv efter Sønnen Christian Christiansen Lemvig, der for 16 Aar siden (c: 1686) var reist til Udlandet, hvor han var død, og som denne havde arvet efter sin Moder Maren Olsdatter Schjerven. Da dette Skjøde er dateret Stenbryggen i Borre 7. Octob. 1702 (thngl. paa Vaale Thing 11. Decbr. s. A.) maa det ogsaa være hans Enke den Karen Simensdatter, efter hvem Skifte holdtes paa Stenbryggen 18. Febr. 1742. Hun blev begravet i Borre Kirke 18. Mai 1742, 72 A. gl. og skulde saaledes være født c. 1670. Hun er utvivlsomt den Karen sl. Christian Lemvigs, der havde Penge tilgode i Sogneprest til Borre Hans Plathes Bo den 7. Juni 1723. At den forannævnte Christian Lemvig maa have været gift med Karen Simensdatter sees ogsaa deraf, at Lieutenant Adolph Qvernheim, der var gift med Karen Simensdatter Datter ogsaa kaldes Christian Lemvigs »Svigersøn». Heraf fremgaar det formentlig tilstrækkelig, at Christian Lemvig d. ældre maa have været gift 2 Gange, først med Maren Schjerven og efter hendes Død med Karen Simensdatter. Skifte efter Maren Schjerven holdtes paa Reggestad i Vaale 27. Januar 1685. Hun døde her 19. April 1684 og havde første Gang været gift med Sognepresten til Vaale Hr. Augustinus Ambrosiusen Flor, efter hvem Skifte holdtes 8. Novbr. 1669. Med ham havde hun 2 Børn, nemlig Aarsle og Karen, men i sit Egteskab med Mr. Christian Lemvig følgende 6 Børn:

- 1) Christian L., han maa 1684 være reist udenlands og død der ugift.
- 2) Augustinus, om hvem intet vides, men han maa vistnok være død ugift. Han levede 1698, da han ved Skjøde af 4. Januar (thgl. 3. Mai s. A.) overdrog »Svogerens Ole Gullichsen sin Part i Lærum.
- 3) Ollegaard, der levede 1697, da hun ved Skjøde af 8. April (thgl. 19. s. M.) ligeledes overdrog sin »Søster Anne Catharina Christiansdatters Mand» Ole Gullichsen den Part i Nordre Lærum, som hun havde arvet efter sin Moder, Maren Olsdatter Schjerven »til sin Reises Fortsættelse paa andre Steder mit Brød at søge».
- 4) Anne Catharina, der var gift med Ole Gullichsen paa Nordre Lærum, hvor han allerede var bosat 1697.
- 5) Lucia, om hvem intet vides.

- 6) Karen, om hvem heller intet vides, men hun er vel den Karen Christiansdatter Lemvig, der 9. oct. 1718 paa Modum egtede Rasmus Hansen Øvreby. I andet Egteskab med Karen Simensdatter havde Christian Lemvig følgende Børn:
- 7) Simen L. i Aasgaardsstrand. Han blev begravet i Borre Kirke 5. October 1768, 82 A. gl. Hans Kone Magdalena blev begravet den 9. Juni 1757, 65 A. gl.
- 8) Christian L., Kjøbmand i Aasgaardsstrand, se foran.
- 9) Anders L., Corporal, begravet i Borre Kirke 28. Mai 1726, 32 A. gl. Han blev 12. April 1726 i Borre Kirke gift (trol. den 14. Marts s. A.) med Ellen Augensdatter, en Datter af Augén Guthormsen og Anna Nilsdatter. Efter Mandens Død blev hun 2) gift med Bendix Bentsen. Med Anders Lemvig havde hun 2 Børn, en Datter Anne Sophie, døbt i Borre Kirke 18. Juli 1720, begr. der 22. Januar 1733, 12 A. gl., og en Søn Christian, døbt i Borre Kirke 23. Sept. 1723.
- 10) Maren L., gift i Borre Kirke 23. Juli 1713 (trol. der 27. April s. A.) med Lieutenant Adolph Qvernheim.
- 11) Mette Marie L., der 1745 levede som Enke i Kjøbenhavn.

Disse 11 Børns Fader Mr. Christian Lemvig, paa Reggetad i Vaale kaldes i 1672 »Borger til Tønsberg og wohnhaftig i Holmestrand« i en Sag, han dette Aar førte med sin Broder Jens Christiansen Lemvig. Han maa derfor have været en Søn af den Christian Lemvig, der 31. Mai 1651 fik Bestalling som Major til Fods i Baahus Regiment og siden blev Oberstlieutenant. Han døde tilligemed Konen i 1669. Thi en Ansøgning af 3. Januar 1671 fra Sognepresten til Borre Hr. Anders Nilsen Glostrup, som var gift med hans Datter, og fra hans 2 Sønner Christian og Jens Lemvig om at faa deres Svoger Laurits Brandt til Værge for deres umyndige Søster Susanna, siges dette udtrykkeligt (Stath. Supplikationsprtk. III. S. 200 b.) Hvad Oberstlieut. Lemvigs Kone hed, vides ikke, men hans Børn vare følgende:

- 1) Sophia Christiansdatter L., der blev begravet i Borre Kirke 5. Januar 1721. Hun har øiensynlig været den Datter, der 1) var gift med Sogneprest til Borre Hr. Anders Nilsen Glostrup, en Søn af Biskop i Akershus Nils Simonsen G. og Anna Andersdatter Plate. Han aflagde Ed som Kapellan i Borre 17. Aug. 1651 og som Sogneprest der 11. Febr. 1656 og afgik ved Døden i Borre i 1707, uden Børn med Konen 2) blev hun gift med Eftermanden Hr. Hans Plathe, der var født i Christiania 1651 (døbt 7. Novbr. s. A.), † paa Borre Prestegaard 19. Mai 1723, Søn af Guldsmed i Christiania Bernt P. og Anna Christophersdatter Lang. Skifte efter Sophia Lemvig holdtes paa Borre Prestegaard 11. Febr. s. A. Hun havde ingen Børn saa hun arvedes af sine ncdenanførte Sødskende:
- 2) Christian Christiansen L., der er nævnt foran.
- 3) Jens Christiansen L., begravet i Borre Kirke 25. Oct. 1724, 71 A. gl. og skulde saaledes være født 1653. Hans Døtre har vel været den Mari Jensdatter, Lemvig, der blev begravet i Borre 5. Novbr. 1720 og den Pernille Jensdatter Lemvig, der 29. Decbr. 1723 (trol. 9. Aug. s. A.) i Borre blev gift med Lars Kirkebækken. Maaske ogsaa den Helene Lemvig, der var gift med Klokker i Borre Axel Kraft var hans Datter.
- 4) Elisabeth Christiansdatter L., der 11. Sept. 1670 i Christiania blev gift med Lieutenant Laurits Brandt. Baade han og hans Kone vare døde i 1721 efterladende sig 3 Døtre, af hvilke 2 vare gifte i Bohuslen og den 3die i Jarlsberg, der vare Arvinger efter Mosteren Sophie Lemvig. Den 16. Febr. 1685 blev der holdt Registrering i Gamlebyen i

Christiania (Oslo, i Aker) i forrige Lieutenant Laurits Brandts Bo »eftersom fornemmes at forne Brandt skal være borttrømt, formedelst han en Dragon ved Navn Tholle Olufsen Gisleberg, boende paa Follong og hafver været under Capitaine Ferrys Compagni, for nogle Dage siden med et Øxeskaft samt (c: saa) ilde skal have slaget, saa han deraf er vorden ved Døden afgangene. Konen »Lisbet Christiansdatter« var ikke hjemme, da hun var gaaet til Christiania nogle Ærender at forrette, hvorfor Tjenestepigen opgav Boets Eiendele, der ikke var af synderlig Værdi.

- 5) Susanna Christiansdatter L., begravet i Borre 27. Marts 1739, 74 A. 1 M. gl., og saaledes født c. 1665. Hun var gift med en Peder Nilsen.

Om Else Kirstine Holmboes fædrene Slægt findes Oplysninger i den af Overlæge Holmboe i 1868 udgivne Stamtavle: Holmboerne, Bergen 1868, 4, der væsentlig er afd. Bureauchef Wilh. Lassens Arbejde. Hans Holmboes Hustru Gustava Maria Mandahl var en Datter af Overinspecteur i Jarlsbergs Grevskab Jørgen Olufsen M. og 1ste Hustru Bente Juell eller Muus og om disse og deres Slægt kan henvises til Norsk Tidsskrift for Genealogi, Personalhist. etc. I. S. 243. — Lorentz Lemvigs Moder Anna Lorentzdatter hørte til Slægten Lorentzen fra Holmstrand og om hendes Forfædre findes Oplysninger i den af Dr. J. F. Lorentzen udgivne Stamtavle over Holmestrandsfamilien Lorentzen. Kra 1913. Karen Simensdatter Slægt kjendes ikke. Johanne Pedersdatter Linset findes hverken døbt eller gift i Hofs Kirkebøger. Hun maa dog vistnok være født paa østre Linsø i Hof, der eiedes af Faderen Peder Andersen Linset, efter hvem Skifte holdtes 16. Novbr. 1775. Han var gift med Maren Nilsdatter, der blev begravet i Hof 3. Sept. 1763, 59 A. gl. Efter hende sad han i uskiftet Bo ifølge Bevilling af 23. Novbr. 1753. Han blev begravet i Hof 19. October 1775 86 A. gl. og efterlod ved sin Død 7 Døtre, af hvilke Johanne var den ældste, i Skiftet opgivet til at være 50 Aar gammel. Han havde allerede under 19. Novbr. 1764 solgt østre Linset med underliggende Veset af Skyld 1 Sk. 18 Lpd. Tunge, samt Gaarden Skog i Hof, af Skyld 10 Lpd. Tunge for 1700 Rdl. til Svigersønnen Wright (thgl. 6. Octob. 1768)¹⁾.

E. A. Thomle.

Spørgsmaal.

I.

I sin »Juridisk Stat« 1881 S. 48 anfører V. Richter følgende:

Peder Mathias Bruun. Student 1743 Ribe. Kand. 24. Maj 1754,

1. 1758 Overretsprøkurator i Kbhvn., 1759 Højesteretsadvokat. † 1771.

Vel sagtens til Dels paa Grund af denne Anførsel anføres i Hauch-Fausbølf og Hiort-Lorenzen: Danske patriciske Slægter III. S. 35 f.:

Peter Mathias Bruun, f. 16. Febr. 1725 p. Antvorskov Slot. (Søn

¹⁾ Peder Andersen Linset kunde muligens være en Søn af den Anders Andersen paa Ostby i Hof, der i 1664 var 16 A. gl. og som igjen var en Søn af Anders Pedersen paa Ostby, 40 A. gl. i 1664. Anders Andersen vilde i 1684 være 36 A. gl. og kunde da godt være Fader til den Peder Andersen Linset, der døde 1775, 86 A. gl. og som derfor maa være født c. 1689. Peder Andersen Linset var vistnok i saa Fald en yngre Broder af Anders Andersen Ostby, der blev begravet i Hof 16. April 1758, 73 A. gl. og som saaledes var født c. 1685. Skifte efter ham holdtes paa Ostby 13. Juni s. A. Han efterlod Enke Maren Andersdatter, 3 Sønner, af hvilke Nr. 2 hed Peder, og 2 Døtre. Hans Broder var ogsaa Rasmus Andersen Nordbye.

af Urban Jacobsson B., da Krigsraad, Amtsforvalter over Antvorskov og Korsør Amter, Krigs- og Landkommissær i Sjælland, Lolland-Falster og Møen, senere Etatsraad, Deputeret for Finanserne, Højesteretsassessor ekstraord., og første Hustru Anna Leth). Eley i Ribe Latinskole. 1743: Student priv. 24. Maj 1754: cand. jur. 23. Juni 1758: Prokurator for alle Over- og Underretter paa Sjælland. 19. Februar 1759: Prokurator for alle Over- og Underretter i Danmark og Norge, ogsaa Højesteret. † 29. Oktober 1770 i Glückstadt.

I disse Anførsler er, mindst, tre forskellige Personer blandede sammen.

Ifølge Universitetsmatriklen blev 1743 en *Petrus Bruun* privat dimitteret. Han var 19 Aar gl., og det er jo altsaa muligt, at han er identisk med den paa Antvorskov 1725 fødte Peter Mathias Bruun, men givet er det ikke.

Den *Peter Bruun*, som 1758 fik Bevilling som Prokurator i Sjællands Stift, betegnes i Stiftamtmandens Erklæring i Anledning af Ansøgningen, som en »aldrende Mand, der sidder med en Del Børn i Fattigdom. Men en Mand, der var født 1725, kunde man dog ikke 1758 betegne som en aldrende Mand. Desuden var Peter Mathias Bruun jo, ifl. Patr. Slægter, antagelig ugift. Prokurator Peter Bruun blev begravet 27. Marts 1762 i Slagelse, 60 Aar gl. Han har altsaa intet med *Peter Mathias Bruun* at skaffe.

Den *Mathias Bruun*, som 1759 blev Højesteretsprokurator, havde hidtil været knyttet til Nordjylland. Han var Student fra Viborg, blev 1735 Over- og Underretsprokurator i Nørrejylland, 1739 Landfiskal i Viborg Stift, 1759 Højesteretsprokurator, flyttede til København og blev 2. Novbr. 1770 begravet i Helligaands Kirke, 68 Aar gl., altsaa f. ca. 1702. Han har altsaa heller ikke noget med *Peter Mathias Bruun* at gøre.

Og nu Dødsanførslen for Peter Mathias Bruun? Den stammer fra Richters: Dødsfald i Danmark 1761—90, hvor der staar: Højesteretsprokurator Mathias Bruun. † 29. Okt. 1770 i Glückstadt. Hvorfra Richter har faaet fat i dette Glückstadt er ikke godt at vide. I Adresseavisen 1770 Nr. 170 for 12. Novbr. staar der nemlig følgende: »Hr. Mathias Clausen Bruun. Højesteretsadvokat. † 29. Oktober 1770 i sit Alders 68 Aar«. Richter har i sit Excerpt faaet Glückstadt, som der ikke staar noget om, med, men derimod glemt baade hans Patronymikon og hans Aldersangivelse. Havde Richter faaet disse to Ting med, saa vilde Fejlen i Patriciske Slægter ikke været sket.

Men hvad blev der saa af *Peter Mathias Bruun*, om hvem vi nu efter det fremførte ikke ved mere end, at han var født paa Antvorskov 16. Februar 1725, og, maaske, hvis Anførslen i Juridisk Stat er rigtig, juridisk Kandidat 1754?

H. Hjorth-Nielsen.

II.

Ich bitte um Angabe der Herkunft und Familienzugehörigkeit des Adam Bagge, der um 1640 mit einem Grafen Lynar (Johann Siegismund?) nach Deutschland kommt und um 1620 geboren sein dürfte. Kostenerstattung nach Vereinbarung.

Berlin-Grünewald.
Humboldstr. 31.

von Gebhardt.
Bibliothekar.

En samtidig Beretning om Guldhornsfundet ved Gallehus i 1639.

Ved **F. J. West.**

Om det første af de to mærkelige Guldhornsfund ved Gallehus i 1639 og 1734, haves Professor Ole Worms udførlige Beretning, der udkom paa Latin 1641¹⁾, og som den Forfatter, der senest har beskæftiget sig med disse Fund, Skoleinspektør P. Lauridsen, har gengivet paa Dansk i en noget sammentrængt Form²⁾. De to paa Tysk affattede Beretninger om Fundet i 1639 af T. Arnkiel³⁾ og Hilmar von Luthen⁴⁾, er nedskrevne mange Aar efter, at Begivenheden havde fundet Sted, hvorfor der ikke kan tillægges dem nogen Betydning i de Punkter, hvor de afviger fra Ole Worms' næsten samtidige Redegørelse for de nærmere Omstændigheder ved Fundet. Der haves imidlertid endnu een samtidig Beretning om denne Begivenhed, en Beretning, som uagtet sin Kortfattedhed maa tillægges den aller største Betydning som Kilde, da den skriver sig fra selve Hovedpersonen, Kirsten Svendsdatter, der fandt Guldhornet⁵⁾. Ganske vist har hun neppe selv skrevet den nedenfor aftrykte Ansøgning, der er undertegnet med hendes Navn; men Koncipisten, rimeligvis en stedlig Tjenestemand, har dog sikkert ved Affattelsen af Brevet gengivet hendes mundtlige Udsagn saa nøjagtigt, som muligt.

I det hele stemmer de i Brevet meddelte Oplysninger med Ole Worms mere udførlige Beretning. Ifølge Brevet er Fundet sket Lørdag den 20. Juli 1639. Det er ogsaa paa denne Dag, Karen Svendsdatter ifølge Ole Worms Beretning bliver opmærksom paa Genstanden, om hun end først otte Dage senere graver den frem med Hænderne. Hornet blev draget frem af Jorden i flere Stykker. Hun har derefter først været i Tønder med Hornet, hvor hun viste det til fornemme Folk, og hvor hun lod det prøve og veje; det

¹⁾ De aureo serenissimi domini Christiani quinti Daniæ, Norvegiæ etc. electi principis cornu, Olai Wormii dissertatio. Hafniæ mdxli.

²⁾ Historiske og topografiske Oplysninger om Guldhornsfundene ved Gallehus. Af P. Lauridsen. Aarb. f. Nord. Oldkynd. og Hist. 1908. Særtryk S. 4—6.

³⁾ Gùlden-Horn 1639 bey Tundern gefunden etc. von M. Trogillo Arnkiel Proben u. Pastoren zu Apenrade. Kiel 1683, S. 1—3.

⁴⁾ Schleswig-Holsteinische Anzeigen 1761, S. 289—90.

⁵⁾ Ved en fornyet Gennemgang og Omordning af Danske Kancellis Arkiv har Underarkivar P. A. Heiberg fundet Ansøgningen og velvilligst gjort mig opmærksom paa dens Tilværelse, hvorfor jeg er ham Tak skyldig.

viste sig da at være af Guld og af en ikke ringe Vægt. Efter ældre dansk Ret tilkom Guld og Sølv, som blev fundet i Jorden, og som ingen vedkendte sig, det saakaldte *D a n e f æ*, Kongen. Det var Kirsten Svendsdatters Hensigt selv at overbringe Kongen den fundne Skat. Hun gik derfor til Møgeltønder Slot med Hornet for at skaffe sig fri Befordring til Glückstadt, hvor Kongen da opholdt sig. Uheldigvis var Skriveren paa Møgeltønder paa den Tid i København med sine Regnskaber, og Slotsherren paa Riberhus, Gregers Krabbe, som tillige var Lensmand i Møgeltønder, var heller ikke til Stede; men Ladefogeden skaffede hende en Vogn til Riberhus, hvor Skriveren sammesteds, Peder Børgesen, tog imod Hornet og lod Pigen tage hjem uden nærmere Besked.

Her standser Brevets Beretning. Resten findes hos Ole Worm, der fortæller, at Rygtet om det fundne Horn naaede til Kong Christian IV, som dengang opholdt sig i Glückstadt¹⁾, og han sendte da en Mand af prøvet Troskab for at undersøge det hele og bringe Hornet med tilbage. Kort efter modtog Kongen Hornet tilligemed en signeret Beretning om Fundet, og da Prins Christian (den udvalgte Konge) fandt særligt Behag i Hornet, skænkede Kongen med gavmildt Sind ham dette, for at han kunde gøre et Bæger deraf til Ære for Oldtiden og til Minde om Fundet; men efter sine Mænds Raad indskrænkede Prinsen sig til at lukke Hornets snevre Ende med en Guldknep' forsynet med hans Navnetræk, og saaledes kom det til at pryde hans Skænkebord. Senere tilkaldte han Pigen, som gav ham en mundtlig Beretning om Fundet og vendte hjem med en stor Hædersgave²⁾. Saa vidt Ole Worms Beretning. Med Hensyn til Tidspunktet for Karen Svendsdatters Ansøgning, som er udateret, bemærkes, at Skrivelsen bag paa bærer følgende Paategning: »Herom schall schriffuis til h. f. n:de printzen«. Paa den Tid, da Brevet blev modtaget i Danske Kancelli, har Kongen altsaa allerede faaet Hornet og skænket det til sin Søn, den udvalgte Konge, siden der skal skrives til ham desangaaende. I Danske Kancellis Registranter findes imidlertid ikke indført nogen Ekspedition i Sagen, skønt Brevet bærer yderligere Paategning om, at det er besvaret. Der staar nemlig: »Klartt. Jeg schreff til Giersdorff der om.« Hvem denne j e g er, har ikke kunnet oplyses. Man skulde nærmest tro, at det var Kansleren eller Oversekretæren i Danske Kancelli; men Skriften ligner hverken den den 1. Oktober 1639, efter tre Ugers Sygdom, afdøde Kanslers, Christian Friis' til Kragerup, eller Christian Thomesen Sehesteds, der i Maj 1640 blev Kongens Kansler, ikke heller den øverste

¹⁾ Kongen opholdt sig her i Juli, August og September Maaned, og tog først i Begyndelsen af Oktober Maaned 1639 til København.

²⁾ P. Lauridsen, anf. St., Særtryk S. 6.

Sekretærs, Iver Vinds. Den Gersdorff, hvem der er skrevet til, er den senere Rigshofmester Joachim Gersdorff, som dengang var Hofjunker hos den udvalgte Prins Christian og Kammerjunker hos dennes Gemalinde, Magdalena Sibylla.

Den eneste Tidsbestemmelse, der indeholdes i Brevet, er Dagen for Fundet: Lørdagen før Apostelen Jacobi Dag [1639], hvilket bliver den 20. Juli, som angivet. Udtrykket »den 20. julij nest forleden« viser, at Brevet maa være skrevet inden den 20. Juli 1640.

Ydmyge supplication och bønlig begieringh fra Kirstin Schwensdatter aff Møgelthønder sogen och bierck vdj Rijberhus leheenn.

[1639—40]

Stormechtigste, høybaarne furste, allernaadigste herre och konningh, E: kongel: May:tt er vden thwiffell tilforne vnderdanigst bleffuen tilkiende giffuen, huorledis aff Guds sønderlig forsionn och schickelse jeg fattige piige løffuerdagen for Jacobj apostolj dagh, war den 20. julij nest forleden, paa E: k: May:tts grundt och eigendomb vdj Møltthønder sogen och bierck haffuer funden nogle stycker guldt, tilsammen satt vdj ett stortt hornn eller luiddis¹⁾ lignelse. Och efftersom jeg som ett vngh och wforstandigt menniske vdj begyndelsen sielff icke wiiste, huadt jeg haffde funden, haffuer derfor først bracht dett thill Thonder, och som det der aff fornemme gottfolck bleff siet, probiret och befunden, att dett war guldt och ingen ringe materj, och dett icke heller aff nogen ringe wegtt, haffuer jeg strax fort det derfra till Møgelthønder slaatt medt begiering, de paa E: May:tts wegne wille forschaffe mig frije wogne, jeg daa sielff (wwerdig) wille haffue bracht E: May:tt dett, som daa befandt sig till Glückstadt. Mens effterdj schriffueren paa Møltthønder paa dend thijdt war vdj Kiøbenhaffn medt sine regenschaber, och slodtzherren paa Rijberhuss, welb: Gregers Krabbe, icke heller war tilstede, haffuer ladegaardtzfougden forschaffet mig enn wogen till Rijberhuss, huor schriffueren der samestedtz, Peder Byrgesen, haffuer annammedt alt, hues jeg der offuerandtworde, och jeg fattige piige wden nogen wijdere beskeden maatte faare hiemb och tilbage igien.

Och effterdj, allernaadigste herre och konningh, Gudt allermeglichste aff sin faderlich forsionn och wilge haffuer vndt och giffuen mig fattige pige denn naade och lycke, at jeg (wuerdig) saadan stoer och ansehelig skatt (som vdj saa lang thijdt och mange aar haffuer liggedt skiuldt och forborgen vdj jorden) schulde finde, som aff mig icke ehr bleffuen fordiuldt, mens meget miere for huer mandt strax aabenbaredt och sijden mitt tilborlig offrighedt tilkiende giffuedt.

¹⁾ ljud el. lud — Horn, Lur, Basun.

Ehr derfore till E: kongel: May:tt, min naadigste konningh och herre, min ydmygh och for Guds skyldt thienesteplichtig bönn och begieringh, effterdj jeg ehr enn fattig (dogh erlig) quindes personn, som indtedt haffuer eruedt effter mine foreldre andett endt ehre och redtlighedt, og hues jeg thill mine føde och vnderholding medt mine henders arbedt kandt forthienne, E: k: M: wjlle were och forbliffue min naadigste herre och konningh och derhoes for hues, som funden och offuerandtwordet er, medt enn ringe foræhringh effter E: k: M: egen wilge were mig behielpelig, at ieg derwedt E: k: May:tt, saa lenge jeg leffuer, kunde ihuekomme, och jeg dermedt kunde komme till ett schamløs brødt och bieringh, och E: May:tt aff mig och mine effterkommere derwijdt kunde tackes, prijses och rømmes, huilckedt Gudt allermegtichste E: k: M: vdj saadan och andre lyckelige maader thusindtfoldt igien will erstatte och belønne hannom E: k: M: thill langwarendis sundhedt och lyckelig fredesombt regjmente euindeligen will haffue befallett och E: May:tt naadigst suar ydmygeligen herpaa forwentendis.

Fabelen om admiral Cort Adeliers hollandske ekstraktion.

Af S. H. Finne-Grønn.

I Langebeks Collectanea nr. 186 (folio) i Det kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn findes det testament over generaladmiral Cort Adeler, som ved hans ligbegjængelse blev oplæst fra prædikestolen i Holmens kirke 4. febr. 1676. Deri staar:

»A[nno] 1622 d. 16. Dec. natus est Breuigæ in Noruégia Patre D[omi]n[o] Seuerino Jensen Præfecto rei salinaræ sub Christiano IV Langesundiæ, quæ est sub Præfectura Bradsbergiana, Matre D[omi]n[a] Dorothea Nicolai F[ilia].«

Admiralens far var saaledes Søren Jensen, dengang forvalter ved Langesunds saltverk og bosat i Brevik. Moderen var Dorte Nielsdatter.

Flere danske forfattere anfører, at denne mand, Søren Jensen, var en hollænder fra Hoorn ved Zuidersjøen, som af Christian IV blev indkaldt til saltverket¹⁾. Tyge Becker er maaske den første som meddeler det for offentligheden (Danske Saml. V), og senest gjentages det i den nye udgave af Salmonsens Konversations Leksikon (Adelaer), hvor dog ved indkaldelsen fra Holland forsigtigvis er tilføiet et »efter sigende«. Nogen hjemmel findes intetsteds anført.

¹⁾ Chr. Bruun: Curt Sivertsen Adelaer, 1871, s. 117.

Da det neppe kan være ganske ligegyldigt af hvilken nationalitet admiral Cort Adellers far var og hvorfra denne norske slekt dermed stammer, skal i det følgende godtgjøres at Søfren Jensen i ethvert fald ikke blev indkaldt fra Holland til Langesunds saltverk.

Dateret Skien 9. juni 1614 skriver den daværende saltverksforvalter eller »saltverksskriver«, som han almindelig kaldtes, Peder Jensen Finde, som havde indehavt stillingen fra 26. aug. 1602, til »sin tilforladendis gode ven« Alexander Rabe v. Papenheim, lehnsherre i Bratsberg, »at jeg nu till førstkommendis juledag maatte aff denne bestilling forløsis, thi ieg den icke længer kand forestaa for min skøbeligheds schyld«.

I denne anledning henvender lehnsherren sig til statholderen, Enevold Kruse, i skrivelse dat. Skien 12. juli 1614, og siger heri at Peder Jensens eftermand som saltverksskriver vil være vanskelig at finde. »Jeg veed heller Ingen person ij denne landtz Egenn att bekomme, som mig sijns der till kand betrois K. M. thill gaffns vndertagendis denne bressuissar ved Nafn Søffren Jensen, som haffuert tient mig paa 8 aars thidt for een Fougitt och haffuer och saapaa ett aars thidt veritt Byfougitt her ij Skienn, och haffuer jeg althidt hannem tro och christelig befunden, dett jeg icke anderledis haffuer forfarrit; hannem haffuer jeg handlitt med att handt vill tage sig samme bestilling paa och hannem derfor afferdigt thill Stadtholderen...«

Statholderen maa temmelig hurtig have bestemt sig for Søfren Jensen og meddelt ham bestalling, for allerede 21. septbr. 1614 afleverer Peder Jensen Finde paa saltverkets kontor i Langesund verkets inventarium »thill Søffren Jenssen, foriige Byfougitt vdi Skeenn, som nu hereffter schall verre Scriffuer for Saltwerckett vdi Langesund.....«¹⁾.

Paa hvilket tidspunkt Søfren Jensen fungerte som byfoged i Skien kan med sikkerhed paavises. Efterat Anders Clausen Holst, som havde indehavt embedet fra 1603, var fratraadt i 1611, fulgte Jørgen Skriver, der opføres i byregnskaberne

¹⁾ Dat. Saltverket 27. juni 1610 sender Peder Jensen Finde til lehnsherren Alexander v. Papenheim et bevis paa 10 rdl., som Peder havde udlagt »til fragt af min og min broders krejert for han førte bøgetømmer af Tønsberg lehn og hid til saltverket, hvilke pendinge jeg nu talte med den gode mand Frederik Lange om i Kjøbenhavn, da bad han hans søn Gunde Lange samme tid at han hos fogden skulde forskaffe mig samme pendinge«. — Hvem denne Peders bror er fremgaar af flg. bilag til samme skrivelse, dat. 1607: — Først lod jeg hente ved Oluf Jensens krejert af Nykjøbing i Mors 10 læster tømmer, hvorfor den gode mand Frederik Lange har lovet mig min udlagte fragt, som var 10 rdl.»

Disse og de ovenfor citerede skrivelser findes i Bratsberg Amtsarkiv, pakke I, i Statsarkivet i Christiania.

til 1613, uden tvil til Paulsmesse lagthing, 25. januar. Den næste byfoged, som regnskaberne nævner, er derefter S ø f r e n H a l v o r s e n B e d a u g i 1615 og flg. aar¹⁾. Det er da klart at Søren Jensen har fungert som byfoged 1613—1614, og at han gjerne vilde væk fra embedet er særdeles let forstaaeligt, da det var saa slet aflagt at det ofte kneb med habile ansøgere og engang endog maatte staa ubesat en god stund, fordi ingen vilde have det.

Dette var byfogden Søren Jensen. Men saa skal han have tjent Alexander v. Papenheim som f o g e d i 8 aar, ifl. dennes ovenciterte skrivelse.

Nu havde v. Papenheim fra 4. mai 1604 til 1609 Ide og Marker skibrede i forlehnning, og 8. novbr. 1604 fik han ventebrev paa Skiptvet og Spydeberg i Smaalenene efter fru Mette Urne, naar hun faldt fra. Fra 1609 var han lehnsherre i Bratsberg og boede paa Gimsø kloster.

Sandsynligheden skulde efter dette tale for at Søren havde været v. Papenheims foged i Ide og Marker. Men nogen foged med hans navn forekommer ikke i regnskaberne for dette lehn. I Bratsberg heller ikke. Tilbage staar da Skiptvet og Spydeberg, som tillsammans udgjorde det gamle V e m b e s k i b r e d e. Og her forekommer ganske rigtig en S ø f r e n J e n s e n, som undertegner det bevarede regnskab for 1611—12²⁾. Han kan imidlertid ikke godtages saadan uden videre, fordi v. Papenheim jo endnu kun sad med ventebrev paa Vembe og først efter fru Mette Urnes død (i 1612) skulde faa raadigheden over forlehnningen. Betænkkelighederne fjernes dog ved et bilag til samme regnskab, hvori Søren Jensen leverer »Register over mandtallet paa landskatten af Vembe skibrede, [som] Alexander Rabe von Papenheim til Libanou haver ladet oppeberge, beregnet fra Martini Anno 1610 og til aarsdagen igjen Anno 1611«.

Det viser sig saaledes at v. Papenheim har brugt forlehnningen i fru Mette Urnes tid og derfor i fuld overensstemmelse med sandheden kan skrive at Søren Jensen havde tjent h a m som foged.

Skjønt det hermed formentlig vil ansees fyldestgjørende godtgjort at fogden i Vembe er identisk med saltverksskriveren i Langesund, kan endnu føres et vidnesbyrd, som vil fjerne enhver mulig skygge af tvil, nemlig hostrykte navnefacsimiler:

¹⁾ Søren Bedaug med sine to brødre, Berulf Halvorsen paa Venstøp i Gjerpen og Halvor Halvorsen paa Skjøl paa Eker tilkom i 1618 jordegods i Sorum paa Ringerike og i Vestby paa Eker efter deres far Halvor Olufsen, hvis bror Torgeir Olufsen i 1593 boede paa Vestby.

²⁾ Akershus Lehnregnskab 1611—12; pakke 20,a [hvori: Fogedregnskaber 1611—12]. Rigsarkivet i Christiania.

1612 (Akershus lehnstregnskaber, pakke 20, a.)

1615 (Bratsberg lehnstregnskaber, pakke 156.)

At disse er samme mands navntegning vil sees med al ønskelig tydelighed. Ved siden af underskrifterne er i de respektive regnskaber anbragt Sofren Jensens segl, noiagtig det samme paa begge steder, men trykket i papiret er saa uklart at det ikke med sikkerhed lader sig tyde; det synes at vise nogen blade eller stilk med blade.

Cort Adellers far, Sofren Jensen, har saaledes fra ca. 1604 til 1612 været Alexander v. Papenheims foged i Vembe, var derefter byfoged i Skien 1613—1614 og blev i 1614 skriver (forvalter) ved saltverket i Langesund.

»Indkaldelsen« fra Hoorn i Holland faar det nu sættes en streg over. Den brave Sofren har neppe nogensinde været der. Enten er han nordmand eller ogsaa, hvad maaske er rimeligt, en dansker eller holstener, som har fulgt med Alexander v. Papenheim til Norge i egenskab af tjener eller skriver.

Ved saltverket forblev Sofren Jensen ikke længe. I 1621 kaldes han i Bratsberg lehnstregnskaber »forhen skriver« og var da fra Skien, hvor han var bosat i 1615 og 1616, flyttet ned til Brevik, i hvilken lille by han siden boede til sin død i 1649. Han drev trælasthandel og sagbrug, hvorom statsarkivar Thomle har givet nogen oplysninger i Norsk personalhist. Tidsskrift II, s. 309. Hertil kan føies, at Sofren fik bevilling 15. juli 1629 af lehnsherren Eiler Urne til at bygge en sag i Solumfossen i Drangedal¹⁾.

Med sin hustru Dorte Nielsdatter, der overlevede ham i adskillige aar og som enke boede i Kragerø (1656), havde

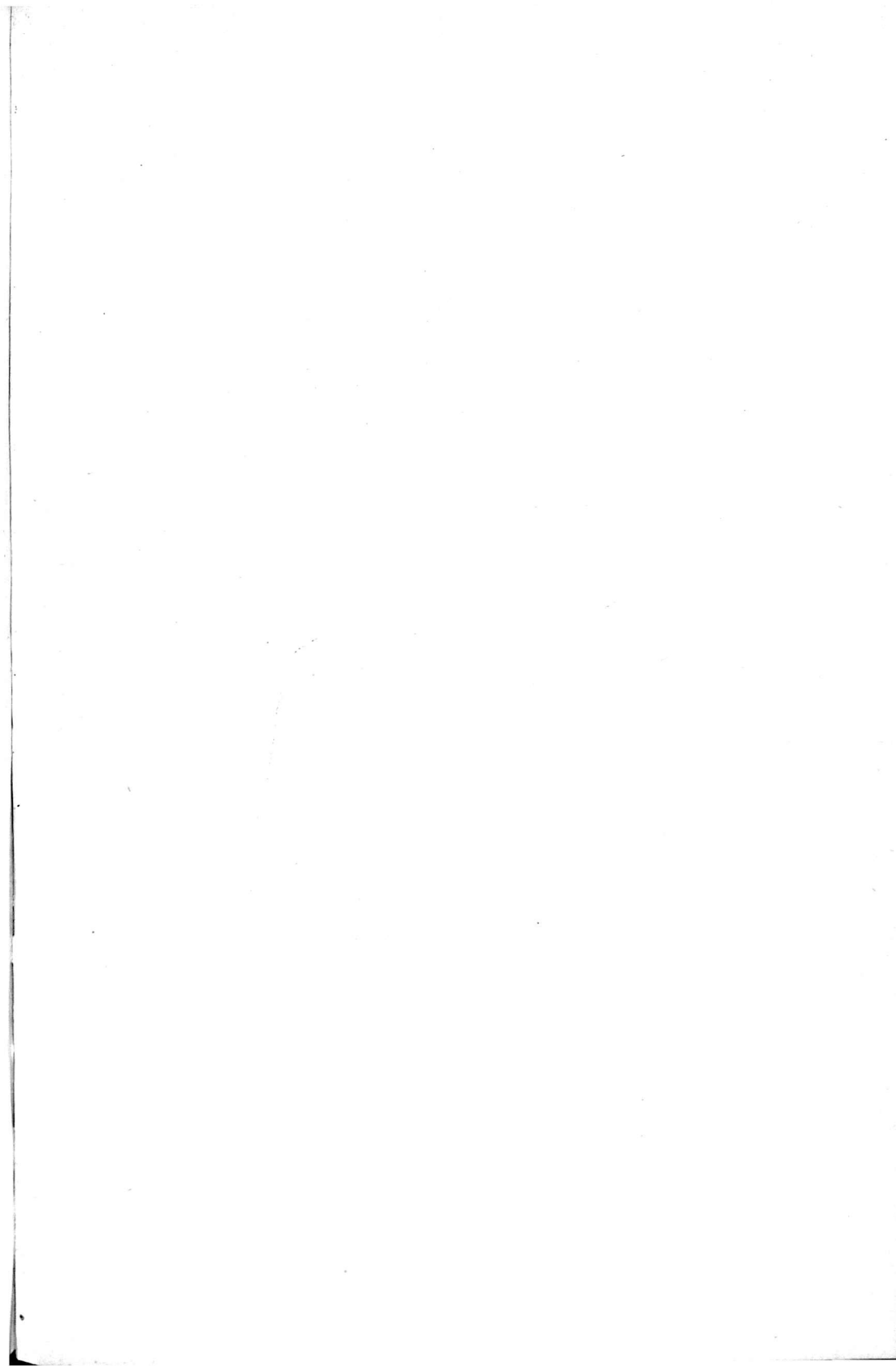
¹⁾ Originaldokument hos grosserer Schweigaard i Kragerø (1908).

Søfren Jensen flere børn, af hvilke følgende 3 kjendes med fuld sikkerhed:

1. Cort Søfrensen Adeler, født 16. decbr. 1622 i Brevik. Generaladmiral.
2. Sophie Søfrensdatter, antagelig født omkr. 1624; gift med Jørgen Jensen Trane i Egersund (se Finne-Grønn: Den vestlandske slekt Sundt).
3. Niels Søfrensen Adeler, født 12. aug. 1628 i Brevik; amtmand i Bratsberg.

Som det vil sees er det ældste barn født i 1622, og før dette aar er neppe heller nogen født af de børn, som forøvrig kan antages at være af dette ægteskab og hvorom henvises til nævnte artikel af statsarkivar Thomle. Det virker imidlertid besynderligt, at en mand, som allerede var i stilling i 1604, først skulde indgaa i ægteskab omkr. 1620, eller i en alder af omkring 40 aar. Det er derfor rimeligt at forudsætte, at Dorthe Nielsdatter har været Søfrens 2den hustru, og at han allerede som foged i Vembe har været gift 1ste gang. Hvordan det forholder sig hermed vides imidlertid ikke, men under den meget sandsynlige forudsætning af et tidligere 1ste ægteskab vil det falde let at forklare en forbindelse mellem de flere personer af navnet Adeler, som kjendes i Norge paa 1600-tallet, og som hidtil ikke har kunnet knyttes sammen med admiralens og amtmandens nærmeste familie.

Hvad sluttelig navnet »Adeler« angaar, som samtidig bruges af admiralen og amtmanden, vil meddelelsen slaa paa at dette meget vel kan være dannet af Ørn, hvilket kjendes som familienavn ved Skiensfjorden og i Telemarken paa 1600-tallet. Det kan meget vel være at Dorthe Nielsdatter har tilhørt denne slekt Ørn og at navnet Adeler saaledes skriver sig fra hende. Herom kan maaske senere leveres et lidet indlæg.

Daniel Rantzaus Denkmal und andere personen- geschichtliche Erinnerungen der Kirche St. Katharinen zu Westensee in Holstein.

Von **Paul von Hedemann-Heespen.**

Es handelt sich um eine kleine Landkirche eine Meile südlich von der Eidergrenze in der Mitte zwischen Rendsburg und Kiel, versteckt in tiefer blauer Seenschlucht inmitten 300 Fuss hoher grüner Berge, ein Wallfahrtsort des Mittelalters. Da soll zuerst eine Kapelle gewesen sein, dem Augustinerchorherrenstift in Neumünster incorporiert; mindestens seit den Zeiten der Reformation ist das Patronat grundherrlich und zeitweilig zwischen den Besitzern von Nienhof und Westensee streitig gewesen. Erinnerungen an die für den Norden im 14. Jahrhundert bedeutsamen und im selben Zeitraum ausgestorbenen Herren von Westensee enthält die Kirche nicht oder nicht mehr, nur im Traume erscheint ihr das bewegte Bild flämischer Ostlandfahrer, als der See vor 600 Jahren das Herzstück einer Welthandelsstrasse war. Das Kirchenschiff ist ein Felsenbau des 13. Jahrhunderts mit flacher Decke, der Chor aus dem 14. Jahrhundert, ein edles, hochstrebendes Werk der Gotik, der schwere Turm noch 100 Jahre jünger. Heute lagern sich um die Kirche wie Küchlein um die Henne die Grabkapelle der Seester mühe-Nienhöfer Ahlefeldts aus dem 17. und die der Rumohrs (Qualens), der Baudissins (Rumohrs), der Bülows und der Reventlow-Criminils aus dem 18. und dem 19. Jahrhundert. Von anderen oberirdischen Grabräumen im Innern des Gotteshauses findet sich keine Spur mehr, es befand sich darunter der der Godens, Leibniz' gelehrter Freunde auf Schierenensee, später an den Staatsmann Caspar v. Saldern gelangt.

Die Sitte Personen unter dem Boden der Kirche zu begraben, scheint das 17. Jahrhundert nur in einem Falle, dem von Fritz und Julie Reventlow, überdauert zu haben, die katholische Kirche war mit diesem Vorrecht äusserst sparsam gewesen, weltlichen Personen kam es nur in den seltensten Fällen zu statten. Es gehört zu den auffallenden Zügen der Verweltlichung im 16. Jahrhundert, wenn die Ahlefeldts und Rantzaus, die damals das Kirchspiel beherrschten, den Raum des Gotteshauses über und unter dem Fussboden reichlich für die Gräfte und die Denkmäler ihrer Geschlechter in Anspruch genommen haben.

An der Nordseite im Chor, nahe der Kanzel, finden sich an der

Mauer wenig kenntliche Reste zweier Gipsfiguren, und zu ihren Füßen liegt aus Obernkirchener Sandstein, ohne dass eine Gruft erkennbar wäre, ein kolossaler Denkstein mit den Gestalten Jürgen Ahlefeldts zu Stellau und seiner Gattin Lucia Ahlefeldt, Erbfrau auf Westensee, beide um 1583 gestorben (Bobé, Slægten Ahlefeldts Historie); an Ahnenwappen Ahlefeld, Ahlefeld, Krummendiek, Ahlefeld, Ahlefeld, Brockdorff, die Todeszeit ist nicht ausgefüllt, alle andern Daten fehlen; das Paar ist in Stellau beerdigt. Man kann nun mutmaszen, dass die beiden Gipsgestalten an der Wand Lucies Eltern darstellen; ihr Vater Jürgen Ahlefeld wird im Anfang des 16. Jahrhunderts auf seinem Bosseer Erbteil das neue Gut Westensee errichtet haben. Die Gestalten der grossen Sandsteinplatte befriedigen künstlerisch nicht, sowenig wie die älteren, kleineren, die an der Südwand der Kirche eingelassen sind und Tönnies († 1533) und Gosche Rantzau († 1564) von Nienhof mit ihren Gattinnen darstellen.

Hervorragend haben dagegen die Kirche zwei andere Denkmäler geziert. Das eine ist nur klein und ist eine geschnitzte, farbenreiche Gedenktafel für den an der Pest 1579 verstorbenen Pastor Balthasar von Oldeneicken und seine Angehörigen. Von gewaltigen Abmessungen dagegen ist das andere gewesen, zu Ehren des Feldherrn Daniel Rantzau, der im Kirchspiel das Gut Nienhof besass und, wie jedermann weiss, 1569 vor dem belagerten Warburg gefallen ist; kurz bevor der 7 jährige nordische Krieg sich zu Ende neigte dieser Krieg, der so merkwürdig ein Gleichniss des grossen europäischen Krieges von heute war, auch er in seiner Anlage ein Einkreisungs-, ein Aushungerungs- und ein Verwüstungskrieg im schrecklichsten Sinne; schrieb doch z. W. Friedrich II am 19. Oct. 1565 an Daniel Rantzau wörtlich: »Wir werden berichtet, dass das frische Wasser dem Feinde auf unserm Hauss Warburg nicht allein wol zu nehmen, sondern auch zu vergiften stehe, dazu sich etliche Kriegsleute erboten. Ist also unser ernstlicher Befehl, du wilst vor dem Abzuge dasselbe und alles andere thun, was dem Feinde zu Abbruch und Schaden gereicht. Wiewol unseres Ermessens viel besser, dass das vergiftet werde, weil das Wasser nach dem Abzug von ihnen leichtlich wiederzubringen ist«. So führten Staaten Krieg, die kaum erst eben von der religiösen Bewegung der Reformation sich hatten durchdringen lassen. Auch darin glich bekanntlich der 7 jährige Krieg des Nordens der Gegenwart, dass schwache Neutrale widerwillig in ihn hineingezogen wurden. Am Schlusse entsprachen Daniel Rantzaus weltberühmten Siegen keine bedeutsamen Ergebnisse für die ermattete kriegsführende Welt. Dem glänzenden Feldherrn haben seine Brüder und Erben Tönnies auf Nienhof und Peter auf Mühlendorf, Schierensee, Ahrensburg

und Irroyburg dann jenes stolze Denkmal errichtet, nachdem die Leiche des Gefallenen in einer Bleischablone über das Wasser in der Heimat geborgen war. Der Bleisarg passt sich in groben Umrissen der Gestalt an und trägt ein einfaches Kreuz auf der Brust. Das Denkmal hat die Südhälfte des Kirchenschiffes zum grossen Teil eingenommen und hat auf Sandsteinschwellen geruht; über der in liegender Stellung mit betend emporgestreckten Händen aufgebahrten Vollgestalt des Gefeierten hat sich ein eichener Baldachin erhoben. Heinrich Rantzau, der doch die Bordesholmer und Schleswiger Fürstendenkmäler vor Augen hatte, bezeichnete das Denkmal seines Veters als geradezu fürstlich. Nach kaum einem Jahrhundert brachen die Schweden 1644 auch in den Frieden dieses entlegenen Dorfes ein und verstümmelten das Bild ihres Besiegers an Armen, Beinen und Nase, aber selbst so ist es noch eine im höchsten Masse eindrucksvolle Erinnerung von offenbar treffender Bildnissähnlichkeit und hoher künstlerischer Wirkung geblieben. Man weiss, dass die Kunstschatze unserer Länder niemals annähernd so schwer durch die Kriegstaten unserer Feinde oder das Walten feuriger Elemente eingeüsst haben, als durch die friedlichen Verheerungen der Zeitgenossen, ganz besonders auch der »Künstler« und »Kunstgelehrten«. Das Jahrhundert der Restaurationen, das civilisierte 19., ist ein berüchtigter Zerstörer der künstlerischen Ueberlieferung gewesen. Schon in seinen ersten Anfängen fiel unser Denkmal dem Bündnis unverstandener Antiornamentik und praktischer Rücksichtslosigkeit zum Opfer. In demselben Jahre 1809, wo man, um die Kirche besser zu erhellen, alle wappengemalten hohen gotischen Fenster abbrach, veräusserte man Eichenholz und Sandstein von Daniels Denkmal zu Nutzzwecken und warf das verstümmelte Bildnis des Helden in den Grabkeller und mauerte diesen über dem Frevel zu. Platz hatte er gehabt, denn die Schweden hatten 1644 gründlich gearbeitet. Nicht einer der Särge, die vielleicht seit etwa 1533 die Ueberreste der zahlreichen Rantzaus von Schirensee und Westensee, Nienhof und Emckendorf aufgenommen hatten, ist über die Kriegszeit des 17. Jahrhunderts geblieben. In der verborgenen Gruft fand sich jetzt nur noch ein einziger: Anna Blome, * 4. 12. 1572, war Auf. 1621 Wittwe geworden nach Gosche Rantzau auf Nienhof und erst 14. 12. 1650, vielleicht auf Pohlsee, gestorben, also nach der Schwedennot begraben. Ihr prunkvoller Kupfersarg, geziert mit messingenen Inschriftplatten über jeden ihrer Ahnen¹⁾, und ebenso mit deren zahlreichen Wappenbildern in Schmelz, ein herrliches Stück der Barockzeit, ist das einzige, was man heute neben der Danielfigur und

¹⁾ Die einzelnen in Quirero und Forchningen zur Geschichte Sleswig-Holsteins VI (1918) 261.

ihrem lossen Helm, der Bleihülle und einzelnen Brocken und Metalltäfelchen wiederfindet in der Gruft des mächtigen Geschlechtes, die eben hinter dem Kanzelfuss mit einer Treppe ausmündet. Am 12. 3. 1918 wurde die Gruft nach 109 Jahren zuerst wieder geöffnet. Man hatte bei der Fundamentierung einer neuen Orgel zufällig Jürgen Ahlefeldts Sandsteinplatten gefunden; es waren Sachverständige und Handwerker zurstelle, und man entschloss sich kurz und gut, sofort auch das sagenumwobene Rätsel des Rantzau-denkmals zu lösen. Eine Ueberraschung ergab sich, als man die Bildnisgestalt der Ueberlieferung entsprechend aus Alabaster vorfand, bei genauer Untersuchung aber fand, dass sie nur aus demselben Wesersandstein wie der Ahlefeldstein war, dass man sie aber sorgsam und täuschend alabasterähnlich geglättet hatte. Gegenüber dem Denkmal hatten die Brüder Rantzau aus demselben Stoff an der Wand zwischen Schiff und Chor jene Inschrifttafel errichtet, die, in herrlichem Renaissancestil ausgeführt, die aus der Heinrich Rantzau-Litteratur bekannten stolzen und klagenden Reime in der Sprache des wiederentdeckten Altertums enthält.: *Svecorum jacet hic domitor terrorque pavorque u. s. w.*

Das Jahrhundert Daniels war das letzte und das reichste der nordischen Bildhauerkunst. Hinter jener Wand, die Daniels Ruhm verkündet, an der Südwand des Chors hängt von den Kirchengestühlen der eingepfarrten Ritterschaft das einzige, das künstlerisch bedeutend ist, hoch über den eichengeschnitzten Chorstühlen der mittelalterlichen Geistlichkeit, der Stuhl von Pohlsee, um 1680 von der Landgräfin Anna Catharina von Hessen geb. v. Pognisch und verw. v. Ahlefeldt, verfertigt. Hier war es der Decorationsmaler, der in reichen Farbenspielen und sonderbaren Landschaften und Sprüchen über das herrische Jahrhundert Daniels wieder zu Stimmungen zurücklenkte, die der späten Gotik verwandter waren.

Nogle Oplysninger om Slægten Holbøll.

Af Generalmajor **H. Holbøll.**

Da jeg for første Gang hørte Tale om min Oldefader, var jeg en lille Fyr paa 5 Aar; jeg spadserede med min Fader¹⁾, hvad der kun sjældent skete, og ytrede for ham min Beklagelse over, at jeg kun hed Harald, medens alle mine Søkende havde 2 eller flere Fornavne. »Vil Du gerne have flere Navne, saa skal Du hedde Harald Peter Rasmussen Holbøll«, sagde min Fader; det var min Oldefaders Navne, han tilbød mig, men dengang syntes jeg dog ikke rigtig om dem. Familien vidste i øvrigt ikke meget om hans Herkomst; i Følge Traditionen var han løbet hjemme fra, da han var 13 Aar gammel, fordi han havde faaet en Stedmoder, der var ond imod ham. Han gik bort en tidlig Morgen med 8 Skilling i Lommen, som han havde sparet sammen til Flugten. Han vandrede hele Dagen uden Ophold for ikke at blive indhentet og bragt tilbage. Træt og mødig standsede han om Aftenen udenfor en stor, smuk Have; en Dame, der gik sin Aftentur i Haven, blev opmærksom paa den fremmede Dreng og spurgte, hvor han kom fra; han fortalte, at han var gaaet ud i den vide Verden, fordi han ikke kunde udholde at være hjemme for sin onde Stedmoder; Damen spurgte ham nu, hvad han havde staaet og set paa, da hun kom. »Paa de mange smukke Blomster«, svarede han. »Holder Du af Blomster, saa kom herind og bliv Gartnerdreng«. I Dansk Biografisk Lexikon²⁾, hvor min Farfaders Liv er skildret, hedder det, at hans Fader var en Bondesøn fra Vraa i Ribe Stift; denne Angivelse skriver sig utvivlsomt fra Professor J. W. Hornemanns³⁾ Nekrolog over min Farfader, botanisk Gartner F. L. Holbøll, og skyldes vel nok denne; men ikke desmindre er den urigtig, hvilket ogsaa gælder Beretningen om Flugten fra Hjemmet.

Min Oldefader, **J ü r g e n P e t e r R a s m u s s e n** var født den 3. Juli 1717 i Landsbyen Holbøl c. 1½ Mil Nord for Flensborg som ældste Søn af Kaadner⁴⁾ **R a s m u s J ü r g e n s e n** og Hustru

¹⁾ Kaptajnlojtnant i Søetaten, Koloniinspektør i Grønland Carl Peter Holbøll, f. 31. December 1795, † 1856. Dsk. Biogr. Lex.

²⁾ Bind VII. S. 537.

³⁾ Jens Wilken Hornemann, f. 6. Marts 1770, † 30. Juli 1841. Dsk. Biogr. Lex.

⁴⁾ Kaadner kaldes i Slesvig Besidderen af en mindre Landejendom, svarende til et Bolsted i Kongeriget. I Holsten hedder Kaadneren Kåthner; i Middelalderen brugtes Ordet Kotkarl i Danmark i samme Betydning. I Slesvig fører flere Bondeslægter Familienavnet Kaad.

K i r s t e n, kaldet Webers, fordi hendes Moder S o p h i e havde vævet¹⁾. De havde 8 Sønner, alt for mange til det lille Hartkorn; rimeligvis derfor blev den ældste anbragt hos en Skrædder Lyssens i Landsbyen, hvor han selvfølgelig maatte arbejde for Opholdet. Skrædderens Kone var, efter hvad der er oplyst, en daarlig Kvinde, der sikkert har udnyttet Drengen saa meget som muligt; hvis Familiesagnet som Grund til hans Flugt havde angivet, at han havde en ond Madmoder, var det uden Tvivl kommet Sandheden nærmere; i al Fald havde han ingen Stedmoder, da han flygtede; hans Moder levede dengang endnu.

Han flygtede i øvrigt 2 Gange; første Gang uden Held. Skrædder Lyssens havde meldt Præsten, at hans Søn Johan og Drengen Jürgen Rasmussen var forsvundne. Tirsdag Morgen den 12. December 1730 havde de faaet Paalæg om at klæde sig paa og gaa til Sørgegudstjeneste i Anledning af Kong Frederik IV.s Død; de gik imidlertid ikke i Kirke, kom ikke hjem hele Dagen og var trods alle Eftersøgninger ikke blevet fundne noget Sted²⁾. Skrædderen meldte imidlertid 3 Dage senere, at han havde fundet begge Drengene i Flensborg og taget dem hjem med sig; de angav, at de vilde have været til Søs som Skibsdrenge. Et Par Aar holdt min Oldefader sig rolig; han blev konfirmeret i Holbøl Kirke den 13. April 1733; men Forholdene maa stadig have forekommet ham uudholdelige; thi en skønne Morgen flygtede han igen, denne Gang med mere Held; med sine 8 Skilling i Lommen vilde han søge Lykken — og han fandt den. I Følge Familietraditionen var det paa Gram Slot, at han blev Gartnerdreng; det er muligvis rigtigt, og herpaa kunde det tyde, at den nær liggende Landsby V r a a i Nustrup Sogn er angivet som hans Hjemstavn; dette laa rigtignok ikke i Jylland, men hørte i gejstlig Henseende til Ribe Stift.³⁾ Den fornemme Dame, Traditionen omtaler, kan saa have været Besidderinden af Gram, A n n a S o p h i e R a n t z a u⁴⁾, Enke efter den i 1719 afdøde Greve H a n s S c h a c k til Schackenburg⁵⁾.

Min Oldefader, der efter sin Fødeby kaldte sig P e t e r H o l-

¹⁾ Disse og en Del af de følgende Oplysninger, skyldes Undersøgelser i Holbøls Kirkebog, der med stor Beredvillighed er foretagne af de nuværende Sognepræst, Pastor Andersen, hvem jeg skylder megen Tak. Navnenes tyske Form betyder kun, at den daværende Sognepræst har været tysk; selve Befolkningen var dengang som nu dansktalende.

²⁾ Notits i Holbøls Kirkebog. Præsten har aabenbart antaget, at de var omkomne; thi han tilføjer efter Notitsen: »Gott helf!»

³⁾ J. P. Trap: Statistisk-topografisk Beskrivelse af Hertugdømmet Slesvig, S. 61.

⁴⁾ f. 4. September 1689, † 28. September 1760.

⁵⁾ Hans Greve Schack, f. 4. Marts 1676, † 29. September 1719. Dsk. Biogr. Lex.

bøll¹⁾), fortsatte sin Uddannelse som Gartner ved Koldinghus — Odense — og Rosenborg Slotshaver, indtil han 1760 blev konstitueret som Slotsforvalter og Gartner paa Frydenlund Lystslot ved Vedbæk og 1766 fik kongelig Udnævnelse som saadan²⁾). Christian VII havde samme Aar skænket Frydenlund til sin Gemalinde, der ofte opholdt sig paa det smukke Slot med de herlige Omgivelser. For at lette Forbindelsen mellem de to Slotte anlagdes en lige Vej, Mathildevejen, fra Hørsholm, hvor Hofet ofte opholdt sig, til Frydenlund, for at Dronningen saa hurtigt som muligt kunde komme til sit Yndlingsslot. Efter Caroline Mathildes Forvisning 1772 blev det atter overtaget af Kongen. Til Slottet hørte ikke mindre end 5 Haver og flere Fiskedamme. Blomsterhaverne laa mod Syd; de var anlagte i Datidens franske Stil med formklippede Træer og kunstfærdige Blomsterbede, et sandt Vidunder af Havekunst. Mod Nord laa Frugthaven med et stort rektangulært Bassin i Midten; her fandtes de prægtigste Frugttræer med de fortrinligste Frugter³⁾). Her virkede min Oldefader i 28 Aar; han nød megen Anseelse som Gartner, og som Anerkendelse for sin Dygtighed modtog han af Kongen en Medaille, der blev tilstillet ham med følgende Skrivelse⁴⁾):

»Pro Memoria!

Da Hans Mayt Kongen med allernaadigst Velbehag haver erfaret den Fliid og Vindskibelighed, som Hr. Slotsforvalter Holbøll stedse anvender i at tilvejebringe de tidligste og bedste Frugter, og at De især i denne Sommer ey alleene haver leveret de første men endog de fleeste Pflersker: Saa haver Hs Mayt befalet mig at tilsende Dem vedlagde Medaille som et Kiendetegn paa Allerhøyst Sammes Naade og til en Opmuntring for Deres anvendte Fliid.

Det er mig en sand Fornøjelse at kunde tilmelde Dem dette, og at Deres Fortienester ere komne i allernaadigst Betragtning.

Fredericksberg, den 28. Julii 1784.

C. F. Numsen⁵⁾).

Til

Hr. Slotsforvalter Holbøll.

Det var i de Tider ikke ualmindeligt, at en Mand, naar han søgte en bedre Stilling eller fratraadte den, han havde, bestræbte sig for

¹⁾ Saaledes blev Byens Navn stavet i det 18. Aarh.

²⁾ Indk. Embedsansøgn. til Rentekammeret 27. April 1766 med kgl. Resolut. af 17. Juni s. A.

³⁾ Eiler Nystrom: Søllerød Sogn, S. 139—142.

⁴⁾ Det er det eneste Brev, min Oldefader har efterladt sig, et Vidnesbyrd om, hvor megen Pris han satte derpaa.

⁵⁾ Gehejmerraad Christian Frederik Numsen, f. 11. April 1741, † 26. November 1811; fra 1784 Overhofmarskal.

at sikre sin Søns Fremtid ved at ansøge om, at han maatte blive hans Efterfølger; saaledes indsendte ogsaa min Oldefader, da han 1782 ansøgte om at blive Gartner ved Rosenborg Slotshave, en Ansøgning til Kongen om, at hans Søn maatte blive hans Efterfølger som Slotsforvalter paa Frydenlund. Ansøgningen er ganske karakteristisk¹⁾.

Til Kongen.

Det er nu 22 Aar siden Deres Majt havde den Naade for mig, at jeg blev kaldet til Gartner og Slotsforvalter ved Frydenlund. Det er Deres Majestæt bekjendt, at Haven da aldeles blev demoleret, men er i bemeldte Tid ved mere Jordtillæg, sammes Kultivering, Frugttræers Antrækning, som her voxer naturligt, nu af den Beskaffenhed, at den kan passere om ej for den største dog som en af de frugtrigeste i Landet. Skade at her ej er Lejlighed at have behøvende Rekvisiter til Driveri, da jeg bedre kunde efterkomme min allerunderdanigste Pligt med Frugt Leverance.

Jeg har een Søn, som har lært sin Profession og efter min Formodning bliver bedre Gartner end jeg. Jeg finder hos ham Flid og Lyst til Gartneriet, hans Midler er bedre end mine. Min Fader var Bonde, visselig ej af de rige. Jeg lærte ved Koldinghus, som den Tid fast intet var at lære. Jeg havde intet at reise udenlands med, har dog ved Forsynet og egen Praxis bragt det saa vidt, at jeg ej vil give mine Kolleger noget efter.

Min allerunderdanigste Begæring er da, Deres Majestæt vilde fremdeles have Naade for mig og min Søn, at jeg allernaadigst maatte faa Forsikring om Rosenborg Gartnertjeneste, som efter al menneskelig Formodning med første bliver vakant, og at min Søn successive maatte blive mig adjungeret ved Frydenlund. Lever i allerunderdanigst Haab om sligt at erholde.

Frydenlund, den 16. Septbr. 1782.

Peter Holbøll.

Denne Ansøgning blev allerede den 19. Septbr. s. A. bevilget ved kongelig Resolution²⁾, hvori det bl. a. hedder:

»...Endelig have vi tillige allernaadigst bestemt Gartner ved Frydenlund Have, Peter Holbøll til Gartner ved Rosenborg Have, naar den daværende Gartner Dørschel³⁾ ved Døden eller paa anden Maade afaar, hans Søn Friederich Ludvig Holbøll, naar denne Forflyttelse sker, til Gartner ved Frydenlund Have.

¹⁾ Indkomne Embedsans. til Rentekammeret 16. Februar 1782. Originalens Ortografi er ikke bibeholdt.

²⁾ Rentekammerets Relationer og Resolutioner.

³⁾ Christopher Dørschel, f. o. 1719, † 28. Oktober 1782.

Gartner Dørschel døde i den følgende Oktober Maaned. Min Oldefader havde imidlertid faaet Betænkeligheder ved at overtage Posten som Slotsgartner ved Rosenborg, hvorfor han paa ny indsendte en Ansøgning til Kongen¹⁾. I Uddraget paa venstre Side af denne skriver han:

»Peter Holbøll, Gartner ved Frydenlund, hans allerunderdanigste Ansøgning. Formedelst tiltrædende Alder frygter ej at afvarte²⁾ Rosenborg Gartnertjeneste til Hans Kongel. Majestæts Nytte, som det sig burde, udbeder derfor allerunderdanigst for samme at blive forskaaet eller faa sin Søn med, som ham kunde være behjælpelig«.

Selve Ansøgningen lyder saaledes:

»Til Kongen.

Jeg finder Aarsag allerunderdanigst at være meget undselig at fremkomme med slig Ansøgning, da Deres Majestæt saa kort tilforn har bevist mig og min Søn saa høj Kongelig Naade, hvilket af os allerunderdanigst villig blev modtaget. Men jeg var da af den Tanke, at Sal. Dørschel kunde overleve mig, da han var nogle Aar yngre, tillige at min Søn profiterede af den Højkongelige Naade og havde Deres Majestæts Forsikring paa Levebrød efter min Død, agtet tillige at lade ham rejse udenlands for at se, hvordan Gartneriet blev trakteret paa andre Steder.

Men da Skæbnen ved Sal. Dørschels Død har forandret denne Hensigt, og min Alder nu er over 65 Aar, følgelig for høj til at gøre længe eller retskaffen Tjeneste ved Rosenborg. Min Søn er og vel ung til alene at forestaa Frydenlund, hvilket er af lige saa stort Begreb som Rosenborg, og tillige fattes behøvende Rekvisitter, saa der udfordres mere Flid og Vindskibelighed, om noget Retsskaffent skal til Veje bringes. Af anførte Grunde befrygter jeg, Deres Majestæts Tjeneste maatte lide Tab paa begge Steder.

Min allerunderdanigste Begæring er da, min Søn maatte forblive hos mig enten paa Rosenborg eller Frydenlund og mig succedere, paa hvilket Sted Deres Majestæt allernaadigst befaler.

Frydenlund, den 24. December 1782.

Peter Holbøll.

Ved kongelig Resolution af 6. Januar 1783³⁾ blev hans Ansøgning om at forblive paa Frydenlund bevilget, og det blev bestemt, at hans Søn skulde være hans Efterfølger.

Min Oldefader blev den 1. Juli 1762 gift med Maria Elisa-

¹⁾ Indk. Ans. til Rentekammeret 24. December 1782.

²⁾ d. v. s. varetage.

³⁾ Rentekammerets Relationer og Resolutioner.

beth Buchholtz; de havde Stuebryllup, hvad der dengang var meget almindeligt, og blev viede af Præsten ved St. Petri Kirke. Brudens Forlover var Viceborgmester, Direktør for Teatret Christian Fædder, Brudgommens var Slotsgartner ved Rosenborg, Frederik Ludvig Bruhn¹⁾. Min Oldemoder var af tysk Oprindelse; paa Titelbladet til en tysk Salme- og Bønnebog, som hun har faaet til sin Konfirmation, har Giveren skrevet en tysk Bøn, og selv har hun nedenfor skrevet: »Ich Maria Elisabeth Buchholtzin bin geboren im Jahr. Christ. Anno 1730 d. 10. August«. Der er flere Omstændigheder, der taler for, at hun var Datter af Hofviolon Friedrich Christian Buchholtz²⁾, der var ansat i Kapellet fra 1734—1770³⁾. Fædders Optræden som Forlover kunde tyde paa en Forbindelse mellem hendes Familie og Teatret, hvor hun dog ikke selv er optraadt, og den Omstændighed, at Parrets ældste Barn fik Navnene Sophie Frederikke Christiane⁴⁾, gør det sandsynligt, at Fr. Chr. Buchholtz har været dets Bedstefader; noget direkte Bevis herfor foreligger imidlertid ikke⁵⁾. Foruden denne Datter havde min Oldefader kun en Søn, den nedenfor omtalte Frederik Ludvig, som blev født den 14. Oktober 1765 og opkaldt efter Faderens Forlover.

Min Oldefader døde paa Frydenlund den 31. Juli 1788, 71 Aar gammel og blev begravet paa Søllerød Kirkegaard. Hans Enke, der sad i meget smaa Kaar, overlevede ham i mange Aar; hun døde den 30. April 1813 i sit 83. Aar og blev begravet paa Assistentskirkegaardens St. Petri Afdeling.

I Henhold til det givne Tilsagn blev Frederik Ludvig Holbøll sin Faders Efterfølger. Ved kongelig Resolution af 1. Oktober 1788 blev han, lige 23 Aar gammel, udnævnt til Slotsforvalter og Gartner paa Frydenlund med en Løn af 400 Rdlr. kurant. Sin første Uddannelse havde han faaet hos Gartner Krause paa Sophienborg ved Vedbæk, og var derefter »Svend« hos sin Fader. Han havde udmærkede Evner og var overordentlig flittig. Sin Undervisning som Barn fik han i Landsbyskolen, men senere søgte han ved Selvstudium at erhverve sig de manglende Kundskaber, ogsaa i Sprog. Saaledes lærte han Fransk af en Franskmand, der tidligere havde studeret, men havde ladet sig hverve til Soldat her i

¹⁾ St. Petri Sogns Kirkebog; Borgmester Fædder, f. 4. Oktober 1710, † 7. April 1793. Dsk. Biogr. Lex; Gartner Bruhn, † 7. December 1776, 77 Aar gl.

²⁾ f. o. 1699, † 8. December 1781.

³⁾ C. Thrane: Fra Hofviolonernes Tid.

⁴⁾ f. 14. Oktober 1763, † 11. Juli 1831.

⁵⁾ Der findes intet Skifte efter F. C. Buchholtz.

Landet og en Tid hørte til Vagtstyrken paa Frydenlund. Han underviste den unge Gartner »efter dennes egne Optegnelser« — for 2 Skilling Timen og under Tiden et Stykke Smørrebrød; han gav endog sin Elev nogen Øvelse i at tale Sproget. Lidt Engelsk havde han lært af en skibbruden engelsk Matros, der en Vinter opholdt sig i Vedbæk; da dette kom Præsten i Søllerød, den senere Stiftsprovst B a s t¹⁾ for Øre, tilbød denne at give ham gratis Undervisning i dette Sprog. Tysk lærte han af sin Moder. Blandt de mange, der besøgte Frydenlund for at glæde sig over de smukke Haver, var ogsaa den senere Statsminister, Grev Christian Ditlev Reventlo w²⁾; han havde lagt Mærke til den unge Mand, der havde uddannet sig til en meget duelig Gartner og ikke alene erhvervet sig Kundskab i Dyrkningen af mange Planter, der paa den Tid kun fandtes i de botaniske Haver, men ogsaa havde uddannet sig i Botanik og lært flere fremmede Sprog. Da Stillingen som Gartner ved den botaniske Have i København blev ledig ved Gartner B a c h e s³⁾ Forsættelse til Frederiksborg Slotshave, opfordrede han den unge Holbøll til at søge den, og anbefalede ham saa godt, at han 1793, kun 28¹/₂ Aar gammel fik denne ansete Stilling samt Understøttelse til Studierejser i Udlandet⁴⁾. Samtidig gik Frydenlund over i Privateje; allerede 1790 havde Kronprinsen beordret Rentekammeret til at indgive Forslag til Slottets Nedlæggelse; efter 3 Aars Forløb var dette bleven færdigt med sine Overvejelser, og den 3. September 1793 blev der holdt Auktion over det⁵⁾. I de senere Tider havde Hoffet ikke haft anden Fordel af Frydenlund, end hvad Haverne producerede, og da disse, som Rentekammeret udtrykker sig, »jo nu dog skulde miste deres Holbøll«, bortfaldt ogsaa den Grund for dets Bevarelse.

Min Bedstefader var den 19. Oktober 1792 bleven gift med den 21-aarige J u l i a n e F r i d e r i q u e K o m p f f e. Efter Familietraditionen havde han paa sin Udenlandsrejse fundet sin Hustru i Belgien, hvilket man mente bekræftet ved nedenstaaende udaterede Brev

Mon cher Holbøll.

Comme je t'aime, et comme ta lettre m'est chère, mais comment te l'expliquer, je ne sais, les seigneurs savent toujours tant dire, ce qu'il faut laisser à eux, mais croyez mon cher, je sens plus qu'il m'est possible d'exprimer. Soyez y persuadé et croyez moi toujours ta

Julie

¹⁾ Professor Poul Danchel Bast, f. 28. Juli 1747, † 5. September 1803, var kun i et Aar 23. Februar 87—25. April 88 Sognepræst i Søllerød.

²⁾ F. 11. April 1748, † 11. Oktober 1827. Dsk. Biogr. Lex.

³⁾ Niels Simon Bache, f. 15. Marts 1748, † 7. Marts 1795. Dsk. Biogr. Lex.

⁴⁾ Ovenstaaende Meddelelser om F. L. Holbølls Ungdom er tagne fra Prof. Hornemanns Nekrolog i Dsk. Litteraturtidende 1829, S. 125—128.

⁵⁾ E. Nystrom anf. Værk, S. 144.

J'avais encore beaucoup à te dire et t'écrire, mais c'est impossible car il fait tout obscure; faites mes compliments à ta chère mère et ma chère Sie¹⁾; adieu mon chér, je ne pense qu'à toi.

Grundlaget for denne Tradition er meget spinkelt; Brevskriverinden har aabenbart været mere dreven i det danske end i det franske Sprog; den er ogsaa ganske urigtig; Holbøll blev gift Aaret før, han tiltraadte sin Udenlandsrejse, og det fremgaar af Søllerød Kirkebog, at hans Hustru var Datter af Slotsforvalter og Gartner K o m p f f e²⁾ paa Dronninggaard, født der og døbt i Søllerød Kirke den 8. September 1771, samt at min Oldefader stod Fadder til hende³⁾. Hun og min Bedstefader har altsaa kendt hinanden fra Barndommen af; og da Afstanden mellem Frydenlund og Dronninggaard kun er 5 Fjerdingvej, har de to Familier sikkert ofte besøgt hinanden, særlig om Sommeren. Dronninggaard, der i lange Tider havde hørt under Kongehuset eller under Kronen, var midt i det 18de Aarhundrede gaaet over i privat Eje og havde i nogle Aar en ret omtumlet Skæbne⁴⁾, indtil den i 1781 blev købt af den rige Grosserer, Kgl. Agent F r. d e C o n i n c k⁵⁾, under hvem Kompffe virkede i 18 Aar; det Bekendtskab, der herved blev sluttet mellem de to Familier, forplantedes til Slægten Holbøll og vedligeholdtes til 1915, da Kommandør de C o n i n c k døde som sin Slægts sidste Mand⁶⁾.

Kort efter sin Udnævnelse til botanisk Gartner rejste min Bedstefader til Holland, hvor han gjorde sig bekendt med Blomsterkulturen dels hos de dygtigste Blumister, dels i de botaniske Haver i Haarlem, Leyden og Amsterdam. Næste Aar rejste han til London, hvor han af den danske Legationssekretær S c h ø n b o r n⁷⁾ blev indført hos den berømte Naturforsker, Sir J o s e p h B a n k s⁸⁾, der gav ham Adgang til sit store Bibliotek og sine rige Samlinger og anbefalede ham til Forstanderen for de store kongelige Haver, i Kew, W. T. A i t o n⁹⁾, hos hvem han gjorde Bekendtskab med den

¹⁾ Holbølls Søster Sophie.

²⁾ Johan Carl Frederik Kompffe, † 19. Januar 1804. G. m. Margrethe Dorothea Holst.

³⁾ I Erslevs Forfatterlexikon, Supplement I, trykt 1858, findes fuldstændig korrekte Oplysninger om Holbølls Hustru og Svigerforældre med Angivelse af, naar og hvor hun er døbt.

⁴⁾ Jfr. E. Nystrom anf. Værk, S. 187—200.

⁵⁾ Frédéric de Coninck, f. 5. December 1740, † 4. September 1811. Dsk. Biograf. Lex.

⁶⁾ Valdemar de Coninck, f. 28. Marts 1828, † 23. April 1915.

⁷⁾ Gottlob Friedrich Ernst Schönborn, f. 15. September 1737, † 29. Januar 1817. Dsk. Biogr. Lex.

⁸⁾ Joseph Banks, f. 1743, † 1820. Naturforsker, Rejsende og Bogsamler.

⁹⁾ William Townshend Aiton, f. 2. Februar 1766 i Kew, † samstds. 9. Oktober 1849.

siden som botanisk Gartner i Cambridge ansete J. D o n, med hvem han til sin Død vedblev at korrespondere og bytte Planter og Frø¹⁾. I Efteraaret 1794 forlod han London, og straks efter sin Hjemkomst flyttede han med Hustru, Moder og Søster til København og overtog sit nye Embede.

Blandt de Bygninger, der mod Nord — altsaa mod Nyhavn — begrænsede den nys anlagte botaniske Have²⁾, laa det Hus, hvori det unge Ægtepar fik Bolig, nærmest Charlottenborg; det bestod af et 2 Etages Midteparti, der var indrettet til Bibliotek, Plantesamlinger m. m., og 2 Fløje paa kun 1 Etage, hvoraf den østre beboedes af Gartneren, den vestre af Direktøren. Bygningen var delt paa langs; den mod Syd vendende Halvdel blev benyttet til Væksthuse, medens Direktøren og Gartneren maatte tage til Takke med den Del, der laa mod Nord, aldrig fik en Solstraale, og tilmed mod Syd var begrænset af Væksthusenes altid fugtige Vægge; Lejlighederne var meget indskrænkede; de bestod kun af 3—4 smalle Værelser og nogle Kvistkamre, og i hygiejnisk Henseende var de højst uheldige. Det er et talende Bevis paa Datidens tarvelige Fordringer, at en Familie med flere Børn maatte nøjes med en saa lille Bolig.

Da min Bedstefader overtog Haven, var den i en maadelig Forfatning; men med ringe Midler forstod han at hæve Manglerne. Plantekulturen blev besørget med Kyndighed, og Frøbehandlingen og Sorteringen foretaget med en saadan Omhu og Orden, at Haven efter nogle Aars Forløb i denne Henseende blev anset for en af de bedste. I 34 Aar varetog han ufortrødent de mange Forretninger, hans Stilling krævede; han tilsidesatte Hensynet til sit Helbred og paadrog sig en farlig Gigtsygd, der kostede ham det venstre Øje³⁾. Men hans Arbejde har sat sig varige Spor: i den nuværende botaniske Have findes utallige Frøposer, hvorpaa Optegnelserne er begyndte af min Bedstefader og fortsatte af hans Efterfølgere lige til den nuværende botaniske Gartner; Poserne er lavede af Papir, der er saa stærkt, at de har holdt sig hele i langt over et Aarhundrede. Blandt de Vækster i den nye botaniske Have, der skriver sig fra min Bedstefaders Tid, skal nævnes den store Palme, der stod midt i Palmehuset; den var skænket Haven 1804, men maatte fjernes i Foraaret 1919, fordi den voksede saa stærkt, at den brød Glastaget itu.

¹⁾ Hornemanns anf. Nekrolog.

²⁾ Se Joh. Lange: Erindringer fra Universitetets botaniske Have 1778—1874. København 1874, S. 9—13.

³⁾ Om Holbølls Virksomhed som botanisk Gartner, se Hornemanns Nekrolog og Langes anførte Værk samt Dsk. Biogr. Lex. Jfr. hans nedenfor nævnte Ansøgning af 23. Oktober 99, hvor han omtaler den Sygd, hans usunde Bolig havde paadraget ham.

Paa Grund af sin Dygtighed blev min Bedstefader anvendt paa forskellig Maade udenfor sin egentlige Virksomhed. Da Professor Viborg¹⁾ i Aaret 1798 overdrog botanisk Have sin store Plantesamling, ydede han Bistand ved Ordningen af denne, hvorfor Kongen »forundte« ham en Gratifikation af 50 Rdlr.²⁾ Samme Aar blev han Medlem af en Kommission, der skulde bedømme 2 Forslag til Omlægning af Frederiksberg Have fra fransk til engelsk Stil; det ene skyldtes Slotsforvalter og Slotsgartner Voigt³⁾, det andet Gartner Petersen⁴⁾, der begge var knyttede til Haven. De øvrige Medlemmer af Kommissionen var de to Forslagstillere og Gartner Mansa⁵⁾ ved Frederiksborg Slotshave. Petersens Projekt blev antaget som det billigste. Ved Resolution af 15. Juni 1789 bestemte Kongen, at der i Charlottenlund skulde anlægges et Arboret⁶⁾ efter en Plan, hvori Professor Viborg og Gartner Holbøll m. fl. havde Del; dette blev i 1838 afløst af den nuværende forstbotaniske Have⁷⁾. Ved Mansas Forsættelse til Fredensborg 1799 blev Holbølls Svigerfader udnævnt til Slotsgartner ved Frederiksborg Slotshave; fra 6. November s. A. var min Bedstefader adjungeret ham, og efter dennes Død blev han den 24. Marts 1804 udnævnt til hans Efterfølger. Ogsaa i denne Stilling gjorde han udmærket Fyldest. I sin Ansøgning om at opnaa denne Ansættelse, samtidig med at han vedblev at være botanisk Gartner, anfører han, at hans Indtægter er saa indskrænkede, at det selv med den allersparsommeligste Levemaade ikke er ham muligt at komme ud af det. Han er tilmed nødsaget til at understøtte sin Moder, der er 70 Aar gammel, kun har 40 Rdlr. i Pension, intet faar af Enkekassen og intet kan erhverve. Da hans Bolig er saa indskrænket, kan han ikke have hende boende hos sig⁸⁾.

I den botaniske Haves Gartnerbolig levede min Bedstefader et meget lykkeligt Familieliv, som dog kun blev kortvarigt paa Grund

¹⁾ Erik Nissen Viborg, f. 5. April 1759, † 27. September 1822, Veterinær og Botaniker, Dsk. Biogr. Lex.

²⁾ Resolution af 22. August 1798. Fonden ad usus publicos, B. I. S. 206 f.

³⁾ Marcus Friedrich Voigt, f. 1757, † 1815, var fra 1786 ansat i begge Stillinger. (F. Heide: Fra Frederiksborg Have til Bakkehuset. Kbhvn 1918, S. 12).

⁴⁾ Peter Petersen, f. 25. Juli 1754, † 24. Januar 1826, fra 1782 Gartner og fra 1815 Slotsgartner (F. Heide, S. 12—54).

⁵⁾ Johan Ludvig Mansa, f. 10. April 1740, † 13. April 1820, var fra 1794—1799 Slotsgartner ved Frederiksborg Slotshave. Dsk. Biogr. Lex.

⁶⁾ Samling af træagtige Frilandsplanter, naar disse dyrkes fortrinsvis med botaniske Formaal for Øje.

⁷⁾ E. Nystrom: Gentofte Sogn i Fortid og Nutid, S. 248.

⁸⁾ Erslevs Forfatterlexikon, Supplement I, S. 822. Jfr. F. L. Holbølls Ansøgn. af 23. Oktober 99, hvoraf det fremgaar, at han kort forinden forgæves har ansøgt om Embedet som Slotsforvalter og Gartner ved Fredensborg.

af hans Hustrus tidlige Død. Hun skænkede ham 4 Børn: Min Fader C a r l P e t e r, født 31. December 1795, forulykket i Foraaret 1856 paa Rejsen til Grønland, hvor han var Koloniinspektør; J u l i a n e E l i s a D o r o t h e a, f. 13. Juli 1798, † 6. Februar 1810; F a n n y J u l i e L o u i s e, f. 25. December 1799, † 9. April 1853 ugift; J u l i u s F r i e d r i c h, f. 21. August 1801, † 3. Juli 1811.

Kun 9 Aar havde min Bedstefader den Lykke at leve sammen med sin Hustru; hun døde i Barselseng den 29. August 1801, 30 Aar gammel.

Den rørende Dødsanmeldelse lød saaledes:

»Min inderligt elsked Kone, Julie Friderique, født Kompffe døde imorges den 29. August, 9. Dagen efter hendes Nedkomst. 9 Aars kiærligt Ægteskab viste mig hendes Værd som øm Veninde og god Moder, hendes 4 efterladte Børn kunne endnu ikke føle hendes for mig og dem uoprettelige Tab, men mine Venner, som kiende hende ville vist tage Deel i min tunge Skiæbne og beklage mig.

Holbøll.

Om min Bedstemoders Person kender jeg kun en eneste Udtalelse; den findes i et Brev fra min Bedstefaders Ven, C a r l H e g e r¹⁾, til dennes Svoger R a h b e k²⁾: »Hvor det glæder mig, at Mad. Holbøll strax, første Gang Du talte med hende indtog Dig — Ja det vidste jeg nok³⁾. Men den er jo ogsaa meget betegnende.

Efter sin Hustrus Død blev min Bedstefader ikke skaanet for Familiesorger. I 1810 døde hans ældste Datter, og Aaret efter omkom hans yngste Søn. Drengen var fra Fødslen meget svagelig; det fortælles, at hans Moder nogle Maaneder før sin Nedkomst blev saa grebet ved det pludselige Syn af en elendig Krøbling, som kom for at tigge, at det indvirkede paa det Barn, hun ventede. Drengen, hun fødte, lignede ganske Tiggeren og blev en svagelig Krøbling som han. Da han gik i sit 10de Aar, anordnede Lægen, at han daglig skulde have Søbade; man fik Tilladelse til at lade ham bade paa Gammelholm fra Værftets Svømmellaade, hvor til der var Adgang for Enden af Nyhavn gennem Frossenberg Porten. En Tjenestepige ledsagede ham hver Dag til Badet og holdt ham oppe i en Sele; en Dag, da Drengen var sprunget ud, og hun vilde trække ham op, brast Tovet, og han druknede. Den stakkels Pige maatte selv fortælle Faderen, hvilken Ulykke der var sket; uagtet hun var

¹⁾ Johan Carl Heger, f. 1771, † 20. Januar 1736, Bibliotekar hos Prins Christian Frederik.

²⁾ Knud Lyne Rahbek, f. 18. December 1760, † 22. April 1830. Dsk. Biogr. Lex.

³⁾ Brevet, der er af 1. Juli 1796, er aftrykt i E. Reumert: En Raceslægt. Kbhvn. 1917, S. 151 f.

aldeles uskyldig, var hun fortvivlet, og denne Fortvivlelse bandt hende til Familien gennem hele Livet. Hun var kun 16 Aar, da hun tiltraadte Tjenesten hos min Bedstefader, og tjente hos ham og senere hos mine Forældre, til hun døde 74 Aar gammel.

Den sociale Stilling, min Bedstefader indtog, var ikke ringe; hans Kundskaber og den Dannelse, han havde erhvervet sig, skaffede ham Adgang til nogle af Hovedstadens bedste Kredse; Direktøren for den botaniske Have, Professor J. W. Hornemann, havde straks faaet Interesse for ham og indført ham i sin Familie; men størst Betydning for ham fik dog hans nære Forhold til Familien H e g e r. Allerede fra sit Barndomshjem havde han kendt den D r e w s e n s k e Slægt; Papirmøller J o h a n D r e w s e n¹⁾ paa Strandmøllen havde staaet Fadder til ham, og dennes Datter, A n n a L o u i s e²⁾, ægtede 1767 den senere Konferensraad H a n s H e g e r³⁾, som var en stor Havedyrker og Blomsterven. Gennem sin Svigerfader er denne kommen i Forbindelse med min Oldefader, og af hans Børn er flere komne til at høre til min Bedstefaders bedste Venner, først og fremmest Carl og dennes berømte Søster K a m m a⁴⁾. Som gift er min Bedstefader vedbleven at komme i det Hegerske Hus, og dér har han gjort Bekendtskab med Rahbek; Carls ovenfor citerede Brev til denne er skrevet i Rahbeks Forlovelsestid⁵⁾. Med denne sluttede han et varmt Venskab, og til sin Død var han en hyppig Gæst paa Bakkehuset, hvor han stiftede Bekendtskab med A d a m O e h l e n s c h l ä g e r⁶⁾, der i 1799 var bleven forlovet med K a m m a R a h b e k s yngre Søster, Christiane⁷⁾.

Kamma Rahbek var som bekendt en meget ivrig og dygtig Blomsterdyrker⁸⁾; hun havde i min Bedstefader en meget trofast Medhjælper og Vejleder, der baade skaffede hende Planter og Frø og gav hende Oplysninger om nye Blomster og deres Dyrkning. Der foreligger fra Tidsrummet 1803—1828 en Del Breve fra ham til hende, der vidner om den Grundighed, hvor med begge satte sig

¹⁾ F. 1715, † 1788.

²⁾ f. 1751, † 1799.

³⁾ f. 8. Februar 1747, † 28. November 1819. Om Slægten Heger se i øvrigt E. Reumerts anførte Værk.

⁴⁾ Karen Margrethe Rahbek, f. 19. Oktober 1774, † 21. Januar 1829. Dsk. Biogr. Lex.

⁵⁾ Naar Fr. Heide i »Vor Fortid« 3. Aargang, S. 41 udtaler, at det ikke kan efterforskes, naar Venskabet mellem Holbøll og Bakkehusbeboerne er begyndt, har han altsaa ikke Ret; det er meget ældre end det ældste opbevarede Brev og er saa at sige grundlagt ved min Bedstefaders Fødsel.

⁶⁾ F. 14. November 1779, † 20. Januar 1850.

⁷⁾ Christiane Elisabeth Georgine, f. 28. Juli 1782, † 7. Juli 1841.

⁸⁾ Se herom Fr. Heides ovenfor citerede Afhandling: Fra Bakkehusets Have og hans ligeledes citerede Bog: Fra Frederiksberg Have til Bakkehuset.

ind i de Forhold, der maatte tilvejebringes, for at de forskellige Planter kunde trives¹⁾).

Naar min Bedstefader efter sine Besøg paa Bakkehuset sammen med de øvrige Gæster skulde vandre den lange Vej ind til Byen, hændte det ofte, at de kom saa sent til Vesterport, at de fandt den lukket; de maatte da gaa helt hen til Nørreport, den eneste af Københavns Porte, ad hvilken man kunde komme ind efter Kl. 10 Aften, og det tilmed kun mod at erlægge en Bøde af 2 Skilling pro persona. Min Bedstefader fik som oftest Skyld for, at Selskabet blev forsinket; han havde nemlig den Vane, naar han blev ivrig i Diskussionen, at holde den Person, han talte med, fast i en Knap, indtil han var færdig, og forledte derved de andre til ogsaa at standse, og saa løb Tiden fra dem.

Som Minder om Venskabet med Kamma Rahbek findes i min Families Eje to af hendes Arbejder, nemlig en Jetons- og en Toilet-æske. Førstnævnte, en Gave til min Bedstefader, er af Træ; den er dekoreret smukt med Blomster og signeret — ikke med hendes Navn men, som hun plejede, med hendes særlige Mærke: Mariehøns, hvoraf der findes flere paa Laagene baade af den store og af de fire smaa Æsker, der staar inden i denne. I sin meget karakteristiske Takskrivelse²⁾ udtaler han bl. a., at Giverinden har opfyldt et af hans kæreste Ønsker, »det at komme i Besiddelse af et af Deres høyst smagfulde Arbejder, som jeg saa ofte har beundret. Den overmaade deylige Daase, som er saa yderst smagfuld, at alle, som see den, beundre den, har kun den Feyl, at den er alt for skøn til dens Bestemmelse«. Brevet, der er dateret »Botanisk Hauge d. 25. Septbr. 1825«, ender med at udtale Glæde over, at »den gode Rahbek finder Glæde i at beundre Blomsternes Pragt og Skionhed, som han hidtil har overseet«.

Toiletæskan, der er af Pap, har sikkert været en Gave til min Bedstefaders Søster eller Datter. Den er chokoladefarvet, som de fleste af hendes Paparbejder, og prydet med stærkt forgyldte Border, som hun fik fra Lybek, og som har holdt sig fuldkommen uskadt; det ses tydeligt, at Hængslerne er lavet af gamle Silke Kappebaand. I Bunden af Æsken findes et Spejl; i Laaget, der er prydet med en forgyldt Lyre, uden Tvivl en Hentydning til Digteren, hendes Mand, ses et Billede af en Have med Udsigt over Gravene til Københavns Volde, bag disse knejser Stadens Taarne, af hvis Beliggenhed man kan slutte, at den har ligget paa Glaciet mellem Vester- og Nørreport. I Haven ses en Dame, der plukker en Blomst

¹⁾ Brevene er aftrykte i T. H. Boye: »Om Karen Margrethe Rahbeks Brevvexling og hendes Correspondenter. Kbhvn. 1881« og i Fr. Heides ovennævnte Afhandling i »Vor Fortide«. De meddeles derfor ikke her.

²⁾ Trykt i »Vor Fortide«, 3. Aargang, S. 43 f.

til en Herre, antagelig Kamma Rahbek selv og min Bedstefader; med Sikkerhed kan det ikke afgøres, da de begge viseligt vender Ryggen til; men Herren bærer min Bedstefaders sædvanlige Sommerdragt: blaa Kjole og hvide Benklæder. Billedet, der vistnok skyldes Giverinden, er smukt malet, navnlig er Træerne meget fint udførte.

I sine Erindringer skriver Rahbek: »Holbøll, denne blide vennsalige Mand var Deltager og Skaber af Kammas reneste og huldeste Glæder. Han fulgte sin Veninde i Graven faa Dage efter hendes Død«. Hun døde den 21., han den 30. Januar 1829.

Venskabet mellem Kammas Broder, Carl, og min Bedstefader overførtes paa dennes Børn; min Fader opkaldte sin næstældste Søn efter ham; han blev døbt Pingel Johan Carl Heger Holbøll¹⁾, men blev kaldt Carlheger og skrev sig altid saaledes; ogsaa i den næste Generation er Navnet bevaret. Skønt Carl Heger aldrig havde set min Moder, sendte han hende jævnlig Gaver til Grønland, hvor mine Forældre boede i mange Aar; de bestod i Reglen i fin Eau de Cologne og fine Toiletsæber. Selv flere Aar efter min Bedstefaders Død blev Venskabet mellem ham og Carl Heger erindret af Oehlenschläger, der i sit smukke Mindedig ved Svogerens Død 1836 skrev:

Med Holbøll Du i Haugen gik,
De sjeldne Blomsters fromme Plejer,
Og vel som blaa Forglemmigejer
Da blomstred Eders egne Blik.

Det var i øvrigt ikke første Gang, min Bedstefaders Navn fandt Plads i Oehlenschlägers Digtning; ved en Mindefest, der til hans Ære den 4. Marts 1829 blev holdt i »Det dramatiske litterære Selskab«, hvoraf han havde været Æresmedlem, blev der fremsagt et langt Digt af denne²⁾, hvori det hedder:

Vor Holbøll viis og elskelig!
Hvo kendte Dig
Og skatted ej Dit Hjerte.
Thi huld som Flora var Din Aand
Hun ved Din Haand
Besøgte Nordens Herthe.

Skønt min Bedstefader havde en udmærket Iagttagelsesevne, megen Erfaring og en sjælden god Hukommelse, var han dog paa Grund af sin Beskedenhed meget ængstelig for at betræde den litterære Bane. Adskillige Gartnerbøger er dog beriget med Anmærk-

¹⁾ Kommandør, Lodsinspektør P. J. C. H. Holbøll, f. 28. Oktober 1828, † 22. Februar 1911.

²⁾ Trykt i Oehlenschlägers Digterværker, B. V., S. 248.

ninger af ham, og han leverede flere gode Bidrag til Hornemanns Arbejder¹⁾.

Sin Lyst til at udvide sine Kundskaber, vedligeholdte han, saa længe han levede. Han benyttede sine faa Fritimer til lærerig Læsning, og selv som gammel Mand fulgte han Professorerne Schouws og Ørsteds botaniske og fysiske Forelæsninger. For Meteorologien nærkede han særlig Interesse og gjorde sig meget fortjent ved lige til sin Død flere Gange daglig at anstille meteorologiske Observationer; den Punktlighed og Orden, hvormed han udførte dette Arbejde, og den Omstændighed, at han kun yderst sjældent var fraværende fra Hjemmet, gav disse megen Værdi; de var en af de vigtigste Kilder til Schouws »Skildring af Vejrligets Tilstand i Danmark« og blev senere meddelt i »Tidsskrift for Naturvidenskabernes« og flere Steder.

Skønt min Bedstefaders Søster og Datter boede hos ham, da han døde, var det Professor Hornemann, der bekendtgjorde Dødsfaldet i Adresseavisen ved følgende Anmeldelse:

Den 30. Januar hensov i sit 64 Aar Frederik Ludvig Holbøll, botanisk Gartner, Dannebrogsmænd og Ridder af Dannebrog²⁾. Hvad han var for sin Kunst og sin Videnskab, erindre med Savn hans Kunstbrødre og Botanikens Dyrkere; hvad han var som Fader og Broder, føle dybt hans efterladte Børn og Søster, hvad han var for mig og for den Have, vi i 28 Aar enigen bestyrede, venter jeg aldrig erstattet.

J. W. Hornemann.

I sin ofte citerede Nekrolog giver Hornemann de samme Tanker Udtryk om end med lidt andre Ord og slutter med at benævne den afdøde som den erfarneste og dueligste danske botaniske Gartner.

Den danskfødte Direktør for den botaniske Have ved Kalkutta, Nathanael Wallich³⁾, opkaldte en indisk Plante efter ham, og en Gren i Bronce af »Holbøllia« pryder den Mindesten, »Kunstbrødre, som erkende hans Værd«, satte paa hans Grav paa Assistentskirkegaarden.

Kunstmaleren Camradt⁴⁾, mest bekendt som Blomstermaler, har udført et smukt, meget lignende Miniaturportræt af min Bedstefader. Efter dette blev der ved hans Død udført et Stentryk, der blev meget udbredt blandt Landets Gartnere; en Gengivelse af dette findes i »Vor Fortid« i Fr. Heides oftere citerede Artikel.

¹⁾ Jfr. Hornemanns Nekrolog og Erslevs Forf. Lex., B. I., S. 673 f., hvor der findes en fuldstændig Fortegnelse over Holbølls trykte Arbejder.

²⁾ Dekoreret 1809 og 1828.

³⁾ F. 28. Januar 1786, † 28. April 1854. (Dsk. Biogr. Lex.).

⁴⁾ Johannes Ludvig Camradt, f. 20. September 1779, † 2. December 1849. (Dsk. Biogr. Lex.).

Zeithueber.
Den store Millionær
 Af **W. Rasch.**

I en Række af Aar har man i Norge været interesseret i den store Millionær, der var faldet et Sted i Udlandet, og hvortil man har forment sig berettiget ved Slægtskabsforhold, naar man bare kunde bevise dette sit formentlige Slægtskab. Arkiverne har faaet det travelt, Undersøgelser har været anstillet for at søge at dokumentere sine Paastande, og Departementets Konsulatkontor har haft meget Besvær med denne store Arv, men det har altid vist sig, at det hele var en Indbildning, der var ingen Arv at faa.

Arven har haft forskjellige Navne, saaledes skulde der være falden en stor Arv efter en fransk General Lallang eller Lalland, der skulde være af norsk Herkomst og skrive sig fra en Gaard Laland paa Stavangerkanten, men dette var naturligvis den rene Fantasi og førte ikke til noget. Nogle Aar senere var der en ny Millionær, eller kanske rettere den samme Millionær under et nyt Navn, som interesserede Folk og som omtaltes i Aviserne, nu var det den Brandt'ske Millionær, der var falden i Holland, det gjaldt at faa Del i, men heller ikke denne førte til noget. Der var saa stille nogen Tid. Arvespørgsmaalet kom imidlertid paany op igen, nu under Navnet af den Galtung'ske Millionær, der efter Aviserne skulde være falden i Amerika, men heller ikke denne førte til noget, man blev lige fattig, som man var før, havde isteden sat Penge til paa Undersøgelser og Attester. Endelig kom efter nogle Aars Forløb Arvespørgsmaalet op igjen, men denne Gang var da Arven os nærmere, thi den skulde være efter ingen mindre end Finlands berygtede Guvernør Bobrikow, eller muligvis hans Hustru, der saavidt erindres var en Datter af den norskfødte General Holmsen i russisk Tjeneste, men ogsaa med denne Millionær gik det som de tidligere, det hele var Fantasi og Indbildning.

Muligens kan denne Millionær have gaaet under endnu flere Navne.

Imidlertid ligger der dog noget til Grund for disse Millionærer, der har dæmret noget for Folks Bevidsthed om en stor Arv i Udlandet, men man har ikke haft det klart for sig, hvorledes det hang sammen, eller hvor den var at hente.

Sagen forholder sig imidlertid vistnok saaledes:

Omkring 1730 døde der i Østerrige en Oberst Daniel Zeithueber, der efterlod sig en Formue paa 20 Millioner østerrigske Gulden i rede Penge. Han havde paa sin Moders Side Slægt i Norge,

og fra den kejserlige Regjering blev der derfor gjennem den danske Gesandt i Wien sendt følgende Forespørgsel hertil om hans Familie.

Skrivelse fra den ved det kejserlige Hof i Wien værende Envoyé Conference Raad Berckentin til Krigscancelliet i Kjøbenhavn.

Hochwohlgebohrner.

Es ist vor einiger Zeit der Kayserliche Obriste und Commandant der Vestung Rheinfels, nahmens Daniel Zeidthueber, daselbst mit Tode abgegangen, und hat ohne hinterlassung einige Erben ein ziemlich groses vermögen (darunter allein bey hiesiger Stadt Banco sich über 20/m*) Gulden in baaren Gelde deponiret befinden) zuruck gelassen. Da man nun hirselsbst die gesicherte Muhtmasung haben wil, als ob derselbe aus aus Norwegwn geburtig, auch anfänglich in unsern Kriegs Diensten gestanden: solchene nach es gar wohl seye könnte, dass von dessen nahen anverwandten etwan noch einige in Norwegen sich in Leben finden mögten, welchen solche ansehnliche Erbsschafft nach behöriger legitimation zufallen müste. Als bin ich von 'einen Kriegs Agenten alhier avertiret, und zugleich ersuchet worden desfals sichere Nachricht einzuziehen.

Zu dem ende ich dan Ew. Excell. inständigst wil erzuchet haben bey dem Königer. Commissariat zu Copenhagen in denen Muster Listen von in circa anno 1675 bis 1688 nachschlagen zu lassen ob gedachter Nahme sich daselbst finden mögte? ingleichen auch in Norwegen sich desfals zu erkündigen, ob von gedachten Obristens Nahmen und Familie sich noch jemand finde; der als Erbe sich zu dessen verlassenschafft behörigermasen legitimiren könne. In erwartung beliebiger Antwort und Nachricht hierüber beharre in der Zeit mit schuldigster Hochachtung

Wien, den 12te April 1732.

Ew. Excellence
gantz gehorsamster Diener

Berckentin.

Denne Forespørgsel er fra Overkrigssekretær for Land og Søetaten Paul Løvenørn oversendt Generalitetet Sondenfelds (i Norge) ved følgende Skrivelse:

Høyædle og Velbaarne Høitærede Herrer.

Af hosfølgende Copilige(!) Bilage vilde Eders Excell. og Velb. behage videre at forneimne, hvad Hands Kongl. Mayts ved det Kayserlige Hoff værende Envoyé Hr. Conferentz Raad Berckentin anlangendes een der afdøde Kayserlig Oberster Zeidthueber indberettet haver. Og som her ved General Commissariatet ingen

*) Dette 20 m er forklaret dels som 20 Millioner, dels som 20 tusinde.

Efterretning om samme Navn haves; Men dog alligevel efter den om hannem giorte Description kunde være venteligt at der oppe i Norge maatte være nogen hannem Paarørende; Saa vilde Eders Excell. og Velb. behage ey alleeneste de der oppe befindlige Protocoller detsangaaende at lade eftersee, og ellers sligt paa den meest beqvemmeligste Maade til enhvers Efterretning at gjøre bekendt, men endogsaa herforuden, naar saadant skeet er, denne Sags Omstendighed Hr. General Major Huitfeldt bekendt giøre, paa det han udi det Nordenfieldske paa samme maade sligt lader publicere, og hvis saa er at deroppe nogle virkelige Paarørende af forbem. Oberste Ziedthueber fandtes at være, at samme sig da om deris Arve Pretention jo før jo heller directe til velbem. Hr. Conferentz Raad og Envoye Berckentin udi Wien adresserer. Jeg forbliver ellers med stedzeværende Estime

Eders Excellenzes og Velbaarenheds
tjenstberedvilligste tiener

Kiøbenhavn, den 24de May 1732.

Til Generalitetet Sydenfields.

P. d. Lowenorn.

Gjennem Kommandanten paa Bergenhus er Skrivelsen kommuniceret Stiftamtmanden i Bergen og ligervis har man forholdt sig i Trondhjem.

I Bergen kan der ikke sees, at nogen har meldt sig, i Trondhjem derimod synes man virkelig at have fundet hans Slægt.

Daniel Zeithueber var født i Svec Sogn i Herjedalen, hvor Faderen Ole Danielsen boede, men i Guttens spæde Barndom flyttede Faderen i Krigens Tid (1645) over til Norge og bosatte sig i Selbo, Strindens Fogderi, paa en Plads Sæterhaug, hvor han boede til sin Død.

Sønnen maa allerede tidlig have forladt Hjemmet, for først som Matros paa Handelsskibe, senere som Orlogsgast. Paa denne Tid gik han under Navnet Daniel Sæterhaug eller som det dengang skreves »Zeiterhau«. I Begyndelsen af den store nordiske Krig deltog han i Krigen i Bahus, senere gik han i fremmed Krigstjeneste og c. 1713 skrev han til sit Søskendebarn Gunnar Bjørnsen Sæterhaug, som da var Kapt. des armes, om at denne maatte sende ham en af sine Sønner, saa skulde han »forsee ham ved Krigsvæsenet i Tyskland«, hvilket tyder paa, at »Zeithueber«, som han nu kalder sig, maa være kommen i en høi Stilling.

Som nævnt døde Zeithueber som Oberst og Kommandant 1731 uden at efterlade sig Livsarvinger og der opstod da Spørgsmaalet om de rette Arvinger. Blandt disse var da ogsaa ovennævnte Gunnar Bjørnsen Sæterhaug. I Sagens Anledning blev der ^{23/10} 1733 holdt Extraret i Strinden til Optagelse af Tings-

vidne ang. Oberst Zeithuebers Arvinger, hvor 2de gamle Mænd afgav Forklaring om Slægtskabet, og ¹⁰/₁₁ 1733 holdtes atter Ret for Strinden, hvor Jan Jansen Wehn af Mostadmarken, 62 Aar, forklarede, at hans Moder var død for 15 Aar siden, c: 85 Aar gl., hun havde fortalt, at hun var født paa Kjølsmæs i Selbo, hvor hun og Daniel Zeithueber var Legekammerater og forklarede ellers som de ovenanførte om Slægtskabet. Paa Bytinget i Thjem ²⁴/₁₀ 1743 blev det forklaret, at Oberst Zeithueber ikke var gift i Norge, at hans Søkendebarn var Gunnar Bjørnsen, der var død og havde efterladt sig 3 Sønner og 3 Døtre.

1743 den 4. Juli holdtes Bytingsret i Tjem, til et Tingsvidnes Optagelse ang. Arvingerne efter Zeithueber. Hans Tomsen provede, at han kjendte nu afgangne Gunnar Bjørnsen Walselze, som i sin Tid har været Bonde og ved fuldkommen vel at Gunnar Bjørnsen var Zeithuebers Søkendebarn. Gunnar Bjørnsen havde en Søn, Kapt. des Armes Bjørn-Gunnarsen, som for c: 7 Aar siden er død, men Enken Marit levede igjen med Børnene: 1) Severin Bjørnsen, som nu i nogle Aar har faret tilsøs, 2) Peder Bjørnsen, som for c: 15 Aar siden tjente i Byen som Lakai hos en Officer, og nu er død efterladende sig 2 Døtre Ragnhild og Anne, 3) Iver Bjørnsen c: 13 Aar, hjemme hos sin Moder her i Byen, 4) Søren Bjørnsen, c: 10 Aar ligesaa.

Gunnar Bjørnsen havde desuden Børnene: 1) Ole Gunnarsen, død og efterladt sig en Datter Olava, 2) Ingeborg Gunnarsdatter gift med Anders —, boende paa Baklandet, 3) Anne Gunnarsdatter, gift med Ole —, Bonde, 4) Guri Gunnarsdatter, død, gift med Ole —, en Søn Christopher Olsen, nu i Christianssand og tjener ved Militsen.

Slægtskabet skulde altsaa være følgende:

Tingsvidne i Tjem 4/7 1743	Ole Danielsen Sæterhaug i Svee Sogn i Herjedalen flytte c. 1645 til Selbo i Norge			Peder
	g. m. Anna Pedersd.			Guro Pedersd. g. m. Bjørn
	Daniel Olsen Zeithueber † i Østerige som Oberst c. 1731			Gunnar Tjørnsen Kapt. des Armes
Bjørn Gunnarsen Kapt. des Armes † for c. 7 Aar sid. g. m. Marit	Ole Gunnarsen † Olava	Ingeborg g. m. Anders boende paa Baklandet	Anne g. m. Ole Bromstad	Guri † g. m. Ole Olufsen
1) Severin Bjørnsen Sømand	2) Peder Bjørnsen †	3) Iver Bjørnsen c. 13 Aar	4) Søren Bjørnsen c. 10 Aar	Christopher Olsen
Ragnhild Anna				

Denne Tabel stemmer rigtignok ikke ganske med den i forrige Bind S. 76 leverede Tabel (hvor der forresten forekommer nogle høist mærkelige Navne som Kersken, Giuru), men da denne er bygget paa det optagne samtidige Tingsvidne 1743, da endnu Bjørn Gunnarsens Enke og Børn levede, skulde man have Lov til at antage at Slægtskabet er rigtig. Formodentlig hviler den paa S. 76 meddelte Tabel paa senere og mindre nøiagtige Meddelelser, thi det maa dog være klart, at den Peder Bjørnsen, der var død 1743 ikke kan være den Peder Bjørnsen, der 1771 gjør Krav gjældende paa Arven. Det være nu hermed som det være vil, udenom Tingsvidnet kan man neppe komme. Til yderligere Bevis føres, at Arvingerne ²⁴/₁₂ 1748 erhvervede Pastor Thodes Attest for at afg. Kaptein des Armes Gunnar Bjørnsen Sætterhaug var viet i Frue Kirke og at han der havde ladet døbe sine Børn, hvis Navne vare: 1) Ole Gunnarsen, † og efterlod Datteren Olava, 2) Ingeborg Gunnarsd. g. med Anders paa Baklandet, 3) Anne Gunnard. g. m. Ole paa Bromstad og 4) Guri Gunnarsd. †, g. m. Ole Olufsen, Søn Christofer.

Alle disse Beviser hjalp imidlertid intet og heller ikke havde Arvingernes Fuldmægtig Apoteker Stracken, der foretog en Reise til Danmark og Tyskland mere Held med sig. Enten den keiserlige Regjering var vrangvillig eller ikke forstod de optagne Tingsvidner skal være usagt, men den keiserlige Legations Sekretær von Harding erklærede, at han ikke kunde fremme Sagen, da Dokumenterne ikke var forsynede med Hans M. Kongen af Danmarks egenhændige Attest om at disse vare ægte og fuldgyldige her i Landet. Efter at saadan Attest under ²⁸/₂ 1749 var udfærdiget skulde man tro Arvesagen var sin Afslutning nær, men Wiens Skifteret gjorde fremdeles Vrovl, og der stod man.

Paa Arvingernes Anmodning antog nu Kjøbmand Hans Hornemann sig Sagen. I 1754 lod han endnu et nyt Tingsvidne optage ved Byretten, hvor Ætholken endnu engang blev opsat. Sagen havde nu været for Skifteretten i over 20 Aar, om Hornemann var heldigere i sine Bestræbelser kan ikke sees, men Sagen sees at have været i endnu 20 Aar og hvad Enden paa den blev, kan ikke siges, den findes muligens i det danske eller østerrigske Udenrigsministeriums Arkiv, eller Krigskollegiets Arkiv i Wien.

Der var ogsaa en Familie Zeidler paa Kongsberg, der konkurrerede om Arven. Christofer Zeidler, som var født i Hartzen, var kommen til Kongsberg, hvor han blev gift og fik 4 Børn. En Søn, Daniel Christofersen Zeidler reiste senere til Tyskland og vendte aldrig tilbage. De 3 andre Børns Efterkommere reiste Arvekrav, da de formodede at Daniel Zeidler var identisk med Daniel Zeidelhueber eller Zeithueber. De indsendte et Tings-

vidne om sit Slægtskab med Zeidler, og dette sendtes videre til Gesandten i Wien, men det blev ikke betragtet som noget gyldigt Bevis, da det ikke kunde bevise Identiteten af disse to Personer.

Da man ikke har noget Bevis for, at Summen er tilfalden de omtalte Slægtninger i Norge, maa man antage at Arven forlængst er gaaet ind i den østerrigske Statskasse og at Sagen saaledes omsider er op- og afgjort.

Efter at ovenstaaende er sat, læses i »Aftenposten« for 30. Oktober om »Millionarven fra Holland«, som skal tilfalde en Familie i Haugesund, og Beretningen lyder saaledes:

Provst Dybdahl i Skjold, der levede ca. 1790, havde en Søn, Andreas, der en Tid studerede ved Københavns Universitet, og da han kom paa Kant med sin Fader, rejste han til Holland og skal der have tjent sig en Formue.

Dette er den reneste Fantasi og maa henregnes til de ovenfor omtalte Arvesager. Provst og Sognepræst Andreas Dybdahl til Skjold døde 7. Marts 1803 og Registreringsforretning holdtes paa Skjolds Præstegaard den 12. April. Børnene vare: 1) Sønnen Henrik Dybdahl, 10 Aar gl., 2) ældste Datter Christiane Elisabeth, 17 Aar, og 3) yngste Datter Anna Henrikka, 12 Aar gl., der vare umyndige og hjemme hos Moderen.

Som man ser, har der ikke været nogen Søn Andreas, og da Sønnen Henrik vides at have været Jurist (eller vistnok rettere Kontorist) og en Tid Sørenskriverfuldmægtig i Søndhordland, falder saaledes det hele fuldstændig sammen som et Korthus. Familien faar nøje sig med skuffede Forhaabninger og kan spare sig al Ulejlighed og Udgifter.

Et Par Bemærkninger om Hof- og Statskalenderen¹⁾.

Af A. Drachmann-Bentzon.

Naar den aarlige Hof- og Statskalender udkommer, meddeles det gerne i Dagspressen, der samtidig underretter Læserne om de vigtigste af de i Aarets Løb stedfundne Forandringer. Men om nogen kritisk Anmeldelse er der aldrig Tale: jeg har i hvert Fald aldrig set en saadan, hverken i Pressen eller i Personalhistorisk Tidsskrift eller lignende Steder.

Omend jeg nu finder, at denne manglende Kritik ikke har virket mere sløvende paa Redaktorerne, end at Bogen paa en smuk Maade udfylder sin Hovedmission som en i det hele paalidelig Statshaandbog, saa mener jeg dog at der kunde være Anledning til at fremhæve et Par Punkter, paa hvilke Bogen lader noget tilbage at ønske.

Forholdet er jo det, at Statskalenderen ikke blot har det ovenfor nævnte Formaal, men ogsaa et andet, der i det mindste for dette Tidsskrifts Læsere turde være mindst lige saa vigtigt som det første: nemlig at være et personalhistorisk Hjælpemiddel. Det behøver ikke nærmere Paaavisning, at en Personalhistoriker eller Genealog, der ønsker at finde en Persons Titel, Embedsstilling, Opholdssted, Dødsaar m. v., i saa Henseende har en fortrinlig — og vistnok ikke altid tilstrækkelig paaagtet — Kilde i den lange Række af de siden 1734 udkommende Hof- og Statskalendere for den danske Stat. At Udgiverne altid har anset det for deres Hovedopgave at skabe en paalidelig Statshaandbog, er der vel ingen Tvivl om; men at i hvert Fald en enkelt af Udgiverne, nemlig afdøde Kabinetssekretær, Gehejmekonferensraad Trap, har haft Blik ogsaa for den anden Side af Sagen, foreligger der et Vidnesbyrd om deri, at han — vistnok første Gang i Statskalenderen for 1858 — indførte Dødslistes, 2: Fortegnelse over de i det forløbne Aar afdøde Embedsmænd, dekorerede Personer m. fl. I de første 44 Aar — fra 1858—1901 inkl. — indeholdt Dødslisterne imidlertid kun de paagældendes Dødsaar og -sted samt en omtrentlig Aldersangivelse (68½ Aar f. Eks.), men ikke deres Fødselsaar og -sted. Disse sidste Oplysninger findes derimod i Statskalenderen for 1902; men

¹⁾ Disse kritiske Bemærkninger af Sekretær i Justitsministeriet A. Drachmann-Bentzon og Statshaandbogens Redaktions Svar har siden medio 1918 været i Redaktionens Hænder, men har ikke kunnet finde Optagelse før i nærværende Hefte, der tilmed er forsinket fra Trykkeriet. Red.

allerede i det følgende Aar forsvinder Fødselsstedet igen. Allerede dette maa jo siges at være beklageligt; men langt værre er det dog, at Redaktionen i Statskalenderen for 1917 har strøget ikke alene Fødselsaaret, men ogsaa har udeladt enhver Aldersangivelse, hvilket betegner et Tilbageskridt ogsaa i Forhold til de ældste Dødslist¹⁾. Som en anden Mangel ved Dødslisterne kan iøvrigt nævnes, at Embedsmænd, der tidligere, men ikke ved deres Død, har været nævnt i Statskalenderen, f. Eks. afgaaede, udekorede Præster og andre Embedsmænd, der ikke har haft Rang i de 3 første Rangklasser, som oftest ikke findes optaget paa Listerne, hvilket gælder Listerne for de senere Aar i højere Grad end de ældre og er i Modstrid med det Indhold, som Listerne efter deres Overskrift skal have²⁾.

Af moderne Genealoger og ikke mindst af Redaktøren af nærværende Tidsskrift hævdes det — og det med fuld Rette — at et personalhistorisk Værk for at gøre fuld Nytte bør være forsynet med et Register, indeholdende Navnene paa alle de i Værket nævnte Personer. Et saadant Register savnes stadig i Statskalenderen, hvad der forøvrigt ogsaa gør dens Værdi som Statshaandbog ringere. I de ældste Statskalendere fandtes der slet intet Register, kort efter Dannebrogordenens Deling i 1808 indførtes der Registre over Ridderne af de forskellige Klasser samt Kammerherrer, hvortil i nogle Statskalendere — ret inkonsekvent forøvrigt — kom Registre over Gejstligheden. 1855 indførtes saa et Personregister. I Følge Noten Tillæg S. 29 i Statskalenderen for det nævnte Aar er Registret »egentlig kun bestemt at skulle give en alfabetaisk ordnet Fortegnelse over de Mænd, hvem Statsemdeder ere betroede, samt Folkerepresentationens Medlemmer og disses Suppleanter; men der findes dog ogsaa i samme optaget Communaalembdsmænd o. desl., entledigede Embedsmænd, der ere benaadede med Rang eller Ordener, forsaavidt disse ere anførte i Calenderen m. fl.« Denne Note eller en lignende findes i alle de følgende Statskalendere med Undtagelse af de 2 sidste og giver jo en Vejledning om, hvad man kan

¹⁾ Forsaavidt man vilde henvise til, at man nu har faaet Kraks blaa Bog, skal blot bemærkes, at Statskalenderens Dødsliste selvfølgelig har mange flere Personer end den blaa Bog. — Dødslisterne i Pers. Tidsskr. indeholder intet vedrørende Fødselen og kommer desuden senere end Statskalenderens.

²⁾ Som et Kuriosum kan anføres, at Redaktionen til Gengæld engang er gaaet til den modsatte Yderlighed ved at anbringe en Mand i Dødslisten, som slet ikke hørte hjemme der af den simple Grund, at han lever endnu, forhaabentlig i bedste Velgaaende. — Se Statskalenderen for 1914, Tillæg S. 35, hvor Etatsraad O. J. C. F. Gram angives at være død d. 1. Juli (1913) i København, medens han det følgende Aar findes bl. a. i Ridderlisten S. 79, hvor man faar at vide, at han er blevet Dbm. d. $25\frac{1}{2}$ 1914, altsaa $\frac{1}{2}$ Aar efter sin Død! Derimod vil man forgæves i Statskalenderen for 1915 lede efter en Tilstaaelse af og Undskyldning for den beklagelige Fejltagelse.

vente at finde i Registret. Det er nu klart, at det for det første maa kaldes en i personalhistorisk Henseende væsentlig Mangel, at en hel Del Personer, der findes i Statskalenderen, ikke nævnes i Registret, og at man ved dem, der findes sidstnævnte Sted, ikke finder Henvisninger til alle de Steder, hvor Personen findes i Statskalenderen. Det er imidlertid muligt, at Arbejdet med Udarbejdelsen af et fuldstændigt Personregister vil medføre saa væsentligt forøgede Udgifter og Forsinkelse af Udgivelsen, at Redaktionen har været nødsaget til at renoncere derpaa. Men hvad der maa være gennemførligt, og hvad man absolut bør forlange fra personalhistorisk Side, er, at det nøjagtigt angives, hvad der optages i Registret, og hvad der udelades. Det er klart, at naar man f. Eks. vil vide, hvad en bestemt Mand var i et bestemt Aar, er det allerede en stor Hjælp at vide, hvad der ikke staar i Registret. Men som Forholdet nu er, ved man hverken ud eller ind. Ikke alene er nemlig Vejledningen til, hvad der staar i Registret, i sig selv mangelfuld og ubestemt¹⁾, men Planen for, hvad der optages, skifter hvert Aar. Slaar man saaledes op i Statskalenderen for 1894, finder man, at Postekspedienter optages i Registret, medens dette ikke er Tilfældet i 1919; til Gengæld findes Driftsbestyrerne ved de private Jernbaner for første Gang i Aar optaget i Registret. Som sagt: det kan ikke være en uovervindelig Opgave at løse at angive fuldtud nøjagtigt, hvilke Personer eller Stillinger der optages i Registret og hvilke ikke. Det kunde f. Eks. gøres paa den Maade, at man i Indholdsfortegnelsen ud for hvert Afsnit ved et Tegn angav, om de i det paagældende Afsnit omhandlede Stillinger fandtes i Personregistret eller ej.

Som ovenfor bemærket maa det vel i og for sig erkendes, at Statskalenderen alt i alt er en god og paalidelig Haandbog; men det forekommer mig dog, at der er for mange Fejl i den, og at den Omhyggelighed, hvormed den redigeres, snarere er i Aftagende end i Tiltagende.

Som nogle enkelte Eksempler, der saare let kunde foroges med flere, skal nævnes fra Statskalenderen for 1919:

S. 326: Departementschef Weiss (skal være Weis).

S. 71: Professor V. Bentzon (III. 3) (skal være III. 9).

S. 970: Professor J. O. H. Jespersen anføres som udekoreret, skønt han allerede i 1901 (!) blev Ridder²⁾.

S. 843: Det anføres ikke, at Rektor og Prorektor er Medlemmer af Konsistorium, jfr. derimod Statskalenderen for 1916 og tidligere.

Der bør — som i tidligere Statskalendere — sondres mellem

¹⁾ I de to sidste Statskalendere er jo endda den ovenfor omtalte Note udeladt.

²⁾ I Aar er det dog kommet med i Rettelserne.

Sekondløjtnanter og Løjtnanter af Forstærkningen, medens de nu opføres under eet.

Til Slut skal jeg blot udtale min Glæde over, at Anciennetetslisten over Officerer og Medlemmerne af det danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, der en Tid var udeladte af Statskalenderen, nu atter er optagne deri, og over at der i Aar — i sidste Øjeblik — er optaget en Fortegnelse over de særlige af Krigen skabte Institutioner.

II.

Svar til Hr. Cand. jur. A. Drachmann-Bentzon fra Statshaandbogens Redaktion.

Redaktionen af Statshaandbogen, som har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med foranstaaende Anmeldelse, skal i den Anledning fremkomme med følgende Bemærkninger:

Naar Anmelderen stærkt fremhæver de personalhistoriske Formaal, som Redaktionen bør stille sig for Øje, kan Redaktionen ikke erkende hans Berettigelse hertil.

Statshaandbogens Formaal er og bliver først og fremmest at give saa paalidelige aktuelle Oplysninger som muligt om **S t a t e n s I n s t i t u t i o n e r** og de deri ansatte Personer; disse Oplysninger faar Redaktionen for Størstedelen fra selve den paagældende Institution, som saaledes indestaar for Rigtigheden af dem. Hvis en Institution derfor opfører en Embedsmands Navn paa en noget anden Maade end hans Daabsattest mulig udviser, er det ikke Redaktionen's Sag at rette Fejlen, selv om den tilfældig skulde kende den, og den vil ialtfald ikke gøre det uden at have gjort vedkommiende Institution opmærksom paa Uoverensstemmelsen. Der er saaledes en Del Personer, som Krigsministeriet i Haandbog for Hæren staver noget anderledes, end de ellers staves (f. Eks. skriver de militære Institutioner bestandig; Holstein-Holsteinborg og Holstein-Ledreborg). Selvfølgelig er Redaktionen interesseret i, at et Navn, der forekommer to eller flere Gange i Bogen, saa vidt muligt staves ens, men det vilde, selv om Redaktionen's Personale var mange Gange større, end det er, simpelthen være uoverkommeligt at gennemføre Homogenitet overalt i Bogen.

Anmelderens Bemærkninger om **Dødelisten**, der i sig selv er en cadeau til de personalhistorisk Interesserede, giver Anledning

til at gøre opmærksom paa, at Fødselsaaret for de fleste Personers Vedkommende uden Vanskelighed vil kunne findes i ældre Statshaandbøger eller andre Haandbøger og for de øvriges Vedkommende har det stedse voldet Redaktionen stor Vanskelighed at fremskaffe dem, det er derfor med fuldt Overlæg, at man nu har valgt helt at udelade Fødselsaarene. At fhv. Embedsmænd, der ved deres Død ikke findes optaget i Statshaandbogen, heller ikke er optaget i Dødelisten, er faldet ret naturligt, især da saalænge man kunde gaa ud fra, at alle nogenlunde fremragende Embedsmænd enten vilde findes i Ridderlisten eller i Listen over de 3 Rangklasser. Da denne Betragtning imidlertid nu næppe længere tør gøres gældende, er man iøvrigt betænkt paa at ændre Forholdet, saaledes at ialtfald en Del af saadanne Personer optages i Dødelisten, men Redaktionen er paa det Rene med, at det her ofte vil volde Besvær at fremskaffe de fornødne Oplysninger, og at det overhovedet vil bero paa rene Tilfældigheder, om Redaktionen faar Oplysning om Dødsfaldet, hvilket ikke er Tilfældet for de med danske Ordner dekorerede Personers Vedkommende, da Ordnerne sendes tilbage og Redaktionen igennem de af Ordenskapitulets førte Protokoller, der velvilligst stilles til Redaktionen Disposition, faar Oplysning herom.

At Registret, med hvis Udarbejdelse heller ikke i første Række kan tages personalhistoriske Hensyn, men hvor der, som Anmelderen meget rigtig formoder, netop maa tages vidtgaaende Tids-hensyn, fordi Statshaandbogen skal udkomme hurtigst muligt efter Aarsskiftet, ikke er saa omfattende som man kunde ønske, er Redaktionen den første til at beklage. Imidlertid vil Anmelderen, hvis han havde læst Forordet i Udgaverne for 1918 og 1919 have set, at Redaktionen er begyndt at rette denne Mangel og Aar for Aar udvider Registret til stadig at omfatte flere, og Redaktionen turde maaske derfor have haabet, at en velvillig, omend kritisk, Anmelder ikke alene vilde fremhæve de Mangler, han fandt ved sin Gennemgang af Bogen, men ogsaa vilde have paapeget de Forbedringer, som Redaktionen har indført, men dette Haab er blevet skuffet. Anmelderen revser Redaktionen som en Cato efter bedste Evne for dens menneskelige Skrøbeligheder og Fejl, men naar saa er, burde Anmelderen ikke i sin kritiske Iver selv gøre sig skyldig i Unøjagtigheder, som f. Eks. naar han i Slutningen af sin Artikel paastaar, at Afsnittet om de særlige af Krigen skabte Institutioner findes første Gang optaget i Aar; dette er ikke rigtigt, thi dette Afsnit fandtes allerede i Haandbogen for 1918. Naar Anmelderen har udført et Arbejde for at finde Fejl i Statshaandbogen, maatte Redaktionen, som bedst ved, hvor umuligt det er i en Bog som denne at undgaa

Fejl, nære alvorlig Frygt for, hvad der kunde komme for Dagens Lys. Imidlertid følte den sig beroliget, da den ærede Anmelder som Exempler paa Bogens Fejlvrimmel anfører 4 — fire — Fejl. Af disse er den ene **rettet** af Redaktionen selv i den paa Bogens sidste Side opførte Liste over Rettelser og Tilføjelser, medens den anden **beror paa en Fejltagelse fra Anmelderens Side**, idet den efter Anmelderens Mening manglende Oplysning om Konsistoriums Sammensætning staar med klare Ord i det første Stykke om Universitetet (Sp. 843). Iøvrigt maa Redaktionen i Tilslutning til, hvad ovenfor er bemærket, oplyse, at Teksten og Ordningen netop har den Form, som Universitetet selv ønsker, idet det paagældende Afsnit — der aarligt sendes til Rettelse til Universitetet — i 1914 af Universitetet selv ændredes til dets nuværende Skikkelse.

Tilbage bliver 2 mindre Fejl, som Redaktionen beklager, og som skal blive rettet til næste Aar. Forøvrigt kan Redaktionen glæde Anmelderen med, at man iaar har foretaget en kritisk Gennemgang af Bogen for de Personers Vedkommende, der opføres flere end en Gang, og Redaktionen haaber derved at faa adskillige Smaafejl (og mulig større Fejl) ud af Verden.

At faa Bogen med sine 1374 Spalter fri for Fejl, det er det ophøjede Maal, hvorefter Redaktionen stræber, men som den er sig fuldt bevidst, at hverken den eller nogen anden Redaktion helt vil kunne naa.

Slægtshistoriske Bidrag.

Af Louis Bobé.

I.

Slægten von Gerstenberg.

Den danske, endnu blomstrende Militærslægt von Gerstenberg, der Søn efter Fader i næsten 200 Aar har tjent som Officerer i den danske Hær, og hvis kendteste Mand var Heinrich Wilhelm v. Gerstenberg, Ritmester og Kommittet i tyske Rentekammer (død 1823), fremragende dramatisk og lyrisk Forfatter i det tyske Sprog og fortjent som Fornyer af de nordiske Heltesagn og den danske Folkeviser, har stadig ført Adelsprædikatet, men ikke kunnet godtgøre sin Tilknytning til andre, i Udlandet nobiliterede Slægter af Navnet Gerstenberg.

Naar Slægtens Oprindelse saa ganske er gleden ud af Bevidstheden, skulde dette, efter Familietraditioner, repræsenterede af den 1912 afdøde Generalmajor Heinrich Wilhelm Thuerecht von Gerstenberg, Sønnesøn af Digteren H. W. v. Gerstenberg, skyldes den Omstændighed, at Slægtens ældste kendte Stamfader Heinrich Wilhelm v. Gerstenberg, f. 1693 i Erfurt, Digterens Fader, havde aflagt sin Adel, fordi han som Ritmester i fremmed Tjeneste havde nedlagt sin Modstander i Duel og var flygtet til Danmark, hvor han atter tjente sig op fra menig Rytter til Ritmester.

I Kneschkes Deutsches Adels-Lexicon opføres tre adelige Familier af Navnet Gerstenberg, en thüringsk, hvis Stamsæde af samme Navn laa ved Altenburg og antages uddød 1710 m. Heinrich Wilhelm v. Gerstenberg (Vaaben: i Sølv et tretindet Bjerg); en sachsisk, hjemmehørende paa Klein-Sulza i det weimarske, og endnu blomstrende 1847 (Vaaben: i Sølv en krummet rød Sparre), samt den 1610 i Rigsadelstanden med Marcus Gerstenberg opgjorde Patricierslægt fra Erfurt, hvoraf endnu en Linje blomstrer, der ved Adoption har antaget Tilnavne: v. Gerstenberg, Edler v. Zech genant v. Müller (Vaaben: i Blaat en Ridder, der dræber en Lindorm). Det er til denne Slægt, den danske Gren nærmest har søgt Tilslutning og regnet sin Afstamning fra

Forste Gang den danske Slægt Gerstenbergs Stamfader nævnes, er i 1727, da han blev viet i Jylland. Kirkebogen for Lejrskov Sogn, Andst Herred, Ribe Amt, melder, at 27. Maj 1727 blev her viet Kvartermester ved Ritmester Thomstorps Kompagni i Kolding Henrik Vilhelm Gerstenberg og Elsebet Schrolling, Vagt-

mester Schrollings Datter i Egholt¹⁾. 1729, 16. Decbr., blev i Kolding Kirke døbt Hinric Vilhelm Gerstenbergs Søn Carl Hinric. Faddere: Ritmester Tomstorf, Lieutenant Debitz (Dewitz), Lieutenant Knudsen, Frue Ritmester Lützows, Frue Lieutenant Grossmans²⁾.

I November 1746 ansøgte hans Regimentschef, Greve Frederik Conrad Holstein, Overkrigssekretæren om at give Vagtmester Gerstenberg, der nu var over de halvtreds, udvirket Karakter som Kornet réformé ved Regimentet. Han vil ikke, skriver Holstein, saalænge jeg er ved Regimentet, forlange Gage og ansøger kun om denne Karakter for at opnaa nogle aarlige Gratifikationer fra sine Slægtninge, der ikke mere vil sende ham noget som Underofficer. Gerstenberg har tjent i næsten 20 Aar i det Haab at opnaa Graden som Kornet réformé og staar nu i Færd med at forlade Tjenesten, for andet Steds at finde bedre Lykke. Overkrigssekretæren vilde ved at bevilge hans Begæring ove en Retfærdigheds-handling³⁾. Ansøgningen bevilgedes under 23. Novbr., og 5. Juni følgende Aar afrejste Kornet Gerstenberg paa to Maaneder i egne Anliggender til Hannover⁴⁾.

I September afgav hans Velynder Grev Holstein Regimentet til Grev Erhard Wedel Frijs, der ogsaa skattede Gerstenberg, som 1759 forfremmedes til Løjtnant. Ved Indmarschen til Meklenborg under det forventede Angreb fra Rusland blev Vogntransporten betroet ham, men her blev han ramt af et Slag i venstre Side, som varigt lammede hans Arm og gjorde ham utjenstedygtig. Nær ved de 70 Aar og efter 44 Aars Tjeneste indgav han fra Itzehoe 1763, 5. Jan., sin Afskedsbegæring med Bøn om at maatte beholde sin Løjtnantsgage og tildeles Ritmesters Karakter. Begge Dele blev ham bevilget paa anbefaling af hans ny Chef, Generalmajor Ludolph Erik v. Lersner, der vidner, at han havde »rühmlich und wohl gedienet, zu allezeit fleissig und eifrig⁵⁾.

Ritmester Gerstenberg døde 8. April 1769 i Rendsborg. Enken melder, at hendes Mand, der havde 14 Rdl. maanedlig Pension, havde efterladt hende fattig og trængende, hvorfor hun af Krigshospitalskassen fik bevilget 4 Rdl. maanedlig. Hun døde 12. Jan. 1773 i Rendsborg, 74 Aar gammel.

Hvad der af autentiske danske Kilder kan oplyses om Rit-

¹⁾ Medd. af Hr. Arkivar S. Nygård.

²⁾ Kirkebogen ved Landsark. i Viborg.

³⁾ Overkrigssekr. indk. Breve 1746 H.

⁴⁾ Ref. Sager 1747 27. Maj Overkrigssekr. indk. Breve 1747 H.

⁵⁾ Ref. Sager 1763 5. Jan., Nr. 37. I en Indberetning af 1762 fremhæver Lersner, at den ellers vel meriterede 65 aarige Løjtnant Gerstenberg var meget svag og havde tjent i 43 Aar (ib. 1762, 24. Febr.).

mester H. W. v. Gerstenberg, taler for, at Familietraditionen om hans Livs Vanskæbne, er trolig nok, at han ved udholdende Pligttroskab og dygtig Tjeneste gennem mange Aar nær ved Støvets Alder i et fremmed Land kæmpede sig frem til den Charge, han i sin Ungdom havde forbrudt ved en letsindig Streg. Efter de forskellige samstemmende Angivelser maa han være født 1696 og 1718 være traadt i dansk Tjeneste.

Paa en i Familien opbevaret, vistnok af hans Sønnesøn opstillet Stamtavle, der begynder med ham, angives han at have været gift to Gange, først med Wilhelmine v. Harstall, anden Gang med N. N. Schrøling. Som det vil ses af Allg. deutsche Biographie og Dansk biografisk Lexikon, kender Forfatterne af Digterens Biografi ikke hans Moders Familienavn.

Ved stadigt fortsatte Efterforskninger, foranledigede ved min gennem en lang Aarrække nærede Interesse for Digteren Gerstenberg og ved et heldigt Fund, som skyldes Hofjægermester C. E. A. Schøller, der hos en Antikvitetshandler i Odense kom efter en gammel Familiebibel med genealogiske Optegnelser om Familieme Schönnemann (adlet v. Gyldenskiold) og Schrøling, kunde det omsider oplyses, at Digterens Moder var Elsebe Schrøling, f. 13. Jan. 1707 i Vonsild, Datter af Vagtmester Hans Heinrich Schrøling († 1739 i Vorbasse) og Itke Schönnemann, hvis Brodersøn var den 1765 i den danske Adelstand ophøjede Kaptajn Peter Schönnemann v. Gyldenskiold. Slægten Schrøling var iøvrigt indkommet fra Hannover og stod fra 1670 i dansk Militærtjeneste¹⁾.

En Stamtavle over den sachsiske Adelslægt von Harstall, til hvilken Ritmester H. W. v. Gerstenbergs første Hustru hørte, og som indkom til Danmark med Hans Wilhelm v. Harstall, der købte Pedersrup og Berritsgaard paa Lolland, har jeg meddelt i »Der deutsche Herold« 1890 Nr. 2, men formaar ikke at anvise den omspurgte Wilhelmine v. Harstall en Plads i Genealogien. Antagelig er denne Dame ved den danske Families Forsøg paa at rekonstruere Stamrækken kritikløst bleven overført fra Erfurter Gerstenbergernes Stamtavle.

Sporgsmaalet om Slægten v. Gerstenbergs Oprindelse henstod imidlertid stadig uløst, indtil en Afhandling i Familiengeschichtliche Blätter i Aprilheftet 1918 af Friherre Karl von Bothmer: Der Erbhof zu Thedinghausen und die Familien v. Gerstenberg und v. Meihern, omsider ledte paa det rette Spor. Paa Erbhof, der ligger i det til Hertugdømmet Brunsvig hørende Amt Thedinghausen ved Weser syd for Bremen, opførte Hertug Johan Frederik af Gottorp, Broderen Hertug Johan Adolfs Efterfølger som Erkebiskop af Bremen, 1619 en prægtig, slotslignende Bygning, der endnu

¹⁾ Efterladte Reventlowske Papirer VIII, Till. S. 7.

er bevaret som et af Renæssancestilens smukkeste Mindesmærker i Bremens videre Omegn. Han skænkede Erbhof til sin Elskerinde Anna Dobbelt, til hvem han lod sig morganatisk vie, og som 1621 med deres Børn Frederik, Christian og Christine af Kejseren op-højedes i Adelsstanden med Navnet von Holstein. 1681 købtes Erbhof af Thomas v. Gerstenberg, svensk Kaptajn, Kommandant i Rotenburg i Hannover og Drost i Verden. Som det fremgaar af Anreps Svenska Adels Ättar-Tafler I., Nr. 532, blev Thomas Gastmeyer »af hæderlige Forældre i Staden Minden« og hans Broder Hans Gastmeyer, svensk Regimentskvartermester, optaget i den svenske Adelstand d. 26. April 1651 med Navnet Gerstenberg. I Carlskiölds Svearikets Vapenbok er Vaabenet unøjagtig gengivet som fremstillende en over en blaa Skjoldfod, af en Sølvstrøm opstigende, mod venstre vendt rød Løve i Guld; paa Hjelmen en mod venstre springende rød Løve mellem 3 Faner (rød, blaa, guld-guld, blaa, rød). Anrep nævner kun de to Brødre og tilføjer: »Ätten ansågs för längesedan utgången.«

Efter den endnu paa Erbhof bevarede, af Thomas v. Gerstenberg 1683 anlagte »Erb-Hausbuch und Protocollum« meddeler v. Bothmer en Oversigt over Erbhofs Ejere af denne Slægt. Thomas v. Gerstenberg døde 19. Dec. 1693 paa Erbhof, efterladende Sønnen Heinrich Wilhelm v. Gerstenberg, svensk Ritmester † 1712, Arving til Erbhof, gift 1683 m. Katharine v. Klencke (Datter af Origies Friedrich v. Klencke til Dommerstedt og Mette Ilse v. der Hude) og Datteren Beate Elisabeth v. Gerstenberg, f. 16. Febr. 1645, † 23. Decbr. 1726, g. 1664 m. den 1690 i den svenske Adelstand op-højede svenske Oberst Johan Anton v. Meihern, † 1699 i Stock-holm. Nærmere Oplysninger vil Kirkearkivet i Lunsen, Erbhofs Sognekirke, kunne give. En velvillig, privat Meddelelse fra Hr. Baron K. Bothmer oplyser, at Heinrich Wilhelm v. Gerstenberg 3. Juli 1703 opgiver sin Husstand paa Erbhof saaledes: »Meine Person, 3 Töchter, davon die jüngste 14 Jahr alt ist, ein Sohn, so den 30. Juli a. c. ins 13 Jahr getreten, so studieret, ein Etudiant, Msr. Ludemius, so der Kinder Informator ist.« Lignende Angi-velser findes fra 1706 og 1709, uden at Sønnen er nævnt; han maa altsaa have forladt sit Fædrehus.

Som Heinrich Wilhelm v. Gerstenbergs Børn anføres: Mette Beate v. Gerstenberg til Erbhof, f. 1685, † 1763, g. m. Karl Ludvig v. Meihern i Verden, Landraad i Thedinghausen, svensk Kaptajn (Søn af ovenn. J. A. v. Meihern) † 1756; en Datter † før 1754, g. m. von Horn; Elise Gertrud v. Gerstenberg, levede ugift 1754, og en Sønv. Gerstenberg, født 30. Juni 1691, »† anscheinend vor dem 13. Nov. 1706« Ifølge K. L. v. Meihern og Hustrus 1754 affattede Testamente

skulde Erbhof tilfalde deres Niece Beate Magdalene v. Ompteda f. v. Horns yngste Søn Carl Ludvig v. Ompteda, men Elisabeth Gertrude v. Gerstenberg have Nyttebrugen efter begge.

I Arkivet paa Erbhof omtales H. W. v. Gerstenberg mærkelig nok ikke senere, hvilket kunde tyde paa Familietraditionens Rigtighed, hvad enten det skyldes en Duel, eller den Omstændighed, at han af en eller anden Grund har levet i Ufred med Familien. At Underofficeren ikke passede i Familiens aristokratiske Selskab, fremgaar af ovennævnte; Baron Bothmer drager samme Konsekvens som Anrep, at Slægten forlængst er uddød.

At imidlertid Fru v. Meiherns og Frk. E. G. v. Gerstenbergs 1690 fødte, ovenfor som tidlig afdød nævnte Broder er identisk med Ritmester Heinrich Wilhelm v. Gerstenberg, har atter et heldigt Fund skaffet fuldgdyldigt Bevis for.

I Sorø Akademis Bibliotek findes et Eksempplar af første Udgave af Digteren Gerstenbergs Ungdomsdigte »Tändeleyn«, Leipzig 1759 (64 Sider), vistnok det eneste kendte Eksempplar herhjemme. Bogen er tilegnet: »An die Frau Landrätthin von Meihern und das Fräulein von Gerstenberg etc. meine gnädigen Tanten.« Der omtales »die zärtliche Liebe, die Sie, gnädige Tanten, mit dem besten Bruder und mit einem glücklichen Sohne verbindet Dero Neveu H. W. v. G.« Denne Dedikation lader ingen Tvivl aaben om Digterens Nedstamning fra den 1651 nobiliterede Thomas v. Gerstenberg og hans i Danmark levende Efterkommeres Ret til fornyet Anerkendelse af deres svenske Adel. Menneskelig set er det derimod vanskeligt at forstaa, at de »naadige Tanter« affærdigede den »bedste Broder« med »Gratifikationer«, som han først efter sin Ophøjelse til Officer kunde gøre sig Haab om.

Digteren Heinrich Wilhelm v. Gerstenbergs Daab er indført i Tønder Kirkebog saalydende: »1737, 6. Januar hat der Hr. Wachtmeister Gerstenberg taufen lassen einen Sohn Heinrich Wilhelm. Gevattern: der Herr Ritmeister [Baltzer Ulrich] Knutzen, Hr. Sekret. Fabricius, Frau Cammerrätthin Werfeln.«

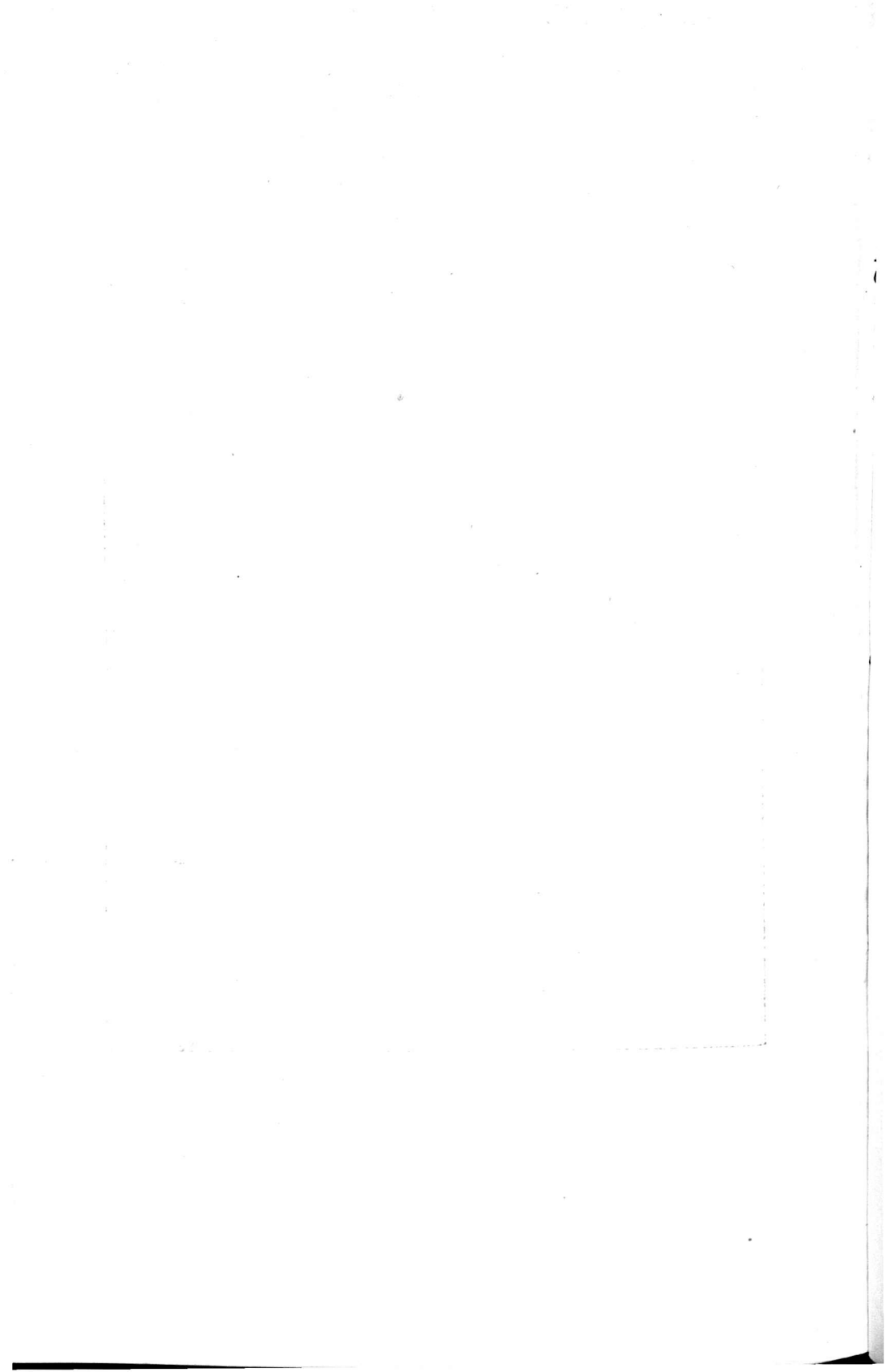
II.

Om Borgmester paa Christianshavn Jakob Madsen og hans Slægt.

Ovenstaaende, efter E. F. S. Lund, Danske malede Portræter IX, 8 gengivne Familiebillede, Originalmaleri indsat i Epitafiet over Borgmester i Christianshavn Jakob Madsen og Hustru Karen Eilersdatter, skal ifølge nævnte Værk fremstille foruden hint Ægtepar deres Børn Eiler Jacobsen Bruun, Proprietær i Jylland, g. m. Morten Reenbergs Søster Kirstine; Christian

BORGMESTER PAA CHRISTIANSHAVN
JAKOB MADSEN OG HANS SLÆGT

Bruun, Proprietær paa Fyen; Karen Bruun, g. m. Handelsmand og Brygger paa Christianshavn Hans Hoppe, † 1666; Iver Bruun, Brygger, en af de 32 Mænd, g. m. Maria Gutzlow; Karen Bruun, g. 1659 m. Oberst Jean de la Haye; Margrethe Bruun, g. m. Handelsmand Claus Byssing. Disse Angivelser, der er hentede fra Giessings Jubellærere III. Bd., Stmt., tiltrænger, som det følgende skal vise, væsentlige Berigtigelser.

Jakob Madsen er en af de mest fremtrædende Skikkelser i Københavns Historie paa Christian IV.s Tid. Født i Visby paa Gulland 1596 kom han i ung Alder til Hovedstaden og var allerede 1626 en saa anset Mand blandt Byens Borgere, at han ved Pinsekirken dette Aar optoges i det kgl. Skydeselskab. Han drev den Gang Handel paa Middelhavet, havde flere Skibe i Søen og leverede Tømmer til en Række af Christian IV.s Nybygninger. 1636 deltog han selv tredje i Entreprisen ved Opførelsen af 100 Bygninger i Nyboder, senere ved St. Annæ Bro, Holmens Kirke, det ny Tøjhus o. s. v.

Som Bevis paa hans Indflydelse kan nævnes, at han, stik imod Forordningen, 1636 fik Lov paa Børsen at have Ild i to Skorstene og holde Vinkælder. Samme Aar flyttede han fra København til Christianshavn, blev 1641 Borgmester her og havde Olaccisen for begge Byer i Forpagtning. Fra 1642 havde han lejet Børsen for fem Aar og fik hele Bygningen endog til Købs 1647 for 50,000 Rd., der skulde gaa af i de Krav, han havde paa Kronen for Leverancer af Tømmer og Proviant, som 1649 var løbet op til 270,000 Rdlr. I 1644 udrustede han en hel lille Flaade, og 1646 blev tre af hans Skibe opbragt af Biskayerne. Allerede 1640 beløb hans Fordringer paa Kronen sig til 14,470 Rdlr. Borgmester Jakob Madsen døde 21. Maj 1653.

Hans Hustru Karen Eilersdatter var Datter af Borgmester Eiler Jakobsen i Vordingborg og første Hustru Margrethe Pedersdatter. Paa det endnu bevarede Familiebillede i Epitafiet over dette Ægtepar i Vordingborg Kirke findes Portrætter af hende og hendes Halvsøster, malet 1620. Hun fødtes 1591 i Vordingborg og døde 24. Nov. 1674. Om hendes første Mand vides intet nærmere. 1669, 17. Aug., fik hun Skøde paa Gods i Fyen, Langeland og Jylland for 50,000 Rdlr., ialt 1,002 Tdr. Hartkorn, mod at afstaa Børsen¹⁾.

I Skiftet efter Karen Jakob Madsens (1673) er de Fordringer, hun havde til Gode hos Kronen, ansat til 50,902 Rdlr., hvoraf Halvparten tilkommer *salig Jakob Madsens Børn*

¹⁾ Se Afregninger K 18 v. x., K 8, J 8 K I—IV. Fordr. af udenl. og priv. Pers. VIII 4 J 7. Kronens Skøder (ved F. J. West) II, 1908, 297.

Iver, Eiler og Christian Jakobsonner samt Datteren Maren Jakobsdatter samt Oberst de la Haye; »den anden Halvpart tilfalder Moderen. Desforuden var angivet en anden Fordring paa 22,410 Rdlr., Halvparten de nærmeste Arvinger, den anden hende selv. Disse Moderens Anparter var beregnet til Skifte og Deling mellem hendes samtlige Børn, saavel de nævnte fire som »de tre andre Døtre, Karen, Anne og Johanne Ivers Døtre, som hun havde avlet med hendes første Mand Iver Nielsen Bruun. »Den samlede Arv beløb sig med Renter og Rentes Rente 1690 til 128,096 Rdlr., der da beregnedes til Deling i 10 lige Søsterlodder, til hver 5,123 Rdlr.¹⁾

Efter disse Angivelser om Maren Eilersdatters Mand og Børn af begge Ægteskaber maa Personerne paa Familiebilledet, der er malet efter 1647, da Jakob Madsen erhvervede Gravstedet i Holmens Kirke, identificeres saaledes:

Hovedpersonen i Billedet er Karen Eilersdatter, til højre for samme hendes to Mænd Iver Bruun (nærmest) og Borgmester Jakob Madsen (med Pibekraven); til venstre for hende hendes tre Døtre af første Ægteskab; nemlig ved hendes Side den yngste, Johanne, ovenfor Karen (den ældste) og Anna; de øvrige Personer i øverste Række er hendes Børn af 2. Ægteskab, efter Alderen Datteren Maren (nærmest hende) og Sønnerne Iver, Eiler og Christian (yderst) foruden to tidligt afdøde Børn.

Om Børnene, der alle antog Navnet Bruun, vides følgende: Karen var gift med Hans Hoppe (Stamfader til den senere adlede Familie Hoppe), Borger paa Christianshavn, boende i sin egen Gaard paa Hjørnet af Torvegade og Prinsensgade og Ejer af flere Møller i og udenfor København, paa Runddelen paa Vandkunsten, Østre Bolværk paa Christianshavn og paa Volden ved Vesterport, † 1666. En anden af Døtrene af første Ægteskab var gift med en Rasmus Bruun²⁾.

Iver Jakobsen Bruun, maaske den Iver Jakobsen, der 1650 optoges i det kgl. Skydeselskab, var Brygger og havde 1666, da han gjorde Testamente, i 11 Aar været gift med Marie Philipsdatter³⁾. Eiler Jakobsen Bruun ejede 1673 Nordentoft Gaard (Hundborg H., Sjørring S.) og døde 1681 i Novbr.

¹⁾ Kgl. Res. til Rentekammeret 1674 15. Okt. Rentek. Res. 1690. 12. Nov.

²⁾ Rasmus Rasmussen Bruun, Regimentskvartermester ved Oberst Stürcks Reg., døde 1681; g. 1678 m. Sophie Cathrine Truchsess (g. 2. m. Regimentskvartermester Hans Beldring), nævnes 1690 som Dattersøn af Karen Eilersdatter (Pers. Tidsskr. 6. R. III, 298).

³⁾ ib. 7 R. III, 167.

i København, hvorfra hans Lig fortes til Thisted. Han var gift med Birgitte Thomasdatter, der 1686 fik Eftergivelse for Skatterestancer og levede 1688¹⁾. Maren (Maria) blev 1659 i Frelsers Kirke viet til Jean de la Haye, Oberst for C. H. v. der Ostens Regiment, hvem hun overlevede. Deres Datter Adriane var gift med Generalkrigskommissær Christian Dietrich, hvis Søn var Generalmajor Johan Christian Dietrich (f. 1689, † 1789); hans Datter Sofie Magdalene, gift med Kaptajn Hans v. Paulsen, gjorde endnu 1770 Krav paa Andel i Jakob Madsens Fordringer til Kronen²⁾. Blandt de i Skiftet nævnte Døtre savnes den Margrethe, der ifølge Giessings sikkert ganske urigtige Meddelelse var gift med Claus Byssing, som var Svoger til Admiral Ivar Hoppe (Søn af Hans Hoppe). Han var Raadmand og en af de 32 Mænd, boede i Nybørs paa Hjørnet og opførte 1670 et Ridehus for Kongen, bisat 9. April 1689 i Trinitatis Kirke. Hans første Hustru Cathrine Hansdatter, [Hoppe], gift 1660, blev bisat 6. Sept. 1679; 1680 ægtede han Margrethe Ernstdatter (f. 1661, † 1732) (g. 2. m. Historiografen Niels Slange), havde i 1. Ægteskab Døtrene Cathrine (g. 1684 m. Marcus Kurtz) og Anna af 2. Ægteskab Sønnerne Claus, g. m. Johanne Sophie Christen Pedersdatter af Vindekilde, og Jakob Byssing³⁾.

Hvad angaar den hos Giessing foruden de tidligere omtalte Sønner nævnte Christen Jacobsen Bruun, kan han kun for saa vidt kaldes »Godsejer«, som han ejede en Del Jordegods i Fyen, men saavidt vides, aldrig nogen Sædegaard eller Hovedgaard og altsaa ikke var Herremand. Gennem Fyens Landstings Skøde- og Pantebøger kan han følges gennem en Aarrække fra 1674 til 1697, da han boede i Landsbyen Bred ved Assensvejen, hans senere Skæbne kendes ikke, da Sognets Kirkebøger først begynder 1739.

Til Efterretning om, hvad der blev af det Jakob Madsen tillagte Gods i Fyen, og til Oplysning om hans Born hidsættes følgende Uddrag af Skødebøgerne.

1674 sælger Christen Jacobsen Bruun, boende i Assens, med Fuldmagt af sin Moder Karen salig Borgmester Jakob Madsens til Hr. Jakob Madsen Lund i Flemløse en hende tilhørende Bondegaard i Flemløse. 1678 skøder Eiler Jacobsen Bruun, boende paa Nordentoft i Thy, Christen Jacobsen Bruun, boende i Assens, Maren salig

¹⁾ ib. 7 R. I, 66. Rentekammerets orig. Res. 1686 30. Nov. Viborg Landstings Skøde og Panteprot. XXI, 356 (ved Hr. Arkivar S. Nygård). Angivelsen om hans Giftermaal med M. Reenbergers Søster Kirstine i Jyske Saml. 2 R. II, 183).

²⁾ Persh. Tidsskr. 3 R. II, 41; 5 R. VI, 272.

³⁾ Persh. Tidsskr. 4 R. V, 164; 7 R. I, 42; II 22. Sjæll. Reg. 76 26. Marts 1689, 1690, 202. Kbh. Dipl. II 814, III 769, VI 605.

Oberst de la Hayes samt Claus Bysing, begge i København, til Amtsskriver Erik Nielsen Kongens Anpart i Korntienden af Flemløse. Aaret efter afhandlede Christen Jakobsen Bruun til Raadmand og Postmester Thomas Iversen i Assens den Korn-tiende af Kjærum, hans salig Moder havde faaet tilskødet af Kongen. 1686 solgte Christen Jakobsen Bruun, forrige Indvaaner i Assens, nu i København, til Hr. Hans Jespersen Lund til Tostrup og Uggerløse, Gods i Fyen og Jylland, som arvelig var tilfaldet ham efter hans Fader, og 1690, da han boede i Bred, andet Arvegods i Thy og Mors til Claus Bysings Arvinger, samt til Admiralitetsassessor Hans Knudsen sine tilfaldne Arvparter i Kongetiender i Fyen, nemlig Sandager og Vedtofte. 1694 gør C. J. Bruun og Jost Rosenmeyer, begge boende i Bred, vitterligt, at de Husarme i København til dem pantsætter to Bøndergaarde paa Alrø. I Anledning af de dem ved Raadstuedom af 11. Sept. 1679 og Højesteretsdom af 5. April 1690 overgaaede Domme i Sagen mellem dem og de Husarmes Direktør, paa Karen Borgmester Jakob Madsens Arvingers Vegne, som er 8 Søsterlodder, tilkommer de Husarme at betale ialt 2500 Rdlr. Endelig skøder C. J. Bruun, Jost Rosenmeyer og hans Kæreste Cathrine Bruun 1697 til Hr. Christen Andersen Holm i Vigerslev deres paaboende Gaard i Bred med tilliggende Huse¹⁾.

Haandskrevne Registre til større Værker.

Af H. Hjorth-Nielsen.

Hvor ofte har ikke Manglen paa et godt Register gjort et Værk, der kunde være vort Fag til uvurderlig Nytte, til en død Skat! Tænk blot paa, hvor nyttigt et Register til Hoffmanns Fundatser eller Giessings Jubellarere vilde være! Sandheden heraf er i de senere Aar blevet erkendt af mange, og efterhaanden er der til flere betydelige Værker og Kildesamlinger skrevet Registre, som nu staar fremme paa det kgl. Biblioteks Læsesal. Disse Registre eksisterer jo ganske vist kun i et enkelt Eksempplar til hvert Værk, og for at kunne afbenytte dem er det altsaa nødvendigt at indfinde sig paa Læsesalen, eller, om man som udenbys boende ikke har Lejlighed hertil, ved Korrespondance indhente Oplysninger. Alligevel er Registrene af ganske uvurderlig Værdi for den personhistoriske Forskning, og vi skylder ikke blot de Mænd, som har ofret

¹⁾ Fyens Landst. Sk. og Panteprot. V 769; VII 90 f.; VIII 183; IX 299, 372; X 208, 370; ved Hr. Landsarkivar G. L. Wad. Fyenske Saml. II 816, 834.

mange Aar paa Udarbejdelsen, Tak, men en saadan skylder vi ogsaa det kgl. Bibliotek, som har haft Øjet aabent for, at Manglen paa Registre har gjort de store Arbejder omtrent værdiløse, og hvis Initiativ det skyldes, at ialtfald de nedenfor som Nr. 4 og 5 nævnte Registre er blevet til.

Her skal i Korthed nævnes de Registre til store personhistoriske Værker og Kildesamlinger, som det kgl. Bibliotek ejer.

1. Alfabetsk Register til de i »Almindeligt Forfatter-Lexicon« af T. H. Erslew forekommende Forfattere og de til disse ved Slægtskabsbaand knyttede Personer. Udarbejdet i Aarene 1873—77 af daværende Arkivar i Krigsministeriet, Intendant J. E. Dittmann og Fuldmægtig i samme Ministerium, Intendant A. P. Møller. (Folio. 1019 Spalter).
 2. a. Register over de i Skriftet »Personallistoriske Bidrag til en almindelig »Præstehistorie« forekommende Præstehustruer
 2. b. Register over de i Skriftet »Personallistoriske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie« forekommende Fædre og Mødre til Præster og Præstekoner, forsaavidt disse ikke vare Sønner eller Døttre af Præster.
- Registret er en Afskrift af Wibergs eget Eksempplar. Afskriften er foretaget i Aarene omkr. 1880 af nu afd. Lærer Anders Petersen (Forf. af Sjællands Stifts Degnehistorie m. m.) og af ham i Aaret 1912 foræret til Overretssagfører Paul Hennings, der atter har skænket det til det kgl. Bibliotek. (Indbundet i eet Bind. Kvart. 641 dobbeltspaltede Sider).
3. Alfabetsk Indholdsfortegnelse og Hovedregister vedrørende »Danske Samlinger«, Udarbejdet af A. Møller, Etatsraad. (1909. Kvart. 725 Sider. Enkeltspaltet).
 4. H. V. Olsen: Navne- og Sag-Register til Samlinger til Fyens Historie og Topografi. (1912. Kvart. 511 Sider. Dobbeltspaltet).
 5. H. V. Olsen: Navne- og Sagregister til Suhms Samlinger (1914 644 Sider. Dobbeltspaltet).

Forfatter: fhv. Sognepræst til Alrø Hans Waldemar Olsen.

6. Indholdsfortegnelse til Kundgørelser for Hæren m. m. 1808—1912. Udført af Oberstløjtnant Axel Hansen, Chef for 6. Bataillon, i Aarene 1909—15. (3 Bind i Kvart. 949 Sider, omfattende 21871 Personer).

Navnlig Forfatteren af det sidstnævnte Register har Krav paa en særdeles varm Anerkendelse for dette mægtige og saare nødvendige Arbejde, der saa fortrinligt supplerer Oberstløj-

nant Hirsch's Samlinger for Tiden 1660—1814 og Richters Landmilitæretat 1801—1894. Det er udført med en fortrinlig Nøjagtighed og er fuldstændig udtømmende, idet det ikke blot tager Reserveofficerer og Underofficerer med, men endogsaa gaar saa vidt, at det medtager alle til de aarlige Sessioner udkommanderede Officerer og ligestillede. Det skal her bemærkes, at naar det kalder sig Register til »Kundgørelser for Hæren«, saa er dette i nogen Maade misvisende, thi »Kundgørelser for Hæren« begynder først 1857. Før denne Tid hed Kundgørelserne »Bekendtgørelse af Avancement, Forflyttelse og Afgang ved Vor Landmilitair-Etat«. (Katalog 34. 2. S. 119). Desværre mangler Biblioteket Aargangene 1828 og 1833—35. Skulde en Læser af disse Linier kunne paavise, hvor disse Aargange kan erhverves, vil han sikkert kunne paaregne en Tak ikke blot fra Biblioteket, men fra alle de, der i kommende Tider vil benytte Oberstløjtnant Axel Hansens fortrinlige Arbejde.

7. Personregister til Gravskrifter, Nekrologer og Lejlighedsdigte i Adresseavisens Aargange 1759—1800, udarbejdet af Kai C. Uldall. (Folio. 524 Sider).
8. Personregister til Dansk Biografisk Lexikon. Udarbejdet af Oberstløjtnant Joh. Lesser; skænket til det Store Kongelige Bibliotek af hans Efterladte. (Folio. 4 Bind. Tilsammen 2254 Sider).
9. Registre til Adresseavisen. Aargangene 1759, 1760, 1761, 1763, 1778, 1787. Udarbejdet af Kai C. Uldall. (Ny kgl. Saml. Fol. 1700).

Registrene omfatter saa at sige alt, dog ikke Skibslister og lign., og er skrevne paa Sedler, ordnede alfabetisk i Kapsler. Staar ikke fremme paa Læsesalen.

Hr. Uldall fortsætter dette meget nyttige Arbejde.

Der er mange flere Værker, som trænger til at blive registrerede, og forhaabentlig kommer Turen da ogsaa efterhaanden til disse.

Fortegnelse over den dansk-norske Stamtavle- Litteratur i 1918.

I. Danmark.

Se ogsaa: Dansk Tidsskrift-Index, udarbejdet af Svend Dahl og Th. Døssing.
4. Aargang 1918. Kbh. 1920.

Danmarks Adels Aarbog. Udg. af en Forening. Red. af G. O. A. von Irgens-Bergh og Louis Bobé. 1919. 36. Aarg. Kbh. (1918.) 8°. XXXII + 577 S. Indeholder fuldstændige Stamtavler med Vaabenafbildninger og Portrætter over de uddøde Slægter: Abrahamson, Bechtolsheim, Beenfeldt, Greve af Berckentin, von Berger, Bierman von Ehrenschild, Baron Bolten, de Bosc de la Calmette, Bourke, von Boye, von Brandt, Briand de Crèvecoeur, Brønsdorph, Boefeke, Greve Callenberg, Caspergaard, samt over de nulevende Slægter: Berregaard, Castonier, Knuth.

Stamtavler over danske Adelsslægter ved A. Thiset. IX. Særtryk af Danmarks Adels Aarbog. Kbh. 1918. 8°. XXXI + 341 S. Indeholder de i Aargangene 1915—18 optagne fuldstændige Stamtavler.

Abraham Elias og hans Efterkommere (Familien Abrahamsen). Paa Foranledning af Grosserer Nic. Abrahamsen ved Josef Fischer. Trykt som Manuskript. Kbh. 1918. 4°. S. 41.

Hvorledes er de to Slægtsnavne Asmussen & Worsaae kommen sammen? Meddelt af Jacob Asmussen, Vibo. [Særtryk af Vejle Amts Aarbøger 1918, 2. Halvbind. Kolding 1918.] 8°. 8 S. uden Titelblad.

Stamtavle over Slægten Berg, Efterkommere af Thomas Henriksen i Fyn, Præfectus aulicus Holsatiae, født ca. Aar 1600. Med Bemærkninger vedrørende flere til Slægten knyttede og i Slægten indgiftede Familier ved Niels Hedin. Hjørring 1918. 8°. 87 S.

(M. K. Zahrtmann og Herman J. Hansen): Stamtavle over den bornholmske Familie Bohn. Maribo 1918. 4°. 75 S.

Tillæg til Stamtavlen over Slægten Borberg (de 3 ældste Slægtled m. m.) ved L. P. Borberg. [Kbh.] (1918.) 8°. 20 S.

Af Slægten Browns Historie. Udarbejdet paa Foranledning af Direktør Peter de Nully Brown ved Th. Hauch-Fausbøll. Trykt som Manuskript. Kbh. 1918. 4°. 296 S.

Stambog over Marie Kirstine Brun's Descendenter. Ved Arnold Fyhr. 2. Udg. Trykt som Manuskript. Kbh. 1918. 4°. 42 S.

H. C. Andersen og hans nærmeste Omgang. Af Rigmor Stampe. Kbh. 1918. S. 271: Stamtavle over Familien Collin.

Uddrag af Stamtavler over Slægterne Fog og Barfoed ved H. R. Hiort-Lorenzen og F. L. [=: L. F.] la Cour. Samlet af Thor Magnus Fog. Esbjerg 1918. 4°. 15 S.

Jens Christopher Friberg. Den Friborgske Familie-Historie fra 1639 til 1835. Bearbejdet og udgivet af Axel Carl. Kbh. 1918 (paa Omslaget: 1919). 8°. 183 S.

En gammel Baag Herreds Slægt. Dens Historie og Forgreninger igennem 400 Aar. Af H. Hansen. Særtryk af Historisk Samfunds Aarlog. Odense 1918. 8°. 115 S.

Joel Levin Nathansons Optegnelser om Familien Hausen m. m. Meddelt og forsynet med Anmærkninger af Josef Fischer. Særtryk af Tidsskrift for

jødisk Historie og Literatur, 1. Bd. Hefte 3—4. Kbh. 1918. 8°. 8 + 6 S. (Fortsættelse.)

Tilføjelser og Rettelser for 1916 og 1917 til »Johann v. Holtens Efterkommere«. 8°. 1 Bl. Hører til: Medlemsblad for Slægtsamfundet Holten. Nr. 6. Maj 1918. Kbh.

Emanuel Søren Johansen og Birgitte Cathrine Rørbyes Efterkommere. Oplysninger samlede af Victor Johansen. [Kbh. 1918.] 8°. 4 S. uden Titelblad.

Tillæg til Meddelelser om Thygine Graae født Lund's Forfædre, omfattende Byfoged i Middeifart Jørgen Bassesen Lund's Hustru Karen Iversen's Forfædre. Udarbejdet af Poul Bredo Grandjean. Kbh. 1918. 8°. 29 S.

Meddelelser fra Det danske Rigsarkiv. I, 9—13. Kbh. 1918. S. 471—520: Opkaldsesskikke i østjyske Bondeslægter fra 17de og 18de Aarhundrede (Slægten Iørgensen fra Følle og dens Forfædre). Bidrag til genealogisk Metodelære af V. A. Secher.

Jens Iørgensen og Karen Kirstine Møller til Katholm og Tyrregaarden i Følle, deres Forfædre og Efterkommere. Ved Otto Jørgensen. (Om-slagstitel: Slægten Jørgensen fra Følle.) Aarh. 1918. 8°. 174 S.

Kjærulfske Studier af C. Klitgaard. VI. Hefte: Holtelinien og Mandalslægten. VII. Hefte: Spredte Familier og Personer — Tilføjelser og Rettelser — Navneregister — Titelblad og Indholdsfortegnelse. Aalborg 1918. 8°. S. 357—502.

Vilhelm Marstrand: Slægtshistoriske Bidrag. III. C. Klitgaard: Kjærulfske Studier anmeldt og anvendt til Belysning af genealogisk-metodiske Principer. Særtryk af Samlinger til Jysk Historie og Topografi for 1918. Aarhus 1. Marts 1919. 8°. 30 S.

Meddelelser om Familien Krarup. Udg. af Chr. Krarup. Nr. 4. August 1918. (Ringkøbing.) Tvær-4°. S. 25—26.

Slægten Kruuse af Højelse. Ved Holger Hansen. (Udg. af P. A. Kruuse.) Odense 1918. 8°. 78 S.

Stamtavle over Slægten la Cour (Dornonville de la Cour) ved L. F. la Cour. (Kbh. 1918.) 8°. 12 S.

Familien Madvig. Et Par nye Led i Stamtavlen. Ved Carl Anthoni Kofoed. [Særtryk af Bornholmske Samlinger. Rønne 1918]. 8°. 10 S. uden Titelblad.

Slægten Meinertsens Stamtavle. (Af H. P. Meinertsen, Mern.) (Præsto. 1918) 8°. 23 S.

D. G. Monrad. Et Levnedsløb skildret af Fred. Nørgaard. Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme. Kbh. 1918. S. 1: I. Monrads Slægt.

Min Slægtbog. Udg. af Holger Petersen. (Manuskript for Slægten. Udarbejdet af Th. Hauch-Fausbøll og P. Fr. Rist). Kbh. 1918. 4°. V + 248 S.

K. P. Petersens og L. Chr. Petersens — fhv. Hvidgarver i Odense — Slægtsbog og Slægtstavler. Samlet og udgivet af L. Chr. Petersen. Trykt som Manuskript. (Odense) 1918. 4°. 34 S.

Stamtavle over Slægten Ravn fra den nordlige Del af Koldingegnen. En Slægtsbog med Slægtregister, Tidsnoter, Portrætter, Biografier og Smaa-træk samt gamle Breve og Papirer m. m. Samlet og ordnet ved Jens Peter Harbo. Udgivet af et Udvalg. Kolding 1918. 8°. 376 S.

Valdemar Riise. Ved Alb. H. Riise. Trykt som Manuskript. Kbh. 1918. 4°. S. 29: Stamtavle.

Optegnelser om Sognepræst John Rørbye's og Martha Simonsdatter Wedselstoft's Slægt. Samlede for Familien af H. Struer. Trykt som Manuskript Januar 1918. Kbh. 8°. 45 S. — Trykfejl og Rettelser. [S. St. o. A.]. 8°. 1 Bl

Schröder-Slægten. Paa Grundlag af Johs. E. Schroders Slægtetog ved Frederik Schroder. Kolding 1918. 8°. 39 S.

Stamtavle for Familien Schwensen. Den 23. Juni 1918. Udarbejdet af C. L. Schwensen. Vordingborg 1918. Smal 4°. 16 S.

Optegnelser om Johan Friedrich Ludolph Stützer og hans Slægt. Samlede for Familien af H. Struer. Trykt som Manuskript Maj 1918. Kbh. 8°. 18 S.

Slægten Tillisch, Stamtavle. (Afsluttet Sommeren 1918.) Trykt som Familie-Manuskript. (Udg. af Frederik Ferdinand Tillisch.) Kbh. 1918. Fol. 49 S.

Stamtavle over den fra Povlsker Sogn (Bornholm) stammende Familie Westh (West.) Udarbejdet af J. P. West. Trykt som Manuskript. Kbh. 1918. 4°. 23 S.

Mindeblade. Udg. af »Foreningen til Bevarelse af Slægtsminder«. Red. J. C. Hansen, Viborg og Carl Hansen, Skive. Nr. 5. April 1918. Skive. 8°. S. 73—88: Vinter Slægten.

Ovle-Slægten's Stamtavle. Udarbejdet 1917 af A. Eriksen. [Odder 1918.] Fol. 9 Bl.

Tillæg til Stamtavle-Fortegnelsen for 1917, se 39. Aarg. S. 270.

Tillæg I til Familien Glahn's Slægtetog (Poul Bredo Grandjean, Kbh. 1907) ved Hans Egede Glahn, Glahn-Samfundets Sekretær. Kbh. 1917. 4°. 8 S. Hører til: Glahn-Samfundet, stiftet den 19. Februar 1917 (Medlemsblad red. af Alfr. Glahn). Kbh. 1917.

Spørgsmaal og Svar.

Svar:

I.

Til 3. Række IV. S. 165. Spørgsmaal 5.

Den Capitaine ved Dragonerne Peter Petersen, om hvem jeg allerede i dette Tidsskrift 3 R. IV. S. 247 har givet nogle Oplysninger, maa være den Capitaine Peter Petersen, der blev begravet i Oslo Hospitalsmenighed 12 Aug. 1796, 80 A. gl. Han skulde saaledes være født 1716, hvilket ogsaa passer godt med, at han blev gift 1ste Gang 1746, altsaa 30 A. gl. Anden Gang blev han trolovet i Skjeberg 9. April 1768, men han findes ikke viet der, vistnok af den Grund, at hans 2den Hustru Berthe (Birgitte) Maria »Friis« horte hjemme i Laurvig, hvor hun uden Tvivl baade var født og blev gift. Laurvigs Kirkebøger begynder først 1785, saa man deraf ingen Oplysning kan faa. Men ifølge Laurvigs Skjode og Pantebog blev der 7. Aug. 1769 paa Laurvigs Bything thinglæst et Afkald fra »Peter Petersen, Capitaine af Dragonerne« dat. Laurvig 2. April 1769, i hvilket han erklærer, at han nu er kommet i Egteskab med Berthe Maria Engelbrechtsdatter Friis, hvorfor han giver hendes Formynder Amund Olsen Dales Enke Afkald for den Arv, som Konen var tilfalden efter sin salig Fader Engelbrecht Andersen og salig Moder Margrethe Oldsatter ifølge Skiftebrev af 5. Marts 1739, efter Mormoderen sal. Berthe Maria, afg. Halvor Aaroes Enke ifølge Skiftebrev af 13. Febr. 1745 og endelig efter hendes sal. Broder Ole Engelbrechtsen ifølge Skiftebrev af 14. April 1753, i alt 70 Rdl. 15 Sk. — Berthe Maria's

Fader Engelbrecht Andersen kaldes ikke »Friis« og det kan heller ikke ses, at han har staaet i noget Slægtskabsforhold til Personer af dette Navn. Han døde før 10. Oct. 1738, da Dødsfaldet blev meldt Skifteretten, idet han var funden i Skoven Dramsbech ved Langesund slaat ihjel af en nedfalden Gren. Margrethe Olsdatter Dale var død før. Han efterlod sig foruden Datteren Berthe Maria, 2 A. gl., 2 Sonner Ole Engelbrechtsen, i 9de Aar, og Jørgen Engelbrechtsen, i 7de Aar. Ole døde ugift i 1747 paa Reise fra Amsterdam til St. Eustacius i Vestindien ved Skibet Hoop Galeys Forlis. Engelbrecht Andersen havde en Søster Anna Andersdatter, gift med Marsmester Lars Christiansen i Langestrand og en Broder Johannes Andersen, der var Smed. Han var, da han døde, trolovet med Kirstine Olsdatter, en Datter af Ole Nielsen Hjellen paa Næsset. Moderen var Datter af Ole Olsen Dale og Berthe Pedersdatter Melle, efter hvem der holdtes Skifte paa Torstrand 23. Decbr. 1744. Hun var 2den Gang gift med Halvor Aarøe, men havde ingen Børn med ham. Med Ole Dale havde hun foruden Datteren 4 Sonner, nemlig 1) Amund Dale, f. c. 1695, gift med Maria Hesselberg, 2) Abraham Dale, f. c. 1701, gift med Maria Christensdatter, 3) Ole Dale, † 1738 i Batavia og 4) Joachim Dale, f. c. 1709; gift med Berthe Nilsdatter.

E. A. Thomle.

II.

(6. R. IV. S. 279. Nr. 3).

Til de Oplysninger, jeg allerede tidligere har meddelt i dette Tidsskrift (jfr. 7. R. 4 B. S. 229—33) om Familien Lemvig m. fl., kan jeg nu yderligere føie, at den Anna Cathrine Christiansdatter Lemvig, der var gift med Ole Gullichsen paa Lærum i Vaale Prestegjeld, var født c. 1677 og 2 Gange gift, nemlig 1) c. 1695 med Ole Gullichsen, der dels ved Arv, dels ved Kjob havde erhvervet 16 Lispund 28 $\frac{1}{2}$ Mk. Penge i nordre Lærum, hvor han afgik ved Døden kort før 30. October 1704, da Skifte efter ham holdtes paa Lærum. Han var født c. 1665 paa Otterstad i Lardal og var en Son af Gullich Poulsen Otterstad (der døde 1709) og Iste Hustru Eli Olsdatter, der allerede var afgaaet ved Døden før 25. Januar 1676, da Skifte efter hende holdtes. I dette Egteskab havde Anna Cathrine Lemvig 3 Børn, 2 Sonner og 1 Datter, der ved Faderens Død kun var $\frac{1}{2}$ Aar gl. og senere maa være døde som Barn. Omkring 1704 blev Anna Cathrine L. derefter igjen gift med Ole Jansen Groll, der døde paa Lærum 1731 (begr. i Vaale 24. Aug. s. A.), 46 A. gl. og som saaledes skulde være født c. 1684. Han er derfor maaske en Son af Johan Groll paa Hassels Jernværk i Eker, der netop havde »et Barn« til Daaben i Eker Dø. 12 p. Tri. (c. 20. Aug.) 1684. Med ham havde hun ogsaa 3 Børn. I 1748 afgik Anna Cathrine L. selv ved Døden paa Lærum og blev begravet i Vaale 21. Marts 1748, 71 A. gl. Hele Boet udgjorde 187 Rdl. 16 Sk., hvorfra gik Gælden 110 Rdl. 2 Mk. 6 Sk., saaledes at Børnene fik 76 Rdl. 2 Mk. 10 Sk. i Arv. — Søsteren Lucia Christiansdatter Lemvig — om hvem jeg tidligere Intet vidste — døde i Holmestrand før 3. November 1721, da Registrering i Boet foretoges. Botne Kirkebog, der ogsaa omfatter Holmestrand, begynder vistnok 1707, men har en Lacune fra 1713—22, saa man heraf ingen Oplysning om Dødsfaldet kan faa. Skiftet efter hende holdtes i Holmestrand 16. Febr. 1722, da det oplystes, at hendes »Fader« Christian Lemvig paa Stenbryggen i Borre paa Grund af Alderdom og Skrobelighed ikke kunde møde, hvorfor Anders Pedersen Styhr i Holmestrand »der paa sin Kjærestes Vegne var anrørende Lucia Christiansdatter« blev Værg for Børnene. Hun havde været gift 3 Gange: 1) c. 1700 med Mathias Olufsen, med hvem hun havde en Son Oluf Mathiasen, 19 A. gl., der var i Sko-

magerlære paa Bragernæs, 2) c. 1707 med Nils Berentsen, med hvem hun ingen Børn havde, og 3) c. 1717 med Snedker Hans Larsen, der overlevede Konen, med hvem han havde 2 Børn, Anna Maria paa 3die Aar, der var i Huset hos Christian Snedker, og Marthe Maria, der var hos Mosteren Anna Cathrine, Oluf Grolls paa Lærum i Vaale. Boet eiede et Hus i Holmestrand og udbragtes ved Auction til ialt 303 Rdl. 1 Mk. 27 Sk. Gjælden var 188 Rdl. 1 Mk. 4 Sk., saa der kun blev 115 Rdl. 3 Sk. igjen. Enkemanden opholdt sig paa Frederikshald, hvor han havde Arbeide, og Skiftet holdtes sandsynligvis, fordi han paany skulde gifte sig. Da - som nævnt - Christian Lemvig paa Stenbryggen var Afdødes Fader, maa han have været gift 2 Gange, saaledes som jeg allerede forhen har antaget, nemlig først med Martha Olufsdatter Schjerven og senere med den Anna Simonsdatter, der var Moder til Christian Lemvig paa store Stang. Denne Anna Simonsdatter var en Datter af Simen Jensen, Borger i Holmestrand, som i et Mandtal for Botne af 5. Novbr. 1664 siges at være 36 A. gl. og altsaa skulde være født c. 1628. Han var gift med Maren Hansdatter, der efter Simen Jensens Død c. 1685 blev gift med Hans Simonsen »Nebsager« eller »Gjöklep« i Holmestrand, som maa være den Hans Simonsen, der blev begravet i Holmestrand 23. Marts 1711, 69 A. gl., og i Kirkebogen siges at være født ved Horsens 14. August 1641«. Med Simen Jensen havde Maren Hansdatter flere Børn, deriblandt Sonnen Jens Simensen Gjöklep, der paa Skiftet efter Faderen Simen Jensen i Arv var tilfalden 203 Rdl. 3 Mk. 23 Sk., som hidtil havde staaet hos Moderen og Stedfaderen Hans Simonsen Nebsager. Men da han nu var over sine 25 Aar og selv kunde raade Arven, fik han af Stedfaderen 15. Novbr. 1694 Skjøde paa Halvdelen af Gjöklep i Botne, som Hans Simonsen og Maren Hansdatter selv 14. Maj 1686 havde købt af Ingeborg Hansdatter sl. Hans Hansens Aretanders paa Bragernæs med samme Ret som Ingeborgs Fader Hans Larsen havde eiet den. Dette Skjøde er til Vitterlighed undertegnet af »Morbroderen« Sr. Jens Hansen og »Svoger« Jens Simensen begge paa Strømsø. Hans Simonsen var bosat paa Gjöklep, hvorfra han under 31. Mai 1690 med Konen Maren Hansdatter overdrog Rasmus Michelsen i Holmestrand et Hus der og dette Skjøde er til Vitterlighed undertegnet af »vores Svoger og Broder« Jan Hansen Backer i Holmestrand. Jens Simensen siges i 1682 udtrykkelig at være »Broder« af Hans Simonsen paa Gjöklep. Maaske var Maren Hansdatter allerede før 15. Novbr. 1682 gift med Hans Simonsen. Thi i Jarlsbergs Thingbog siges »Maren salig Simen Jensens« at være »nu boende paa Gjöklep.«

At Simen Jensen og Maren Hansdatter har havt flere Børn, er ikke tvivlsomt. Under 16. Juli 1690 overdrog saaledes Anders Simensen paa Bragernes Sorenbirkeskriveren i nordre Jarlsbergs Sorenskriveri Sr. Jens Hansen [Broager] 14 Lispund $4\frac{1}{2}$ Mk. Tunge i Godager i Botne og 8 Mk. Smør i Klæbo Fiskeri dersteds, da hans »Morbroder« Jens Hansen »Borger og Indvaaner paa Strømsø« paa hans Broder Ole Simensens Vegne allerede 9. Sept. 1688 havde overdraget Jens Hansen andre 14 Lispund $4\frac{1}{2}$ Mk. Tunge i Godager og 8 Mk. Smør i Klæbo Fiskeri tilligemed Odelsretten til nævnte Gods, som de havde arvet efter deres sl. Fader og dette Brev er til Vitterlighed undertegnet af hans »Stiffader« Hans Simonsen og af hans »Svoger« Rasmus Michelsen. Selv undertegner han sig i Skjødets med Familienavnet »Holst«, saa han utvivlsomt maa være den Anders Simensen Holst paa Strømsø, der var gift med Karen Augustinusdatter, en Datter af Sognepresten til Vaale Hr. Augustinus Ambrosiusen Flor og 2den Hustru Maren Olsdatter Schjerven (jfr. dette Tidsskrift 3. R. II. S. 274). Senere flyttede Hans Simonsen til Holmestrand, hvor han boede 16. Febr. 1701, da han tilligemed Stedsonnen Jens Simensen solgte et Stykke Jord under Gjöklep til Christen Christensen i Holmestrand og dette

Skjode undertegnes ogsaa af Jan Hansen Backer og Rasmus Michelsen, begge i Holmestrand. Den 5. Mai 1702 overdrog han endelig ogsaa Stedsommen Jens Simensen den anden halve Del af Gjoklep og dette Skjode underskrives til Vitterlighed ogsaa af »Rasmus Michelsen paa egne og Kones Vegne« og af Christian Lemvig »ilige Maade« : paa egne og Kones Vegne. Dette viser, at de begge maa have været gifte med Døtre af Simen Jensen. Af Pantebogen for Tønsberg og Holmestrand sees det ogsaa at salig Rasmus Michelsens Enke i Holmestrand hed Kirsten Simensdatter.

Efter det saaledes oplyste maa det anses sikkert, at Jens Simensen og Maren Hansdatter har havt 2 Døtre og 3 Sønner, nemlig: 1) Kirsten Simensdatter, gift med Sr. Rasmus Michelsen i Holmestrand. 2) Anna Simensdatter, gift med Christian Lemvig paa Stenbryggen i Borre. 3) Jens Simensen paa Gjoklepi Botne. 4) Ole Simensen paa Strømsø(?) og 5) Anders Simensen Holst paa Strømsø.

Hvad Maren Hansdatters Slægt angaar, var hun -- som oplyst -- Søster af Sr. Jens Hansen paa Strømsø og maa vist ogsaa have været en Søster af Jan Hansen Backer i Holmestrand, der saaledes sandsynligvis har været af norsk Oprindelse. Maren Hansdatter tør muligvis have været en Datter af den Hans Simonsen i Holmestrand, der ifølge Mandtallet for Botne af 5. Novbr. 1664 var 49 A. gl. og saaledes født c. 1615. Han kan derfor ikke være den Hans Simonsen, der som oplyst blev begravet i Holmestrand 1711. Ifølge det nævnte Mandtal havde Hans Simonsen en Søn Jan Hansen, 20 A. gl. : født c. 1643, i hvilket Aar ogsaa Jan Hansen Backer maa være født, da han blev begravet i Holmestrand 18. Octob. 1713, 70 $\frac{2}{3}$ A. gl. En anden Søn af Hans Simonsen hed Johannes, 15 A. gl., altsaa født c. 1649. Om dette kan være Sr. Jens Hansen paa Strømsø, er dog maaske usikkert. Men at Jan Hansen Backer var Maren Hansdatters Broder synes i ethvert Fald sandsynligt, da han i Skjodet af 1690 udtrykkelig kaldes »Svoger og Broder« af Hans Simonsen og Maren Hansdatter, nemlig Svoger af Hans og Broder af Maren. Det bestyrkes ogsaa ved at han stadig kaldes »Svoger« af Rasmus Michelsen, der var Marens Svigersøn.

Hvad endelig Peder Andersen paa østre (eller øvre) Lindset i Hof angaar, som var Fader til Fru Johanne Pedersdatter Wright († paa Gaaserød i Lardal hos Sønnen 19. April 1816 (begr. 27. s. M.), 90 A. gl.), kan det oplyses, at min Formodning om, at han var fra Gaarden Usby (Ostby) i Hof, er rigtig. Det sees nemlig, at Signe Andersdatter (begr. i Hof 30. Octob. 1764, 85 A. gl.), Enke efter Søren Halvorsen Vold i Hof († 1721) den 1. Febr. 1746 med Samtykke af »Broderen« hendes Laugværge Peder Andersen Lindset overdrog en anden Broder Anders Andersen, der boede paa Usby, og hans Hustru Maren Andersdatter (begr. i Hof 9. Febr. 1787, 95 A. gl.) 5 Lispund Tunge i Usby, som hun for den halve Del havde arvet paa Skifte efter Faderen Anders Andersen 28. Juni 1729 og for den anden halve Del havde erholdt ved mindeligt Opgør med sine myndige Sødskende paa Skiftet efter hendes salig Moder Johanne Tollefsdatter.

Af Kirkebogen for Hof sees det ogsaa, at Vagtmester ved Major Ove Rammel Sehesteds Dragoncompagni Per Andersen Ostby og Maren Nilsdatter Hejerstad, bleve viede uden Troløvelse og Lysning i Hof Dom. 2. p. Tri. (c. 6. Juni) 1723 og at deres Datter Johanne blev døbt i Hofs Kirke 28. Novbr. 1725. Her hedder det om Faderen, at han »nu boer paa østre Linset«, hvilket viser, at Barnet er født der og at han kort forud maa have tilflyttet denne Gaard. En ældre Datter Else, døbt i Hof Kirke 13. Octob. 1723 synes født paa Usby. Vagtmester Peder Andersen Linset døde hos sin yngste Datter paa nedre Rønneberg i Hof og Faderen Anders Andersen døde paa Usby i 1729 (begr. i Hof 14. Marts s. A.). Peder Andersens Kone Maren Nilsdatter Hejerstad døde paa Linset

1763 (begr. i Hof 3. Sept. s. A.), 59 A. gl. og var en Datter af Nils Hansen Hejerstad og Maren Hansdatter. Johanne Tollefsdatter, der døde omtrent 1746 var en Datter af Tollef Ellefsen Gurik og 1ste Hustru Kirsten Rasmusdatter, der ogsaa havde en yngre Datter Maren Tollefsdatter, som blev gift med Anders Andersen Usby's Broder Peder Andersen Goverød i Hof. Foruden disse Brødre var der i alle Fald 2 Sostre Kirsten Andersdatter, † allerede 1711, gift c. 1690 med Ole Christophersen paa Hutuft i Hof og Birgitte Andersdatter, gift med Erik Eriksen ogsaa paa Hutuft, hvor han døde 1691. Den i Noten 7. R. IV. S. 233 nævnte Rasmus Andersen Nordby (begr. i Hof 28. April 1772, 85 A. gl.) var derimod Broder af Peder Andersen Linset.

E. A. Thomle.

Bog anmeldelser.

Hans Toll: »De älsta svenska konungavapenbilderna och Tre-kronor-vapnet». P. A. Norstedt & söners forlag. Stockholm 1919.

I Sverige er Interessen for Heraldik stedse stigende og uden Tvivl langt større end herhjemme. Som bekendt sorterer alt, hvad der i vort Broderland angaar Heraldik, under en særlig Embedsmand, Rigsheraldikeren. Alene denne Omstændighed har været og er af meget væsentlig Betydning for den svenske Heraldik. For faa Aar siden stiftedes »Svenska heraldiska föreningen» med den kyndige og højt ansete Rigsheraldiker, Hofmarskalk, Greve Adam Levenhaupt som Formand. Foreningen har offentliggjort enkelte Smaaskrifter og afholdt Moder paa Riddarhuset. I 1917 udgav Kammerjunker, Friherre Harald Fleetwood en særdeles instruktiv »Handbok i svensk heraldik», for et Par Maaneder siden har en af Amanuensis, Løjtnant Johan Kleberg forfattet fuldstændig svensk »Herold» set Lyset.

En tredje svensk Forfatter paa dette Omraade, Kammerherre Hans Toll, har med den Bog, hvis Titel staar over disse Linier, fornylig beriget den heraldiske Litteratur med et i høj Grad fængslende Specialarbejde, der vidner om stor Belæsthed, usædvanlig omfattende Kendskab til Kilderne og megen Kombinationsevne. Navnlig Bitegnene — Brisurerne — er gjort til Genstand for indgaaende Behandling. Forfatterens Redegørelse for disse særlige, indviklede heraldiske Fænomener vil lases med største Udbytte.

Efter kritisk Gennemgang af en Række nordiske middelalderlige Kongesigiller samles Opmærksomheden om Sveriges Vaaben, de tre Kroner, der 1364 antoges af Albrecht af Mecklenburg som svensk Konge. Forfatteren søger at løse Spørgsmaalet om dette Vaabens Opstaaen netop ud fra Læren om Bitegnene og kommer her til det højest originale, men unægtelig noget dristige Resultat, at de tre Kroner stammer fra og er identiske med Kronerne paa Hovederne af de tre Leopard i Erik Erikssons og Valdemar Birgerssons Sigiller, hvilke Kroner efter sidstnævntes Afsætning blev vakante og gennem en vis Regalret tilfaldt Sveriges Krone (d: den svenske Stat) samt at Albrecht tog det sidste Skridt hertil ved at sætte disse vakante Kroner i et Skjold. Det første Skridt skulde saa Magnus Ladulaas have taget, idet hans Kontrasigil foruden en kronet Løve viser de tre Kroner, som han, saaledes som allerede Seyler har udtalt, tog fra sin Broders Vaaben, »sandsynligvis som sphragistisk Bitegn for at give sit hidtidige hertugelige Sigils Billede et iøjnefaldende Præg af Kongedømmet. Kammerherre Toll gør yderligere opmærksom paa, at tre

pælvls stillede Guld-Kroner forekom i de blaa Faner, der prydede Folkunge-Kongers Hælm, ligesom Kong Magnus Eriksson, der 1319 arvede Sverige og Norge som treaarigt Barn, anvendte tre Kroner paa sine Mønter.

Hypothesen vil sikkert falde mængen Heraldiker for Brystet. Man maa imidlertid lade Forfatteren, at han med stor Skarpsindighed og advokatorisk Kraft forsvarer sin Antagelse, bl. a. ved at drage Paralleller fra udenlandsk middelalderlig Heraldik. Alt i alt er Afhandlingen betydelig mere overbevisende og solidt underbygget end A. D. Jørgensens »Det gamle danske Kongevaaben«. At man fra svensk Side kan vente en Diskussion, er vel givet. Helt let bliver det dog ikke at modbevise Kammerherre Toll. Den kun 80 Sider store Bog, der ledsages af gode Billeder, hører ganske vist ind under Begrebet »højere Heraldik«, men fortjener ikke des mindre at læses af andre end rene Fagmænd. Man følger Forfatterens lærde, næsten lidenskabelige Procedure med Spænding lige til Bogens sidste Blad.

Poul Bredo Grandjean.

Evald Tang Kristensen: Almanak-Optegnelser af Præsterne Hr. Niels Sørensen Rømer og Hr. Peder Laugesen Fano. 136 Sider. Forfatterens Forlag, Mindebo, Vejle.

Niels S. Rømer var Præst i Stovby og Hornum i Bjerge Herred fra 1729—1752. Han skriver mest om sin Præstegaard, sin Avling og sine Indtægter. Han har ogsaa siddet fedt og godt i det. Foruden sin store og gode Præstegaard fik han mange Naturalier. En kom med en Fjerding Smør, en anden med en Otting, en tredje med en Snes Æg og nogle Kyllinger, mange med Ost, flere med Aal eller Orreder o. s. v. Jo, da har det været godt at være Præst.

Peder S. Fano var Præst i Hodde og Tistrup lidt Nord for Varde fra 1706—1753. Ude hos ham er det magrere. Det er maaske derfor han skriver mindre om sin Præstegaard og Indtægt, mere om sin Slægt. Han er selv fra Fano, har Familie i Vejle og i flere af Nabopræstegaardene. Han fortæller om Besøg, om Barsler og Begravelser og den Slags. Der er derfor mere Personalhistorie i hans Optegnelser.

Desuden fortæller E. T. Kristensen noget om deres Slægt, deres Eftermænd og deres Degne. Han meddeler Aktstykker vedkommende disse Folk, og hvad han har samlet om dem.

Den er ikke i Boghandelen. Det er derfor, jeg gør opmærksom paa den her.

Poul Bjerge.

Dr. med. H. Adersen: Mit Navns Historie. København 1919. 41 Sider.

I det foreliggende lille Skrift har Forfatteren offentliggjort en Række Studier og Undersøgelser over det olddanske Personnavn Adser, Asser, og lignende Former. Forfatterens Undersøgelser har været overordentlig vidtgaende, idet han ikke har indskrænket sig til Danmark eller Skandinavien, men har inddraget Normandiet, England, Holland og Tyskland og Nordamerika i Undersøgelserne. Uden egentlig at fremdrage noget nyt, er den lille Bog værd at stifte Bekendtskab med, letløbende og fornøjelig som den er skrevet. Forf. slutter med nogle kortfattede Notiser om en Del Personer og Familier af Navnet Adersen, deriblandt hans egen, der stammer fra en Bondesøn fra Københavns Amt ChristenJensenAdersen, der var f. ca. 1734 og som 1773 blev ansat i den kongelige Stald paa Christiansborg.

E. A. Thomle: Studenterne fra 1868. Festskrift i Anledning af deres Femtiaars-Jubilæum den 2. September 1918. Kristiania 1919. 428 Sider.

Det fortælles, at den norske Genealogis Nestor, Arkivar E. A. Thomle for nylig skal have udtalt, at han nu paa Grund af sin høje Alder, anser sin Forfatter- og Udgivervirksomhed som afsluttet. Det maa for vort Fags Skyld haabes, at dette kun er et løst Rygte, og at det endnu maa blive ham forundt at skænke norsk og dansk Personahistorie og Genealogi mangt et nyt Arbejde, til Hæder og Ære for ham selv, til Gavn og Glæde for Fagets Dyrkere. Men taler Rygtet sandt, har Arkivaren i det foreliggende Arbejde givet os et Værk, der danner en smuk Slutsten paa hans fortjenstfulde Virksomhed.

Bogen bringer udførlige Biografier af de 168 Studenter, som 1868 dimitteredes til Kristiania Universitetet og er forsynet med en Mængde Portrætter, ligesom der til Biografien er knyttet udmærkede Bibliografier. Bogen, der er forsynet med et Register, bringer desuden et Afsnit om Familiernes Oprindelse, hvori der i korte Træk gøres Rede for de Familier, hvortil de enkelte Dimittender hører. Endelig bringer Bogen en Del statistiske Oplysninger.

Det er vistnok første Gang, at et Studenterhold er saa udførligt biograferet.

Slægten Werner fra Demmin. Stamtavle, udarbejdet af Hans Werner. Trykt som Manuskript. Oktober 1919. København. 15 S

Cand. phil. Hans Werner har i det foreliggende lille Arbejde behandlet sin fædrene Slægt, der stammer fra Joachim Detloff W., f. 1756 i Demmin. Denne og hans Broder Johan Jacob W., f. 1758, kom i Midten af 1770'erne til København, hvor de etablerede sig som Skræddermestre og stiftede Familie. Medens den ældste Broders Descendens optager Stamtavlenes første 12 Sider, lægger den yngre Broders kun Beslag paa 3 Sider, og Linien er uddød 1907 med Maskinmester i Flaaden Elias Bernhardt Werner. Mændene af den ældste Broders Linie har tre Gange hentet Hustruer i den yngre Broders. Til Slægten hører bl. a. Elias Johannes Werner (1790—1855), der, efter en omflakkende, eventyrlig Ungdom, slog sig ned i Ringsted, hvor han blev Prokurator, Tiendekommissær og Forvalter ved Ringsted Kloster, hans Son, Stifteren af det bekendte Isenkramfirma T. M. Werner paa Kultorvet, og dennes Sønner, hvoriblandt vort Samfunds trofaste Medlem, Overretssagfører Johannes Werner. Det lille Arbejde er godt og omhyggeligt gjort, men man kunde ønsket det et andet Omslag samt et Register. Forfatteren har velvilligt tilbudt at forære de af Samfundets Medlemmer, der maatte ønske det, et Eksempplar af Stamtavlen, saa langt det forholdsvis lille Oplag strækker til. Hans Adresse er Lykkesholms Allé 5 B. 4. Sal. København V.

Nordfynsk Bondeliv i Mands Minde. Af Christine Reimer. IV—V. København 1919.

Efter 9 Aars Arbejde har Frk. Christine Reimer afsluttet dette noget bredt anlagte Værk, der for lang Tid vil bevare hendes Navn blandt dem, der søger at værne vor Bondestands Minder mod Forglemmelse. Naar Bogen omtales her, er det, fordi Bind V bærer Titlen: Om Egnens Minder og Egnens Mænd. Lokal- og Personahistorie. Under Afsnittet »Særlinge» behandler Forfatterinden »den hvide Doktor», den bekendte Samler af Oldsager, Axel Frederik Lassen (1789—1883), hvis Samlinger 1871 overgik til Fyns Stiftsmuseum. Særlige Afsnit helliges Rasmus Rask og hans nærmeste Slægt, Historikeren Vedel Simonsen

og Præstefamilien Balslev fra Haarslev. Der ligger i disse Skildringer mange gode Oplysninger af Værdi for Personallhistorien, men desværre savner man et Navneregister.

Slægten Wedege i Danmark. Slægtetog med Stam-tavle over den til Norge udvandrede Slægtslinie, ved L. P. Borberg. København 1919. 165 S. m. Reg. og Oversigtstavle.

Fuldmægtig i Indenrigsministeriet L. P. Borberg, der for nogle Aar siden gjorde sig saa fordelagtig kendt ved Stamtavlen over Familien Borberg, har i det foreliggende Arbejde behandlet sin mødrene Slægt, og dette Arbejde staar fuldt ud paa Højde med det førstnævnte. Familien vil være Læseren af dette Tidsskrift saa vel bekendt, at der ikke er nogen Grund til her at fremkomme med orienterende Bemærkninger, og Bogen anbefaler sig selv. Den er pænt trykt, forsynet med Billeder, der dog for Portrætternes Vedkommende ikke alle er lige gode, den er godt ordnet og forsynet med et godt Navneregister.

Fru Camilla Augusta Møller f. Rasmussens Slægtetog. Trykt som Manuskript for Familiens Medlemmer. Randers 1917. 54 S. + Till. 15 og 2 Tavler.

Justitsraad, Sagfører i Randers J. S. Møller, der 1907 under Titlen »Familien Møllers Slægtetog« udgav sin egen Slægts Stamtavle, har i det foreliggende Skrift behandlet sin Hustrus Slægt.

Justitsraadinde Møller er Datter af Distriktslæge paa Læsø senere i Thisted, Christen Rasmussen (1809—1877) og Bolette Marie Mackeprang. Forfatteren i Bogen Rede for Fruens Forfædre, saa udførligt, at dette Afsnit omfatter de første 44 Sider. Igennem sin Morfars Moder Bolette Cathrine Hage (1753—1846) kan Justitsraadinden føre sin Descendens tilbage til selve »den jyske Adam«, Christiern Nielsen i Varde, samt Familiernes Friedenreichs og Finkes Stamfædre og til Thøger Jensen Løvenbalk. Det vil forstaas, at her er noget at fortælle, og Forf. har, uden at bringe væsentligt nyt til Torvs, gjort dette paa en ganske klar og underholdende Maade, og da Bogen omtaler saa mange gode Mænd og Kvinder af de Brochmander, Grubber, Calower, Finker, Fosses og mange andre, er den ingenlunde uden Værdi. Bogen er smukt udstyret med Billeder af ny og gammel Dato, det ældste af Biskop Mathias Jacobsen (1659—1636), de yngste af Udgiverens Efterslægt. Bogen bringer en Fortegnelse over »Stamforældrene«, hvad der i nogen Maade erstatter et Register, og en Oversigt over Familielegater.

Slægten Kühle. Dens Oprindelse og Historie. Af Sejer Kühle. København 1919. 53 Sider. Reg. og Oversigtstavle.

Den Slægt Kühle, der her behandles, ledes tilbage til Peter Kühle, der levede c. 1651 i Stade. Dennes Efterkommere fylder imidlertid kun Bogens 18 Sider, medens dens første 30 optages af overordentlig vidtgaende Undersøgelser, hvorefter man vil faa et Begreb, naar man hører, at Forf. i de enkelte Afsnit behandler Navnets Oprindelse og Kollevaabnet i Middelalderen, Slægter uden Kollevaaben, derunder Slægten Kühle i Hadeln, v. der Kühle i Hannover og Danmark og v. Kyle i Holsten, og Slægter med Kollevaaben, derunder Slægten Kule i Kremppe, Slægten Kule i Mecklenburg, v. Kühle paa Gottberg, Kule paa Walsleben og Kyle (Kyhle) i Sverige. Det vil heraf ses, at Forf. har gjort et meget stort Samlearbejde, der altid vil bevare sin Værdi.

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.

Slægten von Platen, hvis Slægtforbund saa vidt vides var det første i Sverige, holdt 20 September Mode i Malmö. Slægtforbundets Formand er Generallojtnant Christoffer v. P. og de øvrige Bestyrelsesmedlemmer er Kammerherre Wilhelm v. P., Kronefoged Philip v. P. og Toldkontrolør Algernon v. P. Slægten stammer fra Rygen, og den Erengisle Plata, der 1778 nævnes ved Turneringen i Laholm, ligesom det svenske Rigsraads Sendebud hos den tyske Ordens Stormestre 1389 antages at høre til Slægten. Den nu i Sverige levende Slægt er indkommen i Landet i Slutningen af det 18. Aarhundrede. Samhörighedsfølelsen inden for Slægten er meget udpræget, og til det omtalte Mode i Malmö var fyrretyve Bærere af Navnet til Stede. Hvert tredje Aar afholder Slægtforbundet sin Familiedag.

Den for kort Tid siden afdøde Kammersangerinde Fru Léocadie Gerlach nedstammede i tolvte Led fra Gustav Vasas Søster Margrethe. Fru Gerlach var Datter af Løjtnant Bergnehr og Charlotte Wilhelmina Philip, f. 1799, d. 1871. Denne sidstes Bedstefader Vicekorporal Anders Philip, horte til en skotsk Slægt, af hvilken Walther David Philip 1638 var blevet naturaliseret som svensk Adelsmand. Anders Philip var gift med Juliana Stjernhjelm, Datter af Oberst Otto Johan Stjernholm og Juliana Cronstjerna, Datter af Oberst Märten Cronstjerna og Gertrud Berendes, der var Datter af Friherre Fabian Berendes og Catharina Sparre. Med sidstnævnte kommer Forbindelsen med dansk Adel, idet hendes Moder var en Urne, Anna Urne fra Knabstrup, der var gift med Statholder Johan Sparre, Søn af Erik Sparre, der 20. Marts 1600 henrettedes paa Linköping Torv efter Slaget ved Stångebro. Johan Sparre, hvis Hustru var en Trolle, var Søn af Erik Larsson Sparre og Ebba Stenbock, og Senneson af Per Brahe og Beata Stenbock. Per Brahe var Margrethe af Vasas Søn i hendes første Ægteskab med Joachim Brahe til Tärna i Södermanland, der 1520 blev et af Ofrene for det stockholmske Blodbad.

Efter Indbydelse deltog Samfundets Sekretær den 4. November som dets Repræsentant i den i Anledning af den tyske genealogiske Forening »Heroldes 50-aarige Bestaaen foranstaltede Sammenkomst i Berlin. Paa Grund af de alvorlige Tider havde Foreningens Bestyrelse opgivet at foranstalte en større Festlighed. Nævnte Dags Formiddag afholdtes et talrigt besøgt Mode for Foreningens Medlemmer med Damer og Gæster i en af det berlinske Kunstgwerbemuseums Sale. Formanden, Generallojtnant von Bardeleben bød Velkommen og derefter havde en betydelig Række af Repræsentanter for genealogiske og historiske Foreninger i Tyskland Ordet for at hylde Foreningen for dens betydelige Arbejde og overrakte Adresser til Foreningen i Anledning af Jubilæet. Kammerherre, Dr. Kekule von Stradonitz holdt den egentlige Festtale, der formede sig dels som en Oversigt over denne den ældste tyske genealogiske Forenings Virksomhed gennem de 50 Aar, dels som et højt interessant Foredrag om Arvelighedsproblemet.

Derefter tog Historiemaler Closs Ordet og holdt et historisk Foredrag om »Dragter og Vaabenkunst«. Begge disse Foredrag, der hilstes med stort Bifald, er senere bleven trykt i »Heroldes Maanedsskrift.

Om Aftenen fandt i Foreningens sædvanlige Forsamlingssted i »Pschorr-hause«, Tauentienstrasse 13 i Charlottenburg et almindeligt Mode Sted. Den

festlige Anledning prægede ogsaa denne Sammenkomst, idet der fra mange forskellige Sider bragtes Foreningen og dens ledende Mænd en Hyldest, og en hel Række af de markanteste tyske Personligheder indenfor vor Videnskab gæstede denne Aften Foreningen. Under Mødet tog Samfundets Sekretær Ordet og bragte Foreningen en Hilsen fra Samfundet med følgende Ord:

Mit aufrichtiger Freude und Dankbarkeit bin ich als Vertreter des Dänisch-norwegischen Vereins für Genealogie und Personengeschichte einer gütigen und ehrenden Einladung gefolgt, der Halbskularfeier des hochlöblichen Vereins »Der Deutsche Herold« beizuwohnen.

Im Namen unserer Verbindung, die vor kurzem ihr vierzigjähriges Bestehen gefeiert hat, gestatte ich mir, dem deutschen Herold den herzlichsten Ausdruck unserer Festhuldigung in warmer, kollegialer Empfindung zu übermitteln.

Den Führenden im genealogischen Studium bei uns in Dänemark, die sich weitere Ziele gesteckt, als das enge Maas, nur den eigenen Stammbaum zu erforschen, ist das rühmliche Streben des Herold ein Leitstern gewesen, wie ja überhaupt deutsche Wissenschaft auf fast allen Gebieten menschlicher Forschung dänischen Gelehrten vorbildlich gewesen ist. Wir ehren in den besten Erzeugnissen deutscher genealogischer Studien die unermüdliche, selbstverleugnende Schaffensfreudigkeit, nach Rückerts Wort »Arbeiten in den Schächten, wo man kein Gold entkernte«; wir ehren den vaterländischen Geist, der Ihre Forschungen durchdringt, dass jeder Familienhistoriker sich in den Dienst der gemeinsamen Arbeit zu Nutz und Frommen der allgemeinen Staatengeschichte stellt, zur Pflege der von Geschlecht zu Geschlecht fortlebenden Grundsätze der Ehre und des Patriotismus. Die genealogische Wissenschaft dankt Ihnen, dass Sie fünfzig Jahre treu und unentwegt gegen alle Dunkelmänner des Faches in die Schranken getreten, alles unverbürgte, alles reklamenhafte, alle Mache grundsätzlich an die schwarze Tafel geschrieben, an den Pranger gestellt haben.

Wir Berufsgenossen in Dänemark möchten Ihnen unsern besten Dank darbringen für die stets bereitwillige Förderung unserer Wünsche. Manches Heft Ihrer Zeitschrift zeugt von den Fäden, welsche durch die Wanderungen der Geschlechter nach Norden, hüben und drüben angesponnen worden. Zahllos sind die Beziehungen zwischen Deutschland und Dänemark gewesen, stattlich ist die Zahl der bei uns eingebürgerten deutschen Zuzügler, von dessen viele den Stamm fortgepflanzt, dem zweiten Vaterlande treu gedient und in unserer Geschichte rühmend erwähnt werden. Den Ursprung, die Heimat dieser Neusiedler zu erforschen sind wir vorzugsweise in den letzten Menschenalter bemüht gewesen. Signale von beiden Seiten leuchteten auf, längstzerrissene Bande wurden geknüpft, alte dunkle Ueberlieferungen in helles Tageslicht gestellt. Ich darf im Namen derer die sich mit den genealogischen Wechselbeziehungen zwischen beiden Ländern beschäftigt haben, für ein fast ausnahmslos freundliches Entgegenkommen deutscherseits eine herzlich empfundenen Dank aussprechen. Wer von uns daheim hat je in genealogischen und heraldischen Zweifelsfragen vergebens den verewigten Schriftwart Ihres Vereins Professor Hildebrandt um Rat und Hülfe angesprochen. Das Andenken dieses edlen Mannes, hervorragend durch sein weitumfassendes tiefes Wissen wie durch seine nie versiegende Güte und Liebenswürdigkeit wird auch bei vielen unter uns unvergesslich bleiben. Wir gedenken dankbar der wohlwollenden Anerkennung unsrer Arbeiten auf dem Gebiete der Genealogie und Heraldik, welche Sie uns in Ihrem Organ bezeugt haben, vor allem durch den gewiegten Kenner älterer nordischer Adelsgeschichte, den hochverdienten Herrn Regierungs baumeister Grube. Unerwähnt darf es unsererseits nicht bleiben, dass die Ahnentafelforschung in Dänemark, die dort lange vernachlässigt war, durch die Arbeiten des Herrn Kammerherrn Kekule von Stradonitz Anregung gefunden hat.

Für Sie, wie für uns ist die Gedenkfeier in eine verhängnisvolle Zeit gefallen, dessen Geist solchen Forschungen verständnislos, ja feindlich gegenüber steht.

Der heutige Abend sei eine Besiegelung unseres festen Willens, die Fahne hoch zu halten, das errungene zu wahren, dem Nachwuchs das Interesse für Pflege der Ahnenforschung beizubringen, der Väter gern zu gedenken. »So gewinnt sich das leberdige aus Folg in Folge neue Kraft«. Möge auch hier nach der blutigen Saat eine goldene Ernte reifen. Der Deutsche Herold: Vivat, crescat, floreat!

Der blev vist Samfundets Repræsentant, der var den eneste udenlandske Gæst stor Elskværdighed, og Foreningens Bestyrelse pointerede Ønsket og Haabet om et fortsat godt Samarbejde med Samfundet ud i Fremtiden, ligesom særlig Kammerherre Kekule von Stradonitz stillede sig til Disposition for Samfundet, saafremt han og Foreningen kunde yde den genealogiske Forskning herhjemme Bistand.

Samfundets Anliggender.

I Dagene d. 6. og 7. September fejrede vort Samfund under livlig Tilslutning sit fyrretyveaars Jubilæum. Fra Norge var mødt Formanden for den norske Afdeling Arkivar Finne-Grønn, Bestyrelsesmedlemmerne, Højesteretsadvokat Arthur Skjelderup og Professor Dr. phil. Poul Heegaard samt Postekspeditor Olaus D. Schmidt fra Trondhjem.

Fredag d. 5. modtog Samfundets Protektrice Hds. Majestæt Enkedronningen i Audiens paa »Egelund« de ovenfor nævnte norske Bestyrelsesmedlemmer samt Formanden for den danske Afdeling Lektor, Dr. phil. Louis Bobé, Redaktøren, Overretssagfører Paul Hennings og Redaktionssekretæren, Ekspedient i Generaldirektoratet for Postvæsenet H. Hjorth-Nielsen.

Lørdag d. 6. September samledes Medlemmer med Gæster i et Antal af ca. 75 i Wivels Selskabslokaler, hvor Professor ved Universitetet, Dr. phil. & med. Wilh. Johansen i et livfuldt og fængslende Foredrag om »Arv og personligt Præg« viste Medlemmerne den biologiske Forsknings store fremtidige Betydning for vort Fag. Efter Foredraget gav de opstillede Smørrebrødsborde Anledning til nogle Timers hyggeligt og fornøjeligt Samvær.

Søndagen d. 7. September vare de norske og danske Bestyrelsesmedlemmer indkaldte til et Arbejds møde i Rigsarkivets Konferencsal, der af Rigsarkivar, Dr. phil. K. Erslev elskværdigt var stillet til Disposition. Enkelte interesserede Medlemmer af Samfundet udenfor Bestyrelserne overværede Mødet ifølge deres derom fremsatte Ønske.

Blandt de forskellige Emner, som drøftedes, var Planerne om et snævrere Samarbejde mellem den danske og norske Afdeling. Ønskeligheden af Udgivelsen af særlige Kildesamlinger udenfor Tidsskriftet og endelig sidst, men ikke mindst Samfundets økonomiske Stilling. Denne er jo i Løbet af de sidste Aar med de stadigt og stærkt stigende Priser paa Papir og Bogtrykkerarbejde blevet af en saadan Art, at den alvorligt har foruroliget saavel Bestyrelserne som de af Samfundets Medlemmer, der har været vidende om Situationen, thi at

Samfundet i de to-tre sidste Aar overhovedet kun har kunnet varetage sin Opgave og stadig ladet Tidsskriftet udkomme i snarere forøget end formindsket Omfang og desuden været i Stand til at samle Medlemmerne til de saa stærkt paaskønnede Møder, skyldes alene økonomiske Offre fra forskellig Side. Som bekendt maatte Samfundet for to Aar siden forhøje Medlemskontingentet fra 6 Kr. til 8 Kr. Paa Arbejds mødet blev det vedtaget fra Aargangen 1920's Begyndelse yderligere at forhøje Kontingentet til 10 Kr., ja, om det maatte blive nødvendigt til 12 Kr., hellere end at forringe Tidsskriftets Standard. Det er Bestyrelsens Haab, at Forhøjelsen vil blive mødt med Forstaaelse af samtlige Medlemmer, og at ingen svigter Samfundet paa Grund af den relativt ringe Forøgelse. Set i Forbindelse med de høje Priser, som for Tiden behersker Bøgmarkedet, vil Tidsskriftet alligevel blive en billig Bog.

Endelig var der Spørgsmaal fremme om at skaffe Samfundet fast Lokale og permanent Sekretariat, Planer som Fremtiden forhaabentlig bringer Løsning paa.

Arbejds mødets vigtigste Resultat var dog det, at de norske og danske Bestyrelsesmedlemmer fik Lejlighed til at udveksle Tanker og Meninger, hvad der forhaabentlig vil sætte gode Frugter i Fremtiden.

Samme Dags Aften samledes 60 Damer og Herrer til en overordentlig stilfuld og fornøjelig Souper paa Skydebanen, hvor man gik til Bords ved Halv-nitiden.

Det var en særdeles repræsentativ Forsamling, Formanden Dr. Louis Bobé bød velkommen. Vi nævner blandt de indbudte Undervisningsminister Keiser-Nielsen, den norske Minister, Excellencen Irgens med Frue, Kontorchef i Undervisningsministeriet Kai Glahn, den foregaaende Aftens Foredragsholder Professor, Dr. phil. & med. Wilh. Johannsen med Frue. Ordenskapitlets Sekretær, Kammerherre, Greve Knuth, Formanden for historisk Samfund, Arkivar i Udenrigsministeriet le Sage de Fontenay, Forlagsboghandler Hagerup, Raadstuearkivar, Dr. phil. Villads Christensen, kgl. Bibliotekar Jul. Clausen. Desuden de norske Gæster samt Fru Højesteretsadvokat Skjelderup, hele den danske Bestyrelse med Undtagelse af Arkivsekretær Nygård, hvem Sygdom desværre forhindrede i at være til Stede, og endelig en Række af Samfundets trofasteste Venner.

Aftenens første Taler var Formanden, Dr. Louis Bobé, der, efter at have udbedt sig Forsamlingens Tilladelse til at afsende telegrafiske Hilsener til Samfundets Protektrice, Hds. Maj. Enkedronning Louise og Drs. Majestæter Kongerne af Danmark og Norge, holdt følgende Tale:

I Dagbøger og Breve fra vore Olde- og Bedsteforældre, nedskrevne herhjemme i de store Følelsers, i de intime Brevskrifters Tid, træffer vi atter og atter stemningsbevægede Udtryk for det stærke Længselsdrag, der drog Danske til Norge. Sletteboerens Længsel efter Fjeldnaturens store Stilhed, dens kvagende Luft og befriende Udsyn. I en Rejseberetning fra de herlige Egne ved Skiensfjorden og de lyse Kulturhjem i Kristiania og Omegn, hedder det saaledes: Det skønne, det usædvanlige fik os alle til at sove lykkelige ind og vaagne hver Morgen i glade Forventninger. Det vage og vege i den danske Øbos Hamlets-natur fandt sit lykkelige Komplement i det støtte, stærke og stride i Nordmandens Hu. Derfor læser vi om de dybe Venskaber, der knyttede Danske og Norske sammen for hele Livet, om Kærlighedens Lykke i de unge Hjerter

over skillende Have og Fjelde. Tvillingrigernes Adskillelse maatte sonderbryde mangt et Baand og mangan Forstaaelse, men Trangen til Samspil, til Hjerternes Møde er og bliver den samme til alle Tider.

De mange rige og befrugtende Berøringer mellem begge Lande, de store Mænd, Norge har skænket os og som i lige Grad hører hjemme i begge Folks nationale Bevidsthed, de ædles Ætter, der aldrig dør ud, førte for fyrretyve Aar siden til Stiftelsen af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie. Om vort Fællesarbejde vidner det samme Antal Aargange af vort Tidsskrift, et Rustkammer af Samlerflid, der i sin Art, i sin demokratiske Form, ikke har sin Mage i andre Landes personhistoriske Literatur. Den nuværende Bestyrelse har ikke i første Række valgt dette Mærkeaar for at feste og fejres, men tager af det Anledning til at blæse til Samling, til Hvervning, til Fæstelse af de Opgaver, det paahviler os at løse. Erindringen og Taknemmeligheden mod de Plovmand, der drog Ploven over den udyrkede Jord, skal komme til Orde i Aften. Vi mindes med Taknemmelighed de Mænd, der stiftede Samfundet, og af hvilke nu kun er i Live Justitsraad Elvius, hvis Fraværelse vi i Aften højlig beklager; vi mindes de afdøde Formænd i Danmark, Geheimeraad Trap, Geheimeraad Rosenørn, Rigsarkivar Bricka og Arkivar Thiset, i Norge Rigsarkivar Huitfeldt Kaas og nysafdøde Bureauchef Collett. Tidsskriftets afdøde Redaktører, Registrator Krarup, Arkivsekretær G. L. Grove og Oberst Harbou. Erindringen om deres offervillige, trofaste Arbejde i vor Sags Tjeneste vil bevarer, saalænge vort Samfund bestaar.

Tiden og Stedet tillader ikke en Redegørelse for deres Fortjenester. Rækken af endnu levende, der har støttet vor Sag, er lang. Vi maa nøjes med at sende venlige Hilsener og Tanker til Landsarkivar G. L. Wad, der i nogle Aar med stor Viden og sikker Smag redigerede Tidsskriftet, og til vore Venner i Norge, Arkivar Thomle og Arkivamannensis Rasch, hvis utrættelige Velvillie mod danske Spørgsøer velkendt. En Tak til vore uegennyttige og trofaste Bidragydere gennem de mange Aar. En Tak retter vi til de Institutioner, der har skænket os Støtte: Undervisningsministeriet, der ved sin Subvention har givet os et autoritativt Præg, den Hjelmstjerne-Rosencroneske og den Skrikeske Stiftelse.

Tak bringer vi til vore Gæster, til Hr. Undervisningsminister Keiser-Nielsen og Hr. Minister Irgens, den kongelige norske Gesandt, der begge har hadret og glædet os ved deres Tilstedekomst i Aften; Tak bringer vi til Repræsentanten for de kgl. Ordeners Kapitul med dets ærværdige, personalhistoriske Traditioner, Hr. Greve Knuth, og til Hr. Arkivar Fontenay, Formanden for Historisk Samfund, med hvilket vi har virket kollegialt sammen.

Hyldest, Hilsen og Tak til alle vore Venner i det nære, i det fjerne. For de Herrer af den norske Bestyrelse, der i vanskelige Tider er kommen den lange Vej ned til os for at forhandle med det danske Styre om et forhaabentlig heldbringende Samarbejde i det næste Aarti ønsker vi, at de Dage, de har tilbragt hernede, kun maa rumme gode Erfaringer.

Det er vort Haab, at det vil lykkes os ved forenede Bestræbelser at hæve det økonomiske Tryk, under hvilket Samfundet efter fyrretyve Aars hæderlige og uselviske Kampe for Tilværelsen for Tiden arbejder.

Vore Bestræbelser skal gaa ud paa at uddybe og udvide Samfundets Virksomhed, øge Tallet af dets Venner Aar for Aar og derigennem sikre dets Existens og Trivsel, først og sidst vil vi i al Beskedenhed bidrage alt hvad vi evner til at befæste den ældgamle aandelige Forbindelse mellem Norge og Danmark.

Jeg beder Dem tømme Deres Glas med Ønsket om Held og Lykke, Fremgang og Vækst for vort Samfund i kommende Tider.

Senere talte Arkivar Finne-Grøn, der rettede en Tak til den danske Bestyrelse, og kgl. Bibliotekar Jul. Clausen, der talte om Familiesans og Slægtsfølelse og udtalte Ønsket om, at Slægtsstudiet altid maatte hvile paa »en aristokratisk Følelse« i Ordets bedste Betydning. Professor Heegaard talte smukt og aandfuldt for Damerne, Vogterne af den evige Ild, Arneflammen. Minister Keiser-Nielsen bragte Bestyrelsen en Tak fra Gæsterne og knyttede dertil Ønsket om gode Arbejdskaar. Endelig overrakte Overretssagfører Johs. Werner med en lille spøgefuldt Tale Bestyrelsen en Sparekassebog, hvorpaa var indsat en indsamlet Sum, »en lille Tærepengge paa Vejen frem gennem de næste ti Aar«. Generalløjtnant Tuxen takkede i en vittig Tale for Gaven. Direktør Hauch-Fausbøll sluttede Talernes Række med at slaa til Lyd for en Lærestol i Genealogi og Slægtshistorie ved Universitetet.

Under Festen indløb forskellige telegrafiske Hilsener, saaledes fra Arkivregistrator Grandjean, der p. Gr. af Tjenesterejse til Stockholm var forhindret i at deltage, de hjemmenværende Medlemmer af den norske Bestyrelse, Postmester v. Eyben o. fl.

Efter Maaltidet tilbragte Selskabet nogle meget fornøjelige Timer og først sent, efter de for Tiden gældende Forhold, sluttedes Samfundets 40-Aars Fest, der var forløbet uden en eneste Mislyd eller et eneste Uheld, og som længe vil mindes af Deltagerne.

Paa de ved Festen afsendte telegrafiske Hilsener indløb følgende Svar til Formanden:

Med hjerteligste Tak for venlig Hilsen bringer jeg bedste Ønsker for dansk-norsk genealogisk og personalhistorisk Samfund. Held og Fremgang.

Louise.

Bringr Medlemmerne min hjerteligste Tak og Hilsen.

Christian R.

Jeg takker Dem og Medlemmer af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie for den tilsendte Hilsen og sender mine bedste Ønsker i Anledning af 40 Aars Jubilæet.

Haakon R.

I Aaret 1919 har Samfundets danske Afdeling, foruden til det i Referatet af Jubilæumsfestlighederne omtalte Foredrag af Professor, Dr. phil og med. Wilhelm Johansen om »Arv og personligt Præg«, kunnet samle sine Medlemmer om endnu fem Foredrag.

Den 7. Januar holdt Professor, Dr. phil. Poul Heegaard et Foredrag, som han havde givet Titlen »Mine Slægtsstudier som Grundlag for en Diskussion om genealogisk Metode«. D. 4. Marts holdt Underarkivar, cand. mag. E. Marquard det i forrige Hefte gengivne Foredrag: »Arkiv og Publikum«. De tre følgende Møder afholdtes i Forbindelse med »Historisk Samfund«, d. 9. April, 19. Maj og 21. November. Foredragsholderne var her Formanden, Dr. phil. Louis Bobé, der talte om »Fru v. Krüdener, Stifterinden af den hellige Alliance og hendes Ophold i København«, Professor, Dr. phil. Aage Friis: »Det danske Program for Nordslesvigs Genforening med Danmark 1866,« og Generalløjtnant, Dr. phil. A. Tuxen: »Da Poul Løvenørn var Stiftamtmand i Aarhus«.

Naar disse Foredragsaftener, der alle er forløbne paa en smuk og fornøjelig Maade, har kunnet samle Medlemmerne i saa stort Tal, som Tilfældet har været, ser Bestyrelsen heri en Spore til i Fremtiden, saa ofte ske kan, at arrangere lignende Aftener. Det er ogsaa Bestyrelsens Tro, at disse vellykkede Møder har deres store Andel i Medlemsantallets Stigning.

Følgende nye Medlemmer er blevne optagne i Samfundet:

I Danmark: Gunnar Køster, Lærer, »Sole«; Kommandør Th. Topsoe-Jensen; Viggo Friderichsen; Lærer Jens Iversen; Cand. polyt. L. W. Hinrichsen; Fuldmægtig Einar Juul; Assistent H. Christensen; Overretssagfører Arne Sundbo; Fru Anna Hvidt; Overretssagfører C. J. Thomsen; Fru Cecilie Holm; Kæmner J. O. Branddorff; Fuldmægtig, cand. jur. H. C. C. Müller; Redaktør, cand. mag. Vilh. Lorenzen; Cand. pharm. Aage Schæffer; Doktor Erik Klubien; Kontorchef Thierry; Stabslæge i Marinen, Fritz Jacobsen; Landsdommer Frederik Ricard; Henry Hahn; Oberstløjtnant H. U. Ramsing; Sekretær Poul Reitzel; Kgl. Bibliothekar, cand. mag. Julius Clausen; Godsejer Carl Lawaetz; Dr. theol. Hermann Lawaetz; Oberstløjtnant v. Irgens-Bergh; Fabrikant Munk-Hansen; Overretssagfører L. Egholm; cand. jur. B. Dinesen; stud. jur. Harbou; Assistent Jørgen Bech; Justitsraad Bille-Hansen; Forlagsboghandler Henrik Koppel; Lærer P. M. Rørsig; Professor, Dr. med. & phil. W. Johannsen; Arkivar F. le Sage de Fontenay; Premierløjtnant, Kontorchef H. W. Sprechler; J. Kopp; cand. phil. Hans Werner; Generalintendant G. Brammer; Birkedommer S. F. Grundtvig.

I Norge: Oberst Sandberg; Bankchef, cand. oec. Aage Irgens; Løjtnant Svend Foyen Bruun; stud. jur. Busch; Frk. Aagot Daae; Boghandler Einar Dancke; Skifteforvalter L. Esmarch; J. M. Femmer-Osmo; Grosserer Chr. B. Paus; Professor A. Palmstrøm; Skibsreder Audun Rusten; Departementssekretær Carsten Rynning; cand. jur. L. Saxe; Ingeniør P. R. Sollied; Bergingeniør Carl J. G. Steenstrup; Arkitekt, Greve Wilh. Knuth; Konsul Haakon Ameln; Advokat K. S. Dybwad, Christiania Bymuseum, Kristiania Komunearkiv.

Samfundet tæller f. T. 430 Medlemmer (deraf i Danmark: 301, i Norge 111, i Udlandet 18). I December 1918 var Antallet 360. Forhaabentlig vil Aaret 1920 bringe en endnu større Tilvækst i Medlemsantallet.

Samfundets Bestyrelse bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Danske Afdeling:

Dr. phil. *Louis Bobé**, Formand.
Fhv. Kredslæge *K. Caroe*.
Professor ved Universitetet, Dr. phil.
*Aage Friis**.
Overretssagfører *P. C. de C. Hennings*, Sekretær.
Assistent i Generaldir. f. Postv. *H. E. Hjorth-Nielsen*.
Tjenstgørende Kammerherre hos Hds.
Maj. Enkedronningen, Etatsraad *C. M. G. R. Krag*.
Arkivsekretær i Rigsarkivet *S. Nygård**.
Hofjægermester *C. E. A. Scholler*.
Kontorchef i den industrielle Kreditforening *F. C. W. Sommer*.
Generallojtnant, Dr. phil. *A. P. Tuxen**.

Norske Afdeling:

Arkivar *S. H. Finne-Gronn**, Formand.
Skifteforvalter *L. Esmarch*.
Professor ved Universitetet, Dr. phil.
Poul Heegaard.
Godsejer *G. F. Heiberg*, Amble.
Justitssekretær i Højesteret *A. C. Z. Kielland*.
Bureauchef, Artillerikaptajn *C. M. Munthe*.
Amanuensis i Rigsarkivet *A. W. Rasch**, Sekretær.
Højesteretsadvokat *Arthur Skjelderup*.
Stiftsarkivar *E. A. Thomle*.

De med * betegnede Herrer danne henholdsvis det danske og norske Skriftudvalg.

Assistent i Generaldirektoratet for Postvæsenet *H. E. Hjorth-Nielsen* fungerer som Redaktionssekretær.

Samfundets Regnskab for 1918.

Kr. Ø.		Kr. Ø.
500.00	Bidrag fra Staten for Finansaaret 1918—19.....	Saldo-Underskud fra 1917.....
510.53	Ekstraordinære Bidrag fra Medlemmer	1ste Hæfte: Honorarer
37.67	1/2 af Renter for Aaret 1918 af „En Uuevnts Legat“	Papir, Trykning m. v.
	Medlemskontingent for Aaret 1918 med Fradrag af Kom- missionsrabat	2det Hæfte: Honorarer
2,609.00	Salg af Samfundets Skrifter	Papir, Trykning m. v.
351.00	Announce paa Tidsskriftet	3die Hæfte: Honorarer
100.00		Papir, Trykning m. v.
		4de Hæfte: Honorarer
		Papir, Trykning m. v.
		Bidrag til dansk-historisk Fællesforening
		Udgifter ved Moder i Samfundets danske Afdeling.....
		Diverse Tryksager, Porto m. v.
		Saldo
4,108.20		4,108.20

Selskabet ejer „En Uuevnts Legat“, der indستاar paa den paa Selskabets Navn lydende Kontrabog Nr. 169097 med Sparekassen for Kobenhavn og Omegn, hvorpaa der pr. 31. December 1918 indestod Kr. 2,185. 17.

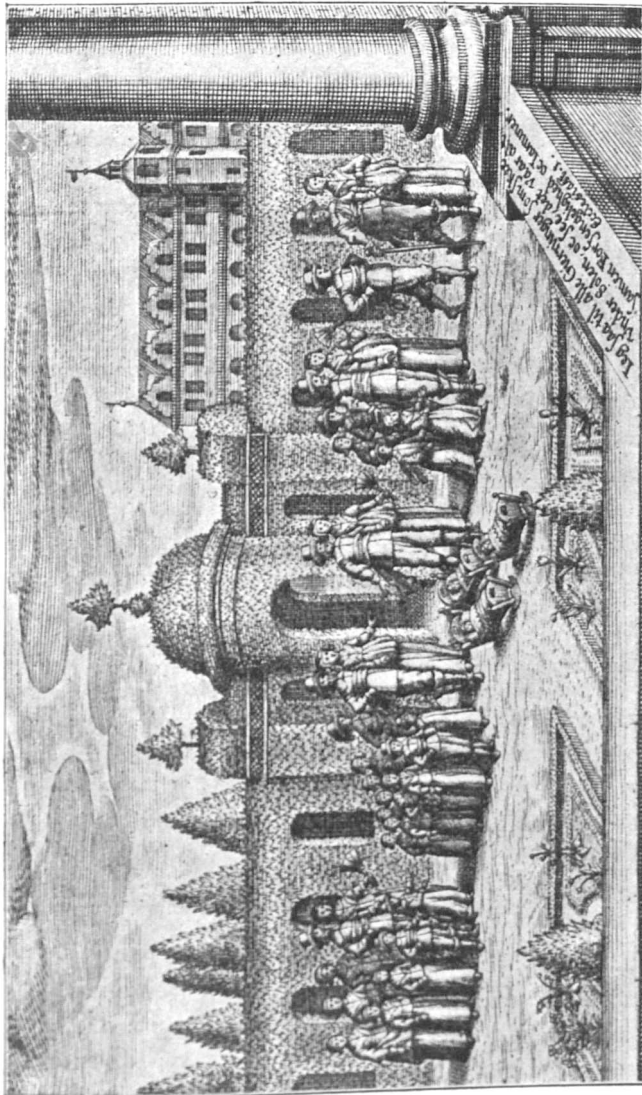
Paul Hennings.

Ovenstaaende Regnskab har vi undertegnede Revisorer gennemgaaet og befundet rigtigt.

Kobenhavn, den 8. November 1919.

H. Hjorth-Nielsen.

L. Bie.

Forklaring til Billedet omstaaende.

TITELBILLEDE TIL C. E. BROCHMANDS LIGPRÆDIKEN
OVER FRU BIRGITTE ROSENSPARRE TIL VALLØ († 1645)

ENKE EFTER CORFITZ RUD TIL SANDHOLT

Billedet viser Sandholt Slot. I Haven spadserer *Corfitz Rud* og Fru *Birgitte*, fulgte af deres hele Efterslægt, Børn, Svingersønner og Børnebørn. Nærmest gaar Sønnen *Otte Rud* (1611—30), den ældste Datter *Mette Rud* til Sandholt og Skarholt († 1632), hendes Ægtefælle Hr. Niels Trolle til Trolholm og deres fire Børn; den anden Datter *Lisbeth* († 1649) og hendes Mand Hr. Niels Krabbe til Skjellinge med deres 3 tidligt afdøde Børn i de tre Vugger nærmest dem; den tredje Datter *Birgitte* til Vallø († 1645) og hendes Mand Christen Skeel til Fusinge og deres 10 Børn: Albret († lille), Otte Skeel til Vallø, Berte, Birgitte, Corfitz (døde smaa), Birgitte til Gl. Køgegaard (g. 1. m. Chr. Barnekow; 2. m. Greve Christoffer Parsberg; 3. m. Knud Thott), Lisbeth, Helvig, Karen (døde smaa) og Berte til Selsø, g. m. Niels Rosenkrantz — og den yngste Datter *Helvig* til Enggaard († 1698), hendes Ægtefælle Gregers Krabbe til Thorstedlund og deres 7 Børn

Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

Danske Medlemmer.*)

Hs. Maj. Kongens Haandbibliothek.

<p>Aakjær, Jeppe, Jenle pr. Jebjerg.
 Aalborg Stiftsbibliothek, Aalborg.
 Adeler, C. H., Baron, Cand. jur., Expeditionsssekretær, Østerbrog. 56.
 Agerholm, Cand. polit., Bibliotekar, Havnegade 7.
 Ahlefeldt-Laurvig, C. I. F., Greve, Hofjægermester, Tranekær, Langeland.
 Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, C., Greve, Hofjægermester, Hvidkilde, Svendborg.
 Ahlefeldt-Laurvig, F. W., Greve, Cand. polit., Palægade 6.
 Ancher, R., Konsul, Hotelejer, Rønne.
 Andersen, A. H., Sognepræst, Sundby pr. Nørre Alslev.
 Andersen, I. O., Professor ved Universitetet, Dr. theol., Rathsacksvej 5.
 Antropologiske Komité, Den, Kgl. Frederiks Hospital.
 Arctander, C., Forfatter, St. Thomas Allé 2.
 Arenholtz, Sv., stud. polyt., Rosenvej 3, Gentofte.
 Askov Højskoles Bibliothek.
 Axelsen, Angelica, Magister, Ingeborgsvej 17, Charlottenlund.
 Axelsen, M., Frue, Ingeborgsvej 17, Charlottenlund.
 Barfod, H. P. F., Cand. polit., Amicisvej 1.
 Baumgarten, Torkil, fhv. Boghandler, Cort Adlersgade 4.
 Behrens, C., Redaktør, Ny Toldbodgade 55.</p> | <p>Bech, Jørgen, Bankassistent, Privatbankens Vesterbro Afdeling, Vesterbrogade 66.
 Bentzon, A. Drackmann, Cand. jur., Sekretær i Justitsministeriet, Th. J. Ahlmanns Allé 27, Hellerup.
 Berner-Schilden-Holsten, H. H. A., Baron, Hofjægermester, Langesø.
 Beyer, A. F., Kaptajn i Artill., Kjeldgaardsvej 19, Valby.
 Bie, L., Kasserer i Landmandsbanken, Ribegade 1.
 Bille-Hansen, A. C., Justitsraad, Eyvindsvej 38, Charlottenlund.
 Blangstrup, I. C., Kaptajn, Redaktør, Strandvej 83 A.
 Bloch, O. T., Professor, Dr. med., Ny Toldbodgade 57.
 Bloch, W. E., Professor, Vester Voldgade 9.
 Blædel, Werner, fhv. Konsulatssekretær, St. Kongensgade 36.
 Bobé, L. T. A., Dr. phil., Kronprinsessegade 22.
 Bondesen, P. C. B., Lærer, Magleby, Nordenbro.
 Borberg, L. P., Fuldmægtig i Indenrigsministeriet, Holsteinsgade 21.
 Brammer, G., Generalintendant, Chef for Hærens Forplejningskorps, Østerbrogade 132.
 Brandorff, I. O., Kæmner, Kolding.
 Brandt, J., Sagfører, Aarhus.
 Brun, A., Organist, Prinsesse Alexandrines Allé, Charlottenlund.</p> |
|---|--|

*) Naar ingen Bopæl er angiven, er denne København.

- Bruun, A.**, Dommerfuldm., Køge.
- Bryndum, V.** Stadsingeniør, Horsens.
- Buch, N. J. L.**, Ekspeditionsskretær i Københavns Politi, Gammeltoftsgade 10.
- Buntzen, A.**, Cand. jur., Redaktør, Reventlowsgade 4.
- Bøje, G.**, Fuldmægtig, Lille Kongensgade 37.
- Carøe, K. F.**, Læge, Solvgade 34.
- Cederfeld de Simonsen, H. C. T. W.**, Kammerherre, Erholm pr. Aarup.
- Christensen, Chr.**, Cand. jur., Fuldmægtig i Byretten, Slagelsegade 10.
- Christensen, C. V.**, Dr. phil., Raadstuearkivar, Sønder Boulevard 34.
- Christensen, S.**, Realskolebestyrer, Vandrup.
- Christensen, W.**, Dr. phil., Arkivar i Rigsarkivet, Vester Voldgade 20.
- Classenske Bibliothek**, Nykjøbing F.
- Clausen, Julius**, kgl. Bibliotekar, Havnegade 55.
- Colding, T. A.** Cand. polyt., Ingeniør, Enighedsvej 12.
- Damm, Harriet**, Frue, St. Annæ Pl. 9.
- Danneskiold-Samsøe, C.**, Greve, Hofjægermester, Gisselfeld.
- Dinesen, B.**, cand. jur., Gersonsvej 33, Hellerup.
- Egholm, L.**, Overretssagfører, Prinsesse Mariæ Allé 7.
- Eegholm, A. J. P.**, Mag. art., Registratør i Rigsarkivet, Rosenvængets Allé 29.
- Ehrenreich-Hansen, C.**, Frøken, Randers.
- Elvius, S.**, Justitsraad, Direktør for „Nyt genealogisk Institut“, Gothersgade 103 (livsvarigt Medlem).
- Erslev, K. S. A.**, Dr. phil., Rigsarkivar, Professor, Vester Boulevard 35.
- Estrup, J.**, Cand. theol., Godsejer, Skafføgaard pr. Mørke.
- v. Eyben, N. C. C. A.**, Postmester, Ruds Vedby.
- Falk-Jensen, A.**, Cand. jur., Sekretær i Finansministeriet, Anker Heegaardsgade 1.
- Fenger, Sv.**, Valgmenighedspræst, Kirkebakken, Odder.
- Finansministeriet.**
- Fischer, J.**, Bibliothekar, Ny Kongensgade 6.
- Fontenay, F. le Sage de**, Arkivar i Udenrigsministeriet, Herluf Trollesgade 21.
- Foss, V.**, Grosserer, Strandgade 26.
- Friderichsen, Viggo**, Direktør v. Folketeatret, Palægade 7.
- Friis, A. D.**, Dr. phil., Professor ved Universitetet, Sortedamsdosseringen 69.
- Fugl, I. F.**, Cand. pharm., Lykkesholms Allé 2.
- Fyens Stiftsbibliothek**, Odense.
- Fyens Stifts Læseforening**, Odense.
- Gaarn, H.**, Cand. phil., Navigations-skolelærer, Cort Adlersgade 10.
- Gad, F. H.**, Boghandler, Vimmelskaffet 32.
- Galskjot, J.**, Overretssagfører, Køge.
- Gamst, C.**, Direktør for Ritzaus Bureau, Købmagergade 26.
- Garnisonsbibliotheket**, Vesterbrogade.
- Geill, H.**, Overlæge, Viborg.
- Gleerup, Paul**, Assistent, Vestergade 25, Randers.
- Good, A. W.**, cand. theol., Duntzfelts Allé 14, Hellerup.
- Gram, C. H. O.**, Kontorchef i Landbrugsministeriet, Sortedamsdosseringen 3.
- Grandjean, H. F.**, Oberstløjtnant, Bredgade 4.
- Grandjean, P. B.**, Arkivregistrator, Peder Skramsgade 5.
- Grevenkop-Castenskiold, C. H. J. P.**, Kammerherre, Hagestedgaard, Maarso.
- Groothoff, G. V. H.**, Kammerherre, Sorø.
- Grønvald, F. C.**, Direktør i Forsikringsselskabet „Danmark“, Kongens Tvervej 8.
- Grønvold, P. R.**, Cand. polit., Sekretær i Generaltolddirektoratet, Vinkelvej 19.

- Gullach-Jensen, E.**, Frøken, Webersgade 1.
- Haase, P.**, Forlagsboghandler, Sortedamsdosseringen 27.
- Haffner, W.**, Fuldmægtig i Finansministeriet, V. Voldgade 104.
- Hagen, S. A. E.**, Komponist, Rapallo.
- Hagerup, E. H.**, Forlagsboghandler, Fiolstræde 10.
- Hahn, Henry.** Villa „Enfin“, Søllerød-gaardsvej, Holte.
- Halvorsen, C. F. S.**, Ritmester, Korsør Søbatteri, Korsør.
- Handels- og Kontoristforeningen**, Nørregade.
- Hansen, C. J. A.**, Artillerikaptajn, Falkonerallé 15.
- Hansen, J. H.**, Overlærer, Borgmester, Køge.
- Hanson, C.**, Krigsraad, Lille Strandvej 23, Hellerup.
- Harbou, Niels**, stud. jur., Kastelsvej 9.
- Hartzner, H. V. C.**, Overassistent i Livsforsikringsaktieselskabet „Hafnia“, Søndre Boulevard 72.
- Harries, O.**, Dommerfuldm., Svendborg.
- Howden-Ronnenkamp**, Kammerherre, Næsbyholm pr. Sorø.
- Hauch-Fausbøll, T.**, Direktør for „Dansk genealogisk Institut“, Dosseringen 26 B.
- Heilskov, Chr.**, Bibliotekar, Gentofte.
- Heuss, A.**, Rentier, p. t. Jærnbanehotellet.
- Hennings, C. W. C.**, Konsul, Jærnbanevej 4, Gentofte.
- Hennings, P. C. de C.**, Overretssagfører, Store Kongensgade 68. (livsvarigt Medlem).
- Hegermann-Lindencrone, Lillie**, Geheimekonferensraadinde, Bredgade 51.
- Herlufsholms Skoles Bibliothek**, Næstved.
- Hinrichsen, L. W.**, cand. polyt., Sølvgade 30.
- Hirsch, J. C. W.**, Oberstløjtnant, Islands Brygge 11.
- Hjorth-Nielsen, H. E.**, Assistent i Generaldirektoratet for Postvæsenet, Nybrogade 32.
- Holm, Cecilie**, Frue, Frydendalsvej 28.
- v. Holstein, F. A.**, Oberstløjtnant, Martenssens Allé 4.
- Holten, K.**, Kontorchef i Patentkommissionen, Sortedamsdosseringen 99.
- Hornemann, G.**, Landsarkivar, Jagtvej 10.
- Horneman, L.**, Overlæge i Flaaden, Tordenskjoldsgade 12.
- Hostrup-Schultz, J. V. A. E.**, Kaptajn, Forretningsfører, Aaboulevard 50.
- v. d. Hude, E.**, Kontorchef i Finansministeriet, Thorvaldsensvej 22.
- Hvidt, Anna**, Frue, Aaboulevard 38.
- Hvidt, L. N.**, Dispachør, Nyhavn 18.
- Høvring**, Assessor, Mogensgade, Viborg.
- Industriforeningen**, Vesterbrogade.
- Irgens, J.**, norsk Gesandt, Stockholmsgade 43.
- v. Irgens-Bergh, G. O. A.**, Oberstløjtnant, Classensgade 29.
- Jacobsen, Frits**, Stabslæge, Overgaden o. V. 60.
- Jansen, O. F.**, Kontorchef i Finansministeriet, Tordenskjoldsgade 3.
- Jensen, C. A.**, Museumsinspektør, Islands Brygge 3.
- Johannsen, W.**, Professor ved Universitetet, Dr. phil. & med., Gøthersgade 140.
- Jonassen, G.**, Boghandlermedhjælper, Aaboulevard 66.
- Juel, H. R.**, Kammerherre, Hverringe, Kjerteminde.
- Juul, Einar**, Fuldmægtig i Livsforsikringsaktieselskabet „Hafnia“, Anemonevej 44, Gentofte.
- Jørgensen, A.**, Overlærer, Aalborg.
- Jørgensen, Otto**, Registratør i Landsarkivet, Viborg.
- Kaas, F.**, Ingeniør, Mariendalsvej 35.
- Kjølseth, S. K.**, Læge, Randers.
- Klitgaard, C.**, Postmester, Vraa.
- Klubien, Erik**, Læge, Helsingør.
- Knudsen, P. C.**, Lærer, Aalborg.

- Knudtzon, N. H.**, Grosserer, Fredensborg.
- Knuth, C. E.**, Greve, Knuthenborg, Bandholm.
- Kommunens Folkebibliotek**, St. Nikolai Plads.
- Kongstad, E.**, Handelsrejsende, Odensegade 17.
- Kopp, J.**, Livsforsikringsselskabet „Hafnia“, Holmens Kanal 9.
- Koppel, Henrik**, Forlagsboghandler, Islands Brygge 19.
- Krag, C. M. G. R.**, Kammerherre, Strandgade 6.
- Krag-Juel-Vind-Frijs, F.**, Greve, Hofjægermester, Juellinge, Aunede.
- Krag-Juel-Vind-Frijs, M. C.**, Greve, Kammerherre, Frijsenborg, Hammel. (Livsvarigt Medlem).
- Krigsministeriets Arkiv.**
- Krog, A. C.**, Læge, Herning.
- Kvindelig Læseforening**, Gl. Mønt.
- Koster, Gunnar**, Lærer, „Sole“, Kolding.
- Landsarkivet for Fyen**, Odense.
- Landsarkivet for Jylland**, Viborg.
- Landsarkivet for Sjælland m. m.**, Jagtvej.
- Lange, N.D.V.**, Frk., Cand. mag., Registrator i Landsarkivet, Aagade 96.
- Langkilde, C. V.**, Bibliothekar, Absalonsgade 16.
- Lawaetz, Carl**, Godsejer, Kallundborg Ladegaard.
- Lawaetz, Herman**, Dr. theol., Gjørlev.
- Levin, C.**, Overretssagfører, St. Annæ Plads 11.
- Levin, M.**, Vexellerer, Østergade 3.
- Liebe, C. I. O.**, Højesteretssagfører, Bredgade 30.
- Lisberg, H. C. Bering**, Slotsforvalter, Museumsinspektør, Øster Voldgade 4.
- Lillingskiold, Montagne**, Direktør, Sukkerfabriken Vestsjælland, Gjørlev.
- Linvald, A.**, mag. art., Underarkivar i Rigsarkivet, Forchammersvej 13.
- Lindholm, Paul**, Friskolelærer, Aagaard.
- Lissau, L.**, Justitsraadinde, Østbane-gade 11.
- Lorenzen, Vilh.**, Redaktør, cand. mag., Kronprinsessegade 42.
- Lunau, G.**, Peder Skramsgade 24.
- Lützen, E. G.**, Kontorchef i Københavns Politi, Snaregade 10.
- Lütken, V.**, Sognepræst, Simmerbølle.
- Lybecker, J. L.**, Forlagsboghandler, Hyskenstræde 5.
- Lyng, H.**, Boghandler, Lovstræde 7.
- Løvenskiold, C. O. H. L.**, Baron, Hofjægermester, Palægade 8.
- Maaløe, A.**, Kontorchef, Redaktør af Statstidende, Halls Allé 11.
- Maar, V.**, Professor, Dr., St. Kanikestræde 13.
- Mackeprang, Edv.**, Dr. polit., Voldroffsvej 49.
- Mantzius, Karl**, Dr. phil., Kronprinsensvej 21.
- Marquard, H. F. T. E.**, Underarkivar i Rigsarkivet, Holsteinsgade 24.
- Marstrand, W. N. I.**, Ingeniør, Amaliegade 23.
- Matthiessen, C. F.**, Lektor, Sorø.
- Det grevelig Moltkeske Bibliotek.**
- Munk-Hansen**, Fabrikant, Forhaabningsholms Allé 10.
- v. Munthe af Morgenstjerne, B. O. A.**, Kammerjunker, Fuldmægtig, Holmens Kanal 4.
- Müller, H. C. C.**, Fuldmægtig i Finansministeriet, Toldbodgade 18.
- Møller, I. S.**, Justitsraad, Sagfører, Randers.
- Mørkeberg, H. H.**, Sagfører, Ballerup.
- Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg** (Inspektør, Mag. H. Andrup, St. Hans Torv 32).
- Nationalmuseets 2. Adeling** (Dr. A. Mackeprang).
- Neergaard, C. O.**, Museumsinspektør, Nørrebrogade 11.
- Neiiendam, N. A.**, Skuespiller, Hauchsvej 6.

- Neliendam, R.**, Skuespiller, Vodroffsvej 56 A.
- Nissen, C. E.**, Direktor, Vodroffsvej 60.
- Norrie, G.**, Stabslæge, St. Kongensgade 92.
- Nutzhorn, B. C. H. A.**, Professor, Askov.
- Nygaard, Georg**, Redaktionssekretær, Østervoldgade 10.
- Nygård, J.**, Arkivsekretær i Rigsarkivet, Strandvej 132 A, Hellerup.
- Nyrop, C.**, Professorinde, Lindevej 2.
- Ordenskapitulets Sekretariat**, Amalienborg.
- Ostermann, H. P. S.**, Førstepræst, Jakobshavn.
- Ottesen, C.**, Forstander for Det kgl. Vaisenhus, Nørre Farimagsgade 51.
- Pedersen, A. Wisbech**, Kommune lærer, kgl. Translatør i Tysk, Kirsteinsgade 2.
- Petersen, C. S.**, kgl. Bibliothekar, Solvej 2.
- Plessen, S. L.**, Enkebaronesse, Kristianiagade 12.
- Plum, N. H.**, Ingeniør, Bagsværd.
- Pontoppidan, Axel**, Kammerjunker, Kaptajn i Fodfolket, Slagelse.
- Prip, L.**, Sognepræst, Ourø.
- Qvist, C.**, Murermester, Horsens.
- Raadhushbibliotheket**, København.
- Rabeck, O.**, cand. pharm., Kolding.
- Ramsing, H. U.**, Oberstløjtnant, Ribegade 8.
- Rasmussen, R. A.**, Sognepræst, Kongerslev.
- Rechnitzer, D.**, Skibsmægler, Aalborg.
- Reedtz-Thott, K. T. T. O.**, Baron, Geheimekonferensraad, Gaunø, Næstved.
- Rehling-Qvistgaard, P. C.**, fhv. Forpagter, Sorø.
- Reimer, L. A.**, Cand. theol., Kommune lærer, Lykkesholms Allé 16.
- Reitzel, C. V.**, Boghandler, Løvstræde 7.
- Reitzel, H.**, Overassistent, Statbanegaarden, Odense.
- Reitzel, Poul**, Sekretær, Dosseringen 26 B.
- Reventlow, C. E.**, Greve, Hofjægermester, Brahetrolleborg, Korinth.
- Ricard, Frederik**, Landsdommer, Viborg.
- Richelieu, A. du P. de**, Viceadmiral, Kammerherre, Amaliegade 5.
- Richter, G. N.**, Købmand, Storehedinge.
- Richter, J. C. L.**, Sognepræst, Vejen.
- Ridiger, H. P.**, fhv. Kontorchef i Marineministeriet, Melchior's Plads 5.
- Rigsdagens Bogsamling**, Bredgade.
- Rist, P. F.**, Oberst, Toldbodvej 46.
- Ritzau, F. A. N.**, Bibliotekar, Østerbrogade 84.
- Rode, E.**, Overretssagfører, Vester Boulevard 29.
- Roede, H. C.**, Cand. jur., Underarkivar i Rigsarkivet, Gl. Kongevej 99.
- Rosendal, H.**, Cand. theol., Højskoleforstander, Lyngby.
- Rosenorn-Teilmann, I. C.**, Stamhusbesidderinde, Nørholm, Sig.
- Rye, H. J. O.**, Kammerjunker, Kaptajn af Fodf., Strandboulevarden 23.
- Rønne lærde Skole**, Rønne.
- Rorsig, P. M.**, Lærer, Hallund pr. Brønderslev.
- Saxild, G.**, Landsarkivar, Viborg.
- Seavenius, K. G.**, Grosserer, Lille Ryesgade 39.
- Schack, B. J.**, Assistent i Privatbankens Hovedafdeling, Gammeltoftsgade 16.
- Schmit-Jensen, H. O.**, Dyrlæge, Amagerbrogade 24.
- Schmidt, I. H. G. V.**, Professor, Dr. phil., Ny Kongensgade 14.
- Schottländer, Louis**, Grosserer, Østbanegade 21.
- Schou, K. W.**, Cand. polit., Fabrikant, Antvorskov, Slagelse.
- Schou, H. H.**, Direktor, Pileallé 27.
- Schæffer, Aage**, cand. pharm., Kvæsthusgade 5.

- Scholler, C. E. A.**, Hofjægermester, Willemoesgade 9.
- Sehested, H.**, Kammerherre, Broholm, Gudme.
- Sjællands Stifts Bibliothek**, Roskilde.
- Smith, A. H.**, Overretssagfører, Tor-denskjoldsgade 19.
- Sommer F. C. W.**, Kontorchef i den industrielle Kreditforening, Vester-Boulevard 13.
- Sommer, O.**, Sognepræst, Skivum pr. Vægger.
- Stilling, V.**, Kaptajn af Fodf., Viborg.
- Sorø Akademis Bibliothek**, Sorø.
- Sprechler, H. W.**, Kontorchef, Pre-mierløjtnant, Nørrebrogade 142.
- Stampe, H.**, Lensbesidder, Nyso pr. Præsto.
- von Spreckelsen, E.**, Frue, Viborg.
- Statens Lærerhøjskole**, Odensegade.
- Storck, H. B.**, Etatsraad, Venders-gade 26.
- Strøyberg, N. K.**, Vicekonsul, Aalborg.
- Suhr, F.**, Fabrikant, Vester Fælle-dvej 15.
- Suhr, L.**, Enkefrue, Solvej 4, Brønshøj.
- Suhr, Kontorist.**
- Sundbo, Arne**, Overretssagfører, Ve-stergade 1.
- Swane, J.**, Cand. jur., Sekretær i Fi-nansministeriet, Peder Skrams-gade 15.
- Sorensen, C. E.**, Fabrikant, Nørre-brogade 186.
- Tegner, L.**, Kontorchef.
- Thaulow, Johs.**, Toldforvalter, cand. polit., Sakskebøing.
- Theisen, K.**, Læge, Hellebæk.
- Thierry, R.**, flv. Kontorchef, Hakke-mosegaard pr. Taastrup.
- Thiset, Olivia**, Frue, Tronholt, For-tunen, Klampenborg.
- Thomsen, C. J. T.**, Overretssagfører, Mejlgade 34, Aarhus.
- Tilemann, H. C. I.**, Godsinspektør, Mosager pr. Hammel.
- Thomsen, Alfred**, kgl. Translater, Lejfs-gade 14.
- Topsoe-Jensen, Th. A.**, Kommandør, Vildandegade 1.
- Trampe, C. S. F.**, Greve, Kaptajn af Fodfolket, Livjægergade 19.
- Troels-Lund, T. F.**, Dr. phil., Pro-fessor, Ordenshistoriograf, Kvæst-husgade 5.
- Tuxen, A. P.**, Dr. phil., Generalløjtnant, Østerberggade 46.
- Uldall, K.**, Cand. phil. Rolighedsvej 15.
- Udenrigsministeriet**, Kongens Nytorv.
- Wad, G. L.**, Landsarkivar, Odense.
- Varder, Inger**, Frk., Lærerinde, Collin-gade 6.
- Wassard, T.**, Toldforvalter, Kolding.
- Weberg, O.**, Ingemor, Forhaabnings-holms Allé 28.
- Vedel, S.**, flv. Overretsassessor, Ven-dersgade 27.
- Wedel, V. C. J. O. B.**, Greve, Kam-merherre, Wedelsborg, Eiby.
- Wedel-Heinen, T. S.**, Lensbesidder, Einsiedelsborg pr. Kappendrup.
- Weidemann, C. D.**, Amtsforvalter, Aalborg.
- Weitemeyer, H.**, Professor, Erik Menvedsvej 2.
- Werner, J.**, Overretssagfører, Rygaard, Hellerup.
- Werner, Hans**, cand. phil., Lykkes-holms Allé 5 B.
- Viborg Katedralskole**, Viborg.
- With-Seidelin, C. L.**, Kommandør, Odensegade 12.
- Vejle By og Amts Bibliotek**, Vejle.
- Vemmetofte Klosters Bibliothek.**
- Wolff, O.**, Cand. polyt., Brolægger-stræde 5.
- Volf, P. R.**, Dr. theol., Stiftsprovst, Storehedinge.
- Volqvartz, J. C.**, Grosserer, Scher-figsvej 1.

Norske Medlemmer.*)

Aall, C., Kammerherre, Ulefos.
 Ameln, H., Konsul, Bergen.
 Andersen, Disponent.
 Berge, A., Fylkesmand, Tønsberg.
 Berge, J., Lærer, Risør.
 Bergens Musæum, Bergen.
 Bergens offentlige Bibliothek, Bergen.
 Bergens Stiftsarkiv, Bergen.
 Brunn, S. F., Løjtnant, Sem.
 Brække, stud. med.
 Bull, Fr., Dr. philos.
 Busch, stud. jur.
 v. Cappelen, E., Kammerherreinde
 Castberg, Bankchef.
 Christiania Bymuseum.
 Daae, A., Frk., Trondhjem.
 Daae, A., Provisor, Tromsø.
 Dancke, E., Boghandler.
 Dannevig, T., Kommandørkaptein.
 Deichmanske Bibliothek.
 Delphin-Amundsen, O., Student.
 „Den gode Hensigt“, Bergen.
 Det norske Selskab.
 Drammens Folkebibliotek.
 Dybwad, K. S., Advokat.
 Engelstad, B., Kaptein.
 Esmarch, L., Skifteforvalter.
 Femmer-Osmo, J. M., Løkkens Verk.
 Finne-Grønn, S. H., Arkivar.
 Fredrikshalds Stadsbibliothek.
 Frederiksstads Folkebogsamling.
 Fuglevaag, B. O., Trondhjem.
 Generalstabens Bibliothek.
 Gram, H., Cand. jur.
 Hamar Stiftsbibliotek.
 Heegaard, P., Professor, Dr. phil., Lian.
 Heiberg, G. F., Godsejer, Amble.
 Heiberg, T., Dr. phil.
 Helverschou, Ingenieur.
 Hertzberg, N., Højesteretsadvokat,
 Molde.
 Hjelm-Hansen, Politifuldmægtig.
 Hjersing, E. K.
 Holter, O. H., Grosserer, Notodden.
 Homan, C., Ingenieur.
 Horn, K., Frøken.

Hvistendal, O., Grosserer.
 Irgens, A., Bankchef, Tromsø.
 Johansen, O. F., Toldkontrollør.
 Juel, A., Overretssagfører, Drammen.
 Kielland, A., Justitssekretær.
 Knagenhjelm, J., Kammerherre.
 Knuth, W., Greve, Arkitekt.
 Kolsrud, O., Universitetsstipendiat.
 Kommunebiblioteket, Stavanger.
 Kgl. norske Videnskabers Selskab,
 Trondhjem.
 Kristiania Kommunearchiv.
 Krogvig, A., Bibliotekar.
 Lachmann, A., cand. jur.
 Lammers, Direktør, Drammen.
 Lange, Overingenieur, Løkkens Verk.
 Lillehammer højere Almenskole,
 Lillehammer.
 Løvenskjold, E., Kammerherre, Fos-
 sum, Skien.
 Marinens Bibliothek, Horten.
 Michelet, A., Grosserer.
 Moe, G., Sørenskriver, Kristianssand.
 Moss Folkebibliotek, Moss.
 Munthe, C. M., Artillerikaptein, Bu-
 reauchef.
 Munthe-Kaas, H., Højesteretsadvokat.
 Neumann, H. H., Sognepræst, Ve-
 stre Toten.
 Nilsen, E., Bergen.
 Nordlid, K., Sognepræst, Bjørnør,
 Roan.
 Olsen, J. Nordal, Bergen.
 Palmstrøm, A., Professor, Ljan.
 Paus, C., Godsejer.
 Paus, C. B., Grosserer.
 Paus, O., Ingenieur.
 Pedersen, T., Overlærer, Drammen.
 Pettersen, H., Universitetsbibliothekar.
 Prebensen, N. C. C., Gesandt.
 Probst, A., Bundmager, Bergen.
 Prydz, Direktør, Sandefjord.
 Rasch, A. W., Arkivamanuensis.
 Rigsarkivet.
 Rusten, A., Skibsreder, Bergen.
 Rynning, C., Departementssekretær.

*) Naar ingen Bopæl er angiven, er denne Christiania.

Sandberg, Oberst.
Saxe, L., cand. jur.
Schjøth, H., Overlærer.
Sbhmidt, O., Postekspediter, Trondhjem.
Schweigaard, I. E., Frue.
Skien's Latinskole, Skien.
Skien's offentlige Bibliothek, Skien.
Skjelderup, A., Højesterets-Advokat.
Sollid, O., Direktør, Rotvold ved Trondhjem.
Steenstrup, C. J. G., Bergingenieur.
Stiftsarkiverne i Kristiania.
Stiftsarkivet i Trondhjem.
Strom, T., Sandviken.
Tank, Gunnar, Amaluensis.

Thaulow, Jeanette, Frøken.
Thomle, E. A., Stiftsarkivar. (livsvarigt Medlem).
Tromsø Kommunebibliothek, Tromsø.
Trondhjems Folkebibliothek, Trondhjem.
Tschudi, I. H., Student.
Ugland, Ingeniør.
Universitetsbibliotheket.
Universitetets historisk filologiske Seminarium.
Valeur, S., Frk., Valevaag.
Wang, E., Holmestrand.
Wedel-Jarlsberg, M., Baronesse, Bogstad, (livsvarigt Medlem).
Wiesener, A. M., Cand. jur., Bergen.

Udenlandske Medlemmer.

Akademisk Boghandel. Upsala.
Balle, F., Frue, Stockholm.
Bibliothek, Det Kgl., Stockholm.
Dahlerup, I., Baron, Forfatter, New Rochelle, U. S. A.
Djurhuus-Gundersen, Ingolf, Grosserer, Malmö.
Grube, M. V., Ritmester, Stadsbyggningsinspektør, Stettin.
Göteborg Statsbibliothek, Göteborg.
Iversen, Jens, Lærer, Jørgensgaarder Strasse 26, Flensburg.
Landesbibliothek, Schleswig-Holsteinische, Kiel.

Metzler, I. B., Præst, Valkenburg, Holland.
Nobel, O. K., Vicekonsul, Montreal, Kanada.
Nordmadler, Robert, stud. jur., Upsala.
Schütte, A. I., Forlægger, Hamborg.
Universitetsbibliotheket. Lund.
Welding, O., Kardis, Rusland.
Wedel-Jarlsberg, M., Baronesse, Bogstad (livsvarigt Medlem).
Wiedemann, E., Dr. phil., Erlangen.
Wretman, Johan, Raadmand, Kungsgatan, Stockholm.

REGISTER.

Af H. C. Roede.

Personerne anføres som Hovedregel paa deres Slægtsnavn, o: et saadant, der ikke er opstaaet alene ved at sætte »sen« til Forgængerens Navn, en Skik, der for Landboernes Vedkommende varer til ca. 1828; jfr. Fr. af 30. Maj s. A. Føres et saadant Slægtsnavn ikke, anbringes Vedkommende paa Fadersnavnet, eller bliver eventuelt at udelade, naar de ikke i Teksten er nøjere bestemte.

Desuden udelades de Personers Navne, hvorom intet af videre Betydning siges i Teksten, f. Eks. Førere for Hærafdelinger, Konger og Fyrster, i hvis Tjeneste de i Teksten nævnte Personer staar, Forfattere, hvis Værker citeres osv.

Hvad den nyere Tid angaar, — Grænsen kan vel sættes ved ca. 1700 — nævnes iøvrigt Hustruerne paa deres Pigenavn og paa det Navn, de faar ved Giftermaalet.

For den ældre Tids Vedkommende sættes de kun paa deres Pigenavn; er dette ikke noget egentligt Slægtsnavn, bliver det at udelade.

Er Navnene latiniserede, bibeholdes denne Form i Registret, medmindre Teksten oplyser, hvorledes de skal gengives paa Dansk; slige latiniserede Navne anbringes paa det forreste.

Nævnes en Person flere Gange paa samme Side, antydes det, hvor saadant anses fornødent, i Registret ved et mindre Tal foroven, tilhøjre for Sidetallet.

Fyrster sættes paa deres Navn, ikke paa Landets, medmindre dette anses mest praktisk, da tillige derpaa.

Sammensatte Efternavne, f. Eks. Lente-Adeler, sættes paa første Dels Begyndelsesbogstav, altsaa i det nævnte Tilfælde paa L. Partikler, som von, de, des, de la, du, zum osv. ses der bort fra; Eks.: des Vignes sættes under V.

Begynder Efternavnet med le eller la, sættes det under L, hvad enten Artiklen staar i Forbindelse med Navnet, eller ej. Er Partiklen, f. Eks. du, smeltet saaledes sammen med Navnet, at et nyt Ord er dannet, f. Eks. Dupuy, anbringes Navnet paa Partiklens Begyndelsesbogstav, her altsaa paa D.

Lokaliteter og Institutioner, hvorom Teksten har Bemærkninger af særlig Betydning, er optagne i Registret.

Aabye, Lars, Amtsforv. 119.

Aagaard, And., Amtsforv. 103 f. —

Hans Pedersen, Salter 223. —

Peter Hersleb, Høj.r.adv. 78. —

Ulr. Chr. Fr., Amtsforv. 125, 129.

Aaroe, Halvor 287 f.

Abildgaard, Sl. 9.

Abrahamsen, Sl. 285.

Abrahamson, Sl. 285.

Adeler, Cort, Adm. 238—242. — Niels

Sørensen 242. — Sophie Sørensd.

242.

Adersen, Sl. 292.

Ahlefeldt, v. Ahlefeldt, Sl. 243. —

Caj, Amtsforv. 89 f. — Jørgen

244. — Jørgen til Stellau 244, 246.

— Lucia 244.

Aiton, William Townshend 254.

Albertin, Brostrup, Høj.r.adv. 78.

Anchersen, Johan Joachim, Kfr. 78.

Andersen, Anders 299. — And., Amts-

forv. 103. — And., Pr. 210. — Bertel

208. — Carsten, Hdlsn. 56. — Engel-

brecht 287 f. — H. C., Digter 285.

— Jens, Kok 214, 223. — Johan,

- Lensm. 182. — Johs., Kpl. 215. —
 Johs., Smed 288. — Peter, Amts-
 forv. 86. — Rasm., Amtsforv. 136².
 — Rasm., Amtsforv. 114. — Vil-
 lads, Amtsforv. 136. — Pr. i Holbøl
 248.
 Andresen, Andr., Amtsforv. 115. —
 Chr., Amtsforv. 107. — Emil,
 Kirkeværg 183.
 Anna Cathrine, Landgrevinde af Hes-
 sen 246.
 Antoni, Henr., Amtsforv. 89.
 Arcander, Hans Hansen 289. — Hans
 Nic., Amtsforv. 91.
 Arendtsen, Chr., Amtsforv. 105. —
 Jørgen, Amtsforv. 131.
 Arenfeldt, Sl. 9.
 Arentz, Gulbrand, Amtsforv. 91.
 v. Ascheberg, Rutger 179.
 Ausburg, Jens Jensen, Ltn. 225. —
 Johanne 225.
 Baar, Jens, Amtsforv. 114.
 Bache, Karen 229. — Niels Simon,
 Gartner 253. — Margr. Cathr. 229.
 — Ole, Skibsreder 229. — Ole
 Olsen 229.
 Backer (Bocker), Jon Hansen 289 f.
 Badenhaupt, Johan, Amtsforv. 134.
 Bager, Johan, Amtsforv. 100³. — Maren
 And.dt. 184.
 Bagge, Sl. 178. — Adam 234. — Lisbet
 Ped.dt. 180.
 Baggesen, Lørens, Amtsforv. 119².
 Balling, Peter Severin, Høj.r.adv. 78.
 Ballum, Karen Larsdt. 184.
 Balslev, Præstefam. 294. — Jeremias
 Fr. Reuss, Amtsforv. 92.
 Bang, Herman, Forf. 174. — Jacob,
 Amtsforv. 98, 115. — Jørgen 67. —
 Oluf Lundt, Høj.r.adv. 78.
 Banks, Joseph, Naturforsker 254.
 Banner, Anders 15.
 Barchman, Antoni, Amtsforv. 136.
 v. Bardeleben, Gen.ltn. 295.
 Barfoed, Sl. 77, 285. — Thomas Peder-
 sen, Amtsforv. 124.
 Barnekow, Chr. 12. — Kjeld Chr. 12.
 Barner, Conr. Wilh., Amtsforv. 102.
 Barnewitz, Fr. 4, 11. — Jokum 11.
 Bartram, Johan, Amtsforv. 116.
 Bast, Poul Danchel, Prof. 253.
 Baudissin, Sl. 243.
 Bay, Laurits, Amtsforv. 126.
 Bayreuths Kirkearkiv 76.
 Bechtolsheim, Sl. 285.
 Beck, Annichen Laur.dt. 196, 200 f. —
 Nicolaus, Amtsforv. 118. — Niss
 Sør.sen, Fgd. 196, 200.
 Becker, Bekker, Fr. Chr. Jonas, Amts-
 forv. 113. — Hans Henr. Wilh.,
 Amtsforv. 115. — Nis Fr.sen,
 Amtsforv. 114.
 Bedaug, Søren Halvorsen, Byf. 240.
 Beenfeldt, Sl. 285.
 Beeske, Hans, Toldkontr. 64. — Vita
 64.
 Beierholm, Hans, Amtsforv. 94.
 Beldring, Hans, Reg.kvart.m. 280.
 Below, Henr. 25 f. — Sophie 1, 13, 17,
 25—31, 33—35, 38 ff., 43², 44 f.
 Bendz, Byf. 192.
 Bentsen, Bendix 232.
 Bentzon, Chr. Adrian Engelbrekt,
 Amtsforv. 92, 117. — V., Prof. 270.
 Benzon, Jacob, Vicesath. 69 f., 72.
 Berckentin, Sl. 285.
 Berendes, Fabian, Frih. 295. — Ger-
 trud 295.
 Berentsen, Niels 288.
 Berg, Sl. 285. — Knud 199. — Knud
 Thoresen, Købm. 200. — Maren
 196. — Maria Elisab. 196 f. —
 Mourits Andr., Amtsforv. 96. —
 Thore Knudsen, Hdlsm. 196—201.
 v. Berger, Sl. 285.
 Bergman, Hans, Amtsforv. 119.
 Bergnehr, Ltn. 295.
 Berndrop, Jens, Amtsforv. 100.
 Bernstorff, Joh. H. Ernst 72.
 Berregaard, Sl. 285.
 Bertelsen, Barthol., Amtsforv. 119, 121.
 — Jens, Amtsforv. 138. — Laur.,
 Slotsfgd. 208.
 Bierman v. Ehrenschild, Sl. 285.
 Bille, Bilde, Fam. 16. — Anne, Frue,
 f. Trolle 9, 13 f., 24, 42 f. — Chr.
 Lavesen 43. — Erik 9. — Knud
 22, 24. — Maren, Laurids Skrams
 Enke 3, 10, 25 f. — Steen Andersen
 44. — Steen Eriksen 43. — Steen
 Hansen 44. — Steen Henriksen 22,
 24, 44 ff. — Steen Holgersen 44. —
 Steen Holgersen 44.
 Binderup, Fam. 217.
 Bindesboll, Jacob Hornemann, Amts-
 forv. 133.

- Bierg, Andr. Peter, Amtsforv. 87, 129, 133. — Jeppe Andr., Amtsforv. 86².
 Bircherød, Joh. Marie Jensdt. 194.
 Birstedt, Didr., Ltn. 222.
 Bjelke, Dorothea 179.
 Bjerre, Sl. 154. — Chr. 154.
 Bjørn, Anna Jensdt. 181. — Jakob 6.
 Bjørnsen, Bertel, Høj.r.adv. 78. — Iver 265². — Peder 265², 266. — Severin, Somand 265². — Søren 265².
 Blicher, Steen, Forf. 66.
 Bloch, Jørgen Carstens, Bisp 51.
 v. Blom, Emanuel, Amtsforv. 87, 132.
 Blome, Anna 245.
 Bobé, Louis, Dr. 2, 59.
 Bocker, se Bacher.
 Boesen, Morten, Amtsforv. 94.
 Boeslund, Elias Iversen, Amtsforv. 116, 132.
 Bohn, Fam. 285.
 Bohnen, Ulrich Antoinetta 79.
 Boldt, Bolt, Jokum, Amtsforv. 112. — Jørgen, kst. Amtsforv. 102.
 Bolten, Sl. 285.
 Boltrup, And. Andersen, Amtsforv. 96.
 Borberg, Sl. 285, 294.
 Bork, Ole, Pr. 66.
 Borthig, Jacob, Amtsforv. 94, 96.
 de Pose de la Calmette, Sl. 285.
 Bourke, Sl. 285.
 v. Boye, Sl. 285.
 Boyesen, Anne Christensdt. 220.
 Brahe, Sl. 46. — Joakim 295. — Jørgen til Hvedholm 14 f., 43, 47, 227. — Karen 9, 13, 14², 43—47, 227. — Per 295. — Sophie 11, 17², 18, 26 f., 33 ff. — Sten 227 f. — Tyge 228.
 Bram, Fr., Amtsforv. 105.
 Brammer, Fr. Chr., Amtsforv. 91.
 Brandt, v. Brandt, Sl. 285. — Laur., Ltn. 232 f.
 Brasch, Jens Nic., Amtsforv. 129.
 Brasen, J. A., Pr. 66.
 Braun, Chrf., Bager 225.
 Bredal, Thomas, Vicelaugm. 78.
 Bredsdorff, Sl. 77.
 Brendel, Andr. Caspar, Pr.ltn. 231. — Margr. 231.
 Briand de Crèveceur, Sl. 285.
 Brinck, Niels Pedersen, Amtsforv. 95, 97.
 Brinck-Seidelin, Ludv. Chr., Amtsforv. 123.
 Brochmann, Sl. 294. — Jacob, Amtsforv. 126. — Willum, Amtsforv. 137.
 Brockdorff, Chr. Fr., Gr. 38 f. — Enkegr.inde 25, 37.
 Brockenhuus, Laurids 10. — Rigborg 3, 5 f., 10, 12.
 Bromstad, Ole 265 f.
 Brown, Sl. 285.
 Brun, Bruun, Bruhn, Sl. 77, 285. — Adolph Chr., Amtsforv. 125. — Anne 280². — Birgitte 179. — Christen Jensen, Birkeskr. 221. — Chr., Amtsforv. 116. — Chr., Propr. 278, 280², 281. — Eiler Jacobsen, Propr. 278, 280³, 281². — Ericus 79. — Fr. Ludv., Slots-gartner 252. — Hans Otte, Købm. 193 f. — Henry P. G. K., Underarkivar 83 f. — Iver, Brygger 279 f. — Iver Nielsen 280². — Jakob Ped.sen, Pr. 212. — Jens 79. — Jens, Prok. 193. — Jens Olsen 200. — Johan (Jan), Postm. 200. — Johanne 280². — Jørgen, Amtsforv. 138². — Karen 279 f. — Malte Chr., Amtsforv. 85. — Maren 279 ff. — Margr. 279. — Mathias, Høj.r.adv. 234. — Math., Høj.r.-prok. 234. — Mogens 221. — Ole Jensen, Gaardejer 200. — Ole Johansen, kst. Fgd. 200. — Peter, Amtsforv. 99. — Peter, Prok. 234. — Petrus 234. — Rasmus 221. — Rasmus Rasmussen, Reg.kvart.m. 280. — Thomas 221. — Urban, Amtsforv. 100, 119, 234. — Vibeke Elisab. 193.
 Bryghmann, Alex., Høj.r.adv. 78. — Hieronymus, Høj.r.adv. 78.
 Bryske, Lisbet 7, 21 f., 24, 27, 36.
 Bronsdorph, Sl. 285.
 Buchhalf, Jacob, kst. Amtsforv. 98. — Peder Henningsen, Amtsforv. 98.
 Buchholtz, Fr. Chr., Hofviolon 252. — Maria Elisab. 252 f., 255. — Niels, Amtsforv. 119².
 Bundesen, Rasm., Amtsforv. 138.
 Buschmann, Sten Chrf., Amtsforv. 86, 114, 122.

- Bussæus, Andr., Borgm. 78.
 Bülow, Sl. 243. — Beate 27.
 Byssing, Anna 281. — Cathr. 281. —
 Claus 281. — Claus, Hdlsm. 279,
 281. — Jakob 281.
 Boefcke, Sl. 285.
 Boeg, Niels Sommerfeldt, Amtsf. 101.
 Bølle, Mads Eriksen 33.
 Børgesen Peder, Slotsskriver 236 f.
 Botcher, Nic. Chr., Amtsf. 98, 101.
 Callenberg, Sl. 285.
 de la Calmette, se de Bosc.
 Calow, Sl. 294.
 Camradt, Johs. Ludv., Kunstmaler 261.
 v. Cappeln, Michael 200.
 Caroc, Chr., Amtsf. 125, 136.
 Caroline Mathilde, Dronn. 249.
 Carriera, Rosalba, Malerinde 74 f.
 Carstensen, Christen, Amtsf. 99. —
 Jokum Casper, C., Garder 198.
 Caspergaard, Sl. 285. — Claus, Amtsf. 124.
 Castonier, Sl. 285.
 Cederfeld, Bartholomæus de, se Bertelsen.
 Christensen, Christen i Holmestrand 289. — Christen, Amtsf. 91, 122. — Christen, Amtsf. 132. — Chr., kst. Amtsf. 130. — Hans, Amtsf. 106². — Hans, Sn. 192. — J. Birkerød, Købm. 194. — Jens, Amtsf. 104. — Jens, Amtsf. 115. — Jens, Amtsf. 138. — Joh. Marie 194. — Jørgen, Stud. 210. — Lars, Hører 189. — Laurits, Amtsf. 138². — Laurits, Amtsf. 115. — Laurs, Kirkeværge 194. — Peder, Amtsf. 111. — Thorgeir, Tingskr. 178, 180.
 Christiansen, Lars 288.
 Christophersen, Ole 291.
 Cimber, Johan Boye, Amtsf. 116², 117.
 Clausen, Andr., Amtsf. 131. — Jens, Amtsf. 99², 109. — Jens, Amtsf. 126.
 Clemendsen, Clemmensen, Clemend, Amtsf. 132². — Jørgen, Amtsf. 90.
 Clementus Thomæ, Pr. 79.
 Closz, Historiemaler 295.
 Collerup, Herman, kst. Amtsf. 131.
 Collett, Fam. 155. — Alf., Exp.chef 155 ff. — Camilla 155 f. — Jonas, Prof. 155.
 Collin, Fam. 285.
 de Coninck, Fr., kgl. Agent 254. — Valdemar, Kommandør 254.
 Corner, Marietta 75.
 Cortsen, Jens Severin, Amtsf. 92.
 Crone, Rasm., Amtsf. 120.
 Cronstjerna, Juliana 295. — Märter, Ob. 295.
 Colln, Ludv. Georg, Amtsf. 106, 111.
 Dahlhuus, Hak Laursen, Amtsf. 97.
 Dale, Abraham 288. — Amund Olsen 287 f. — Joach 288. — Margr. Olsdt. 288. — Ole 288. — Ole Olsen 288.
 Danchel, Poul Chr., Amtsf. 112 f.
 Dannemand, Caroline Marie Aug. 75. — Fr. Valdemar 76. — Fr. Wilh. 75. — Lovise Fr. 75. — Frue 75 f.
 Danneskjold-Samsø, Chr., Gr. 23.
 Dechner, Augustus, Amtsf. 106.
 Degen, Jørgen Jensen 79.
 Dewitz, Ltn. 275.
 Dietrich, Chr., Gen.kr.komm. 281. — Jch. Chr., Gen.maj. 281. — Sofie Magd. 281.
 Dischington, Anne Sophie 197 f. — Christine Elisab. 197. — Jørgen Jobsen 197. — Malene Christence 198. — Maria Elisab. 196 f.
 Dobbelt, Anna, kaldt senere v. Holstein 277.
 Don, J., Gartner 255.
 Dornonville de la Cour, Fam. 286.
 Drejer, Dreier, Hans, kst. Amtsf. 114. — Hent., Høj.r.adv. 78.
 Drewsen, Sl. 258. — Anna Louise 258. — Johan, Papirmøller 258.
 Duche, Jens Hansen, Høj.r.adv. 78, 138.
 Due, Kirsten 178, 181. — Peter Severin, Amtsf. 107.
 Dybdahl, Andr., Provst 267. — Anna Henrikka 267. — Christiane Elisab. 267. — Henrik 267.
 Dyre, Hans 189.
 Dyrskjot, Peder 23, 81.
 Dørschel, Chr., Gartner 250 f.
 Døstrup, Jens Iversen, Degn 79.
 Edelitz, Joachim, Amtsf. 118².

- Ejlersen, Jakob, Amtsforv. 85, 87.
 Ekblad, Claes, Gen.maj. 71, 74.
 Eliesen, Jørgen Ped.sen, Smed 223.
 Elieson, Fam. 156.
 Eller, Math. Chr. Sigfried, Amtsforv. 113.
 Engelbrecht, Søren, Amtsforv. 101.
 Engelbrechtsen, Jørgen 288. — Ole 287 f.
 Engelhart, Sl. 77. — Chr., Ingen. 77. — G., Ing.kpt. 77. — Mathea, Enkestatsrinde 77.
 Eriksen, Christen 17 f. — Erik 291. — Jens, Amtsforv. 113 f.
 Ermandinger, Hans Henr., Høj.r.adv. 78.
 Esbensen, Fr. Aug., Amtsforv. 95.
 Eskesen, Laur., Hdls.m. 220. — Niels, Pr. 218².
 Eskildsen, Jens, Amtsforv. 136.
 Esmann, David Borgen, Amtsforv. 139.
 v. Essen, Hans, Kir. 79. — Baron. se Wilster.
 Fabian, Chr., Amtsforv. 111, 116.
 Fabricius, Sekr. 278.
 Falch, Niels, Amtsforv. 95.
 Fangel, Sl. 51.
 Fano, Peder S., Pr. 292.
 Farinelli, Sl. 74.
 Fasting, Hans Chr., Amtsforv. 92. — Jens Martin, Amtsforv. 92.
 Faust, Rudolph, Amtsforv. 134.
 Ferri, Sl. 74.
 Find, Jørgen, kst. Amtsforv. 99.
 Finde, Peder Jensen, Saltværksskriver 239².
 Finke, Fam. 294.
 Fischer, Christen, Provst 189.
 Fisker, Lorens, Amtsforv. 109.
 Fjelsted, Torchil, Stiftamt. 78.
 Fleischer, And. Jakob, Obltn. 231. — Anna 231. — Anna Christiane 231. — Philip Joh., Kpt. 231.
 Flensborg, Peder Jørgensen 52, 53², 54, 62², 68.
 Flindt, Henr., Høj.r.adv. 78.
 Flor, Aarsle 231. — Augustinus Ambrosiusen, Pr. 231, 289. — Karen 231.
 Fog, Fogh, Sl. 285. — B. J., Bisp 66. — Chr. Nielsen, Amtsforv. 116. — Jørgen, Amtsforv. 87. — Laurits Davidsen, Amtsforv. 124². — Niels Ped.sen, Amtsforv. 131.
 Folckersam, Frants Vilh., Gen.maj. 25. — Ulrica Eleon. 38 f.
 Folsach, Hans, Amtsforv. 131. — Melch., Amtsforv. 98. — Thomas, Amtsforv. 135.
 Forath, Alex., Kpt. 181.
 Foss, Sl. 294.
 Frausing, Christen Bagge, Købm. 79. — Ulr. Sofie 79.
 Frederik IV 74 f. — VI 75 f.
 Frederiksen, And., Amtsforv. 99.
 Frese, Gürger 206.
 Freydanck, David, Bogbinder 204 f.
 Friborg, Jens Chr. 285.
 Friderichsen, Rasm., Amtsforv. 105, 125.
 Friedenreich, Fam. 294.
 Friis?, Berthe Maria 287 f. — Chr., Kansler 236. — Ditlev, Amtsforv. 125, 127, 132. — Ditlev Eriksen, Amtsforv. 108, 112. — Dorothea 10. — Johan Fr., Amtsforv. 119. — Math., Amtsforv. 134. — Mogens, Gr. 10. — Sten Ditlevsen, Gæstgiver 225. — Tønne, Lensm. 57.
 From, Jacob, Amtsforv. 100. — Jacob, Amtsforv. 121. — Johan, Amtsforv. 135.
 Frost, Iver, Amtsforv. 106. — Math., Amtsforv. 102.
 Frydensberg, Rasmus, Amtsforv. 86, 95.
 Fugl, Jul. Henr., Amtsforv. 111. — Rasmus, Amtsforv. 87.
 Fuglsang, Jens, Amtsforv. 137².
 Fursmann, Gotthardt, Høj.r.adv. 78.
 Fædder, Chr., Teaterdir. 252.
 Foyen, Anna 230. — Cath. 230. — Elias, Skibsfører 230. — Ellen 230. — Math. 199. — Math. 230. — Samuel, Skibsfører 199, 280.
 Galschiott, Martinus Braem, Amtsforv. 129.
 Galt, Niels Pedersen 4. — Peder 4 f.
 Gastmeyer, Hans, sv. Regim.kv.m., adlet Gerstenberg 277. — Thomas, adlet Gerstenberg, sv. Kpt. 277², 278.
 Gerlach, Léocadie 295.
 Gerner, Henrikke 198.

- Gersdorff, Joakim, Rigshovm. 237.
 Gerstenberg, v. Gerstenberg, Sl. 274-278. — Alette Beate 277 f. — Beate Elisabeth. 277. — Carl Hinr. 275. — Elise Gertrud 277 f. — Heinr. Wilh. 274. — Heinr. Wilh., Forf. 274, 276, 278. — Heinr. Wilh., Ritm. 274 ff. — Heinr. Wilh., sv. Ritm. 277 f. — Heinr. Wilh. Thuericht, Gen.maj. 274. — Marcus 274. — Thomas, se Gastmeyer, Thomas.
 Giellerup, Søren Tuxen, Amtsforv. 95.
 Gisleberg, Tholle Olufsen, Dragon 233.
 Giødesen, Ole, Amtsforv. 122².
 Gjedsmand, Maren Christensdt. 212.
 Gjøklep, Jens Simensen 289 f. — se Nebsager.
 Gjørup, Michael Rodevald, Amtsforv. 127.
 Glahn, Fam. 287.
 Glostrup, And. Nielsen, Pr. 232². — Niels Simonsen, Bisp 232.
 Godens, Sl. 243.
 Gorm, Alex., Amtsforv. 109.
 Goverød, Peder Andersen 291.
 Graae, Thygine 286.
 Gram, O. J. C. F., Etr. 269.
 Grandjean, P. B., Registrator 140—153.
 Green, Sl. 178. — Anders, Kansler 176. — Bodil 176, 179. — Bøtta Olsd. 181. — Eline 177. — Laur. Olsen, Lagm. 176, 178. — Olof Hermansson 180. — Olof Reersson 181. — Reer Olsson 180.
 Gregersen, Jens, Amtsforv. 117, 118².
 Greves, Catharina Peter 78.
 Groll, Johan 288. — Ole Jansen 288 f.
 Grosman, Ltn. 275.
 Grubbe, Chr. 20 f. — Eiler 16, 19. — Ide Jørgensdt. 4, 11, 13, 45. — Jørgen 11². — Niels 19. — Peder 20. — Peder 18², 21.
 Grube, Regeringsbygm. 296.
 Grønbech, Jens, Høj.r.adv. 78.
 Grønneval, Paul Zacharissen, Amtsforv. 118.
 Gude, Abel 78. — Anna 78. — Catharina 78. — Catharina 78. — Claus 78. — Claus, Borgm. 78. — Hans, Pr. 66. — Helene Dor. 66. — Henr. 78. — Henr. Chr. 78. — Maria Engel 78. — Martzibius 78. — Michel 78. — Mikkel Pedersen 78. — Michel Thomas 78. — Peter 78. — Peder Mikkelsen 78. — Vibeke 78. — Vibeke 78.
 Guldberg, Dines, Pr. 51, 63 ff. — Helene Dorot. 63, 64², 65, 68. — Helene Ovesdt. 63, 64². — Helvig 64. — Jacob Dinesen, Amtsforv. 119. — Ove Hansen, Pr. 64², 65, 184. — Vita 64. — Student 64.
 Gullichsen, Ole 231, 288.
 Gulmann, Sl. 77.
 Gundelack, Hans Henr., Amtsforv. 103.
 Gunnarsen, Bjørn, Kpt. des armes 265 f. — Ole 265², 266.
 Gutzlow, Maria 279.
 Guvik, Tollef Ellefsen 291.
 Gyldencrone, Gyllencrona, Chr., Amtsforv. 120, 133. — Gemenence (Anna Friederichsdt.) 70—74. — Johan Gabriel, Km.skriver 73.
 v. Gyldenskiold, Fam., se Schonne-mann, Fam.
 Gyldenstjerne, Sl. 16. — Chr. 20. — Jytte 10, 14, 16, 20 f. — Karen 57. — Lisbet 27.
 Gylding, Ellen 62, 67 f. — Niels Sørensen 62.
 Godsche, Albr., Amtsforv. 94.
 Gøye, Birgitte 228. — Ida 228. — Otte til Tureby 26. — Susanne Falksdt. 227.
 Haagen, Hans, Høj.r.adv. 78.
 Hadslund, And., Amtsforv. 128.
 Haes, Heinr., Amtsforv. 118.
 Hage, Bolette Cathr. 294.
 Halch, Peder Nissen, Amtsforv. 120.
 Hals, Jens And.sen, Raadm. 215.
 Halvorsen, Berulf 240. — Halvor 240.
 Hammel, Peder Jensen, Amtsforv. 128.
 Hammeleff, Nis, Amtsforv. 86.
 Hansen, Fam. 285. — Anker, Amtsforv. 131², 135. — Carsten, Amtsforv. 93. — (Osten) Hans, Amtsforv. 108², 112². — Henr., Amtsforv. 134. — Jens 289 f. — Jens, Amtsforv. 124². — Jens, Amtsforv. 138. — Just, Amtsforv. 133. — Jørgen, Amtsforv. 93 f. — Lorens, Amtsforv. 92, 139. — Mogens, Amtsforv. 87. — Niels, Amtsforv. 134 f. — Peder, Amtsforv. 97. — Samuel, Borgm. 188

- Harboe, Hans Mikkelsen, Pr. 225. —
 Henr. Jørgensson, Kpl. 180. —
 Maren 225.
- Harbou, Fr. Hans Walter, Ob. III ff.
 Hardenberg, Anne 37.
- v. Harding, kejserl. Legat.sekr. 266.
- v. Harstall, Sl. 276. — Hans Wilh.
 276. — Wilhelmine 276².
- Hartmann, Andr., Amtsforv. 96.
- Hartvigsen, Claus, Amtsforv. 112.
- Hatting, Ellen Cathr. 66.
- Hauch, Bertel, Amtsforv. 98, 121. —
 Knud, Amtsforv. 138². — Lars,
 Amtsforv. 121.
- Haurids, Maren 66, 68.
- de la Haye, Adriane 281. — Jean,
 Ob. 279 ff.
- Hedegaard, Christen Christensen, Silde-
 salter 222.
- Hee, Søren, Amtsforv. 95.
- Heger, Fam. 258. — Anna Louise 258.
 — Christiane Elisab. Georgine 258.
 — Hans, Konf.r. 258. — Johan
 Carl, Bibliotekar 257 f., 260. —
 Karen Margrethe 258 ff.
- Hejerstad, Maren Nielsdt. 293. —
 Niels Hansen 291.
- Heldvad, Laurits Ped.sen, Amtsforv.
 137.
- Helt, Peder Hansen, Amtsforv. 98.
- Henriksen, Jens, Amtsforv. 115², 116.
 — Jens, Væbner 177. — Jesse
 Væbner 177. — Morten, Raadm.
 187. — Thomas 285. — Thyge,
 Amtsforv. 134.
- »Herolde», Forening 235 ff.
- Hersleb, Peter, Høj.r.adv. 78.
- Hesselberg, Karia ! 288.
- Hildebrandt, Prof. 296.
- Hind, Knud Ped.sen, Raadm. 187.
- Hinke, L., Farver 197.
- Hjellen, Ole Nielsen 288.
- Hjelmstjerne, Agnete Marie 81.
- Hjort, Hiorth, Hiort, Fgd. 71 f. —
 Andr., Amtsforv. 138. — Hans,
 Amtsforv. 88 f., 126.
- Hofberg, Jørgen Ped.sen, Amtsforv.
 116.
- Hofman, se Homan. — Niels, Amts-
 forv. 98.
- Hoftved, Niels, Læge 78.
- Holbøll, Sl. 247—261. — Carl Peter,
 Koloniinsp. 247, 257. — Fanny
- Julie Louise 257. — Fr. Ludv.,
 Gartner 147, 250—256, 258—261.
 — Juliane Elisa 257². — Julius Fr.
 257². — Peter, Gartner 248—251.
 — Pingel Johan Carl Heger, Lods-
 insp. 260. — Sophie Fr. Christiane
 252, 254 f.
- Holck, Sl. 44.
- Hollerup, Niels Christensen, Sildesalter
 222.
- Holm, Andreas, Amtsforv. 95. — Oluf,
 Amtsforv. 92. — Peter Andr.,
 Amtsforv. 125, 133.
- Holmboe, Sl. 233. — Bente Cathr. 230.
 — Else Kirstine 229, 233. —
 Gustava Maria 229, 233. — Hans,
 Ob.ltn. 229. — Maria Gustava 229.
- Holmer, Claus, Amtsforv. 119, 121 f. —
 Martinus 206.
- Holst, Anders Clausen, Byf. 239. —
 Anders Simonsen 289 f. — Barbara
 Christensdt. 229. — Margr. Dor.
 254.
- Holstein, v. Holstein, Anna, se Dobbelt,
 Anna. — Chr. 277. — Christine 277.
 — Ernst Fr., Amtsforv. 120. — Fr.
 277.
- v. Holten, Sl. 286. — Isbrand, Amts-
 forv. 88.
- Homan (Hofman), Ole And.sen, Pr.
 218.
- Hoppe, adel. Fam. 280. — Cath.
 Hansdt. 281. — Hans, Brygger
 279 ff. — Ivar, Adm. 281.
- v. Horn, Augustus, Amtsforv. 126, 130².
 — Beate Magd. 277. — Chr.f.,
 Amtsforv. 107.
- Hornemann, Hans, Købm. 265. — Jens
 Wilken, Prof. 247, 258, 261.
- Houed, Erik, Amtsforv. 133.
- Hougaard, Ole, Amtsforv. 96.
- v. d. Hude, Mette Ilse 277.
- Huitfeldt, Arild 5. — Beate, Hov-
 mesterinde 5 f. — Lisbet 4 ff., 36.
 — Margr. 5, 179.
- Hulbech, Barbara 62, 64. — Johan,
 Raadm. 62, 64.
- Huldriis, Thomas, Amtsforv. 101.
- Hvas, Andr., Amtsforv. 98. — Frans
 Jørgen, Amtsforv. 135.
- Hvid, Jens Madsen, Amtsforv. 90.
- Høg, Høegh, Høech, Høck, Sl. 51—69.
 — Anne 65, 68. — Anne Nielsdt.

- 53², 54, 60, 67 f. — Barbara 52. — Barbara 52 f., 62. — Barbara Nielsdt. 62, 68. — Barbara Nielsdt. 52, 53², 55 f., 61 f., 67 f. — Barbara Pedersdt. 53, 62. — Birgitte Helene 66, 68. — Calli 55 f., 68. — Dines Guldberg, Fgd. 66. — Ellen 62, 67 f. — Ellen Marie 65, 68. — Else 66. — Hans Jørgen Chr., Provst 66, 68. — Helene Dorethea 63, 64², 65, 68. — Helene Dor. 66. — Helene Margr. 66, 68. — Helvig 67 f. — Jørgen, Pr. 66. — Jørgen, Skoflikker 52. — Jørgen Andr., Distr.læge 66. — Jørgen Pedersen, Bedem. 52 f., 62—65, 67. — Kalli 55, 56², 68. — Katr. Dorothea 66, 68. — Maren 66, 68. — Maren Pedersdt. 52, 53², 62. — Niels 66. — Niels i Torup 67. — Niels Jørgensen, Prof. 66 ff. — Niels Kallesen, Slotsskriver 53², 54—59, 61, 67 f. — Niels Pedersen, Købm. 52, 53², 62. — Ove, Rentem. 59 f. — Ove Guldberg, Byskriver 66 f. — Peder, Guldsmed 65, 68. — Peder Jørgensen 52. — Peder Nielsen, Købm. 62, 67 f. — Stygge 6.
- Hoegh-Guldberg, Cath. Marie 66, 68. — Lucie Emerentze 51, 66, 68. — Ove, Statsmin. 51, 65, 68. — Enkefrue 59.
- Horby, Anne Bertelsdt. 208.
- Høvig, Barbara Maria 230.
- Ib, Niels Nielsen, Amtsforv. 106.
- Ibsen, Peder, Amtsforv. 108.
- Ihlen, Christine Joh. 199.
- Ingstrup, Frans, Amtsforv. 127.
- Iversen, Karen 286.
- Jacobi, Aletta 230. — Bened. Elisab. 230. — Fr., Pr. 230. — Gjertrud Lucia 230. — Maria Gustava 231. — Philip Rudolph, Pr. 230 f.
- Jacobsen, Jakobsen, Abrah., Amtsforv. 105. — Andr., Amtsforv. 85. — Eiler, Borgm. 279. — Jacob, Amtsforv. 112. — Mads, Degn 217. — Math., Bisp 294.
- Jensen, Barb. Kirstine 193. — Jacob, Amtsforv. 109. — Joen, Pr. 218. — Johan Chr., Amtsforv. 103². — Morten, Amtsforv. 120. — Morten, Delcfdg. 210. — Nic., Stemp.pap.-forh. 193. — Niels til Fyllinge 177. — Oluf 239. — Peder, Amtsforv. 106. — Simon 289 f. — Søren, Byf. 238-242. — Thomas, Amtsforv. 129.
- Jespersen, J. O. H., Prof. 270.
- v. Jessen, Joh. Fr. Vilh., Etr. 79.
- Jessen-Schardeboell, Erik Johan 48.
- Johan Adolf, Erkebisp af Bremen 276.
- Johan Frederik, Erkebisp af Bremen 276.
- Johansen, Einar Søren 286.
- Johansson, Olaus paa Tjörn 179.
- Jonsson, Henr., Næmdeman 181.
- Juel, Juul (Lilje-), Juell, Sl. 9. — (ell. Muus), Bente 233. — Christence 10. — Chr., Amtsforv. 85. — Erik til Hundsbaek 27. — Iver 35. — Jens Eriksen 13, 27. — Lorens Pedersen, Amtsforv. 90, 135. — Niels, Amtsforv. 123, 129. — Niels, Amtsforv. 129. — Niels Axelsen 9, 13, 23. — Niels Eriksen 27.
- Junghans, Chr., kst. Amtsforv. 131.
- Justesen, Christen, Hdls. 56. — Hans, Amtsforv. 133. — Niels, Amtsforv. 103 f.
- Jørgensen, Jürgensen fra Følle, Sl. 286². — And., Amtsforv. 85, 102. — Hans, Amtsforv. 99. — Jacob, Amtsforv. 90. — Jacob, Degn 224. — Jens 286. — Knud, Pr. 54. — Kristian, Kpl. 181. — Laur. til Strøm 180. — Peder, Hdls. 61 f. — Peter Georg, Amtsforv. 99. — Rasmus, Kaadner 247.
- Kaas, Else 38. — Susanne, Jfr. 37 ff.
- Kall, Peder Hansen, Pr. 217, 221.
- Kanneworff, Maren 195. — Pr. 195.
- Kehlet, Chr., Amtsforv. 100.
- Keijl, Jul. Henr., Amtsforv. 131², 135.
- Kekule v. Stradonitz, Stephan, Km. 295, 297.
- Kerteminde Kirke 183—195.
- Kingo, Thomas, Bisp 188.
- Kirkebakken, Lars 232. — Pernille 232.
- Kirketerp, Christen, Amtsforv. 95.
- Kjeldsen, Søren, Pr. 223.
- Kjærulff, Kierulff, Sl. 80 f., 286². — Bertel Andersen 208. — Chr. Henr., Amtsforv. 87. — Jens Berthelsen, Gaardfæster 210. — Maren Bertelsdt. 208. — Oluf Pedersen 210. — Poul Sørensen, Pr. 218.

- de Klaumann, Soph. Chr., Amtsforv. 117.
- Klein, Peder, Amtsforv. 121.
- Klem, G. G. 198.
- Klement, Skipper 81.
- v. Klencke, Katharine 277. — O. Fr. 277.
- Klevenfeldt, Terkel 40 f.
- Klim, Ped. Nielsen, Pr. 211.
- Klinge, Anton, Amtsforv. 111.
- Knivholt, Peder Christensen, Borgm. 215.
- Knub, Jens Jacobsen, Amtsforv. 128².
- Knudsen, Baltzer Ulr., Ritm. 275, 278. — Hans, Pr. 53, 54². — Jacob, Pr. 79. — Peder til Odsnæs 181. — Peder, Fgd. 176—179.
- Knuth, Sl. 285.
- Kolding, Jens Poulsen, Amtsforv. 93.
- Kompffe, Johan Carl Fr., Slotsforv. 254, 256. — Juliane Friderique 253 ff., 257². — Margr. Dor. 254.
- Krabbe, Anne, Jacob Bjørns Enke 6, 36. — Birgitte 21. — Charlotte Amalie 12. — Erik, Lensm. 6, 57. — Gregers, Slotsherre 237. — Otto 12. — Peder 178 f., 181. — Sophie 17.
- Krafse, Hans 16. — Jesper 16. — Karen 16, 18.
- Kraft, Axel, Klokke 232. — Hans, Pr. 79 f. — Helene 232. — Joachim, Pr. 80. — Michael, Pr. 79 f. — U., Pr. 79 f.
- Krag, Georg Andr., Amtsforv. 99. — Svend, Byf. 78.
- Kragh, Anders, Pr. 64. — Helvig 64.
- Kramers, Dorte Louise 212.
- Krarup, Fam. 286.
- Kras, Kraasz, Krasse, Fam. 207—226. — Anne 224. — Anne Marie Poulsdt. 211. — Anne Poulsdt. 210, 224. — Anne Poulsdt. 211. — Anne Thomasdt. 211. — Bertel Nielsen 209. — Bertel Poulsen, Stud. 210. — Chr. 226. — Else 225. — Else Margr. 211. — Else Poulsdt. 211. — Hans Nielsen 209. — Inger Poulsdt. 212. — Jakob 224. — Jens, Kannik 207. — Jens Jørgensen 209. — Johanne 225. — Jørgen Jensen 209. — Jørgen Laursen, Hdlsm. 225 f. — Jørgen Nielsen, Fæster 209. — Karen Poulsdt. 209. — Kirsten 224. — Korfits Nielsen 216. — Lars Nielsen 224. — Laur. Nielsen, Pr. 224 f. — Mads 224. — Maren 225. — Maren 224. — Maren Nielsdt. 223. — Maren Nielsdt. 216. — Maren Poulsdt. 211 f. — Margr. Nielsdt. 209. — Margr. Nielsdt. 212-215. — Mette 225. — Mette Nielsdt. 224. — Niels 224. — Niels, Toldvisitor 226. — Niels Hansen, Skom. 209. — Niels Jensen, Guldsm.sv. 209. — Niels Kurison 223. — Niels Laursen 224. — Niels Mortensen 224. — Niels Poulsen, Birkefgd. 209, 220. — Niels Poulsen, Gaardfæster 211. — Niels Poulsen, Herr.skriver 207 f. — Niels Sørensen 226. — Peder Jensen 209. — Peder Nielsen 209. — Peder Nielsen 223 f. — Peder Pedersen, Stud. 211. — Peder Svendsen 226. — Poul Nielsen 209. — Poul Nielsen, Birkefgd.?, 208, 213 ff. — Poul Pedersen, Stud. 211. — Poul Poulsen 210. — Poul Poulsen, Gaardfæster 211. — Poul Thomsen, Fæster 211. — Svend Pedsen, Daglønner 226. — Thomas Poulsen, Fæster 211.
- Krause, Johan Georg Chr., Slotsgartner 252.
- Krebs, Peter A. Chr., Amtsforv. 99, 137.
- Krog, Kraag, Erik Jacobsen, Amtsforv. 112. — Rasmus, Amtsforv. 98.
- Krummedige, Kirsten 15.
- Kruuse, Kruse, Sl. 286. — Jørgen Enevoldsen 27.
- Kuri, Korij, Kaari, Fam. 207 ff. — And. Ped.sen 218. — Anne Marie Ped.dt. 218. — Anne Nielsdt. 222. — Anne Ped.dt. 223. — Anna Pedersdt. 217. — Anne Ped.dt. 218. — Anne Ped.dt. 218. — Christen Nielsen 223. — Inger Ped.dt. 222. — Jørgen 223. — Laurids Pedersen, Købm. 213—217, 219 f., 222. — Maren Nielsdt. 222 f. — Mette Nielsdt. 223. — Mogens Ped.sen 218. — Peder (Laursen?) 216. — (Mogens Win-

- gaard) Peder, Pr. 217 f. — Peder Jensen 216. — Peder Nielsen 222.
- Kurtz, Marcus 281.
- Kühle, Kuhle, v. d. Kuhla, v. Kyle, Kule, v. Kuhle, Kyle, Kyhle, Sl. 294.
- Kynde, Otto Chr., Amtsforv. 91 f.
- Korbitz, Joh. Chr. 89.
- Lamberg, Claus Christensen, Amtsforv. 102.
- Landeck, Christoph, Pr. 80.
- Lang, Anna Chr.f.dt. 232. — Fr. Chr., Amtsforv. 137.
- Langballe, Mikkell, Amtsforv. 124.
- Lange, Sl. 77. — Fr. 239. — Gunde 239. — Johs. Melch., Amtsforv. 95, 111. — Valerius Thorsen, Amtsforv. 123. — Vibeke Pedersdt. 4.
- Langfelt, Jørgen, Amtsforv. 98.
- Larsen, Lauridsen, Laursen, Anna Maria 289. — Christen, Forp. 218. — Fr. Hindse, Amtsforv. 123. — Hans 289. — Hans, Snedker 289. — Jens, Amtskriver 102 f. — Marthe Maria 289. — Morten, Pr. 154. — Søren, Amtsforv. 9)². — Søren, Amtsforv. 123. — Vibeke Elisab. 193.
- Lassen, Axel Fr. 293. — Jens, Ldsdm. 114. — Niels, Amtsforv. 123. — Thøger, Amtsforv. 129.
- Lasson, Niels, Amtsforv. 113.
- Laurentin, Anna Marie 195. — Christen, Kirkeværge 194 f. — Maren 195. — Peter 195.
- Lauridsen, Laursen, se Larsen.
- Lemmich, Aletta 230.
- Lemvig, Fam. 288—291. — Anders, Korporal 232. — Anna 229. — Anna 239. — Anna 230. — Anna Cathr. 231, 288 f. — Anna Christiane 231. — Anne Sophie 232. — Augustinus 231. — Benedicte Elisab. 239. — Bente Cathr. 239. — Cath. 239. — Chr. 232, 289. — Chr. 231 ff. — Chr. 231. — Chr. 231. — Chr. 230. — Chr., Købm. 239 ff., 288 ff. — Chr., Ob.ltn. 232. — Elisab. Chrs.dt. 232 f. — Else 239. — Else Kirstine 229, 233. — Fr. Ludv., Amtsforv. 85. — Hans 230. — Hans Fr. 230. — Helene 232. — Jens Christiansen 232². — Karen 232. — Karen Christine 229 f. — Lorentz, Skibsreder 229 f. — Lucia Chrs.dt. 231, 288 f. — Lucretia 230. — Magdalena 232. — Maren 232. — Margr. 23 f. — Maria 230. — Maria Gustava 231. — Mari Jensdt. 232. — Mette Marie 232. — Oluf 231. — Pernille Jensdt. 232. — Simon 232. — Sophia 232. — Susanna 232 f. — Ollegaard 231.
- Lerche, Henr. Georg Flemming, Amtsforv. 108.
- Lessow, Cathr. 65. — Christence 65. — Hans Antoniussen, Pr. 64.
- Leth, Anna 234. — Dines, Lds.dommer 78.
- Leunbach, v. Leunbach, A. F., Pr. 67. — H. C., Bisp 67. — Jørgen Hoegh, Pr. 67.
- Leve, Henr., Amtsforv. 116.
- Lewenhaupt, Adam, Greve 291.
- Levinson, Levin, Amtsforv. 137².
- de Lichtenberg, Bodil 60. — Gerhard, Etr. 60.
- Liebenberg, Johan Chr., Amtsforv. 88.
- v. der Lieth, Fr., Amtsforv. 132.
- Liim, Math., Amtsforv. 134.
- Lillie, Märta 189.
- Lind, Mads Nielsen, Amtsforv. 96.
- Lindenov, Hans Johansen, Rigsr. 228.
- Linset, Johanne Ped.dt. 233. — Ped. Andersen 233, 290 f.
- Lintrup, Søren, Bisp 79.
- Linvald, Axel, Mag. 69.
- Lister, Sl. 74.
- Locatelli, Tommaso 74.
- Lodberg, Margr. 231. — Ulrik 231.
- Lorentzen, Sl. 233.
- Lowson, Andr., Amtsforv. 97.
- Lowson, Andr., Assessor 78. — Jacob, Amtsforv. 91.
- Lucoppidan, Peder Jensen 45 f.
- Ludenius, Informator 277.
- Ludvigsen, Niels, Amtsforv. 103.
- Lund, Andr. Mikkelsen, Amtsforv. 126², 127. — Andr. Molbech, Amtsforv. 133. — Chr. Justsen, Amtsforv. 133, 135. — Jakob Madsen 281. — Just Michael, Amtsforv. 125, 127. — Jørgen Bassesen, Byf. 286. — Lave, Amtsforv. 114. — Thygine 286.

- Lunddahl, Hans Jacobsen, Amtsforv. 113.
- Lunge, Jørgen 37.
- Lülloff, Henr., Amtsforv. 128, 136.
- Lynar, Joh. Sigism., Gr. 234.
- Lynge, Hans, Amtsforv. 91.
- Lyskander, Claus Chrfsen 35.
- Lyssens, Johan 248. — Skråder 248.
- Lütken, Thomas Bagger, Amtsforv. 137.
- Lytz, Carl Henr., Amtsforv. 93.
- Lützow, Ritm. 275.
- Lælius, Chr. Mortensen, Amtsforv. 124.
- Lønberg, Johan, Kpl. 57.
- Løvenbalk, Tøger Jensen 294.
- Løvenørn, Poul Vendelbo 62.
- Maaneskiold, Månskiold, Moenskiold, Monskiold, Sl. 176—182. — Anna 181. — Anna 181. — Anne Ped.dt. 180. — Berete Ped.dt. 180. — Bodel Ped.dt. 178 ff. — Borta 181. — Henr. Ped.sen 180. — Jonas 182. — Jørgen 179, 181. — Kerstin 181. — Knut 182. — Knut 181. — Mattis 182. — Olof 179. — Olof 182. — Peder 179, 181. — Petter 182. — Rutger 182.
- Mackeprang, Bolette Marie 294.
- Madsen, And., Amtsforv. 132. — And., Amtsforv. 134. — Espen, Amtsforv. 130. — Jacob, Borgm. 278-282. — Nils, Amtsforv. 97. — Simon, Amtsforv. 97. — Thormod til Strøm 189. — Tønne, Amtsforv. 117.
- Madvig, Fam. 286.
- Maler, Chr. Hansen, Købm. 222. — Maren 222.
- Mand, And. Jørg.sen, Pr. 189 ff.
- Mandal, Mandahl, Sl. 74. — Jørgen Olufsen, Overinsp. 233. — Maria Gustava 229, 233.
- Mansa, Johan Ludv., Slotsgartner 256.
- Mantix, Thomas Jacobsen, Amtsforv. 100.
- Margrethe af Vasa 295.
- Marselis, Gabr. 104.
- Marsvin, Karen 27.
- Mathiasen, Oluf 288.
- Mavors, Johan Ernst, Amtsforv. 136.
- v. Meihern, Fam. 276. — Johan Anton, sy. Ob. 277². — Karl Ludv., Ldr. 277.
- Meinche, Henrik, Amtsforv. 89.
- Meinertsen, Sl. 286. — Francke, Amtsforv. 103 f.
- Meinich, Sl. 77. — H. Th., Advokat 77. — H. Th., Amtm. 77. — Jens Kristian, fhv. Fgd. 77. — Knut Ø., Kpt. 77.
- Melle, Berthe Ped.dt. 288.
- Meyer, Bernh., Amtsforv. 93. — P., Maler 279.
- Mikkelsen, Michelsen, Jacob, Amtsforv. 128. — Johan, Amtsforv. 115. — Michael, Bogholder 45. — Morten, Amtsforv. 113. — Rasmus 289 f.
- Mocenigo, Lucrezia 75.
- Mogensen, Niels, Amtsforv. 130. — Niels Nielsen 222.
- Mohrsen, Christine Elisab 197. — Fr. Chr, Kommandør 197 f.
- Moldrup, Molderup, Hans Chr., Amtsforv. 125. — Niels, Amtsforv. 101.
- Molino, Sl. 74.
- Monrad, D. G. 286 — Johs. Bertelsen, Amtsforv. 110.
- Morsing, Karen Christensdt. 189.
- Morsleth, Lars, Amtsforv. 127.
- Mortensen, Christen, Delefgd. 210.
- Morville, Niels Chr., Amtsforv. 127.
- Munk til Kärreberg, Munck, Munch, Sl. 178. — Gjertrud Nielsdt. 53, 55, 62 f. — Gertrud Ped.dt. 268. — Kirstine 76. — Laur., Etr. 78. — Niels Jensen 62. — Peder Hansen, Amtsforv. 94.
- Muus, se Juell. — Niels Jak.sen, Kpl. 188.
- Müller, Marie Charl. A. 79. — Otto Joh., Bygm. 79. — Ped. Ped.sen, Raadm. 156.
- Münster, Niels Olaus, Amtsforv. 88. — Thomas Georg, Amtsforv. 107, 122.
- Moinichen, Chr., Amtsforv. 126 f.
- v. Mollengracht, Hans, Amtsforv. 89.
- Møller, Axel, Prof. 77. — Camilla Aug. 294. — Hans Andersen, Amtsforv. 135. — Hans Nic., Amtsforv. 137. — Karen Kirstine 286. — Lauritz Detlev, Amtsforv. 88. — Morten, Krr. 192. — Poul Martin 77. — Rasmus, Bisp 77.
- Mørk Mørch, Else 230 — Peder

- Jensen, Amtsforv., 129. — Peder Nielsen 230.
- Nadelbusch, Christen Jacobsen, Spillemand 222.
- Naur, Elias, Prof. 199.
- Nebsager (Gjoklep), Hans Simonsen 289.
- Neergaard, Peter Sadolin, Amtsforv. 93.
- Nelleman, Lauritz, Amtsforv. 88. — Rasm., kst. Amtsforv. 116.
- Nielsen, Christen, Amtsforv. 89. — Christen, Pr. 227. — Chr. 294. — Erik, Amtsforv. 116. — Hans, Amtsforv. 112. — Hans, Amtsforv. 120. — Jørgen, Amtsforv. 94. — Mikkel, Amtsforv. 128. — Oluf, Amtsforv. 126, 130. — Peder, Amtsforv. 89. — Rasm., Amtsforv. 125, 138.
- Niemann, Søren Christensen 269.
- Nissen, Marie Charl. Amal. 79. — Thomas, Amtsforv. 118.
- Norby, Anne, Frue 191. — Anne, Jfr. 191. — Margr., Jfr. 191. — Peder 191.
- Nordbye, Rasmus Andersen 233, 291.
- Noring, ? 71 f.
- Normand, Sl. 9.
- Numsen, Chr. Fr., Geh.r. 249.
- Nyeland, Ellen Cathr. 66. — Hans Lauridsen, Raadm. 66. — Katr. Doret. 66, 68.
- Nørager, Andr., Byf. 78. — Jens, Amtsforv. 86.
- Nørlem, Cath. Marie 66, 68. — Christence 65. — Lucie Emerentze 51, 66, 68. — Peder Jensen, Forv. 65.
- v. Oldeneicken, Balthasar, Pr. 244.
- Olsen, Olufsen, Chrf. 265², 266. — Halvor 240. — Math. 288. — Ole 265 f. — Torgeir 240.
- Olsson, Rutger paa Tjørn 179.
- v. Ompteda, Beate Magd. 277. — Carl Ludv. 278.
- Otterstad, Gullich Poulsen 288.
- Overberg, Niels Herman, Forstander 97.
- Paarup, Barb. Kirstine 193.
- Panck, Peter, Amtsforv. 128.
- Panduro, Sl. 77.
- v. Papenheim, Alex. Rabe, Lensherre 239 f. — Christoph Uir. 80.
- Parelius, Hans Ludv. Schiellerup, Amtsforv. 111.
- Parsberg, Chrf., Gr. 12. — Holger, Lds.dommer 4, 37. — Manderup 35.
- Passlick, Claus 180.
- Pau, Søren, Amtsforv. 98.
- Paulsen, v. Paulsen, Carl Ludv., Amtsforv. 92, 106. — Claus, Amtsforv. 97. — Hans, Kpt. 281.
- Pedersen, Petersen, Pettersson, And., Amtsforv. 113. — And., Korp. 198. — Chr., Amtm. 69 ff. — Hans, Amtsforv. 97, 104. — Hans, Amtsforv. 105. — Hans, kst. Amtsforv. 134 f. — Hans, Passkriver 69. — Henrik 178. — Holger 286. — Isak til Aggervig 178, 180. — Jakob 154. — Jens, Amtsforv. 93. — K. P. 286. — Knud til Odsnaes 180. — L. Chr., fhv. Hvidgarver 286. — Laur. til Thiorne 180. — Martha 198. — Niels, Amtsforv. 101, 103 f. — Niels, Amtsforv. 123. — Oluf, Amtsforv. 87, 101. — Oluf, Lensm. 178, 180. — Peder, Amtsforv. 124. — Peder, Amtsforv. 134. — Peter, Gartner 256. — Peter, Kpt. 287. — Romel 180. — Rutger paa Tjørn 179. — Søren, Amtsforv. 88.
- Philip, And., Vicekorporal 295. — Charl. Wilhelmina 295. — Walther David 295.
- Plade, Brede Gregersen, Kanc.r. 198. — Fr. Antonette 198. — Henrikke 198. — Sara Maria 198.
- Plate, Plathe, Anna And.dt. 232. — Bernt, Guldsm. 232. — Hans, Pr. 231 f.
- v. Platen, Plata, Sl. 295. — Algernon, Toldkontr. 295. — Chrf., Gen.ltn. 295. — Erengisla 295. — Philip, Kronefgd. 295. — Wilh., Kmh. 295.
- Pogwisch, Anna Cathr. 246. — Henning 27.
- Pontan, Joh. Hansen, Hører 192 f.
- Pontoppidan, Ane Christensdt. 188. — Chr. Spend, Amtsforv. 122. — Erik 37. — Ludvig, Stiftsprovst 37, 47.
- Poulsen, And., Kpl. 190 f. — Niels, Amtsforv. 86. — Poul Kras 212. — Thomas, Bedem. 62.

- Preus, Fgd. 200.
 Proceedings International Congress of
 Genealogy 77.
 Prom, Lars, Amtsforv. 102.
 Prætorius, Ditlev, Amtsforv. 135.
 Qvalen, Sl. 242.
 Qvernheim, Adolph, Ltn. 231 f. —
 Maren 232. — Margr. Cathr. 229.
 Quitzou, Fr. 15.
 Raben, Mathias, Amtsforv. 94.
 Rahbek, Karen Margr. 258 ff. — Knud
 Lyne, 257—260.
 Rahder, Johan, Amtsforv. 169.
 Rambusch, Hartv. Heinr., Amtsforv.
 101.
 Ramshardt, Birg. Helene 66, 68. —
 Helene Margr. 66, 68. — Knud,
 Pr. 66.
 Ramus, Frans, Amtsforv. 110².
 Randulf, Enevold, Amtsforv. 128.
 Rani, Sl. 44.
 Rantzau, Sl. 243. — Anna Sophie 248.
 — Birgitte 11. — Dan. 243—246. —
 Fr. 11. — Godske 245. — Godske
 244. — Henr. 245. — Margr. 11. —
 Peter 244. — Tonnies 244.
 Rask, Rasch, Sl. 293. — Claus, Amts-
 forv. 117². — Hans, Handskem.
 79. — Karen 79. — Rasmus 293.
 — Ulr. Sofie 79.
 Rasmussen, Bolette M. 294. — Camilla
 Aug. 294. — Christen, Distrikts-
 læge 294. — Erik, Amtsforv. 91 f.
 — Jacob, Lensm. 182. — Jürgen
 Peter, se Holbøll, Peter. — Preben,
 Amtsforv. 97. — Simon, Amtsforv.
 87.
 Ratchen, Peter, Amtsforv. 105.
 Ravn, Rauen, Rafn, Sl. 286. — Hans,
 Amtsforv. 108. — Iver, Amtsforv.
 138. — Ole, kst. Amtsforv. 116.
 Recheliuss, Peter, Pr. 206. — Simon
 206.
 v. d. Recke, Ernst, Dr. 201 ff.
 Reedtz, Beate 38. — Fr. 38.
 Reenberg, Kirstine 278, 281. — Morten
 278, 281.
 Regner, Johan, Pr. 79.
 Reiersen, Hans Henr. Peter, Amts-
 forv. 104 f.
 Rennemann, Chr. Albr., Amtsforv.
 102². — Thomas Chr., Amtsforv.
 112.
 Reutz, Barbara Mathæi 184.
 Reventlow, Sl. 243. — Chr. Ditl.,
 Statsmin. 253. — Fr., Gr. 243. —
 Fr. Juliane, Grevinde 243.
 Riber, Birthe 60. — Laurs Eriksen,
 Raadm. 60.
 Richter, Ejner, Amtsforv. 95.
 Rieck, Joak. Chr., Amtsforv. 104.
 Rigsarkivet 158—175.
 Riise, Vald. 286.
 Ring, Barbara Maria 230. — Maria
 230. — Peder Johannesen, Pr. 230.
 — Søren, Byf. 230.
 Rode, Gjertrud Lucia 230.
 Rodenberg, Anna 56. — Hans, Borgm.
 60. — Jokum, Borgm. 53², 54,
 59 f., 68. — Jokum d. Y. 60 f.
 Roed, Chr., Amtsforv. 135.
 Rohde, Alhed 198. — Brede Plade,
 Købm. 198. — Fr. Antonette 198.
 — Johan Chr., Skibsf. 198 f. —
 Jokum Fr., Amtsforv. 85. — Lena
 Maria 198. — Maria Elisab. 198. —
 Ulr. Anton, Tolder 198. — Ulr.
 Antonette 199.
 Rosen, Chr. Fr., Amtsforv. 131.
 Rosencrone, Agnete Marie 81. — Mar-
 cus Gerh., Gr. 81.
 Rosenfeldt, Hans, Amtsforv. 108.
 Rosenkrantz, Fr. 10. — Birgitte 226 ff.
 — Holger Ottesen 57. — Jens 5,
 10 f., 26, 35 ff., 39. — Jørgen
 10, 28, 36. — Margr. 228. — Otto
 228. — Palle 37.
 Rosted, Bertel Michael, Amtsforv. 87.
 — Jacob, Amtsforv. 102. — Jens,
 Amtsforv. 102².
 Rostgaard, Fr. 47. — Hans, Amts-
 forv. 88, 90. — Jens, Amtsforv.
 90².
 Rotfeld, Sl. 44.
 Rud, Erik 37. — Jørgen 18. — Karen
 18 f., 21. — Pernille 15. — Sophie
 15 f. — Sophie Jørgensdt. 6, 19.
 Rude, Annichen Laurdt. 196, 200 f.
 Rumohr, Sl. 243. — Alex. Pedersen,
 Amtsforv. 104.
 Ruus, Cathr. 65.
 Rye, Henrik Sørensen, Amtsforv. 109.
 Rynning, Ments, Pr. 64. — Mille
 Mentsine 69. — Ole Bersvendsen,
 Kpl. 69.
 Redsteen, Peder, Amtsforv. 112².

- Rømer, Inger Ottesdt. 178. — Niels S., Pr. 292.
- Rørbye, Birg. Cathr. 286. — John, Pr. 286.
- v. Saldern, Caspar 243.
- Salten, Rasm. Rasmussen, Amtsforv. 94.
- Sandberg, Johanne Friderica 70.
- Saxesen, Peder, Amtsforv. 85, 120.
- Schacht, Rektor 188, 195.
- Schack, Hans, Gr. 248.
- Schandorph, Ulr. Chr., Amtsforv. 133².
- Schilderup, Schjelderup, Augustinus, Pr. 198. — Barbara 229. — Jacob Worm, Pr. 229. — Karen Jacobsdt. 229. — Lene Maria 198. — Maren 198. — Ove, Amtm. 78.
- Schierbeck, Fr. Chr., Amtsforv. 137. — Laurits, Amtsforv. 107, 127.
- Schiern, Niels Fr. Bernh., Amtsforv. 86, 120.
- Schjerven, Anne Olsdt. 231. — Maren Olsdt. 231, 289. — Martha Olufsd. 289.
- Schmidt, Smith, Schmit, Caspar Wilh., Høj.r.adv. 78. — Chr., Amtsforv. 96. — Chrif., Amtsforv. 105². — — Erik Jensen 188. — Fr., Høj.r.-adv. 78. — Henr., Amtsforv. 112. — Math., Amtsforv. 105. — Troels, Høj.r.adv. 78.
- Schor, Hans Hendr., Amtsforv. 107.
- Schougaard, Jakob, Amtsforv. 96. — Jokum, Amtsforv. 96.
- Schouw, J. Fr., Prof. 261.
- Schröder, Sl. 287. — Chrif., Amtsforv. 107. — Johs. E. 287.
- Schroling, Schrolling, Fam., adlet v. Guldenskiold 276². — Elsebet 274 ff. — Hans Henrik, Vagtm. 275 ff.
- Schwensen, Fam. 287.
- Schwindt, Math., Amtsforv. 87.
- Schytte, Johan Jacob Gottfried, Amtsforv. 106.
- Schenborn, Gottlob Fr. Ernst, Legat.-sekr. 254.
- Schönnemann, Fam. 276. — Itke 276.
- Schönnemann v. Gyldenskiold, Peter, Kpt. 276.
- Secher, V. A. S., Rigsarkivar 164.
- Seebled, Otto Knudsen, Borgm. 186.
- Seefeld, Jørgen Christophersen 24. — Jørgen Enevoldsen 123.
- Sehested, Anna 10. — Chr. Ludv., Amtsforv. 107. — Chr. Thomsen, Kgns. Kansler 10, 236. — Malte 37. — Mogens 27. — Sophie Clausdt. 27.
- Selchier, Hans Chr. Harbou, Amtsforv. 110.
- Selmer, Fr. Chr., Amtsforv. 93. — Ole, kst. Amtsforv. 127.
- Sidenius, Sl. 77.
- Simonsen, Hans 290. — Ole 289 f.
- Sjørslev, Dorte 217. — Jens Jensen, Pr. 217. — Peter 217.
- Skeel, Birgitte 12. — Ide 11, 13.
- Skinkel, Poul 186.
- Skram, Laurids 3, 25. — Lisbeth 25 f.
- Skriver, Jørgen, Byf. 239.
- Skytte, Poul Knudsen 212.
- Slange, Niels, Historiograf 281.
- Smith, se Schmidt.
- Snoilsky, Carl, Digter 174.
- Sodemann, Fam. 77.
- Sommer, Jens 220. — Knud Andr., Amtsforv. 107. — Knud Jakobsen, Raadm. 217, 220 f. — Laur. Knudsen 221. — Mogens 218. — Mogens Jørgensen 220. — Niels 220. — Poul 220.
- Sonne, Jens Michael, Høj.r.adv. 78. — Jørgen Magnus, Amtsforv. 95.
- Sparre, Cathr. 295. — Erik Larsson 295. — Jacob Mouritzen 15. — Johan, Stath. 295.
- Spliid, Laurits Martin, Amtsforv. 122. — Niels, Amtsforv. 131.
- Sprengtporten, Johan Wilh., Baren 72 f.
- Sporing, Peder Nielsen, Amtsforv. 128.
- Stauning, Matias Kølholt, Amtsforv. 78, 131.
- Staverskov, Sophie 28.
- Stenberg, Anne Nielsdt. 218. — Niels Nielsen, Pr. 218.
- Stenbock, Beata 295. — Ebba 295.
- Stenzler, Jacob, Amtsforv. 101.
- Sternberg, Kathr. Margr. 212.
- Stjernhjelm, Stjernholm, Juliana 295. — Otto Johan, Ob. 295.
- Stoltenberg, Brede Plade, Købm. 199. — Henr., Pr. 198. — Regitse Sophie 198 f. — Sara Marie 198. — Ulr. Antonette 199.
- Stracken, Apot. 266.

- Stub, Peder Jørgensen, Provst 218.
 Styhr, And. Ped.sen 288.
 Stützer, Johan Fr. Ludolph 287.
 Suhr, Fr., Amtsforv. 109², 112.
 Sundbye, Antonette 199. — Brede
 Stoltenberg 199. — Marie Sophie
 199.
 Sundt, Sl. 242.
 Svane, Hans 53, 62.
 Svanholm, Hans, Amtsforv. 122.
 Svenske, Jon 177.
 Syv, Aage Ped.sen, Købm. 184 f.
 Sæterhaug, Gunnar Bjørnsen, Kpt. des
 armes 264 ff. — Ole Danielsen 264 f.
 Sørensen, Jakob, Brygger 212 ff. —
 Jørgen, Amtsforv. 88 f. — Michael,
 Amtsforv. 130. — Peder, Amts-
 forv. 87. — Peder, kgl. Livlæge
 228. — Søren, Amtsforv. 130². —
 Søren, Amtsforv. 125, 133.
 Taaning, Arkitekt 183.
 Teichmann, Ditlev, Amtsforv. 108 ff.
 Teilman, Andr., Amtsforv. 103 f. —
 Johan, adj. Amtsforv. 104.
 Thagaard, Laurits, Amtsforv. 125.
 Tharum, Anne Cathr. 198. — Jens
 Pet.sen, Forv. 196 ff. — Joh.
 Zach., Ltn. 198. — Mads 198. —
 Marie Elisab. 196 f. — Martha
 198. — Peter Jensen 197.
 Thestrup, Math., Amtsforv. 110.
 Thim, Math., Amtsforv. 97.
 Thiset, A., Arkivar 1 ff.
 Thode, Pr. 266.
 Thomsen, Thomesen, Tomasson, Hans
 265. — Jens, Amtsforv. 108. —
 Thordur, Pr. 53. — Thyge, Amts-
 forv. 121.
 Thott, Sl. 5. — Aage Axelsen 34. —
 Anne 13, 26, 27², 29—33, 38. —
 Anne Helvig 14², 43, 45, 47. —
 Birgitte 25 f., 28, 31 f., 35 f., 38 f.,
 42. — Christen 25². — Henrik 25,
 31 f., 36, 42. — Knud 8 f., 12, 14. —
 Oluf Axelsen 33. — Otto 21. —
 Otto, Gr. 72 f. — Ove 11. — Tage
 Ottesen 20, 37.
 Thrane, Trane, Jørgen Jensen 242. —
 Oluf, Amtsforv. 86.
 Thura, Sl. 81.
 Thygesen, Eman., Amtsforv. 129². —
 Jens, Amtsforv. 129.
 Tiedeman, Fr., Amtsforv. 108.
 Tillisch, Sl. 287.
 Tinhus, Sl. 10.
 Tobiesen, Otto Munthe, Høj.r.adv. 78.
 Toldorph, Abel 78. — Andr. Nielsen,
 Fgd. 78. — Dorothea 78. — Karen
 78. — Maren 78. — Maria 78. —
 Niels 78. — Peder 78. — Vibeke 78.
 Tomstorf, Ritm. 275.
 Top, Bent Pedersen, Pr. 188 f.
 Trellelund, Jonas, Købm 204 ff.
 Trolle, Sl. 5. — Anne 9, 13 f., 24, 42—
 46. — Arvid 5. — Corfitz 11. —
 Herluf 228. — Nils 9.
 Truchsess*), Sophie Cathr 280.
 Tyrholm, Alhed Nielsdt. 198.
 Tønnesen, Pr. 67.
 Uldall, Peter, Gen.fiscal 46.
 Ulf, Anders Andersen 81.
 Ulfeldt, Corfitz 76. — Ebbe Andersen
 22. — Elsabet 40², 41. — Jacob
 Jacobsen 41. — Laurids, Lensm. 57.
 Ulfstand, Tale 7 ff., 12, 22.
 Urne, Sl. 9. — Anna 295. — Axel
 Jørgensen 33, 40 f. — Lave, Bisp
 40 f.
 Ursin, Hans, Høj.r.adv. 78.
 Usby, Anders Andersen 290 f.
 Uttrup, Mikkell, Amtsforv. 124, 127.
 Wachter, Gert Hermansen, Sildesalter
 222 f. — Herman 222. — Herm.,
 Byskr. 223. — Inger 223. — Maren
 223. — Niels 223.
 Valeur, Johannes, Amtsforv. 123, 129.
 Valkendorf, Fam. 22. — Chr. 17. —
 Erik 17.
 Wallich, Nathanael, Dir. 261.
 Walter, Fr., Gehr. 75.
 Wardal, Sl. 74.
 Wartberg, Peter, Høj.r.adv. 78.
 Vasspyd, Mads Lauridsen 19.
 Wedege, Sl. 294.
 Wedel, Nissenius Pedersen, Pr. 79.
 Vedel Simonsen, L. S., Historiker
 293.
 Wedelstoft, Martha Simonsdt. 286.
 Vedsted, Laur. Mortensen 81.
 Wegener, Just Ejler Saltholt, Amts-
 forv. 96, 120.
 Wegge, Søren, Amtsforv. 91.
 Wehn, Jan Jansen 265.
 Weis, Departm.chef 270.

*) Vist næppe et egentligt Efternavn, men Udtryk for, at Paagældende var Oldfrue e. l.

- Werfeln, Kmr.inde 278.
 Wergeland, Camilla 155. — Henr., Digter 155. — Nic., Pr. 155.
 Werner, Sl. 293. — Elias Bernhardt, Maskinm. 293. — Elias Johs. 293. — Joachim Detlev 293. — Joh. Jakob 293. — Johs., Overr.sagf. 293. — T. M., Isenkræmmer 293.
 Wesenberg, Ernst Bugislaus, Amtsforv. 122. — Joh. Fr., Amtsforv. 132.
 Wessel, Maren 198.
 West, Fam. 287.
 Westensees Katharine Kirke 243—246.
 Weyberg, Fr., Etr. 75.
 Viborg, Erik Nissen, Prof. 256. — Troels, Amtsforv. 117.
 Wichmann, Zach. 65.
 Viger, Jens, Købm. 195.
 Wilde, Johan Paulitz, Amtsforv. 132.
 Willemoes, Christen, Amtsforv. 115 f.
 Willumsen, Mogens, Amtsforv. 120 f.
 Wilster, Carl Henr. (Baron v. Essen), Høj.radv. 78.
 Wind, Holger Chr., Ob.ltn. 196. — Iver 237.
 Windfeld, Truels Ibsen, Amtsforv. 127, 138.
 Winding, Wilh. Fr., kst. Amtsforv. 101.
 Wingaard, Fam. 207 ff. — And. Mogenssen 217. — Anne Mogensdt. 217. — Anne Nielsdt. 220. — Bodil Mogensdt. 219. — Karen Mogensdt. 216, 218—221. — Kjeld Mogensen, Pr. 219 f. — Maren Mogensdt. 219. — Mogens Mog.sen, Rektor 221 f. — Mogens Thomsen, Pr. 215 ff. — Niels Mogensen 209, 220. — Sidsel Mog.dt. 221.
 Winstrup, Jens, Amtsforv. 117².
 Vinter, Sl. 287.
 Winterberg, Fr., Amtsforv. 126.
 Vissing, Jens Jensen, Amtsforv. 97.
 With, Jens, Amtsforv. 96.
 Wittmack, Michael, Amtsforv. 117 f.
 Vogelius, Helvig 67 f. — Peter Mogenssen, Pr. 67 f.
 Wogensen, Anders, Amtsforv. 107³.
 Voigt, Jens, Amtsforv. 131, 135. — Marcus Fr., Slotsforv. 66, 256.
 Vold, Søren Halvorsen 290.
 Wolf, Fam. 207 ff. — Else ell. Mette 212. — Kathr. Margr. 212. — Mads Sørensen, Birkefgd. 211 f. — Maren 212. — Oluf Sørensen 212. — Søren 212. — Søren Sørensen, Købm. 212.
 Worsaae, Jens, Amtsforv. 136.
 Wosemose, Hans, Amtsforv. 98.
 Wright, Johanne Ped.dt. 290. — Peter 229 f.
 Woldike, Peder, Amtsforv. 133.
 Zanniboni, Sl. 74.
 Zeidler, Chrf. 266. — Dan. Chrf.sen 266.
 Zeithueber, Dan., Ob. 262—267.
 Zelling, Reinholt, Amtsforv. 95.
 Zeuthen, Math., Amtsforv. 110 f.
 Zimmermann, Dan., Kpt. 212.
 Oehlenschläger, Adam 258, 260. — Christiane E. G. 258.
 Ørsted, H. C., Prof. 261.
 Østby, Anders Andersen 233. — Peder 233.
 Østerberg, Underoff. 71.
 Østrup, Chr. Schouboe, Amtsforv. 114.
 Øvleslægten 287.
 Øvreby, Karen 232. — Rasmus Hansen 232.

H. Hjorth Nielsen:

Dødsfald i Danmark 1918.

Tillæg til Personalhistorisk Tidsskrift.

København.

Trykt hos J. H. Schultz A/S.

1920.

Dødsfald i Danmark

1918.

Samlede af H. Hjorth Nielsen.

- Aabye, Ellinor, f. Høst, 26. 10., Kbh.,
M: Jørgen A.
- Aabye-Hansen, Ludv., Løjtn. i Ma-
rinen, 4. 8.
- Aagaard, Kirsten, Frue, bekg. 22. 1.,
72 A.
- Aamodt, Frede, Maler, 8. 12., Kbh.,
H: Maria.
- Aarsleff, Carl, Prof., Billedh., 4. 1.,
Kbh.
- Aas, Joh. Fr., Fabrikt., 5. 9., Kbh.,
H: Marie, f. Møller.
- Abel, Aage Güntelberg, Fuldm. i Han-
delsbanken, 21. 5., H: Carla, f.
Gether.
- Abildgaard, Kaj, Fabrikejer, Sofielund,
25. 10., H: Chari., f. Heilhoff.
- Achen, Joh., f. Tryde, 20. 3., 89 A.,
Frberg.
- , R. K., f. Bartrumsen, Enkefr.,
24. 4., Kbh.
- Adamsen, A. W., Skraedermestr., bkg.
10. 1., Næstved.
- Adolph, Emilie, Frk., 10. 12., Kbh.,
86 A.
- Agersted, Augusta, 7. 5., Frberg.
- , Holg. Soph., 15. 2., Ringsted, H:
Camilla.
- Agger, Mads, til Vadskejærgaard, 15. 11.
- Ahlstrand, Anna, f. Kofoed, 1. 3., M:
Wald. A.
- Albeck, Hans Staal Lytzen, Etatsraad,
24. 3., Kbh.
- , Marie, bekg. 21. 12., Valby, M:
Emil A., Guldsmedmstr.
- Alberts, A. C., fh. Bagermstr., 5. 6.,
H: Dorthine.
- Albrechtsen, Emilie, f. Borregaard, E. e.
Prok. A., Hillerød, 23. 3., 90 A.
- Alhede, Jens Chr., Postmester, 31. 10.,
Allinge.
- Allen, Johs. Peter Theod., Fabrikt.,
30. 1., H: Vilh., f. Hansen.
- Alslov, Har. Adelsteen, 31. 3.,
Ammitzbøll, Cecilie Marie Abel, f.
Kindt, 8. 6., Vridsløselille.
- Ammundsén, Caroline, ps. Komm.-
lærerinde, 14. 10., 86 Aa.
- Andersen, Agnes, f. Pagh, 22. 12.,
Roskilde.
- , Christel Alida, f. Wiberg, bekg.
29. 12., M: A. P. A., Styrmand.
- , Emanuella, f. Ferslew, 21. 3., Kbh.
- , Hansine, f. Kruuse, E. e. kgl.
Agent Chr. A., Odense, 13. 5.
- , Ingeb., f. Henriksen, 31. 3., M: J.
P. A., Havearkitekt.
- , Niels Johs., Ingeniør, 13. 3.
- , Thora, f. Grønbech, E. e. Insp. p.
Rosenborg, Carl, A., 6. 5.
- , Carl Gust. Hjalmar, Dir. f. Nak-
skov Skibsværft, 1. 11.
- Andreassen, Margr., f. Lindhardt, 30.
4., Haslev, M: K. A., Dyrhage.
- Andresen, C. M., ps. Krydstoldassist.,
3. 4., Kbh., H: Cecilie, f. Dyrhauge.
- , V. A. E. V., Pastor emer., 20. 6.,
Vallerød, H: Marie Linhardine, f.
Carl.
- Anker, John Collett, 18. 11., Kbh.
- Anning, Anton Lauritz, Gross., 25. 10.,
Kbh.
- Appeldorn, Vald., 16. 11., St. Josephs
Hosp.
- Arenholt, Margr., 6. 3., Frberg.
- v. Arenstorff, Nelly, 2. 1., M: Carl v. A.
- Arentoft, Anna Dorthia, f. Klakring,
17. 10., M: Julius A.

- Arentoft, Hanna, f. Röhlich, 21. 5., Kbh., M: Marius A.
- Arentzen, Aug. Henriette, f. Weber, 23. 4., M: E.A.
- , Chr. Lauritz, 28. 5., 83 A.
- , Elisab., Frk., 30. 12.
- Arildsen, Soph., fh. Slagterm., 15. 3., H: Mathilde.
- Arleth, Marie, E. e. Lærer C. C. A., Hammershøj, 29. 3., 75 A., Kbh.
- Arntzen, Elisab., f. Stilling, 15. 9., 73 A., M: Andreas A., Ov.retssagf.
- , Helfrid, 9. 7., Frberg.
- Arnum, Jens, Boghandler, 15. 6., Askov, H: Margr.
- Asmussen, D. D., fh. Strandktrl., 24. 2.
- , Ingeb., Frk., 25. 3., 57 A.
- , Vitus, 20. 2., Kbh.
- Asp, Emilie, 15. 7., Frkshavn.
- Astrup, Ida Marie, f. Bang, 19. 6.
- Attrup, Hjal., begr. 15. 2.
- August, Alfr. Chr., Kontrl. og Regnskabsfører v. d. milit. Klædefabr., 5. 6.
- Augustinus, Louise, f. Bøving, 4. 4., Charlottenl., M: C. A.
- Augustsen, V. V., Assist. v. Statsb., 13. 2.
- Averhoff, Emma Anna Cecilie, 23. 1., 77 A., Kbh., Br.: Herm. A., Gross.
- Axelsen, Nico, Komm.lærerinde, 31. 12., Kbh.
- Baadsgaard, Anna Louise, E. e. Gross. C. F. B., bekg. 21. 10., Sarepta.
- Baagøe, Anna Margr. Ingeb., f. Feddersen, E. e. Højskolel. Christoff. B., 6. 2., Kbh.
- Baastrup, Theod., Gross., 3. 2.
- Bache, Emilie Augusta, Frk., 26., 2., Frberg., 86 A.
- , Jutta, Frk., 9. 1.
- Bachmann, Aug., f. Holm, Enkefr., 30. 5., Kbh.
- Bagge, Kristine Juliane, f. Rasmussen, 30. 11., Frberg., M: Ax. B.
- , Lissa, f. Møller, 7. 7., M: Fr. B.
- , Marie, Enkefr. 27. 12.
- Bagger, Will., Gross., fh. Insp., 18. 7., Kbh.
- Baggesen, Peter Bagge, Premierløjtn., 24. 10., Kbh.
- , Soph. Math., f. Hiort-Lørenzen, E. e. Oberst C. H. C. B., 6. 2.
- Baggesgaard, Hans Thorning, Styrmand, 22. 2.
- Bahn, Harriet, bekg. 7. 2., M: Chr. B.
- Balle, Kathr., f. Fleischer, Enkepastorinde, 20. 8., Kbh.
- , Nicoline Marie, f. Bendt, Enkefr., 23. 4., Vestervig.
- Balslev, Salome Cathr., f. Leth, E. e. Sognepr. Jul. B., 12. 10., Kbh., 91 A.
- Bang, Anna, f. Rasmussen, 10. 3., Kbh.
- , Sine, E. e. Avlsforv. L. B., Lindensborg, 4. 2.
- de Bang, Niels Chr. Ditl. Hjalmar, fh. E. af Haraldskær, 10. 3., H: Karen Ragnhild.
- Bangert, Marg., Frk., 28. 5., Lyngby.
- Bardenfleth, Anne Kirstine, 3. 12., Aalborg, F: K. S. B., Adjunkt
- Barfod, Magda, 25. 12., Skelskør, F: Carl B., Købm.
- , Sofie, f. Nielsen, E. e. Dampskibsf. I. I. B., 2. 8.
- Barfoed, Agnes Elisab., 22. 1., Svendborg.
- , Nielssine Margr., f. Møller, E. e. Sgpr. Th. E. T. B., 6. 6., Nørre Tranders.
- , Viggo, Slagterm., 23. 10., Nykbg. F., H: Julie.
- Barfoed-Møller, Axel Langhoff, Apot. i Balling, 16. 12.
- Barmwater, Peter Heinrich Ferd., Dr. phil., Docent, 30. 11., Kbh.
- v. Barner, Emilie Margr., f. Bull., Enkefr. 13. 12., Kbh.
- Bartels, Knud, Ing., bekg. 11. 10., H: Gudrun, f. Sinding.
- Bartholdy, Vilhelmine, f. Bloch, 27. 1., M: C. V. B., ps. Skibbygger.
- Baruch, Arabella, f. Kalckar, E. e. Malerm. B. W. B., 10. 4.
- Bau, Agnes, Marie, Komm.lærerinde, 14. 2.
- Bauditz, Louise, E. e. Red. Ferd. B., 26. 2.
- Bauer, Julie Beate, E. e. Snedker H. G. V. B., bekg. 23. 3., 98 A.
- Bauer-Petersen, E. A., Apot., 21. 5., Charlottenl., H: E., f. Benzon.
- Baumgarten, Thora, 26. 1.
- Bay, Julie, f. Johansen, 13. 1.
- , Julie Elisab., 30. 6., M: H. Chr. B.
- , Max, 19. 12., Sorø, H: Gerda, f. Madsen.

- Bay, Wilh., Købm., 26. 3., Kolding,
H: Anna, f. Poulsen.
- Bayer, Carl, 26. 1., 88 A.
- Bech, Catrine, E. e. Lærer i Ryde
N. C. B., 20. 10.
- , Chr. A., Urmager, 3. 1., Kbh.
- , Erling, Pr.lt., 19. 3.
- , Frederikke, f. Mathiesen, 6. 7.,
92 A.
- , Ida, Andrea, 21. 9., Kallundborg.
- , Marius Galten, Fabr., 9. 6., Aarhus, 78 A.
- Bechmann, Petrea, f. Smith, Enke-
pastorinde, 31. 3., Randers.
- Beck, Anna Maria, f. Jensen, 12. 2.,
M: Fr. B., Hdls.agent.
- Becker, Yetta, 29. 1., 22 A., Bispebj.
Hosp., F: Markus B.
- Beenfeldt, Marie Vilhelmine, f. Thor-
sen, 10. 11., M: H. P. B.
- Bekker, Elisa Dorothea, f. Petersen,
Enkefr., 4. 7.
- Bender, Rosalie Marie, f. Klein, E. e.
Fuldm. v. Statsb. C. B., 29. 11.,
Ordrup.
- Bendix, Axel Georg, 21. 1., Toronto,
Canada.
- Bente, Rigmor, f. Boysen, 28. 10.,
M: Herm. B.
- Bentzen, Julius Constantin, fh. Fabr.,
10. 9., Kbh., H: Charlotte.
- , Vald. O., Smedem., 12. 9., H: Al-
vilda, f. Genét.
- Benzin, Math., Enkefr., 18. 9.
- Berbom, Minna, 30. 10., Aalborg.
- Berendt, Hannah, f. Philipsen, 15. 10.,
Kbh.
- , Jettchen, f. Schreiber, 28. 12.,
M: Bernh. B.
- Berg, A., fh. Distriktslæge, bekg. 1. 9.,
Hørsholm, H: E., f. Egeriis
- , Emil, fh. Propr., 24. 1., Kbh.,
H: Hanna, f. Falch
- , Hans Chr., Dekorationsbilledh. og
Stukkaturfabr., 16. 8., Kbh., 77 A.
- , Otto, Amtsforv., 8. 10., Aalborg.
- , Otto, tidl. Forp. af Ulkendrup,
14. 10., Odense, H: Mathilde, f.
Krøyer.
- Berger, Ethel, 3. 11., 22 A.
- Bergh, Carl, Gross., 16. 5.
- , Joh., Enkefr., bekg. 8. 1., Frberg.
- , Louise, f. Løchte, E. e. O.lærer
Louis B., Thorshavn, 3. 3., Kbh.
- Bergh, Ludv. Chr., Bankdir., Købm.,
10. 4., Assens, H: Cecilie.
- Berner, Edith, f. Wright, 7. 11., Kbh.,
M: Jørg. Henr. B., Ov.retssagf.
- , Hugo, fh. Urtekr., 1. 12., H: Anna,
f. Krause.
- , Joh., 2. 7., Lausanne.
- Bertelsen, Hans Chr. Mandal, Hdls-
gartner, 26. 9.
- Berthelsen, Olida, f. Baadsgaard, 6. 3.,
M: Palle B., Gen.lt.
- Beyer, Otto Jørgen, fh. Telegrafist,
Analytiker, 12. 2., H: Berti, f. Al-
bertsen.
- Bidstrup, Jørgen, Malerm., bekg. 14. 9.,
Rønne, H: Diderikke.
- Bie, Clara, f. Grandjean, Enkefr., 15.
5., Aalborg, 87 A.
- Biering, Frederik, Gen.læge, 2. 5.,
H: Kirstine, f. Eilertzen.
- Bigum, Chr. Stahl, fh. Skomagerm.,
14. 2.
- Bildsoe, Math. Pauline Georgine, 18.
8., Vejle.
- Billo, Frants, Gehejmekfr., 10. 6.,
London, 87 A.
- Bille Brahe Selby, Lehnsgreve, 9. 7.,
Svendborg, H: Antoinette
- Billenstein, A. C., Etr., 21. 12., Lyngby.
- Binder, Caroline, f. Møller, 10. 6.,
72 A.
- Birch, Oline Jacobine, f. Petersen,
16. 4., M: V. H. B.
- , Rosaline, f. Cantor, E. e. Told-
kontr. P. C. B., 7. 5., Kbh.
- , Vilh., 18. 1., M: Theodor. B.
- Birkedahl, V. L. Harboe, Gross., 6. 1.,
Kbh.
- Bischoff, Jul. Chr., Tapetserer, 12. 1.,
H: Anna.
- Bisgaard, P. C., fh. Distriktslæge, 26.
3., Faaborg, H: Henriette.
- Bisted, Olga, f. Lund, E. e. Vare-
mægler H. P. B., 6. 6., Kbh.
- Bistrup, Poul Sophus, 20. 12.
- Biørn, Fr. Soph. Aug., fh. Købm.,
2. 3., Kbh., Sst: Augusta Bonecke,
f. B.
- Bjæger, Victoria, Oberstinde, 6. 12.
- Bjerre, Dorteia Christine, 25. 12.
- , Kamma, f. Waagepetersen, 3. 5.,
Hellerup, M: Vald. B., Overlærer.
- Bjæregård, Dan., fh. Skomagerm.,
6. 12., 88 A., Kbh., H: Margr., f.
Poulsen.

- Bjerrum, H. K., Enkefr. 14. 1., 98 A.
 —, Knud, Fuldm., 24. 10., H: Alitha, f. Jarmer.
- Björn, L., Gross., 1. 6., Kbh.
 —, Thorvaldine Nikoline H., 5. 2., St Hans Hosp.
- Black, Valborg, f. Jespersen, 5. 11., Kbh., M: A. B.
- Blauenfeldt, I. E., Postkontr., 15. 5., Kbh., H: Anna.
- Blem. Helga Ragnhild, 16. 1., 15½ A., F: Emil B., Ing.
- Blicher, Benjamin, Sognepr. t. Elsted og Elso, 2. 1., Elsted.
- Blichfeldt, Caroline Amalie, 20. 6., Helsingør
- Bloch, Herm. Fr., Telegrafbest., 8. 3., Løgstor.
- , Joh., Dir., 21. 10., Odense, H: Ella.
- , Sophie Frederikke, E. e. Forgylderm. Joh. Peter Thorv. B., 11. 6., Kbh.
- Block, Kathr., f. Nagel, begr. 21. 7.
- Blom, Elise, Telegrafist, 25. 8.
 — Frede, f. Hartvigssen, 2. 4., M: Tage B., Fabr.
- , Jan Finckenhagen, fh. Bankkontr., 11. 7., Norge, H: Inge, f. Tobiesen.
- , Nikoline Christiane. Kom.lærerinde, 12. 8., Frberg.
- Blytt, Valborg, E. e. Prof. Ax. B., 25. 4.
- Bløndal, Sveinbjørn, H., stud. med., 15. 12., Kbh.
- Bock, Flora Eleonora Eugenia, f. Nielsen, Enkefr., 2. 3.
- Boeck, Alfrida, 10. 12., Helte.
 —, Bianco, bekg. 20. 7.
 —, Camilla, 28. 11., Holte.
 —, Chr. Pietro Bianco Luno, 17. 7., Kbh., Mo: A. B.
 —, Thora Olivia, f. Jørgensen, 3. 10., Kbh.
- Boesen, Gerda Elvine, 10. 12., Frberg.
 —, Har. Ax. Frederik, 15. 10., Sorø, 17 A.
 —, Kristian Husum, cand. phil., Ass. v. Frberg Kommune, bekg. 20. 10.
- Bogøe, Marie, Enkefr., 17. 1., Kom.hosp.
- Bohn, Camilla, Frk., 28. 7., Kbh.
 —, Eulalia, f. Buch, Enkefr., 12. 10.
 —, Thora, 2. 3., Kbh., Sstr.: Camilla B.
- Boisen, Marie, 20. 6.
- Bolbroe, Charlotte Amalie, 15. 12., Jægersborg.
- Bondo, Casper Vilh., Provst, 22. 5., Skelskør, H: Caroline, f. Larsen.
- Borch, C. S., Købm., 9. 1., Kolding.
 —, Caroline Albertine Petrine, f. Nielsen, Enkefr., 17. 2.
 —, Chr., 18. 12., Oringe.
- Borgen, Viggo Camilla, 17. 9., Frberg.
- Borgersen, A. C. E., Oberstlt., bekg. 24. 3., Frijsenborg, H: Agnes.
- Bork, Bine, f. Schäffer, 20. 11., Hellestrup, M: G. B.
- Bornemann, Ludv. Holg., Kt.chef, 26. 3., H: Emma, f. Johansen.
- Borregaard, Aage, Ass. v. Statsb., 4. 7., Charlottenlund.
- , . C., Repræsentant, 16. 5., Kbh.
- Borup, Chr., Tandlæge, bekg. 1. 5., H: Blanca, f. Philipson.
- Boserup, Anna Henriette, 16. 11., Fakse, 10 A., F: C. G. B.
- Boss, Vald., Herredsfoged, 4. 5., Kolding, H: Anna.
- Braag, Erik Laurentius Robert, 10. 12.
- Bradt, Amal. Henriette, bekg. 4. 5., Diakonissestift.
- Brammer, Augusta Amalie, f. Terman- sen, E. e. Justitsr. L. P. M. B., 24. 9.
- Brandstrup, Berta, f. Hirschsprung, 18. 9., Valby, M: Ludv. B., Billedhugger.
- Brandt, Aksel Thorv., Konsul, Hantow, bekg. 31. 12.
 —, Chr., fh. Skolebest., 25. 5., Kbh.
 —, Magda, f. Wandall, 11. 5., Svendborg, M: Vilh. B., fh. Boghdlr. Sparek.dir.
 —, Nathalia, Frk., 6. 2.
 —, Peter Chr., fh. Hdls.gartner, Bankbest., 5. 10., Ordrup, H: Anna.
 —, Thorv. Chr. Ambrosius, fh. Isenkr., 12. 1., Skive, 70 A.
- Brasen, Caroline Marie Louise, Frk., 19. 9., Kbh., 83 A.
- Bredahl, Knud, 21. 2., F: Anton.
- Bremer, Caroline, 21. 8., M: Th. B.
- Brennecke, Camilla Rosalia, E. e. Sadelmagerm. B., 13. 12., Kbh., 82 A.
- Bresdahl, Inger Marie Stapf Christensen, f. Reinath, Telegrafist, 22. 6., 32 A., M: C. B.
- Breum, Henriette Amalie, bekg. 2. 10

- Breyen, Petrea, f. Rasmussen, 27. 9., Frberg, M: Carl B.
- Brinch, Olaf, Fabr., 27. 6., Frberg, H: Karen.
- Brinck, Math., f. Dahl, 10. 1., Kbh.
- Brinck-Seidelin, Joh., 26. 2., M: J. B.-S., Oretssagf.
- Brix, Jens Chr. Bøggild, Boghldr., 17. 12., Kbh., H: Ellen, f. Andersen.
- v. Brockdorff, Frode, 27. 1., 19 A.
- Brochenhuus-Schack, Agnes, 24. 5., Giesegaard, M: Ad. B.-S.
- Brockhattingen, Elise, f. Vennervald, 21. 2.
- Brodersen, Chr., Partikulier, 27. 5., Frberg., H: Kirstine.
- Brosbøll, Elise Antoinette, E. e. Insp., 13. 5.
- Bruhn, Rudolf, Kom.lærer, Forf., bekg. 14. 10., 29½ A.
- Brummer, Sophie Nicoline, 7. 3., 70 A.
- Brunchmann, Knud, Lagerchef, 15. 10.
- Bruun, Fanny, f. Heimann, 12. 9., Lyngby, M: P. D. B., Skovrider.
- , Hakon, Forp. af Fænegård, 7. 6., Mø: Caroline, f. Ditzel.
- , Henry P. G. K., U.arkivar, 7. 11.
- , Stine, f. Kjærsgaard, E. e. Skovrider, 22. 8., Hellebæk.
- , Svend, Maskinm., 19. 12., H: Helene, f. Jagd.
- Bruun de Neergaard, Julie, 31. 10., M: Henri B. de N., Skjoldnæsholm.
- , Marie Louise, 29. 11.
- Bræstrup, Elise, fh. Priorinde, 10. 5.
- Brønderslev, Kirstine, Enkefr., 15. 10.
- Brøndum, J. H., fh. Styrmand, 28. 7., Skagen.
- Brønnum, Anna, f. Kielsen, 25. 2., 82 A.
- Brønsted, Anna Cathinka, Frk., 25. 7.
- Buch, Har. Chr., Gross., 24. 10., Klampenborg, H: Gudrun, f. Arnø.
- Buch, Jul, Chr., fh. Sekretær, 26. 12., H: Ruth Theodora.
- Buchholtz, C., Boghldr., 27. 9., Thisted, H: Nanna f. Ortmann.
- Budtz, Bertel Chr., 21. 5., Kbh., H: Villa, f. Krarup.
- Buhl, Erik, bekg. 12. 9., Humlum, H: Kathr.
- Buhl, Willy, Intendant, Militærflyver, 14. 7., Kbh.
- Bull, Marie, 19. 3., Zarepta.
- Buntzen, Andreas, 20. 11., Kbh., 15¾ A., F: Andreas B.
- Busch, Alma Olinda, f. Hartmann, 25. 9., Kbh., M: Teodor Jul. B.
- , Betty Hansine Henriette, 29. 3.
- Busck, Camilla, f. Gliemann, 29. 4., Frberg, M: Arn. B.
- Busse, Otto, exam. pharm., 26. 10., Hellerup.
- Bustavus, Johanne Dorthea Marie, f. Friedstedt, E. e. Sagf. i Ringsted Torben Dan B., 21. 7., 70 A.
- Byberg, Povline Ane Kirstine, f. Bendix, 12. 4., Aarhus, M: L. R. B.
- Bührsch, Margit, f. Lockwood, 10. 7., Kbh., M: A. B., Birkedommer, Tranebjerg.
- Bülow, Fr., fh. Godsejer, 19. 11., Odense, H: Sophie, f. Dreyer.
- v. Bülow, Louise, Frk., 23. 1., Zarepta.
- Bøgebjerg, Kirstine, Lærerinde v. Sæby Sk. pr. Høn., 14. 8.
- Boje, Caroline Marie, f. Hansen, E. e. Snedkerm. B., Nysted, 13. 4.
- Børgesen, Andreas Iver, Lods af Gedses, 29. 5., Rigshosp., H: Christine.
- Bøstrup, Carl Chr. Bjørndahl, Fabr., Lt., 28. 12., Aarhus, 26 A., H: Anna Sophie, f. Erichsen.
- Böttcher, Christiane, bekg. 9. 6., M: Fritz B.
- Calundann, Sofie, 19. 9., M: Carl C.
- Cappel, Caroline, Enkefr., 30. 1.
- Carell, Nanna, f. Madvig, 30. 5., M: A. C., Kommandorkapt.
- Carlsen, Erhard, Bankbest., 7. 11., Holbæk, H: Marie, f. Thye.
- Caroc, Edith, 21. 3., Kbh., F: Johs. C.
- , Tage Alexander, Pr.lt., i Flaaden, 10. 6.
- Carstens, Valborg Hansigne, f. Winding, Enkefr., 21. 1.
- Carstensen, Wilh., f. Baadsgaard, 2. 2., Thisted.
- Caspersen, Ebba, Enkefr., bekg. 29. 5., Kbh., 87 A.
- Cato, Jens Chr., fh. Litograf, 8. 2., Kbh.
- Cetti, Lauritz, 22. 9., H: Marie.
- Christens, Hans Peter, fh. Forp., 13. 5., Kbh.
- Christensen, Alvilda Marie, f. Flindt, 19. 8., Kbh., M: Chr. C., Fotograf.
- , Ane Caroline, f. Birkholm, 4. 9., Faaborg, S: R. E. C., Sygehuslæge.

- Christensen, Angelika, E. e. Pastor
Knud C., Særslev, 22. 8.
- , Arnold, Skuesp., 12. 8., H: Agnes,
f. Mibach.
- , Christen, Gross., 27. 8., Frberg,
H: Amalie.
- , Edith Fritsa, Telegrafist, 29. 12.,
22 A.
- , Gamborg, f. Mossin, 29. 10., M:
Carl C.
- , Hans, Dir., Kallundborg, 22. 1.,
Kbh., H: Gurli.
- , Hans, Kammerass., 18. 2., Kbh.
- , Ingeb. Elisabeth, f. Brühl, 8. 11.,
M: A. C.
- , Joh. V., Gross., 4. 11., H: Irene,
f. Jahnke.
- , Lizzie, f. Rahr, 22. 10., Kbh.,
M: Jul. A. C.
- , Niels, fh. E. af Smidstrupgaard v.
Børkop, 16. 2., Skovshoved, H:
Oline, f. Thidemann.
- , P., Murm., 5. 8.
- , P. H., Propr., Holtegaard, 7. 1.,
H: Bodil, f. Olsen.
- , Rich., Ass. i Sygekasseinsp., 20. 3.,
23 A., Kbh.
- Christgau, Svanhvide, f. Mansfeld-
Büllner, 6. 7., M: Heinrich G. G. C.
- Christiansen, Carl Chr. Severin, Kom-
larer, cand. theol., 19. 10., H:
Betty.
- , H. C., Automobilgross., 2. 8., Kbh.,
H: Anna, f. Fischer.
- , Mads, Købm., 7. 1., Vejle.
- , Martha, f. Clausen, 2. 11., Kbh.,
36 A., M: Vilh. C., Sagf.
- Claesson, Chr., 12. 6., Kbh., H: Dina.
- Claudi, Alexia Dolgorucki, 20. 1.,
Fredensborg.
- , Fr., Læge, 28. 2., Kbh.
- Clausen, I. S., fh. Lærer, Enderslev,
13. 4., Frberg.
- Clemens, G. A., Maler, 21. 10., Frberg,
H: Emily.
- Clémensen, Emil, fh. Olæge, 30.
12., H: Frederikke.
- Clemmensen, Chr., Skibsmægler, 17.
10., Odense, 78 A.
- Cloëtta, Magda, 5. 3., Kbh., M: Konsul.
- Cohen, Alma Guiseppa Helga Fernanda,
Frk., 19. 7., Kbh.
- , Hanchen, f. Samuel, E. e. Bogtr.
J. C., 11. 2., 78 A., Kbh.
- Colberg, Elisabeth, f. Christensen-Søborg,
E. e. Stenværksejer C., Rønne,
bekg. 15. 6., Kbh., 85 A.,
Collerup, Carl, fh. Maskinfabr., 18. 12.,
Kbh.
- Colsmann, Nathalie, f. Lobedanz, 13.
10., Kbh.
- Conradt-Eberlin, Adolf Theodor, By-
og Herredsfoged, 16. 11., Thisted.
- Corfitz, Fanny, bekg. 29. 6.
- la Cour, Anna Kathr., Askov, 14. 7.,
Odense.
- de la Cour, Paul Victor Dornonville,
fh. Pr.lt. i Rytt., falden 15. 5.
v. d. eng. Front i Nordfrankrig,
F: Victor D. de la C., Oberst.
- la Cour, Severine, Elisabeth, 2. 11., Ran-
ders.
- Cramer, V. R., Dir., Dyrslæge, 3. 11.,
Kbh., H: Emma, f. Kolthoff.
- Dabelsteen, Kirst. Jensen, Kom.lærer-
inde, 10. 8., Kbh.
- Dahl, C., Overlærer, 20. 5.
- , Jørg., fh. Bankdir., bekg. 18. 4.,
Haderslev.
- Dahl, P. Chr., Skræderm., 13. 8.
- Dahlerup, Aage, M. Dougall, cand. jur.,
Skuespiller, 14. 12., Kbh.
- , Hans Henning Ludvig, Skuespiller,
20. 10., Kbh., H: Fritze, f. Saug-
mann.
- Dahlstrøm, Carl, fh' Bagerm., 12. 3.,
Bispebj. Hosp.
- Dahm, Caroline, Enkefr. 24. 6.
- Dalberg, Andriette, f. Ring, 29. 7.,
Viborg.
- Dalgaard, Hedvig, 9. 11., Gentofte,
17 A.
- Dalberg, Hother, Emil, fh. Gartner,
14. 1., Kbh., 82 A.
- Dall, F. J., fh. Sgpr., bekg. 23. 5.,
Frberg, 94 A.
- Dam, Osvaldo, Apot., 28. 5., Argentina.
- , Petra, E. e. Vinhdlr. N. S. D., 2. 3.
- Damkier, Anna, f. Pagh, E. e. Borgm.,
19. 2., Frberg.
- , Franzisca Ottilia Christiane, f. v.
Jessen, 27. 1., M: J. D.
- Damm, Anna Marie, f. Poulsen, 18. 12.,
M: Hergert D.
- , Birgitte, f. Bülow, 16. 1., M: P.
N. D.
- , P. N., Geheimeetr., Bankdir., 14. 7.
- Damberg, Chr., Postm., 2. 4., Hel-
singer, H: Hansine.

- Danielsen, Frederikke, f. Ehler, 18. 9., Kbh.
- Darre, J. A. C. E., Forstkand., Ass., 8. 7., H: Emma.
- Daverkosen, Edmund, Fabr., 29. 10., Brede, H: Olga, f. Josephsen.
- Davidson, Juliane Theodora, f. Bjørnsen, 16. 4., Kbh., M: Carl H. D., Krigsass.
- Dehs, Otto Tiedgen, Bankfuldm., 13. 10., Kbh., H: Camilla, f. Pedersen.
- Deichmann, B., Købm., 19. 5., Præstø.
- Deleuran, Dorothea, f. Jørgensen, E. e. Købm. F. D., 19. 2., Fredericia.
- Dessau, Petrea, bekg. 8. 12., 86 A.
- Deuntzer, J. H., Geheimsekfr., Dr. jur., 16. 11., Kbh.
- van Deurs, Oscar, 4. 10.
- Dich, Anton Nicolai, Ing., 8. 11., Frberg.
- Diemer, Peter Nissen Tychsen, Sgpr. til Stenderup, ? 1.
- Dige, Christen, Prokurist, 14. 10., 80 A.
- , Emilie, f. Strand, Enkefr., 28. 2.
- Dinesen, André, Rentier, 12. 7.
- , Hansine Johanne, E. e. Malerm. H. C. D., 15. 2.
- Ditlevsen, Emilie, f. Kirstein, 16. 12.
- Ditmer, Ellen, f. Kramer, 30. 7., Kbh.
- Dohlmann, Thora Georgine, Enkefr., 17. 12., Frberg.
- Dohm, C. C., Æskefabr., 4. 7., H: Dorte, f. Klagenberg.
- Dorph-Petersen, Henning, Dir., cand. polyt., 18. 1., Aarhus, H: Karen, f. Coucheron.
- , Lilli, 25. 12.
- Dragsted, Alfr. Berthel, Chr. Constantin, Hofjuveler, 5. 2., Stockholm.
- Draskau, Edv., Fuldm. i Finansm., 26. 11., H: Maria
- , Gerh. Ingemann, Toldass., 12. 11., Kbh., H: Christine.
- Drechsel, Sven, stud. polyt., 18. 5., Kbh., F: Ernst D.
- Drejer, Adelgunde, f. Bentzen, 19. 1., Frberg.
- Drescher, Carl Peter, Ing., 21. 12., H: Astrid, f. Birk.
- Drewes, Louis, 31. 5., Maribo, H: Johanne, f. Bagger.
- Dreyer, Augusta, f. Lund, Enkefr., 14. 5., Odense.
- Dreyer, Carl, P., fh. Vinhdlr., 1. 4., Kbh., H: B., f. Kier.
- , Elmar, 11. 12., Kbh.
- Dræbye, Ulrich, Apot., bekg. 21. 12., H: Harriet, f. Beckwith Hansen.
- Duelund, Vilh. Aug., Krigsass., 21. 3., Kbh.
- Duus, Hans Chr., Gartner, 5. 6., Rigshosp.
- Dyhr, Jens Chr., Vognm. i Aarhus, 22. 7.
- Dyrbye, Inger Kirst, f. Samson, 8. 2., Vestmannhavn.
- Dyrhauge, Joh. Caroline, Frk., bekg. 8. 12.
- Düring-Rosenkrantz, Caroline Amalie, f. Schulin, Baronesse, 1. 2., Fredensborg.
- Døcker, Mariane, Elisab., Frk. 5. 3., Kbh.
- Ebbensgaard, C., fh. Proprietær, 5. 7., Struer, 82 A., H: Elise.
- Ebbesen, Charl. Amalie, E. e. Gross. H. de H. E., 16. 1.
- , Villy de Hemmerdt, 16. 12.
- Eberlin, A. Conradt, By- og Herredsf., 16. 11., Thisted, H: Annette, f. Boje.
- Ebstrup, Alfr. Vilh., 14. 8., Kbh., H: Marie, f. Berg.
- Edholm, Sofus, Kammerass., 12. 12., Kbh., H: Thora, f. Meyer.
- Edwin, Niels Robert, Posteksp., 15. 10., H: Ragnhild
- Effersøe, Hanna Margr. Walgarth, 12. 7., 94 A., Kbh.
- Eggers, Carl Oliver, 22. 10., Kbh., H: Olga, f. Hansen.
- Eggert, Marie Sophie, E. e. Arrestforv. E., Holbæk, 1. 3.
- Ehlers, Chr., Krigsr., begr. 17. 10., Kbh.
- , Helene, 22. 12., Sorø, 18 A.
- Eibesbütt, Hanna, Frk., bekg., 21. 1.
- Eiby, J. L., Krigsass., 6. 1., 98 A.
- Eickhoff, Marie Poulina, E. e. Mechaniker Aug. E., bekg. 2. 5., Lyngby.
- Ejsing, Lauritz Madsen, Insp., ps. Stabsserg., 7. 9., Frberg Hosp., H: Jørgine, f. Larsen.
- Ekman, Joh., Militærflyver, Lt., 27. 5., Kbh.
- , Nanna, f. Rosenstand, 6. 11.
- , Svend Aage, Ritm., Kmjk., 27. 10.

- Eliassen, H., Smedem., 5. 5., Brønshøj, H: Christine.
- Eliassen, Lars Peter, Gaardejer i Nørre Hyllinge, 16. 7.
- Elling, Helga, f. Klok, 21. 5., Thisted, M: Rob. E.
- , Sofi, 15. 11., Kallundborg, M: C. E.
- Elmgreen, F. V. V., fh. Arrestforv. i Randers, 7. 11., Kbh.
- Elsass, Poul, Ing., 28. 11., Paris, 25 A.
- Elsner, F., Murm., 8. 9., H: Kirstine.
- Engel, Anjuta, Frue, 21. 10.
- , Karen Joh., 17. 11., F: P. E., Tømrerm.
- Engell, C. C. F., O.lærer, 4. 5., Aarhus.
- , Inger Sophie, 27. 8., Køge, M: Fred. E.
- Engelsted, Elisab., 23. 7., Vejle.
- , Elise, Frk., 17. 9., Frberg.
- Engelstoft, Lauritz Thorning, O.rets-sagf., 27. 9.
- Enger, Mogens, Skuespiller, 9. 10., Berlin.
- Engsig-Karup, Andr. Chr. Fritz, fh. Red., Forretningsf., 28. 2.
- Erichsen, Herm., Gross., 12. 4., Kbh., H: Inger, f. Bjerring.
- , Olga, Frk., Kølmlærerinde, 3. 4.
- Eriksen, Justinus, Dr. med., Konsul, 19. 11., Kairo, H: Garda Thamsen.
- , Karl, Ing., 4. 10., Kolding, H: Olga, f. Nielsen.
- , Lars, Propr., Tranemoseg., 17. 10., Kbh., H: Karen.
- Erlandsen, Alfr. W., Prof., Dr. med., 11. 1.
- Ersgaard, Elise, 13. 1., M: Christen E.
- Erslev, Erik, 25. 4., Shanghai, F: Kr. E.
- Eschricht, Marie Louise, 21. 6., Gl. Mosehus v. Gentofte.
- Eskildsen, Aage Chr., Ingeniørkadet, 9. 11., Kbh.
- Esmann, Ingeborg, f. Faber, Enkefr., 21. 12., Frberg.
- , Niels, Reservelt. i Marinen, 4. 11., Kbh., F: H. B. E., Sagf., Lemvig.
- Eurén, F. J., fh. Hattefabr., 5. 11., Kbh., H: Anna.
- Faber, Ejner Emil, Assist., 8. 11., H: Karen, f. Strand-Sørensen.
- , Sophie, bekg. 17. 3., Les Moines, F: Pastor Aug. F.
- Fabricius, Chr., fh. Forp. p. Bremers-vold, 31. 7., Frberg.
- , Ottilia, Frk., 21. 12., Frberg.
- Fabricius, Regine, f. Rønning, Enkefr., 22. 12., Frberg.
- von Fahrner, Anna, Oberstinde, 6. 8., Kbh.
- Falbe-Hansen, Veronique, 28. 2., M: V. F.-H., Konfr.
- Falek, Julie, f. Kriedt, Enkefr., 5. 1., 83 A., Kbh., S: Dir. Soph. F.
- Falkenberg, Einar, Oberstlt., Kmjk., bekg. 28. 2., Sverige.
- Falkman, Dagny, bekg. 13. 1.
- Fanøe, Marie Wilhelmine, cand. phil., 14. 11.
- Falck, Dagmar, f. Schultz, 27. 10., Kbh., 36 A.
- Falkenthal, Sophie, Frk., 26. 10., Kbh.
- Fasting, Carl, fh. Forp. p. Bøgebjerg, 16. 12., Odense.
- , Karen Elisab., f. Smidth 14. 1.
- Faye, Hilmar, Fabriksinsp., 1. 2., Christianssted, St. Croix.
- Fedden, Mary, f. Hohlenberg, Enkefr., 7. 1., 85 A., Kbh.
- Fehr, Heinrich, Dr. med., fh. O.læge, 14. 6., Kbhv., 58 A.
- Fenger, Evald, Ing., 6. 12., Kbh.
- , Johs. Ferd., Gross., 22. 8., Kbh., H: Engelke, f. Lange.
- Fibiger, Emilie, f. Bagger, E. e. Bane-ing., F., 21. 12., Kbh.
- Fick, Helene, f. Wolff, Enkefr., 24. 5., 84 A.
- Filtenborg, Poul Henr., 13. 11.
- Fischer, Agnes, 15. 11., 24 A.
- , Elfrida, 12. 9., Slagelse.
- , Johs. Chr., fh. Snedkerm., 6. 4.
- Fjeldsøe, N. P., Tømrerm., 27. 12., Frberg, 78 A., H: Hanna, f. Holst.
- Fjord, Jorg., fh. Sgpr. t. Sølsted, 8. 7.
- Flagstad, Poul Emil, fh. Fuldm., 13. 2., Frksværk, Sstr.: Anna F.
- Fleischer, Hans, O.rets-sagf., 17. 5., Charlottenl., H: Elisab., f. Bigum.
- Flemming, Fr. Chr., 21. 7., Los Angeles.
- Flensborg, Cecilie Marie, 28. 3., Sstr.: Sophie Otterstrøm, f. F.
- , Karla, f. Sørensen, 11. 9.
- Flindt, Georg, bekg. 25. 6.
- Fobian, C. C., fh. Garverm., 24. 8., Hillerød.
- Fode, Chr., Købm., 26. 9., Aalborg, H: Anna.

- Fog, Ulrikke, f. Thøgersen, 25. 12., Skjellebjerg, M: Louis F.
- , V., Enkefr., 3. 6., Frberg.
- Fogh, Christine, f. Helms, Enkepastorinde, 17. 11., 92 A.
- , Melitta, 5. 3.
- Folkman, Aksel, 25. 10., Humlebæk, H: Erneste.
- Fonnesbech, Joh. Henr., Gross., 12. 5., H: Sophie, f. Maag.
- Fonnesbech-Wulff, Axel Eivind, Ritm., 24. 3.
- Forsmann, Hans Leonhart, 5. 12., 31 A., H: Emma, f. Bensen.
- Forum, Ida, f. Nyegaard, 3. 12.
- Foss, Benthine Petrine, 26. 4., Br.: Rud. F.
- Fraas, Philip, Propr., 7. 12., Philipsdal.
- Fraenkel, Anna Louise, ps. Kom-lærerinde 22. 4.
- , F., Læge, 21. 8., Slagelse.
- Franch, Jørg., Mich., fh. Jernbaneassistent, 3. 11.
- Franck, Joh., Bagerm., 5. 11., H: Marie, f. Møller.
- , Jorgine, f. Beenfeldt, bekg. 26. 4.
- Frank, J. H., Assurandør, 13. 11., Aarhus, H: Anna Margr.
- Frederiksen, Anders Peter Viggo, Bogholder, 26. 2., Kbh., H: Kirstine, f. Hansen.
- Freilev, P. A., fh. Olhdlr., kgl. Hofleverandør, 4. 4., Kbh.
- Freund Emmy, f. Siebert, 29. 5., Wiesbaden. M: Fr. F., Ing., Buenos Ayres.
- Fridericia, Augusta, f. Melchior, 5. 11., Kbh.
- Friderichsen, Karen, 26. 9., Kbh., 30 A., F: C. F., Oretssagf.
- Friedenreich, Johan, 20. 10., Kbh.
- Friese, Flora, f. Heine, 20. 11., Kbh.
- , Gustav, Pr.lt., 18. 10.
- Friis, Eleonora Christine, f. Trolle E. e. Forp. I. M. F., 26. 12., Frberg, 87½ A.
- , Hans, Købm., 4. 1., Silkeborg, H: Marie
- , Harry Baggesen, Kom.lærer, 26. 12., Kbh.
- , Jenny Henriette Amalie, f. Col-ding, 9. 9., Kbh., 75 A., M: Obel F.
- , Kristine, Enkefr., 27. 3.
- , Signe, f. Seehuusen, E. e. Sgpr. I. I. F. F., 9. 3., Kbh.
- Friis, Sofie, E. e. Telegrafist L. C. F., 15. 4.
- , Thalia Ursula, Frk., 13. 9., Kbh.
- , Trein, f. Jensen, 2. 2.
- Frimodt, Aage, Fabr., 23. 8.
- , Joh. Ernst, Gross., 6. 11., Kbh., H: Paula, f. Dreyer.
- Frins, Gustav, Pastor, fh. Rektor og Best. af St. Knuds Skole, 16. 8., Kbh.
- Fritsch, Ingeb. Marie, f. Grossmeyer, 13. 11., M: Johs. F.
- Frost, Aline, Frk., 24. 8., 80 A.
- , Franziska, f. Moyel, Enkefr., 12. 7.
- , I. A., Skræderm., 14. 1., Kbh.
- , Marie, Student, 17. 9., Holsted, F: A. C. F., Herredsf.
- Frølich, Marchen, f. Koefoed, 27. 6.
- Frørup, Carl, Urtekr., 19. 10., Kbh., 69 A., H: Gjerline.
- , Inger Franciska, f. Jørgensen, 28. 10., Kbh., M: C. F. F.
- Fugl, Elna, 13. 6., North Dakota, M: Henri F.
- , Maren, Enkefr., 13. 2.
- Fuglsang, Carl Theod., Købm., 7. 12., Gudhjem, H: Birgitte, f. Andersen.
- , Jokum, 26. 11., Frberg.
- Fussing, Cath., Frk., 10. 10., Horsens.
- , Metha, 8. 11., M: Edvin F.
- Fürstnow, Wilh., Telegrafist, 14. 4., Kbh.
- Fæster, Emma, 25. 9., Sorø.
- Gad, Elisab., Frk., 10. 12.
- , Emilie, Frk., 19. 2.
- , Hansine Marie Christiane, f. Zøylner, E. e. Stiftsprovst Chr. S. G., 1. 2., 87 A., Kbh.
- Gade, Hans Edvard, Læge, 20. 10., Kbh.
- , Martin, 27. 12., Kbh.
- Galle, Fr. Ludv., fh. Købm., 21. 10., Glostrup.
- Galschiot, Johanne Frederikke, 6. 7., 74 A.
- Gamborg, Camilla, f. Orlamundt, Konventualinde i Slagelse nye Kloster, 30. 6.
- Gasmann, Fanny Ida Math., f. Grüner, 4. 3.
- Gegner, Carl Ludv., Købm., 6. 8., Hillerød, H: Johanne.
- Geisler, Geert Emil, Tomrersv., 15. 1.
- Gertz, Anna, f. Møller, 18. 10., M: Prof. emer. M. Cl. G.

- Gether, Erik, 29. 10., H: Inger, f. Stockmarr.
- de Gier, Ludv. Isak, 22. 8., Frberg.
- Giersing, Frode, Rektor, 26. 2., Odense, H: Elisab., f. Aggersborg.
- , Ove Malling, fh. Dist.læge, 11. 3., Frberg, H: Thommy, f. Müller.
- Gimbel, Dagm. Elise Martha, f. Dreyer, Enkefr., 22., 2. Frberg. Hosp.
- Gisslasson, W., Købm., Byraadsmedl., 16. 5., Rudkøbing, H: M., f. Jørgensen.
- Gjørup, Andrea, Cathr., f. Kier, 18. 1., Herning, M: Vilh. G.
- Gjetting, Laurits Nikolaj, 24. 1., H: Johanne, f. Andersen.
- Glad, L. C. A., Fabriker, 22. 10., Kbh.
- Gleerup, Christiane, Enkefr., 14. 12., Frberg.
- Gluud, Eduard Aug., Garverm., 30. 12., Kbh., H: Johanne, f. Støhs.
- Glückstadt, Joseph Hartvig, Vekslerer, 23. 9., H: Mérle, f. Meyer.
- Gløv, Petrea, Enkefr., 3. 4., Hellerup.
- Godskesen, Sine, E. e. Etr., fh. Toldkass. J. G. G., 3. 9., Kbh.
- Goedecke, Erhard, 26. 4.
- , Louise Aug. Henriette, fh. Økonoma, 14. 9.
- Goos, A. C. G. I., fh. Fængselsinsp., 13. 7., H: Karen.
- Gormsen, Petrea, f. Holm, E. e. Snedkerm. C. F. G., 3. 8., Kbh.
- Gottlieb, Cecilie, f. Wisløff, E. e., Apot., 1. 8.
- Gottschalek, Jutta, f. Gredsted, 28. 11., Kbh., 72 A.
- Gottschalek, Amanda Sofie Wilh., f. Aaris, 21. 4., M: C. F. G., Malerm.
- , E., fh., Købm. 5. 6., H: Kirstine, f. Kjeldgaard
- , Henrik, 7. 6., 17 A., F: Henrik G., O.læge.
- , Wald. Emil, Købm., 22. 10., Holbæk, H: Aminta.
- Graah, Henning, Hdlsrejsende, 19. 3., Kbh., Mo.: Alma.
- , Othilie, 17. 7., Kolding.
- Graakier, Pastorinde, bekg. 3. 7.
- Grabow, Georg, fh., Bogholder, 7. 12., Kbh., H: Marie, f. Thim.
- Gram, Louise, f. Bech, 9. 8.
- , Sophie, E. e. Korsanger E. V. G., 4. 12., 85 A.
- Granø, Einar Vang, cand. polyt., 30. 12., New York.
- Grau, Gust, Købm., 9. 12., Kolding.
- , Margr., 2. 9., Kolding.
- Grave, Emma, f. Petersen, E. e. Vaffabr. N. F. G., 15. 7.
- Gredsted, Fritz Vald. Wittenburg, Pr. v. Rigshosp., 9. 10.
- Green, Julie, 2. 11.
- Gregersen, Alf., fh. Skoleforst., Instrumentm. 21. 2., 72 A., H: Laura, f. Bech.
- Groes-Petersen, Erna, 22. 10., Kbh., F: N. G. P., Aarhus.
- Groth, Jul., Læge, 5. 10., Frksværk.
- Grove-Stephensen, A. C. G., ps. Fyrm., 22. 4., H: Ulrikka, f. Sabroe.
- Grundtvig, Fr. Th. V., fh. Apot., Bankagent, 21. 10., Sænkøbing, H: Ida, f. Bentzen.
- , Marie Louise, Frk. 12. 1., 84 A., Br.: Th. G.
- Grymer, Constance, f. Nielsen, 8. 1.
- Grüner, A. P., H.retsass., 13. 6., Kbh.
- Grøn, Andr., 1. 2., H: Anna.
- Grønbech, O. V., Gross., 16. 12., Kbh., H: Petrea, f. Aabye.
- Grønvold, Emma Juliette, 6. 12., Storehedinge.
- Grønwaldt, I. A., Snedkerm., Kasserer i Snedkerlauget, bekg. 21. 8., 72 A.
- Gudenrath, Laura Marie Henriette, f. Grove, 18. 4., M: Vilh. G.
- Guildal, Nancy, f. Thaning, 10. 9., Kbh., M: Joh. G., G.
- Guldbrandsen, Anna, bekg. 13. 12.
- Gundel, Anton, Sparekassedir., Konsul, 21. 8., Nyborg.
- , Kaj, 5. 11., Nyborg.
- Gundersen, Gunde, Kaptajn, 31. 12., Næstved.
- Gunnlogsson, Halldor, isl. Købm., 27. 10., Kbh., H: Else, f. Steen.
- Gunst, Henriette, 11. 10.
- Gyldendal, Marie Octavia, Frk., 4. 8., Frberg.
- Gylding, Niels Soph., fh. Havnefgd., 3. 4., Vejle, H: Helga, f. Grabow.
- Gylling, Anna Margr., f. Rossing, 16. 12.
- Haagensen, Anders, ps. Maskinm., 28. 7.
- , Carl Vilh., Arkitekt, 28. 1., Slagelse, H: Eleonora.
- Haarløv, Chr. Emil, ps. Formand, 6. 9., Kbh., H: Mathilde, f. Troest.

- Hagemann, Emilie Caroline, Frk., bekg. 10. 12., Slagelse.
- , Martine Luthera, f. Böttger, Enkefr. 2. 8., Kbh.
- Hagemeister, Joh. Fr., bekg. 31. 3.
- Hagensen, Niels Hakon Stenberg, bekg. 18. 11., Randers.
- , Nis, fh. Propr., cand. phil., 13. 11., H: Andrea, f. Hagemann.
- Halberg, Josepha Wilhelmine, 4. 11., Kbh.
- Hald, Henriette Elise, f. Fugsen Lund, 22. 1.
- , Julie Caroline, Frk., bekg. 6. 6i
- Halkier, Karen, f. Andersen, 16. 1., M: L. H., Pastor em.
- Halling, Sophie, f. Hansen, 12. 12., Kbh., M: Sophus H.
- Halse, P. C., Sagf., Godsforv., Høng, 22. 10.
- Halvorsen, Joh. Fr. Foigt, Toldinsp., cand. polit., 10. 2., H: Fanny, f. Wandler.
- , Johanne, f. Moe, 15. 9., Præstø, M: Aage H., Tandlæge.
- Hamann, Emma, 19. 9., Hellebæk.
- , G. F., Dir., Kapt., 31. 10.
- Hammecken, Julius Caesar, 6. 12., Svinninge.
- Hammer, Dan, 23. 1.
- , Ida Andrea, Enkefr., 16. 3.
- , Thora Elerin Siegfriede, E. e. Maskinkonstr. H. V. H., 3. 5.
- Hammerich, Petrine, 4. 8.
- Hansen, Aage Chr., Pr.lt., 10. 11., Kbh.
- , Ax. Emil, O.assist. v. Statsb., 10. 12., Kbh., H: Anita.
- , Carl, Sagf., 20. 11., Faaborg, 78 A., H: Christine.
- , Carl Fr. Claudius, fh. Førstelærer i Herlov, 15. 2., H: Mathilde.
- , Charles Chr., ps. Lods, 27. 2., H: Joh., f. Petersen.
- , Ferd., Litograf, 26. 6., Holte, H: Signe, f. Buus.
- , F. Kastor, Billedh. og Sølvsmed, 26. 3.
- , Folmer, Dir., 30. 8., Sverrig.
- , F. L., fh. Herredsfm., Bankdir., 3. 2., Frberg, H: Henriette.
- , Fr. Nic., Gross., 20. 10.
- , Hans Fischer, Skibsf. v. Vandbygningssv., 14. 5.
- , Hans Peter, Lærer, Rørbæk, 1. 5., Frederikssund, 52 A.
- Hansen, Helene, f. Michelsen, E. e. Sten- og Billedh. Hans Henr. H., 23. 7., Kbh.
- , Hilda, f. Brincker, E. e. Sgpr. N. C. H., Laurbjerg, 5. 7., Frberg.
- , Ida Nathalie, Frk., fh. Plejehjemsbest.inde, 3. 4., Budolfi Kloster.
- , Jens Chr., Anlæggsgartner, 4. 6., Hellerup.
- , Johanne Ane, f. Plum, 16. 10., M: Godfred H.
- , Johs. Christen, fh. Kt.chef i Statsanst. f. Livsforsikr., 12. 8.
- , Johs. Sonne, Gross., 13. 11., Kbh., H: Ulrikke.
- , Jul., Gross., 19. 9., H: Julie, f. Manicus.
- , Jørg. Rich., Posteksp., 7. 2., Kbh., H: Aalborg Agnete, f. Munck.
- , Karen Doroth. Henr. Marie, f. Røder, 6. 3.
- , Marie Cathr., f. Duvantier, 31. 3., M: J. C. H., Postbudform.
- , Olaf, fh. Boghdlr., 18. 9., Bispebj. Hosp.
- , Oscar, fh. Finanshovedkass., Etr., 9. 4., Kbh., H: Julie, f. Walløe.
- , Poul, Boghdlr., 15. 3.
- , Poul, G., fh. Assist. v. Statsb., 28. 11., Herlov.
- , Sofia, f. Schwensen, E. e., Lic. theol. Th. H., Østrup, 14. 8., Frberg.
- , Stephan, Kredslæge, 16. 9., Ringsted, H: Ebba, f. Rosen.
- , Thaarup, Lærer, 29. 1., H: Ellen.
- , Thora, f. Brinch, 19. 12., Aarhus, M: Ove H., cand. mag.
- , Victoria, E. e. Branddir. Sophus H., 28. 12., Kbh.
- , Vilhelmine Marie, f. Dreier, 2. 5., M: Joh. H., Murm.
- , Wolfgang, kgl. Konservatorielærer, 20. 1., H: Theodora.
- Harboe, Birgitte, E. e. Ostefabr. H., 16. 11.
- Harbou, Hans Walter, Oberst, 31. 12., Kbh., H: Ludovika, f. Gandil.
- Hardenberg, Ellen Marie, f. Petersen, 25. 3., Kbh., M: E. Z. H.
- Harder, Marie Petrea, Frk., 24. 1.
- , Ruth, 25. 12.
- , Svend, Henr. Rolff, cand. phil. og exam. polit., 14. 3., Kbh., F: Fr. H.

- Harpøth, Caroline Vilhelmine, f. Preisler, E. e. Prok., Kapt., J. H., 24. 6., Kbh.
- Harth, Malvine, f. Hansen, E. e. Urtekr. Vald. H., 15. 9., Kbh.
- Harth-Olsen, Edv., fh. Hattemagerm., 12. 3., Kbh., S: Aug. H.-O., cand. pharm.
- Hartmann, Ellen, 12. 9., Gent.
- , Florentine, 15. 3.
- , J., fh. Bagerm., 30. 12.
- , Kaj Flemming, Styrmand, 7. 7., Mo.: Constance.
- Hartmann-Hansen, Marie, f. Nielsen, 2. 4., Kbh.
- Haslund, Vilh., fh. Hospitalslæge i Odense, 6. 3., H: Hedevig, f. Hein.
- Hassel, Anna, f. Meisling, 31. 10., Kbh., M: F. H.
- Hasselbalch, Aage, 2. 12., Tune Landbrugsskole.
- , Magd., f. Gleerup, 12. 5., Charlottenlund.
- Hassing, Peter Chr., Arkitekt, 16. 2., Kbh.
- Haubroe, Olga, Frue, Aalborg, 14. 2.
- Hauch-Fausbøll, Flemming, 15. 11., Hillerød.
- Hauerbach, André Grove, 27. 11., Aarhus, 23 A.
- Havsteen, Ida, f. Bleckingberg, 30. 5., Roskilde, M: Th. H., Jægerm.
- Hebert, Nic. Ehrenfried, fh. Propr., bekg. 1. 3.
- Hecht, Paul, Læge, 11. 4.
- Hechscher, Anna Marie, f. Gilbert Jespersen, 27. 5.
- Hedemann, Elna, f. Buchwald, Kmjk.-inde, bekg. 22. 12.
- , Margarethe Vilhelmine, f. Hedemann, 22. 1.
- Hee, Alvilda Angelica, 23. 8., Frberg.
- Heegaard, Otto Høyer, 22. 10., Hellerup, H: Marguerithe, f. Heegaard.
- Heering, Christiane Susanne, bekg. 3. 2., 89 A., Sletterødgaard.
- Heerulff (Jensen), Hans Christen Elis, cand. jur., 26. 10.
- Heerup, Sara, f. Margolis, 25. 1., Kbh., M: John H.
- Hegel, Jacob, Etr., 20. 12., H: Julie.
- Hegelund, Oline, 7. 6., Hellerup, M: A. W. L. H., Skorstensfejerm.
- Heger, J. F., Skovrider, 10. 4., Saltø, H: Johanne.
- Hegermann-Lindencrone, J. H., Geheimekfr., Kmhr., 8. 12., Kbh., H: Lillie.
- , Louise, 14. 5., Kbh., 82 A.
- Heiberg, Fr., Forst. f. Døvstummeinst., Pr., bekg. 10. 12.
- , Henriette, 9. 10., Kbh.
- Heilbuth, Siegfr. Jul., Manufakturhdr., 20. 3., 72 A., Frberg, H: Therese, f. Cohen.
- , Sofie Hansine Ida, 5. 5.
- Heimann, Laura Marie, f. Klitgaard, 29. 4.
- Heine, Math., Frk., 18. 9., 85 A.
- Hellmers, Fritz, 31. 10., Merløsegaard, H: Missa, f. Holm.
- Helmar, Anna, f. Barding, 24. 12., Viborg, M: Frode H., Reservelæge.
- Helms, Ludvig Werner, 26. 7., London, 93 A.
- , Sofie, Sygepl., bekg. 29. 3., Odder, Mo.: Sophie H., f. Bang.
- Helweg, Agner Anthes, Olæge v. Oringe, 12. 10., H: Ellen.
- Hempel, Emilie Aug., f. Olsen, 12. 4., Kom.hosp., M: H. H., Maler.
- , Preben, Assessor pharm., 13. 11., Kbh., H: Hulda, f. Jespersen.
- Henckel, Regner, O.retssagf., 9. 4., H: Johanne, f. Henriksen.
- Henrichsen, Agnete, Margr., f. Westh, 10. 6., Kbh.
- , Eman., Kt.chef i Østift. Kreditf., 4. 8., H: Alvilda, f. Enna.
- , Jac., fh. Gross., Maskinfabr., 8. 2., Holte, H: Eleonora, f. Høyberg.
- Henriksen, Josephine Amalie, f. Jantzen, E. e. Gæstgiver Th. H., 2. 2.
- Hensch, Thora Pauline, f. Weber, bekg. 29. 8.
- Herholdt, Fr., Baneing., 4. 4., Aarhus, H: Louise, f. Rafn.
- Hermann, Mathilde, E. e. Sølvvarefabr. C. C. H., 1. 8., Charlottenlund.
- Herning, Holger, Kt.chef, 6. 10., Malmø, H: Valborg, f. Hall.
- Herskind, Emmy Anthonia, Frk., 5. 6., 58 A., Frberg.
- , Niels, 2. 4., 78½ A., S: Alb. H., Vognm.
- Hertel, Vilh., Prof., Olæge, 9. 2.
- Hertz, Fernanda, f. Schultzer, Frue, 17. 12.
- , Frederikke, 21. 11.
- Heskjær, Maren, 23. 10.

- Heyn, Justr.inde, 11. 3.
 Hilligsoe, Emma, 14. 3., 76 A., Helsingør.
 Hindrup, Ophelia, Enkefr., 13. 9.
 Hinrichsen, Maria, f. Christensen, 14. 1., Rudkøbing, M: H. H., Herredsfuldm.
 Hjort, Viggo, 10. 9., Aalborg, F: C. H., Postm.
 Hjorth, Anna Marie, E. e. Tobaksfabr. H. I. H., 1. 7.
 Hjortso, Helga, f. Löffler, 22. 5., Kbh., M: A. P. H.
 Hlatky, Anton, Medicinalrevisor, 26. 3.
 Hoff, Betty, f. Bonnevie, E. e. Pr. v. Vartov, V. J. H., 30. 5., Kbh.
 —, Edmund, Assist., 28. 11., Horsens.
 —, Elfrida Vilh. Amalie, f. Roedrich, 23. 7., M: Carl H., Maler.
 Hoffmann, Emilie, Frk., 10. 2., Kbh.
 Hoffmeyer, Magd. Gunnerdine Andrea, f. Ravn, 10. 5., Kbh.
 —, Peter Julius, fh. Tapetserer, 25. 5., Kbh., H: Christine.
 Hohlenberg, Johs. Søbøtke, afsk. Kapt., 26. 2., 84. A., Kbh.
 Holbech, Chr. Fr., fh. Restauratør, 28. 12., Lyngby, H: Agnes, f. Winther.
 —, Emma Cathr. Christiane, 24. 4., Kbh.
 Holberg, Marie Dorthea, f. Pedersen, begg. 13. 2., M: C. H., Styrmand.
 Holch, Hansine, f. Niemann, E. e. Borgm. H. C. H., Nykøbing F., 7. 6., Kbh.
 —, Poul, 11. 8., Lille.
 Holck, Eiler, 7. 12., p. Militærhosp. i Frankrig, F: O. F. H., ps. Kapt.
 Holm, Henriette, Frk., 20. 1., 83 A., Kbh.
 —, Johs., Forp. af Frennegaard, 8. 10., Usserød Sygeh.
 —, Jørgen, Nis, cand. pharm., Fuldm. i Klasselot., 23. 1., H: Helene, f. de Fine Bunkedlod.
 —, Paul Henrik, Landbrugskand., 2. 11., 21 A.
 Holmer, Kristine Nielsine, f. Møller, 31. 10., M: Jul. V. H.
 Holst, Jens, Købm., 6. 6., Skagen, 44 A.
 Holstebro, Jensine Marie, f. Have, 31. 1., Kbh., M: V. H., Rodem.
 v. Holstein-Rathlouw, Emil, 12. 11., Kjellerup v. Mariager, H: Alice.
 —, Huno, 23. 4., Hou, H: Emmementze, f. Zeuthen.
 Honum, Annalie, Enkefr., 14. 4., Kbh.
 Hoppe, Vilh., Gust., Entreprenør, 28. 5., 61. A., H: Julie.
 Horn, Hans Martin Laurits, fh. Faktor, 25. 7.
 Hornemann, Knud, 23. 2., Riga.
 Hornum, Anna, Frk., 8. 8.
 —, Otto, fh. Boghldr., 8. 1., H: Marie f. Bistrup.
 Hostrup-Schultz, Johanne, f. Konigsfeldt, 22. 8.
 Hougaard, Trine, 28. 12.
 Houmann, Ludv., Gross., 8. 2., Hellerup, H: Theodora.
 —, Thora, Frk., 18. 4.
 Hoyrup, Rob. Will., Kontorassist., begg. 26. 4., H: Poula.
 Hude, Ella, 17. 2., Amerika, Mo: Helen Fangel.
 v. d. Hude, Margr. Marie, f. Fisker, Enkefr., 26. 5., Frberg.
 Hultmann, Johanne, begg. 10. 2.
 Hunæns, Hans Peter, fh. Slagterm., 3. 3., Frberg., H: Carol. Amal., f. Friderichsen.
 Hvalsoe, Emilie, 10. 3.
 —, Math. Alida, E. e. Oprok. L. H., 26. 5.
 Hvidberg, Hanne, E. e. Skoleinsp., Landstingsm., Th. H., 5. 2., Frberg.
 Hvidt, Oluf, fh. Smedem., 17. 2., H: Marie.
 Hvilsom, Emilie, f. Jonsson, Enkefr., 29. 1., Kbh.
 Hygom, Anna Emilie, Frk., 8. 3.
 Hylledig, Peder Jensen, Maskinm., 12. 1., New York, H: Laura, f. Larsen.
 Hylsted, Caroline, Frk., 12. 5.
 —, Chr., Repræsentant, 3. 5., Frberg. H: Edith, f. Moore.
 Hærskjold, Ella Margr. f. Steenberg, 14. 10., Kbh., M: Otto H., Lt., Fuldm.
 Høeberg, Peter, fh. Brænderiejer, 4. 4., H: Amalie, f. Lumbye.
 Høeg, Theod., 23. 5., Kbh., H: Emilie.
 Hoegh, Karl Johs., Maskining., 2. 12., Canada, 26 A.

- Høegh Guldberg, John. Erik Leerbech, Gross., 25. 11., Kbh., H: Laura, f. Sørensen.
- , Sophie Elisabeth., 4. 7., Stensballe.
- Højbo, Max, Lt., Købm., bekg. 9. 6., H: Ingeb., f. Vedsted.
- Honcke, Betty, 22. 4., Kbh.
- Høyberg, Charlotte Amalie, Enkefr., 14. 4., Kbh.
- , Mathea Sevarine, f. Frørup, 19. 4.
- Horup, Anna Marthine, f. Olsen, 12. 12., Kbh.
- Høst, Aary Bøgvad, Manufakturhdr., 23. 10., Nykøbing F., H: Gudrun Borello.
- , Augusta, f. Anthon, Enkefr., 20. 12., Ronne.
- Høyer, Fr., Sagfører, 15. 7., Aarhus.
- Ibsen, Astrid, 1. 5., F: I. H. I., ps. Stabssergent.
- , S. A., ps. Maskinm., 6. 5.
- Ingerslev, V., Dr. med., fh. Distr.læge, 30. 10., Præsto, 83 A.
- Ingwersen, Svend Ad., 31. 12., 20 A.
- Ipsen, Ane Marie, f. Petersen, 5. 7., Holte, M: Axel I.
- , Emma, f. Engel, 23. 11., Viborg, M: Johs., O.læge.
- , Laura, f. Holst, E. e. Insp., Kanc.r., 2. 11.
- , Marie, Frk., 29. 5., St. Josephs Hosp., 93 A.
- Isberg, Svend Steenberg, 1. 8., H: Marjorie, f. Clay.
- Isboj, Fred. Carl Chr., fh. Navigations-skoleforst., Kapt., 4. 6., Hellerup, 74 A., H: Marie.
- , Hans Fr., fh. Avlsforv., 23. 12., H: Anna, f. Appel.
- Iversen, Conrad, Rektor emer., 26. 12.
- , Frederik Waldemar, Skovrider p. Bremersvold, 7. 7.
- , Niels, Tegner, bekg. 24. 4.
- Jacobi, Rosette, Frk., 13. 10., 88 A.
- Jacobsen, Chr., Bygmester, 23. 2., H: Christine, f. Eskildsen.
- , Enoch Gotfr., Bankassistent, 2. 8.
- , Haagen, Apot., bekg. 9. 4.
- , J. P., Dr. phil., 10. 9., Vejle Sygeh., H: Lis.
- , Joh. Peter, fh. Stabsserg., 20. 2., Kbh., H: Thea.
- , Juliane, 11. 2., M: A. J., Vejle-gaard, Holte.
- Jacobsen, Odin, prakt. Læge, 5. 6., Herringløse, H: Ida, f. Tvede.
- , Olga Andrea, Adjunkt, 24. 10., Frberg.
- , Vigo Vald. Ludv. Emil., Underbibliotekar, 31. 12., 42 A.
- Jacobæus, Karen Margr., f. Herbst, bekg. 22. 10., M: H. J., O.læge.
- Jahncke, Marie, f. Geermann, Enkefr., 1. 11., Kbh.
- Jakobsen, Jakob, Dr. phil., 13. 8.
- Jans, Neel, f. Mørch, 1. 4.
- Jantzen, C. A., Krigsraad, bekg. 19. 12.
- , Frederik Johs., Dyr læge, 26. 12.
- , Ludv. F., 29. 6., Kbh., H: Anna, f. Petersen.
- Jappe, Anna, Sygepl. v. Bispebj. Hosp., 24. 2., F: Wilh. J., Dalby pr. Skibby.
- Jensen, Andrea Birgitte, E. e. Kapt. i Generalstaben Th. J., 31. 7.
- , Anna Julie Elisabeth, f. Herbst, 21. 2., Hellerup.
- , Anton, fh. Godsinsp., 13. 10., Gram, Nordslesv., H: Julie, f. Lund.
- , Carl F., Gross., 10. 11., Kbh., 42 A.
- , Carl Joh., Gross., 27. 5., H: Anna, f. Heller.
- , C. P., Gross., 11. 11., Diakonissest., 45 A.
- , Chr., Gross., 29. 12., Fredensborg, H: Olga, f. Pehrson.
- , Conrad, Gross., 14. 5.
- , Ellen Thora Rahbek, Kom.lærerinde, 8. 11., Kbh.
- , Gundeline, Elisabeth., E. e. Kapt. M. P. J., Gimensgaard, bekg. 13. 12., Aakirkeby, 77 A.
- , Henriette, f. Rau, E. e. Intendant Ad. J., 24. 6., St. Josephs Hosp.
- , J., ps. Togfører, bekg. 15. 6., Valby, 74. A., H: Marie, f. Myhre.
- , Johanne, f. Nielsen, 7. 8., Hellerup, M: Georg J., Billedh.
- , Johanne Marie, f. Quaade, 29. 12., Hellerup, M: P. J., Forp.
- , Johanne Marie, E. e. Bankkass. Herm. Ernst Freund J., bekg. 24. 2., S: Kaj Ingbøl, Amtslæge.
- , Johs. Ant., Stationsforst., 26. 3., Vedbæk, H: Emilie, f. Thomsen.
- , Jul. A., fh. Tricotagefabr., 27. 4. Kbh., H: Marie.

- Jensen, Martin, fh. Købm., 26. 7., Rønne, S: Jacob, J., O.retssagf.
- , Math., E. e. Læge Theob. J., Hornsyld, 22. 1., St. Josephs Hosp.
- , N. C. J., fh. Stationsforst., Humlum, 14. 7., Struer.
- , N. P., Oberst, 17. 5., Kbh.
- , Oscar, O.retssagf., 22. 10., Kbh., 34 A., H: Olga, f. Mathiesen.
- , Otto, Gross., 1. 12., Frberg.
- , Pauline, f. Qvist, Enkefr., 25. 4.
- , Peter Dahl, cand. polyt., 10. 12.
- , Regine Christine, E. e., Billedh. Lauritz J., 7. 5.
- , Viggo, Telegrafbest. p. Færøerne, 5. 4., Finsens Inst.
- , William, A., Gross., 16. 12., Kbh., H: Emma, f. Frederiksen.
- Jeppesen, Knud Otto, Lt., Assist. i Privatbanken, 10. 12., Kbh.
- Jespersen, Einar, Dir., bekg. 23. 11., Paris.
- , Hans Jørgen, fh. Lærer, 8. 9., Nebsager.
- Jessen, Anna, Frk., 24. 11., Kbh.
- , Caroline, f. Jensen, E. e. Snedkerm. T. F. J., 15. 7.
- , Cathinca Marie, f. Christensen, 24. 12.
- , Peter Chr. Marius Sophus Kirstinus fh. Sgpr. i Vejle, 30. 3., Silkeborg.
- , Will., Kom.læge, 20. 9., Hornbæk, H: Ingeb.
- Johannessen, Lars, Dyrlæge, 8. 12., Horslunde, H: Anna, f. Christensen.
- Johansen, Jutta Warinca, f. Köhler, E. e. Mastemager J. J., bekg. 19. 4.
- , Margr., f. Gammeltoft, 25. 11., M: H. Th., J., Adjunkt.
- , Marie, f. Mohr, 21. 1., M: Hans J.
- , Thyra Amalie Christine, f. Degenkolw, 25. 12., M: N. P. J., Oberstlt.
- Johnsen, Hanne Frederikke, f. Brandt, E. e. Vicekonsul M. L. J., 10. 6., Helsingør, 78 A.
- , Niels, Dr., 15. 2., Chicago.
- Jordan, Clara, f. Claussen, 7. 6., Diakonissest.
- Josias, Semmy, Generalrepr., 8. 1., Frberg, H: Jettehen, f. Kaufmann.
- Juel, Anna, f. Romer, E. e. Toldinsp. J., 26. 8., Kbh.
- Juhl, Inger Krist., 12. 2., Kbh.
- Juhler, Henriette Elisab., f. Drewsen, 1. 3.
- Jungersen, Regitze Sophie, f. Zinn, E. e. Valgmenighedspr. J., 5. 2.
- Jutting, Dorothea, f. Gottlieb, bekg. 26. 5., 82 A.
- Jürgensen, Theod., Agent, bekg. 24. 4., 80 A.
- Jürs, Amanda, bekg. 20. 6., Galizien.
- , Anton Ferd., fh. Boghinder., 25. 10., Valby, H: Frederikke, f. Eszlinger.
- , H. A., fh. O.dommer, 6. 9., Kbh., H: Agnes, f. Stakemann.
- Jæhnigen, Viggo Amadeus, Domkantor, 8. 4., Roskilde, H: Anna, f. Lemvig-Müller.
- Jøhnke, Josina, Frk., 9. 3.
- Jørgensen, Anna Cathr., f. Nissen, 24. 12., M: J. P. J., Prok., St. Thomas.
- , Axel, Købm., 11. 1., Slagelse, H: Anna.
- , Carl Chr. Theod., Maskinm., 1 5., Nordsoen.
- , Eline, f. Wilhjelm, E. e. Skibsf. Edv. J., 19. 2., 96 A., Svendborg.
- , H., fh. Kantor, 14. 12., Vordingborg, H: Conradine Johanne, f. Møller.
- , I. N. P., fh. Sagfører, 15. 8., Kom.hosp., 77 A.
- , Johanne, f. Uttenthal, 4. 1., Kbh., M: L. J., Smedem.
- , Jørg., Sagf., Justitsr., 16. 3., Charlottenl., H: Mine, f. Sauler.
- , Jørgen Christopher, O.assist. v. Statsb., 22. 11., Kbh.
- , Marie, f. Hald, 14. 12., Hobro.
- , Marie Sofie, f. Marcher, Enkefr., 2. 2., St. Josephs. Hosp.
- , P., Artillerikapt., Dir., 9. 4., Kbh., H: Ingeb.
- , Thomas Slange, Dampskibsf., ? 1., New York, H: Olga, f. Nielsen.
- , Thora, Justitsr.inde, 25. 9., Lemvig.
- , Thora Kirstine, fh. Organistinde, 7. 3., Kbh.
- , Will., Tømrm., fh. Brandinsp., Lyngby, 14. 6., Frberg.
- , Will., Jacob Anton, fh. Toldforv. i Stubbekøbing, 31. 7.
- Kaaber, Jens Ludv. Joachim, fh. Dir., 4. 12., Frberg, 77½ A., H: Sara, f. Hermann.

- Kaas, Franciska, f. Hansen, 16. 12., Helsingør, M: J. K.
- Kabell-Rosenorn, Ludovica Nicolette, 5. 8.
- Kaiser, C. E., fh. Bagerm., 28. 6., H: Anna.
- Kall, Helene, Frk., 19. 6., Kbh.
- Kam, Niels Vilh., Kunstmaler, 25. 10., H: Augusta, f. Larsen.
- Kamp, Sine, Enkefr., 17. 10., Horsens.
- Kanaris-Klein, Dagmar Marie f. Zeltner, 2. 8., Vejle, M: V. K. K.
- Kanitz, Mathilde, Frk., bekg. 28. 12.
- Kaper, Erna, 1. 11., Hellerup, M: Ernst K.
- Karberg, Holg., bekg. 10. 7., Flensborg, H: Rigmor, f. Andersen.
- Karsholt, Jens, Kom.lærer, bekg., 22. 10.
- v. Kauffmann, Egmont, Oberstit., 17. 2., Kbh.
- Kaufmann, Henriette Sigfriede, Oplejerske, 4. 7., Middelfart.
- Kehlet, Amalie, f. Dahlin, 21. 3., Kbh.
- , Otto, fh. Gross., 9. 5.
- Keller, Octavia, f. Grønvold, 7. 8., Storehedinge, M: V. K., Sagf.
- Kemnitz, Hulda Cathr., f. Mohr, 2. 3., Diakonissest., M: Severin K., Fabr.
- Kemp, Johanne, f. Knap, 9. 12., Frberg, M: Axel K.
- Ketelsen, Petrea, f. Aabye, Klasseotkol., 8. 5.
- Ketner, Louise, Frk., fh. Telegrafist, 6. 6.
- Keyper, Sophie Franziska, Frk., 3. 6., 96 A.
- Kidde, Aage, cand. phil., Folketingsm., 29. 12., 31 A.
- , Harald, Forfatter, 23. 11.
- Kieler, Onse Marie, f. Pontoppidan, 3. 8., M: Alfr. V. K.
- Kieldsen, Christine, f. Sperling, E. e. Tømmerhldr. Johs. K., 2. 11., Kbh., 89 A.
- Kielland, Carsten, 18. 10., Kbh.
- Kiellerup, Ingrid, 24. 10., Hartford, U. S. A.
- Kiersgaard, Michael, Fuldm. 25. 12.
- Kierulf, Max, 31. 10., Gentofte, H: Martha, f. Jensen.
- Kierulff, Hannibal, bekg. 6. 11., S. Francisco. Mo: Ida.
- Kinch, Marie, f. Klein, 29. 11., Kbh.
- Kirchhoff, Magde, Sygeplejerske, bekg. 24. 10., Moskwa.
- Kirketerp, Daisy, Sygeplejerske, 21. 10., Hoboken, New York.
- , Mathilde, f. Krüger, E. e. Carl Suhr K. t. Høegholm, 17. 12.
- Kirschner, Will., fh. Bagerm., bekg. 3. 4.
- Kisbye, Carol, Sofie, f. Rademacher, E. e. Overhornbl. P. W. K., 22. 4.
- Kittendorff, Emil, 1. 4., Charlottenl.
- Kiær, Regitze, 1. 4., Kbh., Br: Hans K., Kmhr., Oberst.
- Kiærulff, Marie, f. Christensen, 14. 12.
- Kjeldrup, Otto Anton Emil, Bogh. v. St. Croix Sukkerfabr., 17. 8., St. Croix.
- Kjeldsen, Anna, Enkefr., 13. 1.
- , Anna-Marie, f. Truelsen, 27. 1., M: Georg K.
- , Jenny, f. Andersen, 28. 11.
- , Ulrik Anton, Sadelmagerm., 18. 2., Nykøbing M.
- Kjems, Charlotte, f. Hansen, bekg. 24. 9., Frberg, M: Emil K., Købm.
- Kjær, Bernh., Købm., 20. 1., Hellerup, H: Hilda, f. Kolbech.
- , Svend, Maskinm., 23. 12., England, H: Sophie, f. Schou.
- Klahn, N., Stabsserg., begr. 3. 2.
- Klee, Helene Franciscæ, 22. 1. Kbh.
- Klein, Ida Kanaris, Frk., 20. 10., Kbh.
- Kleinicke, Alfr., Dr. phil., 14. 11., Kbh., H: Astrid, f. Scharling.
- Kleis, Vald. Tollof Severin, Kunsthldr., 21. 4., H: Betty, f. Lemming.
- Klint, Le, f. Bredsdorff, 31. 10., Kbh., M: Kaare K.
- Klitgaard, Ellen Kirstine, E. e. Metal-drejer F. C. K., 3. 10., 92 A.
- Knap, Grethe, Jomfr., 16. 2.
- Knub, Rasmine Charlotte, Frk., bekg. 29. 6., St. Josephs Hosp., Br: J. A. K., Apot.
- Knudsen, A. W., Tømmerhldr., 17. 3., H: Anna, f. Ubrichsen.
- , E., Godsforv., 13. 4., Lundholm.
- Knuth, Hans Chr., 17. 2., F: Fritz K.
- Knutzen, Jac. Joh., Sparekassedir., 9. 8., Frkshavn.
- Koch, Emmy Anna Aug., f. Lais, 21. 9., M: J. Chr. K.
- Koch, Ingrid, f. Bruhn, 22. 6., Frberg, M: Svend K., Ing.

- Koch, Johanne, f. Siiberg, 19. 8., M: H. K.
- Kook, Lagertha, Frue, Klassekol., 31. 7., Kbh.
- , Sørine Mathilde, Sygeplejerske, 13. 12., Kbh.
- Koefoed, Andr. Agerbek, fh. Urmager, 13. 4., H: Sofie K.
- , Ax., Bankdir., 9. 5., Viborg, 37 A., H: Agnes, f. Meldal.
- , Botille, 30. 4.
- , Klara, Forfatterinde, 16. 1.
- Koed, Jacob, Partikulier, 28. 12., Kbh., H: Minna, f. Rasmussen.
- Kofoed, Johanne, Enkefr., 29. 3.
- Kofoed-Hansen, Otto Joach. Moltke, Viceadmiral, 16. 4.
- Kolbye, Mathilde, f. Smith, 7. 7.
- Kold, Hans Kr. Schütten, 27. 3.
- , Lauritz, Bagerm., 5. 7., Holsteinsminde, H: George, f. Wejtsmann.
- Kongsted, Ellen Margr., f. Ballin, 26. 5.
- Kopp, Christine, f. Juhl, E. e. Købm. S. N. K., Brædstrup, 10. 8., Finsens Klinik.
- Kornbech, Vilh., Lt., Sekretær, 28. 11., H: Ida.
- Kornerup-Bang, Vilh., 4. 11., Kbh., H: Christiane, f. Fich.
- Krabbe, Anna, f. Herskind, 24. 7., Sandkaas.
- , Marie D., f. Boesen, Kmhr.inde, 11. 6.
- Krag, Emilie, f. Teisen, 12. 1., S: Wilh. K.
- , Nona, f. Schebye, 18. 5., Vallo, M: N. R. K.
- Kragelund, Jens Peter, 26. 5., Ordrup.
- Kragerup, Birthe Sofie, 6. 6.
- Kragh, Cathr., E. e. Skibbygger Emilius K., begr. 13. 2., Kbh.
- Kralund, C. J., Hdsrejsende, 29. 1., Kbh., H: Hansine.
- Kraul, Sigrid, bekg. 8. 10., 23 A.
- Krebs, Poul, Forp., 13. 2., Odense Sygeh., H: Clara, f. Klestrup.
- , Wille, Frk., 20. 1.
- Krenchel, Jensine Charlotte, Frk., 1. 7.
- , Otto Bertel, Lt., 13. kanadiske Bataillon, falden 2. 9. v. Fronten i Frankrig, Mo: Anna, f. Lund.
- Kreutzfeldt, Agnes, 18. 8.
- Krog, Anne Marie, f. Sørensen, E. e. Lærer H. C. K., Sønderø, 17. 1., 87 A., Frberg.
- Krog, Emma, f. Schrøder, 2. 7., M: Fr. K., Lisbjerg pr. Lystrup.
- , Thora, f. Laursen, E. e. Sgpr. Johs. K., Pjedsted, 28. 7.
- Krog-Meyer, Julie, f. Grüner, 31. 3., Frberg.
- Krogh, Dorteia, 3. 12., Kbh., M: P. R. K.
- , Jens Geert Bolvig, Sek.lt., 9. 12., Odense.
- , Marie Sofie, D. af Kolonibest. K. i Grønland, 24. 5., Kbh.
- Krohn, Hans, Bogtrykker, 4. 11., H: Karin, f. Suhr.
- , Konrad, fh., Landmd., 19. 10., H: Marie, f. Møller.
- Kronstrøm, Marie, f. Holm, Enkefr., 31. 3., Stedson: J. I. K., Forf.
- Kruse, Adam, Inkassator, bekg. 12. 4.
- , Børge Chr. Tofte, Kaffehtdr., 18. 7., Kbh., H: Nanny, f. Møller.
- , Christine, bekg. 25. 9.
- , Marie Frederikke, f. Eigaard, 10. 4., Charlottenl., M: Thorv, K.
- , Rasm. K. A., fh. Malerm., 3. 2., Næstved, H: Anna.
- Krüger, Erhardt Thorv. Niemann, Trafikassistent, 10. 9., Kbh.
- , H. J., Møller, 17. 4., Kbh.
- Kuhn, Joh. Ad., 28. 10., Espergærde, F: C. F. K., Oretssagf.
- Kühl, Ane, f. Friis, E. e. Cigarfabr. C. I. K., 16. 8.
- Kühl, Carl, fh. Stabsserg., 25. 11., Kbh., H: Marie.
- Kyhné, Elisa, 24. 10., Kbh.
- Kähler, Vald., Fabr., 30. 8., Korsør, H: Cordelia.
- Køster, J. E., fh. Amsraadssekr., 27. 7., H: Caroline, f. Winkel.
- , Karl, Kunsthtdr., begr. 25. 5., H: Else.
- Laage-Petersen, Flo. bekg. 7. 12., M: Frits L.-P.
- Lachmann, Johanne, 21. 3., Kbh.
- Lacoppidan, Karen, f. Tuxværd, 2. 2., M: Ivar L., Holtegaard.
- Landorph, Agnes Lassen, f. Winding, bekg. 12. 5., Winnipeg.
- Landsberg, Ida Johanne, 31. 5.
- Lange, Clara, f. Kjær, 8. 6., Aalborg, M: L. S. L.
- , Ferd. A., 24. 3., Frederikssund.
- , Johanne Martine, f. Gotz, 29. 7., Valby, M: H. F. L., fh. Formand.

- Lange, Marie, E. e. Revisor, Kanc.r. A. G. L., 13. 1.
- , P. V., Kurvemager, 31. 7., Odense, 83 A.
- , Rud., Forf., bekg. 30. 1.
- Langebek, Jac., bekg. 7. 2., New York.
- Langermann, Soph. Marie Aug., f. Limpricht, 23. 2., Hillerød.
- Langhans, Vilh. Martine Olsen, f. Rønnow, E. e. Barber Ludv. L., 3. 5.,
- Langsted, Charlotte, f. Knudsen, 15. 8., Kbh., M: Adolf V. L., Gross.
- Larsen, Ax., Boghdlr., 19. 11., Kbh., H: Dagmar, f. Lassen.
- , C. A., fh. Sygehuslæge, 15. 7., Sønderho
- , Christoff., Fyrm., 4. 4., H: Ingeb., f. Hall.
- , Emilie, f. Maar, 18. 9., i Birkholm.
- Larsen, Frederikke Caroline, f. Bech, 13. 3., Kbh.
- , Hans Bernh., fh. Skibsf., 6. 1.
- , Henriette Christiane, f. Fischer, 10. 2., Frberg., M: Vald. L.
- , Henrik, Vognfabr., 2. 12., Frberg, H: Vilhelmine.
- , Hermandine, f. Frølich, 8. 9., Kbh, M: N. L., Skråderm.
- , J. V., Styrmand, 3. 3., ved Island, H: Marie, f. Gercke.
- , Julie, f. Jensen, E. e. Organist E. F. L., Børgense, 10. 8.,
- , L. M. G., fh. Lærer p. Loll., 6. 3., Frberg.
- , M. P., fh. Kobm., 17. 3., Randers, H: Marie.
- , Peter, Nic., fh. Tegner i Ing.korpset, bekg. 20. 3.
- , Samuel, cand. pharm., 27. 10., Roskilde, H: Ingeb., f. Hansen,
- , Vald., Adjunkt, 31. 12., Birkerød.
- , Vilh. Sophie, f. Hagemann, E. e. Krigssass., 7. 2., Kbh.
- Lassen, Carl Wilh., fh. Forp. i Sverige, 11. 1., 80 A., Onsbjerg.
- , Corinna, f. Lassen, 7. 4., Kbh., M: Aage L., O.retssagf.
- , Jens Mathias, Oberst, 29. 7.,
- Lau, Hans Emil, mag. scient, 16. 10., Usserød Sygeh., H: Louise, f. Evers.
- Laub, Johanne, E. e. Gen.læge, 16. 10., Holte.
- Laugesen, Aage, Kom.lærer, 13. 10., Kbh., 29 A.
- Launy, Anna, f. Baronesse Rosenkrantz 21. 12.
- Laurberg, Joh. Elisab., 6. 1., Kbh.
- Lauritzen, Kitty, f. Haagerup, 12. 11., Vanløse, M: I. O. L., Ing.
- Laursen, Karl, fh. Teglværksejer, 21. 9., Stenstrup, 76½ A., H: Emilie, f. Andersen.
- Lawaetz, Susanne Emilie, 24. 6., Kbh., 88 A.
- Laybourn, Nanna, f. Weincke, 30. 10., Frberg.
- Leedgaard, Bernth, Malerm., 10. 11., Hornbæk, 32 A.
- Leisner, Ellen, f. Larsen, 2. 12., Fruens Bøge, M: Victor L.
- , Ellen Sophie, bekg. 12. 4., Frberg Hosp.
- , Th., Fuldm., 1. 11., Kbh., H: Gerda.
- Lemming, Marg. Doroth. Henriette, 30. 5., M: Charles L., Vognfabr.
- Lendorf, C. W. F., Arkitekt, 29. 9., Bagsværd.
- Lerche, Hannibal Henr., fh. Amtsforv., 3. 1., Kbh.
- Leth, Emma, 8. 7.
- Levin, Ad. I., Veksellerer, 1. 5.
- , Evelina, Frk., 1. 5.
- , Josef Emil, 12. 5.
- Levinsen, Alvilde Louise, f. Böttger, Enkefr., bekg. 3. 9., Kbh., 82 A.
- Levysohn, Karen, f. Israel, 17. 11., M: Willie L.
- Licht, Viggo Bernh., bekg. 29. 12., 22 A., F: Gerner L.
- Licht-Larsen, Sofie, 19. 7., M: A. L.-L.
- Lichtenberg, Inger Honnes de, 28. 11., Bistrup.
- , Th., Kapt., Møllerm., 24. 8., Kbh.
- Lie, Bertha, Enkefr., 9. 10.
- Liebst, EllenMarie, Enkefr., 4. 5.
- Liisberg, Anna, Enkefr., 11. 1., 88 A., Middelfart.
- , Laura Christiane, 8. 1., Kbh.
- Liljefalk, Sten, Styrmand, o. 1. 9., Atlanterhavet, H: Helga, f. Jørgensen.
- Lillie, Kirsten, E. e. O.kanoner, J. L., 19. 6., 93 A.
- Lilliecreutz, Hans Henr., Baron, 22. 10., Taarbæk, H: Astrid.
- Lind, Agnes, f. Gemsoe, 6. 10., 34. A.
- , Carl Ad. Ferd., 19. 4., H: Birg., f. Thomsen.

- Lind, Carl Jensen, ps. Lærer, 8. 2.
 —, Caroline, f. Kissmeyer, Enke, 8. 2., Maglebylille.
 —, Louise Marie, f. Knuth, 25. 4., M: Henri L.
 —, Nanna Rosalie, 30. 4.
 —, Soph. Har., 21. 2., H: Kristine.
 Lindahl, Johanne, 10. 10., M: Jørg. L.
 —, Louis, Posteksp., 2. 12., Kbh., 25 A.
 Lindberg, Catharina, Enkefr., 22. 11., 81 A.
 Linde, Laura, Frk., bekg. 21. 11., 87 A.
 Lindegaard, P. M., Adjunkt, 2. 3., H: Ellen, f. Skydsbjerg.
 Lindemann, Constantine, Enkefr., 7. 5.
 —, Anna Marie, f. Petersen, 19. 12., Lyngby, M: B. L., Portør.
 Lindhard, Amalie, E. c. Købm. L., Dalby, 14. 7.
 Lindholm, C., fh. Strandkontr., bekg. 23. 1., Espergærde, H: L., f. Paulsen.
 —, John, kgl. Vejer og Maaler, 23. 3., Aalborg, H: Milly.
 Lindstorff, Musse, f. Baumgarten, bekg. 8. 11., Charlottenl., M: Will. L.
 Lindstrøm, Inger, O.sygeplejerske p. Rigshosp., 10. 8.
 —, Isabella, f. Graham, 21. 1., Kbh., M: A. P. V. L.
 Lodal, Ejnar, cand. pharm., 27. 1., H: Karen, f. Dahl-Jensen.
 Lømborg, Amalie, f. Thyregod, 2. 12.
 Lørek Chr. A., fh. Bankfuldm., 5. 1.
 Lorentz-Petersen, Will., Assist. i Ø. K., 21. 10., Hellerup.
 Lorenzen, Charlotte, f. Glud, Enkefr., 20. 3., Fredericia.
 —, Emil, Afdelingschef, 7. 3., Cøln.
 Lotze, Clara, f. Schmidt, 24. 6.
 Løuring, I. M., 30. 5., Svejebak, H: Jenny.
 Lous, Anna, 7. 5., M: Charles L., Pensionist.
 Ludvigsen, Peter Ditlev, cand. jur., Lt., 24. 11., Schelenborg.
 Ludwigs, Guldborg, 5. 8., Frkshavns Sygeh., M: Chr. L., Biskop.
 Lumbye, Hans Vald., Krigsass., 17. 4.
 Lund, Adolph Elenius, Bagerm., 9. 6., 54 A.
 —, Augusta, f. Rosenstand, 21. 12., Vallo.
 Lund, Ax., fh. Overbetj., Lt., 24. 5., Kbh., H: Mathilde.
 —, Axelline, f. Mørch, E. c. Historiemaler, Prof. Fr. Chr. L., 17. 12., Kbh.
 —, A. V. I., Nationalbankkass., Justitsr., 21. 12., H: Elise.
 —, C. F. V., Ur- og Instrumentmag., 17. 11., Odense.
 —, Fr. Chr., fh. Gross., 23. 3.
 —, Henrik Peter Theodor, Gross., 9. 3., Kbh.
 —, Ida, Enkefr., 10. 2.
 —, Ludv., Dir., 10. 2., H: Cecilie.
 —, Maria, f. Holst, 22. 6., M: Anker L.
 —, Orla Engelsted, 14. 6., New York, H: Ida, f. Larssen.
 —, Peter, Kapt. i Ø. K., 21. 10., New York, H: Anna, f. Dedenroth.
 —, Philippa, f. Claudi, 11. 9., Frberg.
 —, Poul Andr., Jernstøber, 24. 1., Bandholm, H: Anine, f. Møller.
 —, Sigurd, Læge, 23. 9., Korsør, H: Ingeb., f. Schaumburg-Müller.
 —, Theod., Gross., 2. 3., 84 A.
 —, Viktoria, f. Melbye, 3. 2., »Sareptar.
 Lunge, Carl Fr., 19. 3., Sorø, H: Kirsten.
 Lunn, Hans, 6. 1., 19 A., F: Fr. L., Knabstrup.
 —, Veronique, f. Messerschmidt, 20. 9., M: Aug. L.
 Lunøe, Peter Theilmann, Dir., 6. 6., Kbh.
 Lübbers, V., Kapt., 28. 10., 62 A.
 Lybye, Hans, Dyrlæg, bekg. 25. 5., Frberg, H: Marie, f. Sewerin.
 Lüshow, Martha, f. Faurschou, 11. 10.
 Lüders, Marie, Frk., 15. 7.
 Lykke, J. G., Kom.læge, Dr. med., 25. 6.
 Lyman, F. V., fh. Skovrider, 3. 5., H: Math., f. Malling.
 Lütken, Charles, Stationsforst., 30. 8., Middelfart, H: Maud, f. Bech.
 —, L. C. F., Gen.maj., 27. 6., Roskilde, H: Gertrud, f. Thürmer.
 Lützen, Chr., O.retsassg., 18. 11., Kbh.
 Lytzhøft, Julie Karoline, 4. 4.
 Løber, Malene, Frk., 12. 9., St. Hans Hosp.
 Lønge, Andr. H., Snedkerm., 17. 9., H: Sorine, f. Petersen.
 Lovengreen, Oskar, 14. 5., Chile.

- Løvstrøm, I. H., kgl. Vejer og Maaler, 24. 1., Slagelse.
- Mackeprang, Emma, E. e. Dyrmaaler, 15. 12., 82 A.
- Madelung, Henr. Aug., fh. Godsejer, 17. 8.
- Madsen, Anders, Journalist, 9. 6.
- , Ebbe Jensen, Sparekassebest., 20. 7., Vejen.
- , H., aut. Fæstemand, fh. Folketingsm., bekg. 18. 10.
- , M. C., Entreprenør, 12. 2., New York.
- , Torkild, Kt.chef, 24. 10., Kbh.
- , Theod., Købm., 22. 7., Vejle, H: Hansine, f. Christensen.
- , Vict., Malerm., 24. 4.
- , Vilh., R., Dir., 8. 5.
- , Wiggo Marius, Gross., 2. 7., Fruens Bøge, H: Elisa.
- Magnussen, Carl, Gross., 22. 1., St. Josephs Hosp., H: Isabel, f. Mac Gregor.
- Mahrt, Agnes, f. Jensen, 30. 10.
- , Cay, O.retssagf., 30. 10.
- Malling, Arnold Chr. Fr., 13. 1.
- , Camilla, f. Wiberg, 9. 5.
- , Johs., Kunstmaler, 10. 12., Kolding, H: Ingeborg, f. Lund.
- , P., Godsejer, 24. 10.
- Mamsen, Peter, Tandlæge, 24. 10., Kbh., H: Gudrun.
- Mandix-Schou, A. F., fh. O.lærer, 1. 6., Kbh.
- Manniche, Will. Hans, O.retssagf., 17. 1.
- Marcher, Agt. f. Schmidt, 30. 12., Kbh. Sygehem.
- Marcus, Anna Johanne Kirstine, f. Wilster, 17. 12.
- Marcussen, Anton, Gross., Skibsmagler, 4. 9., H: Emmy.
- Marckmann, Thorv., Maskinm., 21. 1., Gibraltarstrædet, S: Einer M.
- Marer, Kirstine, f. Jungersen, 23. 4., Nyborg.
- Marholt, P., Kt.chef, 21. 10., Frberg, H: Laura.
- Markussen, Vilh., cand. phil., Sekretær, 16. 5.
- Marky, Sorine Jacobine, f. Melsing, E. e. Gasværksbest. N. P. M., 26. 4., Frberg, 90 A.
- Martensen-Larsen, Gunnar Ludv., 19. 10., Roskilde, 18 A., F: Domprovst H. M.-L.
- Marthinus, Petra, f. Grønlund, 4. 1., Frberg, M: P. M.
- Matthison-Hansen, Axel, 3. 11., Kbh. 27 A.
- May, Henning, Jernhandler, 12. 6.
- Meden, Elinor Kongslev, 12. 10., 18 A.
- Mehr, Louis, Repræsentant, 18. 7., H: Margr.
- Meinke, Augusta, f. Dehn, Enkefr., 11. 2., Sstr.: Agnes Gjørling.
- , Emilie, f. Wichmann, Oberstinde, 14. 3., Kbh.
- Mende, Albertine, f. Nielsen, Enkefr., bekg. 14. 6.
- , Chr. V., Materialist, 17. 1., Hellerup, H: Albertine.
- Mengel, Anna Kirstine, E. e. Skibskapt. H. C. M., 9. 12., Oreby.
- van der Merwede, Ida, 20. 12., Kbh.
- Metz, Elisabeth, bekg. 3. 4., London, F: Julius M.
- , Wilhelmine, f. Valentin, 21. 5., Randers, 81 A.
- Meyer, Carl, fh. Skuespiller, 4. 10., H: Marie, f. Gertner.
- , Cathr. Marie, f. Poulsen, 18. 11., Kbh., M: S. O. R. M., Oberst.
- , Jutta, E. e. Fabr. Torben M., 24. 5.
- , Leopold, Prof., Dr. med., bekg. 25. 5.
- , Marcus, Mægler, 15. 3., Kbh., H: Signe.
- v. Meyeren, Fr., Kapt., fh. Revisionschef, 16. 3., H: Amalie, f. de la Porte.
- Meyling, Hans Chr., Arkitekt, 25. 11., Odense, H: Minna.
- Michaelsen, Joh., f. Raffel, Frue, 21. 9., Kbh.
- Michélsen, Ernst Theod. Emmerich, Ing., 17. 3., Frberg. Hosp., H: Mimi, f. Fehrn.
- Michelsen, Johs., cand. mag., 14. 10., Kbh.
- Middelboe, Stephan, bekg. 27. 5., F: Hans M.
- Mikkelsen, Naja, f. Holm, 18. 8., Charlottenl., M: Ejnar M.
- , O. H., Boghdlr., 23. 12., H: Hanna, f. Jørgensen.

- Milling, Heincka, f. Jørgensen, 26. 10., Kbh., M: Andreas M., Dir., Maribo Dampmølle.
 Milo, Anna, f. Fahnøe, Enkefr., 12. 1., 84 A.
 Mirbach, Mathilde Sofie, f. Kaas, Enkebaronesse, 1. 3., St. Josephs Hosp.
 Miskow, Magd., f. Meyer, 8. 1., Kbh.
 Mohr, Martha Marie, f. Hansen, 30. 10., M: Gustav M.
 Molbech, Osvaldt Herjulf, 25. 12., 16 A.
 Moltke, Anna, Frk., 26. 8., Kbh.
 —, Astrid, f. Elsted, kgl. Operasinde, 29. 10., Kbh., M: Helmuth M.
 —, C., Greve, 21. 12., Lystrup.
 —, Ellen, f. Holstein, 10. 10., Basnæs, M: E. M.
 Mommsen, Benthine, f. Knudsen, 16. 12., M: F. M., Skibshdlr.
 Moresco, Friederica, f. Henningsen, Kommercer.inde. 15. 2., S: C. M.
 Mortensen, H. M., O.assist., 15. 4.
 —, J. C., fh. Dampskibsf., 17. 11., Rønne.
 —, Maren, f. Bang, bekg. 27. 9.
 Moth, Helene, f. Thune, bekg. 9. 4.
 Mourier, Charles Will. Courtonne, 8. 8., Gentofte, 7 A., F: Chr. M., Kapt. i Flaaden.
 —, Hannah, E. e. Borgm., 31. 1., 93 A., Odense.
 Mulvad, Karen Soph., Enkefr., bekg. 19. 4., 74 A.
 Munck, Gerhardine Henriette, Frk., 21. 8., Frberg.
 Mund, Arthur, Kom.lærer, 15. 10., 33 A.
 Munk, Anders Nielsen, Sgpr., 30. 10., Ledøje.
 —, Jørgen, Kreaturhdlr., 9 12., Nakskov, H: Dora, f. Andersen.
 —, Sor. Pet., Restaurator, 1. 5., H: Cecilie, f. Lund.
 Muus, H., Insp., 7. 6., Aalborg, H: Johanne, f. Friis.
 —, Hans Joachim, fh. E. af Hombgaard, f. 8. 3. 1832, d. 14. 6.
 —, Oscar B., Gross., fhr. Handelsmin., 12. 12., Kbh.
 —, Ovidia Brunn, 18. 3., Rigshosp.
 Muxoll, Jørgen, 18. 7., Aarhus, F: Oswald M., Pr.lt.
 —, Karen, Forskolelærerinde, Lellinge, 26. 9., Køge.
 Mühlendorff, Alice, bekg., 22. 4., Fredericia.
 Müllen, Jørgen, 25. 2., Kuling Sanator., Kina, 30½ A., F: Kjartan M.
 Müller, Adolphine, Frk., Konventualinde, 30. 3., Slagelse.
 —, Diderik Joh. Fr., fh. Propr., 12. 6.
 —, Frederikke, f. Lange, E. e. Postm. i Slagelse H. A. M., 4. 3., Horsens.
 —, Johanne, f. Gotzsche, 24. 7., Skive, M: V. M., Bankdir.
 —, Julie, Frk., 10. 2.
 —, Sigurd, fh. Rektor, mag. art., 2. 12.
 Müllertz, Viggo, fh. Stationsforst. i Charlottenl., 5. 1., H: Marie.
 Münster, Regitze, 1. 5., Silkeborg, F: Hans M., Ing.
 Mürer, Dagmar Henriette, 14. 8.
 Moinichen, Amalie, f. Ebstrup, 10. 6., Kbh., M: Carl J. M.
 Mølgaard, C. V. T., fh. O.baadsm., 6. 2., H: D., f. Luxhøj.
 Møller, Amalie, f. Larsen, E. e., Ing. cand. polyt. Eman. M., 28. 1.
 —, Anna, f. Tvede, begr. 31. 1. i Helsingør, (død 20. 12. 17 i Duisburg).
 —, Carlo, Skuespiller, 24. 12., Randers.
 —, Caroline Ulrikke, f. Berg, 31. 1., Frberg, M: Vilh. M.
 —, Emilie, f. Weibel, Enkefr., 9. 4., Kbh.
 —, Hans Har., Guldsmid, 15. 8., H: Bodil.
 —, Jens Peter, Redaktor, 12. 12.
 —, L. S., fh. Forp., 30. 7., Kbh., H: Anna, f. Anthon.
 —, Ludv., ps. Assist. v. Statsb., 27. 3., Aarhus, H: Jacobine, f. Fogel.
 —, Marie, f. Jensen, bekg. 3. 8., M: C. F. M., Posteksp.
 —, Peder Francis Peckel, cand. polyt., 1. 11., Newcastle, H: Vera.
 —, Peter, fh. Købm. i Frederiksborg, 5. 8., Ebeltoft.
 —, Rogert, Etr., Dir. i Østift. Kreditf., 26. 8.
 Molmark, H., prakt. Læge, 8. 5., Odense.
 Mønsted, Charles, 9. 12., New Orleans.
 —, Elizab., 17. 5., Hellerup, M: H. V. M.
 —, Ole, 24. 10., Lyngdal, pr. Trustrup.
 Mørkeberg, J., Bankbogh., 28. 3., Præste.

- Nansen, Peter, Forf., 31. 7., Mariager
Nathan, Philip Ludv., Gross., 23. 6.,
Skovshoved, H.: Kirstine.
Nebelong, Christiane, f. Wunderlich,
E. e. Prof. J. H. N., bekg. 31. 1.,
Kbh., 102 A.
Neckelmann, Emil, Fabr. 18. 8., Odense
H: Kirsten.
Neergaard, Georg, bekg. 30. 11., Frberg,
H: Kirsten, f. Fabricius.
—, Henriette Busty, Frk., 2. 12.,
Frberg.
—, Peter, Propr., 28. 9., Lautrupgaard,
H: Dorothea.
—, Th., Gravor, bekg., 3. 12.
de Neergaard, Carl Ferd., 3. 4., Kbh.,
H: Aug., f. Sokjer.
Neess, Chr., Dir., 30. 8., H: Ingeborg,
f. Delcomyn.
Nehammer, Elisa, 1. 11., Amerika.
Neiendam, P. M., Kontorist, 29. 5.,
H: Emilie, f. Rasmussen.
Nellemann, Ejner, Tomrersv., 6. 12.,
Espergærde, 29 A.
—, Isidora Marie, 10. 3., Aarhus, Br:
Fr. N., fh. Sparekassedir.
—, Louise Pouline, f. Poulsen, E. e.
Nationalbankdir. I. M. V. N., 17.
10., Kbh.
Nervil, Ole, Form. f. Hdlsforen. af 5.
Juni, 28. 9., Kbh., H: Anna, f.
Lendorf.
Neumann, Julie, f. Hansen, bekg. 25.
6., M: Chr. N., Murem.
Nielsen, A. C., Bogbinderm., 26. 7.,
H: Alvilda, f. Thorlaksen.
—, Alb. Laur., cand. jur., 31. 10.,
Frberg.
—, Carl Victor Emil, O.telegrafist,
26. 11., Frberg.
—, Elias, Læge, 16. 11., Herning, H:
Wilhelmine, f. Aasberg.
—, Elise Martine, f. Petrus, Pastor-
inde, 30. 3., Frberg.
—, Emilie, E. e. Brygger N. N., Ny
Bryghus, 26. 6., Kbh.
—, F., fh. Sgpr. i Mesinge, 28. 4.,
H: Helga, f. Berg.
—, Hans, fh. Skibsf., ps. Havneassistent,
20. 2., Kbh., S: A. Bach N.,
O. retssagf.
—, Hansine, E. e. Gross. Anton N.,
15. 2., Odense.
—, Harald J., Dir., 2. 10., New York.
Nielsen, I. P., Dir., 20. 8., Helsingør,
H: Olivia.
—, J. C., Kapt., 10. 9., Kom.hosp.
—, J. C., Lt., fh. Gymnastikl., bekg.
30. 5., H: Ellen, f. Jensen.
—, Jens Chr., Fuldm. i Skattedept.,
Dr. phil., 15. 5., H: Tadea.
—, Magnus, Murem. i Aarhus, 19. 9.,
Kbh.
—, Math., E. e., Godsforv., Kmr. N.
P. N., 19. 8., 76 A.
—, N. K., Købm., 25. 4., Holstebro,
H: Thora, f. Jacobsen.
—, Peter Ludv. Vilh., fh. Gross., 7. 2.,
Frberg.
—, V. Th., Murem., 18. 9.
—, Viggo Bertram, Skibsmægler, 15.
12., Saxkøbing, 40 A., H: Lyna.
Nielsen-Grøn, Niels Kr., Gaardejer, fh.
Folketingsm., 31. 3.
Nielsen-Havsgaard, Ole Volmer, Propr.,
14. 12., Havsgaard, Hellerup, H:
Ingeb.
Nimb, Fanny, f. Funck, 22. 6., Kbh.,
Jens N.
Nissen, Hedvig Cathr., f. Schmidt, 8. 1.
—, N. Carl, O. retsprog., 3. 12., Kbh.,
H: Olga.
Noach, Louise Kristine, 12. 10., M:
Holger N.
Norberg, Karine Lucie, f. Høberg,
22. 9., Kbh.
Nord, Oluf, Slagterm., 28. 2., H: Wilh.,
f. Bekker.
Nordberg, Mine, f. Strange, E. e. Prok.
Chr. N., 17. 5., Nysted, 91 A.
Nordentoft, Inger Sophie, 13. 2., Char-
lottenl., F: M. N.
Nordsten, Peder Nielsen, Fabrikejer,
10. 7., Hillerød, H: Oline.
Nyborg, Jens Peter, Kapt., 25. 12.
Nybølle, Louis, 26. 9., S. Francisco.
Nyeland, H. I., exam. jur., 30. 7.
Nyholm, Axel, Skibshdlr., 23. 10.,
H: Ara, f. Sveinsson.
—, Holger, Oberst, 17. 6., Aarhus,
H: Hedvig, f. Bruns.
Nyrop, Camillus, Prof., 6. 8., Kbh.,
H: Josefine, f. Fleron.
Nystrom, Frederikke Cecilie, bekg. 4.
4., 79 A., Gentofte.
Nørgaard, Valborg Margr., f. Madsen,
ps. Kom.lærerinde, 16. 4., Frberg.
Nørholm, Gerda, 31. 1., Kbh., Mo: Ida
Petersen.

- Nørregaard, Michael Marius, Toldforv. i Løgstør, 18. 9., Rigshosp.
- Obel, Hanne, f. Sølling, Enkefr., 25. 12.
- , Louise, Frk., fh. Institutbest.inde, 8. 2.
- , Peter Andreas, bekg. 12. 12.
- , Theod., Købm., 9. 3., Helsingør.
- Oderwald Lander, Karen, Hofopera-sangerinde, 26. 10.
- Oldenburg, Vald., fh. Overpræsident, Geheimsekfr., 6. 6., Kbh.
- Olivarius, Thorgerdur, f Halgrimsdottir. 22. 7., Kbh.
- Olivarius, V. E. B., Læge, 4. 8., Frberg, H: Margr., f. Anthon.
- Ollendorff, F. C. V., Konsul, 17. 9., Aarhus.
- Olsen, Anna, f. v. Ockel, Frue, 7. 3.
- , Eiler Trolle, Dir., 1. 11., Kbh., H: Rigmor, f. Sørensen.
- , Elfrida, f. Bay, Enkefr., 3. 7., Kbh.
- , Henriette, f. Harth, E. e. Gross. J. A. O., 20. 7.
- , Jensine Anna Marie Ingeb., 29. 6., M: Ludv. O., Kass. ved Orlogsvft.
- , Lars Peder, fh. Hotelejer, 29. 3., 75 A., Maribo, H: Math., f. Andersen.
- , Niels Schmidt, Sgpr. t. Nim og Underup, 10. 5., Kbh.
- , Sophie Kirst., f. Cadovius, E. e. Gdr. Hans O., Buddinge, 14. 2.
- , Wm. Frank., Dir., 22. 8., Kbh. H: Edith.
- Oppermann, Einar, 22. 10., Charlottenl.
- Ording, Kristine Ferdinandine, 9. 8., Frberg, M: V. O.
- Osborn, Christanna, Enkefr., 15. 9.
- Osterhammel, Carl, Gross., 9. 12., Frberg, H: Ellen, f. v. Gedde.
- Ottesen, Ada, 4. 11., Vordingborg, M: Fred. O.
- Outzen, Carl Georg Viggo, Bogholder, 21. 2., H: Agnes.
- Overbye, Emma Marie, Frk., 30. 6., Næstved.
- Overgaard, Peter Vald., Kancr., 25. 4., H: Ludovika, f. Salmonsens.
- Ovesen, Anders, Købm., 25. 1., Roskilde, H: Hertha.
- , V. B., Gross., 11. 10., Christiania.
- Oxholm, Hans Ulrik, Stabsintendant, 24. 9., H: Cathr., f. Dahl.
- Pacht, Ambra Maurette, f. Brandberg, 19. 10., Kbh.
- Packness, Jens Carl Chr., 20. 5., H: Christine.
- Pade, Gerda, 31. 5., Frberg, F: Oscar P.
- Paetz, Julie, f. Schmith, 25. 3.
- Paludan, Maria Benedicte, 21. 2., Kbh.
- Pamperin, Kamma Marie, f. Berlin, 14. 11., Frberg, M: Adolf P.
- Paulsen, Joh., tidl. Hotelejer i Nykøb. F., 16. 8., Lyngby.
- Paustian, Carla, f. Kjobke, 24. 12.
- Pedersen, Aage, Lt., Fuldm., 24. 12., Aalborg, H: Ellen, f. Meinertz.
- , Fr., fh. Toldktr. i Assens, 13. 12.
- , Jens, Smedem., 2. 2., Charlottenl., H: Anna, f. Fjeldsoe.
- , Vilh. (Villy) Joh., f. Amsinck, 27. 2., Kom.hosp., M: P. Chr. P., Oberstlt.
- Pens, Joh., Fabr., 8. 1., H: Anne.
- Petersen, Anna Kirst., f. Nielsen, 4. 5., Kbh., M: Grabow P., Ing.
- , Aug. Stephanie Math., f. Kellner, 19. 5., Gentofte, M: Th. P., fh. Liv-læge, Konfr.
- , Ax., fh. Købm. i Køge, 1. 5., H: Sofie, f. Dall.
- , Camilla Henriette, f. Spendrup, Enkefr., 25. 1.
- , Carl Jul., Antikvar, 18. 11., Kbh.
- , Charl. Cathr., f. Lembeke, 17. 1.
- , Christine, f. Hørup, E. e. Docent, Dir. E. P. F. P., 17. 10., Kom.hosp.
- , Clemmens, Magister, 21. 5., Kbh.
- , Ejler, Ing., 23. 12., S. Francisco.
- , Elisab., Translatrice, 30. 4.
- , Fritz, fh., Baandhldr., 24. 4., Kbh., H: Thora, f. Appelgreen.
- , Georg Vilh., Kom.lærer, 16. 11., Kbh.
- , Henning, stud. jur., 19. 12., Hel-lerup.
- , Henrika, f. Degenkolw, 19. 9., Ordrup.
- , Hjalmar, Smedem., 7. 11., Frberg, H: Carla, f. Holmqvist.
- , H. T., Tomrerm., Lt., 16. 8., Kbh., H: Nicoline, f. Carl.
- , Johan Maximiliano, Gross., 11. 10., H: Julietta, f. Rocha Braga.
- , Karen, f. Faye, Oberstinde, 30. 3., Christiania.
- , Louis Marius, Kunstmaler, 21. 11., Vangede, H: Valborg, f. Gianelli.

- Petersen, Ludi, f. Dodt, 14. 10., Købmandshvile.
- , Magnus, Gross., Veksellerer, 21. 7., Kbh.
- , Marie Elisab., Enkefr., 10. 3., S: Ax. Erhard P., Arkitekt.
- , Minna, f. Lautrup, 29. 8.
- , Nic. Will., Murerm., 7. 1., Ordруп, H: Hildegard, f. Stendrup.
- , Nicoline Kirst., f. Kruse, Enkefr. 20. 3., S: J. C. P., H. retsass.
- , Niels Imm. Barfod, Maler, 25. 5.
- , Peter Andr., Fører af M/S California, 6. 8., New York.
- , Peter C., Kommunalrevisor, Købm. 20. 1., 76 A., Odense, H: Kirstine.
- , P. H., Kreditforeningsdir., 18. 2., Bøvling.
- , Rasmine Marie, f. Meisner, E. e. Købm. Peter Chr. P., 8. 2., Storehedinge.
- , Sophie, f. Møller, 1. 5., M: Henry P., fh. Hospitalsforv.
- , Sv., Gross., 6. 4., 83 A., Kbh.
- , Th. W., Konsul, 17. 2., Birmingham.
- Pfaff, Lene, Frk., 18. 4., 89 A.
- Pfeiffer, Dan., 4. 2., H: Amanda, f. Nielsen.
- Philip, Joseph, Gross., 1. 1., Kbh.
- Pilegaard, Augustus, fh. O. retsass., 9. 1., Charlottenl.
- Pingel, Mogens Fr., 24. 3., 94 A., Hellerup.
- Pio, Aima, f. Clausen, E. e. Boghdlr., F. Chr. P., 19. 7., Charlottenl.
- Platou-Jørgensen, Jacobine, bekg., 17. 9.
- Plenge, Aug. Chr., Propr., 16. 9., H: Marie, f. Siebert.
- Plesner, Aase, 30. 12., 13 A., F: Harald P.
- , Amalie, E. e. Forp., Knuthenlund, 2. 10.
- , Henry, Seminarist, 28. 12., 20 A., F: Harald P.
- Pless-Schmidt, W., Filialbest., Stabs-serg., 24. 3., Rigshosp.
- Ploug, Annette Sofie, 18. 9., Kbh., M: Karl P.
- Pohlmann, Dorthea, f. Olsen, 23. 8., Kbh., 77 A.
- à Porta, Caspar, bekg. 24. 10.
- Post, Astrid Amalie Elise, f. Lange, 14. 8., Kbh., M: Edgar P.
- Poulsen, Andrea Joh., f. Birch, Frue, 28. 1., Kbh.
- , Anna, f. Christensen, E. e. Fyrm. M. G. P., Skagen, bekg. 6. 4.
- , Aya, f. Gjerløff, bekg. 5. 11.
- , Chr., Gross., 21. 11., Køge, H: Frieding, f. Carstens.
- , Gerhard, Arkitekt, bekg. 30. 10., H: Douca, f. Rahbek.
- , Hans Jørg. Theod., cand. pharm., 15. 11., H: Agnes, f. Jørgensen.
- , Holg., Hdlsgartner, 21. 1., H: Marie
- , Holger Olivarius, fh. O. lærer, Nordby, 13. 6.
- , Ingeb., 20. 5., Nysted, 18 A., F: F. P., Bankbest., Sagf.
- , Julie, f. Jacobsen, 20. 9., Frberg, M: O. P., fh. Stationsforst.
- , Math., f. Løber, 19. 3., M: Har. P. Preben-Hansen, Melita, f. Thornam, 12. 4.
- Preis, Helge, Læge, 2. 8., Garnis. Sygeh.
- Preisler, Fritz, Bankkass., 12. 12., Viborg, H: Elisa, f. Carlsen.
- , Knud, Skuespiller, 6. 12., Kbh.
- Price, Helga, f. Collin, Enkefr. 11. 1.
- Prior, Dorothea, f. Jantzen, 8. 6., Kbh.
- , Inger Astrid, 31. 10., Kbh.
- Prætorius, Chr., exam. pharm., 1. 12., Hundborg.
- Pöckel, Henriette Christine, f. Breuning, 26. 9.
- Pödenphant, Oluf Sigurd, bekg. 6. 4., Amtssygeh., F: Sigurd P.
- Quedens, Lucie, f. Hansen, Enkefr., 22. 9., Køge.
- Quistgaard, George, fh. Godsejer, 5. 12., H: Anna.
- Qvistgaard, Ellen, 31. 10., 35 A., M: Henrik Q.
- , Mary-Ann, f. Wright, 21. 7., Kastrup, M: Fr. Q., Vejerm.
- Raae, And. Jac. Hansen, fh. Kvartermand, 12. 4., Kbh., H: Magda, f. Svendsen.
- Raaschou, Judithe Marie, Frk., 16. 12., 80 A.
- Raben, Ingeb., 17. 10., F: Emilius, R., Instrumentmager.
- Rager, Wilh., 16. 3., Frberg.
- Rame, Fr. Chr., Toldass., 15. 4., H: Katr.
- Ramlau, Joh. Chr. Vilh., Gross., 6. 8., Kbh.

- Ramløse, Charlotte, f. Pöckel, 15. 1.,
Frberg., M: Carl R.
- Ramm, Hertha, f. Smidt, 27. 12.
- Rangel-Nielsen, Ejnar Carl, Viceinsp.,
cand. mag., 6. 12., H: Fanny
- Rasch, Chr., fh. Læderhldr., 24. 3.,
Haslev, H: Sophie.
- , Ole Chr., 18. 2.
- Rasmussen, Chr., Lektor, Sgpr. t.
Lynge og Uggerløse, 10. 11., Lynge.
- , Fr., Fabriking. v. Orlogsvft., 16. 7.,
H: Wilhelmine.
- , Fr., Maskinn., 25. 2., Kbh, H:
Olivia.
- , Jac., cand. polyt., 20. 8., Västerås,
Sverrig.
- , Niels Peter, Malerm., 17. 9., Kbh.,
H: Petra.
- , Peter G., Marineing., 2. 11., H:
Augusta.
- , Vilh. Eleonora, f. Andersen, E. e.
Fabriking. v. Orlogsvft. Fr. R.,
17. 7.
- Rathsack, Ruth, 15. 3., 9 A., F: Svend
R.
- Rau, Math. Frederikke, f. Hasseriis,
bekg. 1. 8., Johannesburg, Trans-
vaal.
- Raun-Byberg, Werner, Læge, 3. 11.,
Viborg.
- Raupach, Johanne Sophie, Frk., 16. 12.
- Ravnkilde, Wilh. Aug., 3. 3., Stock-
holm.
- Reddersen, Rud., Bagerm., 1. 4., H:
Konstance.
- Rée, Eduard Philip, Dir., 13. 6.,
Skodsborg.
- Reitz, Johanne, Enkefr., 25. 5.
- Reitzel, Betty Amalie, bekg. 22. 11.,
Kbh.
- Reventlow, Anna Sybille, 22. 10.,
Taarbæk, F: Chr. B. R.
- , Eduard, Greve, 10. 11., Spring-
forbi, H: Inger, f. Konow.
- Riddersborg, Peter, 17. 10., Kbh.
- Rieneck, Georg Joh. Chr., Lt., For-
retningsf., 14. 7., 75 A., H: Clara,
f. Gentsch.
- Riesel, Cecilie, f. Resen, E. e. Møbel-
fabr. Ludv. R., 3. 1., Kbh.
- Riis, Aage, Tapetserer, 17. 2., H: Clara.
- Ring, Vilh., Fuldm., 22. 7., Hellerup,
73 A., H: Dagmar.
- Ringer, Laurette, E. e. Vognfabr. R.
i Aalborg, 6. 9., Kbh.
- Risom, Thalia, f. Rothe, 8. 3.
- Risum, Grethe Caroline, Enkefr., 20.
6., Kbh.
- Rix, Karen, 18. 11., Kbh., 28 A.,
M: Chr. R.
- Rode, Agnes, Sygepl. ske, 28. 5., Kbh.
- , Charl. Louise, f. Klingberg, 5. 6.,
Frberg, M: L. R., fh. Stiftslæge.
- , Nicoline, f. Hennings, E. e. Damp-
skibseks. R., Odense, 31. 3., Kbh.
- Rodian, Karen Maria Adelaide, f.
Schmidth, E. e. Hdlsrejsende Th.
R., 6. 5.
- Roepstorff, Rigmor, bekg. 21. 4., 6 A.,
Kbh., F: Heinr. R.
- de Roepstorff, Therese Louise, Frk.,
Konventualinde, 29. 1., Hellerup.
- Rohde, Ax. Leo, 24. 9., Holte, Mo:
Marie R.
- , Fritz Vald., 21. 7.
- , Henriette, f. Jöhnke, Justitsr. inde,
E. e. Amtsforv. Aug. R., 9. 3.
- Rose, Astrid, f. Saunte, bekg. 10. 10.
- , Emilie, Frk., 24. 4.
- Rosen, Adelaide, f. Rosen, E. e. Kasper
C. H. R., 13. 7., 82 A.
- von Rosen, Sophie, 30. 8., Frberg.
- , Thyra, Frk., 21. 1., Odense.
- Rosenberg, Walt., 28. 10., H: Harriet,
f. Lehmann.
- Rosendahl, Joh. Marie Thora, f. An-
dersen, 28. 4., M: Erik R., Vognm.
- Rosenstand, Ella Martha, f. Rasmus-
sen, 17. 10., M: Karl R.
- Rosenørn, Math., f. Boeck, Enkefr.,
15. 2., Br: C. Boeck, Stationsforst.
- Roskjær, Nancy, f. Bentzon, Enkefr.,
16. 10., Kbh.
- Rosted, Otto, 26. 10., Frberg.
- Rothman, Thora Adelaide, E. e. Bank-
dir., Hoftapetserer C. T., R. 14. 3.,
Kbh.
- Rothmann, A. C., fh. Fabr., 18. 8.,
Hornbæk, H: Margr., f. Gott-
schalek.
- Roug, Johanna Catharina, f. Hviid,
29. 8., Kbh.
- Rubow, Henrik, fh. Fabr., 25. 5.,
Klpborg, H: Jenny, f. Back.
- Ruge, Carl Aug., fh. Ejer af Skjerrild-
gaard, 28. 12., Kbh., H: Caroline
Sophie, f. Langkilde.
- Ryberg, Poulina, Enkefr., 14. 2.
- Rye, Marie, E. e. Red. C. J. R.,
Randers, 14. 8., Espergarde, 71 A.

- Ræder, Vict., Læge, 6. 3., Kbh.
 Rømer, Jeppe Ibsen, fh. Snedkerm.
 20. 8.
 —, Mariane Marie Wilhelmine, 28. 6.,
 M: J. J. R.
 Rønne-Lotz, Paul Vilh., 15. 11., Hel-
 singborg, 28. A.
 Rønnemark, Vald., O.assist., 21. 10.
 Rørbeck, Carl, Købm., 10. 7., Aalborg.
 Rørdam, Holg. Thomasson, Konsul,
 Dir., 29. 10., Esbjerg, 40. A.,
 H: Alma, f. Nielsen.
 —, Marien, f. Bardenfleth., 19. 1.,
 Nørre Stenderup, M: H. C. R.,
 Sgpr.
 Saabye, Anna Louise, f. Grave, E. e.
 Krigssass. Ad. S., 27. 9.
 —, Eduardine Christiane, Enkefr., 20. 7.
 Sabroe, Herman, Stabsintendant, 8.
 11., Horserød, H: Emilie.
 Salicath, C. P., bekg. 30. 10., H: Rig-
 mor, f. Vermehren.
 Salmonsens, Flora, Frk., 27. 1., Kbh.
 Salomon, Eskild, Gross., 22. 4., Kbh.,
 H: Louise, f. Simonsen.
 —, Wilh., Frk., 19. 3.
 Samson, Ad., Oretssagf., 19. 5., Frberg.
 H: Amalie.
 Sandberg, Helga Nathalie, f. Boesen,
 E. e. Xylograf, 12. 3.
 —, Marie, f. Hatting, E. e. Vinhdlr.
 J. B. N. S., 10. 12., Værlose,
 85½ A.
 Sandholt, Nina Erica, f. Holten, 25. 8.
 Sandström, Maria, f. Salling, 13. 5.,
 Crespo E. R. Argentina, M: R. S.
 Saugmann, Tove, 17. 5., Slagelse, F:
 Em. S., Overlage.
 Saust, Emma Anne Marie, bekg. 12. 4.
 Schach, Yelva, f. Lange, 20. 10.,
 Kbh., M: C. G. R. S.
 Schade, A. H., fh., Købm., Vicekonsul,
 9. 4., 81. A. Nykøbing M.
 Schaffalitzky de Muckadell, 14. 4.,
 Arreskov, M: A. S. de M., Lehn-
 greve.
 Schaldemose, Harriet, f. Watt, 7. 3.
 Schaltz, Carl, Gross., 15. 5.
 Schandorff, Chr. Hansted Wennemoes,
 fh. Børstenbinder, 27. 6.
 Scharling, Michael Vilhelm Christian
 Julius, Murerm., 30. 9., Brønshøj.
 Schaumburg, Margr., f. Olesen, 14. 6.,
 Aalborg, M: Vald. S.
 Scheel, Beate, 11. 4., F: L. V. S.
 —, Christiane, Enkelehnsgrvinde, 1.
 3., Gl. Estrup.
 —, Jørg., Greve, 18. 3., Kbh.
 Scheel-Vandel, Carl, Forf., fh. Insp.,
 17. 1., H: Betty, f. Qvistorff.
 Scheuermann, Louise, f. Hansen, E. e.
 Læge, 26. 3.,
 Schieltved, Georg, Manufakturhdr.,
 22. 9., Kbh., H: Dagm.
 Schierbeck, Kirstine, f. Høffding, 3. 11.
 Schifter, Inger, f. Jacobsen, 5. 11.,
 Kbh., M: Rich. S.
 —, Laura, fh. Asylforstinde, 17. 5.
 Schilder, Charles, bekg. 1. 2., Buenos
 Aires.
 Schiødt, Agnes, Frk., 2. 8., Kbh.,
 Br: Harald.
 Schønning, Signe, E. e. Vekselmægler
 L. J. S., 2. 7.
 Schiøtt, Henning, cand. phil., 18. 12.
 —, Rosalie, f. Hansen, 30. 4., M:
 Gottlieb S.
 Schlegel, Betzy, 3. 12., Kbh.
 Schlichtkrull, Cathr. Elisab., 5. 3., Kbh.
 Schmalfeld, I. E., fh. Fabrikejer, 8. 5.,
 99 A.
 Schmettau, Sophie Clementine Doro-
 thea, Comtesse, Stiftsdame, 26. 9.,
 Vallo.
 Schmidt, Anton Paulin, Insp., 19. 3.,
 Kbh., H: Mary, f. Wrisberg.
 —, Aug., Gross., 2. 7., H: Thora.
 —, Chr., Dir. 9. 12., Bagsværd, H:
 Eugenie, f. Restorff.
 —, Erna Charl., f. Beyer, 5. 5., M: Joh.
 I. C. S.
 —, Ida, E. e. Konsul W. S., Frkshavn,
 11. 8.
 Schmidt-Phiseldach, Otto v., Land-
 skabsmaler, 20. 11., Svendborg,
 29 A.
 v. Schmidten, Louise Augusta, Frk.,
 28. 6., Frberg.
 Schmiegelow, Emma Metea, Frk., 7. 2.,
 Kbh. Sygehj.
 Schneider, Chr. Th., fh. Købm., bekg.
 2. 8., H: Anna, f. Helms.
 —, Frédéric, Vicekonsul i Sétis, Algier,
 18. 9., 67 A.
 Schnell, H. M., fh. Propr., 7. 10.,
 80 A.
 —, Noline, f. Mathiesen, 19. 5.,
 M: H. M. S.

- Schou, Karen, f. Konow, bekg. 3. 5.,
M: S. S., Dr. med.
- , L. C., Kt.chef, 23. 12., Holte,
H: Ragna, f. With-Knudsen.
- , N. E., fh. Forp. af Krogerup,
27. 12., Kbh., H: Christine, f.
Christiansen
- , P. F., fh. Kt.chef i Indenrigsmin.,
Kerdl., 6. 7., 91 A.
- , Peter, ps. Lærer, 14. 1.
- , Peter Poul, fh. Kasserer, 2. 4.
- , Vilhelmine, E. e. Dyr læge P. S.,
Nykøbing S., 7. 11.
- Schoug, Philippa, 19. 6., Jægerspris.
- Schrader, Ida Margr., Frk., 17. 2.,
Kbh.
- Schroll, Else Betty Jacobine, f. Switzer,
E. e. Gen.lt., 26. 10.
- Schröder, Christine, O.sygeplejerske,
30. 11., Kbh.
- , Georgine, Justitsr.inde, 26. 3., Kbh.
- , Harald, Restaurator, 11. 22., H:
Emmy, f. Glies.
- Schubart, Mathilde, Børnehjemsbest.-
inde, 4. 11., Kbh.
- Schubert, Charl. Orla Lehmann, fh.
Skibsf., 17. 4., 70 A.
- Schulin, Julie, Comtesse, Stiftsdame i
Valle, 4. 8., Frederiksdal.
- Schultz, Adela, f. v. Benzon, 2. 3.
- , Betty Soph. Magd., f. Carøe, E. e.
Landm. Carl S., Rosendal, 11. 4.
- , Carl Joh., Barber, bekg. 7. 2.,
H: Kirst., f. Jensen.
- , Elisab., f. Petersen, 17. 11., Hørs-
holm.
- , J. J., Kæmnerfuldm., 22. 1., Ribe,
H: Helene.
- Schumacher, Mogensine Marie Elisab.,
f. Jensen, E. e. Borgm., By- og
Herredsf. Otto S., 26. 5., Kbh.,
76 A.
- , Phil., cand. polyt., Kornet, 4. 4.,
Kbh.
- Schwanenflügel, Marie Sofie, f. Dohl-
mann, 18. 1., Kbh., M: E. S.
- Schwarz-Nielsen, Thora Mathilde Wa-
lentina, Enkepastorinde, 11. 12.,
Frberg.
- Schwennesen, Jakobine Johanne Charl.,
f. Galschiot, bekg. 10. 7., Kbh.
- Schwensen, Alfr., fh. Købm. i Nakskov,
2. 5., Kbh., 77 A.
- Schæbel, Oluf, Kunstmedem., 18. 1.,
Kbh.
- Schädtler, Kathr. Rosalie Sidonie,
f. Seidel, 3. 7., St. Josephs Hosp.,
Horsens, M: Chr. S., Postm.,
Skagen.
- Schäffer, Sophus, 25. 3., Kimberley,
75 A.
- Schøller, Serafinni, f. Koppel, bekg.
17. 2., M: Aage S.
- Schönberg, Agnete, Frk., 6. 2., St.
Josephs Hosp.
- , Ove Ernst, 7. 6., Øresundshosp.,
18 A., F: Ernst S.
- Schönheyder, M., f. Jacobsen, Justitsr.-
inde, 2. 3.
- Schöning, Andrea Louise, f. Stock-
marr, 4. 2., M: Povl S.
- , Andr. Peter, fh. Lærer i Tømmerup
v. Kallundborg, 10. 9., Jægerspris,
94 A.
- Secher, Theod., fh. Købm. i Grenaa,
2. 8., Grenaa.
- , V. A., fh. Rigsarkivar, Dr. jur.,
8. 9., Hellerup, H: Julie, f. Assens.
- , Willy, f. Qverndrup, 27. 2., M: O.
S., Læge.
- Seemann, Josefine, f. Rasmussen, En-
kefr., 23. 1.
- Seidel, Joh., fh. Købm. i Vejle, bekg.,
25. 9.
- Seidenfaden, Carla Britta, f. Cantor,
17. 10., Kbh., M: Vilh. S.
- Sell, A., Tømterm., begr. 30. 12.
- Senn, Wilh., fh. Slagterm., 15. 5.,
H: Sophie, f. Eicke.
- Setzkorn, Alfred Gustav Erik, Postm.,
22. 12., Lemvig, H: Cathinka,
f. Poulsen.
- Severin-Nielsen, Johanne, 15. 10.,
Flensborg, M: Knud S.-N.
- Shaw, Agnes, f. Fleron, bekg. 27. 4.,
Fredensb., M: Ch. S.
- , Charles, H.retssagf., 24. 5., Fre-
densb.
- Sick, Francisca, 2. 7., Fredensb., Sstr.:
Ingeb. Marie S.
- , Vilhelmine, fh. Skolebest.inde, 25. 8.
- Sidenius, Harry, bekg. 16. 11., Canada.
- , Joh. H., Apot., 5. 3., Vamdrup,
H: Sophie.
- , Julie, f. Jørgensen, 26. 8.
- Siegumfeldt, Inger Marie, 23. 1., Sstr.:
Doris.
- Sigsgaard, Hans, Læge, 27. 8., Vejlefj.
Sanat., H: Ane Marie, f. Hansen.

- Siim, Arild Pind, Landv.elev, 23. 11.,
F: Dr. phil., Apot. Johs. S.,
- Simon, Anna Kristine, f. Mogensen,
13. 1., M: Carl S.
- , Ferd., Gross., bekg. 21. 6., Norge,
H: Elisa, f. Lippmann.
- Simonsen, Anton Chr., fh. Telegrafbest.
28. 6., H: Anna, f. Tronier.
- , Meta Cæcilie, f. Wiborg, 14. 1.,
M: Hugo S., Malerm.
- Simony, Henriette Augusta, f. Bech,
15. 12., Odense, M: F. S., Stift-
amtmand.
- Sinding, Chr. Ludv., Klasselot.kol.,
bekg. 12. 12., H: Anna.
- , Joh. Henr. Arensberg, Restauratør,
25. 2., H: Ludovica, f. Frieze.
- Sivertsen, Sigvard Bernhard, fh. Skræ-
derm., 24. 7., Kbh.
- Skanke, Jonas Christoffersen, 15. 6.
- Skeel, Jørgen Erik Frederik, Hof-
jægerm., 17. 2., Birkelse, H: Fanny,
f. Gyldenkrone.
- Skoglund, Maria Lovisa, Frk., fh.
Skolebest.inde, bekg. 2. 8.
- Skou, Martha, f. Obel, 2. 5., Lemvig,
M: Peter S.
- Skovgaard, Valborg, f. Berg, 28. 11.,
Viborg, M: Olaf S.
- Skov-Petersen, Anton Frederik, fh.
Bankdir., 30. 12., Klpborg, H:
Maria, f. Olesen.
- Smidt, Claus L., Konfr., 17. 4., Helle-
rup, H: Elisab., f. Sass.
- Smith, Frederik Røstrup, fh. Første-
lærer i Himmelev, Kantor, 6. 6.,
H: Anna.
- , Hans, fh. Manufakturhdlr., 21. 5.,
H: Thora, f. Grave.
- , Louise Elisab. Dyrhund, 31. 10.,
Kbh., M: K. Dyrhund S.
- , Rosa, Konsulinde, 15. 12.
- Sneum, Svend Nielsen, Elektriker, 16.
5., Horsens, 22 A., Mo: Dagmar,
f. Glud.
- Sodemann, Inger, f. Barfod, E. e.
Provst S., 13. 6., Frberg.
- Soele, Hans, fh. Forp. p. Østrupgaard,
12. 5., Fruens Bøge, H: Josephine,
f. Svendsen.
- Soetmann, Hilmar, Boghdlr., 16. 3.,
Kbh., H: Marenjohanne, f. Hoff-
mann.
- Sommer, Baldomero, Prof., Dr. med.,
bekg. 2. 5., Buenos Aires.
- Sommer, Eman., 9. 4., H: Kirstine.
- , Otto Harry, 1. 5.
- Sonne, Hans Olaf, Skibsf., bekg. 3. 4.,
H: Anna.
- Specht, Agnes, f. Nielsen, Frue, Kom-
lærerinde, 1. 12.
- Spendrup, Anna, f. Jansen, Jægerm -
inde, 30. 4., Kbh.
- Speyer, Karen Margr., f. Packness,
1. 11., Sorgenfrigaard, M: Joh. S.
- Spleth, Johs. Fr., fh. Godsforv, Ju-
stitsr., 21. 7., Holbæk.
- Spliid, Cecilie, f. Monrad, 8. 12.,
Poulholm, M: O. F. S.
- , M. P. R., Kt.chef, 3. 6., Kbh.
- Spliid-Macholm, A. P., Arkitekt, 18. 11.
- Sporon-Fiedler, Erik, 1. 10., New York,
25 A.
- von Späth, C. O. V., Kapt. i Marinen,
bekg. 31. 3., H: Gertrud, f. Lange.
- , Caroline Louise, f. Schæffer, 12. 2.,
Kbh., M: C. O. E., v. S.
- Stahlfest-Møller, Friðe, f. Brun, 3. 4.,
M: Frede S.-M., past. emer.
- Starck, Fritz Vilh., Rentier, 17. 9.
- Stecher, Juliane Marie, f. Torp, 20. 1.,
M: G. S.
- Steen, Erna, f. Dahl, 17. 11., Kbh.,
M: Aage S.
- , Sven, 10. 11., Kapstaden.
- Steen-Andersen, Ove, Afdelingsing.,
7. 6., H: Johanne, f. Kaufmann.
- Steenberg, Elisa, f. Torsleff, Pastorinde,
8. 12.
- , Jens Ulrik, 12. 1., H: Flora, f.
Husen.
- , Vald., Repræsentant, 29. 12., Kbh.,
H: Françoise.
- Steenen-Leth, Othilde, f. Barner, 21.
11., Hvolgaard.
- Steenstrup, Hanne, f. Breum, 10. 6.,
Kbh.
- Steffensen, Fritz, ps. Maskinm. i Flaa-
den, bekg. 27. 5.
- , Ruth, f. Betzonich, 10. 12., Kbh.
M: Aage S.
- Stegemann, Anna Joh. Sara, f. Rosing,
E. e. Malerm. C. F. S., 12. 11.
- Steglich, Will., Kunstmaler, 23. 1.,
H: Ellen.
- Steinmetz, Anna Elisab., f. Madsen,
Enkefr., 4. 4., Kbh.
- Sterup, Niels Chr., fh. Manufakturhdlr.,
6. 5., 93 A.

- Stevenius, Viggo Emil, fh. Overtelgrafist, 13. 1., Hellerup, H: Thora, f. Bielefeldt.
- Stelling, Emma, f. Schetelig, E. e. Gross. A. S., 11. 1., Kbh.
- Sthyr, Henry, 28. 10., F: Hans H. Sthyr.
- Stillung, L. C., fh. Smedem., Haasun, 6. 7., Hellerup, 78 A.
- Stolpe, P. M., Etatsr., 2. 6., Frberg.
- Storch, M. V. S., Prof. v. Landbohojsk., 1. 8., 81 A., H: Petra, f. Bang.
- Storm, S. M., Forstinsp., 4. 12., Thurebylund, H: Ida, f. Comtesse Schulin.
- Stougaard, Jorgine Margr., f. Sonne, Enkefr. 24. 9., Kbh.
- Strandby, Carl, Sagf., 6. 5., Vejle, H: Nielsine, f. Erichsen.
- Strangen, Hans Peder Chr., Sognepr., 23. 5., H: Rosa, f. Kofoed-Hansen.
- Stricker, O. G. A., Regnskabsfører v. Statsb., 9. 7., Kbh., H: Christiane.
- Struer, Ingvor Buchwald, Bagerm., 27. 12.
- Strobecch, Hansine Petrine, f. Poulsen, 16. 7.
- Strom, Rasmus Nyerup, Etr., fh. Nationalbankdir., 25. 12., 76 A.
- Stürup, Anna Kristine, E. e. Konsul, P. A. J. S., 21. 12.
- Støchel, Arne, cand, phil., 2. 12., Kallundborg.
- Suell, C., fh. Forp. af Vognserup, bekg. 9. 10., Glostrup, H: Therese, f. Jørgensen.
- Suenson, Jean Nicolai, 19. 3., 1/2 A., F: Chr. S., Bredeshave.
- Suenssen, Fanny, Frk., 29. 3.
- Suhr, Karen, E. e. Lærer H. P. S., Næs v. Vordingborg, 13. 12., 80 A.
- Svane, Dorteia, f. Hjarup, Enkefr., 24. 4.
- , Jul. Hansen, fh. Murerm., 25. 9., H: Neel, f. Larsen.
- , Meta, 26. 6., Kbh.
- Svanekier, Maria, Etrinde, 16. 12., Kbh.
- Sveistrup, Alma, Sygeplejeelev, 14. 11., Korsør.
- Svendsen, Martin, Arkitekt, 1. 3., H: Inger Marie, f. Jensen.
- , Siegfr. Anton, Lt., 5. 11., Vanløse.
- Svensson, Carl Jul., Ingkadet, 31. 10., Kbh., F: Johan S., Hillerød Teglværk.
- Søborg, Angelica, Frk., 4. 5.
- Sødring, Ludovica, f. Nedahl, Enkefr., 8. 9., Kbh.
- Søeborg, Anna, exam. pharm., 14. 11., Kbh.
- , Anna, f. Stormgaard, 26. 3., Kbh., M: E. S., Sagf., Justitsr.
- Sølling, Søren, f. Søndergaard, 6. 4., S: H. A. S., Olæge.
- Sørensen, Anna Marie Kirstine Ingeb., f. Christiansen, 4. 1., Holte, M: A. S., Postm.
- , Axeline, fh. Kom.lærerinde, 28. 4.
- , C. P., Forf. (Peter Kronborg), fh. Propr., 14. 5., Klpborg, H: Marie.
- , Emma Fransine, f. Kaiser, E. e. Sadelmagerm Carl M. S., 14. 11., Kbh.
- , Emma Jacobine Jensine, f. Thomsen, E. e. Distrlæge i Grønland Balduin S., bekg. 14. 10.
- , Ludv., Mægler, 5. 3., H: Frederikke
- , Marcelline, f. Schacke, E. e. Kanc.r. Fuldm. H. S. S., 12. 2., Frberg.
- , Maren, f. Buhl, 27. 12., Kbh., M: Niels S., Partikulier.
- , N. Chr., Hotelejer, bekg. 16.
- Varde, H.: Birgitte, f. Stage.
- , Peter, Bankbest., 11. 12., Frberg, H: Olga, f. Wendt.
- Taagerup, Laur. Chr., Tomrerm., Arkitekt. 21. 3., 48 A., Frberg, H: Hedvig.
- Tange, Jensine Andrea, f. Bahnsen, Enkefr., 14. 4.
- Tardini, Alexander, Kt chef u. Kbh.s Magistr., 8. 8., H: Helge, f. Meyling.
- Tauber, Anna Marie, f. Hansen Rosenholm, E. e. Red., Folketingsm. J. H. G. T., 11. 3., 76 A., St. Josephs Hosp.
- (Tauber)-Jensen, Hans, 24. 4., Kbh.
- Teisner, Henriette, f. Vosbein, E. e. Propr. Chr. T., 19. 5.
- Teissen, Henriette Marie Margr., f. Theissen, bekg. 14. 5.
- Ter-Borch, Adolph, 14. 7., Frberg, H: Emma.
- Terndrup, Paul A., Kapt., 6. 2., Gibraltar, H: Elisab.
- Tesch, Anna, f. Dampe, 5. 8., 74 A.

- Thaarup, Frantz, Revisor, 11. 5., Kbh.
 —, Otto, Apot., 19. 9., H: Harriet.
 Thaning, Anna Marthine, 30. 12., Kbh.,
 F: Herman T.
 —, Henriette, Enkefr., 6. 5., Aabenraa.
 Thede, Helene, 30. 12., Kbh
 Theilade, Oscar P., Pharmaceut, 16. 8.,
 Faaborg Sygeh.
 Theilgaard, Amalie, f. Gulløv, Enkefr.,
 25. 2., Aarhus.
 Theilland-Poulsen, Viggo, Læge, 7. 10.,
 H: Dagmar.
 Theisen, Julie, bekg. 23. 1., Dragør.
 —, Svend, v. Kanc.r, fh. Repr. i
 Østift. Kreditf., 27. 5.
 Thejll, Albert, 30. 9., Aarhus, H: Hen-
 riette, f. Dann.
 Thestrup, Laurits Math., fh. Bagerm.,
 9. 1., Kbh., H: Agathe.
 Thidemann-Schultz, Minna, Sygepl.ske,
 bekg. 25. 10., 23 A.
 Thiel, Thora, f. Kähler, 19. 1., Frberg.
 Thiele, Anna Ørsted, 22. 10., Kbh.,
 M: Vald. T.
 Thielsen, Olga, f. Plenge, 8. 8., Kbh.
 Thiesen, Birgitte, f. Krumphardt, E. e.
 Reservelt. H. P. T., bekg. 24. 2.,
 Kbh.
 Thode, G. V., Tømrer, 29. 4., H: Alvilda
 Thomassen, Fr., Justitsr., 7. 11., H:
 Karoline, f. Colding.
 Thomsen, Ad., Købm., 5. 1., Aarhus,
 H: Karen.
 —, Emma, 21. 6., M: C. F. T., Arkitekt.
 —, H. M., Fabr., 31. 12., Bramminge,
 H: Maja, f. Randel.
 —, Kristian, Ing. v. Hedeselsk., 17. 12.,
 Viborg, H: Ellen Margr., f. Stilling
 —, Marie, f. Baadsgaard, 18. 12., Kbh.,
 M: F. C. T.
 —, N. L., Dir., 6. 2., H: Ville, f.
 Wentzel.
 —, Th. L., Kt.chef, 3. 12., Viborg.
 —, Thora Michella, f. Voss, E. e.
 Gen.lt., C. A. F. T., 19. 3., Frberg
 —, Will. E., Assurandør, 7. 9., H:
 Ellen, f. Nyholm.
 Thorball, Helga, f. Sidenius, 9. 1.,
 M: Axel T.
 Thorsen, Chr. O., fh. Snedkerm., 30. 1.,
 Kbh.
 —, Emma Caroline Amalie, E. e. Gross.
 W. T., 11. 1.
 —, Jacobine Christiane, f. Blauen-
 feldt, 3. 10., Helsingør
 Thorson, Chr. Maibom, Læge, 2. 12.,
 Fruens Bøge, H: Nicoline, f. Chri-
 stensen.
 Thorsen, Wilhelmine, Frk., 6. 3., 93 A.
 thor Straten, Jensine' f. Bruun, 27. 1.
 Thorup, Caroline Amalie, f. Gunder-
 sen, E. e. Kammerass. J. Chr. G.,
 30. 3.
 —, Ida Marie, f. Geschwendtner, E. e.
 Justitsr. Wilh. T., 17. 1., Frberg.
 Thrane, Carl Peter Thomas, Boghdlr.,
 4. 9., Kbh.
 Thulstrup, A. V., fh. Forv., 14. 6.
 Thune, Carl Mathias, Boghdlr., 26. 7.
 Tidemand, Chr., Fabr., 24. 8., H:
 Elisab, f. Meier.
 —, Marie, f. Gebhardt, 3. 12., M: Odin
 T.
 —, Otto, Kt.chef, 11. 11., H: Helene,
 f. Kalkau.
 Tihanyi, Marie Helene, Baronesse,
 f. Bruun, 7. 8., Baden-Baden.
 Tillisch, Augusta Georgia, Frk., 3. 7.,
 Frberg.
 —, Elisab., Stiftsdame, 22. 2., 82 A.
 —, Frederik Ferdinand, Ing., 8. 10.,
 New York, Mo: Adela f. Søltoft.
 Timm, Ax., stud. jur., 8. 6., Brønshøj.
 Tobiassen, J. H., Maskinm., 14. 11.,
 Rønne.
 Tobiesen, Augusta, f. Rist, Oberstinde,
 17. 3.
 Tock, Johs. Carl Vilh., Toldassist.,
 13. 1., H: Rybertine, f. Nielsen.
 Tode, Camilla, Frue, begr. 25. 9., Kbh.
 Tolderlund, Ellen, f. Rostrup, 24. 4.,
 Straarup v. Kolding.
 Tommerup, Ludv. Manthey, fh. Red.,
 Bogtr., 15. 2., Stege, H: Vilhelmine,
 f. Lohmann.
 —, V., Tømmerhdlr., Silkeborg, 15.
 11., Hellerup, 82 A.
 Top, Ad., Ingeniør, 30. 3., Christiania.
 Topp, Georg, Apot., 23. 12., Hornslet.
 —, Thorv. Jul., 15. 10., Chicago.
 Torm, Elise, f. Zoëga, E. e. Skibsfører
 D. T., 6. 3.,
 —, Kaj Ernst Reinholdt, 18. 11.,
 Frberg.
 Tornøe, D., E. e. Kmr. W. T., 12. 4.,
 Kerteminde.
 Touraine, Marguerite, f. Dons-Kauf-
 mann, 16. 12., Paris.
 Tramp, Greve, Marinelt., fh. Postm.,
 29. 8.

- Tretow-Lovf, C. F., Kapt., 21. 3., Kbh., H: Grethe, f. Levinsen.
- Trier, Gerson, 22. 12.
- Trojel, Ingeborg, 30. 11., 7 A., F: Nikolaj T., Bloustrød Prg.
- Tryde, Vilh., Etr., Boghdlr., 9. 4., H: Ovine.
- Trønninge, Ludv. Peter Bangert, Tomrerm., 13. 9., H: Christine.
- Tscherning, J. A., 8. 5., Konstantinopel, 65 A.
- Tøndering, Nanna Elisab., 8. 5.
- , Will., Læge, 4. 5., H: Wilhelmine, f. Holm.
- Ubbesen, Chr. Rich., Reservelt. i Marinen 3. 6.
- Udbye, H., fh. Boghdlr., 11. 3., 77 A., Svendborg, H: Agnes, f. Lange.
- Ulmer, Almine, 15. 8.
- Ulrich, Vilhelmine, f. Simmelhag, E. e. Justitsr., 29. 9., Aastrup.
- Ulrik, Johanne, f. Lund, 3. 2., Kbh.
- Undén, Erik, Boghdlr., 22. 4., Kbh.
- Ursin, Charles, 9. 1., Mo: Emmeline, f. Renshaw.
- , Emma, f. Urban, bekg. 19. 11., Brundby, M: J. P. G. U., fh. Toldforv.
- , Minna Elisab., bekg., 5. 2.
- Ussing, Carl, 26. 1., Ribe.
- Utzon, Axel, 13. 11., Frberg.
- Valentiner, Anna, bekg. 5. 5., Slesvig.
- , Carl Oskar, fh. By- og Birkefuldm., 14. 3., Søllerød.
- Valeur, Henr. Stampe, Assist. i Indenrigsmin., Kmjk., 16. 1.
- Vater, Mine, f. Gjørup, Enkefr., 27. 4.
- Vaupel, Theodora, f. Thomsen, 21. 1., Frberg, M: Aug. A., Antikvar-boghdlr.
- Vedel, Thyra, 27. 8., F: Helge V.
- Verdich, Peter Fr. Klelund, 9. 4., Marokko, F: Carl V.
- Vergmann, Ludvig Enoch, Red. af Kerteminde Avis, bekg. 13. 6., Odense, H: Karoline, f. Kryger.
- Vogelius, Marie, f. Schneider, 23. 6., Kbh.
- Voigt, Ernst Vald., Assist., 15. 5., H: Alma, f. Andersen.
- Volkert, Gust., Fabr., 9. 12., Kolding, H: Agnes.
- Volmer, Ax., O retssagf., 15. 2., H: Helga.
- Volqvartz, Bodil, Gymnastiklærerinde, 6. 10., Kbh., 24. A.
- Vullum, Margr., f. Lehmann, 14. 8., Kbh. Sygehjem.
- Waage, Eskil, 18. 10., Charlottenl., 11 A., F: H. W.
- Wagner, J. A. A., Værkm. v. Statsb., 27. 5., Frberg.
- , Rudolf, 10. 10., Kbh., 14 A.
- Wahlbom, Halfda, f. Erichsen, 13. 12., Lund, M: Hugo W., Tandlæge.
- Waidtløw, Peter M., fh., Købm., Dir., 10. 1., Frberg, H: Emma.
- Waldorff, Jensine, Enke, 8. 2.
- Walther, Oberstlt., 23. 12., Vejle, H: Margarethe.
- Wandel, Anna, f. Frederiksen, E. e. Cigarhdlr. C. W., 1. 5.
- , Ove Hroar, bekg., 30. 11.
- Wanscher, Clara, f. Fenger, E. e. Distrlæge V. W., 28. 6., Kbh.
- Warburg, Sofia, f. Koppel, 1. 7.
- Warrer, S., Toldforv., 2. 8., Ebeltoft, H: Annie.
- Wassard, Chr. Skeel, Etr., 5. 6.
- , Janie, f. Lassen, 22. 10., Hellerup, M: Lauritz W.
- Wedell, Karen, 19. 11., Kbh.
- Weel, Eduard, Manufakturhdlr., 28. 11., Kbh.
- Wegge, Agnes, fh. Sygepl., 11. 4.
- Wegener, Olga Math., f. Gyldenfeldt, E. e. Oretssagf. H. C. W., 7. 5., Skanderborg.
- Weidemann, Emma, Frk., 16. 12.
- Weiss, M. S., Malerm., 29. 11., Frberg, H: Marie.
- Wellendorph, Anna, f. Hansen, 30. 1.
- Wendelboe, Henriette, 16. 4., Odense, M: Th. W., Fabr.
- Werner, Ellen Margrethe, f. Heiberg, 4. 12., M: Anthon W., Ing.
- , Karen Margr., f. Michelsen, 21. 10., M: O. M. W.
- , Will., Ing., 10. 8., Espergærde, H: Anna.
- Wesch, Ad., Tobaksfabr., 28. 3.
- Wesche, Dagm., 3. 6.
- Westergaard, P., Hestehdlr., 12. 6., 80 A.
- Westermann, George, Fabr., 20. 6., H: Marie, f. Pedersen.
- Weywadt, Louise Emilie Mariane, f. Schaltz, 18. 3., 98 A.

- Wiboltt, R., fh. Købm., Bankdir., 20. 2., Nakskov.
- Wiingaard, A., f. Riis, Enkefr., 17. 2.
- Wilbrecht, Sofie Christensen, Frk., 2. 1.
- Wilcken, Alb., ps. Lærer, 19. 2., H: Nicoline.
- Wildt, Ingeb., f. Wildt, 13. 3., Rigshosp.
- , Thyra Sophie Cathr. Larsen, f. Petersen, 18. 12.
- Wilhelm, Mathias Jacob, Inkass., 9. 4., H: Krestine, f. Westermann.
- Willemann, Math., Frk., 25. 8., Kbh.
- , Sophie Ulrikke, E. e. Gross. Jul. Chr. Aug. W., 20. 7., St. Josephs Hosp.
- Willemoës, Mariane, f. v. Scharffenberg, Frue, 30. 4., Aalborg, 74½ A.
- Wilhelm, Erhard Gotfred, Insp., 19. 11.
- Wimmelmann, Clara, Enkefr., 26. 4., St. Josephs Hosp.
- Wimmer, Wilhelmine, Frk., 19. 6.
- Wind, Caroline Frederikke, Frk., 21. 3., Kbh.
- , Charl. Elisabeth., f. Gjødvad, 17. 4., M: Otto W., Skovrider, Herlufsh.
- Winding, Anna, 22. 10., Frberg, M: Vald. W., Bagerm.
- Winsløw, Laura Augusta Charlotte, f. Brusch, Enkefr., 2. 3., Nakskov.
- Winther, Johann Thorkild, Rentier, 27. 5., Kbh.
- , Poul, Bankassistent, 1. 12., Frberg.
- , Svend Frederik, Ing., 10. 10., H: Karen Marie, f. Meyn.
- Wirén, Nelly, f. Berg, Enkefr. 6. 9.
- Wismann, Arthur, Maskinm., bekg. 16. 1., Newport News, Virginia, H: Emilie W., f. Schmidt.
- , J. A., fh. Havnefoged i Nakskov, 19. 8., Kbh.
- Wissing, Elisa, 16. 10.
- Witte, Hans, Ing., 13. 11.
- Wittrup, Mathea, E. e. Læge Jac. W., 3. 8., Kbh.
- Wognsen, Niels Chr., Rentier, 20. 3., Kværndrup.
- Wolff, Clara, f. Faesch, 5. 6.
- Worm, Alma, f. Hector, 6. 5.
- , Franciska, f. Andersen, 25. 12., M: P. W., Skodsborg.
- , Inger, Mary, 19. 7.
- , Rosa Toxen, f. Müller, Enkefr., bekg. 5. 7., 81 A.
- Wortziger, Axel Gerh., Pr.lt., 20. 11., Vejle.
- Wrisberg, Anna, f. Haureberg, Enkefr., 26. 1., Kbh.
- Wulff, Hans Anton, Fuldm. i Finansmin., 14. 1., Kbh.
- , Johanne, 4. 4., Kbh., M: A. W., Bødterm.
- , Knud Henr., Telegrafist, bekg. 22. 8., Azorerne, 19¾ A.
- , Marie, Organist og Kantor, 21. 1., Kbh.
- Wærum, Knud, stud. polyt., 27. 10., Frberg.
- Zahrtmann, Chr. Christoph., Insp. v. Gudena, 1. 4., Asminde v. Silkeborg, H: Frederikke, f. Hildebrandt.
- , Laura, f. Jespersen, 20. 3., 95 A., Rønne.
- Zeiler, Catharina Magd., f. Krohn, 10. 5.
- Zierau, Anna Christine, f. Jensen, 28. 3., M: Theod. Z., Kursusbest.
- Zingenberg, Alb., Restauratør, 26. 4., H: Christine.
- Oder, Karen Elise, f. Larsen, 3. 2., Frberg.
- Ølsted, Anna, fh. Kom.lærerinde, 16. 4., Rigshosp.
- Østerbye, Vilhelmine Petrea, E. e. Bogbinderm. R. Ø., 21. 1., Frksværk, S: Rud. Ø., Læge.
- Østergaard, Alfr., Posteksp., 13. 12., Kbh., H: Johanna, f. Bang.
- , J., Dyrslæge, 16. 7., Kbh., H: Petrine.
- , Sofus, Revisor, 23. 10., Kbh.
- Ostrup, Ellen, f. Ring Andersen, cand. mag., 19. 10.
- , Niels, mag. art., Kom.lærer, 10. 10., Kbh.

A. W. Rasch:

Dødsfald i Norge

1918.

Tillæg til Personalhistorisk Tidsskrift.

København.

Trykt hos J. H. Schultz A/S.

1920.

Dødsfald i Norge

1918.

Samlede af A. W. Rasch.

(Det efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn.)

- Aagaard, E., Apoteker, 29. 9., T.hjem.
 —, Hjelte Sofie, 22 A., 19. 12., Mosvik
 viken og T.hjem.
 Ahman, Josefine, 3. 2., Chr.ania.
 Aall, N. Chr., Stockfleth, fhv. Byfoged,
 76 A., 16. 4., Fred.hald.
 Aamodt, C. T., Gaardbruger, 65 A.,
 22. 4., S. Odalen.
 —, Emilie Antonette, f. Selmer, 55³/₄
 A., 26. 10., Lillestrøm.
 —, Emma, 73 A., 22. 4., Chr.ania.
 —, Jens, Kbmd., 63 A., 26. 6., Chr-
 ania, H. Marie, f. Aamodt.
 —, Josefine, f. Gripp, 6., 5., Chr.ania.
 —, Magna, 26. 8., Urskog.
 —, Mathea Bonsak, 83 A., 17. 6.,
 Chr.ania.
 Aanensen, Aanen, Provst, 66 A., 10. 1.,
 Stavanger.
 Aanonsen, Harald, Stud. med., 5. 11.,
 Chr.ania.
 —, Sam, Tandlæge, 36 A., 18. 1.,
 Chr.sand.
 Aarnes, Mariane, f. Bjerregaard, 83¹/₂
 A., 11. 4., Chr.ania.
 —, Olaf Halfdan, Boghandler, 6. 11.,
 Chr.ania.
 Aarnæs, Aagor, Sofie f. Soøht, 63 A.,
 28. 8., Chr.ania., begr. Ømark.
 Aaroe, Nilla Sophie, 19¹/₂ A., 3. 7.,
 Bergen
 Aas, Johanne, f. Norgrenn, Distrikts-
 chef Chr. As Enke, 11. 1., Chr.
 ania
 —, Karen Rebekka, fhv. Lærerinde,
 64 A., 24. 10., Fred.stad.
 —, Sanna Josefine, f. Johnsen, nær
 60 A., 1. 3., T.hjem.
 Aasgaard, Maja, 10. 9., Chr.ania.
 Aass, Frencke Christel Sofie, f. Debe-
 ritz, 74 A., 11. 9., Chr.ania.
 Aass, Paul, 16¹/₂ A., 9. 10., Drammen.
 Abel, Paul Severin, 26. 4., Chr.ania,
 H: Bolette, f. Thorsen.
 Abell, Henriette, f. Lund, 71 A.,
 3. 8., Chr.ania.
 Abrahamsen, Arvid, Diplomingenior,
 22¹/₂ A., 21. 9., Oscarsborg, bgr.
 Porsgrund.
 Acker, Auguste, 38. A., 1. 11., Chr.ania,
 H: Betty, f. Thorvaldsen.
 Adskjær, Anders M. O., Styrmand,
 30 A., 10. 10., Brageræs, H:
 Sybil, f. Bing.
 Agersee, Ida, 30 3., Chr.ania.
 Ahrendts, Gertrud, f. Douglas, 7. 1.,
 Arendal
 Albech, Johanne, 25. 7., Chr.ania.
 Algaard, Brynhild, 4. 10., Bergen.
 Alltree, Ernest Woodbourne, Løjtn.
 29. 10., Lillehammer, H. Hedvig,
 f. Knudsen.
 Allum, Thorleif, 36 A., 2. 12., Stock-
 holm, H: Signhild, f. Bostrom.
 Alme, M. E., Skolebestyrer, 22. 10.,
 Sarpsborg, H: Magda, f. Rolfsen.
 Alstad, Sigrid, f. Stribolt, 35 A., 22.
 10., Kongsberg.
 Altenburg, Minda, 8. 3., Nordstrand.
 Ameln, Sverre, 4. 2., Bergen.
 Amundsen, Astri, 22 A., 29. 10.,
 New York.
 —, Gulborg Hjordis, nær 26 A., 8. 10.,
 Chr.ania.
 —, Johanne Frederikke, f. Evers,
 48 A., 8. 3., Bergen.
 Andersen, A. I., fhv. Kbmd., nær
 77 A., 22. 4., Chr.ania, H: Inger
 Johanne, f. Heier.
 —, Carl August, Postfuldm., 40 A.,
 21. 11., T.hjem, H: Jenny, f. Lie.
 —, Hulda, f. Tokle, 31. 10., Larvik.

- Andersen, Inger Johanne, f. Heier, nær 64 A., 25. 12., Chr.ania.
- , Karen Sofie, f. Kleipzig, 3. 3., Chr.ania.
- , Sigrid Johanne, f. Rohde, 23. 9., Oppegård.
- Andersen-Strand, Augusta, f. Coll, 29½ A., 22. 11., Velfjorden, bgr. Nesna.
- Andreassen, Johanne, f. Wicklund, 69 A., 23. 11., Fredhald.
- Andresen, Louise, f. Schøyen, nær 64 A., 12. 8., Gjøvik.
- , Margrethe, 30. 6., Chr.ania.
- , S. O., Bergingenior, og Søn Tcr, 3 A., 26. 5., Chr.ania, H: Eli, f. Johannsen.
- Angell, Hanna, 16. 1., Chr.ania.
- , Henry Parr, 20. 3., Billao, H: Thrine, f. Schiøtt.
- , Louise, f. Thomè, Assessor I. N. A.s Enke, 88½ A., 31. 8., T.hjem.
- , Sverre Ingebrigt, 19 A., 2. 9., Tromsø.
- Anker, Alice, f. Kobb, 21. 3., Chr.ania.
- Anonsen, Emma, 50 A., 23. 3., Chr.ania.
- Apenes, Carl Johan, nær 81 A., 12. 10., Chr.ania.
- Archer, Cedric, nær 26 A., 15. 8., Vestfronten i Frankrig.
- Arctander, Hanna Margrethe, f. Sørensen, 1. 3., Chr.ania.
- Arenth, Hans, 37. A., 30. 12., Chr.ania. H: Louise, f. Schou.
- Arentzen, Elisabeth, f. Stilling, nær 73 A., 15. 9., Chr.ania.
- Arisholm, Erling, Stud. real., 23. A., 5. 12., Chr.ania.
- Arndt, Frantz. Baadsmand, mellem 3. og 10. Febr., Bergen.
- Arneberg, Marie, 59 A., 23. 12., Chr.ania.
- Arnesen, Carl B., Kbmd., 47 A., 19. 1., Chr.ania, H: Sofie, f. Longmann.
- , Gunerius, nær 83 A., 17. 7., Lian, H: Grethe, f. Agersøe.
- , Haldis, 20 A., 17. 12., Chr.ania og Ljan.
- , Jørgen, 23. 7., Elverum, H: Marie, f. Zahl.
- , M., Enkefru, 23. 4., Bergen.
- Arnet, Petter Andreas, Gaardbruger, 95 A., 7. 12., Brækstad.
- Arnet, Peter Johan, Bureauchef, 65 A., 13. 7., Chr.ania, H: Emilie, f. Michelsen.
- Arup, Marie, 79 A., 10. 1., Chr.ania.
- Asbjørnsen, Gjertrud, f. Barclay Meidell, 26 A., 29. 10., Lillehammer.
- Aschehoug, Carl, Malersvend, 1. 10., Chr.ania, H: Maren, f. Johannesen.
- Askeland, Jacob Johannessen, 70 A., 3. 11., Manger, H: Anna, f. Steffensen.
- Asperheim, Sofus Kristian Bugge, Kommunelege, nær 43 A., 12. 2., Modum, H: Margrethe B., f. Nicoll.
- Astrup, Arne, 12. 3., New York.
- , Henning Mathilde, 92½ A., 8. 6., Brufat.
- Atterstedt, S. N., 57 A., 17. 7., Chr.ania.
- Baastad, Paul Fredrik Lyche, Oberstlt 16. 2., Chr.ania.
- Bach, I. O., Skolebestyrer i Namsos, nær 74 A., 29. 8., Chr.ania, bgr. Namsos. H: Karen Marie, f. Mathisen.
- , Thorleif, 32 A., 24. 2., T.hjem.
- Bach-Gansmo, Harald Olaf, Læge, 14. 7., Haukelands Sygehus, Bergen.
- Bache, Elias, 20. 4., Drammen, H: Ragna, f. Blom.
- , Reidar, Tekniker, 22. A., 21. 9., T.hjem, bgr. Chr.ania.
- Bachke, Fritz, Gymnasiast, 16 A., 1. 12., T.hjem.
- , Frits Martin, 17 A., 26. 11., Chr.ania.
- Backe, Emma, f. Bormann, 1. 4., Chr.ania.
- , Johan Jørgen, Grosserer, 61 A., 3. 11., Chr.ania, H: Thora, f. Tollisen.
- Bade, Malle, f. Schilling, 1. 6., Chr.ania.
- Bader, Mie, 28 A., 24. 10., Chr.ania.
- Bagge, O. E., 7. 10., Chr.ania.
- Baggesen, Frithof, 20 A., 23. 7., Bergen.
- Bahr, Emanuel, Kasserer, 23. 9., Robertsfors, Sverige.
- , Fridtjof, Tandlage, 31. 1., Chr.ania, H: Lully, f. Dons.
- Bakker, Selma, 29. 10., Lillestrøm.
- Balchen, Arne Arntzen, Oberstlt., 26. 1., T.hjem, H: Lif, f. Rosenqvist.

- Bals, Franz Georg, 35 A., 23. 9., Harstad, H: Charlotte, f. Huste paa Stabæk.
- Bang, Aagot, 2. 5., Drukningsulykke mellem Horten og Chr.ania.
- , Arne August, Byskriver, 9. 9., Thjem, H: Thora, f. Rosholm.
- , Carl, Borskommissær, 67 A., 31. 10., Chr.sund.
- , Elise, f. Moe, 25 A., 18. 10., Arendal.
- , Helge, ved »Bonheurs Forlis i Julen.
- , Hermine Adelaide, 20 A., 3. 3., Kbhvn.
- , Ivar Christian, Dr. med., Professor, 11. 12., Lund, bgr. Eidsvold.
- Bangsund, Johan Kristian Heglund, 71½ A., 18. 12., Tromsø.
- Barkenæs, Georg August, Premierlt., 31 A., 1. 11., Jorstadmoen, bgr. Skedsmo.
- Barman, Helge, Kbmd., 88½ A., 31. 12., Chr.ania.
- Baust, Johanne Marie, f. Vik, nær 95 A., 17. 4., Horten.
- Bay, Peter G., 44 A., 15. 8., Rena.
- Bechstrøm, Margrethe, 14. 4., Chr.ania.
- Beck, Olai, 20. 8., Jyfel, H: Elida, f. Hurum.
- Been, C., fhv. Toldopsynsmand, 83 A., 24. 10., Moss.
- Behrentz, Gerda, f. Jansen, 36 A., 19. 10., Bergen.
- Bekkevold, Margarethe, f. Niuwejaar, 68 A., 12. 3., Bergen.
- Bellmont, Johanne f. Bergh, 5. 1., London.
- Bendixen, B. E., fhv. Skolebestyrer, 28. 2., Bergen, H: Kaja, f. Michelsen.
- , Thomas Bollmann, 57 A., 15. 2., Horten, H., Ingertha, f. Jensen.
- Bendz, Maren, fhv. Lærerinde, 83 A., 24. 3., Roros.
- Benemann, Charlotte, 18. 6., Bergen.
- Benthien, Linka, 86 A., 15. 4., Chr.ania.
- Bentsen, Benedicte, Postm. B.s Enke, 79 A., 21. 1., Skien.
- Bentzen, Amalie Constance, Stud. med. 11. 8., Tromsø.
- , Astrid, 20. 8., Meldalen.
- , Cathrine, Oversøster, 3. 11., Larvig, bgr. Arendal.
- Bentzen, Halfdan Finn Ruge, Styrmand, 2. 3., »Hava's Sænkning.
- , Ivar, Direktør, 30 A., 6. 11., Chr.ania, H: Maja, f. Solberg.
- , Leif, Agent, 20. 11., 14 Dage efter Broderen, Chr.ania.
- , Mally, 20½ A., 11. 8., Tromsø.
- , Peter, Dampskibsexp., 19. 1., Aalesund.
- , Stina, f. Andresen, nær 69 A., 19. 12., Chr.ania.
- Bentzon, Anne-Marie, f. Bennewitz, 3. 12., Berlin.
- Berbom, Sara, 3. 11., Chr.ania.
- Berentz, Sigurd, 26. 11., London, bgr. Richmond.
- Berentzen, Hugo, Overlærer, og Hustru Aasta, f. Stensen, 22. 10., og 24. 10., Drammen.
- Berg, Caroline, f. Berg, nær 90 A., 4. 3., Thjem.
- , Emil, 24. 1., Kbhvn., H: Hanne, f. Falch.
- , Jonas Fritz, 24 A., 25. 11., det norske Hospital i Brooklyn.
- , Trine, Lensmand i Bjørnør Fred. B.s Enke, 80 A., 2. 1., Chr.ania.
- Bergan, Bergliot, f. L'Orsa, 24. 9., Breiskallen.
- , Severine Dorteia, f. Fleischer, Provst, I. Chr. B.s Enke, 27. 11., Chr.ania.
- Berggren, Helga, f. Carlsen, 12. 12., Roberts, Wisconsin.
- Bergh, Marie, f. Klinck, nær 62 A., 6. 1., Bergen.
- , Oscar, 57 A., 31. 8., Chr.ania, H: Ragna, f. Lund.
- , Sverre, Oberst, 71 A., 4. 9., Bergen.
- Berglund, Fanny, 26 A., 27. 9., Chr.ania.
- Bergman, Christian, Former, 37 A., 16. 7., Asker.
- Bergmann, A. H., Kbmd., 20. 9., Thjem, H: Eline, f. Robertson-Vinje.
- Bergsland, Marie, f. Jean Mette, 56 A., 28. 8., Chr.sand, bgr. Chr.ania.
- Berle, Alville, f. Hansen, 29. 8., Bergen.
- , Julie Kristine, f. Tvedt, 74 A., 5. 4., Chr.ania.
- Bern, Paul Alfred, 32 A., 16. 12., Chr.ania.

- Berner, Carl Christian, fhv. Stortingspræsident, 76 A., 25. 5., Chr.ania, H: Olivia, f. Berner.
- , Morten Fridtjof, Sørenskriver, nær 81 A., 11. 1., Molde, H: Josepha, f. Schive.
- , Nicolai, Ingeniør, 45½ A., 17. 12., Noviant, Frankrig.
- Bernhoft, Anthouette, 84 A., 11. 11., Chr.ania.
- , Fredrikke Sofie, f. Dass Klæboe, 17. 6., Ornes.
- Bernts, Berent, 39 A., 5. 6., Chicago.
- Bertheussen, Alf Emil, 17½ A., 17. 10., Vaagnes, Tromsø.
- , Hans Petter Adolf, nær 64 A., 7. 12., Vaagnes.
- Bessesen, Bernt, fhv. Telegrafbestyrer, 76½ A., 23. 12., Ljan.
- Beyer, Eivind, 26 A., 7. 11., Chr.ania.
- , Frantz Diecke Cappelen, 10. 11., Slemdal, H: Marie, f. Smith.
- , Helmine, f. Løkken, 20. 1., T.hjem.
- , Joachim, Ingeniør, 60 A., 30. 1., Bergen, H: Elisa, f. Ibsen.
- Bie, Fredrikke, 4. 1., Chr.ania.
- Bille, Ingeborg, Enkefru, 7. 5., Stavanger, bgr. Hurum.
- Birch, Alette, 13. 9., Upsala, bgr. 23. 9. i Chr.ania.
- , Rolf, 28. 9., Holmestrand.
- Bisgaard, Mini, f. Skougaard, 8. 11., Sørumsanden.
- , Richard, Kapt., nær 76 A., 5. 2., V. Aker, H: Dorothea, f. Prebensen.
- Biørn, Karl Leopold, Direktør, nær 44 A., 22. 11., Berglund pr. Kragerø.
- Bjelland, Sverre, Fabrikejer, 29 A., 29. 9., Stavanger, H: Aggi, f. Kaltenborn.
- Bjerke, Ragnvald, Amdsdyrlæge, nær 34 A., 18. 12., Vaaler, Solør, H: Inger, f. Bakkeland.
- Bjerknes, Karl Anton, 22 A., 25. 4., Chr.ania.
- Bjerring, Magdalene Nicoline, f. Bentzen, 54 A., 28. 9., Chr.ania.
- Bjurstrom, Oscar, 18½ A., 13. 9., Skien.
- Bjorndalen, Guri, f. Tandberg, 81 A., 11. 9., Krølscherred, bgr. Heggen.
- Bjørnsen, Sjur, Oberstlt., nær 81 A., 6. 7., T.hjem, H: Caroline, f. Darre.
- Bjørnstad, Fridtjov, 32 A., 6. 10., Chr.ania.
- Blanc, Adolf, 10. 11., Bergen, H: Magda, f. Thomsen.
- Blich, Caroline, 79 A., 4. 11., Drammen.
- Blix, Albert Knagenhjelm, fhv. Sørenskriver, 3. 5., Chr.ania.
- Bloch, Dina Lea, f. Behr, 56 A., 25. 8., Chr.ania.
- , Ingeborg, Kunstmaler Andreas B.s Enke, 2. 9., Chr.ania.
- Blom, Jan Finkenhagen, fhv. Bankkontrollør, 69 A., 11. 7., Værdalen, bgr. T.hjem.
- Blomqvist, Marie, f. Østby, 29. 11., V. Aker.
- Blystad, Gagg, f. Nyquist, 27. 10., Bergen.
- Blytt, Valborg, f. Wingaard, Professor B.s Enke, 25. 4., Kbhvn.
- Blytt-Nielsen, Solveig, 18 A., 7. 1., Bergen.
- Bockelie, Bertha Ragnhilda, 69 A., 17. 7., Chr.sund.
- Bodding, I., ORsagf., 78. A., 14. 9., Chr.ania, H: Thea, f. Maarud.
- Boe, Christian Theodor, nær 24 A., 27. 10., Arendal, H: Elna, f. Grefstad.
- , Dagny Selrod, 28. 4., Ceder Rapids, Amerika.
- , Peter Lund, 50 A., 15. 2., Arendal, H: Helene, f. Kallevig.
- , Reidar, 21 A., 6. 4., Pennsylvanien.
- Bohl, Svante, Stenarbejder, 57 A., mellem 17. og 24. Febr. 1918, Bergen.
- Bohlman, Inger, 23. 11., Chr.ania.
- Bohre, Christian, Ingeniør, 34 A., 10. 11., Chr.ania, H: Katri, f. Jacobsen.
- Bolt, Christian, nær 23 A., 14. 6., Sandefjord.
- Bommen, Anton, Brugsejer, 76 A., 4. 9., Chr. ania, H: Helga, f. Paaske.
- Bonnevie, Emilie Henriette, 77 A., 3. 3., Chr.ania.
- Borchgrevink, Marie Agnethe, 29. 8., Tønsberg.
- Borgen, Louise, f. Schoien, 24 A., 14. 7., Sarpsborg.
- , Nikoline, f. Hirsch, 4. 11., Zulu.
- Borthel, Julius, 17. 11., Chr.ania, H: Hild, f. Eriksen.
- Bosse, Nicolai, Kontorchef, 7. 1., Alvøen, H: Louise, f. Karlsen.

- Bothener, Alberthine Dorthæa, 27. 3., Moss.
- Boysen, Eva, 5. 10., Strømgodset.
- , Ludvig, 18. 10., Cardiff.
- , Mary, f. Hopkins, 25. 10., Cardiff.
- , Mathilde, f. Monrad, 20. 2., Chr. ania.
- Brandal, Anna, 28 A., 2. 4., Aalesund.
- Brandt, Henning Andreas, Vagtmester, 43 A., 23. 7., S'xaadalen, V. Aker.
- , Mathilde, Enkefru, 75 A., 12. 4., Chr.ania.
- Brath, Hilda, 4. 2., Holmestrand.
- Bratt, Halfdan, Major, 8. 6., T.hjem, H: Clara, f. Siem.
- Bratsberg, Ole, 23 A., 23. 9., T.hjem.
- Breda, Emilie, f. Braarud, 3. 7., Horten.
- Bredahl, Assa, f. Ogne, 23. 12., Stavanger.
- Breien, Ida Emilie, 75 A., 7. 8., Chr.ania.
- Brekke, Rhoda Aagot, 25. 11., Hull.
- Brenne, Hjørdis, 18 $\frac{3}{4}$ A., 25. 9., T.hjem.
- Brising, Harald, Dr. phil., Docent i Upsala, f. 1. 10. 1881, d. 21. 12., Upsala, H: Louise, f. Welhaven.
- Brock, Andreas Lind, Ingeniør, 37 A., 24. 9., Mjondalen, brændt Chr.ania, H: Louise, f. Bye.
- Brodahl, Ellen, nær 76 A., 16. 11., T.hjem.
- Brodersen, Bonoria, 11. 10., Chr.ania.
- Brodtkorb, Johan Christian Hvidd, 21 $\frac{1}{2}$ A., 27. 11., Chr.ania.
- , Theodore, 88 $\frac{3}{4}$ A., 9. 8., Chr.ania.
- Brown, Alexander Trebouché, Ingeniør, 55 A., 3. 11., Bergen.
- , Anna, f. Eide, 29 A., 4. 7., Holland, Michigan.
- Brun, Alexandra, 29 A., 2. 10., Chr. ania.
- , Anne Margrethe, f. Jervell, 25. 11., Chr.sand.
- , Ragnhild Elna, 16 $\frac{3}{4}$ A., 20. 10., Bergen.
- Bruun, Anton, 76 A., 19. 5., Arendal.
- , Catharina, 28. 9., Chr.ania., bgr. Arendal.
- , Julie, 74 A., 14. 8., Chr.ania.
- , Lorentze, 80 A., 30. 9., Bergen.
- , Maren Sibylle Bull, f. Foyen, 78 A., 2. 11., Tønsberg.
- Bryde, Dorthæa, f. Thoresen, 63 A., 20. 4., Lysaker.
- Bryhn, Axel, 31 A., 25. 9., Chr.ania.
- , Olaf, Gaardbruger, 63 A., 17. 10., Romedal, H: Ingeborg, f. Rabstad.
- Brynildsen, Ole, 91 A., 26. 6., Chr.ania, H: Rosaura, f. Heyerdahl.
- Brynildsen, Karen, f. Hess, Guldsmed N. B.s Enke, nær 80 A., 3. 1., Bergen.
- Brøndum, Anna, f. Waardahl, 69 $\frac{1}{2}$ A., 1. 10., T.hjem.
- Buch, Erling, 1. 5., Bergsfjord.
- , Hans Cato, Cand. theol., 27. 12., Slemdal.
- Buchholm, Olava, 80 A., 29. 8., Kragerø.
- Buck, Abigael Hammond, f. Christie, 97 A., 5. 9., Strømmen.
- , Christopher Lorentz, Kbmd., 82 A., 23. 9., T.hjem.
- , Ole, Postexpediter, 5. 6., Chr.ania, H: Signe, f. Lie.
- Bugge, Anna, f. Holt, 25. 5., Chr.ania.
- , Anne Nikola, 86 A., 13. 2., Larvik.
- , Frithof, 23. A., 24. 9., Chr.ania.
- , Hansine, Toldb., Cand. jur. B.s Enke., 20. 6., Værdalen.
- , Helene, 42 A., 17. 12., Lillehammer.
- , Math. August, Toldopsynsmand, 62 $\frac{1}{2}$ A., 12. 2., Chr.sand.
- , P. M., fhv. Bogholder, 2. 4., Chr.ania.
- , Peter Olivarius, 78 A., 26. 10., Chr.ania, H: Riborg, f. Rambech.
- , Sara, f. Myrtveit, 26 A., 7. 10., Bergen, bgr. Manger.
- , Victor, Afdelingschef, 58 A., 2. 12., Chr.ania.
- Buhre, Elvine, f. Schmidt, 78 A., 31. 10., Chr.ania.
- Bull, I. L., Generalmajor, 22. 1., Chr.ania.
- Bull-Ostbye, Ulrik Martin, Sekretær, 28. 10., og Sigfrida B.-O., f. Jahn- sen, 26. 10., Chr. ania.
- Burgun, Ragna, f. Kleiser, 52 A., 1. 11., Chr.ania.
- Buschmann, Mauritz, Johan, Stud. real. 23 $\frac{1}{2}$ A., 5. 8., Chr.ania.
- Buzzi, J., Antonio, 28 A., 22. 9., T.hjem.
- Bye, Anton, fhv. Guldsmed og Spare- bankkasserer, nær 86 A., 11. 10., T.hjem.

- Bye, Henriette, f. Buzzi, 85½ A., 23. 12., T.hjem.
- , Jens E., 24 A., 12. 11., Gjøvik.
- , Thomas, Overlærer, 34 A., 8. 2., Chr.ania, H: Martha, f. Christoffersen.
- Bürsch, Harriet Margit, f. Lockwood, 43 A., 10. 7., Kbhvn.
- Bø, M. C., nær 63 A., 6. 1., Chr.ania, H: Amalie, f. Braun.
- Böckmann, Anne Kirstine, 84½ A., 15. 10., Fred.stad.
- Böckman, Anton, Telegrafb., 9. 2., Skien.
- Bødtker, Bjarne, ORsagf., 37 A., 20. 10., Aalesund, H: Louise, f. Ronneberg.
- , Kaare Lennart, 26. 3., Chr.ania.
- , Lillemor, f. Beer, 17. 7., Chr.ania.
- Bøe, Kaja, f. Rosendahl, 72 A., 18. 5., Bergen.
- , Sigurd, 37 A., Oktober, Chicago.
- , Sigurd W., Skibsreder, 34½ A., 9. 10., Bergen, H. Hulda, f. Dahl.
- Boen, Hans H., Stortingsmand, 71½ A., 28. 6., Chr.ania, bgr. Præstebakke.
- Bohm, Bernt Leonard, Ingeniør, 1. 5., Chr.ania.
- Bohmer, Othilie, f. Solberg, 88 A., 12. 4., Lillehammer.
- Bølling, Harald, 11. 2., Chr.ania, H: Louise, f. Næser.
- Borresen, B., ORsagf., 38 A., 25. 12., Brevik.
- , Francis Serrill, 22. 8., Chr.ania.
- , Hilda Josefine, f. Ekman, nær 36 A., 27. 10., Chr.ania.
- , Johanne Marie, f. Olsen, 72½ A., 2. 4., Fred.hald.
- Børs, Christian Bayard, i Mai, Amerika.
- Böttger, Erik Gustav, Styrmand, 27 A., 5. 11., Fred.stad.
- Cappelen, Aagot, 12. 4., Chr.ania.
- , Emmerentze, 17. 2., Chr.ania.
- , Jacob von der Lippe, 16 A., 19. 10., Skien.
- Carlsen, August, 58 A., 30. 12., Chr.ania, H: Justine, f. Thorén.
- , Sigurd, Læge, 51 A., 15. 6., Florø.
- Caspari, Marie Caroline Constance, f. von Zezschwitz, Professorinde, 87 A., 15. 3., Chr.ania.
- , Signe, f. Lundervold, 26 A., 18. 12., Christiania.
- Catrinus, Bjarne Kristian, Telegraffuldm., 20 7., Chr.ania, H: Hedvig, f. Abrahamsen.
- Cedergren, Alfred, 27. 7., Chr.ania.
- Chatelain, Aude, 29. 10., Kingsnorton, Birmingham.
- Christensen, Erling H., 29 A., 14. 10., Chr.ania.
- , Gunborg, f. Mossin, 29. 10., Kbhvn. bgr. Fred.stad.
- , Kristen Styr Nannestad, 33¾ A., 18. 11., Raade.
- , Marie, f. Brandstrup, 63 A., 23. 9., Horten.
- , Mimi, f. Hesselberg, 22. 12., Chr.ania.
- , Ragnvald Lieungh, Dampskibsf., 34½ A., 1. 11., Porsgrund, H: Anna, f. Neuseth.
- , Søren Andreas, 39 A., 27. 7., Grumke, Valdres, bgr. Nedre Eker, H: Jenni, f. Rydgreen.
- , Trygve Günther, 10. 5., Drammen.
- Christiansen, Johs., Kbmd., 50 A., 17. 12., Namsos, H: Marie, f. Egge.
- Christie, Joachim, ORsagf., 27 A., 2. 11., Chr.ania, H: Elise, f. Nyrod.
- , N. S., Kbmf., 7. 10., Chr.ania, H: Hedvig, f. Bergan.
- Christoffersen, Karoline, f. Frølich, 46 A., 5. 12., Oslo.
- Christophersen, Alf, Stud. med., 24 A., 19. 9., Chr.ania, bgr. T.hjem.
- , Emma, f. Poock, 59 A., 13. 7., Chr.ania.
- Claesson, Robert William, Expeditør, 23½ A., 19. 4., Chr.ania.
- Clausen, Alfred Racin, 18. 10., El Paso, Texas.
- , Bolette, 4. 1., Manger.
- , Doris, 74 A., 14. 12., Chr.sund.
- Claussen, Thomas, 17½ A., 18. 1., Chr.ania.
- Cleveland, Johan Frederik, 62 A., 15. 8., Arendal paa Hjemrejsen fra Flekkefjord til Chr.ania.
- Coll, Margrethe Marie, f. Lange, nær 79½ A., 23. 4., Lisleby pr. Fred.hald.
- Collett, Albert, 26 A., 12. 12., Chr.ania.
- Corneliussen, Alf Mülertz, 24 A., 10. 11., Bergen.
- , Christian, 29. 1., Brevig.
- Corner, Aagot, 26. 3., Nordstrand.

- Coucheron Bernhard, 29 A., 8. 9., T.hjem.
- , Dagmar, 10. 6., Gausdal.
- Croff, Stefanie, f. Aanesen, 11. 11., Chr.ania.
- Daae, Anna, f. Danielsen, nær 63 A., 2. 5., Bergen.
- , Ludvig, 24. 5., Gildeskaal, H: Kristine, f. Ringelien.
- , Michael Wilh., Irgens, 39 A., 24. 10., Chicago.
- , Nicoline Friis, Sognepræst I. K. D.s Enke, 98 A., 18. 10., Chr.ania.
- , Petra Camilla, Byfoged D.s Enke, 85 A., 14. 1., Chr.ania.
- , Sara, 26. 10., Nesttun.
- Dahl, Alf Georg, Postexpeditor, 11. 8., Drøbak.
- , Alethe, f. Thorno, Enke efter Robt. H. D., 30. 8., London.
- , Anné Louise, f. Larsen, Skibskapt. Johs. D.s Enke, 76 A., 29. 9., Chr.ania.
- , Bertram, fhv. Stadsmægler, 90 A., 5. 5., Chr.ania.
- , Bjarne, 19 A., 28. 2., Bergen.
- , Borghild Kristine, f. Solberg, nær 33 A., 13. 9., T.hjem.
- , Carl Ludvig, Skibsf., nær 53 A., 18. 5., T.hjem.
- , Chr. I., Kbmd., 23. 10., Hoie pr. Hamar, H: Mina, f. Eriksen.
- , Christian Axel, Kapt. i Marinen, 11. 11., Skoien, H: Lilly, f. Steen.
- , E. Fr., Konsul, 25. 9., under et Ophold i Chr.ania, H: Johanne, f. Syberg i Cardiff.
- , Emil, fhv. Skibsf., 66 A., 28. 10., Moss.
- , Frederik Anton, fhv. Murermester, 88 $\frac{1}{12}$ A., 3. 11., Chr.ania.
- , Gustav, Skomagermester, 64 A., 3. 7., Chr.ania.
- , Hedvig Sofie Throne, 17 $\frac{1}{2}$ A., 3. 8., T.hjem.
- , Inga, f. Hegdahl, 64 $\frac{1}{2}$ A., 19. 9., T.hjem.
- , Lise, 24. 12., T.hjem.
- , Lise, f. Lyso, Kapelmester Alb. D.s Enke, 75 $\frac{1}{2}$ A., 9. 9., T.hjem.
- , Louis, 39 A., 21. 11., New York.
- , Ludvig, Maskinassistent, 26. 1., ved »Athos» Undergang.
- , Martine, 92 A., 6. 3., Tønsberg.
- Dahl, Mathilde Sofie, f. Bach, 59 A., 18. 10., T.hjem.
- , Nilia, Enkefru, 85 A., 18. 4., Chr.ania.
- , Olof, 25 A., 24. 1., Lier, bgr. Oslo.
- , Rachel, 84 A., 4. 9., Stavanger.
- , Ragnhild, Lærerinde, 21. 4., T.hjem.
- , Ragnhild Gudrun, 23 $\frac{11}{12}$ A., 8. 12., Chr.ania.
- , Severine, f. Valeur, 82 $\frac{1}{2}$ A., 28. 9., Chr.ania.
- , Sigrun Marie, 17 A., 27. 9., Tromsø.
- , Trond Valeur, 22 A., 6. 1., Lillehammer.
- Dahle, T., fhv. Skolebestyrer, 86 $\frac{1}{2}$ A., 5. 7., Chr.ania.
- Dahll, Siren, f. Finne, 86 A., 5. 2., Chr.ania.
- Dahm, C., Ingeniør, 80 A., 30. 5., Bergen.
- van Dam, Cornelis, Privatdocent, 10. 7., Rotterdam, H: E. van Dam Luth.
- Danielsen, Maren, f. Widding, 76 A., 17. 12., Chr.ania.
- , Signe Harriet, f. Bergh, 37 $\frac{1}{2}$ A., 29. 10., Tønsberg.
- Dannevig, Kirsten, 29. 7., Chr.ania.
- , Stener, Overingeniør, 40 A., 11. 11., Bestum.
- , Wilhelmine Margrethe (Villen), 24. 9., Chr.ania.
- Daidsen, Maren Louise, f. Wettre, 82 $\frac{1}{2}$ A., 13. 8., Chr.ania.
- Dawes, Caroline, 90 A., 13. 6., Chr.ania.
- Dehn, Ormulf, Redaktør, 15. 9., Oppgaard, bgr. Chr.ania. H: Irgeborg, f. Korlsrud.
- Deisz, Bjarne, 23 A., 26. 1., Bergen.
- Dessington, Adeleide, 70 A., 23. 5., Bergen.
- Devold, Astrid, f. Johnsen, 6. 11., Chr.ania.
- Dickson, George Arthur Hamilton, Colonel, 16. 2., London, H: Nanna, f. Wiborg.
- Didrichsen, S., fhv. Lærer, 71 A., 9. 10., Lysaker.
- Dietrichson, Hildar, f. Gudmundson, 82 A., 29. 10., Chr.ania.
- Dietz, Christian, 29 A., 11. 7., »Kong Guttorm»s Sænkning.
- Disch, Heinrich, 73 $\frac{1}{2}$ A., 30. 4., T.hjem.

- Dons, Anna, f. Lind, 92 A., 2. 9., Levangsnæs.
- Doran, Helene, 25. 12., Chr.ania.
- Dorph-Petersen, Henning, Cand. polyt., Direktør, 17. 1., Aabyhoj, Aarhus, bgr. Rerslev, H: Karen, f. Coucheron.
- Drazdaik, Anton, Handelsgartner, 82 A., 17. 7., Bergen, H: Elisa, f. Nedrebø.
- Drougge, Marie, f. Johansson, 88 A., 4. 12., Chr.ania.
- Due, Franzisca Wilhelmine, f. Witte, 14. 3., Chr.ania.
- , Ove Christian Gude, Skibsf., af det australske Infanteri, 35 A., faldt i Krigen paa Vestfronten, Mai.
- , Wilhelm, Oberst, 88 A., 13. 4., Rygge, bgr. Stockholm.
- Dybdahl, Birger, Ingeniør, 31. A., 11. 10., London, bgr. i New York.
- Dyrkorn, Bernhard M., fhv. Værejer, 70½ A., 10. 7., T.hjem, H: Ida, f. Dahl.
- Döderlein, Otto, Agent, 7. 9., Chr.ania, H: Lilla, f. Thommesen.
- Dorum, Olaf, Kbmd., 30 A., 11. 9., T.hjem, H: Gusta, f. Eriksen.
- Doscher, Claus, Ingeniør, 38 A., 10. 11., Bergen.
- Ebeltoft, O. N. K., fhv. Styrmand, 9. 11., Chr.ania, M: Mathilde, f. Hansen.
- Eckermann, Lilly, f. Olsen, 13. 11., Chr.ania.
- Eckhoff, Ernst, 29. 4., Ulvik, bgr. Bergen.
- , Fredrikke, nær 52 A., 11. 6., Hamar, bgr. Chr.ania.
- Eckmann, Wilhelm Alfred, Pastor, 52 A., 21. 10.
- Ecktell, Carl, Læge, 23. 11., Chr.ania, H: Sigrid, f. Brynildsen.
- Egberg, Carl, Bankbud, 42½ A., 3. 1., Chr.ania.
- , Nicolay, Fotograf, 6. 12., Chr.ania.
- Egelund, Hans A., Fabrikejer, 59 A., 10. 3., Drammen.
- Eggen, Engel, f. Gulbranson, 39 A., 1. 6., Nøstet pr. Drammen.
- , Fredrikke, f. Wilmann, 22. 12., T.hjem.
- Eggers, Karl, 7. 1., Torento, H: Gina, f. Schwartz.
- Egidius, Conradine, 17. 6., Chr.ania.
- Eide, Dina, f. Rasmussen, 29. 3., Bergen.
- , Olava, f. Hansen, 28. 3., Tana.
- Eitzen, Susanne, 65 A., 27. 3., Chr.ania.
- , Thrine, f. Sahlquist, 85 A., 2. 19., Tønsberg.
- Ekman, Rolf, 21. 6., Bygdø.
- Ekstrøm, Fritjef, Skibskapt., 20. 11., Hammerfest, H: Bertha, f. Lyng.
- Ekerhoved, Vally, f. Campbell, 48 A., 7. 9., Bergen.
- Elbert, Charles, Gartner, nær 37 A., 7. 11., Holmestrand, bgr. Oslo.
- Elholm, Peder, Uhrmager, 70 A., 18. 12., Bergen, H: Erika, f. Strand.
- Ellefsen, Hans, Hvalfanger, 62 A., 6. 9., Chr.ania, H: Ida, f. Schultz.
- , Michaelowna, f. Dons, Provst Emil E.s Enke, 77 A., 31. 3., Chr.ania.
- , Borgny, f. Gierloff, 20 A., 26. 11., Chr.ania.
- Ellerhusen, Joachim, 65½ A., 18. 9., Bergen.
- Ellingsen, Ida, f. Doscher, 71½ A., 26. 2., Kongsberg.
- , Johan M., Skroven, Lofoten, 64½ A., 16. 2., Rjukan, bgr. Chr.ania, H: Othilie, f. Schmidt.
- Endemann, Emmy, f. Caspersen, Professorinde, 2. 12., Heidelberg.
- Enersen, Anna, f. Arell, 27. 4., Chr.ania.
- Eng, Antonette, f. Meyer, Waisenhusbestyrer Anders E.s Enke, 8. 7., Chr.ania.
- , E. H., 90 A., 13. 9., Chr.ania.
- Engelsen, Bertram, Sørenskriver, 9. 1., Chr.ania, H: Elise, f. Istad.
- Engelstad, Johan, fhv. Fuldm., nær 85 A., 31. 5., Chr.ania.
- , Walborg, f. Schultz, 28. A., 22. 12., Chr.ania.
- Enholdt, August, Antikvitetshandler, 18. 11., Chr.ania.
- Erichsen, Alf, Sekretær, 30. 9., Aass.
- , Anthonio, 15. 12., Chr.ania, H: Alma, f. Sevaldson.
- , Ellen, f. Lundegaard, 27 A., 2. 8., Chr.ania.
- , Hans Emil, Stiftsprovst, 76 A., 28. 11., Hamar.

- Erichsen, Wollert, Mollebestyrer, 6. 6., Totlandsvaag, pr. Bergen, H: Karen, f. Dahl.
- Eriksen, Cathinka Lorentz, f. Heffermehl, 67 A., 9. 4., Chr.ania.
- Erland, Magrethe, f. Storm, nær 78 A., 1.0 10., Bergen.
- Eskildsen, Louise, f. Lindbäck, 87 A., 29. 3., Chr.ania.
- Evjen, H., Læge, 55 A., 24. 1., Bagn, Valders.
- Etterlid, Ole A., 78½ A., 2. 12., Bergen, H: Kaia, f. Falck.
- Fabricius, Jens Schow, fhv. Boghandler i Arendal, 83 A., 18. 11., Åmatfors, Vermland.
- Falch, Søren Thorvald Nicolay, Konsul, 78 A., 19. 6., Fredstad.
- , Willa, f. Smith, 72 A., 23. 3., Dale i Søndfjord.
- Falk, Agnes, 78 A., 28. 5., Chr.ania.
- Falkenberg, Marie Elisabeth, 16. 6., Chr.ania.
- Falsen, Christian Magnus, Oberstlt., 75 A., 16. 5., Bergen, H: Emma, f. Lassen.
- Fangen, Ingrid, 23½ A., 8. 5., Fru Hjorths Plejehjem.
- Faber, Axel, 20. 7., Chr.ania.
- Farup, Johanne Louise, f. Lindberg, 29. 7., Ormelet.
- , Mine, f. Christensen, 87 A., 28. 8., Asker.
- Fasting, Johan Jacob, Dampskibsexp., 59 A., 3. 12., Harstad, H: Betzy, f. Sjursen.
- Fearnley, Arild, Stadslæge, 15. 8., Mosjoen.
- Feilberg, Ulrich, 24. 1., Langesund.
- Fenger-Krog, Marie Christine, 76 A., 17. 1., Chr.ania.
- Feyer, Caroline, f. Zeuthen, 86 A., 19. 11., Chr.ania.
- Finckelsen, Carl, fh. Skibsf. og Fabrikbestyrer, 64 A., 1. 1., Chr.ania, H: Laura, f. Hjortdahl.
- Finne, Anton Reidar Ferdinand, 9 A., 25. 8., Bergen.
- , Astrid, f. Larsen, 2. 11., Chr.ania.
- Finnman, John, 28 A., 30. 10., Lysaker og Kbhvn.
- , Lillian Polycron, f. Hansen, 28 A., 28. 10., Chr.ania.
- Fischer, Edv., 11. 1., Grefsen, H: Anna, f. Sæther.
- Fischer, Susanne Katharine, 78 A., 29. 7., Nestun.
- Fjeldstad, Jens Frithjof Charles van Severn, 28¾ A., 19. 10., Namsos.
- Fladebye, Frederikke, f. Schancke, nær 54 A., 20. 1., Chr.ania.
- Fleischer, Hedvig, 17 A., 1. 8., V. Berum,
- , Ingeborg Sofie, 19. 11., Chr.ania.
- Flindt, Nils, Lærer, 7. 11., Chr.ania.
- , Elna, Modehandlerinde, 17. 11., Fredhald.
- Florence, Josef Bernhard, 48 A., 12. 11., Chr.ania.
- Flønæs, John, Ingeniør, 4. 9., Chr.ania, H: Ruth, f. Bodtker.
- Foldøy, Johan Andreas, Stud. med., 30 A., 23. 10., Chr.ania.
- Folkedal, Oluf, 50 A., 1. 11., Bergen, H: Edel, f. Falk.
- Forseth, Agnes, f. Woxen, 21. 2., Nordstand.
- Fosheim, Ingebjørg Lagesdatter, 12. 5., V. Slidre.
- , Olaf, Student, 19. 7., Fosheim, Valders.
- Foss, Birgitte, 89 A., 20. 1., Sogndal, Sogn.
- , Erling, Student, 20. 7., Chr.ania.
- , Johanne, 21 A., 29. 5., Ø. Aker.
- , Peder, fhv. Smedem., 91 A., 20. 11., Bergen.
- , Ruth, 21. 7., Chr.ania.
- , Sofie, 80 A., 14. 1., Chr.ania.
- , T. K., Doktor, 29. 10., Chr.ania, H: Ingeborg, f. Faller.
- Fossum, Einar, Ingeniør, 28 A., 25. 10., Chr.ania.
- , Sofie, f. Holmstrøm, 56 A., 28. 10., Chr.ania.
- Fougner, Ragnhild, 19 A., 23. 10., Bestum.
- Foyn, A. F., Skibsf., 16. 9., Chr.ania.
- Frang, Bredine, 52 A., 19. 5., Chr.ania.
- Franzen, Marie, f. Jensen, 13. 7., Mandal.
- Fredriksen, Chr., Methodistpræst, 47 A., 5. 1., Larvik, H: Marie, f. Halvorsen.
- Fredriksen, Hans, Skibsreder, 22. 5., Chr.ania, H. Anna, f. Beylegaard.
- Frellsen, Anna, f. Simers, 24. 4., Chr.ania.
- Friedmann, Jacob Hirsch, 25. 12., Chr.ania.

- Friele, Reinert, fhv. Skibsf., 79 A., 10. 10., Bergen, H: Ina, f. Juell.
- Frigaard, Trygve, ORsagf., 1. 7., Sandefjord, bisat Chr.ania, H: Ulrika, f. Russ.
- Friis, Inga, 78 A., 16. 12., Porsgrund.
- , Rino Nicolai, Stud. med, 27 A., 20. 9., Chr.ania.
- , Roger, 20 A., 9. 12., Chr.ania.
- Fritzner, Nils Johan, Dampskibsf., 14. 11., D.S. »Wagamas Forlis.
- Frog, Louise, f. Wilberg, 50 A., 17. 12., Bærum.
- Frogø, Georg, 38 A., 6. 5., Chr.ania.
- , M. C., L., Bankobud, 49½ A., 6. 11., Chr.ania, H: Josefine, f. Olsen Hamdahl.
- Frogner, Eva, f. Keller, nær 29 A., 28. 10., Farnen i Vang.
- Fromholtz, Henriette Amalie, f. Aass, nær 79 A., 31. 12., Bergen.
- Frommé, Gustav, Garverm., 87 A., 4. 10., Berga pr. Fred.hald.
- Frost, Marie Margrethe Thomasine, f. Lindholm, nær 88 A., 12. 6., Chr.ania.
- , Wilhelm, Landskabsmaler, 6. 7., Chr.ania.
- Frolich, Fredrik N., fhv. Skibsf., 85 A., 10. 5., Fred.hald, H: Dagny, f. Wiel.
- Fylpaa, Carl Halfdan, 63 A., 3. 6., Stor Prairie, Wise.
- Fürst, Andreas Daniel, 28. 10., Mødlum, H: Rikke, f. Holme.
- Færden, Hermine, f. Wisbech, 11. 11., Moss.
- Gabrielsen, Marie, f. Knoff, 9. 8., Velfjorden.
- , Regine, nær 81 A., 29. 9., Mandal.
- Gade, Martin, Postaabner, 64 A., 4. 11., Ullern, H: Thora, f. Winger.
- , Reidar, 17½ A., 24. 5., Skoien.
- Galtung, Dagny, f. Logn, 9. 10., Moss.
- Gamborg, C. J., Overlæge, 83 A., 18. 12., Chr.ania.
- Gasmann, Margit, 27 A., 10. 10., Bestum.
- Gauthier, Carl E. Pettersen, Formand, nær 73 A., 27. 6., Chr.ania, H: Susanne P., f. Jorgensen.
- Geelmuyden, Kaja, 20. 6., Chr.ania.
- Gerar, Ornulf, 22 A., 22. 3., Nordstrand.
- Germeten, Guri, f. Domaas, 31. 12., Stavanger.
- Getz, Alf N. T., 30 A., 7. 12., Værdalen, H: Mathilde, f. Greger.
- , Marie, f. Aass, nær 43 A., 3. 12., Chr.ania.
- Giebelhausen, Frederik Friis, Fotograf, 41 A., 16. 11., Fred.stad.
- Gierloff, Ingeborg, f. Bernth, 9. 1., Chr.ania.
- Gierloff, Walter, Magistratssekretær, 30. 10., Berlin, H: Jossy, f. Andersen.
- Giertsen, Bertha, f. Berg, 23 A., 25. 10., Stavanger.
- , Frithjof Erling, 23 A., 15. 5., Mandal.
- Gjæver, Halfdan, 22. 6., Chr.ania.
- Gjerding, Johan Fredrik, 52½ A., 15. 11., Chr.ania.
- Gjerdum, Louise, 18. 11., Chr.ania.
- Gjerløw, Maren, og Martine, 26. og 27. 11., Chr.ania.
- Gjertsen, Edvin, 19 A., 28. 3., Pensylvaniens Hospital i Filadelfia.
- , G. T., Skibsf., 70 A., 25. 2., Chr.ania, H: Magdalena, f. Reiersen.
- , Haakon Johan, nær 20 A., 17. 10., Cherburg.
- , Magdalene, f. Reiersen, 19. 12., Chr.ania.
- Gjertz, Ludvig, Inspektør, 58 A., 24. 12., Chr.ania, H: Karen, f. Holm.
- Gjessen, Arne Erik, Ingeniør, 30. 12., Chr.ania, bgr. Skudesnes.
- Gjessing, Elise, f. Jakhelln, 49 A., 30. 11., Bergen.
- , Thale, f. Sandvig, 28 A., 3. 11., Lysaker.
- Gladtvæ, Carl O., Kinomatografejer, 54 A., 15. 1., Chr.ania.
- Gleditsch, Astrid, 28 A., 14. 2., Sundsvall.
- Glückstad, Augusta, 24. 11., Chr.ania.
- Gloersen, Johannes, 19 A., 22. 5., Elverum.
- , Paul Ernst Garmann Bergh, 68 A., 5. 6., Horten, H: Olivia, f. Jerndorff.
- Goemaere, César, 10. 6., Haag.
- Graarud, Niels Anton Bremer, Dampskibsf., 14. 12., Chr.ania, H: Marie, f. Grønbech.
- Graff, Dina (Lina), 47 A., 6. 11., Chr.ania.

- Graff, Mathea, f. Fosser, nær 91 A., 3. 11., Vaaler.
- , Polly, 24 A., 29. 9., Chrania.
- , Truls Johannessen Wiel, Amtmand, 17. 12., Chrania, H: Thominé, f. Baastad.
- Grallert, Willy, Obermatrose, fra U. 157., bgr. 17. 12., Oddernes.
- Gran, Jens, fhv. Sognepræst, 82 A., 10. 1., Bergen.
- Grauer, Reinholdt, Kapt., 54 A., 28. 7., Vancouver.
- Greenville, Johannes, 19½ A., 19. 9., Sagesund pr. Tvedestrand.
- Gregersen, S. M., ORsagf., 23. 10., Lillesand.
- Greve, Blanca, f. Juell, 5. 3., Chrania.
- , Rolf Olai, nær 54½ A., 29. 5., Bergen, H: Ingeborg, f. Andersen.
- Grieg, Benedicte, 25. 3., Chrania.
- , John Milne, Kbmd., 6. 11., Chrania, H: Anna, f. Trumpy.
- Grimnes, A., fhv. Landbrugsingenior, 72 A., 22. 12., Stavanger, H: Maren, f. Sorensen.
- Grimsgaard, Emil Leføbyrre, Oberstlt., nær 84 A., 20. 11., Chrania.
- , Emil, nær 28 A., 4. 10., Chrania.
- , Emma, f. Münster, 36 A., 7. 11., Fyresdal.
- , Thora, f. Thams, 17. 4., Chrania.
- Grip, Emilie, 88½ A., 2. 11., Chrania.
- Groth, Gunnar, 3. 7., Nes, Hallingdal.
- Grude, M. A., Lensmand, 77 A., 22. 10., Figgen.
- Grunden, Sten Ragnvald, 35 A., 12. 1., Tacoma, H: Ingeborg, f. Meidell.
- Grundseth, Josefine, f. Gronbeck, 77½ A., 30. 10., Hamar.
- Grundt, Sofie, 27. 10., (11?), Hamar.
- Grüner, Lisbet, 71 A., 26. 4., Ringsaker.
- Gronn, Caroline, f. Schnitler, nær 76 A., 17. 5., Chrania.
- Grondahl, Anna Kristine, Enkefrue, 84½ A., 19. 6., Chrania.
- , Michael Christoffer, 70½ A., 29. 1., Meldalen.
- Gronneberg, O. B., fhv. Vognfabrikant, vel 79 A., 7. 3., Stromso.
- Gronner, Sigurd, 19. 5., Chrania.
- Grøntvedt, Minda, 86 A., 2. 5., Chrania.
- Grøntur, Bertha, f. Thue, 36 A., 23. 8., Opstryn.
- Grotting, Mally, 24 A., 6. 11., Røken.
- Grøtvedt, Johannes, 29 A., Afdelingsingenior, 15. 10., Moss, H: Louise, f. Koht.
- Grønvold-Jensen, Otto, 4. 12., Vav's Torpedering.
- Gudde, Johan, Ingenior, 60 A., 17. 11., Minneapolis, H: Emma, f. Olsen.
- Gude, Gurli, 18. 10., Bygdo.
- Gulbrandsen, Gunnar, Stud. real., 23 A., 26. 10., Chrania.
- , Hans, 37. A., 15. 1., Broocklyn, H: Lovisa, f. Møller.
- , Nora, f. Hilsen, 31. A., 9. 12., Glomfjord, bgr. Hamar.
- Guldahl, Anna, f. Møller, 48 A., 30. 12., Thjem.
- Guldberg, Hans Riddervold, Læge, 34 A., 8. 9., Molde, H: Margit, f. Hansen.
- Gulli, Conrad, Barberm., 34 A., 6. 9., Chrania, H: Elfrida, f. Ritter.
- Gullichsen, Harald, Kbmd., 24. 5., Trara pr. Fredstad, H: Jenny, f. Olsen.
- Gulliksrud, Bernhard, 18. 3., Chrania, H: Cathrine, f. Blichfeldt.
- Gulowsen, Fredrikke, f. Raffenberg, 90 A., 6. 8., Chrania.
- Gundelach, Eugen, Lærer, 63 A., 17. 1., Skependen, brændt, H: Laura, f. Larsen.
- Gundersen, Anna, f. Figenschou, 60 A., 24. 12., Bergen.
- , Fredrik, 18. 4., Bergen, H: Anna, f. Figenschou.
- , Jenny, f. Landgraff, Barberm. E. G.s Enke, 20. 8., Chrania.
- , Marie Magdalene, f. Grundtvig, 60 A., 30. 8., Chrania.
- , Selma, f. Sollenias, 44 A., 21. 2., Tønsberg.
- Gunstensen, Arne, Stud. med., 23 A., 3. 6., Thjem.
- Guyard, Adrian, 25 A., 25. 5., Lillehammer.
- Gyllenhammar, Fredrik, Tobakshandler, 62½ A., 20. 6., Chrania.
- Göhring, C., Gartner, 82 A., 6. 3., Lande pr. Sarpsborg.
- Göransson, Niels Johan, Kamrerar, Ridder, 71 A., 9. 4., Stockholm, H: Laura, f. Wiese.
- Gorriksen, Laura, f. Wichmann, 20. 12., Slemdal.

- Haanshus, Sigurd, Apoteker, 1. 2., Chr.ania.
- Haarbye, Eugenie, f. Waldenstrom, 57 A., 25. 10., Chr.ania.
- Hadler, Johanne, 29 A., 3. 10., Bergen.
- Hafsteen, Lilla, f. Sogn, 24. 8., Skien.
- Hagelsteen, Jenny Victoria, 28 A., 28. 11., Bergen
- Hagelsten, Leonard, 24. 7., Bergen.
- Hagemann, Grethe, f. Holck, Inf.kapt. A. H.s Enke, nær 94 A., 14. 9., Bergen.
- Hagen, Betzy, Enkefru, 22. 8., Mandal.
- Hagerup, Frithof Ferdinand, 23 A., 20. 10., Regina, Sask., Canada.
- , Marie, f. Gjefsen, 31 A., 8. 11., Fred.værn.
- Hald, Fridtjov Christian, Kontorchef, 28 A., 7. 12., Chr.sand.
- Hall, Borghild, f. Meyer, 23 A., 25. 10., Chr.ania.
- Hallén, Andreas, fhv. Garverim., 81½ A., 25. 10., Chr.ania.
- Hallingby, Ragnhild, f. Grønvold, 72½ A., 25. 6., Aadalén.
- Hals, Carl, Brunnell, Overlærer, 71 A., 26. 4., Moss.
- , Josefina, 31 A., 5. 11., Kronsminde.
- Halvorsen, Caroline, f. Johnsen, 74 A., 1. 1., Chr.ania.
- , Elise, f. Lund, 9. 8., Skien.
- , Jacob, Student, 21. A., 7. 11., Chr.ania.
- , Sverre, 22¼ A., 27. 12., Drammen.
- Hamborg, Jenny Mathilde, 22½ A., 2. 2., Oslo.
- Hammer, Hanna, 87 A., 26. 9., T.hjem.
- , Marie, 79½ A., 13. 10., Oslo.
- Hammerbäck, Edvard, Maskinist, 33½ A., 3. 10., Sundalsoren.
- Hamre, Josephine C., f. Loennechen, 20. 1., Bergen
- Hanche, Erling, 21. 12., Broocklyn.
- Hanisch, Theresia, 3. 11., Chr.sand.
- Hannestad, Immanuel, nær 29 A., 31. 10., Chr.ania.
- Hannevig, Josef, Lødsoldermand, 80 A., 14. 10., Strømsø.
- Hansen, Agathe, f. Steen, 11. 4., Chr.ania.
- , Andreas E., fhv. Skibskapt., 86 A., 19. 11., Chr.ania.
- , Birgit Wiese, 21. 11., Bergen.
- Hansen, Carl, Dispatchør, nær 80 A., 14. 11., Chr.ania.
- , Caroline, f. Walther, 74 A., 29. 1., Chr.ania.
- , Christopher, Murer, 52 A., 27. 1., Bergen, H: Berentine, f. Parelus.
- , Edvard, Stud. mag., nær 24 A., 12. 12., Molde og Grimstad.
- , Edvard, nær 76 A., 16. 1., Chr.ania.
- , Elida, f. Woll, 45 A., 11. 10., Chr.ania.
- , Emil, Kapelmester, 63 A., 16. 11., Chr.ania, H: Magda, f. Thorsteinssen.
- , Erikine, f. Ottesen, nær 80 A., 23. 9., Bergen.
- , Eugen, Cand. philos., fhv. Kontorchef, 51 A., 2. 1., Chr.ania.
- , Fredrik Dons, Styrmand, 27 A., 24. 11., Farsund.
- , Fridthof, Pianist, 30 A., 12. 4., T.hjem.
- , Georgine Magdalene, f. van Erpecom, 91 A., 24. 7., Bergen.
- , Grethe, f. Thygesen, nær 78 A., 5. 3., Møllendal Asyl, Bergen.
- , Gunda, f. Holst, nær 49 A., 4. 4., Chr.ania.
- , Gustav Adolf, Stationsm., 27. 8., Sæterstoen, H: Karoline, f. Hasselstrom.
- , H., Grosserer, 62 A., 8. 3., Bestum, H: Theodora, f. Petersen.
- , H. C., Ingeniør, 79 A., 15. 8., Chr.sand, H: Hedvig, f. Johnsen.
- , Hans Oluf, 23. 12., T.hjem, H: Hansine, f. Galtung.
- , Helga, f. Bull, 20. 9., Chr.ania.
- , Henriette (f. Smith?), 23. 10., Bergen.
- , Jens Andreas Dons, Styrmand, 30 A., 24. 9., ved D/S. »Lekas Sprængning ved Englands Kyst.
- , Karen, f. Stub, 22. 4., Chr.ania.
- , Larine, f. Loge, 81½ A., 21. 1., Chr.sand.
- , Marie, f. Røhr, 19. 1., Chr.sand.
- , Ragnvald, Dyrlæge, 40 A., 20. 3., Chr.ania. H: Frida, f. Kreibom.
- , Sina, 20. 11., Stavanger.
- , Thorvald, Fabrikejer, 91½ A., 26. 6., T.hjem.
- Hanssen, Clara Margrethe, f. Gran, 29. 10., Oslo.

- Hanssen, Kaia Giverholt, f. Ingebrigt-
sen, 24. 10., Chr.ania.
- , Karl A., Sorenskriver, 47 A., 24.
4., Tromsø, H: Leikny, f. Kaarbø.
- Hansteen, Kathrine, 9. 9., Chr.ania.
- Harbitz, Augusta, nær 89 A., 30. 12.,
V. Aker.
- Harlem, Gudmund, Agent, 33 A., 28.
4., V. Aker, H: Olga, f. Haug.
- , Marie, Enkefru, 8. 7., Chr.ania.
- Harnoll, Halfdan, Advokat, 41 A.,
7. 5., Levanger, H: Ingrid, f.
Fleischer.
- Hartmann, Adele, Frue, 11. 6., under
et Kurophold i Baden-Baden.
- , G. A., fhv. Sognepræst, 4. 8.,
Chr.ania, H: Ottilie, f. Schonhey-
der.
- , Johan Marius, Overlærer, 26. 4.,
T.hjem, H: Richarda, f. Klem.
- Hassel, A., Skibsf., 80 A., 20. 6.,
Kragersø.
- Hatlemark, Wilhelmine, f. Gjorts,
73 A., 12. 12., Aandalsnes, bgr.
Grytten.
- Hauff, Erle Margrethe, nær 34 A.,
34 A., 23. 6., Chr.ania.
- , Henriette Regine, f. Klavness,
født 21. 2., 1828, d. 27. 10., Chr.
ania.
- Haugaard, Inger, f. Rønning, 31. A.,
12. 11., Roa.
- Hauge, Ebba, 18. 9., Stabæk.
- , Niels Bonde, Provisor, 14. 10.,
Chr.ania, H: Iverine, f. Sæbø.
- , Rikke, f. Nissen, 15. 11., Bergen.
- , Solveig, f. Fyhn, 22. 9., Stabæk.
- Haug, Hanna, 73 A., 29. 1., Bergen.
- Haugstveit, John, fhv. Kirkesanger,
104 A., 16. 10., Strandebarm.
- Haus, Martha, f. Skadsem, 33 A.,
15. 7., Chr.ania.
- Haxthow, Lauritz, Ingeniør, 14. 9.,
Chr.ania, H: Elisabeth, f. Bessesen.
- Hay, Carl Ferdinand, 4. 8., Chr.ania.
- Hedemark, Karine, nær 94 A., 4. 6.,
Chr.ania.
- Heesch, Olava, 7. 11., Chr.ania.
- Heftye, Louise, 81 A., 3. 4., Chr.ania.
- Hegge, Christian Thorberg Grüner,
Revisor, nær 58 A., 3. 1., Chr.ania.
- , Hilda, 23. 1., T.hjem.
- Hegnander, John F., 65 A., 4. 4.,
Mandal.
- Hegstad, Lorenz Olaf., Student, nær
20 A., 9. 10., T.hjem.
- Heiberg, Christen M., Gartner, 52 A.,
22. 1., V. Aker.
- , Halfdan, Styrmand, 24. 10., Ne-
apel.
- , Inga, fhv. Lærerinde, nær 72 A.,
3. 12., Chr.ania.
- , Margrethe, f. Kamstrup, 89½ A.,
10. 6., Chr.ania.
- , Marie, f. Olsen, 67 A., 8. 12.,
Minneapolis.
- , Marie, 67 A., 8. 12., Minneapolis.
- , Thea, nær 78 A., 6. 6., Chr.ania.
- Heide, Inger, 14. 7., Chr.ania.
- Heier, Christian, Overlærer, 37 A.,
19. 2., Chr.ania, H: Therese, f.
Eker.
- Heireth, Anna, 61 A., 30. 6., Chr.ania.
- Helland, Amund, Professor, 72 A.,
15. 11., Chr.ania.
- , Rasmus, 16. 1., Alverstrømmen.
- Helmers, Carl Bjarne, 24. 4., Chr.ania.
- , Jacob B., Ingeniør, 7. 8., Ber-
gen, H: Adeline A., f. Walker.
- , Johannes, Læge, 64 A., 29. 6.,
Kongsberg.
- Helmsdorff, Heinrich S., fhv. Protokol-
fører, 21. 9., Chr.ania.
- Helseth, Nils, Telegrafinspektør, 59 A.,
25. 5., Chr.ania.
- Heltberg, Arnlott Gelline, Fuldmægtig,
17. 5., Chr.ania, H: Hanna, f.
Monsen.
- de Hemmert-Hennetved, Skibsf., 39 A.,
27. 7., »Asta« Torpedering i At-
lanterhavet, H: Petra, f. Drotsum.
- Henie, Birgitte, 83 A., 3. 5., Chr.ania.
- Henne, Serene, f. Kittelsen, 22. 7.,
Bergen.
- Henrichsen, Wilh, Cand. jur., Over-
kontrollør ved Tobaksbeskatnin-
gen, 29. 11., Chr.ania.
- Henriksen, Elise Sofie f. Dahl, 11. 6.,
Chr.ania.
- , Gudlov, f. Dick, 55 A., 29. 12.,
Skien.
- Henschien, Thomas, Skibstreder, 48 A.,
30. 5., Lillesand.
- Herlofsen, Theodor, Distriktslæge, 27.
2., T.hjem, bgr. Chr.sund, H:
Anna, f. Leth.
- Herlofson, Nicoline, f. Elligers, 82 A.,
18. 9., Tjøme.

- Herold, Friedrich, Kontorchef, 31. 7., Chr.ania, H: Sigrid, f. Willumsen.
- Hertzberg, Harald Onsum, 20 A., 22. 10., Kambo pr. Moss.
- , Rine, f. Lund, Oberstinde, 90 A., 10. 1., Chr.ania.
- Hervig, Emilie, f. Reiersen, 78 A., 30. 10., Fredstad.
- , Lauritz, Bankdirektor, 75 A., 13. 5., Strøm pr. Drammen.
- Hervik, Stener, Skibsreder, 83 A., 29. 7., Haugesund.
- Hesbo, Nils Olaves, fhv. Politim., 22. 7., Stavanger.
- Hesselmann, Christian, 5. 6., Bergen.
- Hetting-Petersen, Arnt, 66 A., 31. 8., Chr.ania, H: E., f. Köhler.
- Heyerdahl, Anders, nær 86 A., 9. 8., Chr.ania.
- , Christian Eilert, Obertslt., 83 A., 13. 5., Chr.ania, H: Thea, f. Hertzberg.
- , Johannes, fhv. Skrædderm., 9. 1., Chr.ania.
- Hildebrandt, Fredrich, Uhrmager, 22. 6., Chr.ania.
- Hildisch, Frithjof, 21 A., 3. 10., Lund, Sverige.
- Hille, Nils Edvard, 5. 1., Finset, Telemarken, H: Annette, f. Jensen.
- Hirsch, H. J., Darre, Distriktslæge 50 A., 22. 2., Sandnessjøen, H: Charlotte, f. Herlofson.
- Hjortdahl, Rosa Julie, 1. 12., Chr.ania.
- Hjorthoy, Christian, Ingeniør, 31. 12., Chr.ania.
- Hoel, Helge Ramm, Reservelæge, 19. 5., Chr.ania.
- , Ivar, Skibsforer, 36 A., 17. 3., Nantes, H: Gyda, f. Gathe.
- Hoff, Dagny Olefine Kaspara, 27^a, 12 A., 30. 10., Chr.ania.
- , Erling, 28 A., 12. 10., New York.
- , Fredrik Atnon Stilesen, 14. 1., Drammen.
- , Georg Martin, 24 A., 15. 3., Bergen.
- , Ingrid, 75 A., 8. 2., Vinger.
- , Lauritz J., Kbmd., 29. 10., Chr.ania, H: Hilda, f. Olsen.
- , Mina, f. Lund, 72¹/₂ A., 20. 11., Spydberg.
- Hofgaard, Rolf, 23 A., 28. 4., Chr.ania.
- Hoge, Fredrikke, f. Holmelin, nær 80 A., 25. 5., Chr.ania.
- Holan, Magnhild, f. Junge, 14. 5., T.hjem.
- Holby, Caroline Mathilde, f. Bore'grevink, Byfoged H.s Enke, 95¹/₂ A., 29. 10., Chr.ania.
- Holm, Henriette, f. Pecyle, 20. 4., Chr.ania.
- , I. C., Læge, 19. 11., Vettakollen, H: Ruth, f. Hollsten.
- , Johan Weiner Krohn, Distriktslæge, nær 70 A., 1. 3., Næs, Hedemarken, brændt Chr.ania.
- , Maren, fhv. Telegrafbestyrerinde, 8. 12., Chr.ania.
- , Maren Gusta, 29. 4., Chr.ania.
- Holmboe, Dora, f. Lange, 77¹/₂ A., 17. 4., Chr.ania.
- , Johannes Michael, Amtslæge, 74 A., 29. 10., Tromsø, H: Fanny, f. Heidenreich.
- , Michael, Medicinaldirektor, 66 A., 18. 8., Chr.ania.
- , Trine, 86¹/₂ A., 23. 8., Chr.ania.
- Holst, Aagot, f. Gjersing, 13. 5., Moss.
- , Astrid, 17¹/₂ A., 29. 12., Chr.ania.
- , Hulda, 15. 12., Ski.
- , Jens Pharo, ORSagf., 53¹/₂ A., 30. 1., Chr.ania, H: Fanny, f. Hoelstad.
- , Jens Pinguet, nær 82 A., 30. 6., Sommerro, Holmestrand, H: Gund, f. Fegth.
- , Joar, Direktor, 33¹/₂ A., 8. 10., Chr.ania, H: Signe, f. Moestue.
- , Michael Theodor, ORSagf., 18. 9., Chr.ania, H: Marie, f. Rief.
- , Ovedie, f. Thorsen, 7. 8., T.hjem.
- Holter, Anna Birgit, 21¹/₂ A., 6. 11., Fredstad.
- , Odd, 24 A., 3. 9., Vardo.
- Holter-Sorensen, R., Skibsf., nær 28 A., 23. 12., M S. »Bonheures Forlis.
- Holtermann, Magda, 13. 12., Chr.ania.
- Homan, Henry Bjørn, Sekondlt., i den britiske Arme, 19 A., 4. 4., faldt som Flyver paa den italienske Front.
- Horn, Johanne, 11., 6., Lysaker.
- , Louise Birgitte, f. Nilsen, 6. 10., Bergen.
- Hornslien, Nils, Kadet, nær 22 A., 16. 11., Chr.ania, bgr. ved Hov Kirke.

- Hoxmark, Carl Herman, fhv. Gaardbruger, nær 73 A., 1. 12., Drobak, H: Karen, f. Thorstensen.
- Hubenthal, Otto, 5. 12., Chr.ania.
- Hulthen, Julia, 23. 6., Göteborg.
- Hurup, Leif, 26 A., 18. 10., Skien.
- Huse, Chr. G., 38 A., 18. 10., Chr.ania, H: Clairy, f. Brauner.
- Huseby, Wilhelm, nær 55 A., 16. 8., Laguna del monte, Argentina, H: Nora, f. Bruu.
- Huus, Arnt, 21 $\frac{9}{12}$ A., 12. 6., Singsaas.
- Hvistendahl, Axel Gotfred, fhv. Dampskibsf., Kbmd., 51 A., 9. 5., Chr.ania.
- Hærem, Daniel, Ingenior, 42 A., 8. 3., hos Broderen, Doktor Hans H., Story-City, Jowa.
- Høiem, Chr., Murm., 63 A., 15. 12., T.hjem
- Høst, U. I., fhv. Distriktslæge, 84 A., 19. 3., Moss.
- Høstmark, Bergljot, 19 A., 15. 12., Molde.
- Høy, Christian, 24 A., 2. 10., Porsgrund, bgr. Langesund.
- , Immanuel, 7. 6., Langesund.
- Høye, Margit, f. Haarseth, 17. 11., Chr.ania.
- Høyem, Regine, 56 A., 29. 7., T.hjem.
- Høyer, Gina, f. Petersen, 71 A., 17. 2., Chr.ania.
- , Wilhelm Fredrik, Sognepræst, 14. 3., Bergen.
- Jacobsen, Jacob Wilhelm, 19. 4., Chr.ania, H: Valborg, f. Schønborg.
- Jakhelln, Carlos, Grosserer, 46 A., 17. 9., Chr.ania, H: Ellen, f. Krøl.
- Jakobsen, Jakobine Karoline, f. Wallem, 7. 10., Laxevaag.
- Jahnsen, Ingeborg, f. Weiser, 31. 10., Chr.ania.
- Jansen, Jens Holm, 28. 6., Bergen, H: Malene, f. Rise.
- Janson, Johan Reinholdt, Murer, 28 A., 20. 11., Bergen, H: Petra, f. Stokkenes.
- Jensen, Ditlef Christian Blix, nær 27. A., 12. 10., ved Torpedering af D/S. »Laila».
- , Johan Albert, Overlærer, 52 $\frac{1}{2}$ A., 10. 12., T.hjem, H: Helma S., f. Abrahamsen.
- , Paul H., Grosserer, 46 A., 17. 10., Chr.ania, H: Karen, f. Berdewich.
- Jensen, Otto, Biskop, Dr. theol., 26. 2., Hamar, begr. Chr.ania.
- Jenssen, Amalie Christine, nær 67 A., 1. 3., Chr.ania.
- , Anne Laahne, f. Hulthin, 10. 10., Tønsberg.
- , Karen, f. Paulsen, 74 A., 27. 1., T.hjem.
- Jentoft, Bergithe Marie, f. Nielsen, 20. 6., Bergen.
- , Jens Kai, 20 A., 29. 12., Chr.ania.
- Imerslun, Helge, Gaardbruger, 58 A., 14. 11., Hamar, H: Ida, f. Larsen.
- Ingstad, Markus Ploen, fhv. Professor, 81 A., 24. 9., Chr.ania, H: Thea, f. Greve.
- Johannesen, Augusta, f. Strømer, 18. 12., Chr.ania.
- , Carl Martin, Agent, 12. 6., Tromsø, H. Antona, f. Oxaas.
- , Magda, f. Dahl, 52 A., 5. 10., Bergen.
- , Marie, f. Lund, 35 A., 31. 10., Bergen.
- Johannessen, Antoinette Margrethe, f. Johnsen, 28. 3., Bergen.
- , Berge, fhv. Sømand, nær 72 A., 5. 11., Bergen, H: Kristine, f. Rosenbergs.
- , Inger, f. Broch, 86 A., 20. 8., Bergen.
- , Karen Marie, f. Ingier, 5. 8., Hole.
- , Oscar, fhv. Skibskok, 65 $\frac{3}{4}$ A., 28. 12., Saaner, H. Charlotte, f. Soelberg.
- , Sofie Eugenie, f. Wickstrøm, Dampskibsexped. P. A. Is Enke, 80 $\frac{1}{2}$ A., 2. 7., Larvik.
- , Thea, f. Goll, 90 A., 3. 2., Chr.ania.
- Johansen, Anne Marie, f. Heier, nær 73 A., 15. 9., Chr.ania.
- , Bergithe, f. von Ely, 5. 7., Bergen.
- , Johannes, Snedker, 64 $\frac{1}{2}$ A., 18. 9., Chr.ania, H: Karoline, f. Schøyen.
- , Mikaline, f. Gjertsen, 75 $\frac{1}{2}$ A., 25. 1., Bergen.
- Johnsen, Birgitte Margrethe, f. v. Ely, 2. 7., Bergen.
- , Einar, Hattemager, 62 $\frac{1}{2}$ A., 18. 8., T.hjem, H: Marie, f. Lie.
- , Hans Charles, Konsul, 22. 8., Chr.sand, H: Marie, f. Thomsen.
- , I., Reinholdt, Skibsreder, 56 A., 10. 4., Bestum, H: Sanna, f. Walter.

- Johnsen, Mossa, f. Schøyen, 2. 12., Chr.sand.
- , Oline Bergitte Wold, f. Jessen, 89 A., 12. 8., Byaasen.
- , Oscar Steer, ORsagf., 4. 10., Bergen, H: Mag., f. Schieldrop.
- , Sylvia, f. Tischendorff, 52 A., 14. 11., Grimstad.
- Johnson, Charlotte, f. Dahlgren, 79 A., 18. 7., Galatz.
- Johnsrud, Johs. Johannesen, Formand, 22. 9., Grefsen, H: Anna, f. Hausman.
- Jordhøy, Jarl Alstrup, 25³/₁₂ A., 21. 11., skyllet overbord fra D/S. »Frey» paa Vej til Norge.
- Jourdain, Wilhelmine, 37 A., 19. 9., Chr.ania.
- Joys, Agnes, 28. 7., Bergen.
- Irgens, Emil, Assurancedirektor, 35 A., 13. 7., Chr.ania, H: Hanne, f. Kallevig.
- Isaachsen, C. W. F., Marinekapt. 76 A., 19. 7., Lillehammer. H: Thore, f. Geelmuyden.
- , Charlotte, f. Hjersing, 29. 5., Chr.ania.
- , Erling Schelbred, Læge, 41 A., 12. 9., Charlottenlund pr. T.hjem.
- Isachsen, Andrea, f. Schjelderup, 69¹/₂ A., 29. 11., Tovikstranden og Chr.ania.
- Isaksen, Endre, Skrådder, 30. 11., Chr.ania, H: Jonny, f. Baldani.
- Juel, Niels, 67 A., 12. 10., Hurdalen.
- Juell, Johan, 75 A., 16. 1., Goodwater, Sask, Canada, H: Cordia, f. Heyerdahl.
- Jutting, Dorothea, f. Gottlieb, 81 A., 24. 5., Helsingør.
- Juul, Harald W., 31¹/₂ A., 3. 11., Arendal.
- Jæger, Augusta, f. Evensen, 53 A., 22. 12., Chr.ania.
- , Birgitte, 17. 1., Hurdalen.
- , Caspara, f. Pedersen, 64 A., 11. 11., Chr.ania.
- Jørgensen, Johan Albert, Politim., 49¹/₂ A., 12. 12., T.hjem.
- , Kristine, f. Bentzen, 15. 3., Chr.ania.
- Kaalaas, Alfa, f. Grønn, 52¹/₂ A., 14. 5., Chr.ania.
- Kaalaas, B., Inspektør, 67 A., 25. 9., Chr.ania.
- Kaald, Trygve, 36 A., 18. 1., skyllet overbord ved Tarven.
- Kahrs, Ditmar Bentzen, Bogholder, 5. 8., Chr.ania.
- , Elisa Magdalene, f. Lude, 30. 10., Kronstad (Bergen).
- , Ellen, 93 A., 11. 11., Bergen.
- , Mathilde, f. Lude, 21. 7., Bergen.
- Kallevig, Maren Otte Fürst, 18. 4., Arendal.
- , Otto, Disponent, 5. 11., Arendal, H: Margarethe, f. Irgers.
- Kaltenborn, Ferdinand Otto, Direktor, 1. 6., Bergen.
- Karlsen, Sigurd, Læge, 15. 6., Florø.
- Karsten, Fredrikke, 24. 12., Slemdal.
- Keim, Herman, Ingeniør, 15. 4., Chr.ania, H: Thora, f. Olsen.
- Keyser, Inga Elisabeth Margrethe, 19 A., 1. 11., Stabæk.
- Kiel, Bernharda, 28 A., 20. 11., Thomas Hospital, Minneapolis.
- Kielland, Carsten, 65 A., 22. 10., Danmark.
- , Christian Semb, Læge, 77 A., 1. 1., T.hjem. H: Lisa, f. Ellefsen.
- , Dikka, f. Monrad, 76 A., 14. 8., Stange.
- , Valentine Marie Charlotte, 88 A., 17. 5., Stavanger.
- Kiil, Reidar Norman, 26. 11., Andenes.
- Kildahl, Cecilia, 91 A., 6. 5., Chr.ania.
- , Johan Emanuel, fhv. Lensmand, 95 A., 16. 10., Risør.
- Kinberg, Otto, Grosserer, 60 A., 20. 8., Charlottenlund pr. T.hjem.
- Kinner, Gerd, 19 A., 30. 5., Chr.ania.
- Kirsebom, Bergitte, 13. 12., Præsterød pr. Tonsberg.
- , Gabriel, Skibsf., 41¹/₂ A., 16. 6., 116 West-Main street, Norfolk, Virginia, H: Agnes, f. Kjørboe.
- Kiær, Nils Oscar, 30. 11., Solum pr. Drammen.
- Kittelsen, Ingeborg Antonette, Rektor Bødtkers Plejedatter, 14. 12., Chr.sund.
- Kiøsterud, Albert Heiberg, 21. A., 10. 6., Chr.ania.
- Kjelland, Emilie, Sognepræst O. P. K.s Enke, 78 A., 18. 4., Chr.ania.
- Kjelsberg, Petra Caroline, 17. 7., Røros.

- Kjerulf, Fredrikke, f. Hoppe, 1. 7., Chr.ania.
 —, Morten, Provst, 31. 3., S. Undal, H: Gustava, f. Aagaard.
 Kjær, Amalie, 74 A., 6. 9., Horten.
 Kjøsterud, Lilla, 6. 2., Drammen.
 Klavenes, Liv, 29. 9., Chr.ania.
 Klem, Fredrik, 16½ A., 29. 11., Stabæk.
 Kling, Selma, f. Dahl, 25. 3., Chr.ania.
 Klupsch, Waldemar, Skrædder, 36 A., 27. 2., Chr.ania.
 Kløver, I. W., Grosserer, 10. 2., Lysaker, H: Berethe, f. Muus.
 —, Robert Döschner, 28. 12., Fredstad, H: Anna, f. Voigt.
 Klæboe, Anton Ludvig, nær 84 A., 1. 2., Bergen, H: Clara, f. Falck.
 Knag, Olaf, 25 A., 6. 11., Duluth, Minnesota.
 Knagenhjelm, Albert, kgl. Fuldmægtig, 87 A., 28. 12., Chr.ania.
 —, Hans Fredrik, Indrulleringschef, 91 A., 11. 4., Chr.ania.
 Knobelauch, Josefine, 61 A., 18. 6., Chr.ania.
 Knoff, Gunnar, 28 A., 23. 7., Bergen.
 Knoph, Ragnhild, f. Nordbye, 15. 8., Chr.ania.
 Knudsen, Bertha, f. Onsum, 64 A., 29. 1., Molde.
 —, Doris, f. Nordløf, 32 A., 28. 10., Chr.ania.
 —, Thomas, Telegrafbud, 23. 5., Bergen.
 Knutzen, Julie, 25. 11., Bamle.
 —, Petra, 16. 2., Bergen.
 Knutzon, Elen, Junghans, f. Lossius, 87 A., 13. 2., Chr.sund.
 —, William August, Konsul, 13. 10., Chr.sund, H: Marie, f. Lossius.
 Kofoed, Thomas, nær 21 A., 7. 1., Chr.ania.
 Kokk, Karen, Sognepræst Bernhard K.s Enke, 18. 2., Molde.
 Kolbjørnsen, Alvilde, f. Olsen, 19. 10., Tyssedal, bgr. Oslo.
 Kolderup, Caroline Fredrikke, f. Fjeldstad, 69½ A., 22. 6., Chr.ania.
 Kollé, M. L., Overlærer, nær 61 A., 17. 4., Arendal, H: Marie, f. Toft.
 Kordt, Hjalmar, 22. 7., Chr.ania.
 Koren, Hans Henrik Rode, 19. 10., Sandefjord.
 Koren, Synnøve, f. Lind, 21 A., 22. 9., Chr.sund.
 Kraft, Edvard, Direktør, 30 A., 10. 11., Portugisisk Øst-Afrika.
 Kragh, Christian, Lærer, 29. 10., Brandstrup og Chr.ania, H: Christiane, f. Haslund.
 Krantz, Sally, 25 A., 20. 2., Bergen.
 —, Thora, f. Rasmussen, 17. 10., Stockholm.
 Kreutz, Alette, 83 A., 19. 3., Chr.ania.
 Kringler, Inga, f. Strøm, 35½/12 A., 13. 11., Chr.ania.
 —, Lars, 32 A., 27. 4., Chr.ania, H: Inga, f. Strøm.
 Kristiansen, Betsy Marie, f. Lampe, 53 A., 1. 11., Bergen.
 —, Olaf, Bogbinder, 17. 9., Chr.ania, H: Malene, f. Brewitz.
 Kristoffersen, Thora Amalie, f. Hassel, nær 69 A., 20. 11., V. Fredstad.
 Krog, A. M., ORsagf., 61 A., Drammen.
 —, Elsa, 16½ A., 29. 9., Chr.ania.
 —, Torkild, ORsagf., 13. 6., Rode-næs.
 Krogh, Hans, Vognmand, 64½ A., 10. 5., Chr.ania.
 Krohg, John Bernt, fhv. Sørenskriver, 5. 12., Flisa.
 Krohn, Michael, Sekretær, 28. 7., Bestum.
 Krum, Julie Marie Caroline, f. Nysum, 1. 11., Ask pr. Bergen.
 Krumm, Emil, Fyrbøder, mellem 3. og 10. Febr., Bergen.
 Kruse, Anders O., 76 A., 6. 4., Oslo.
 —, Fredrikke, 2. 1., Chr.ania.
 Krämer, Søren Johannes August, omkom ved Torpedering ved Amerika.
 Krøger, Anna, f. Disch, nær 81 A., 27. 11., Chr.ania.
 Kumle, Berta Spord, 33 A., 22. 10., Askevold.
 Kvale, Anna Magdalena, f. Widerøe, 57 A., 20. 8., Chr.ania.
 König, Kristine, fhv. Tjenestepige, 25. 3., Bergen.
 Lae, Ragnar Juel, Ingeniør, 28½ A., 27. 9., Rousset, Frankrige, bgr. 28. 5. 1919 i Chr.ania.
 Lahn, Aagot, f. Heier, 15. 7., Bergen.
 Lampe, Joakim, 23. A., 14. 10., Damsgaard.

- Lampe, Jonas Daae, fh. Fabrikbestyrer, 24. 1., Chr.ania, H: Kate, f. Parr.
- , Kristi, f. Haugan, 34 A., 13. 11., Chr.ania.
- Landaas, Thorolf, Tandlæge, 3. 7., Follebu, bgr. Ø. Fredstad.
- Landgraaf, F. K. J., fhv. Overlærer, 9. 3., Grimstad, H: Johanne, f. Colbjørnsen.
- Landmark, Alida Johanne, 21. A., 22. 12., Chr.sand, bgr. Sokndal i D.
- , Anton, 18 A., 28. 9., faldt i Krigen.
- Landsvik, Kristina, f. Odland, 19. 8., Herløg.
- Langberg, Thora, f. Bockman, Distriktslæge Ls Enke, 87 A., 19. 2., Chr.ania, bgr. V. Aker.
- Lange, Emilie Augusta, f. Sundstrom, Mægler i Marseille Balthazar M. Ls Enke, 23. 4., Marseille.(?)
- de Lange, Christian Johannes, 39. 8., Bergen.
- , Mathilde, 15. 3., Bergen.
- Langemann, Elisa, f. Johnsen, 37 A., 26. 1., Birmingham.
- Langfeldt, Morten Ernst, Skibsf., 5. 12., Baltimore.
- , Sigrid, f. Foss, 30 A., 17. 5., Chr.sand.
- Larm, Klara, 16. 11., Bergen.
- Larsen, Abraham, Bankkasserer, 72 A., 27. 8., Tjømø, H: Johanne, f. Cron.
- , Anna Kristine Smith, 15. 4., Manger.
- , Emil Lauritz, Hotelejer, 64 A., 16. 3., Hamar.
- , Margarethe Constance, f. Reiss, 1. 5., Chr.ania.
- , N. B., fhv. Hovedbogholder, 91¼ A., 24. 3., Chr.ania.
- , Nils, fhv. Sagelmager, 81½ A., 23. 2., Chr.ania, H: Karen, f. Bugge
- , Ragna Sofie, Telegrafbestyrerinde, 26. 2., Kongsberg.
- , Regina Cornelia, f. Arentz, nær 52 A., 10. 6., Bergen.
- , Sigurd, Diplomingeniør, 28. 9., Asker.
- Lassen, Conrad, fhv. Dampskibsf., 84 A., 6. 2., T.hjem.
- , Jørgen M. H., 37 A., 29. 12., Bolvik, H: Ragnhild, f. Grentolt.
- , Olava Helene, 7. 7., Kbhvn., bgr. Frederikshavn.
- Laudensack, Helene Marie, f. Mathiesen 18. 5., Chr.ania.
- Launy, Harald, 82 A., 3. 1., Chr.ania.
- Lavik, Andreas, Bibelskolebestyrer, 18. 12., Bergen.
- Ledaal, fhv. Samlagsb., nær 73 A., 6. 3., Chr.ania.
- Leganger, Johan Hertzberg, 33 A., 27. 9., Osoren.
- , Lina, f. Berg, 5. 11., Bergen.
- Lehmann, Hilmar, 2. 9., Drøbak.
- Lehne, Hilmar, Kbmd., 73 A., 24. 10., Tromsø.
- Lem, Rolf, Disponent, 28 A., 14. 9., Molde.
- , Arnold Severin, 10. 11., Chr.ania.
- Levanger, Christian Johs., Postmester, 54 A., 23. 9., Flekkefjord, bgr. Chr.ania, H: Kathinka, f. Rasmussen Gran.
- , G., 12. 1., Chr.ania.
- Levin, Ragnhild, 20 A., 19. 4., Chr.ania.
- Lexau, Jenny, 25 A., 20. 10., Bergen.
- Lexow, S. M., 58 A., 30. 12., Chr.ania.
- Lie, Arne Ingolf, 4. 3., Hakedalen.
- , Bertha, f. Møller, 9. 10., Kbhvn.
- , Berthe Marie, 30 A., 24. 8., Lier.
- , Chr., fhv. Gaardsfuldm., 9. 7., Chr.ania.
- , Georg, Borsmægler, 5. 1., Chr.ania.
- , Hans H., Fotograf, 51½ A., 25. 10., Vinstra, H: Margit, f. Jøstad.
- , Johan M., Skrædderm., 58 A., 1. 8., Bergen, H: Margrethe, f. Eriksen.
- , Karen, Sydame, fra Stange, 25. 8., »Lundehuset«, Skøien.
- , Marie, f. Thaulow, Justitiarius Ls Enke, 79 A., 21. 8., Lillehammer.
- , Mathilde, f. Roll, 24. 11., Chr.ania.
- , P. S., Grosserer, 69 A., 10. 7., Chr.ania, H: Randine, f. Talén.
- , Semb, 27. 9., Chr.ania, H: Valborg, f. Jørgensen.
- , Tonnes Cornelius, 26 A., 17. 11., Chr.ania.
- Lie-Olsen, Aslaug, 5. 9., Chr.ania.
- Lied, Hjalmar, 22 A., Vinteren 1917 —18, D'S. »Obis« Forsvinden.
- Ligner, Fredrik Hermann, Verkm., 39 A., 25. 11., Chr.ania.
- Lieungh, Marie, f. Valen, 26. 4., Aasgaardsstrand.

- Lind, Alvilde, f. Friis, 31. 1., Chr.ania.
 —, Wilhelm Teling Børs, 69 A., 2. 11., Bergen.
 Lind-Nilssen, I., Lærer, 18. 1., Hølen, bgr. Skotfos, H: Aslaug, f. Sundbo.
 Lindahl, Christen Endresen, fhv. Skibskapt., 76 A., 3. 5., Borre.
 Lindal, Josefine, 28. 11., Chr.ania.
 Lindegaard, Marie, 70 A., 13. 3., Chr.ania.
 —, Willi, 45 A., 11. 11., New York.
 Lindenberg, Carl Gustav, nær 20 A., 3. 9., faldt ved den tyske Front.
 Lindgren, Edith, f. Holst, 15. 11., Moss.
 —, I. R., Farvem., 41½ A., 3. 3., Samnanger.
 Lindh, Hilda, 26. 4., Grefsen.
 Lindqvist, Karoline, f. Qvarsten, 88 A., 26. 3., Chr.sand.
 Lindstrøm, Ada, fhv. Sygeplejerske, 24. 2., Chr.ania.
 —, Isabella, f. Graham, 21. 1., Kbhvn.
 —, Marie, f. Hauge, 28½ A., 2. 11., Sandefjord.
 Lindtner, Evald, nær 60 A., 3. 2., Bergen, H: Anna, f. Engebrigtzen.
 —, Peder, 29 A., 21. 12., T.hjem.
 Ljunggren, Dina, f. Bull, 21. 8., Åmland.
 Lootz, Gunhild, f. Natvig, 20. 2., Chr.sand.
 Lorek, Ruth, f. Sommerschild, 17. 8., Chr.ania.
 Lorentzen, Anthon Rudolf, Ingeniør, 19. 7., Chr.ania.
 —, Axel Sigvart, Fyrvogter, 24. 12., Stokmarknes. H: Marie, f. Vold.
 Lorenzen, Petra, f. Kionig, 73 A., 1. 4., Fred.stad.
 Loss, Karine, f. Braarud, 18. 7., Horten.
 Lossius, Rasmus Marenius, nær 82 A., 20. 3., Knutset i Gimnæs.
 Lous, Anna, 4. 2., Bergen.
 Loviagin, Alexander, fhv. russisk Generalkonsul og virkelig Statsraad, 12. 11., Chr.ania.
 Lowum, Alf, Dr. philos., fhv. Rektor, 64½ A., 3. 4., Chr.ania.
 Ludt, Aslaug, 19 A., 23. 4., Hop.
 Lund, Alf., Generalmajor, 22. 3., Chr.sand, H: Karen, f. Arbo.
 —, A. M., Smedem., 83. A., 19. 1., Chr.ania.
 Lund, Alf Eugen, 11. 12., Chr.ania.
 —, Anna Marie, Sygeplejerske, 18. 7., Liverpool.
 —, Annette, f. Gullichsen, 15. 2., Chr.ania.
 —, Anth., Forretningsfører, 6. 10., Horten, H: Jacobine, f. Jacobsen.
 —, Astri Bergljot, 24 A., 14. 10., Chr.ania.
 —, Einar Hjalmar, fhv. Bryggeriejer, 68 A., 19. 11., Chr.ania, H: Anna, f. Hagen.
 —, Elias Sophus, Ingeniør, fhv. Fabrikinspektør, 81 A., 20. 9., Chr.ania.
 —, Emilie, 88 A., 1. 4., Bergen.
 —, Fredrik Ludvig Konrad, fhv. Skibsf., 95 A., 4. 1., Bergen.
 —, Gerhard Joachim, Elektriker, 49½ A., 18. 11., Bergen.
 —, Johan Gron, 47 A., 9. 2., Chr.ania. H: Ragna, f. Winge.
 —, Josefine, f. Johnsen, 19. 3., Chr.ania.
 —, Isak, 5. 12., Bergen, bgr. Fred.hald.
 —, Julie Alette, f. Halvorsen, 63 A., 18. 2., Chr.ania.
 —, Lars Ulrik, 69 A., 8. 8., Seattle.
 —, Lars Evensen, Farverm., 56 A., 17. 10., Drammen, H: Petra, f. Henriksen.
 —, Maja, f. Hagen, 35½ A., 17. 10., Larvik.
 —, Marius Johan, Toldopsynsmand, 55 A., 7. 2., Bergen, H: Elisa, f. Waldemarsen.
 —, Margrethe, f. Urbye, 12. 2., Chr.ania.
 —, Nils, Skrædder, 76½ A., 13. 2., Chr.ania.
 —, O., Kom.serg., 84 A., 26. 3., Heimdal, bgr. T.hjem.
 —, O. W., Overlærer, 79 A., 8. 11., Chr.ania.
 —, Orla Engelsted, Cand. jur., Assurancechef, 14. 6., New York, H: Inga, f. Larssen.
 —, Otto Christiansen, 66¾ A., 16. 7., Chr.ania. H: Maren, f. Gulbrandsen.
 —, Otto Julius, Fuldmægtig, 86 A., 31. 3., Chr.ania.
 —, Petter, fhv. Flødningsfuldm., 69 A., 1. 11., Lillestrøm.
 —, Randi, Stud. med., 19 A., 11. 10., Chr.ania.

- Lund, Theodora, f. Hansen, 19. 3., Chr.ania.
- Lundblad, Andrine, f. Brandvold, nær 62 A., 2. 4., Chr.ania.
- Lundbom, Henrik E., Britisk Marine-løjtnant, 1. 8., Petrograd, H: Dagmar, f. Haavie i Chr.ania.
- Lunde, Inger Birgitte, f. Rasmussen, 19. 1., Hamar.
- , Petra, 31. 10., Chr.ania.
- , S., Stationsmester, 67½ A., 26. 9., Eina, bgr. Oslo.
- Lundeby, Bergtor, 19 A., 22. 11., Stenkjær, bgr. Vaaler (Solor).
- Lundevall, Bjarne, nær 27 A., 18. 12., Aamli.
- Lundgaard, Agnete, f. Bjørnstad, 75½ A., 10. 5., Ravnum pr. Lillehammer.
- Lundgrén, Anna, 78 A., 28. 9., Soon.
- Lundh, Alice Louise, f. Torpe, 22. 5., Lillehammer, brændt Chr.ania.
- Lundkvist, Emilie, f. Koehlert, 41½ A., 12. 8., Chr.ania.
- Lundqvist, Hedvig, 12. 8., Nordstrand.
- , Marie, Cand. phil., 17. 3., Chr.ania.
- , Otto, 40 A., 18. 6., Chr.ania.
- Lunggren, Dina, f. Bull, 21. 8., Amland.
- Lyche, Hildor, 20. 5., Chr.ania.
- Lühr, Carl August, nær 26 A., Oktober, New Jersey.
- Lütken, Ludvig, Mægler, 12. 10., Bergen.
- Løken, Rudolf Fredrik, 23¾ A., 9. 12., Chr.ania.
- Løkke, Helga, f. Sell, 11. 3., Chr.ania.
- Løvenqvist, Syverine, 65½ A., 1. 1., Tjøme.
- Løvenskiold, Else, 15. 1., Chr.ania, bgr. Gjerpen.
- , Wilhelmine, 5. 4., Chr.ania.
- Løvroth, Hugo, 20. 10., Chr.ania.
- Madsen, Josefine Marie, f. Brænne, 16. 12., Fred.stad.
- , Wilhelmine, f. Salqvist, 77 A., 19. 3., V. Aker.
- Magnus, Andreas, Distriktslæge, 48 A., 20. 10., Vik i Helgeland, H: Johanne, f. Laumann.
- , Borghild, 32 A., 13. 10., Chr.ania.
- Major, Robert Daniel, chief officier, 17. 2., ombord i »Tanamo», fra Boston til Havana.
- Malling, Michael Vilhelm, Sørenskriver, 75 A., 9. 12., Tromsø, H: Marie, f. Henriksen.
- Mamen, Kristen, 45 A., 9. 4., Arvika.
- Manfeldt, Finn, 38 A., 21. 7., Chr.ania.
- Manfeldt-Taraldsen, Antonie, f. Knoph, 28. 5., Chr.ania.
- Martens, Albert, 20. 11., Bergen.
- , Christian Fredrik, 22. 8., Indianopolis.
- , Henrik Broch, 67 A., 25. 3., Bergen.
- , Johan B. C., 7. 2., Bergen.
- , Mette C., 89½ A., 6. 1., Bergen.
- Marthinsen, Anna, f. Hassel, 19. 1., Tønsberg.
- Martin, Anton, Kapt., 18. 10., Chr.ania, H: Dorothea Johannesen, f. Bentzon.
- Mathiesen, Haakon, 42 A., 12. 2., Brooklyn, H: Dagmar, f. Kjelsen.
- , Marie Margrethe, f. Arntzen, 79 A., 17. 10., Sarpsborg.
- Mathisen, Magdalene Christine, f. Holdt 58½ A., 3. 9., Bergen.
- , Thora Marie, f. Tonnesen, Grosserer A. M.s Enke, nær 80 A., 29. 12., Chr.ania.
- Matthiessen, Chr., Grosserer, 2. 9., Chr.ania.
- Meen, Helen, 27½ A., 20. 10., O. Porsgrund.
- Meidell, Helge H., fhv. Skibsf., 78 A., 17. 5., Dimmelsvik.
- Meisterlin, Gabriel Peter, 59½ A., 2. 5., Thjem.
- Melandso, Ingeborg, f. Ratke, 84 A., 27. 1., Hitteren.
- Melby, C. T., Civilingeniør, 76½ A., 17. 8., Chr.ania.
- Melenius, Maren Larsine, 79 A., 25. 1., Chr.ania.
- Meling, Ellen Bogh, 52 A., 29. 12., Stavanger.
- Mellby, Hedevig, f. Stillesen, 18. 7., Trøgstad.
- , Sophie, f. Munch, 20. 5., V. Aker.
- Melstrøm, Gunnar, fhv. Lensmand, 82½ A., 5. 3., Søndre Odalen, H: Ingrid, f. Tannaa.
- Messel, Wilhelmine Dorothea, f. Fougner, 26. 10., Kbhvn., bgr. Chr.ania.
- Meydell, Inga, f. Rustad, 1. 12., Chr.ania.
- Meyer, Agnes, 70½ A., 22. 12., Chr.ania.

- Meyer, B. A., 49 A., 1. 1., Vestre Halsen, Larvik.
- , Birger, 40 A., 11. 2., Philadelphia, Penn.
- , Emilie, 85 A., 27. 11., Chr.ania.
- , Emilie, f. Grann, 21. 3., Chr.ania.
- , Hanna, Enkefrue, 1. 3., Chr.ania.
- , Inger, f. Karlsen, 25 A., 23. 1., Bergen.
- , Kathinka Grüner, 11. 4., Stockholm.
- , Lorentz Wesenberg, Politim., 45 A., 7. 4., Horten, H: Kate, f. Wærner.
- , Margrethe, 2. 10., Bergen.
- , Thomas Johan, fhv. Skipsf., 26. 1., Skaanevik, H: Aagaat, f. Olsen.
- Michaelsen, Alfchild, f. Clausen, 4. 7., Kbhvn.
- , Gustav, Havnefoged og Lods-oldermand, 6. 1., Chr.ania, H. Karin, f. Ronneberg.
- Michelet, Thora, 81 A., 6. 1., Ski.
- Michelsen, G. M., fhv. Gaardbruger, 10. 12., Førde, H: Ingeborg, f. Robberstad.
- , Ole, Dampskipsf., nær 56 A., 11. 11., Bergen, H: Bertha, f. Hammer.
- Mikkelsen, Marie, f. Strøm, 20. 6., Harstad.
- Moe, Anna, f. Krogness, 80 A., 1. 2., T.hjem.
- , Erling Lange, 28 A., 21. 11., Chr.ania.
- , Oscar, Sognepræst, 14. 9., Chr.ania.
- , Ragna, 24. 12., Aure, bgr. Rena.
- , Thoralf, 30. 5., Lillehammer, H: Agnes, f. Schönheyder paa Vadsø.
- Moer, Johanna, f. Bergh, 32½ A., 27. 10., Tonsberg.
- Mogensen, A., Agent, 76 A., 20. 5., Chr.ania.
- , Ingeborg, 68½ A., 21. 1., Boroen.
- Mohn, Alf, 25 A., 8. 11., Chr.sand, bgr. Bergen.
- , Magnhild, 3. 10., T.hjem.
- Mohr, Aug. C., Kammerherre, 3. 10., Chr.ania, H: Karen, f. Sundt.
- , Georgine Brunchorst Garmann, f. Hagelsteen, 25. 3., Bergen.
- , Marie, f. Larsen, 20. 2., Bergen.
- , Serene, Skrædderm., Chr. M., Enke, 72 A., 23. 2., Bergen.
- Molvig, Hans, 61 A., 8. 3., Sponviken.
- Molvig, Marius, 59 A., 22. 9., Chr.ania, H: Dea, f. Broch.
- Monclair, Elisa, 83 A., 1. 5., Bergen.
- Monsen, Mentz Randulff, Bogholder, 60 A., 20. 1., Bergen.
- Mordt, Bernt Anker, 89 A., 7. 10., Chr.ania.
- Mork, Stein, Stud. med., nær 20 A., 12. 9., Chr.ania.
- Mortensen, Karen f. Bugge, 78 A., 7. 4., Chr.ania.
- , Peter, Provst, 85 A., 29. 9., Chr.ania.
- , Thorkel Flood, 30 A., 14. 10., New York.
- Mosling, S., Konsul, 12. 9., Narvik, H. Julie, f. Fochsen.
- Moss, Christine, 81½ A., 23. 2., Bergen.
- Mowinckel, Anne Sofie, 86½ A., 9. 11., Bergen.
- , Johan A., Kbmd., 74½ A., 22. 2., Bergen.
- , Petra Johanne, f. Meitzner, Provstinde, 31. 1., Stange.
- Muggerud, Nils Olaf, Formand, 41 A., 26. 12., Chr.ania, H: Elvine, f. Bratt.
- Munthe, Hartvig Kaas, 31. A., 21. 7., Chr.ania.
- Muriaas, Christian, Driftsbestyrer, 13. 10., Aalesund.
- Mustad, Hans, Fabrikejer, 81 A., 27. 2., Chr.ania, bgr. Gjøvik, H: Marie, f. Heyerdahl.
- Myhre, Joh. H., fhv. Grosserer, 81 A., 19. 4., Chr.ania, H: Valborg, f. Haencky.
- , Wilhelmine Rudolfine, nær 80 A., 1. 10., Chr.ania.
- Myklebye, T. N., 74½ A., 20. 12., Melgaarden.
- Mülertz, Alf, 24 A., 10. 11., Bergen.
- Müller, Azora, 74 A., 21. 1., Bergen.
- , Hanna Stockfleth, f. Wang, Foged F. C. M.s Enke, 82 A., 20. 12., Chr.ania.
- , Marit, 80½ A., 21. 1., Lille-Elvedalen.
- , Petra, f. Rygh, 73 A., 28. 11., Vårdalen.
- Münster, Andrea Sophie, Enkefrue, 88 A., 19. 2., Chr.ania.
- Mürer, Johan, Agent, 23. 12., Drammen.

- Mölbach, Birger Andreas, Kapt., 44 A., 15. 10., (5 Dage efter Hjemkomst fra D/S. »Dageid«s Undergang), Chr.ania.
- Møller, Anna, 65 A., 18. 5., Larvik.
- , Caroline, f. Jacobsen, Sognepræst Carl M.s Enke, 28. 11., Chr.ania.
- , Esther, 22 A., 26. 11., T.hjem.
- , Kai Arthur Sibbern, 13. 10., New Orleans.
- , Marie, Enkefru, 81. A., 11. 10., T.hjem.
- , Th. L., Chr., Cand. theol., Boghandler, 28. 12., Gjøvik.
- , Laura Margrethe, f. Nissen, 17. 3., T.hjem.
- , Terese, f. Thorstensen, 67 A., 25. 2., Arendal.
- Mørch, Camillo, Konsul., nær 68 A., 25. 7., Chr.ania, H: Ingeborg, f. Ludvigsen.
- Nagel, N. C. F., fhv. Fabrikbestyrer, 72 A., 26. 2., Chr.ania.
- Nagell, Peter Julius Adelsten, Underfører, 25 $\frac{3}{4}$ A., 21. 10., Melsomvik, bgr. Chr.ania, H: Borghild, f. Holtan.
- Nannestad, Fredrik, Oberst, 76 A., 7. 7., V. Aker.
- Nergaard, Vidar, Forstk., 28 $\frac{1}{2}$ A., 7. 10., Fäviken, Jemtland, brændt Chr.ania.
- Neumann, Rudolf, 2. 9., Chr.ania.
- , Sophie Amalie, Provst M. N.s Datter, 56 A., 6. 1., Chr.ania.
- , Waleska, f. Carlsen, 10. 7., Drøbak.
- Nicolaisen, Torleif, Stud. jur., 24 $\frac{1}{2}$ A., 11. 10., Hole.
- Nicolaysen, Anna, 27. 10., Brooklyn.
- , Peder Johan, Maskinist, 55 A., 22. 6., Haukeland Sygehus, H: Marie, f. Larsen.
- Nicoll, Philip, Diplomingeniør, nær 29 A., 9. 10., Holmenkollen, H: Hildur, f. Hærem.
- Nielsen, Anna, f. Hartmann, Sørenskriver I. E. N.s Enke, 16. 8., Chr.ania.
- , Anna Grønn, 5. 11., Chr.ania.
- , Bjarne Mölbach, Styrmænd, 30 A., 19. 8., Rotterdam.
- , Elise Dorothea, f. Mørch, Guldsmed M. N.s Enke, 5. 7., Chr.ania.
- Nielsen, Erling Goffeng, Handelsgartner, 31 A., 13. 10., Chr.ania, bgr. Grefsen, H: Tora Goffeng, f. Lillo.
- , Guttorm, Guldsmed, 27. A., 7. 10., Chr.ania, H: Gerd, f. Bull.
- , Karen, f. Frank, 86 A., 25. 9., Eidsvold.
- , Louise, f. Nickelsen, 8. 10., Chr.ania.
- , Sara, f. Strøm, nær 78 A., 15. 3., Chr.ania.
- , Sivert, Forlagsboghandler, 25. 9., Chr.ania.
- Nielsen, Erik E., 73 A., 23. 4., Chr.ania, H: Jenny, f. Florelius.
- Nilsen, Elisabeth Svanhjelm, f. Kahrs, nær 81 A., 24. 10., Namdalen.
- , Gerhard Marius Krohn, Sanitetskapt., 53 A., 29. 3., Stavanger, H: Astrid, f. Grytnæs.
- , Ole Sigurd, Maler, 3. 8., O. Aker, H: Klara, f. Lund.
- Nilssen, Nils, Direktør, 64 A., 17. 2., Aalgaard, H: Marie, f. Sannerud.
- Nissen, Fanny, 84 $\frac{1}{2}$ A., 8. 8., Chr.ania.
- , Harald Andreas, 34 A., 10. 9., Chr.sund.
- , Laura, 87 A., 1. 11., Chr.ania.
- , Theodor, 72 A., 30. 11., 1917, Chicago, H: Marie, f. Eriksen.
- Noer, Helga, f. Evensen, 4. 1., Chr.ania.
- Nome, Chr. P., Vognfabrikant, 65 A., 9. 12., Arendel, H: Kristine, f. Larsen.
- Nord, Betty, 79 A., 5. 4., Drøbak.
- , Otto, fhv. Skibsf., 87 A., 4. 12., Porsgrund, H: Emilie, f. Erichsen.
- Nordahl, Innanda, 27. 5., Bergen.
- Nordbye, Bolette Sofie, f. Heyerdahl, 94 A., 20. 7., Chr.ania.
- Nordtomme, Erik Must Angell, Gymnasiast, 16 $\frac{1}{2}$ A., 12. 12., Brager-næs.
- Norgaard, Gabrielle Doran, 60 A., 25. 7., Fredstad.
- Norgren, Th., Enkefru, 27. 5., Chr.ania.
- Norman, Eric Gordon, 22. A., Watford, England, 28. 8., faldt paa Vestfronten.
- Normann, A., Landskabsmaler, nær 71 A., 26. 12., V. Aker.
- , Ragnhild, 19 $\frac{1}{2}$ A., 27. 10., Chr-ania.

- Nullmeyer, Anthonie, f. Bakke, 20. 4., Svartskog.
- , Hanna, f. Johansen, 38 A., 16. 11., Chr.ania.
- Nyblin, Amalie, Enkefru, 83 A., 27. 1., Chr.ania.
- Nygaard, Kjell, Løjtnant ved det franske Flyvevæsen, 26 A., 19. 8., faldt ved Fronten.
- Nygaard, Petra, Enkefru, 12. 3., Chr.ania.
- Nyhus, Arnt, Lærer, 8. 11., T.hjem, H: Anna, f. Eggen.
- Nyhuus, Berthe, f. Wæringsaasen, 7. 5., Chr.ania.
- Nyquist, Nils Konrad, 57½ A., 4. 10., Høvik, H: Ronnaug, f. Snartum.
- Næss, Inger Marie, f. Berg, 84 A., 19. 3., T.hjem.
- , Johan Gunerius, 15. 7., Bergen, H: Malene, f. Gotch.
- Nokling, Jenny Sofie, nær 21. A., 28. 1., Bergen.
- Odhner, Synneve, f. Gripenberg, 12. 12., Chr.ania.
- Odland, Kamilla, 72 A., 17. 4., Nesttun, Bergen.
- Oftedal, Nils, Overlærer, 64 A., 8. 7., Chr.sand, H: Janna, f. Lionæs.
- Ohme, Leif, 21. A., 31. 10., Long Island.
- Ohldieck, Marie Christopha, 18½ A., 1. 10., Bergen.
- Ohlsen, Henriette Otilie, f. Jensen, 70½ A., 28. 7., Chr.ania.
- Okkenhaug, K., Toldkontrollør, 57 A., 2. 2., T.hjem.
- Oldenborg, Peter, fhv. Kbmd., 84½ A., 3. 6., T.hjem.
- Olsen, And. Bierring, Havnefoged, 76 A., 26. 1., Tvedestrand.
- , Anne Kristine, f. Steen, 9. 3., T.hjem.
- , Berthe Sofie, f. Hadler, nær 92 A., 22. 1., Bergen.
- , Grethe Sofie, f. Suther, 40 A., 7. 12., Kullebunden.
- , Hans A., Maskinist, 53 A., 4. 10., D'S. »Nanna»s Sænkning, H: Marie, f. Keull.
- , O. P., fhv. Brugsejer, 69 A., 14. 1., Drammen.
- , Wilh., Tandlæge, 18. 12., Chr.sand.
- , Wilhelm G., Dykkerchef, 14. 5., Solheim, Bergen.
- Omberg, Otto, Kbmd., 3. 4., Lysaker, H: Ester, f. Holm.
- Omdahl, Hermana Kathinka, f. Ruge, 59 A., 24. 3., Bergen.
- Onsager, Hjalmar Olai, nær 39 A., 2. 2., Brooklyn.
- Oppedal, H. O., Redaktør, 16. 11., Lofthus, H: Melita, f. Blegen.
- Opshaug, Ole Andreas, Cand. jur., Medarbejder i Svenske Røde Kors, September, myrdet i Chaborowsk, Sibirien.
- Osther, Rakel, 14. 6., Chr.ania.
- Ottesen, Andreas, 22(?) 8., Frogn.
- , Andrine, f. Berentsen, 3. 10., Kronstad.
- , Else Gude, f. Egeberg, 81 A., 14. 6., Chr.ania.
- , J. B., Maskintekniker, nær 80 A., 27. 7., Chr.ania.
- Overwien, Henriette, 5. 9., Chr.ania.
- Owren, Edgar, 46 A., 14. 3., Chr.ania.
- Oxholm, Niels Waldemar, Distriktslæge 64½ A., Chr.ania, H: Adelaide, f. Hansteen.
- Paasche, Anne Marie, f. Wallace, 30. 1., Hop, Askøen.
- Pahle, Helene, 36 A., 17. 7., Chr.ania.
- Palmqvist, John, 26. 5., Chr.ania.
- Pæltiel, Israel, Kbmd., 68½ A., 29. 9., T.hjem.
- Pande, Henry, Disponent, nær 57 A., 7. 7., Chr.ania, H: Fredrikke f. Unger.
- Pape, Jens Bødtscher, 21. 3., Drammen.
- Paris, Marie, f. Kieding, 24. 8., Bergen.
- Pasmann, Finn, Oscar, 24 A., 23. 9., Chr.ania.
- Paulsen, Kaja, f. Foyen, 88 A., 11. 7., Chr.ania.
- , Ole, F. Distriktschef, 33 A., 30. 10., Carl Leonhard, nær 5 A., 31. 10., Edle Gunhilde, nær 3 A., 29. 10., Arendal, H: Anna, f. Andersen.
- Paus, Finn, 25 A., 24. 10., Strømmen eller Kopørvik, H: Astrid, f. Eriksen.
- Pauss, Henriette, f. Wegner, 77 A., 4. 4., Chr.ania.
- Pedersen, Anne, Marie, f. Lund, nær 85 A., 5. 10., Chr.sand.
- , Anne Marie Dorthea, f. Orbeck, 72½ A., 30. 4., Flekkefjord.
- , Astrid, f. Torp, 24. 6., Chr.ania.

- Pedersen, Christiane, f. Wulff, 80 A., 10. 9., Mandal.
- , Christine Emilie, f. Dreyer, 70½ A., 27. 9., Thjem..
- , Mathea, f. Nilsen, Anefelt, nær 84 A., 13. 2., Oslo.
- , Otto Benjamin, v. p. Marinekapt. og Toldkontrollør, 53 A., 20. 4., Bergen, H: Inger, f. Walqvist.
- Petersen, Anna, f. Svendsen, 15. 2., Kbhvn.
- , Asgerd, f. Gjertsen, 90½ A., 23. 8., Eidsvold.
- , Halfdan, 4. 12., Hamar.
- , Hanne, fhv. Telegrafbestyrerinde, 80 A., 6. 10., Chr.ania.
- , Johan, Grosserer, 60 A., 25. 7., Chr.ania.
- , Karen, f. Faye, Oberstinde, 30. 3., Chr.ania.
- , Karoline, f. Dahl, 42½ A., 5. 10., Bergen.
- , Mina Sofie, Lærerinde, 55 A., 18. 11., Chr.ania.
- , Paul Bertram, 37 A., 19. 12., Chr.ania, H: Svanhild, f. Folkvard.
- Peterson, Alf Gilbert Wold, Tandlæge, Løjtnant i den amerikanske Arme, 27 A., 30. 10., Jackson, South Carolina.
- Petterson, August Hilmar, Maskinm., 62 A., 24. 12., Minde pr. Bergen. H: Mathilde, f. Dahl.
- , Cecilie Elisabeth, f. Dahl, 72 A., 28. 2., Bergen.
- , Ingeborg Resch, 22. 8., Drøbak.
- , Julie Fredrikke, 28. 11., Thjem.
- , Severin, Kbmd., 49 A., 7. 1., Chr.ania, H: Anna, f. Berg.
- Petterson, Carl Petter, 79 A., 3. 11., Sparsø, Sverige, H: Jane, f. Myhre.
- Pfaff, Herman, nær 86 A., 21. 6., Arendal.
- Pihlfeldt, Feodor, 36 A., 9. 9., Vardø. H: Nina, f. Dengin.
- Pisani, Ella, f. Hillestad, 19. 7., Bergen.
- , Matheo, Barber, 70 A., 5. 11., Bergen.
- Plavnik, Samuel, 28 A., 6. 5., Chr.ania, H: Bertha, f. Lahn.
- Plesner, Cato, 19 A., 27. 12., Nordstrand.
- , Pauline Sofie, f. Gjør, 25. 3., Chr.ania, bgr. Skien.
- Plesner, Teleph Stub, 34 A., 30. 7., Nordstrand.
- Plimpton, Nina Emilie, f. Bockmann, 9. 2., Lakwood, New Jersey.
- Poppe, Johan Hermann, Læge i Syd Dakota, 37 A., 26. 10., Aberdeen, Amerika.
- Pram, Dorham, 9. 12., Moss, H: Hannchel, f. Knapp.
- Praute, Emil, Cand. mag., 4. 4., Chr.ania, H: Augusta, f. Schilling.
- de Presno, Mette, f. Olsen, 2. 2., Arendal.
- Præstegaard, Rogina, f. Gjerlow, ca. 84 A., Juli, Aurland.
- Presthus, Senior Martens, Apothekbestyrer, 15. 2., Ski, H: Bertha, f. Tonnesen.
- Quist-Hansen, Julie, f. Schröder, 16. 1., Chr.ania.
- Raknerud, Hjordis, f. Grøntoft, 40 A., 13. 10., Bragerne.
- Ramm, Dagny, f. Koren, 37 A., 23. 11., Oradel, Amerika.
- Randers, Oistein Pehrson, 33 A., 4. 11., Chr.ania., H: Harriet, f. Lyche-Gomnæs.
- Ranheimsæter, Ornulf, Redaktor, 25. 10., Arendal, H: Hedvig, f. Roed.
- Rasmussen, Bjarne, Ingeniør ved Statsbanerne, 28 A., 24. 9., Orheim, Romsdalen.
- , I. P., Skibsf., 80½ A., 3. 11., Tonsberg, H: Anthonette, f. Walbom.
- , Julius, Bankdirektor, 63 A., 5. 5., Skien, H: Dorothea, f. Lunde.
- , Frithjof, Grosserer, 74½ A., 15. 2., Chr.ania, H: Caroline, f. Isachsen.
- Rathje, Margrethe Fredrikke, 85 A., 9. 12., Bergen.
- Ravn, Johan, Kbmd., 12. 6., Aaheim, H: Margit, f. Joraanstad.
- , Marie, f. Haagensen, 67 A., 26. 1., Aahjem.
- Reiersen, Bernhard Johan, nær 56 A., 22. 11., Bergen, H: Elisa, f. Jersin.
- , Johan, fhv. Skibsf., 27. 12., Chr.ania.
- , Teodor, Lærer, 27. A., 26. 10., Skjervøy, H: Marie, f. Hansen.
- , Thorleif, Forvalter, 31 A., 17. 11., Piteå, H: Margit, f. Eriksen.
- Reimers, Jacob, 9. 4., Californien.

- Rein, Dagny (f. Steen), 16. 7., Nordstrand.
- Reinert, Carsten, 32 A., 3. 11., Nordstrand
- Reinertsen, Andreas Iulius, fhv. Toldstationsbestyrer, 79 A., 15. 6., Sandviken pr. Arendal, H: Hansine f. Trommestad.
- Reinertz, Sigurd I., nær 31 A., 17. 10., Kraakeroy, bgr. Fredstad, H: Estrill, f. Falleth.
- Reitan, Liv, 20. 11., Korsør.
- Restrup, Nils Martinus, 7. 11., Chrania.
- Reusch, Karen, 11. 12., Bergen.
- Reuter, Ornulf, 16 A., 14. 10., Lysaker.
- Richard, Johan Fredrik, 19 A., 30. 7., Stabæk.
- Richter, Hildur, f. Reissiger, 73 A., 28. 8., T.hjem.
- Rieber-Mohn, Ragnhild, f. Hauge, 31. 1., Aker.
- Riefling, Bruno, Stud. phil., 23. A., 22. 12., Bækkelaget.
- Rienecker, Robert, 3. 1., Siptenfelde, H: Anna, f. Thuesen.
- Rietzel, Gerhard, Maskinm., 10. 2., Bergen, H: Betzy, f. Hilt.
- Riis, Emil Bischoff, fhv. Sognepræst, 5. 6., under et Ophold i Schweiz, H: Louise, f. Walnum, Tveit Præstegaard.
- Riise, Eivind, Ingeniør, 30 A., 30. 9., Chrania.
- Riple, Anton Lund, 15. 9., Bergen.
- , Ellert M., 92 A., 15. 2., Bergen.
- Risting, Leif, 1. 7., Ulykkestilfælde ombord i D/S. »Roald Amundsen« i London 23. 7., bgr. Sandefjord.
- Ritscher, Andrea, 83 A., 22. 4., Bergen.
- Rode, Valborg Sofie, f. Rotnes, 67½ A., 6. 2., Lier.
- Rodin, Johan Adolf, 24½ A., 17. 10., Langesund, bgr. Fredstad.
- Rognaas, Yngvar, Diplomingeniør, 30 A., 28. 11., Burghausen, Bayern. H: Eulalia, f. Jacobsen, i Chrania.
- Rogstad, Carl, Ingeniør, 39 A., 21. 10., Bergen, bgr. Hamar, H: Elise, f. Halvorsen.
- Rolsen, Anna, 83 A., 6. 10., Chrania.
- , Anna Theodora, 77 A., 5. 2., Chrania.
- , Hanna Henrikke, f. Kordt, 82 A., 5. 5., Bergen.
- Rolland, Alfred Eilert, 24 A., 20. 5., Bergen.
- Rolstad, Oscar, Dept.sekretær, 24. 3., Ljan, H: Julie, f. Engebretsen.
- Rosenberg, Bernhard, November, med D/S. »Wagama«, H: Inga, f. Kristoffersen i Bergen.
- , Carl, 12. 2., Chicago.
- , Olaf, November, med D/S. »Wagama«.
- Rosenburg, Berthea, Enkefru, 78 A., 31. 12., Chrania.
- Rosenvold, Georg, Kbmd., 27. 10., Rjukan, bgr. Chrania, H: Kristine, f. Henriksen.
- Rothman, Anna, 18 A., 23. 1., Chrania.
- Rude, Balthazar Nikolai Garben, 12. 7., Nordstrand.
- , Gerhard Christian, 74½ A., 19. 1., T.hjem.
- , Signe Kristine, f. Berger, 3. 4., Nordstrand.
- Rummelhoff-Hansen, Johan, Violinmager, 41 A., 12. 9., Chrania.
- Rustad, Carl, Læge, 23. 10., Lysaker, H: Marie, f. Hauge.
- , Julius, Agent, 59 A., 5. 11., Ljan, H: Louise, f. Daac.
- Ruud, Helga, f. Hoff, 22. 5., Høvik.
- , Helga, f. Bull, 38½ A., 8. 3., V. Aker.
- , Nils Petter, Vaktmester, 26. 1., Chrania, H: Emilie, f. Hofgaard
- Rye, Robert Jacobsen, 27 A., 12. 10., faldt ved Vestfronten.
- Ryen, Sofie, 59 A., 17. 1., Chrania.
- Rygh, Ragna, f. Dahl, 29. 9., Stord.
- Ræmisch, Birgitte, 23. 10., Bergen.
- Røed, Hjordis, 25. 11., Lillehammer.
- , Kristine, Enkefru, 13. 4., Holmsbo.
- Rønneberg, C., Organisationschef, 26. 9., Chrania.
- , Cedolfine, 31. 7., Tromsø.
- Rønning, Asta, 24 A., 4. 11., T.hjem.
- , Lorentz, 15. 5., Grue, H: Gunhild, f. Thorsteinsson.
- , Rachel Mørch, 28½ A., 18. 12., Fredstad.
- Rørdam, Bodil Elisabeth, 19 A., 31. 10., Bergen.
- Røstoen, A., fhv. Stortingsmand, 79½ A., 18. 10., V. Toten.
- Røyter, Hagbart Ingvar, 19 A., 10. 12., Fredhald.

- Røyter, Inger Cathrine, f. Dahl, 84 $\frac{1}{2}$ A., 24. 10., Chr.ania.
- Saabye, Carl Gotfred, 69 $\frac{1}{2}$ A., 29. 8., Chr.ania, H: Bertha, f. Gran.
- Sager, Beda, f. Nilson, 1. 9., Chr.ania.
- Salicath, Karl L., Ingeniør, 22., 1., Chr.ania.
- Salomonsen, Maren, f. Skjerven, 73 A., 20. 12., Chr.ania.
- Salvesen, Erling, 45 A., 17. 12., Kønigsberg.
- , H., fhv. Skibsf., 19. 5., Chr.ania.
- Samson, Marie, f. Wichmann, 79 A., 2. 3., Chr.ania
- Samuelsen, Emilie Henriette, f. Hansen, 60 A., 8. 4., Brevik, bgr. Drøbak.
- , Hans, Disponent, 24. 2., New York, H: Minka, f. Helin i Tønsberg.
- Sand, Anton, Artillerikapt., 10. 9., Chr.sund, H: Mimmi, f. Borthen.
- , Sophie Augusta, f. Stang, 65 A., 3. 4., T.hjem.
- Sandberg, Christen, Konsul, 11. 2., Jeløen, H: Mathilde, f. Reinert.
- , Ole Romer Aagaard, fhv. Dept., assistent, 90 $\frac{1}{2}$ A., 10. 2., Chr.ania.
- , O. R. A., fhv. Kæmner, 91 $\frac{1}{2}$ A., 21. 11., Fred.stad,
- , Theodor, fhv. Grosserer og Konsul i Fred.stad, 79 $\frac{1}{2}$ A., 15. 1., Narvik, H: Jenny, f. Falch.
- Sanderød, Sigrid Carolina, f. Backman, 37 $\frac{1}{2}$ A., 13. 11., Modum.
- Sandström, Gustav G., Landhandler, 34 A., 23. 5., Flisen, H: Nelli, f. Hanssen.
- Sandvik, Paul, Sørenskriver, 4. 9., Chr.ania.
- Sars, Bernhard, fhv. Skibsf., 87 A., 10. 12., Bergen, H: Amalie, f. Troye.
- Schaft, Magda, f. Dyrkoren, 7. 11., Høvik.
- Schanche, Berent, Skuespiller, 9. 1., Chr.ania.
- , Christian Fredrik Grøner, fhv. Skibsf., 75 A., 17. 7., Chr.ania.
- Schanke, Marie, Enkefru, 66 A., 12. 10., Porsgrund.
- Scharfscher, Peter, Rentenist, 74 A., 16. 3., Bergen, H: Augusta, f. Davidsen.
- Schattenstein, R., Enkefru, 76 $\frac{1}{2}$ A., 19. 3., Chr.ania.
- Schau, Jonette Dorthea, Enkefru, 8. 1., Chr.ania.
- Scheie, A. M., fhv. Skibskapt., 77 $\frac{1}{2}$ A., 18. 11., Herdla pr. Bergen
- Schenström, Rolf, Major, 1. 12., Chr.ania.
- Schetelig, H. F., 72 $\frac{1}{2}$ A., 11. 6., Chr.ania.
- Schie, Sofie, f. Torp, 70 $\frac{1}{2}$ A., 18. 2., Fred.stad,
- Schilderup, Petter Andreas, 88 A., 2. 4., Valen, Søndhordland.
- Schive, Jens Christopher Delphin, fhv. Overlærer, 79 A., 24. 6., Chr.ania.
- Schioth, Einar, Styrmand, 30 A., 22. 7., San Francisco (Ulykkestilfælde).
- Schiørn, Karoline, Enkefru, 82 A., 2. 7., Chr.ania.
- Schiøtz, Ellen, Postm., 26. 3., Eidsvold.
- Schjelderup, Christopher Hassel, Cand. pharm., 23. 4., Chr.ania.
- Schjervheim, Samson, Distriktslege, 46 A., 1. 7., S. Odalen, H: Sofie, f. Grønsedth
- Schjølberg, Ingeborg Anna, Enke, 85 A., 24. 2., T.hjem.
- , Johanne, f. Nordbye, 34 A., 2. 2., Tromsø.
- , Burg, Oscar, 61 $\frac{1}{2}$ A., 25. 3., Bellingham, Wash.
- Schjøll, Chr. A., 66 $\frac{1}{2}$ A., 23. 11., Sandsvær, bgr. Haug, Eker, H: Thrine, f. Aass.
- Schladdermund, Fredrikke, Enkefru, 85 $\frac{1}{2}$ A., 11. 6., T.hjem.
- Schmidt, Anna, Enkefru, 7. 6., Kviteseid.
- , Augusta, Enkefru, 26. 4., Chr.ania.
- , Haakon Emil, nær 21 A., 16. 10., Bergen.
- , Rolf William, 13. 7., Ormøen, H: Ingrid, f. Berg.
- Schneider, Jacob Sparre, Konservator, 65 A., 27. 7., Tromsø, H: Alexandra, f. Schølberg.
- , Marie Magdalene, f. Thiele, 4. 1., Slemdal.
- Schnitler, M. C., fhv. Distriktslege, 72 A., 9. 2., Chr.ania.
- Schou, Dagny, 21. 11., Nordstrand.
- , Eugen, fhv. Fabrikbestyrer, 7. 4., Chr.ania
- , Hans, Ritmester, 38 A., 29. 9., Chr.ania, H: Helge, f. Wright.

- Schou, Laura, Frue, 69 A., 9. 12., Chr.ania.
- Schrank, Elise, f. Pedersen, 37 A., 10. 11., Chr.ania.
- Schreuder, Alfild, f. By, 28. 10., Fevig, fulgt i Doden af sin Mand Læge Nicolay Schreuder.
- , Nicolay, Læge, 24. 10., Fevig.
- Schubert, Robert, Ingeniør, fra Philadelphia, 7. 9., Chr.ania.
- Schumann, Frantz Christian 69 A., 4. 2., Chr.ania, H: Karoline, f. Hansen.
- Schrumpf, C. P. A., nær 99 A., 18. 5., Othmarschen.
- Schrøyen, Othar, 13. 1., omkom paa Søen.
- Schult, Anna, f. Anzjøn, 77 A., 21. 5., Molde.
- Schultz, Nils Ragnvald, 22 A., 23. 12. M/S. »Bonheur» Minesprængning.
- Schulz, Ingeborg, 65 A., 8. 4., Chr.ania.
- Schwartz, Arne, Handelsreisende, 9. 2., Farsund, bgr. T.hjem, H: Laura, i. T.hjem.
- , Edgar, Ingeniør, 27. 8., Scheffield.
- Schönberg, Anna, f. Bille, 31 A., 18. 8., Chr.ania.
- , Caroline, 82½ A., 2. 11., Arendal.
- , Waldemar, 10. 1., Chr.ania.
- Schönheyder, Caroline Marie, 82., 6. 9., Chr.ania.
- Schöning, Elise, 74 A., 13. 5., Chr.ania.
- , Erik, Ingeniør, 29 A., 27. 8., Marseille.
- Schønning, Arne, 5. 2., Grotø.
- Schøyen, Albert, 24. 6., Chr.ania, H: Lilly, f. Petersborg.
- , Bergljot, f. Ronaasen, 27 A., 2. 11., Grue.
- , Thv., Glasm., 43 A., 5. 11., Chr.ania, H: Fredrikke, f. Berresen.
- , Thorvald Peter, Ingeniør, 34 A., 18. 1., Kongsberg, kremert Chr.ania.
- , Wilhelm Maribo, fhv. Statsentomolog, 73½ A., 10. 5., Chr.ania. H: Christine, f. Boyesen.
- Seeberg, Elise, f. Falkenberg, 76 A., 18. 9., Tønsberg.
- , Finn, 19½ A., 5. 10., Ulefos.
- Seip, Caspar Olaf, 23. A., 18. 1., Nærstad, bgr. Haug.
- Selmer, Alf Carl, Styrmand, 27 A., 17. 10., T.hjem, H: Ingeborg, f. Berg.
- , Hans, Redaktør, 72 A., 12. 6., Chr.sund.
- Selmer-Andersen, Hilma, f. Sigholt, 10. 3., Lillehammer, bgr. Oslo.
- Serak, Venzel, Skrædder, 11. 3., Solheim, Bergen.
- Sevaldsen, Ragna Koføed, 21 A., 14. 10., Hospitalet i Florida.
- Sibbern, Valentin August, nær 75 A., 17. 2., Ullern, H: Helga, f. Sundt.
- Simonsen, Christiane Dortha, f. Christiansen, 86 A., 23. 7., Lysaker.
- , Einar, Kemiker, 22. 1., Bygdø, H: Alice, f. Andersen.
- Singdahlsen, Bibby, 9. 2., Chr.ania.
- Sire, T. N., Kvartermester ved Krigsskolen, 59½ A., 18. 8., Larvik, bgr. Chr.ania, H: Elisabet, f. Birke-land.
- Sjögren, Carl Wilhelm, Styrmand, 30 A., 19. 12., Oslo.
- , Hilda, 54½ A., 28. 11., Chr.ania.
- Sjöquist, Johan Tage, 15. 8., Chr.ania.
- Skaar, P. V., Sognepræst, 49 A., 9. 10., Chr.ania, H: Wilhelmine, f. Fleischer.
- Skappel, Hans, 54 A., 14. 7., Ringsaker.
- Skare, Anna M., f. Vidding, 44 A., 27. 12., Bergen.
- Skarning, Kristine, f. Spørh, 21. 1., Chr.ania.
- Skavlan, Aagot, 13. 9., Chr.ania.
- Skjeseth, Sally, f. Hansen, 33 A., 7. 8., Hurtigruteskibet fra Narvik til Chr.ania.
- Skjensberg, John, Inspektør, nær 70 A., 22. 9., Chr.ania, H: Wilhelmine, f. Lorenzen.
- Skjorten, Anton, Direktør, 35 A., 23. 10., Kongsberg, bgr. Moss, H: Rosa, f. Christiansen.
- Skollerud, Martin, 51 A., 3. 3., Bestum, H: Katty, f. Hefty.
- Skram, Olaf, Stud. med., 31 A., 17. 10., Chr.ania, bgr. Bergen.
- Smith, Ant., fhv. Overdetektiv, 68 A., 6. 5., Chr.ania, H: Marie, f. Moe.
- , Fernanda, 3. 12., Chr.ania.
- , Henriette Beathe Hadelor, f. Smith, Kbmd. i Bergen Wilhelm S.s Enke, 77 A., 27. 6., Ullern.
- , Ingeborg, f. Norbo, 22. 8., Lysaker.

- Smith, Johannes, Apoteker, 9. 7., Selbak pr. Fred.stad.
- , Sofie, 83 A., 10. 4., Chr.ania.
- Smith-Petersen, Erasmus, Advokat, November, Park River, Dakota.
- Smith-Sivertsen, Alfhild Martine Helene Lehmkuhl, f. Eilertsen, 3. 7., Bergen.
- Smitt, Martha, f. Olsen, Byfoged Livius S.s Enke, 70 A., 30. 6., Florø.
- Soetmann, Hilmar, Boghandler, 16. 3., Kbhvn., H: Maren Johanne, f. Hoffmann.
- Sogn, Francisca, f. Klepp, 43 A., 8. 12., Brooklyn.
- Sohlberg, Signe, f. Linthoe, 5. 10., Chr.ania.
- Sohlman, Maren Kristine, f. Oddevald, nær 70 A., 19. 11., Drammen.
- Solberg, Brit, 24. A., 6. 9., T.hjem.
- , Louise Dianette, 8. 10., Tromsø.
- , Nils, fhv. Bryggerm., 88 A., 20. 5., Chr.ania.
- Solem, Laura Gabrielle, f. Heiberg, 62 A., 6. 6., Stavanger.
- Solheim, Karl E., Ingeniør, Pr.lt., 25½ A., 18. 1. T.hjem.
- Sollien, Adina, f. Bergstrom, 22. 11., Chr.ania.
- Solstad, Einar, Forfatter, 27. 7., Kbhvn
- , Ragnfrid, et Par Timer efter sin Mand.
- Soltvedt, Carl Johan, Stud, theol., 29 A., 6. 10., Minneapolis.
- Solum, Ruth, Student, 19 A., 30. 10., Brandval, bgr. Chr.ania.
- Sommer, G. H., Possementmager, 79 A. 6. 12., Chr.ania, H: Hedda, f. Henriksen.
- Sommerfelt, Alette I., Priorinde ved Thomas Angells Hus, 16. 10., Chr.ania.
- , Christian Broch, 12. 7., Chr.ania, bgr. Grorud, H: Anne, f. Knudsen.
- , Thoralf, Stud. filol., 23 A., 14. 10., Chr.ania.
- Sommerschield, Caspara, f. Hagerup, Oberstlt. S.s Enke, 86 A., 22. 11., Chr.ania.
- Sommerschield, Hanna, f. L'range, 84 A., 26. 12., T.hjem.
- Soot, H. R., norsk Vicekonsul, 59 A., April(?), Winnipeg, Canada.
- Speckmann, Nicoline, f. Leuthen, 72 A., 2. 2., T.hjem.
- Sperati, Octavia, Skuespillerinde, 22. 3., Bergen.
- Stafelth, Einar K., Maskinm., nær 39 A., 12. 11., Fred.stad.
- Stangeby, Karen Jensine, f. Maudahl, 13. 10., Hamar, bgr. Strømsø.
- Stangebye, Peter, Grosserer, nær 83 A., 8. 10., Chr.ania.
- Staver, Anna Constanze, f. Skougaard, 27 A., 26. 6., Chr.ania.
- Steen, Adolf, 21 A., 23. 12., M/S. »Bonheur»s Forlis i Nordsoen.
- , Anna Serene, f. Sætersdal, 23. 9., Bergen.
- , Carl, fhv. Oberst, 76 A., 22. 10., Asker, H: Sofie, f. Lorek.
- , Carl J., 72 A., 26. 6., Grefsen.
- , Einar, 23 A., 30. 3., ved »Vafos» Sænkning.
- , Elisa, 58½ A., 10. 12., Chr.ania.
- , Emil, Montør, 24½ A., 30. 10., Chr.ania.
- , Emilie Christiane, nær 24 A., 10. 10., Bergen.
- , Erling, 17¾ A., 20. 11., Bergen.
- , Esther, 28. 11., Chr.ania.
- , Hans Petter, 2. 5., Bergen, H: Sara, f. Stabel.
- , Ingolf, Disponent, 41 A., 14. 9., Sagtun Brug, Charlottenlund pr. T.hjem.
- , Karen M., 18. 12., Bergen.
- , Nicoline Andrea, f. Monsen, 12. 11., Bergen.
- , Olaf, Maskinm., 36 A., 8. 8., Sydney, Australien, H: Anna, f. Bottefsen.
- , Severine Margrethe, Kbmd. H. M. S.s Enke, nær 95 A., 2. 6., Chr.ania.
- Stenberg, Thomas, Divisionslage, 51 A., 25. 7., Fagernes, Valdres, H: Fanny, f. Lund.
- Steffens, Carl Krog, ved »Obj»s Forsvinden paa Rejse fra Arkangel til New York.
- , Christofa, 24. 4., Kraakstad, bgr. Chr.ania.
- Steinsaphir, Jenny, f. Næss, 1. 12., Bergen.
- Stenberg, Georg, Overlærer, 28. 10., Lysaker.
- , Oluf E., 13. 11., Chr.ania.
- Stendal, Johan, Læge, 7. 9., Høivaag, (Tønsberg?).

- Stene, M. O., Malerm., 54 A., 5. 8., Chr.ania, H: Anna, f. Person.
- Stenersen, Josefine Marie, f. Myhre, 72 A., 19. 10., Chr.ania.
- Stensrud, Bernhard, Inf.kapt., 46 A., 2. 11., Lysaker, H. Rachel, f. Harris.
- Stephanson, Matty, f. Roed, 25½ A., 4. 11., Chr.ania.
- Stibolt, Lina, f. Kier, 81 A., 14. 4., Chr.ania.
- Stockfleth, Kristine, 26. 5., Ø. Toten.
- Stoensen, P. A., Havnefoged, 45½ A., 9. 1., Brevig, H: Pauline, f. Petersen.
- Stoltenberg, Marie, Enkefru, 83 A., 15. 10., Chr.ania.
- Storm, Fredrik, Postexpeditor, 13. 9., T.hjem, H: Tonny, f. Christiansen.
- Strai, Gunsten, Toldopsynsmand, 42 A., 31. 10., Chr.sand, H: Torborg, f. Lie.
- Strutz, Johan, Montør, 287/12 A., 25. 5., Chr.ania.
- Strøm, Agnes Kristine, f. Rendahl, 5. 8., T.hjem, bgr. Røros.
- , Gerhard, 25 A., Juli, Bergen.
- , Jacob Riim, 17. 7., Bergen.
- , Johan Fredrik, 18 A., 28. 10., Snarøen.
- , Marie, f. Aas, 86 A., 15. 4., T.hjem.
- , Marthe, f. Dahl, 65 A., 15. 11., Chr.ania.
- , Ole, Kbmd., 5. 5., Chr.ania.
- Strømme, Birgitte, 88 A., 7. 3., Chr.sand.
- Stub, Ellen, 68 A., 25. 2., Chr.ania.
- , Hilda Catharina, 3. 1., Drobak.
- Stubergh, Petter, M., Toldopsynsmand, nær 83 A., 25. 8., Høvik.
- Sture, Berthe, 27 A., 13. 2., Bergen.
- Stucken, Bernhard Wilhelm, 8. 5., Stavanger.
- Størmer, H. Chr., fhv. Kbmd., nær 78 A., 20. 11., Svolvær.
- Sucho, Laura, Frue, 69 A., 9. 12., Chr.ania.
- Sundt, Anne Dorthea, f. Peterson, 26. 10., Moss.
- , Lina, nær 87 A., 21. 1., Chr.ania.
- , Olaf, 13. 8., Chr.ania, H: Mippen, f. Jynge.
- Svano, Ludvig J., 18. 12., Bergen.
- , Rakel, f. Wold, 64 A., 25. 8., Bergen.
- Svanøe, Gudrun, f. Magnus, 26. 10., Bergen.
- Svendsen, Carl M., fhv. Furer, Gymnastiklærer, 72 A., 9. 6., Brandbu, bgr. Chr.ania, H: Jenny, f. Ottesen.
- , Ingvald, Stud. med., 20 A. 8 Md., 25 Dage, 6. 10., Chr.ania.
- Svensen, M. A., Overtoldkontrollør, 59 A., 15. 7., Sandefjord, H: Elly, f. Edvardsen.
- Sverdrup, Anna, f. Braunerhjelm, 9. 10., Chr.ania.
- , Fin Resvoll, 28½ A., og Hustru, i December, Nome, Alaska.
- Sylov, Ludvig, Dr., Professor, nær 86 A., 7. 9., Chr.ania.
- Synnestvedt, Chr. P. Walther, Maskinist, 50 A., 8. 1., New York, H: Thora, f. Hansen i Chr.ania.
- Syrriist, A. M., fhv. Skolebest., 8. 4., Horten, H: Laura, f. Evensen.
- Sather, Albertine, f. Palm, 12. 3., Bergen.
- , Anton, Bestyrer, 62½ A., 4. 1., T.hjem, H: Laura, f. Rønning.
- Sørensen, Gina, 63 A., 3. 3., Chr.ania.
- , Halfdan, Vexelmægler, 39 A., 7. 11., H: Clara, f. Lundin.
- , J. A., Skattefoged, nær 68 A., 5. 11., Tromsø.
- , Johan, Grosserer, 1. 10., Tofte, brændt, H: Anna, f. Dick.
- Sørli, Johan Martin Wegers, Elektroingeniør, 28 A., 4. 11., Sandefjord, H: Lia, f. Eckell.
- Sorum, O. E., Tandlæge, 46 A., 19. 3., Aurdal.
- Søyland, Leif Alexander, 24 A., 19. 11., Chr.ania.
- Tallaksen, Elisabeth, f. Lochner, 19. 5., Chr.sand.
- Tambs, Alexandra Feodorowna, f. Kamdiskaja, 23½ A., 11. 8., Larvik.
- Tandberg, Frithjof, Kapt., 3. 8., New York.
- , Hilda, f. Lund, 39 A., 14. 10., Chr.ania.
- , Jacob, Maskinm., 3. 11., Sande, H: Gudmunda, f. Hartmann.
- , Laura Sophie, f. Juul, 62 A., 6. 11., Chr.ania.
- , Petra Emilie, 48 A., 16. 11., Chr.ania.

- Tandberg, Wm., 39 A., 22. 11., Drammen, H: Emmy, f. Eriksen.
- Teilmann, Gunnar Andreas, Styrmand. 23. 12., M/S. »Bonheures Forlis i Nordsøen.
- Tellefsen, Mathilde Christine, f. Knudsen, 17. 6., Oddernes.
- Tengberg, Andrine, 92 A., 2. 3., Chrania.
- Thalberg, Julie Marie, f. Clausen, 21. 3., Chrania.
- Thaulow, Hans Henrik, fhv. Oberstlt., 16. 6., Aasgaardstrand.
- Theisen, Lars Mathias, 55½ A., Marts?, Durban.
- Thesen, Ulla, f. Greve, 1. 7., Bergen.
- Thiis, C. Houge, Fabrikejer, 25. 5., Stavanger.
- , Mads Michael, nær 81 A., 29. 1., V. Aker, H: Otilie, f. Angell.
- , Olinda Schach, 78 A., 28. 11., Risør.
- Thilesen, Ragnvald, 38 A., 23. 8., Chrania.
- Thinn, Karl, fhv. Somand, 66 A., 30. 8., Oslo.
- , Karl Johan, 28. 8., Chrania, H: Hensine, f. Andersen.
- Thisted, Elida, f. Tandberg, 1. 4., Minneapolis.
- Thollefsen, Laura Anette Dorthea, f. Thilesen, 14. 12., Chrania.
- Thomassen, Gunhild, Alette, f. Stengel, 31 A., 11. 10., Bergen.
- , Sophie, f. Mastrup, 6. 6., Bergen.
- Thomle, Christian Lorentz Langeberg, 6. 1., Chrania.
- Thorén, Gunnar, nær 24 A., 4. 6., Chrania.
- Thoresen, Anne, f. Sørensen, 77 A., 8. 12., Gumserød pr. Fred.værn.
- , Eduart A., Sadelmager, nær 74 A., 22. 2., Chrania, H: Petronelle, f. Werner.
- , Johan, fhv. Stortingsmand, 61½ A., 23. 7., Lillestrøm, H: Bernhardine, f. Andersen.
- , Ove A. Holst, 26 A., 11. 10., Tønsberg.
- , Thora Elisabeth, 21. 12., Chrania.
- Thorkildsen, John, 25 A., 18. 12., Bergen.
- , Julie, f., Haanshuus, 89 A., 28. 6., Chrania.
- Thormodsæter, Sverre Johan, Skibsf., 29 A., 3. 11., Bergen, H: Dagny, f. Friele.
- Thorne, Rebekka, Kiær, 4. 4., Holtnesstøa pr. Rødtangen.
- Thornqvist, Christian, 75 A., 12. 9., Bergen.
- Thorp, Theodor, Modelsnedker, 33 A., 4. 11., Chrania, H: Christine, f. Kristiansen.
- Thorvildsen, Randi, f. Møller, 34½ A., 22. 12., Mandal.
- Thrane, Johs. W., Direktør, 30. 3., Chrania, H: Marie, f. Krohg.
- Thyholdt, Edvard Andreas, fhv. Skibsbym., 90½ A., 13. 8., Tromsø.
- , Oline Andrea, f. Sandberg, nær 80 A., 4. 5., T.hjem.
- Tiberg, J. A., 72 A., 14. 2., Hammerfest.
- Tiller, Nicoline, f. Johnsen, 72 A., 9. 8., T.hjem.
- Timm, William, 18 A., 7. 10., Chrania.
- Tjomsland, Ruth, f. Holm, 9. 11., Chrania.
- Tjønn, Halvor, Overlærer, 21. 12., Sarpsborg.
- Tobiassen, Carl T., Lensmand, 63 A., 7. 1., Chr.sand.
- , Elisabet, f. Zakariassen, nær 72 A., 25. 9., Fredstad.
- Toenberg, K., fhv. Lensmand, 30. 9., Aandalsnæs, H: Cecilie, f. Arild.
- Tonning, P. C., fhv. Kapt., 28. 5., Kronstadt.
- Top, Christian Adolf, Ingeniør, 30. 3., Chrania, H: Marie, f. Tholvsen.
- Topp, Rolf, Højskolestudent, 14. 9., T.hjem, kremert i Chrania.
- Torgersen, Agnethe, f. Tromaaas, 89 A., 31. 12., Chrania.
- , Eleonora, f. Lorentzen, 69 A., 8. 12., Chrania.
- , Martha Mathea, Lokomotivfører Herman T.s Enke, 88 A., 13. 7., T.hjem.
- , Mathilde, 21. 1., Chrania.
- , Thorolf, Postexp., 25 A., 11. 11., Drobak.
- , Thorvalf, Forretningsf., 26. 2., Chrania.
- Torp, Christian, 45 A., 23. 10., Chicago, H: Karen, f. Bjerche.
- , Hans R., Ingeniør, 22. 11., Chrania, H: Kristine, f. Wold.

- Torp, Josefine, 37 A., 25. 11., Salhus.
 —, Klaus, 22 A., 3. 8., Chr.ania.
 Treu, Henriette, f. Nerdrum, 75 A., 12. 12., Vos, Bergen.
 Trondsen, Divert Henrikke, f. Meyer, 29. 4., Alvøen.
 Troye, Fin, 25 A., 22. 10., Kbhvn.
 Trygslund, Bærvulv, Stud. med., 30 A., 24. 10., Chr.ania.
 Tufte, Sten Andreas, Sanitetskapt., 76 A., 12. 9., Chr.ania, H: Fredrikke, f. Lyng.
 Tvedt Johannes, fhv. Fanejunker, 101 A., 20. 4., Rosendal.
 —, Laura Alvilde, f. Thure, 10. 11., Bergen.
 —, Niels Chr. Funnemark, 29. 1., Chr.ania.
 Tvethe, Thora Marie, 25½ A., 26. 5., Chr.ania.
 Tveten, Johan A., 80 A., 20. 2., Nystrand, H: Anna, f. Wedege
 Tømte, Julius, Bogtrykker, 43 A., 3. 11., Sinsen. H: Anna, f. Andresen.
 Tønnesen, Julian, 23 A., 26. 6., Chr.ania.
 Tønnessen, Tonnes, fhv. Forvalter, nær 77 A., 17. 2., Minde, Bergen. H: Margrethe, f. Mecklenburg.
 Tønseth, Othille Camille, f. Lund, 70 A., 11. 2., Ve pr. Chr.sand.
 Uehermann, Amalie, f. Rosenlund, 14. 8., Bergen.
 Ude, August, Bundtmager, 18. 4., Thjem.
 Ulfeldt, Karen Sofie, 69 A., 29. 4., Chr.ania.
 Ullmann, Vilhelmine Marie, f. Eriksen, 4. 2., Chr.ania.
 Undal, Johan, Skrædder, 42 A., 16. 11., Bergen, H: Anna, f. Nielsen.
 Undseth, Marie, f. Norrin, 48 A., 23. 12., Chr.ania.
 Urbye, Martha Agnethe, Diakonisse, 16. 2., Arendal.
 Urdahl, Mathilde, f. Gloppen, 76 A., 5. 5., Laxevaag.
 —, Torger, 28. A., 9. 12., Chr.ania.
 Ursin, Oluf, Fabrikant, 16. 1., Chr.ania.
 Utne, Erling, nær 16 A., 15. 10., Haugesund.
 —, Marie, f. Stray, 6. 3., Chr.ania.
 Utne, Otilie Cathrine, f. Schreuder, Ingeniør A. Hretzberg U.s Enke, 66 A., 13. 12., Chr.ania.
 Vadstrand, Henrik, Stud. med., 23¾ A., 9. 10., Brønnøy.
 Valeur, Elisabeth Margrethe, 90 A., mellem 16—21. Septbr., Thjem.
 Veel, Anna Benedicte, f. Bendichsen, 24. 2., Chr.ania.
 Vennerød, Christian, Kapt., 27. 12., Chr.ania.
 Vibe-Rheymer, Mimi, 28. 8., Chr.ania.
 Vig, Harald, Sognepræst, 38½ A., 7. 11., Værdalen, H: Mira, f. Øwre.
 Viig, Anders, Fabriksjejer, 70 A., 15. 2., Chr.ania.
 Villadsen, Gerh. M., Cand. oecon., Stortingsstenograf, 31 A., 15. 9., Skien, bgr. Chr.ania, H: Alfild, f. Holm.
 Vinje, Knud Olaus, 67 A., 3. 9., Chr.ania.
 Vinsnes, Agnete, f. Helweg, 68 A., 21. 11., Chr.ania.
 Vogt, Clara, 26 A., 19. 10., Pinerolo, Italien, 4 Dage efter sin Mand Hans Holmboe Vogt.
 —, Hans Holmboe, 27 A., 15. 10., Pinerolo, Italien.
 Vonen, Audun, Ingeniør, 5. 12., Stockholm, bgr. Dale, Søndfjord, H: Ingeborg, f., Thorsen.
 Vosgraff, Marie, f. Lerberg Helgesen, Oberstinde, 86 A., 23. 8., Stange.
 Voss, Walter, 5. 12., Rusland.
 Vullum, Margrethe, f. Lehmann, 14. 8., Kbhvn., bgr. Lillehammer.
 Væring, Borghild, 7. 2., Ø. Aker.
 Værn, Rasmus, fhv. Lensmand i Rakkestad, 74 A., 30. 3., Skien, bgr. Rakkestad.
 Waage, Ole Gitlesen, Styrmand, 69 A., 24. 2., Bergen, H: Caroline, f. Holm.
 —, Valborg, f. Krogh-Olsen, 25 A., 8. 12., Bergen.
 Wahlstrøm, Emma Sofie, 14. 1., Chr.ania.
 Waaler, Fredrik, 33. A., 29. 10., Chr.ania, H: Hildur, f. Saxlund.
 Wack, Robert, Musiker, nær 43 A., 16. 9., Bergen, H: Hildur, f. Hansen.
 Wagle, L. Chr., Bygmester, 68 A., 18. 5., Chr.ania.

- Wahl, Asta, f. Nordal, 32½ A., 16. 11., Ø. Aker.
- Waldenstrøm, Karl M., 60 A., 15. 11., Chr.ania, H: Johanne, f. Hansen.
- Wall, Johanne, f. Barth, 35 A., Novbr., New York.
- Walloe, Fredrik Konstantin Schmidt, Kontorchef, 29 A., 12. 12., Kjeldsaas.
- , Nicolai Lindahl, fhv. Handelsreisende, ca. 64 A., 12. 3., Chr.ania.
- Walther, Ben, 13. 3., Lillehammer.
- , Johan Schaanning, Læge, 36 A., 25. 10., Chr.sund.
- Wang, Einar, 6. 10., Øye.
- , Ellen Margrethe, f. Johansen, 36 A., 7. 3., Fredstad, bgr. Skien.
- , Emil, 65½ A., 13. 6., Chr.ania.
- , Eystein, 6. 12., V. Aker, H: Ragnhild, f. Hesselberg.
- , Hans Immanuel, 79 A., 24. 6., Chr.ania.
- Watso, Alice, f. Daae, 24. A., 22. 6., Stavanger.
- Wedén, Fritz Ferdinand, 70½ A., 16. 9., Chr.ania, H: Augustine, f. Nicolaysen.
- Wedøe, Athanasia, 90½ A., 13. 1., Chr.ania.
- Wefring, Hilda, f. Grimelund, Provstinde, 78 A., 31. 5., Nedre Eker, bgr. Chr.ania.
- Wegner, Sverre Heinrich Axel, 17 A., 4. 1., Stavanger.
- Weidemann, Haakon Sommerfeldt, fhv. Værftsdirektor, nær 55 A., 15. 7., Holmenkollen, H: Ragna, f. Sommerfeldt.
- Weisert, Egbert, ved New Zealand Reinforcement, 23 A., 2. 9., paa Vestfronten.
- Welo, Iver, fhv. Kbmd., 63 A., 3. 9., Chr.ania, H: Henriette, f. Rosenberg.
- Wendelborg, Anna, f. Hansen, 46 A., 24. 11., Hougsund.
- Wends, Lina, f. Brun, 12. 3., Bergen.
- Wendt, Josefine, 55 A., 14. 4., Chr.ania.
- Wenes, Lina, f. Brun, 12. 3., Bergen.
- Weng, Otto, 20 A., 18. 12., Bryn.
- Wenger, Christian, Landbruksingeniør, 55 A., 21. 10., Chr.ania.
- Wennberg, Selma, f. Kaarbo, 25. 8., Bergen.
- Wennevold, Arne, 20 A., 20. 7., Chr.ania.
- , Ole, Konsulent, 26. 11., Odense.
- Wernes, Julie Pauline, 63 A., 26. 12., Utkiken (pr. Thejm).
- Wessel, Anne Dorthea, f. Larsen, 23. 10., Hvitsten.
- , Christian, Verksejer, 39 A., 22. 10., Thjem, H: Ivara, f. Arntsen.
- Westbye, Juliane, f. Torgersen, 65 A., 20. 1., Strømmen.
- Westerlund, Antonie Dorthea, 20 A., 13. 7., Chr.ania.
- Westgaard, Petra Henrikke, f. Norman, 63 A., 9. 5., Chr.ania.
- Westly, Amalie, f. Hynie, 77 A., 8. 11., Sarpsborg.
- Wetlesen, Adolf Christian, 20 A., 25. 9., Chr.sund.
- Wettergreen, Elisa, f. Hvistendahl, Pastor Paul W.s Enke, 73 A., 8. 12., Grefsen, bgr. Arendal.
- Wettre, Kaia, f. Iversen, 96 A., 18. 1., Chr.ania.
- Wexelsen, Dagmar, f. Schulrud, 16. 1., Chr.ania.
- Weydahl, Andreas Emil, fhv. Postexpeditor, 75 A., 21. 6., Chr.ania, H: Otilie, f. Haarseth.
- Weyer, Lorentz, Kellner, 12. 11., Chr.ania, H: Hilda, f. Smeby.
- Wibeto, Valborg, 44 A., 31. 10., Porsgrund.
- Wiborg, Aagot, 20. 7., Brevik.
- , T. M., Konsul, 82 A., Lillesand, (bgr. Kragerø?).
- Wichmann, Caroline Marie, 76 A., 14. 11., Chr.sand.
- , Thorborg Christine, f. Aslaksen, 14. 12., Chr.ania.
- Widding, Johan P., Soldat i den britiske Arme, 12. 6., Montreal.
- Widing, Martha Christine, 72½ A., 6. 3., Chr.ania.
- Wiese, Hanna, f. Torstensen, 4. 4., Minde.
- , Johanne, f. Blomberg, 27. 6., Sandefjord.
- Wiesener, Eduard Henry Richard, Musiker, 46 A., 17. 3., Bergen, H: Serine, f. Knudsen.
- Wiger, Anna Sigurda, f. Wedege, 38 A., 26. 10., Faaberg.
- Wiig, Anders, 83 A., 11. 1., Bergen.

- Wiig, Louise Christine, f. Eyde, 23. 1., Bækkelaget.
- , Wilhelmine, f. Martens, nær 74 A., 9. 11., Bergen.
- Wilcken, Hedvig, 38 A., 29. 8., Lübeck.
- Wilhelmsen, Hakon Adelsten, Dampskibsf., 1. 6., Chr.ania, H: Lina, f. Lunde.
- , Maren Johanne, f. Hammer, nær 102 A., 18. 10., Ulvik.
- Wilkens, H. W., fhv. Toldb., 9. 7., (1. 7. ?) Chr.sand.
- Wille, Lukken, 15. 11., Stavanger.
- Willmann, Elling, fhv. Gaardbruger, nær 74 A., 23. 3., Strinden.
- , Enoch, 17 A., 19. 10., Viggen (T.hjem).
- Willumsen, Agnes, 28. 1., Kbhvn.
- Wiltshire, Samuel G., Missionær, 21. 6., Kina, efterladende 2 Smaapiger.
- Winge, Betzy, f. Lasson, 86 A., 6. 10., Chr.ania.
- , I. M., Forretningsfører, nær 44 A., 17. 8., T.hjem, H: Petra, f. Pedersen.
- , Karl Sigurd, 29 A., 14. 9., Drøbak.
- Winsnes, Martha, f. Tombye, 26. 10., Stettin.
- Winther, Frida Ingrid, 12. 5., Chr.ania.
- With, Gerhard, Kapt., 38 A., 1. 8., T.hjem.
- Wold, Christian, Maler, 12. 7., Chr.ania, H: Hanna, f. Jacobsen.
- , Elida, 45 A., 27. 6., Minde pr. Bergen.
- Wolff, Henriette Magdalena, 67 A., 23. 7., T.hjem.
- , Marie, f. Stang, 85½ A., 26. 1., Chr.ania.
- Wright, Nine, f. Pedersen Opsal, 1. 11., Chr.ania.
- Wulff, M., tysk Orlogsmand, bgr. 26. 2., Chr.sand.
- , M. P., Grosserer, 2. 1., Kbhvn., H: Mimi, f. Jordan.
- Wolner, Lauritz, fhv. Gaardbruger, 61 A., 5. 6., Sorum.
- Young, Karen, f. Turtur, 82 A., 10. 3., Ø. Aker.
- Zachariasen, E. A., Kapt., 80 A., 17. 7., Cardiff.
- Zachariassen, Karoline, f. Johannes-son, 12. 11., Chr.ania.
- Zahl, Anders, fhv. Lærer, født, 1844, 23. 5., Lillehammer.
- Zeier, Peter, nær 82 A., 28. 8., Chr.ania.
- , Theodor, nær 79 A., 11. 1., Lynvik i Västernorrland.
- Zell, Nils Henrik, Styrmand, 49 A., 2. 2., Chr.ania, H: Mathilde, f. Andersen.
- Ziegler, Reinhold, Oberstlt., 30. 7., Chr.ania.
- Ziesler, Vita Marie, f. Tretow-Loof, 8. 11., Rjukan.
- Zimmermann, Axel, Maler, 63 A., 19. 7., Chr.ania, H: Maren, f. Nil- sen.
- Øie, John, N., Overlærer, 6. 11., Moss.
- Øien, Adolf Ferdinand, svensk Gene- ralkonsul, 69 A., 19. 11., Stock- holm, bgr. ved Malvik Kirke.
- , Ingeborg, f. Dieseth, 73½ A., 24. 12., Roros, bgr. Storelvedalen.
- , Karen Emilie, f. Evensen, 11. 8., T.hjem.
- , Olga, f. Wold, 27⁹/₁₂ A., 24. 10., Koppang.
- Øilo, Theodor, 46 A., 17. 8., Chr.ania.
- Ørum, Carl Johan, Skibsreder, 76½ A., 5. 6., Chr.ania, H: Sidsel, f. Aanrud.
- Østberg, Hakon A., Disponent, 44 A., 20. 11., Ø. Fredstad, H: Johanne f. Strand.
- Østbye, Anne Amalie, f. Holst, 6. 11., Bærum.
- Østgaard, Gabrielle, f. Winsnes, 68 A., 14. 12., Chr.ania.
- Øvergaard, Harald, Forstkandidat, 28 A., 5. 2., Stange.
- Øverland, Cathrine, f. Wisloff, 9. 1., T.hjem.

